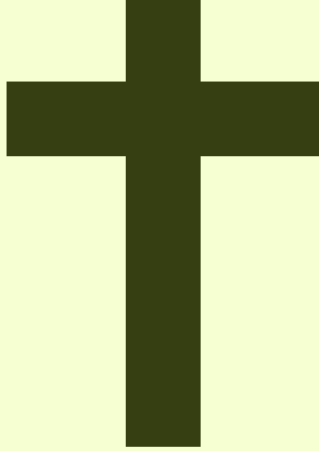

Anindilyakwa Bible

Portions of the Holy Bible in the Anindilyakwa language of
Australia

Anindilyakwa Bible

Portions of the Holy Bible in the Anindilyakwa language of Australia

copyright © 2019 Bible Society of Australia

Language: Anindilyakwa

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 27 May 2022
353fd10f-41bb-5083-824e-1419c6ac6abc

Contents

Luka	1
Janjana	171
WarningEbijija	265
1 Dimidi	286
Jaminja	304

Luka

Enena jurra Luka-langwa ngarraku-makinama ni-yama-mulangwa Jesus Christ akwa ngarningka amurndakakina ayakwa nenu-wilyakajuwa-mulangwa nakina ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa.

Nakine-ka Luka ngarrenu-makinama Neningikarrawara-langwa Amawurrina engbuda alyengma akina. Akwa ngarrenu-makinama Jesus nenu-wilyakajuwa-mulangwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa ayakwa kajungwa ka-buriyamini-yada wurrakina Neningikarrawaru-wa. Akwa ngarningka ngarrenu-makinama Luka nenumini-yakuwabijuwamulangwa Jesus warnumamalya-manja, akwa nu-marngkirradinu-mulangwa nakina wurridarringka-manja. Nu-marngkirradinuma nakina wurrakina-manja, umba aburraja arrkala wurrababurna wurridarringka nenumamurikajuwama wurrakina aburramba-langwa enuwa-manja.

Eningadinuba-wiya ayakwa

¹ Ngayuwe-ka ningena Luka ningenimikirra. Ning-arrikarrenama ngayuwa enena-manja jurra aduwaba kajungwa ki-larrkaji-yada ena nungkuwa-wa Diyabulaja. Ningkeningme-ka ningkakina wurrababurna warnumamalya narr-arrikarrangu-mulangwa arakba ayakwa akwala-manja jurra. Narr-arrikarranguma wurrakina ni-yama-mulangwa Jesus n-ambilyu-wiya yirruwa-manja nakina enena-manja angalya. ² Akena nara keni-rringka wurrakina Jesus aburra-langwa-murra menba. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya neni-rringkama Jesus n-aburradadangu-mulangwa nakina ena-langwa warka yanda-langwa ni-jerrukwama ebina warka nenu-kwamura Neningikarrawara. Neni-rringkama wurrakina biya narr-eningmikama wurrumurndakibina warnumamalya kajungwa warnik-arrikarri-yada jurra-manja amurndakibina-langwiya ayakwa nuw-engkirrikeni-mulangwiya wurrakina. Akwa wurrumurndakibina-murrada narri-rringka-murrada warnumamalya yirrabu-makama ababurna-langwa yirruwa-manja yirrajukwaba-da.

³ Kwuja, Bungkawa, nganja ning-akakirumakajungwunuma arakba ningena amurndakibina ni-yama-mulangwa Jesus n-aburradadangu-mulangwa ebina warka ena-langwa yanda-langwa ni-lawurradinuma nakina Nungwenikba-wa. Angwurra ning-akakirumakajungwunuma ngayuwa nari-yada e-yakuwabijuma. Kembirra ningi-lyanguwerribikajungwunuma arakba ngayuwa, ningenik-arrikarri-yada nganjukwaba amurndakena akwala ayakwa, kajungwa ki-larrkaji-yada ngayuwa nganyangwa ayakwa nungkuwa-wa. Yirra-ngayindename-ka ngayuwa yiba-makinama nungkuwa-manja ababurna-langwa eningadinuba-wiya-langwa yanda-langwa angerriba eningarija-langwu-wa, ⁴ kajungwa nari-yada a-kwiyerbuma nungkuwa, umba warena-bawiya ku-miringkini-yada amurndakibina ne-yama-mulangwa ningkakina. Akwa ngarningka yiba-makinama ngayuwa kajungwa k-eningmidini-yada ningkakina ebina-murrada ayakwa wurrukwal

warnumamalya b-akakirumakama arakba wurrakina nungkuwamanja alyangmandukwuna-wiya akina-bina ayakwa-da.

Keburiyela ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Jekarayu-wa

⁵ Arakba-wiya n-ambilyu-wiya nubungkawa Yerida Judiya-manja nakina, nuw-ambilyumurra wurrababurne-ka warnungkwarba WurruMinida. Ne-yengbijajungwunuma wurrakina warnimikirra warningarakburakba-kiya-langwa warnungkwarba WurruMinida. Umba wurrukwala ne-yengbijajungwunuma WarningAbija warnumamalya wurrakina. Enejukwaba nuwilyaba nenumamalya nenimikirra Jekaraya ni-yengbijajungwunuma nakina Abija-langwiya ekirra. Ngalaja dadingiyenikba ena-langwa Lijibida dakina, umba ngala-langwa nungwadikba enejukwaba NuMinida nenungkwarba nakina.

⁶ Wuneningabe-ka wunalakina-kiya Jekaraya akwa Lijibida wunenumamalya-kiya, akwa nenumini-yarrkuwarakama ababurnalangwa ayakwa Nubungkawa-langwa Neningikarrawara-langwa. Kembirra eneja Neningikarraware-ka nakina nenilirraki-rringkama wuneningaba-kiya ngawa. Neni-yaminjamamura wunalakina, nenumini-yarrkiyarrkuwarakama ayakwa Neningikarrawaralangwa ngawu...wa. ⁷ Biya nen-eniyuwangkwardinuma arakba wunalakina. Biya narra-ngayindanguma warijira akena nara ngawada. Wuneningarijira-ma nen-ambilyuma, mena duburubura-baba Lijibida dakina-da.

⁸⁻⁹ Biya kembirra arngkawura nakina Jekaraya nu-war•danguma warka Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Aburraja wurrababurna-langwa WurruMinida warnungkwarba na-war•danguma wurrakina warka yakwujina, akena narwarruwarrukweyinema wurrakina. Adinuba-wiya wurrukwala na-war•danguma warka yakwujina, kembirra aburramba-langwa wurrukwala-langwa. Biya kembirra arakba WarningAbija warnungkwarba na-war•danguma warka aburramba-langwa yakwujina Neningikarrawara-langwa-manja alikira wurrakina. Eminiminingke-ka warka na-war•dangumurra. Umba mababurnalangwa mamawura nuwilyaba NuMinida nenungkwarba nidakamura nakina amukwarnjirrema wuburra, kajungwa ngalalangwa angwarra kuw-angkarjeyi-yada. Eningabe-ka nengbajama akina. Ni-dakama akina mena arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara nenu-makamura wurrakina WurruMinida warnungkwarba warniki-yaminjami-yada akina ena-langwi-yada. Umba na-wekbalyinu-manja wurrakina wurribina warnungkwarba akina-langwa warka, adinuba-wiya narr-arrikarranguma wurrababurna-langwa warnimikirra jurra-manja. Erribirra narr-arrikarranguma. Kembirra narwarruwarrukweyinema narri-dakama akina amukwarnjirrema ebina-langwiya jurra. Kembirra arakba Jekaraya ni-dakama akina enamba-langwa nakina ebina-manja alikira WurruMinida warnungkwarba wulkwa nuw-awiyebeyinumurrumanja wurrakina, umba nara-murrumanja wurrukwala warnumamalya.

¹⁰ Ni-daka-manja Jekaraya akina, nakwukawura n-ambilyuma nakina alikira-manja arrawa. Umba aburraja warnumamalya

wurribina na-likenu-murumurra Neningikarrawara-langwu-wa angalya errekba-manja-wiya nuw-arjeyuma wurrakina akwa n-abilyaminuma Neningikarrawaru-wa yakwujina. ¹¹ Akena n-ambilyu-manja nakina nakwukawura arrawa-manja, eneja nuwilyaba nenikumamurikaja Nubungkawa Neningikarrawara-langwa ni-jadinga n-abilyerrikajungwunuma enuwa-manja nakina. Eneja Jekaraya neni-rringkama nakina n-arjeyuma ebina-manja bada emikirra alda ni-daka-murumanja nakina ebina amukwarnjirrema. Ekbuda-langwa-langwa alda n-arjeyuma nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa. ¹² Eneja n-arndirndade-ka Jekaraya akwa n-akbar•da angwurra nakina-da.

¹³ Eneja kembirra nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yama enuwa-wa, “Nara akbar•duma, Jekaraya,” ni-yama. “Ningku-buriyaminuma ningkakina Neningikarrawaru-wa akwa eneja n-engkirrikenuma nakina ayakwa nungkwa-langwa. Kembirra ambaka-murra ngalaja dadingiyena kangumin-arrangbinama nangariya nungkwa-langwa. Nungkwaja kembirra kini-yengbijinama niyukwujiya ningkakina nenimikirra Janjana. ¹⁴ Biya ki-yekirreridinama angwurra ningkakina nginukwa-mulangwa Neningikarrawara nenikuwena-da. Aburraja wurrababurna warnumamalya ke-yekirreridinama aburrajukwaba kini-rukwularrina-mulangwa nakina niyukwujiya nungkwa-langwa-da,” ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa Jekarayu-wa.

¹⁵ Biya ni-yama ngarningka, “Nenikuwene-ka naruma nenungkwarba numikbiyiya kin-ambilyama nakina. Amandangwa eneja Nubungkawa Neningikarrawara kini-yaminama, ‘Narume-ka nakina.’ Umba kin-arumidina-manja nakina, nara e-bekuma amalyirra akwurena-langwa. Nara e-bekuma ngalajukwaba akubibeka engbuda, ebina karraku-bungwurrukwunama warnumamalya. Umba ngalaja Amawurrina akwurdurwurda Neningikarrawara-langwa kenaki-lyangburruk wajinama nakina akwa kenaku-war•dikinama nakina-manja. Kenaku-war•dikinama kinu-rukwularrina-manja nakina, akwa enuwa-manja ngawa kuw-ambilyama eningangkawura akina-da.

¹⁶ “Nakina-bina nenungkwarba kenu-wilyuwilyakajinama warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa-langwa. Akini-yada aburraja wurrababurne-ka WarningiYijireyila warnumamalya karrilarrngkuwurrenema awurruwurrariya akwa ke-yaminama eningaba kuw-engkirrikaja-mulangwa ena-langwa ayakwa. Kenumini-yarrkuwarakiname-ka ayakwa Nubungkawa-langwa aburra-langwa-langwa Neningikarrawara, wuburra laka arakburakba-kiya-wiya ne-yaminjamama wurrumirumirarrngwa aburra-langwa wurrakina-da,” ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa.

¹⁷ “Yawe-ka,” ni-yama ngarningka Jekarayu-wa nakina. “Nenikuwena kini-lyengmenama nakina, umba eneja Nubungkawa kin-arijidinama arija-langwa. Narrubude-ka amandangwa kin-ambilyama nenikuwena. Ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa, ebina-murrada nenaki-ngbudirrkamurrada Eliya arakburakba-kiya-wiya, kenaki-ngbudirrkina enejukwaba nenikuwena. Aburraja wurrungunwarrngwa ka-lyelyingminama

karr-akwurrainama ngarningka wurriyukwayuwa aburra-langwa kuw-engkirrikaja-mulangwa wurrakina ena-langwa ayakwa. Aburrajukwaba warnumamalya wurribina nara aminiyarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrakina ke-kuwarrukwajungwunama akwa karruma-dirrburakinama aburra-langwa mangma kuw-engkirrikaja-mulangwa ena-langwa ayakwa. Kembirra kenumini-yarrkuwarakinama wurrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, wuburra laka wurrukwala warnumamalya wurruwerrikidirrbura aburrajukwaba ne-yaminama wurrakina. Kembirra wurrababurna wurramukwiyadakina warnumamalya kuw-embirrarinama wurrakina kajungwa warniki-rringki-yada ebina kini-yamina-mulangwa Nubungkawa Neningikarrawara. Biya kuw-engkirrikajama enuwa-wa, nuw-engkirrikenu-mulangwa adinuba-wiya ayakwa nenikuwena-langwada,” ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nenu-maka Jekarayu-wa-da.

18 Eneja ni-yama Jekaraya enuwa-wa, “Ki-yamarrkinama ngayuwa k-eningmidinama akina ayakwa alyangmandukwuna? Ningeniyuwangkwe-ka arakba ningena. Ngalajukwaba dadingiyarrka dadiyuwangkwe-ka arakba. Yikingi-yamarrkiname-ka kembirra yirringalakena?” ni-yama.

19 Eneja kembirra nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yama, “Ningenimikirra Keburiyela. Neningikarrawara-langwa ningenikumamurikaja ningena, akwa ning-arjiyajinama enuwa-manja akwudangwa ningeningangkawura. Eneja nginilarrkama nakina ngayuwa nungkuwa-wa kajungwa yiba-makininyada nungkuwa-manja enena ayakwa eningaba. 20 Akena yiminikalyika-mubaba ningkakina, kembirra ningkeningayakwa-ma kambilyama ningkakina-da, akwa nara e-yengbuma ayakwa yandalangwa kini-rukwularrina-manja nangariya nungkwa-langwada. Yiminikalyikama akena ke-yaminama amandangwa enena yirramakinama aduwaba. Ngalaja dadingiyena kangumin-arrangbinama amandangwa nenikuwena dakina-da. Akina-bu ngawa-da,” ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa Jekarayu-wa biya ni-likena arakba-da.

21 Umba n-ambudidinu-manja nakina Jekaraya arrawa, aburra-rajawarnumamalya nuw-embirrarinuma erreka-manja ngawa wurrakina. Namurndak-embirrarinu...wa. Biya ne-yama wurrakina, “Miyambena-burra nara a-jaduma warenja umba n-ambudida nakina?” ne-yamama na-lyangkumakajungwunuma wurrakina. “Nenungkwurakbe-ka arrawa-manja nakina-da,” namurndaki-yama. 22 Kembirra arakba-langwa ni-jadinga eneja Jekaraya nakina akena nara kini-yengbina ayakwa. Nu-warrijuwana wulkwa ayarrka. Umba na-lyangkumakajungwunuma wurrumndakakina warnumamalya, “Dukwa Neningikarrawara nenu-marngkirringkama nakina-da,” namurndaki-yama wurrakina-da.

23 Bi...ya kembirra arakba neni-yuwangkwa Jekaraya ni-jerrukwama ebina warka nu-war•dangu-mulangwa Neningikarrawara-langwamanja angalya. Biya ni-lalikama arakba Jirujalema umba ni-

lawurradinuma ena-langwu-wa angalya, akwa n-ambilyuma arakba yakwujina.

²⁴ Biya yimangbala yimawura nu-wurdanguma yakinu...wa. Akena ngalaja dakina Lijibida nara kingi-likena nuw-ambilyu-murruwa warnumamalya umba ying-abuwarrkajungwunuma alikira-manja arrawa ngawa. Kembangira yinginuminu-mambakinuma arakba dakina wurrangariya Jekaraya-langwa. ²⁵ Yingi-yama kembangira dakina, “Nubungkawa Neningikarrawara nu-marngkirradinuma nakina ngayuwa-manja mena ningi-yeliyangu-mubaba ebina-wiya ningeningarijira-mulangwa ning-ambilyuma. Akena nara arakba e-yeliyuma aduwaba ningena-da,” yingi-yama dakina-da.

Keburiyela ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Meri-wa

²⁶ Bi...ya yuwilyaba-manja yimawura, eneja nakina nenikuma-murikaja Neningikarrawara-langwa nibina-murrada nenimikirra Keburiyela ni-likenumurra nakina akinu-wa angalya Keliliya emikirra Nejirida. ²⁷ Eneja neni-larrkama Neningikarrawara duwilyabu-wa dadiyara dadimikirra Meri. Dadiki-yar•di-yada ngalaja dakina nuwilyaba nenungkwamba nenimikirra Jawijiba, akena nara ambaka keni-yakeyina wunalakina. Eneja numirenikba neningarakburakba-kiya Jawijiba-langwa Nubungkawa Deyibida nakina.

²⁸ Eneja ni-yama Keburiyela Meri-wa, “Ngeniyerriya, Nubungkawa Neningikarrawara ngingu-werrungwur•denama amandangwa nungkuwa-manja. Nungkuwa-manja n-ambilyame-ka,” ni-yama nakina.

²⁹ Ngalaja Meri yingu-werrikawarriyadinume-ka ying-engkirrikenu-mulangwa amurndakakina ayakwa. Yingi-lyangkiyama, “Neyamarrkama ena ayakwa? Miyambena-burra ngingu-makama enena?” yingi-lyangkiyama.

³⁰ Eneja Keburiyela ni-yama ngaluwa-wa, “Nara akbar•duma, mena Neningikarrawara ngingu-werrungwur•dena-mubaba nungkuwa-manja. ³¹ Ku-mambakinama ningkakina nangariya, kembangira kin-arrangbinama akwa kini-yengbijinama Jesus. ³² Kin-arumidinamanja nakina, naruma numikbiyiya-dangwa nubungkawa kin-ambilyama. Aburraja warnumamalya ke-yaminama, ‘Nenikuwenikba nakina Neningikarrawara-langwa umba nakine-ka Neningikarrawara naruma numikbiyiya-dangwa nakina,’ ke-yaminama wurrakina. Eneja Nubungkawa Neningikarrawara kenu-bungkawakinama nakina. Eneja kembangira kinu-bungkawadinama nakina wuburra laka numirenikba neningarakburakba-kiya Nubungkawa Deyibida nu-bungkawadinuma nakina arakba-wiya. ³³ Akwa niyirrbiyirrbaba ngawa kinu-bungkawadinama nakina warnikinikaduwa-manja wurrumirumirena Jekaba-langwa neningangkawura nakina-da,” ni-yama Keburiyela Meri-wa.

³⁴ Ngalaja yingi-yama Meri, “Nara ambaka ku-mungkwula-langwa ngayuwa warnungkwamba-manja, umba ki-yamarrkinama kin-arrangbinama nangariya?” yingi-yama.

³⁵ Eneja ni-yama Keburiyela, “Neningikarrawara-langwa Amawurrina ebina engbuda ka-likajama kaki-lyinginama ningkakina, bi...ya kembangira ambaka-murra ku-mambakinama wurrangariya ningkakina-da. Kembangira aminakina-langwa aburraja warnumamalya

ke-yaminama, 'Naka niyukwujiya Nenukuwenikba Neningikarrawara-langwa nukwurdukwurda naka-da,' ke-yaminama wurrakina.

³⁶ "Kwuja, ngalajukwaba Lijibida kirringuminuwilyaba-ma kirringalakina wurrumirumirenungwa yingu-mambakinama arakba wurrangariya. Mama dadiyuwangkwa arakba dakina umba kingin-arrangbinama nangariya. Duburubura ying-ambilyuma dadin-ungkwurakba dakina, akena yingu-mambakinuma wurrangariya yuwilyaba arakba yimawura dakina-da. ³⁷ Amandangwa eneja kini-lyangukwerribikajungwuna-manja Neningikarrawara neniki-yama-langwa eningerribirra, kempa kini-yaminama amandangwa nakina-da," ni-yama Keburiyela Meri-wa-da.

³⁸ Ngalaja yingi-yama Meri enuwa-wa, "Ning-engkirrikame-ka ayakwa nungkwa-langwa akwa ningenikuminuwar•duwar•de-ka ningeni Nubungkawa-langwa Neningikarrawara, kembirra nara ningeni a-waruma," yingi-yama. Eneja kembirra nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nanga-lalika Meri arakba-da.

Meri nanga-ngarrangu-mulangwa Lijibida

³⁹⁻⁴⁰ Umba ngalaja nanga-ngayindanguma Meri dadiki-ngarri-yada dakinu-wa Lijibida akina-wiya. Kembirra yingi-lalika dakina Nejirida arakba umba yingi-likena warenja-bawiya yadikina engku-wa nuwangkarrinu-murruwa arrirra dalada. Yingu-wurdanguma Judiya-wa ababurna-murruwa angalya angakarjiyinga. Akina-manja angalya Judiya yingu-wurduwurdanguma ngawa angakarjiyinga, yandalangwa ying-akburranga angalya ebina-manja n-ambilyu-murrumanja Jekaraya. Biya yingi-yar•da arakba ena-langwa-manja alikira. Ying-awiyeba dakina biya narringi-lyelyimbukweyina yakwujina arawa Lijibida aburrunguwa. Yingi-yama Meri ngaluwa-wa, "Laka, ningkeningaba? En-ambilya Neningikarrawara nungkuwa-manja," yingi-yama.

⁴¹ Ying-engkirrika-manja Lijibida amurndakakina ayakwa, kembirra nibina nangariya ngala-langwa eneja nu-warrinuma arakba ngala-langwa-manja mulkwa. Akini-yada ngawa ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa yingaki-lyangburrukwajuwa yingakuwar•dikama Lijibida-manja arakba akina-da.

⁴² Kembirra yingi-yengbinuma yingi-yangkarjiyajungwunuma ayakwa mena yingi-yangmarnkwunu-mubaba dakina. Akwa yingi-yama Meri-wa, "Neningikarrawara nginu-werrungwur•denama nungkuwa-manja akwa nu-wekbalyinuma ningkakina. Kembirra nungkwaja ningkaruma arakba ningkidarringka ningkilyengma aduwaba ningkakina. Umba ngarningka kenu-werrungwur•denama eneja Neningikarrawara nangariya-manja enejukwaba. ⁴³ Nungkuweka ningkirndenikba ningkakina nganyangwa-langwa Nubungkawa, akena ningki-likenumeka yangkwurrangwa-da ngayuwa-wa aduwaba-da," yingi-yama Lijibida.

⁴⁴ "Ning-engkirrika-manja ngayuwa ayakwa nungkwa-langwa," yingi-yama dakina Lijibida, "kembirra aburraja wurrangariya nganyangwa na-warrinuma mulkwa-manja nungwurrkbalinuma yukwudukwuda aburra-langwa. ⁴⁵ Eningabe-ka

ka-ngekburakajungwunama nungkwa-langwa ningk-eningmidinu-mulangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa alyangmandukwuneka, akwa ningku-werrikambilya-mulangwa enuwa-manja, mena-baba ababurna-langwa nginu-makama Nubungkawa Neningikarrawara nungkuwa-manja ke-yaminama akina amandangwa-da,” nanga-makama dakina Lijibida Meri-wa-da.

Emeba nanga-ngwurrkumambambijuwa-mulangwa Neningikarrawara Meri-manja

- ⁴⁶ Yingi-yama arakba ngalaja Meri,
 “Yawe-ka. Ningeni-yangmarngkwajiname-ka amandangwa Nubungkawa Neningikarrawara neningingangkawura.
- ⁴⁷ Nakina-bina ngin-enibikinama ngayuwa kembirra ningu-werrikilyelyingmajungwunama angwurra.
- ⁴⁸ Mama ningiyukwujiya ningeningerribirra ningenumamalya; umba ngin-akwurrājuwama nakina ngayuwa-manja.
 Ningenikuminuwar•duwar•da wulkwa ena-langwa umba nara akwala.
- Aduwaba-langwa aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya ke-yaminame-ka, ‘Nubungkawa Neningikarrawara ni-yamama eningaba nakina ngaluwa-manja,’ ke-yaminama wurrakina.
- ⁴⁹ Ke-yengbinama enena ayakwa ngayangwa-langwa wurrakina mena Neningikarrawara narrubuda-baba nilyengma nakina, akwa arrubuda nginumini-ngekburakama ngayangwa.
 Narrubude-ka nakina akwa akwurdukwurda ekirra ena-langwa.
- ⁵⁰ Neningikarrawara nakina n-errukwulinuma ngakwurra-langwa warnumamalya warningarakburakba-kiya-manja yanda-langwa aduwaba.
 Akwa kin-errukwulinama nakina ngakwurra-langwa wurriyukwayuwa akwa ngarningka aburra-langwa-manja wurriyukwayuwa aburrajukwaba.
 Kin-errukwulinama ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ngarribina akinumini-yarrkuwarakina-murumurra ena-langwa ayakwa.
- ⁵¹ Akena wurribina na-ngkweningabakajungwunu-murumurra akwa namin-engkingirrajajungwunu-murumurra warnumamalya nu-minangkirreyinuma Neningikarrawara wurrakina nilawulawaja-mulangwa nakina arrubuda ayarrka ena-langwa.
- ⁵² Nenu-wurranguma nakina wurrubungkawa wurribina na-ngkweningabakajungwunu-murumurra wurrakina, akena nen-akumarnuma nenu-bungkawakama nakina warningerribirra warnumamalya wurriyukwayuwa-da.
- ⁵³ Nenu-kwama nakina Neningikarrawara aninga wurribina namureyangu-murumurra warnumamalya, akena wurrukwala neni-larrkenuma engku-wa eyebirra ayarrka wurribina wurruminababurna angwarnda iya amurndakijika.
- ⁵⁴ Arakburakba-kiya-wiya nenu-makama nakina Neningikarrawara ngakwurra-langwa-manja wurrumirumiranyungwa kenu-mamurikajina-mulangwa wurrakina-manja akwa ngarningka akenu-mamurikajina-mulangwa ngakwurruwa-manja aduwaba.

Nara nakina Neningikarrawara kini-yakuwabijuwa amurndakakina ayakwa ena-langwa, umba ni-likenuma nakina yangkwurrangwa aduwaba kajungwa neniku-mamurikaji-yada ngakwurruwa ena-langwa NgarningiYijireyila ngarnumamalya.

55 Akwa ni-yakuwerribikinuma nakina amurndakakinu-wa ena-langwa ayakwa eningarakburakba-kiya-wa akwa n-errukwulinuma Aburiyama-manja.

Akwa aduwaba ngarningka n-errukwulinama ngawa ngakwurruwa ngakwurrajukwaba, akwa kin-errukwulinama nakina aburramba-langwa wurriyukwayuwa ngakwurra-langwa akwa wurrumirumiranyungwa warnikinikaduwa aburrajukwaba.

Kini-yaminjaminama ngawa neningangkawura Neningikarrawara nakina-da,”

yingi-yama Meri-da.

56 Biya dakina Meri ying-ambilyumurra Lijibida-manja yabiyakarbiya yimawura. Biya kembirra yingi-lawurradinuma dakina angalyuwa Nejriridu-wa arakba-da.

Ni-rukwularru-mulangwa Janjana Nenikumingekegangambaja

57 Biya numu-darrbudinuma arakba mamawura dadik-arrangbawa ngalaja Lijibida wurrangariya ngala-langwa. Kembirra yingin-arrangba arakba nangariya. Diyekirrerre-ka arakba kembirra dakina. 58 Aburraja warnumamalya ngala-langwa wurriyabiyabada akwa ngawa wurrukwala warnumamalya wurribina nuw-ambilyumurumurra akwudangwa ngaluwa-manja nuw-engkirrikama ayakwa ngala-langwa-langwa. Nuw-eningmidinuma Nubungkawa Neningikarrawara nu-marngkirradinu-mulangwa nakina ngaluwa-manja. Biya aburrajukwaba namurndaki-yekirreridinuma kembirra wurrakina-da.

59 Bi...ya mamangbala mabiyakarbiya arakba mamawura numurukwuwuwakenuma makina. Aburraja kembirra neni-ringandanga nenu-mukaduwamurrikama nakina numurrkbalya. Umba wurrukwala warningakwujina warnumamalya neni-ngayindanguma keniyengbijuwama niyukwujiya Jekaraya nenimikirra, ebina-murrada ngawa ekirra nungwenikba-langwa. 60 Akena ngalaja yingu-waranga dakina dirndenikba. “Nare-ka-da. Umba Janjana nenimikirra nakina-da,” yingi-yama Lijibida dakina-da.

61 Aburraja ne-yama, “Nara wurribina warnumamalya nungkwurna-langwa warnimikirra Janjana.” 62 Kembirra nuw-andeya wurrakina Jekarayu-wa akwa neni-yendabena ayarrka-murra. Neningayindanguma wurrakina nakina-bina neniki-yengbiji-yada ekirrada.

63 Enamba-langwa Jekaraya neni-yendabena arrkala ayarrka-murra amurndakijika eningakarrikarra. Kembirra nenu-kwa aburraja wurrakina. Kembirra n-arrikarranga arakba nakina amurndakenena ayakwa. “Amandangwa Janjana nenimikirra.”

Biya “Wa!” kembirra namurndaki-yama. 64 Akena arngkawura-wiya n-arrikarrangu-wiya Jekaraya ekirra, kembirra ni-yengbina arakba

nakina ayakwa-da. Biya neni-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa-da.

⁶⁵ Akini-yada ngawa aburraja wurrumurndakakina warnumamalya warningakwujina nuw-akbar•danguma angwurra. Aburraja wurrukwalawarnumamalya wurribina nuw-ambilyu-murumurra Jekaraya-langwa-manja angalya akwudangwa nuw-akbar•danguma angwurra aburrajukwaba. Biya nenumurndaku-makama wurrukwalawarnumamalya engka-manja iya engka-manja angalya akina-langwa ne-yama-murrilangwa, yanda-langwa wurrababurna-langwa warnumamalya akina-manja angalya angakingakarjiyinga Judiya nuw-engkirrikenuma arakba akina ayakwa. ⁶⁶ Nara ke-yakuwabijuwa umba narru-wilyakama ngawa aburra-langwa-manja mangma-da. Biya namurndakiyama, “Kin-arumidina-manja naka niyukwujiya kini-yamarrkinameka? Numiyambene-ka nenungkwarba kin-ambilyama naka-da?” namurndakiyama. Warningma wurrakina amandangwa nenakwurrajuwamulangwa Nubungkawa Neningikarrawara nakinamanja niyukwujiya-da.

Ayakwa nenu-ngwurrkumambambijuwa-mulangwa Neningikarrawara ayakwa Jekaraya-manja

⁶⁷ Ngalaja kembirra Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdukwurda nenaki-lyangburrukjawuwama nungwenikba-manja Jekaraya nenaku-war•dikama akina. Eneja kembirra ni-yengbinuma Jekaraya amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwa nakina.

⁶⁸ “Ngeni-yangmarngkwajina ngarna Nubungkawa, nibina-murrada Neningikarrawara NgarningiYijireyila-langwa ngarnumamalya, mena ni-yar•duma ngarruwurrakuwilyarra arakba nakina-baba. Eneja ngarrenu-mamurikajuwama ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya akwa ngarren-enjungwurranguma arakba nakina.

⁶⁹ Akwa ngarrenu-kwama Nubungkawa narrubuda ngakwurra-langwa.

Umba eneja Deyibida-langwa numirenikba nenikaduwa nakina. Nakine-ka Nubungkawa aken-enibikinama nakina ngakwurruwa.

⁷⁰ Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara ni-yarrkakumarnuma ayakwa ena-langwa-manja ngarnumamalya. Umba aburraja ena-langwa warnikumakumaka ayakwa ngarrabumini-yarrkilalikama wurrakina akina ayakwa ena-langwa ngakwurra-langwi-yada arija-langwa.

⁷¹ Nenu-makama eneja Neningikarrawara ngakwurra-langwa-manja wurrumirumiranyungwa warningarakburakba-kiya aken-enibikina-mulangwa nakina amandangwa ngakwurruwa, akwa aken-enjungwurrena-mulangwa nakina wurrukwalawangwa warnumamalya wurribina ngarrabu-wirrikbinamurrilangwa akwa ngarrabumini-ngekbungekburakina-murrilangwa awurruwurrariya ngakwurra-langwa.

⁷² Nenu-makama Neningikarrawara ngakwurra-langwa-manja wurrumirumiranyungwa kin-errukwulina-mulangwa aburruwa akwa ngawa ngakwurruwa ngakwurrajukwaba aduwaba.

Akwa nenu-makama nakina ngarningka aburruwa-wa kin-engkingirrikaja-mulangwa amurndakibinu-wa ayakwa eningarumuruma ena-langwu-wa.

73 Ni-yengbinuma nakina Neningikarrawara ayakwa arrubuda ngakwurra-langwa-manja numiranyungwa Aburiyama-manja.

74 Nenu-makama enuwa-manja aken-enjungwurrena-mulangwa ngakwurruwa wurribina-langwa warnumamalya ngarrabu-wirribina-mulangwa ngakwurruwa,

kajungwa nari-yada ngarna akbar•duma umba akinuminu-war•deni-yada Neningikarrawara,

75 akwa kajungwa ak-ambilyi-yada ena-langwa ngarnumamalya, akwa aki-likaji-yada ngarna ena-langwa-manja mamurukwa meningaba-manja, ngarruwerrikidirbura ngarningangkawura ngarna-da,”

ni-yama Jekaraya nakina-da.

76 Biya kembirra ni-yengbina arakba Jekaraya amurndakenena akwala ayakwa niyukwujiya-wa Janjana.

“Umba nungkwaja, aburraja warnumamalya kabi-yengbijinama wurrakina Neningikarrawara-langwa ningkenikumakumaka ayakwa ningkakina,

mena ka-makina-mubaba nungkuwa ningkakina ayakwa Neningikarrawara-langwa aburruwa-manja.

Naruma numikbiyiya-dangwa eneja nakina Neningikarrawara.

Bi...ya nungkwaja k-arumidina-manja ningkakina ki-lyengmenama-ka.

Ki-lyengmenama nungkuwa kajungwa kinumini-ngekburakini-yada ningkakina mamurukwa Nubungkawa-langwa.

77 K-eningmikinama ningkakina warnumamalya-manja Neningikarrawara ken-enibikina-mulangwa wurrakina

mena kenumini-yakuwabijina-mubaba nakina awurruwurrariya aburra-langwa.

78-79 Ngakwurraja aduwaba ngarnumamalya ngarri-yaminama ngarna wuburra laka alarrumur•da-manja ngarr-ambilyama ngarna akwa ngarr-akbar•denama akwijungwa-langwa.

Akena eneja Neningikarrawara ngakwurra-langwa numarngkirre-ka nakina nilyengma akwa n-errukwulinama ngakwurruwa.

Wuburra laka ne-kbadena-manja akina, kini-larrkabarrakajinama angalya nakina Neningikarrawara.

Akwa keni-larrkajama nakina yangkwurrangwa nibina ni-yama-murrada neniki-larrka, nibina akenumini-larrkabarrakajinama angalya, nibina aken-enibikinama ngakwurruwa ngarnumamalya.

Akini-yada kembirra meningilida wuburra ke-yaminama akina.

Aki-likaja-manja ngakwurraja meningilida akuma-rriingkinama mamurukwa ngarniki-liki-yada.

Eneja kembirra Nubungkawa akenu-wilyakajinama kajungwa aki-likaji-yada Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa meningaba-manja ngarrakina.

Akenu-wilyakajinama nakina kajungwa ngarriyekirrerra ngar-ruwurrangekburna ak-ambilyi-yada ngakwurruwa yilyurrkwa-murra yukwudukwuda yarna-da.

Akina ngawa,” ni-yama Jekaraya nakina-da.

⁸⁰ Bi...ya eneja niyukwujiya Janjana n-arumidinuma nakina akwa n-eningmidinuma Neningikarrawara-langwa akwa nenumini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa nakina. Bi...ya n-ambilyumurra nara-murrumanja alikira. N-ambambilyumu...wa. Bi...ya arakba-langwa ni-jadanguma n-abilyerrikajungwunuma nakina WarningiYijireyila-manja warnumamalya. Aburraja kembirra ena-langwa warnumamalya neni-rringkama arakba-da.

2

Ni-rukwularru-mulangwa Jesus

¹ Akini-yada kembirra engka-manja angalya emikirra Rawuma eneja nubungkawa naruma n-ambilyumurra. Nenimikirra Akwajija. Narrubude-ka nubungkawa nakina. Biya ni-lyingama ababurna-manja angalya eminiminingka akwa nu-bungkawadinuma wurrababurna-manja warnumamalya wurriminiminingka. Biya ni-lyanguwerribikajungwunuma arakba nakine-ka nubungkawa Akwajija neniku-murnduwi-yada ekirra wurrababurna-langwa warnumamalya amurndakibina-manja angalya ababurna-manja. ² Aburraja kembirra wurrababurna-langwa wurrakina wurrubungkawa wurriyukwayuwa ena-langwa narrawurra-murnduwarnuma arakba wurrumurndakibina warnumamalya. Umba eneja nuwilyaba nubungkawa niyukwujiya nenimikirra Kwariniyija nu-bungkawadinuma nakina engemba-manja angalya Jiriya-manja. ³ Aburraja kembirra wurrababurna-langwe-ka warnumamalya namurndaki-likenuma wurrakina aburra-langwu-wa angalya. Namurndaki-likenuma angerriba aburra-langwu-wa angalya kajungwa warnik-arrikarri-yada wurrakina ekirra aburra-langwa yakwujina jurra-manja.

⁴⁻⁵ Eneja kembirra Jawijiba ni-lalikama nakina ebina angalya Keliliya emikirra Nejirida umba ni-likenuma enejukwaba ena-langwu-wa angalya aburnuwa dadingiyenikba Meri. Akena wur-rangariya yingu-mambakinuma dakina Meri. Biya neni-likenuma wunalakina Judiya-wa Jawijiba-langwu-wa angalya emikirra Bediliyema. Akine-ka Bediliyema ena-langwa angalya akina, mena ena-langwa wurrumirumirena warningarakburakba-kiya wurruminakina angalya wurrakina-baba. Arakburakba-kiya-wiya eneja nuwilyaba nubungkawa nenimikirra Deyibida numinakina-langwa mamurukwa enejukwaba nakina. Umba Jawijiba kembirra ni-likenuma Keliliya-langwa yadikina Bediliyemu-wa, aburnuwa Meri, wunenik-arrikarri-yada ekirra aburna-langwa yakwujina akina-manja angalya.

⁶⁻⁷ Nen-alilikenu...wa. Yakwujina neni-yar•da wunalakina Bediliyema-manja. Dadik-arrangbi-yada wurrangariya arakba dakina Meri, akena nara ebina angalya aburna-langwa arumuruma-manja alikira. Kembirra eyukwujiya-manja alikira bulukwa-murriya-langwa-manja nen-ambilyuma wunalakina-kiya. Biya yakwujina ngawa Bediliyema-manja yingin-arrangba Meri nenungkwarba ngala-langwa numilyengma. Biya yinginu-wurumbijuwa ngala-langwa nangariya numurkbalya dumbala-murra akwa yingin-akumarna bulukwa-murriya-langwa-manja bada eninganinga-langwa-manja-da.

Nubungkawa Neningikarrawara-langwa nenikumamurikaja nenu-maka-mulangwa eningaba ayakwa warnikakukwurrajungwa jiba

⁸ Kembirra akini-yada ngawa awilyaba-manja angalya Bediliyema-manja akwudangwa, aburraja wurrukwala warnungkwarba narr-akukwurrajuwama jiba aburra-langwa. Nuw-ambilyumurra wur-rakina jiba-manja, narr-akukwurrajuwama ngawa alyarrngwalyilya. ⁹ Eneja kembirra Nubungkawa Neningikarrawara neni-larrka arakba nakina nuwilyaba nenikumamurikaja ena-langwa angaluba angubina-langwa, nibina ni-jadinga-murrada wurrakina-murrumanja. Biya nakina Neningikarrawara ni-larrkabarrakajuwa ebina angalya-da. Aburraja kembirra nuw-akbar•da angwurra wurrumurndakakina warnungkwarba-da.

¹⁰ Eneja nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yama aburruwa-wa, “Nara akbar•duma kirrakina umba w-engkirrikiya-langwa enena ayakwa ngarra-makinama, mena ningi-likenumurra ngayuwa yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa kajungwa ka-makini-yada ayakwa eningaba. Yik-engkirrikaja-manja kirrakina enena ayakwa eningaba, akwa wurruminukwala-langwa warnumamalya kuw-engkirrikaja-manja wurrakina aburrajukwaba, kembirra kirrangkwulyumida-langwa karnumamalya kinu-ngwurrkbalinama yukwudukwuda nungkwurra-langwa-da.

¹¹ “Memema-manja ngawa mamawura Deyibida-langwa-manja angalya ni-rukwalarruma arakba eneja nuwilyaba niyukwujiya. Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara nenu-makama nakina nungkwurra-langwa-manja wurrarumuruma keni-larrkaja-mulangwa nakina nungkwurruwa-wa ena-langwa NuMejaya. Kembirra naka arakba nibina-murrada ni-rukwalarruma arakba NuMejaya-da. Nubungkawa nakina n-ambilyama. Kembirra yiken-enibikinama kirrakina karnumamalya-da.

¹² “Nungkwurraja yikin-akburranginamurra numurrkbalya niyukwujiya dumbala-murra bada-manja, nara aruma-manja alikira umba eyukwujiya-manja alikira, bulukwa-murriya-langwa-manja. Yikin-akburrangina-manja kembirra nakina, yik-eningmidinama arakba enena ayakwa alyangmandukwuna ngawa ena-da,” ni-yama nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba-da.

¹³ Aburraja kembirra wurrakina warnungkwarba narra-rringka arakba wurrababurne-ka warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa. Akini-yada ngawa aburraja nawurraki-jadingama wurrakina adirriyaba angubina-langwa. Kembirra na-mebeyina emeba, neni-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa wurrakina. ¹⁴ Biya namurndaki-yama,

“Ngeni-yangmarngkwajinama ngarna Neningikarrawara nibina n-ambilyamurra ena-langwa-manja angalya abalkaya.

Nakine-ka nenu-werrungwur•denama wurrakina warnumamalya nenumuni-yarrkuwarakina-murrumurra ena-langwa ayakwa.

Aburraja kembirra ka-likajamurra yilyurrkwa-murra yukwudukwuda wurrakina-da,”

namurndaki-yama wurrumurndakakina warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa-da. ¹⁵ Biya nawurraki-likena erribaja,

namurndaki-lawurradinuma Neningikarrawara-langwu-wa angalya arakba-da.

Aburraja kembirra wurribina warnungkwarba na-makijeyina ayakwa, biya ne-yama, “Kwa, ngarri-likaja arakba Bediliyemu-wa kajungwa akini-rringkini-yada ngarna nangariya ngarrenu-maka-murrilangwa Nubungkawa Neningikarrawara,” ne-yama. ¹⁶ Biya na-likena, nuw-enjirrikeyina arakba wurrakina-da.

Nuw-alilikenu...wa. Bediliyema-manja. Biya narralirrak-akburranga yakwujina wunalekbina Jawijiba akwa Meri, akwa neni-rringka nangariya nu-kukwunumurrkwuluma bada-manja, bulukwa-murriya-langwa-manja angalya. ¹⁷ Kembirra narralirrakumaka wunalakina-kiya-manja amurndakibina ayakwa nibina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ni-yengbinu-mulangwa nakina-langwa nangariya. ¹⁸ Biya kembirra narra-maka wurrakina wurrukwala-manja warnumamalya aburrajukwaba nangariya-langwa. Aburraja nawurrak-engkirrika-manja akina ayakwa namurndaki-yakikbijangeyina angwurra arakba wurrakina. ¹⁹ Umba ngalaja Meri yingu-wilyakama dakina amurndakibina ayakwa ngala-langwa-manja aringka akwa ying-engkingirrikenuma ngawa amurndakakinu-wa.

²⁰ Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnungkwarba nalawurradina aburra-langwu-wa jiba. Neni-yangmarngkwajuwama Neningikarrawara, eningaba-wiya-baba narri-rringkama akwa nuw-engkirrikenuma wurrakina. Narr-akburrangame-ka ebina-langwiya ngawa ayakwa nenu-maka-mulangwiya Neningikarrawara-langwa nenikumamurikaja-da.

Jesus-langwa-langwa ekirra

²¹ Bi...ya mamangbala mabiyakarbiya-manja mamawura aburraja neni-ringandanguma nenu-mukaduwamurrikama nibina niyukwujiya, akwa neni-yengbijuwama nakina Jesus. Akina ekirra ebina-murrada neni-yengbijuwa-murrada nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nara-wiya kingu-mambakina dirndenikbada.

Nangariya Jesus nenu-wilyaka-mulangwa Neningikarrawara-langwu-wa angalya Jirujalemu-wa

²²⁻²⁴ Aburrubukwurraja ngawa Jawijiba akwa Meri akwa nangariya Jesus nabuk-ambilyumurra wurrubukalakina Bediliyema-manja. Ngalaja yuwilyaba yimawura nu-merrkbijanga arakba yakina akina-manja angalya. Akwa kembirra neni-likena arakba Jawijiba akwa Meri Jirujalemu-wa, nenu-wilyakama nangariya. Nabuk-alilikenu...wa. Jirujalema-manja nabuki-yar•da. Biya neni-likena arakba wunalakina Jawijiba akwa Meri Neningikarrawara-langwu-wa angalya kajungwa wuneniku-kwi-yada aburna-langwa nangariya Nubungkawu-wa Neningikarrawara akwa kajungwa keni-yamini-yada yakwujina amurndakibina-langwiya ayakwa eningarumurumalangwiya nenu-kwa-mulangwiya Mawijija WarningiYijireyila-manja warnumamalya arakburakba-kiya-wiya. Adinuba-wiya eneja Nubungkawa Neningikarrawara nenu-makamurra nakina Mawijijamanja, umba kembirra enamba-langwa Mawijija nenu-makamurra nakina wurrumurndakibina-manja warnumamalya ebina-murrada

ngawa ayakwa Neningikarrawara-langwa. Ni-yamama Nubungkawa Neningikarrawara,

“Wurrababurna-langwa nungkwurra-langwa wurrumilyengma wur-riyukwayuwa warnungkwarba nganyangwa wurrakina,” ni-yamama nakina. Akwa enena ngarningka ayakwa ni-yamama Nubungkawa Neningikarrawara,

“Dibine-ka didarringka, karring-arrangbina-manja wurrangariya dakina, kinginga-menamurra dambilyuma darrawurukukwa, akena nara-manja dibina darrawurukukwa aba dakturak-burakba. Kingi-likajamurra Neningikarrawara-langwu-wa angalya akwa kinginu-kwunama NuMinidu-wa nenungkwarba. Kingi-yaminama dakina enuwa-wa, ‘Neningikarrawara-langwa dalakena-kiya,’ kingi-yaminama. Kembirra nakina nenungkwarba NuMinida kiningaliraku-wardenama dalakina darrawurukukwa-kiya,”

ni-yamama Nubungkawa Neningikarrawara. Akwa akina kembirra ngalaja Meri yingi-yamamurra yakwujina ngawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya kajungwa diyadi-yada arakba dakina.

²⁵ Akina-manja ngawa angalya Jirujalema eneja nuwilyaba nenierringka n-ambilyumurra nenimikirra Jimiyina. Nakina nenierringka neningabe-ka, n-engkingkirrikenume-ka Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa. Akwa n-embimbirrarinumurra nakina NuMejayu-wa, mena nakina NuMejaya nenik-enjungwurri-yada ena-langwa warnumamalya WarningiYijireyila. Ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdukurda nuw-ambilyumurra nakina-manja nenierringka. ²⁶ Ebina-wiya ne-yengbina ayakwa akina Amawurrina enuwa-manja akwa ne-yamama, “Nare-ka a-jungwuma ningkakina yanda-langwa kini-rringkinama nungkuwa nibina nenumamalya Nubungkawa Neningikarrawara neniki-larrka nakina yangkwurrangwa nenimikirra NuMejaya,” ne-yamama akina Amawurrina akwurdukurda Neningikarrawara-langwa Jimiyinu-wa-da.

²⁷ Biya ne-yama arakba akina Amawurrina Jimiyinu-wa, “Likaja arakba Neningikarrawara-langwu-wa angalya,” ne-yama akina. Eneja kembirra ni-likena arakba yenjerrickina nakina nenierringka. Umba n-ambilyu-wiya nakina Neningikarrawara-langwa-manja angalya, aburnaja Jawijiba akwa Meri wunalakina neni-yar•duma yakwujina. Umba kembirra nakina nenierringka Jimiyina nenilirrak-akburrangama wunalakina yakwujina. ²⁸ Biya kembirra neni-rndarrka niyukwuiya nangariya ena-langwa-manja ayarrka akwa nenu-kwiyukwiyuma. Biya neni-yangmarngkwajuwa nakina Neningikarrawaru-wa akwa ni-yama enuwa-wa,

²⁹ “Bungkawa, yirraminu-war•dangumurra warka nungkwa-langwa arakba, akwa ningi-jerrukwama akina.

Umba kembirra yi-larrkaja arakba ngu-ngwanjina. Ngi-likajalangwa ngayuwa enena-langwa angalya yilyurkwa-murra yukwudukwuda, mena alyangmandukwuna-wiya-baba ayakwa nungkwa-langwa.

³⁰ Yi-larrkaja ngayuwa aduwaba mena ningeni-rringka-mubaba nibina nenumamalya yirrumini-larrkama nungkuwa yirra-

langwa yarnik-enibiki-yada yirrababurna-langwa yarnumamalya nungkwa-langwa.

Nganyangwa-murra menba ningeni-rringkama ngayuwa aduwaba.

³¹ Umba ningkeni-larrkama nakina yangkwurrangwa kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya ababurna-manja angalya keni-rringkini-yada nakina aburrajukwaba wurrakina.

³² Nakine-ka wuburra akilarrkabarrirra kini-yaminama. Biya kenu-wilyakajinama nakina warnumamalya-manja wurribina nuwambilya-murrumanja eminingka-manja iya eminingka-manja angalya ebina ka-ngayindena-mulangwa nungkuwa warniki-yami-yada wurrakina.

Aburraja wurrumurdakakina warnumamalya karri-rringkina-manja ebina akilarrkabarrirra, yikabi-yangmarngkwajinama kembirra yirruwa nungkwa-langwa yarnumamalya YarningiYijireyila-da,”

ni-yama nakina Jimiyina Neningikarrawaru-wa-da.

³³ Aburnaja Meri akwa Jawijiba neni-yakikbijangeyina angwurra wunalakina akina-langwa ayakwa ni-yengbinu-mulangwa nakina nenierringka nangariya-langwa. ³⁴ Eneja kembirra ni-yengbina arakba nakina nenierringka akwala ngarningka ayakwa Neningikarrawaru-wa. Neni-yendabena Neningikarrawara kajungwa kini-yamini-yada eningaba wurrubukalakina-manja Jawijiba akwa Meri akwa Jesus.

Kembirra nakina Jimiyina ni-yengbina arakba ayakwa Jesus-langwu-wa dirndenikba ngalajukwaba. Ni-yama nakina, “Nubungkawa Neningikarrawara-ka nakina nu-wekbalayinuma naka nangariya akwa neni-larrkama enenu-wa angalya kajungwa ngarrukwala NgarningiYijireyila ngarnumamalya aki-jungweyini-yada ngarna, umba ngarrukwala ak-enibikajungwuni-yada. Kin-arumidina-manja nakina, kenu-wilyakajinama warnumamalya-manja ebina kini-yamina-mulangwa Neningikarrawara. Akena aburraja wurrababurna-ka warnumamalya ka-warename-ka nakina. ³⁵ Akiniyada kembirra wurrumurdakakina warnumamalya wurribina ka-warena-murrumurra Neningikarrawara nara arakba aburra-kama ebina karru-wilyakinama aburra-langwa-manja mangma. Umba nungkwaja ningkirndenikba ningkuwerrikawarriye-ka k-ambilyama ningkakina, wuburra laka lyelyinga angandinga kaku-werridadenama nungkwa-langwa-manja yukwudukwuda akina-da,” ni-yama Jimiyina Meri-wa-da.

³⁶⁻³⁷ Umba ngalaja duwilyaba dadiyuwangkwa dadimikirra Ena ying-ambilyumurra dakina akina-manja ngawa angalya Neningikarrawara-langwa Jirujalema-manja. Akwa narringa-makumakama warnumamalya-manja yakwujina Neningikarrawara-langwa ayakwa. Umba eneja nungwadikba ngala-langwa Benyuwela wurruwurrakuwilyaba-langwa warnumamalya warnimikirra Ajera. Dakine-ka dadiyuwangkwa ⁸⁴ mamarika iya yinungkwura ying-ambilyumurra arakba. Arakba-wiya neni-yakeyinumurra wunalakina neningiyadikba mamangbala mambilyuma mamarika

iya yinungkwura biya ni-jungwuma nakina neningiyadikba ngalalangwa. Kembirra dadinungkwurakba arakba ying-ambilyumurra dingaya dakina.

Dakine-ka dadiyuwangkwa nara kingi-lalika Neningikarrawaralangwa angalya umba meningilida iya alyarrngwalyilya yinginiyangmarngkwajuwama dakina Neningikarrawara. Akwali-yada yingalyubarinumurra aninga akena akwali-yada nara king-alyubarina aninga umba murumureya ngawa ying-ambilyumurra, yimbukwa yingi-yengbiyengbinuma ayakwa Neningikarrawaru-wa dakina.

³⁸ Biya nabuk-ambilyu-wiya ambaka Jawijiba akwa Meri akwa Jesus yakwujina Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalemanja wurrubukalakina, dibina-murrada dadiyuwangkwa yingilikenuma dakina nabuk-ambilyu-murruwa wurrubukalakina. Biya yingini-rringka-manja nakina nangariya, kembirra yinginiyangmarngkwajuwa arakba dakina Neningikarrawaru-wa nirukwularrinu-mulangwa nakina niyukwujiya. Kembirra yadikina yingi-yengbina arakba dakina ayakwa ena-langwa-langwa. Narringamakumakamurra dakina ena-langwa-langwa warnumamalyamanja wurrumurdakibina nuw-embimbirrarinu-murrumanja wurrakina Neningikarrawara ken-enjungwurrena-murruwa nakina WarningiJirujalema warnumamalya.

Jawijiba akwa Meri akwa Jesus nabuki-lawurradinu-mulangwa Nejrudu-wa

³⁹ Aburnaja Jawijiba akwa Meri neni-jerrukwama arakba amurndakibina neni-yama-mulangwa wunalakina Neningikarrawaralangwa-manja angalya Jirujalemanja, nenumini-yarrkuwarakinumulangwa Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa eningarumurumawa. Biya nabuki-lawurradina arakba wurrubukalakina Keliliyu-wa aburrubukwurra-langwu-wa angalya emikirra Nejruda. ⁴⁰ Yakwujina kembirra akina-manja ngawa angalya n-arumidinumurra niyukwujiya Jesus nakina. Ambaka-langwa n-arumidinuma, ningbudidinuma akwa num-arrubudidinuma ena-langwa mangma. Eneja Neningikarrawara nenu-werrungwur•dangume-ka nakinamanja akwa nu-manjikbudanguma ngawa neningangkawura enuwanmanja-da.

Nenjarrngalyilya-wiya Jesus ni-likenu-mulangwa Neningikarrawaralangwu-wa angalya

⁴¹ Aburraja wurruwurrakwulyumide-ka warnumamalya WarningiYijireyila nawurraki-likenuma Jirujalemu-wa wurrakina arngkababurna-langwa na-jerridinu-manja akilarrkumurdada yakwujina. Namurndaki-likenumurra kajungwa warnik-ambarringiyada wurrakina Akwurungkuwarrukwa yakwujina. Aburnajukwaba ngawa Jawijiba akwa Meri nen-alilikenuma Jirujalemu-wa akinu-wa wunalakina. ⁴² Bi...ya n-ambilyumurra arakba eneja Jesus memberrkwa mambilyuma mamarika iya yinungkwura. Kembirra enejukwaba nenu-wilyakamurra wunalakina Jawijiba akwa Meri Jirujalemu-wa Akwurungkuwarrukwu-wa wunalakina. Biya kembirra nabuki-likena nabuk-ambarringa wurrubukalakina

Akwurungkuwarrukwa akwa ngawa wurruwurrakwulyumida Warningijudiya warnumamalya aburrajukwaba.

⁴³ Biya na-jerridu-manja Akwurungkuwarrukwa ebina, neni-lalika Jawijiba akwa Meri Jirujalema umba neni-lawurradinuma wunalakina angalya-wa Nejiridu-wa. Aburrajukwaba wurrababurna-ka ngawa warnumamalya aburra-langwa namurndaki-likenuma aburruwa wurrakina. Umba eneja nakina Jesus n-ambilya ngawa yakwujina Jirujalema-manja. Akena wuneningbala-kiya wunalakina Jawijiba akwa Meri n-ambilyumurra nakina Jesus yakwujina-wiya. ⁴⁴ Wurrukwala-manji-kba ni-likenume-ka nakina, neni-lyangkiyamamurra wunalakina.

Biya nen-alilikenuma wunalakina memerrkuwilyaba mamawura, biya nen-andeya akena nara nibina Jesus kini-likena aburruwa-manja. Biya kembirra narramurndaki-yendabena wurrumurndakibina warnumamalya yakwujina aburruwa na-likenuma keni-rringka-murrikba Jesus. ⁴⁵ Akena aburraja nara keni-rringka umba nuw-edirremeyina wurrakina-da.

Kembirra wunalakina Jawijiba akwa Meri nen-abuburangkeyinu...wa. Nara ken-akburrangarna. Nenu-mungkwula. Wurdarriya-wiya. Akwa neni-lawurradina kembirra Jirujalemu-wa. Nen-alilikenu...wa. Yakwujina. Na-larrumur•da. Nenu-mungkwula. Wurdarriya-wiya. Kembirra nen-abuburangkeyina akina-manja angalya Jirujalema. Yakwujina mamurukwa-manja iya alikira-manja nen-aburangkeyinuma. ⁴⁶ Biya kembirra neni-lawurrada wunalakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya. Biya nen-akburranga arakba nakina Jesus wunalakina yakwujina ngawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya-da.

Eneja Jesus n-ambilyumurra nakina yakwujina ngawa, n-angmungmakwulaluma aburruwa warnikakakirumaka warnungkwarba Mawijija-langwa ayakwa. Na-lyelyimbukweyinuma wurrakina. Umba Jesus n-engkirrikenumurra ayakwa aburra-langwa akwa ngarningka neni-yendabenuma ayakwa nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnikakakirumaka warnungkwarba. ⁴⁷ Aburrajukwaba arrkala neni-yendabenumurra Jesus-uwa ayakwa. Biya nuw-engkirrikenu-manja wurrakina ayakwa ena-langwa, wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina nawurraki-yakikbijangeyinume-ka wurrakina akina-langwa ayakwa ni-yengbinu-murrilangwa Jesus, aringkawa-baba nakina akwa eningaba-baba ayakwa ni-lawurrakajuwama aburruwa-wa-da.

⁴⁸ Aburnajukwaba Jawijiba akwa Meri neni-yakikbijangeyina angwurra wunalakina neni-rringka-mulangwa nakina n-angmungmakwulaluma wurrumurndakakina-manja warnikakakirumaka. Biya dirndenikba yingi-yama enuwa-wa, “Naburra, miyambena-burra nara ki-likena nungkuwa yinuwa-manja? Ngayuwa akwa nungwena yinu-mukwunakeyinumurra nungkuwa-wa yinalakena yin-abuburangkeyinuma nungkuwa-wa-da,” yingi-yama Meri-da.

⁴⁹ Eneja ni-yama, “Miyambena-burra kin-aburangkeyinumurra kinalakina engka-manja angalya amurndakakina-manja? Yangkwurrangwa-maka adinuba-wiya yikini-likenumurra kinalakina.

Yirrumin-aburangkama akena kineningbala-burra kinalakina ningi-lyangmurukweyina murra ngayuwa yelakwa Nungwarrka-langwa-manja alikira?" ni-yama nakina Jesus-da. ⁵⁰ Akena nara aburnaja kenu-mumiringka akina ayakwa ni-yengbinumurra nakina-da.

⁵¹ Eneja kembirra nu-warumajungwa arakba nakina Jesus akwa ni-lalika Jirujalema umba ni-lawurradina angalyu-wa Nejiridu-wa, aburrubukwurruwa Jawijiba akwa Meri. Biya yadikina-langwa Jesus nenumin-engkirrikenuma neningangkawura wunalakina-kiya-langwu-wa ayakwa yakwujina.

Ngalaja Meri ying-engkingkirrikenuma dakina ngawa amurndakibinu-wa yingi-rringka-murruwa akwa ngawa ying-engkirrikenu-murruwa, yingu-wilyakama ngawa ngala-langwa-manja mangma-da.

⁵² Bi..ya eneja arakba Jesus n-arumidinuma. Mangma ena-langwa numu-ringbirradinuma makina. Eneja Neningikarrawara nenu-werrungwur•danguma enuwa-wa. Aburrajukwaba warnumamalya nenu-werrungwur•danguma enuwa-manja ngawa-da.

3

Janjana nibina Nenikumingekekingambaja ni-yengbinu-mulangwa ayakwa warnumamalyu-wa

¹ Akini-yada ngawa eneja nuwilyaba ningka nubungkawa naruma nenimikirra Daburiyeja n-ambilyumurra nakina Rawuma-manja. Nubungkawadinuma wurruwurrakwulyumida-manja warnumamalya angka-manja iya angka-manja angalya. Nu-bungkawadinumurra nakina nenungkwurakba, memberrkwa mamangbala mamarika iya yinungkwura nu-bungkawadinuma. Umba eneja nuwilyaba niyukwujiya nubungkawa nenimikirra Bandiyija Balida nubungkawadinuma nakina wurrababurna-manja warnumamalya wurruminakina angalya Judiya. Umba eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba nenimikirra Yerida nu-bungkawadinuma nakina wurrababurna-manja warnumamalya Keliliya-manja. Umba eneja nenikumarnjenikba Yerida-langwa nenimikirra Biliba nubungkawadinuma nakina alakina-kiya-manja angalya emikirra Yidiriya akwa ngawa Dirakinada-manja. Alakina-kiya angalya nuw-ambilyuma akwadangwa Keliliya. Umba ngarningka eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba nenimikirra Leyijeniya nubungkawadinuma nakina warnumamalya-manja eminingka-manja angalya emikirra Abuleniya. ² Akini-yada ngawa na-bungkawadinu-manja wurrumurndakakina wurrububungkawa amurndakakina-manja angalya eminiminingka, kembirra aburnaja wunambilyuma wunubungkawa-kiya wunaruma WunuMinida nen-ambilyumurra wunalakina Jirujalema-manja. Wunenimikirra wunalakina Enija akwa Kayubaja.

Akini-yada ngawa eneja Jekaraya-langwa nenikuwenikba Janjana, nibina-murrada yirra-maka-murrada arakba ngayuwa, n-ambilyumurra nakina nara-murrumanja alikira. Engburingke-ka angalya. N-ambambilyumurra nakina ngawa yanda-langwa yakwujina ngawa ni-yengbinuma eneja Neningikarrawara amurndakenena ayakwa enuwa-wa. Eneja ni-yama Neningikarrawara, "Wurra-makina

nungkwa-langwa-manja warnumamalya kabumini-yarrkuwarakina-mulangwa wurrakina nganyangwu-wa ayakwa arakba,” ni-yama.
³ N-engkirrikenu-manja Janjana Neningikarrawara-langwa ayakwa, kembirra ni-dirrirnduma arakba adalyuma-wa nakina. Emikirra adalyuma Jardina. Biya engku-wa iya engku-wa angalya adalyuma-manja akwudangwa ni-likenumurra nakina nen-akakirumakamurra Neningikarrawara-langwa ayakwa warnumamalya-manja yakwujina.

Ni-yama nakina aburruwa-wa, “Wurri-larrngkuwurriya arakba alarrngkilarrngkawarriya amurndakibina kirri-yama-murrilangwa, umba wunumini-yarrkuwarakina Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba. Nganja kembirra ngayuwa ka-mingekingambajini-yada kirrakina, kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya kuw-eningmidini-yada wurrakina yikinumini-yarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba kirrakina-da. Umba eneja Neningikarrawara yikenumini-yakuwabijiname-ka nakina amurndakibina awurrurriya kirri-yama-mulangwa-da,” ni-yama Janjana wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

⁴ Umba arakburakba-kiya-wiya eneja nuwilyaba nenungkwarba nenimikirra Ajaya n-ambilyuma nakina. Nenikumakumaka ayakwa nenumamalya Neningikarrawara-langwa nakina. Ni-yamama nakina Ajaya,

“Nuwilyaba nenumamalya n-ardirdenama nakina alarrkingburingka-langwa angalya, nara-murrilangwa alikira. Enena kembirra ayakwa ena-langwa:

‘Nungkwurraja karna karnumamalya wurru-ma-ngekburakina arakba mamurukwa Nubungkawa-langwa.

Mulikarrkidirrbure-ka yikuma-ngekburakinamurra mamurukwa kirrakina kajungwa neniki-liki-yada nakina makina-manja.

⁵ Wurri-lyangburrukawajina arakba ababurna-langwa angwurn•dikirra akwa ngarningka wurri-ngakburrukawajina angakarjiyinga angalya ababurna-langwa kajungwa angakbilyuwalyi-yada akina.

Akwa mibina mamurukwa mulikarrkiyangkwuwurra yikuma-likarrkidirrburakinama kirrakina, umba mibina mulikarrmilumila yikume-kbilyuwalyakinama makina-da.

⁶ Aburraja warnumamalya kamurndak-eningmidiname-ka wurrakina Neningikarrawara ken-enibikina-mulangwa warnumamalya nakina-da!’ ni-yame-ka nakina nenumamalya.”

Akina-bina ayakwa ni-yamama nakina Ajaya arakburakba-kiya-wiya. Umba amurndakakina ayakwa ena-langwa nuw-arrkarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Nakina-bina Janjana nibina-murrada ngarraku-maka-mulangwa amurndakakina ayakwa.

⁷ Aburraja kembirra wurruwurrakwulyumida warnumamalya namurndaki-likenuma Janjanu-wa mena neni-ngayindangu-mubaba nakina neniku-mingekingambaji-yada wurrakina akina-manja akungwa. Akena ni-yama nakina aburruwa-wa, “Karniniyerriye-ka karna karnumamalya! Kirruwurrariya yingarna wuburra! Nara kirrakina a-lyumaduma akini-yada ngawa yikenu-banijumindena-manja Neningikarrawara nungkwurruwa-na!

8 “Yikini-ngayindena-manja amandangwa Neningikarrawara nakina yiken-enibikinama nungkwurruwa karnumamalya, kembirra yiki-dirrburakajungwunama kirrakina aduwaba. Eningaba yiki-yaminama wuburra laka eka eningaba ebina nuw-arrangbinamurra amaninga eningaba. Eningaba yiki-yaminama kajungwa warnumamalya kuw-eningmidini-yada kirri-larrngkuwurrangu-mulangwa alarrngkawarriya. Uмба nare-ka a-lyanguwerribikajungwuma kirrakina, ‘Ngarningaba ngarna mena Aburiyama-baba numiranyungwa ngakwurra-langwa neningadinuba-wiya nakina.’ Nara e-yamama akina ayakwa umba w-engkirrikiya enenu-wa ayakwa ngarra-makina-murruwa aduwaba. Kini-ngayindena-manja eneja Neningikarrawara, kinu-kuwarrukwajinama nakina angwarnda amurndakenena nawurraku-murrkwulijeyina-murruwura yelakwa ajiringka-manja akina. Amurndakakina-langwa-bina angwarnda kenumini-ngekburakinama nakina Neningikarrawara warijira-da Aburiyama-langwa-da.

9 “W-engkirrikiya! Neningikarrawara kini-lyanguwerribikajungwunama nakina karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba kirrakina. Nakine-ka Neningikarrawara nu-war•denama ena-langwa warka wuburra laka nuwilyaba nenungkwarba ni-ridenama eka bangkilya-murru. Nakine-ka ni-ridenama ababurna-langwa eka eningeningabama amurndakibina nara arrangbama aninga eningaba, akwa ningkarrnginama amurndakakina eka eningeningaba-ma arrawalangwa amukayerra-langwa. Akwa ngarningka nu-wurrenama amurndakakina angwura-wa ni-dakinama-da. Nakine-ka wuburra nenungkwarba kini-yaminama eneja Neningikarrawara akwa neniku-war•di-yada arakba nakina ena-langwa warka,” ni-yama Janjana wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

10 Aburraja kembirra namurndaki-yama, “Kardi! Yiki-yamarrkiname-ka yarna yarnumamalya?”

11 Eneja kembirra ni-yama Janjana aburruwa-wa, “Ka-makinama ngayuwa akwa enena yiki-yaminamurra nungkwurruja karna. Kirruwilyaba karnumamalya yikinga-wilyakina-manja dambilyuma dumbala dadingikarrawara karnik-awiyebi-yada kirrakina, kembirra yikinu-kwunamurra kirrakina duwilyaba nibinu-wa neningidumbalamurruwa nenumamalya. Uмба kirruwilyaba yiku-wilyakina-manja aninga karnik-alyubari-yada kirrakina, yik-awurikeynamurra kembirra akina aninga nibinu-wa neninganiga-murruwa nenumamalya,” ni-yama Janjana wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

12 Bi..ya aburraja kembirra wurrukwala warnumamalya narraminu-war•dangu-murruwura warka WarningiRawuma wurrububungkawa namurndaki-likenumurra Janjanu-wa. Narruwurra-murndukwama angwarnda warnumamalya-langwa kajungwa warniku-kwi-yada akina WarningiRawumu-wa wurrububungkawa. Aburrajukwaba nawurraki-likenumurra Janjanu-wa kajungwa kenu-mingekingambajuwi-yada nakina aburruwamanja. Biya namurndaki-yama wurrakina enuwa-wa, “Bungkawa, yirraja yiki-yamarrkinama yarna yarnumamalya?”

13 Eneja ni-yama Janjana, “Yikuwurra-murndukwuna-manja angwarnda, yiku-murnduwarnama akina wulkwa ebina bu-makamulangwa umba nara akwala,” ni-yama Janjana.

14 Aburraja wurrawinyamba warnungkwarba ne-yama enuwa-wa, “Umba yirraja, yiki-yamarrkinama yarna yarnumamalya?”

Eneja ni-yama Janjana, “Kirrakine-ka kirr-akbar•duwakinama warnumamalya, kirra-ngajinama kajungwa yikabu-kwuni-yada angwarnda aburra-langwa. Akwa ngarningka kirra-lekbajamurra erribirra warningaba warnumamalya awurrariya-langwa, akena nara aburraja ke-yaminajama akina umba warninguwurrariya-ma wurrakine-ka-da. Awurrariya akina, kembirra nara arakba e-yamama. Mama eyukwujiya angwarnda yiku-menamurra warka-langwa, nara a-ngwurrmiluma akina-langwa angwarnda eyukwujiya-langwa,” ni-yama Janjana wurrumurdakakina-manja warnungkwarba wurrawinyamba nakina-da.

15 Akini-yada ngawa aburraja wurrababurne-ka warnumamalya na-minandabumeyinumurra nawurraki-yendabijajungwunuma wurrakina nuw-engkirrikeni-mulangwa ayakwa Janjana-langwa. Biya kembirra namurdaki-lyangkiyama wurrakina, “Dukwa naka Janjana nibina-murrada nenungkwarba nenimikirra NuMejaya, nibina Neningikarrawara ni-yama-murrada neniki-larrka nakina yangkwur-rangwa. Dukwa naka, dukwa nara-da,” namurdaki-lyangkiyama wurrakina-da.

16 Eneja kembirra Janjana ni-yama nakina aburruwa-wa, “Ngayuwe-ka ningena ngarra-mingekingambajinama kirrakina akungwa-murra aduwaba, umba nara akwala. Umba eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba nubukwaya kini-likajama nakina arija-langwa. Naruma nilyengma nakina angwurra ngayuwa-manja. Nganja ki-yakuwerribikaja-manja ngayuwa ena-langwa-langwa, kembirra ningeningma ngayuwa ningiyukwujiya ningeningerribirra. Ngayuwe-ka ningeningeningaba-ma ningenukwar•dinga-langwa ena-langwa warka akwa ningeni-aburawakalangwa eningalika ena-langwa. Eneja kembirra kini-yar•diya-manja nakina nenungkwarba enena-manja angalya, kini-yaminama wuburra laka yikenu-mingekingambajinama Neningikarrawaralangwa-murra Amawurrina akwurdukurda-murra akwa ngarningka angwura-murra nakina-da. 17 Nakine-ka nenungkwarba neniki-lyanguwerribikajungwi-yada arakba karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba kirrakina. Akwa nenik-eyebijebaki-yada arakba nakina karnumamalya wuburra laka nuwilyaba nenumamalya ni-yaminama n-eyebijebakinama amadidira amaninga akwa amarda. Nakine-ka nuwurra-murndukwunama amurdakakina amadidira amaninga ena-langwu-wa alikira eninganinga-wa. Umba amarda awurrariya ni-dakinamurra angwura-wa nakina. Akine-ka wuburra ke-yaminama, akini-yada ngawa kini-likaja-manja yangkwur-rangwa nenungkwarba nibina-langwa ngarra-maka-murrilangwa ngayuwa. Akena ngalaja akina angwura ena-langwa nara e-kakbujungwuma akina umba eningangkawura ka-dadinama-da,” ni-yama Janjana wurrumurdakibinu-wa warnumamalya-da.

¹⁸ Ni-yengbinume-ka nakina Janjana ababurne-ka ayakwa eminiminingka wurrumurdakakina-manja warnumamalya. Nenu-makama nakina eningaba ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa-akwa nenu-werrikijiranguma angwurra wurrakina, kajungwa karrilarrngkuwurreni-yada alarrngkilarrngkawarriya umba kenuminiyarrkuwarakini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrakina-da.

¹⁹ Biya ni-yengbinuma Janjana arrubuda ayakwa Yerida-manja enejukwaba. Nakine-ka Yerida nibina-murrada yirra-maka-murrada arakba ngayuwa nubungkawa Keliliya-langwa. Neni-lekbenumurra nakina mena nanga-manguma nenikumarnjenikba-langwa didar-ringka dadimikirra Yeridiyeja. Nanga-manguma dakina ena-langwi-yada dadingiyenikba, nara-wiya ambaka kini-jungwuna ngala-langwa neningiyadikba Biliba. Ababurne-ka eminiminingka awurruwurrariya ni-yamama ngarningka Yerida nakina. Aminakina-langwa eneja Janjana ni-yaminjamama nakina enuwa-wa, “Ningkuwurrariye-ka ningkilyengma ningkenumamalya,” ni-yama. ²⁰ Akena eneja Yerida n-arriyakajungwunuma ngarningka awurrariya-wa. Ni-yama nakina ena-langwu-wa wurrawinyamba warnungkwarba, “Wunu-mena nakina Janjana akwa wuni-didena arakba akididijungwa-manja,” ni-yama. Kembirra nenu-manguma aburraja wurrakina akwa neni-didanga nakina-da.

Janjana nenu-mingekingambajuwa-mulangwa Jesus-manja

²¹ Nara-wiya Janjana kini-didikajungwuna akididijungwa-manja nakina, eneja Jesus ni-likenuma Janjanu-wa. Eneja nenu-mingekingambajuwama Janjana Jesus-manja enamba-langwa arija-langwa. Umba nenu-mingekingambajuwa-mulangwa Janjana Jesus-manja, nu-buriyamina kembirra arakba Jesus Neningikarrawaru-wa. Umba nu-buriyaminu-wiya ngawa nakina Jesus, eneja Neningikarrawara nu-ngwurrkbalijuwama nakina angubina, ²² akwa ni-larrkamurra nakina ena-langwa Amawurrina akwurdukurda enuwa-wa. Akine-ka Amawurrina na-larrinuma angaluba Jesus-uwa. Darrawurukukwa wuburra akina, biya nuw-ambarringa enuwa-manja-da.

Biya kembirra ne-yengbina arakba amayakwa angaluba karrawara-langwa akina. Ne-yama, “Ningkenikuwarrka nganyangwa ningkakina, ningkibina ningi-lyelyingminama ngayuwa akwa yirra-werrungwur•denama ningkakina-da,” ne-yama akina amayakwa-da.

Warningarakburakba-kiya-langwa wurrumirumirena Jesus Christ-langwa

²³ N-aburradadu-manja eneja nakina Jesus ena-langwa warka n-ambilyumurra arngkabiyyakarbiya-ma arngkumemberrkwa mamarika iya yinungkwura nakina. Na-lyelyimbukweyinu-manja aburraja warnumamalya enuwa-langwa, ne-yama wurrakina, “Jesus-langwa nungwenikba Jawijiba nakina.” Akena Jawijibe-ka nen-arumurrkama wulkwa nakina Jesus.

Umba Jawijiba-langwa nungwenikba nenimikirra Yileya nakina.

²⁴ Umba Yileya-langwa nungwenikba Mededa nakina.

Umba Mededa-langwa nungwenikba Libaya nakina.

Umba Libaya-langwa nungwenikba Melkiya nakina.

Umba Melkiya-langwa nungwenikba Jeneya nakina.
Umba Jeneya-langwa nungwenikba Jawijiba nakina.
25 Umba Jawijiba-langwa nungwenikba Medidaya nakina.
Umba Medidaya-langwa nungwenikba Emaja nakina.
Umba Emaja-langwa nungwenikba Neyuma nakina.
Umba Neyuma-langwa nungwenikba Ejiliya nakina.
Umba Ejiliya-langwa nungwenikba Nakaya nakina.
26 Umba Nakaya-langwa nungwenikba Mayada nakina.
Umba Mayada-langwa nungwenikba Medidaya nakina.
Umba Medidaya-langwa nungwenikba Jemeyina nakina.
Umba Jemeyina-langwa nungwenikba Jawijeka nakina.
Umba Jawijeka-langwa nungwenikba Jawuda nakina.
27 Umba Jawuda-langwa nungwenikba Jawenina nakina.
Umba Jawenina-langwa nungwenikba Reja nakina.
Umba Reja-langwa nungwenikba Jarababela nakina.
Umba Jarababela-langwa nungwenikba Jiyeldiyela nakina.
Umba Jiyeldiyela-langwa nungwenikba Neraya nakina.
28 Umba Neraya-langwa nungwenikba Melkiya nakina.
Umba Melkiya-langwa nungwenikba Adiya nakina.
Umba Adiya-langwa nungwenikba Kawijama nakina.
Umba Kawijama-langwa nungwenikba Elmadama nakina.
Umba Elmadama-langwa nungwenikba Era nakina.
29 Umba Era-langwa nungwenikba Jajuwa nakina.
Umba Jajuwa-langwa nungwenikba Eliyeyija nakina.
Umba Eliyeyija-langwa nungwenikba Jawuruma nakina.
Umba Jawuruma-langwa nungwenikba Mededa nakina.
Umba Mededa-langwa nungwenikba Libaya nakina.
30 Umba Libaya-langwa nungwenikba Jimiyina nakina.
Umba Jimiyina-langwa nungwenikba Juda nakina.
Umba Juda-langwa nungwenikba Jawijiba nakina.
Umba Jawijiba-langwa nungwenikba Jawunama nakina.
Umba Jawunama-langwa nungwenikba Eliyakima nakina.
31 Umba Eliyakima-langwa nungwenikba Meliya nakina.
Umba Meliya-langwa nungwenikba Mena nakina.
Umba Mena-langwa nungwenikba Mededa nakina.
Umba Mededa-langwa nungwenikba Nedina nakina.
Umba Nedina-langwa nungwenikba Deyibida nakina.
32 Umba Deyibida-langwa nungwenikba Jeji nakina.
Umba Jeji-langwa nungwenikba Abeda nakina.
Umba Abeda-langwa nungwenikba Baweja nakina.
Umba Baweja-langwa nungwenikba Jala nakina.
Umba Jala-langwa nungwenikba Najena nakina.
33 Umba Najena-langwa nungwenikba Aminadaba nakina.
Umba Aminadaba-langwa nungwenikba Adumina nakina.
Umba Adumina-langwa nungwenikba Arni nakina.
Umba Arni-langwa nungwenikba Yejirena nakina.
Umba Yejirena-langwa nungwenikba Bereja nakina.
Umba Bereja-langwa nungwenikba Juda nakina.
34 Umba Juda-langwa nungwenikba Jekaba nakina.
Umba Jekaba-langwa nungwenikba Ajika nakina.

Umba Ajika-langwa nungwenikba Aburiyama nakina.
 Umba Aburiyama-langwa nungwenikba Dera nakina.
 Umba Dera-langwa nungwenikba Neyawa nakina.
³⁵ Umba Neyawa-langwa nungwenikba Jerukwa nakina.
 Umba Jerukwa-langwa nungwenikba Riyuwa nakina.
 Umba Riyuwa-langwa nungwenikba Beleka nakina.
 Umba Beleka-langwa nungwenikba Ebera nakina.
 Umba Ebera-langwa nungwenikba Jela nakina.
³⁶ Umba Jela-langwa nungwenikba Keyinena nakina.
 Umba Keyinena-langwa nungwenikba Arbakijada nakina.
 Umba Arbakijada-langwa nungwenikba Jema nakina.
 Umba Jema-langwa nungwenikba Nawa nakina.
 Umba Nawa-langwa nungwenikba Lameka nakina.
³⁷ Umba Lameka-langwa nungwenikba Midijela nakina.
 Umba Midijela-langwa nungwenikba Yinakwa nakina.
 Umba Yinakwa-langwa nungwenikba Jereda nakina.
 Umba Jereda-langwa nungwenikba Meyilelela nakina.
 Umba Meyilelela-langwa nungwenikba Kenena nakina.
³⁸ Umba Kenena-langwa nungwenikba Yinaja nakina.
 Umba Yinaja-langwa nungwenikba Jeda nakina.
 Umba Jeda-langwa nungwenikba Eduma nakina.
 Umba Eduma-langwa nungwenikba Neningikarrawara nakina-da.

4

Namukwa nenu-kwudirrka-mulangwa Jesus-manja

¹ Eneja kembirra Jesus ni-lalikamurra arakba nakina ebina adalyuma Eningijardina. Ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdurkwarda nenaki-lyangburrukawajuwama enuwa-manja. Biya ni-likena arakba nakina umba lukwakwa ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa nenaku-war•dikama akwa nenaku-wilyakama angerriba alarrkingburingka-wa angalya nara-murruwa alikira iya warnumamalya. ² Umba eneja nakina Namukwa ni-likena Jesus-uwa akwa nenu-kwudirrka awurrariya-wa. Arngkabiyaibuwa arngkumemberrkwa mamawura ni-yaminjamama nakina ngawa nenu-kwukwudirrkama Jesus awurrariya-wa n-ambilyu-wiya Jesus yakwujina nakwukawura. Eneja kembirra nu-mureyanguma angwurra nakina Jesus akwa ni-ngayindanguma arakba aninga, nara-baba kini-janga aninga n-ambilyu-manja nakina alarrkingburingkamanja angalya.

³ Eneja kembirra ni-yama enuwa-wa Namukwa, “Ningkakineka Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba-na? Kemba wu-warrukwajiya enena angwarnda kajungwa damba kangekburakajungwuni-yada akina,” ni-yama.

⁴ Ni-yama Jesus enamba-langwa, “Neningikarrawara-langwa-manja jurra amurndakenena ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma. Ne-yaminama, ‘Aninga yimbukwa nara akina enibikama warnumamalya wurrakina-da,’ ne-yaminama akina ayakwa-da,” ni-yama nakina Jesus-da.

⁵ Eneja kembirra arakba Namukwa nenu-wilyakamurra nakina Jesus karrawaru-wa angakarjiyinga-wa angalya. Biya warena-bawiya nenu-wilyakajuwama nakina ababurna-langwa angalya amurndakibina-manja warnumamalya nuw-ambilyu-murruwanja wurrakina. Angerriba iya angerriba alyengma-langwa-langwa akwa engku-wa akwaburrangarnu-wa nenu-wilyakajuwama nakina Namukwa angalya Jesus-manja. ⁶ Biya ni-yama, “Yiba-kwunama ababurna-langwa eninginingaba amurndakangaba-manja angalya ababurna, akwa yiba-bungkawakinama amurndakangaba-manja ababurna-manja angalya. Nganyangwe-ka amurndakibina angalya iya amurndakijika ningki-rringkinama. Nganja ningubungkawa amandangwa ningena. Kembirra ki-ngayindena-manja ngayuwa, dukwa yiba-kwunamurra, dukwa ka-kwunama ngayuwa wurruk-wala warnumamalya. ⁷ Umba yiki-yangmarngkwajina-manja ngayuwa ningkakina, kembirra ababurna-langwa amurndakakina nungkwa-langwa arakba-da,” ni-yama Namukwa Jesus-uwa-da.

⁸ Ni-yama Jesus enamba-langwa, “Arakburakba-kiya-wiya Mawijija nenu-makama amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya. Ni-yamama, ‘Ningkakine-ka kini-yangmarngkwajinama Nubungkawa nibina nungkwa-langwa Neningikarrawara nakina, akwa kinuminu-war•denama wulkwa warka ena-langwa umba nara wurruk-wala-langwa,’ ni-yamama nakina-da,” ni-yama Jesus Namukwu-wa-da.

⁹ Eneja kembirra nenu-wilyakamurra arakba Namukwa Jesus Neningikarrawara-langwu-wa angalya Jirujalemu-wa. Umba ngalaja na-ngwurrkwarrngajungwunuma akina angalya arumuruma-murra angwarnda. Biya nenu-wurdijuwama nakina Namukwa Jesus karrawara amurndakakina-manja angwarnda. Kembirra nen-andiyinga arakba wunalakina-kiya angerriba engku-wa ajiringka-wa. Ni-yama Namukwa Jesus-uwa, “Ningkakine-ka Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba-na? Kembirra ki-kbilyajajungwunama ningkakina arrawu-wa ajiringka-wa. ¹⁰ Neningikarrawara-langwa-manja jurra nuw-arrikarrijungwunuma amurndakenena ayakwa. Ne-yaminama, ‘Neningikarrawara kenu-makinama warnikumamurikaja ena-langwa akwa aburraja kab-akwurrajinama ningkakina. ¹¹ Kabingkajikinama ayarrka-murra wurrakina nari-yada a-ngajuma angwarnda nungkwa-langwa-manja alika,’ ne-yaminama akina ayakwa-da,” ni-yama Namukwa Jesus-uwa-da.

¹² Ni-yama Jesus enamba-langwa Namukwu-wa, “Neningikarrawara-langwa-manja jurra nuw-arrikarrijungwunuma amurndakenena ayakwa ngalajukwaba. Ne-yaminama, ‘Nara kirkakina a-labuma Neningikarrawara neniki-yama-langwa ebina yikini-ngayindena-mulangwa,’ ne-yaminama akina,” ni-yama Jesus Namukwu-wa-da.

¹³ Eneja kembirra ni-yaminjamama nenu-kwukwudirrkama Namukwa Jesus-manja ngawu...wa. Bi...ya ni-yengminjada arakba nakina. Nara arakba kenu-kwudirrka, umba neni-lalika arakba nakina Jesus aduwaya yanda-langwa arngkingku-wa-da.

Jesus n-aburradadangu-mulangwa ena-langwa warka

¹⁴ Eneja kembirra Jesus ni-lalika arakba akina angalya alarrkingburingka eningalikira-ma. Biya ni-lawurradina arakba nakina ebinu-wa aringbirra angalya Keliliyu-wa. N-alilikenu...wa. Biya ni-yar•da arakba Keliliya-manja. Umba ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina akwurdudukwurda nenaki-ngbudirrkamurra akwa nenaku-war•dikama nakina-manja. Aburraja kembirra wurrababurna-langwa WarningiKeliliya warnumamalya narri-yarrumurnduwarnumurra ayakwa Jesus-langwa-langwa wurrakina. ¹⁵ Umba ni-likenu-manja nakina Jesus engku-wa iya engku-wa angalya nen-akakirumakama warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa ayakwa. Nen-akakirumakama nakina amurndakakina-manja alikira Neningikarrawara-langwa-manja emikirra jinikakwa. Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa nenumurndaki-yangmarngkwajuwama Jesus-uwa arakba wurrakina-da.

Warnumamalya WarningiNejirida na-warangu-mulangwa Jesus

¹⁶ Eneja kembirra Jesus ni-likena Nejiridu-wa, n-arumidinu-murruwa nakina. Biya makina-manja mamawura memikirra Jebuda ni-likena nakina jinikakwu-wa, mena akina ni-yaminjama-mubaba nakina Jesus ababurna-langwa Jebuda. Biya nawurrak-ambarringa-manja warnumamalya yakwujina jinikakwa-manja arrawa, Jesus n-arjiyinga. Biya ni-likena nakina amarru-wa kajungwa kini-ridimindeniyada nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, ebina nuw-arrikarrijungwunuma jurra-manja, kajungwa kuw-engkirrikaji-yada wurrumurndakibina warnumamalya. ¹⁷ Eneja nuwilyaba nenikuminiuwar•duwar•da nenu-kwa Jesus awilyaba jurra ebina nuw-ararikajungwunuma ebina-manja nuw-arrikarrijungwunu-murrumanja Ajaya-langwa ayakwa. Nakine-ka Ajaya nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa. Umba n-ambilyumurra nakina arakburakba-kiya-wiya. Eneja kembirra n-aburawaka Jesus ebina jurra, biya n-aburangka akwala ayakwa ni-ngayindanguma. Biya n-akburrangu-manja akina, ni-ridimindanga arakba nakina amurndakenena ayakwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya. ¹⁸ Ni-yama Jesus,

“Amawurrina Nubungkawa Neningikarrawara-langwa ngayuwa-manja nuw-ambilyama akina aduwaba.

Ku-war•dikinama akina Amawurrina ngayuwa-manja, mena Neningikarrawara nu-wekbalyinu-mubaba ngayuwa.

Nu-wekbalyinuma ngayuwa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa ayakwa eningaba ena-langwa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya.

Neningikarrawara ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa na-didijungwuna-murruwa warnumamalya keni-jadijina-murrilangwa Neningikarrawara wurrakina.

Akwa ngarningka ngini-larrkama nakina yangkwurrangwa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa wurrumimbumimbu-wa warnumamalya ayakwa kuw-andiya-mulangwa ngarningka menba wurrakina.

Akwa ngarningka ngini-larrkama yangkwurrangwa nakina kajungwa k-enjungwurreni-yada ngayuwa warnumamalya, karramini-ngekburakina-mulangwa wurrukwalaw warnumamalya awurruwurrariya aburra-langwa.

¹⁹ Akwa ngarningka ngini-larrkama ngayuwa kajungwa kamakini-yada warnumamalyu-wa ken-enibikina-mulangwa Nubungkawa Neningikarrawara ena-langwa warnumamalya aduwaba. Ena ngawa,”

ni-yama Jesus.

²⁰ Amurndakakina ayakwa ni-ridimindanga nakina Jesus. Biya ni-didanga n-aburamukwa ebina jurra, ni-lawurrakajuwa nibina nenikuminuwar•duwar•da nenu-kwamurra adinuba-wiya enuwa-wa, biya n-ambarringa nakina ayakwi-yada. Aburraja wurrababurnalangwa warnumamalya ebina-manja alikira neni-rruburringkama arakba wurrakina. ²¹ Umba ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Aduwabe-ka amurndakakina ayakwa ningi-ridimindanguma ngayuwa, ebina nuwarrrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurra, nalyangmandukwunadinume-ka akina, kirr-engkirrikenu-manja kirrakina karnumamalya memema-manja mamawura-da,” ni-yama Jesus nakina-da.

²² Aburraja wurrababurnalangwa warnumamalya nuwengkirrikenu-murruurra ayakwa Jesus-langwa namakijeyina arakba ayakwa ena-langwa-langwa. “Eningaba amandangwa ayakwa ena-langwa,” namurndaki-yama, “akena Jawijiba-langwa nenikuwenikba nenaka-na?” ne-yama wurrakina.

²³ Eneja ni-yama Jesus, “Ningeningma ngayuwa ayakwa yiki-yengbinama karna ngayuwa-wa. Yiki-yengbijinama amurndakenena ayakwa eningarakburakba-kiya. ‘Nungkwaje-ka ningkakina,’ yiki-yaminama ngayuwa-wa, ‘ningkakakiruma k-eningabakina-mulangwa warnumamalya, kembirra k-eningabakajungwuna nungkwabakiyaba ningkakina-da,’ yiki-yaminama karna. Akwa ngarningka yikumakinama nungkwurruwa ningeni-yama-langwa ngayuwa yelakwa enena-manja angalya nganyangwa-manja ebina ningi-yamamurra Kabuniyuma-manja, kirr-engkirrikenu-mubaba karna ebina ningiyamamurra yakwujina ngayuwa. ²⁴ Akena nganja ngarra-makinama amandangwa enena. Nuwilyaba NuBurabuda, nibina nenikumakumaka Neningikarrawara-langwa ayakwa, kini-yengbina-manja nakina ayakwa ena-langwu-wa warnumamalya ena-langwa-manja angalya, kembirra aburraja ena-langwa warnumamalya nare-ka engkirrikuma wurrakina enuwa-wa,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

²⁵ Biya ni-yama ngarningka, “W-engkirraja enena ayakwa ningiyengbinama nungkwurruwa-wa. Wi-yakuwerririkina Eliya-langwa. Arakburakba-kiya-wiya nakine-ka Eliya n-ambilyumurra Yijireyilamanja. Akini-yada ngalaja nara yibina yelyukwa kini-larrina ena-langwa-manja angalya. Abiyakarbiya-manja akilarrkelyukwa nara yibina yelyukwa. Nara kembirra ngalaja aninga kalungkuwarrina. Aburraja-ka murumureya nuwambilyumurra wuruminakina angalya warnumamalya. Umba wurrababurna wurridarringka wurringayingaya yakwujina nawurrakambilyuma akina-

manja angalya. ²⁶ Akena nara eneja Neningikarrawara keni-larrka Eliya wurruwurrakakinu-wa wurridarringka wurribina nuw-ambilyumurruwa ena-langwa-manja angalya. Nara, umba neni-larrkama Neningikarrawara nakina Eliya eminingku-wa angalya Jayidinu-wa. Eneja kembirra ni-likena nakina angerriba Jayidinu-wa. Kembirra nanga-mamurikajuwama nakina duwilyaba dingaya yakwujina engemba-manja Jarubuda.

²⁷ “Akwa wi-yakuwerribikina ngarningka ningka-langwu-wa NuBurabuda Eliju-wa. Enejukwaba n-ambilyumurra nakina arakburakba-kiya-wiya Yijireyila-manja. Umba akini-yada ena-langwa-manja angalya aburraja wurrababurne-ka warnumamalya nuw-arrirreyinuma awurrakwulyumida amarmarra wurrakina. Akena nara eneja Elija kenuminu-mungkwur•danga warnumakwulya wurrumurdakakina-langwa warnumamalya ena-langwa. Nara, umba nenuminu-mungkwur•danga nenumakwulya Neyumena. Niminingka nakina Neyumena umba ena-langwa angalya Jiriya. Wi-yakuwerribikine-ka kembirra wunalakina-kiya-wa WunuBurabuda-kiya kirrakina-da,” ni-yama nakina Jesus wurruwurrakibinu-wa warnumamalya ebina-manja alikira jinikakwa-manja-da.

²⁸ Aburraja kembirra awinyamba narrak-ar•darra wurrumurdakakina warnumamalya nuw-engkirrikenu-mulangwa ayakwa Jesus-langwa. Na-werrikardadinuma wurrakina angwurra, ²⁹ biya namurdaku-warumajungwa, neni-rndarrka nakina Jesus, neni-jadijuwa alikira-langwa, biya nenu-wilyaka yadikina errekbu-wa kajungwa warniki-lyikarrkuwurri-yada nakina abalkaya-langwa angakarjiyinga-langwa angalya arrawu-wa wurrakina-da. ³⁰ Akena eneja Jesus ni-likena wurrilyimbilyimberrkuwilyarra-langwiya nakina, biya neni-lalika wurrumurdakakina warnumamalya arakba nakina-da.

Nuwilyaba-langwa nenungkwarba nenu-wilyaka-mulangwa wurruwurrariya wurramukwa

³¹ Biya kembirra ni-likenumurra nakina Jesus engemba-wa Kabuniyumu-wa. Akine-ka angalya Kabuniyuma aminababurna alikira iya warnumamalya Keliliya-manja nuw-ambilyumurra. Biya Jebuda-manja ni-likenumurra Jesus jinikakwu-wa, nenu-wilyakajuwamurra nakina wurruminakina angalya warnumamalya Neningikarrawara-langwa ayakwa. ³² Aburraja wurrumurdakakina wurrababurna-langwa warnumamalya nuw-engkirrikenu-manja Jesus-langwa ayakwa, nawurraki-yakikbijangeyinume-ka wurrakina. Nawurraki-yakikbijangeyinuma wurrakina ni-yengbinu-mulangwa Jesus ayakwa engbingbuda-da, wuburra ne-yengbinama ayakwa wurrububungkawa-da.

³³ Akina-manja angalya Kabuniyuma-manja n-ambilyumurra eneja nuwilyaba nenungkwarba, umba aburraja nuw-awiyebenuma wurruwilyaba wurramukwa wurruwurrariya enuwa-manja arrawa. Enejukwaba ni-likenuma jinikakwu-wa nakina nenungkwarba. Biya yakwujina jinikakwa-manja nu-warduwardemina angwurra nakina. ³⁴ “Kardi!” ni-yama. “Yi-lalika! Miyambena-burra ningki-likenuma yirruwa-wa nungkuwa ningkakina Jesus NingkeningiNejirida? Ningki-likenuma yangkwurrangwa ningkeniku-wardi-yada

yirruwa-na! Ningeningme-ka nungkuwa ngayuwa. Ningkakine-ka ningkenumamalya ningkibina Neningikarrawara ngini-larrkama yangkwurrangwa-da!" ni-yama nakina.

³⁵ Eneja Jesus ni-yama, "Wurri-yengminjada! Umba wurri-jadiya arakba enena-wiya nenaka-langwa nenungkwarba," ni-yama. Aburraja wurrakina wurramukwa neni-kbilyaja nakina nenungkwarba ajiringka-wa wurruwurrakuwilyarra warnumamalya, akena nara kenu-wardanga nakina umba na-jadinga enuwa-langwa.

³⁶ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina jinikakwa-manja namurndaki-yakikbijangeyine-ka. Biya namakijeyinumurra wurrakina ayakwa. "Amiyambene-ka ayakwa amurndakeyena?" nawurraki-yama wurrakina. "Engbuda ayakwa ni-yengbinamurra naka nenungkwarba-na? Wuburre-ka naruma nubungkawa nu-bungkawadinama nakina wurramukwa-manja. Aburraja kembirra warna nenumin-engkirrikajama wurramukwa ena-langwa ayakwa-da akwa na-jadenama nenaka-langwa nenungkwarba-da," ne-yama wurrakina.

³⁷ Biya wurrumurndakakina warnumamalya arakba nalawurradina aburra-langwu-wa angalya. Biya kembirra namakijeyinumurra wurrakina Jesus-langwa-langwa, akwa narra-makamurra enuwa-langwa wurrukwala-manja warnumamalya yanda-langwa engka-manja iya engka-manja angalya Kabuniyumamanja akwudangwa wurrababurne-ka warnumamalya namurndak-engkirrikenuma akina ayakwa ni-yama-murrilangwa Jesus, akwa nawurraku-makumakijeyinuma ngawa aburrajukwaba Jesus-langwa-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa wurrababurna warnumamalya

³⁸ Kembirra enejukwaba Jesus ni-lalikamurra nakina ebina jinikakwa umba ni-likenuma numinakinu-wa alikira nenungkwarba nenimikirra Jayumuna. Biya n-awiyebena Jesus alikira-manja akwa nang-akburranga nakina duwilyaba didarringka arrawa dangbilyuwama. Ngalaja Jayumuna-langwa dadijenikba dakina. Yingu-murrkumurrkwuluma yakwujina yingu-murndakardadinumurra angwurra dakina. Aburraja ngala-langwa warnumamalya nenumakamurra Jesus-manja ngaluwa-langwa ying-angbilyuwadinumulangwa, kajungwa kining-eningabakini-yada nakina dakina-manja didarringka. ³⁹ Eneja Jesus ni-lika yingu-murrkwulu-murruwa dakina, akwa n-arjiyinga akwudangwa ngaluwa-manja akwa ni-yengbina akwala ayakwa engbingbuda. "Nga-lalika arakba," ni-yama akinu-wa angbilyuwa. Ngalaja kembirra akina-wiya yingu-warruwalyada arakba-da. Arngkawura-wiya ying-adingabada ying-ardadinumurrada akwa yingu-mirajanga dakina. Biya narringamini-daka dakina aninga arakba-da.

⁴⁰ Ngalaja kembirra num-awiyeba arakba mamawura. Aburraja kembirra wurrababurna warnumamalya namurndaki-likenumurra Jesus-uwa wurrakina. Narra-wilyakama enuwa-wa aburra-langwa warnumamalya wurrangbangbilyuwa-murra. Ababurne-ka angbilyuwa eminiminingka wurrakina narru-wilyakama. Umba eneja Jesus ni-lawulawaja ayarrka ena-langwa, neni-lyingama wurruwilyuwilyaba-wiya-manja akwa nenuwurrak-eningabakama

wurumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa amurndakakina-langwa angbilyuwa-da.

⁴¹ Aburrajukwaba wurruwurrariya wurramukwa nuw-ambilyuma wurrababurna-manja warnumamalya, akena na-jadanguma narra-lalikama arakba wurrakina. Namurndaku-warduwardemina wurrakina akwa ne-yama Jesus-uwa, “Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba ningkakina-na!” Umba Jesus ni-yengbina ayakwa arrubuda aburruwa-wa. Nenuwurraki-yengminjakama wurrakina, warningma-baba Jesus NuMejaya nakina, nibina-murrada Neningikarrawara neni-larrka-murrada enenu-wa angalya-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa jinikakwa-manja

⁴² Mingka-manja mamawura ne-kbadangu-manja akina, eneja Jesus ni-lalika Kabuniyuma umba ni-likena nakina nakwukawura naramurruwa warnumamalya. Akena aburraja wurrumurndakibina warnumamalya nuw-aburangkeyinuma enuwa-wa arakba. Nuw-abuburangkeyinume-ka wurrumurndakakina. Biya nen-akburranga arakba. Neni-ngayindangumurra wurrakina nenik-ambilyingi-yada aburruwa-manja nakina Jesus.

⁴³ Akena eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Ki-likajame-ka ningen akwalu-wa angalya eminiminingku-wa kajungwa ka-makini-yada ngayuwa wurrumurndakakina-manja warnumamalya aburrajukwaba eningaba ayakwa. Ka-makinamurra kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara warnumamalya-manja. Ka-makinama akina ayakwa mena Neningikarrawara ngini-larrka-mubaba ngayuwa yangkwurrangwa kajungwa ka-makini-yada wurrababurna-manja warnumamalya wurriminiminingka kinu-bungkawadina-mulangwa nakina,” ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

⁴⁴ Kembirra arakba neni-lalikama Jesus wurrumurndakibina warnumamalya umba ni-likenuma angerriba angalyu-wa iya angalyu-wa. Nilikenumurra Neningikarrawara-langwu-wa alikira jinikakwu-wa biya yakwujina ni-yengbinuma nakina ayakwa Neningikarrawara-langwa, nenu-makamurra warnumamalya-manja nakina-da.

5

Jesus nu-wekbalyinu-mulangwa warningadinuba-wiya warnikaburrakiyuwa ena-langwi-yada

¹ Arngkawura Jesus nakina n-arjijeyumurra mijiyelya-manja akina-manja angalya emikirra Kenejireda. Aruma akungwa nuw-ambilyuma yakwujina akina-manja angalya. Awilyaba-murra angalya akina umba aminambilyuma emikirra, alakina Kenejireda akwa ngawa Keliliya. Aburraja warnumamalya wurrakina yenjerrikinawurraki-likenumurra Jesus-uwa warnik-engkirriki-yada ayakwa Neningikarrawara-langwa. Akena wurruwurrakwulumide-ka yakwujina warnumamalya akwa kembirra nawurraki-jijiriyinumurra wurrakina.

² Eneja Jesus numa-rringka mambilyuma-kiya mijiyanga numamundirruwajungwunuma yakwujina. Aburraja wurruminakina mijiyanga narruma-lalikama malakina umba narrum-ajirrangumurra mamurndakibina mukayuwa-ma merra makirndirndirrka akwalya.

³ Umba Jesus ni-rijawudija nakina muwilyaba-manja mijiyanga

Jayumuna-langwa-manja, akwa ni-yama enuwa-wa, “Ma-jiriya-langwa angerriba arngkidarrba awarrngkungwarbu-wa akungwa,” ni-yama Jesus Jayumunu-wa. Eneja Jayumuna numa-jira kembirra makina mijiyanga-da. Akwa ngalaja numi-lyikbina arngkidarrba erribaja awarrngkungwarbu-wa-da.

Eneja kembirra Jesus n-ambarringa arakba nakina mijiyanga-manja akwa ni-yengbina ayakwa wurrumurdakibinu-wa warnumamalya nuw-ambilyu-murruwa ariba-manja. Nen-akakirumakama nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa. ⁴ Biya ni-jerrukwa-manja nakina ayakwa Jesus, ni-yama nakina Jayumunu-wa, “Ma-jiriya mema mijiyanga angerriba angwarbu-wa, kajungwa nungkuwa akwa nungkwa-langwa warnungkwarba yikuma-larriji-ni-yada mema mukayuwa, kembirra yiku-meni-yada akwalya,” ni-yama.

⁵ Eneja Jayumuna ni-yama Jesus-uwa, “Bungkawa, yarne-ka yirr-abuburangkeyinumurra alyarrngwalyilya akwalyu-wa akena nara yiku-manga yik-akburrangarna aduwaba. Mama, yikumini-ngayindena-manja nungkuwa ngayuwa, kuma-larrijinama kembirra mamurndakenena mukayuwa-da,” ni-yama Jayumuna Jesus-uwa-da. ⁶ Kembirra narruma-larrija mamurndakakina mukayuwa arakba-da.

Ngalaja kembirra awurrakwulumide-ka akwalya namurndakawiyebena arakba mamurndakakina-manja mukayuwa, akena arngkidarrba kumi-ngkarrnginume-ka makina. ⁷ Biya kembirra narr-ardijuwa ayarrka-ma wurrakina wurribinu-wa warnungkwarba na-rijawudiyinu-murruwa mingka-manja mijiyanga, mena wurrumurdakakina warnungkwarba malakina-kiya-manja mijiyanga na-rijawudiyinuma warnubiyakaja wurrakina-baba. Kembirra Jayumuna-murriya narra-ngayindanguma wurrakina warniku-mamurikaji-yada warnik-arrki-yada amurndakibina akwalya narru-mangumurra mukayuwa-ma merra. Aburraja kembirra na-mideyina aburruwa-wa-da akwa narra-mamurikajuwa narrumamurdak-arrkarna mamurndakibina mukayuwa-ma merra-da.

Biya malekbina-kiya mijiyanga narruma-lyangburrukwajuwa amurndakibina akwalya akwa arngkidarrba kumu-ngwardinumurra akwa kumu-wurrilanguma makina. ⁸ Eneja Jayumuna Bida ni-rringka-manja amurndakakina akwalya akwa numa-rringka-manja malakina mijiyanga-kiya kumu-ngwardinuma arngkidarrba, ni-nginakilarra nakina yina-ma alyengma-langwa Jesus n-arjeyu-murrumanja. Biya ni-yama, “Jeyi! Likaja yadada ngayuwa-langwa, Bungkawa, mena-baba ningena ninguwurrariye-ka,” ni-yama nakina Bida Jesus-uwa, ⁹ mena ni-yakikbijangu-mubaba ni-rringka-murrilangwa amurndakibina akwalya awurrakwulumida.

Aburrajukwaba wurrumurdakibina warnungkwarba na-rijawudiyinuma yakwujina Jayumuna Bida-langwa-manja mijiyanga ne-yakikbijangeyinume-ka wurrakina amurndakibina-langwa akwalya narru-mangu-murrilangwa. ¹⁰ Aburnajukwaba Jaminja akwa Janjana neni-rijawudiyinumurra mingka-manja mijiyanga neni-yakikbijanginuma wunalakina-da. Wunalakina wunenungkwarba-kiya Jebediya-langwa nenikuwenikba-kiya. Jayumuna Bida-langwa warnubiyakaja wunalakina ne-yakiyakeyinumada.

Eneja kembirra Jesus ni-yama nakina Jayumunu-wa, “Nara ak-bar•duma, umba aduwaba-langwa ka-wilyakinama nungkuwa warnu-mamalya ngayuwa-wa, wuburra laka aduwaba ningku-wilyakinama akwalya ariba-wa-da,” ni-yama Jesus-da. ¹¹ Aburraja kembirra narrumalirraku-mundirruwa mijiyanga malekbina mijiyelya-manja akwa narruma-lalika yakwujina akwa akwala-langwa amurndaki-jika aburra-langwa, akwa kembirra neni-yuwarna Jesus-uwa arakba wurrakina-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nuwilyaba nenungkwarba namarmarra-ma

¹² Arngkawura eneja Jesus n-ambilyumurra nakina awilyaba-manja angalya n-ambilyu-murrumanja nuwilyaba nenungkwarba nibina n-arrirreyinuma awurrakwulyumida amarmarra ena-langwa-manja nenumakwulya. Arrubude-ka angbilyuwa akina. Eneja kembirra neni-rringka-manja nakina Jesus, n-abuluwendingama nakina nenungkwarba n-engmidirruwajungwunuma nenumukwurra ajiringka-wa akwa nenu-marrakbakama nakina Jesus-uwa akwa ni-yama, “Ningkubungkawa ningkukwulyubena,” ni-yama. “Ki-ngayindenamanja ningkakina ningkeningma yiku-mungkwur•denama ningnumakwulya,” ni-yama nakina Jesus-uwa.

¹³ Eneja kembirra Jesus ni-lawulawaja ayarrka ena-langwa akwa nenu-minjirrkilyinga arakba nakina nenungkwarba. Biya ni-yama, “Yirra-ngayindenama ningena yib-eningabakinamurra-da, kembirra nungkwaja ningkumungkwur•da ningkenumakwulya k-ambilyama ningkakina-da,” ni-yama Jesus. Kembirra arngkawura-wiya ayakwa ni-yengbinu-wiya nakina, akini-yada ngawa ne-jerrida arakba ngalaja amurndakibina amarmarra ena-langwa-da.

¹⁴ Biya ni-yama Jesus enuwa-wa, “Nara a-makama wurrukwalamanja warnumamalya ningk-eningabadu-mulangwa, umba jeyi, likaja ena-wiya dirrbura NuMinida-wa nenungkwarba. Kembirra nakine-ka keni-rringkinama ningkakina, biya kini-yaminama nungkuwa-wa, ‘Ningk-eningabaduma arakba,’ kini-yaminama nakina nenungkwarba NuMinida. Nungkwaja kembirra ambaka kinu-kwunama nungkuwa wurrambilyuma wurrajija kajungwa nenikuminu-wardi-yada nakina, ebina-langwiya ayakwa ni-yengbinu-mulangwiya Mawijija arakburakba-kiya-wiya. Kembirra aburramba-langwa wurrangkwulyumida-langwa warnumamalya kuw-eningmidinamurra nungkuwa ningk-eningabadu-murrilangwa akwa ningkuminjirrkinyungwurra arakba ningkakina-da,” ni-yama Jesus nakinu-wa nenungkwarba-da.

¹⁵ Akena eneja ni-yarrkbalijuwama nakina akina ayakwa ni-yama-mulangwa Jesus. Ngalaja kembirra nuw-errbalinuma akina ayakwa angwurra angalyu-wa iya angalyu-wa-da. Aburraja kembirra wurruwurrakwulyumida-langwe-ka warnumamalya nawurraki-likenumurra Jesus-uwa. Nawurraki-likenuma wurrakina kajungwa kuw-engkirrikaji-yada ayakwa ena-langwa akwa ngawa kenumurndak-eningabakini-yada nakina Jesus wurrakina warnumamalya wurribina wurrangbangbilyuwa-murrumurra angbilyuwa-langwa. ¹⁶ Akena adadinuba ngawa ni-likenuma eneja

Jesus nakwukawura nara-murruwa warnumamalya, akwa nuburiyaminumurra yakwujina Neningikarrawaru-wa nakina.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nirrengmurnirna nenungkwarba

¹⁷ Arngkawura Jesus n-ambilyumurra nakina nuwilyabamanja nenungkwarba ena-langwa-manja alikira. N-ambilyumanja nakina yakwujina ngawa akina-manja alikira, aburraja wurrukwala warnumamalya na-likenuma yenjerrikina enuwawa. Umba Jesus nen-akakirumakama nakina wurrakina-manja warnumamalya Neningikarrawara-langwa-langwa. Aburrajukwaba na-likenuma Jesus-uwa wurrukwala WarningiJudiya warnungkwarba warnimikirra WurruBarija akwa ngawa wurrukwala warnikakakirumaka warnungkwarba ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa. Wurrakine-ka warnungkwarba na-likenumurra engka-langwa iya engka-langwa angalya Judiya-langwa akwa ngarningka Keliliya-langwa. Wurrukwala aburrajukwaba Jirujalema-langwa na-likenuma. Biya nuw-ambarringa ebina-manja alikira n-ambilyu-murru-manja Jesus nakina. Umba ngalaja Amawurrina Nubungkawa Neningikarrawara-langwa Jesus-manja nuw-ambilyumurra akina akwa nenaki-ngbudirrkama. Eneja nen-eningabakama kembirra Jesus wurrangbangbilyuwa-ma warnumamalya yakwujina alikira-manja arrawa.

¹⁸ Aburraja wurrukwala warnungkwarba na-likenumurra akinu-wa alikira, neni-lyilyanguma nuwilyaba nirrengmurnirna nenungkwarba. Neni-ngkajikamurra nakina, nenu-wilyakama akumurrkumurrkwulinga-murra, mena nara-baba kin-alilikena yeya, nara kinu-warruwarrina nakina-baba. Numurndakayuwaya neningangkawura n-ambilyumurra nakina. Kembirra ebina-manja alikira nuw-aburangkama angalya wurrakina warnungkwarba kajungwa warnik-awiyebi-yada akwa warnik-akumi-yada nibina nirrengmurnirna akwudangwa Jesus-manja.

Nuw-aburangkayinu..wa. ¹⁹ Akena nara karr-akburrangarna angwurn•dikirra, nara kuw-awiyebeyina arrawu-wa mena wurrababurna-baba warnumamalya nuw-ambilyuma yakwujina. Biya kembirra na-wurdanga wurrakina karrawaru-wa erreka-langwiya, nenu-wilyakamurra ngawa neni-ngkajikama nakina nirrengmurnirna. Biya yakwujina ngawa alikira-manja karrawara narru-ngwurrkbalijuwa wurrakina eningikarrawara edirriyada. Biya neni-larrija merra-murra nibina nenungkwarba nirrengmurnirna yadikina akina-langwa edirra. Neni-larrija, biya ajiringka-manja nuw-ambarringa ebina akumurrkumurrkwulinga wurruwurrakuwilyarra warnumamalya-da. Aburnaja kembirra arakba nakina nirrengmurnirna akwa Jesus nenu-kwurukweyinema wunalakina-da.

²⁰ Umba wurrakine-ka warnungkwarba wurribina nenu-wilyakama nakina nirrengmurnirna Jesus-uwa na-werrikambilyumurra wurrakina Jesus-manja akwa warningma Jesus ken-eningabakina-mulangwa nakina-manja. Eneja Jesus neningma mangma aburra-langwa akwa ni-yama nakina nibinu-wa nirrengmurnirna, "Nungkuwa, ababurna-langwa awurruwurrariya ningki-yama-murrilangwa ningkakina ningkumini-lyurrukawajungwunuma arakba

akina. Kembangira eneja Neningikarrawara nara nakina engkirrikuma arakba akinu-wa aduwaba-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

²¹ Aburraja warnungkwarba warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa akwa ngawa wurribina WurruBarija warnungkwarba na-lyangkiyama wurrakina, “Numiyambene-ka naka nenungkwarba? Ni-ngayindenama kini-yaminama Neningikarrawara wuburra naka-na? Eneja Neningikarrawara nuwilyaba akenumini-yakuwabijinama awurruwurrariya ngakwurra-langwa, nara wurruk-wala amini-yakuwabijuma-da,” ne-yama wurrakina-da.

²² Neningma eneja Jesus aburra-langwa mangma, biya ni-yama aburruwa-wa, “Miyambena-burra kirr-engkirrikajamurra karna amukwiyadakinu-wa? ²³ Nungkwaja ningkakina kinu-makina dukwa enena ayakwa naka-manja nenungkwarba, ‘Nginumini-yakuwabijuwama Neningikarrawara awurruwurrariya ningkiyama-murrilangwa ningkakina.’ Nare-ka ningkakina-da! Umba kinu-makina dukwa enena engka ayakwa enuwa-wa, ‘Laka! Mirajanga, akwa wu-warrijiya alika nungkwa-langwa.’ Nare-ka ningkakina-da! Ningki-lyangmuridiname-ka akwa nara e-yengbuma alakena-kiya ayakwa ningkabakiya-ba naka-manja nenungkwarba ningkakina-da. ²⁴ Umba nganje-ka ningena, ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya, eneja Neningikarrawara nginu-makama ngayuwa-manja kamini-yakuwabijina-mulangwa awurruwurrariya karnumamalya-langwa ngayuwa. Nganja kembangira kamin-abilyerrikinama aduwaba alyangmandukwuna akina ayakwa Neningikarrawara nginu-makama nakina ngayuwa-manja-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Biya kembangira Jesus ni-yengbina arakba nakina akwala ayakwa nakinu-wa nenungkwarba nirrengmurnirnu-wa. Ni-yama, “Nungkwaja, mirajanga! Wu-larrngkumiya ena akumurrkumurrkwulinga nungkwa-langwa umba likaja lawurradina angalyu-wa,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

²⁵ Kembangira arngkawura-wiya eneja nu-mirajanga, nilarrngkumanga ebina akumurrkumurrkwulinga ena-langwa. Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina neningringkama n-arjeyuma arakba. Umba ni-jadinga nakina alikiralangwa erreku-wa, nu-wilyakama ebina akumurrkumurrkwulinga ena-langwa-da. Biya ni-lawurradina arakba angalyu-wa, neningyangmarngkwajuwamurra Neningikarrawaru-wa lukwakwa-da.

²⁶ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina namurndaki-yakikbijangeyinume-ka akwa namurndakakbar•dangumurra akina-langwa wurrakina. Biya neningyangmarngkwajuwamurra arakba aburrajukwaba Neningikarrawaru-wa. Biya namurndaku-makijeyinumurra ayakwa. Ne-yama, “Amandangwe-ka, ngarri-ringkama eningaba ngakwurralangwa-murra menba aduwaba-da,” ne-yama na-makijeyinuma wurrumurndakakina warnumamalya-da.

27 Eneja kembirra nen-eningabaka-mulangwa Jesus nibina nirrengmurnirna nenungkwarba akwa nenumini-yakuwabijuwamulangwa awurruwurrariya ena-langwa, ni-jadanga nakina ebina-langwa alikira. Biya ni-likenu-manja nakina lukwakwa Jesus, nenakburranga nakina nuwilyaba nenungkwarba nenimikirra Libaya. Numinambilyuma ekirra nakina, Libaya akwa ngawa Meduwa. Umba nakina Libaya nenuminu-war•duwar•danguma warka wurrubungkawa WarningiRawuma. Ngajaja eyukwujiya alikira warka-langwa nuw-arjeyumurra akina ena-langwa mulikarrkbidjina mamurukwa. Kembirra nakina Libaya nuwurra-murndukwamurra angwarnda warnumamalya-langwa, akini-yada ngawa na-likenu-manja wurrakina mamurukwa-langwiya. Narri-yarruwarnumanja akina alikira eyukwujiya, kembirra nenuminu-mangumurra angwarnda aburra-langwa kajungwa neniku-kwi-yada akina WarningiRawumu-wa wurrubungkawa.

Ni-likenu-manja eneja Jesus mibina-langwiya ngawa mamurukwa, neni-rringka nakina Libaya n-angmakwulaluma ebina-manja eyukwujiya alikira arrawa. Biya Jesus ni-yama enuwa-wa, “Kwa, yiyuwarna ngayuwa-manja,” ni-yama Jesus nakina-da. 28 Eneja kembirra Libaya n-arjiyinga akwa ni-jadanga erreku-wa. Biya nilikena arakba neni-yuwarna Jesus-manja. Nilalíkame-ka ebina warka nu-war•duwar•dangumurra, kajungwa ken-aburrakiyuwarniyada nakina Jesus-manja-da. Biya neni-likena arakba wunalakina-da.

29 Biya nakine-ka Libaya nenikaburrakiyuwa nenikaduwa Jesus-langwa arakba, akwa nenumini-dakama aninga Jesus-langwa ena-langwa-manja alikira. Arume-ka aninga ni-dakamurra. Kembirra na-walyuwa-manja akina, aburraja Jesus akwa ena-langwa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa akwa wurrababurne-ka warnumamalya namurndaki-likenumurra Libaya-langwu-wa alikira wurrakina. Wurrukwala wurrababurna wurrumurndakakina warnumamalya nar-war•duwar•danguma aburrajukwaba warka angwarnda-manja, wurrididirrbura Libaya adinuba-wiya, nara-wiya kini-likena nakina Jesusuwa. Umba wurrukwala wurriminimingka. Biya ne-yebukeyina arakba wurrakina ebina aninga-da.

30 Aburraja wurrukwala warnungkwarba WurruBarija akwa ngawa wurrukwala warnungkwarba warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa warningma wurrakina nilikenumulangwa Jesus Libaya-langwu-wa alikira. Biya kembirra nangwurriyengbeyinuma wurrakina ayakwa akwa ne-yama Jesus-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Miyambena-burra kirri-yebukeyinama aninga akwa kirri-bekeyinama akubibeka nakinalangwa-manja nenungkwarba alikira? Kirri-yebukeyinama karna akwa wurribina narruwurra-murndukwuna-murumurra angwarnda wurrukwala-langwa warnumamalya-da. Wurruwurrariya-manja warnumamalya kirri-yebukeyinamurra karna-da!” ne-yama wurrakina-da.

31 Eneja Jesus n-engkirrika-manja nakina aburra-langwa ayakwa, ni-yama aburruwa-wa, “Wurrangbangbilyuwa-me-ka warnumamalya kuw-aburangkanamurra wurrakina nuwilyabu-wa nenungkwarba kajungwa ken-eningabakini-yada nakina angbilyuwa-langwa

wurrakina. Umba aburraja wurringbingbuda warnumamalya nare-ka aburangkuma namukwiyadakinu-wa nenungkwarba wurrakina.³² Umba nganja ningi-likenuma yangkwurrangwa kajungwa ka-dirrburakini-yada ngayuwa wurruwurrariya warnumamalya, kajungwa nari-yada wurrakina arriyakajungwuma awurruwurrariya-langwa umba kenumini-yarrkuwarakini-yada Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa wurrakina-da. Ke-yamina-manja warnumamalya, ‘Nara arriyakajungwuma awurrariya-langwa ngayuwa umba ningena ngawa ningeningaba,’ kembirra nare-ka ngayuwa a-dirrburakuma wurrumukwiyadakina warnumamalya, umba wurruwurrariya yimbukwa warnumamalya ka-dirrburakinama wulkwa ngayuwa-da,” ni-yama nakina Jesus wurrumurdakibinu-wa WurruBarija akwa ngawa wurrumurdakibinu-wa warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa-da.

Warnumamalya neni-yendabenu-mulangwa Jesus-manja warnikambilyinga-langwa murumureya

³³ Aburraja kembirra wurrukwalu warnumamalya ne-yama wurrakina Jesus-uwa, “Ningkeningma wurrumurdakibina warnikabuburrakiyuwa Janjana-langwa ne-yaminjaminama. Adadinube-ka murumureya na-likajama wurrakina, kajungwa ka-buriyamini-yada wurrakina Neningikarrawaru-wa. Aburrajukwaba warnikabuburrakiyuwa WurruBarija-langwa ne-yaminamurra wurrakina akina. Akena aburraja warnikabuburrakiyuwa nungkuwa-langwa nara wurrakina e-yamama akina, umba erribirra nuw-alyubarinama aninga akwa ne-bekeyinama akubibeka wurrakina,” ne-yama wurrumurdakakina warnumamalya Jesus-uwa.

³⁴ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “W-engkirrikiya enena ayakwa. Kini-yar•diya-manja nuwilyaba nenungkwarba didarringka ena-langwa, kembirra wurrababurne-ka warnumamalya kawurrumurdakwunama wurrakina aburnuwa-manja kajungwa wurriyekirrerri-yada wurruwurrakawura-ma wurrakina. Akwa aninga eningaba ke-yebukeyinama. Kembirra nare-ka nungkuwa e-yengbuma enena ayakwa aburruwa-wa, ‘Nara alyubaruma enena aninga umba murumureya yiki-likajama.’ Nare-ka! Nara nungkuwa e-yengbuma amukwiyadakina ayakwa aburruwa-wa, mena wurrumurdakakina warnumamalya narri-ngayindena-mubaba ke-yebukeyinama ebina aninga eningaba, kin-ambilya-manja ambaka nibina nenumamalya aburra-langwa aburruwa-manja.³⁵ Ambaka arija-langwa, dukwa aburraja wurrukwalu wurruwurrariya warnungkwarba kenu-wilyakinama engku-wa nibina ni-yar•danguma dadingiyenikba. Kembirra akini-yada wulkwa aburraja wurrumurdakibina warnumamalya ena-langwa ka-werrikawarriyadinama wurrakina-da. Karri-ngayindename-ka ka-ngwanjinama aninga-langwa, akwa ka-likajama murumureya wurrakina arakba-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya. Umba n-engkirrikenuma nakina Jesus ena-langwa-langwa akwa ngawa ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa-da.

³⁶ Biya kembirra Jesus nenu-makamurra enena eyukwujiya alawudawarra dumbala-langwa aburruwa-manja. Ni-yama nakina, “Nara ngarna e-ngkarrnguma ambilyumakuma dumbala dadikaduwa,

kajungwa ngarniku-warrki-yada dikuwarra diyukwujiya dumbala dadingaba dingku-wa dumbala dadinungkwurakbu-wa. Nara akina e-yamama, nari-yada arriyakuma dibina dumbala dadikaduwa. Aki-yamina-manja akina, kembirra dibina dumbala dadikaduwa-dangwa kingu-kuwarrinama akwa ngawa diminingka dakina dadinungkwurakba-langwa dumbala arakba-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

³⁷ Biya kembirra enena engka ayakwa nenu-makamura Jesus aburruwa-manja. Ni-yengbinuma nakina alawudawarra akwurena-langwa ebina warnumamalya narr-akbijuwa-mulangwa ke-bekini-yada ngala-langwa amalyirra wurrakina. Narri-jirabama wurrakina amalyirra akwurena-langwa amakwulya-murru-wa budila. Narri-lyangburrukwajuwama akina amakwulya amalyirra-ma akwa narri-lalikama akina ambaki-yada, kajungwa ke-bekini-yada arija-langwa ebina amalyirra-da. Kembirra akine-ka amalyirra amakwulya-manja nuw-ambambilyumurra ngawa yanda-langwa na-rrangkuwanginume-ka akina amalyirra. Aminakina-langwa narri-jirabama warnumamalya enikaduwa amalyirra engbudu-wa amakwulya enikaduwa-wa. Umba ka-rrangkuwangina-manja ebina amalyirra, kembirra ngalaja amakwulya ka-rrangkuwanginama ngalajukwaba akina. Kembirra ni-yama Jesus, “Nare-ka ngarrakina a-jirabama enikaduwa amalyirra enungkwurakbu-wa amakwulya ebina na-rrangkuwanginu-murruwa arakba. Aki-yamina-manja akina, kembirra ka-rrangkuwangina-manja ebina amalyirra, kuw-akbalbarrinama-da ebina amakwulya-da, akwa ka-kwularrinama ebina amalyirra ajiringka-wa-da. ³⁸ Nara kembirra e-yamama ngarnumamalya akina, umba enikaduwa amalyirra ngarri-jirabinama enikaduwa-wa amakwulya budila-da,” ni-yama nakina Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

³⁹ Biya kembirra enena engka alawudawarra amalyirra-langwa nenu-makama Jesus aburruwa-manja. Ni-yama nakina, “Ebina amalyirra ngarra-maka-mulangwa ngayuwa, warnumamalya narri-lalalikinama akina kuw-enungkwurakbadina-murruwa. Nawa-warenama e-bekuma enikaduwa-wiya umba enungkwurakba-manja akina ne-bekinama. Kembirra ne-bekinu-mulangwa warnumamalya amalyirra enungkwurakba, na-warename-ka ebina enikaduwa-langwa. Ke-yaminamura wurrakina, ‘Enungkwurakba-dangwa eningaba,’ ke-yaminamura,” ni-yama Jesus, nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya. Ni-yengbinu-manja nakina alawudawarra dumbala-langwa akwa ngawa amalyirra-langwa ni-yakuwerribikinuma nakina Jesus warnumamalya-langwa. Keni-yuwarna-manja enuwa-manja wurrakina, kembirra nare-ka a-likama wurrakina wurrumarngkambilyuma-da.

6

WurruBarija warnumamalya narr-anjijimangkwa-mulangwa warka Jebuda-manja

¹ Ngalaja mamangbala mambilyuma mamawura makina memikirra Jebuda. Makina-manja mamawura aburraja wurrumurndakibina warnumamalya Warningijudiya na-ngwanjinumurra wurrakina

warka-langwa. Mababurna-langwa Jebuda ne-yaminjamama wurrakina Warningijudiya warnumamalya. Nara ka-war•danga wurrakina warka, umba na-likenumurra Neningikarrawara-langwu-wa alikira jinikakwu-wa. Akwa neni-yangmarngkwajuwamurra yakwujina Neningikarrawara.

Muwilyaba-manja Jebuda eneja nakina Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nawurraki-likenumurra yeya wurrakina. Biya nawurraki-likenuma wurrakina amarda-langwiya amaningalangwiya. Awalyuwa arakba akina amaninga. Biya Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-arrangbama lukwakwa akwala amadidira akwa ayarrka-murra na-mambajinuma akina. Kemberra awurrariya amarda narru-wurrangumurra umba amadidira eninginingaba nuw-alyubarinuma-da, na-ngwujalangumurra wurrakina-da.

² Aburraja wurrukwala WurruBarija warnumamalya narrarringkama wurrakina narr-arrangbama nuw-alyubarinuma akina aninga. Biya ne-yama aburruwa-wa, “Kirri-yamarrkiname-ka karna? Ngakwurra-langwa ayakwa eningarumuruma ngarrakumakinama akina, ‘Nara karningerribirra karnumamalya a-war•duma warka Jebuda-manja,’ ne-yaminama akina. Umba nungkwurraja karnumamalya kirru-war•denama karna warka yelakwa Jebuda-manja kirrakina-da. Kemberra kirri-yarrkuwurranguma arakba karna ebina ayakwa eningarumuruma-na? Awurrariye-ka enena kirri-yaminama kirrakina-da,” ne-yama wurrakina WurruBarija Jesus-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

³ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Karningma ebina Deyibida ni-yama-murrilangwa arakburakba-kiya-wiya, nara-wiya kinubungkawadina nakina. Nu-mureyangumurra nakina akwa wurrukwala warnungkwarba ena-langwa. ⁴ Kemberra n-awiyebena nakina Deyibida Neningikarrawara-langwa-manja kalikwa. Biya nu-manga aninga damba akwa n-alyubarina. Biya nenu-kwa ekuwarra ena-langwu-wa warnungkwarba. Aburrajukwaba kemberra nuw-alyubarina-da. Mama akwurdukwurda akina, umba nuw-alyubarinuma wurrakina-da. Nara warningerribirra kuw-alyelyubarina warnumamalya akina aninga umba aburraja WurruMinida warnungkwarba yimbukwa nuw-alyelyubarinuma wulkwa-da. Akena eneja Deyibida n-alyubarinuma ebina aninga akwurdukwurda-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibina-manja WurruBarija warnungkwarba-da.

⁵ Biya ni-yama ngarningka aburruwa-wa nakina, “Ngayuwe-ka ningena, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, Ningubungkawe-ka ngayuwa Jebuda-langwa ningena-da,” ni-yama Jesus-da.

Nenungkwarba-langwa numinirrengmurnirna ayarrka

⁶ Bi..ya meminingka-manja Jebuda ni-likenuma Jesus jinikakwu-wa. N-awiyebenuma nakina alikira-manja arrawa biya nen-akakirumakama yakwujina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrukwala-manja warnumamalya. Enejukwaba nuwilyaba nenungkwarba numinirrengmurnirna ayarrka n-angmakwulalumurra nakina yakwujina. Nara kinu-warrijuwa

nakina ayarrka nekbuda-langwa-langwa. Eningangkawura namurndakayuwayanguma akina.

⁷ Ebina-manja ngawa jinikakwa aburraja wurrukwa warnungwarba warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma nuw-ambilyumurra yakwujina akwa ngawa wurrukwa WurruBarija warnumamalya aburrajukwaba. Neni-rruburringkama wurrakina angwurra ngawa Jesus-uwa. Nuw-andeyuma enuwa-wa kenumin-eningabakina-murrikba nakina Jesus ayarrka nibina-langwa nenungkwarba, mena neni-ngayindanguma wurrakina warniki-lekbiyada Jesus awurrariya-langwa. Kini-ngekburakina-manja Jesus ebina ayarrka akini-yada ngawa Jebuda-manja, kembirra keni-lekbajama Jesus-uwa wurrakina. Ke-yaminama enuwa-wa, “Awurrariye-ka akina mena aduwaba Jebuda-baba ena-da,” ke-yaminama wurrakina enuwa-wa-da.

⁸ Akena neningma eneja Jesus mangma aburra-langwa akwa niyama nakina nibinu-wa nenungkwarba, “Kwa, mirajanga, akwa likaja yangkwurrangwa amarru-wa,” ni-yama. Eneja kembirra numirajanga, ni-lika nakina amarru-wa akwa n-arjiyingama Jesus-manja akwudangwa.

⁹ Umba kembirra ni-yama nakina Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya yakwujina nuw-angmakayanguma jinikakwa-manja arrawa, “Yirru-makina arakba,” ni-yama. “Ke-yamarrkinama ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa ngarniki-yama-langwa ngarna? Aki-yaminama ngakwurruwa eningaba Jebuda-manja yinda awurrariya? Umba ak-enibikinama ngarna warnumamalya yinda akajungwajinama?” ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa.

¹⁰ Ni-yengbinuma Jesus amurndakakina ayakwa biya neni-rriengkama nakina wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurruwilyuwilyaba-wiya-wa. Biya ni-yama nakina nibinu-wa nenungkwarba, “Wu-lawulawajiya ayarrka nungkwa-langwa,” ni-yama. Eneja kembirra nakina nenungkwarba ni-lawulawaja arakba ayarrka ena-langwa-da. Arrengmurnirna-murrada akena ne-ngbudida arakba-da.

¹¹ Aburraja wurrakina awinyamba narrak-ar•darra wurrumurndakibina warnungkwarba warnikakakirumaka akwa aburrajukwaba WurruBarija warnungkwarba wurrakina. Nalyelyimbukweyinumurra biya, “Aki-yamarrkinamurra ngarna nakanamanja nenungkwarba?” ne-yama wurrakina-da.

Jesus nu-wekbalyinu-mulangwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma warnikilarrkilarrka

¹² Akini-yada kembirra eneja Jesus nu-wurdanguma angakarjiyingawa angalya nakwukawura, kajungwa kinu-buriyamininyada nakina Neningikarrawaru-wa yakwujina. Nu-buburiyaminu...wa. Nalarrumur•da arakba. Nu-buburiyamina nakina ngawu...wa. Marnngkirngkuwilyarra arakba. Ni-yaminjama ngawa nakina yanda-langwa ne-kbadanguma arakba akina. ¹³ Buwa-wiya. Kembirra nen-ardijuwa Jesus ena-langwa warnikabuburrakiyuwa enuwa-wa. Biya nu-wekbalyinuma nakina wurrumemberrkwa wurrambilyuma warnungkwarba. Biya neni-yengbijuwama nakina

warnikilarrkilarrka warnungkwarba wurrakina, mena-baba ena-langwa warnikuminuwar•duwar•da wurrumurndakakina arakba, akwa ambaka-murra kenilarrkaja-mubaba nakina angerriba iya angerriba warniku-maki-yada wurrakina warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa-langwa.

¹⁴ Warna warnimikirra Jayumuna, nibina Jesus neni-yengbijuwama Bida, iya nenikumarnjenikba Endiruwa, iya Jaminja iya Janjana iya Biliba iya Badalameya ¹⁵ iya Meduwa iya Damija iya Jaminja, nibina nenikuwenikba Albiyija-langwa nakina, akwa ngawa nuwilyaba ningka Jayumuna. Umba naka nenungkwarba Jayumuna akwa wurrukwalala warnumamalya ena-langwa WarningiJudiya nuw-awinyambadinume-ka angwurra wurrakina mena Warningi-Rawuma warnumamalya narri-lyinga-mubaba aburra-langwa angalya Judiya. Aminakina-langwa kembirra ne-yengbijajungwunumurra wurrakina Jelada. Akina ekirra aburra-langwa. ¹⁶ Akwa wunambilyuma wunenungkwarba-kiya aburnajukwaba nu-wekbalyinuma Jesus wunenimikirra-kiya Judija. Nuwilyaba nenikuwenikba Jaminja-langwa nakina umba ningka-langwa Judija nenimikirra Yijikariyada, nibina kenu-wilyakinama wurrukwalala wurrububungkawa Jesus-uwa kajungwa kenu-meni-yada nakina.

Jesus nen-akakirumaka-mulangwa akwa nen-eningabaka-mulangwa warnumamalya

¹⁷ Biya kembirra Jesus akwa ngawa wurrumurndakibina warnungkwarba warnimikirra warnikilarrkilarrka akwa ngawa ena-langwa wurrukwalala warnikabuburrakiyuwa nawurraki-dirrirnduma wurrakina yadikina karrawara-langwa angakbilyuwalyu-wa angalya. Biya nuw-akburranganja yakwujina wurrababurne-ka warnumamalya wurribina Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa aburrajukwaba wurrakina. Akwa ngarningka wurrababurne-ka warnumamalya wurriminiminingka aburrajukwaba nawurrakilikenumurra yenjerrikina eminiminingka-langwa angalya. Nawurrakilikenumurra engka-langwa iya engka-langwa angalya Judiya-langwa akwa ngawa Jirujalema-langwa. Akwa ngawa Dayalangwa akwa Jayidina-langwa namurndakilikenumurra wurrukwalala. Alakina-kiya angalya Daya akwa Jayidina alarrkumijiyeyamanja nuw-ambilyumurra alakina. ¹⁸ Nawurrakilikenumeka wurrakina engka-langwa iya engka-langwa angalya nawurrarurndukwunuma kajungwa warnik-engkirriki-yada Jesus-langwu-wa ayakwa, akwa ngawa nenik-eningabaki-yada nakina Jesus wurribina wurrangbangbilyuwa-murra warnumamalya. Umba n-arjiyinga eneja Jesus yakwujina ebina-manja ngawa angalya angakbilyuwalya-manja. Ni-yengbinuma nakina aburruwa-manja ayakwa akwa ngarningka nen-eningabakamurra wurrakina angbilyuwa-langwa. Umba aburraja wurrukwalala wurrumurndakakina na-werrikangbilyuwadinuma mena wurramukwa wurruwurrariya nuw-ambilyu-mubaba aburruwa-manja. Eneja Jesus kembirra nenumurndakijadijuwama wurrakina wurramukwa aburruwa-langwa. ¹⁹ Umba wurrababurnalangwa warnumamalya nenuwurraki-ngayindanguma kuwakudangwukajungwuni-yada Jesus-uwa kajungwa warniki-lyingiyada nakina-manja wurrakina-da, mena nakina Neningikarrawara

neni-ngbudirrkama Jesus-manja-da. Kembirra nen-eningabakama nakina wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwada.

Akwiyekirrerra-langwa akwa mijawara-langwa

²⁰ Biya kembirra Jesus nenuwurraki-ringkama nakina ena-langwuwa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yengbinuma aburruwa-manja amurndakenena ayakwa nuw-engkirrikenu-murrumanja aburrajukwaba wurrukwala warnumamalya. Ni-yama Jesus,

“Karningalyingmalyingma kirribina karnumamalya, eningabe-ka kangekburakajungwunama nungkwurra-langwa, mena Neningikarrawara nu-bungkawadina-mubaba arakba nungkwurruwa-manja nakina.

²¹ Umba nungkwurraja kirru-mureyena-murrumurra aduwaba karnumamalya, eningabe-ka kangekburakajungwunama nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba akina.

Ambaka-murrumurra yiki-ladenama kirrakina.

Umba nungkwurraja kirru-ngwadeyina-murrumurra aduwaba karnumamalya, eningabe-ka kangekburakajungwunama nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba akina.

Ambaka-murrumurra yiku-marngkinama kirrakina-da.

²² “Mama wurrukwala warnumamalya yikabu-wirrikbinama wurrakina, umba eneja Neningikarrawara neningabe-ka nungkwurruwa-manja. Yikabu-wirrikbinama wurrakina, kawarenama nungkwurruwa, akwa ke-yengbinama wurrakina ayarrkiyarrkawarriya ayakwa nungkwurruwa-wa akwa ke-yaminama nungkwurruwa-wa, ‘Karniniyerriya kirrakina karnumamalya,’ ke-yaminama wurrakina. Ke-yaminame-ka akina mena kirru-werrikambilya-mubaba nungkwurruwa karnumamalya ngayuwa-manja, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Mama akina umba nakine-ka Neningikarrawara neningabe-ka nungkwurruwa-manja. ²³ Aburrajukwaba arakburakba-kiya-wiya aburra-langwa wurrumurirarrngwa warningarakburakba-kiya narra-wirrikbama WuruBurabudu-wa warnumamalya wurribina nenumini-yengbiyengbinu-murruwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wurrakina. Kembirra aduwaba yikabu-wirrikbinamanja warnumamalya warningaduwaba nungkwurruwa-wa, nungkwurraja yiku-werrikilyelyingmajungwunama kirrakina. Kini-ngwurrkbalinama yukwudukwuda nungkwurra-langwa mena Neningikarrawara yikenu-kwunama eninginingaba ena-langwa, akini-yada ngawa yiki-likaja-manja kirrakina ena-langwu-wa angalya eningabu-wa.

²⁴ “Umba nungkwurraja kirruminababurna angwarnda iya amurndakijika, kangekburakajungwuname-ka awurruwurrariya nungkwurra-langwa,

mena kirru-wilyakiname-ka akina arakba alarrngekburna eninginingaba nungkwurra-langwa aduwaba. Kembirra nara akwala a-manguma nungkwurruwa.

²⁵ Umba nungkwurraja kirri-ladena-murrumurra aduwaba karnumamalya, kangekburakajungwuname-ka awurruwurrariya nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba.

Ambaka-murumurra yiku-mureyenama kirrakina.

Umba nungkwurraja kirru-marngkina-murumurra karnumamalya enubuwakida amarngka aduwaba, ka-ngekburakajungwunameka awurruwurrariya nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba.

Ambaka-murumurra yiki-jakawarenama-da yiku-ngwadeyinama kirrakina-da.”

²⁶ “Umba ke-yengbina-manja wurrababurna-langwa warnumamalya ayakwa eninginingaba nungkwurra-langwa-langwa, kembirra awurruwurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa. Aburrajukwaba arakburakba-kiya-wiya aburra-langwa wurumirumirarrngwa warningarakburakba-kiya ne-yaminjamamura amukwiyadakina ayakwa wurrikikalyu-wa WurruBurabuda warnumamalya. Wurrumurdakakine-ka ngawa WurruBurabuda nara karra-makumaka warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa ayakwa, umba aburra-langwa ayakwa amurdakibina ekikalya-wiya ne-yengbinumurra wurumurdakakinu-wa warnumamalya. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya warningarakburakba-kiya-wiya ne-yengbiyengbeyinuma wurrakina eninginingaba ayakwa aburra-langwa-langwa. Kembirra aduwaba ke-yengbina-manja warnumamalya eninginingaba ayakwa nungkwurra-langwa-langwa, awurruwurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama akina nungkwurra-langwa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

Aki-lyelyingmina-mulangwa warnumamalya wurribina akabu-wirribina-murumurra ngakwurruwa-wa

²⁷ “W-engkirrikiya,” ni-yama ngarningka Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. “Enena ayakwa ngarra-makinama nungkwurruwa-manja, kirribina kirr-engkirrikaja-murumanja ngayuwa-wa angwurra aduwaba mena-baba nungkwurra-langwa mada numu-ngwur•dangmina-mubaba amandangwa. Nungkwaja ki-lyelyingminame-ka ningkakina warnumamalya wurribina kabuwirribina-murumurra nungkuwa-wa. Ki-yaminame-ka eningaba wurumurdakakina-manja warnumamalya. ²⁸ Kabi-kbajina-manja wurrukwal warnumamalya nungkuwa, kembirra arrkala nungkwamba-langwa kini-yengkilabajama Neningikarrawaru-wa, kajungwa kini-yamini-yada nakina eningaba aburra-langwa. Umba wurrukwal wurrumarngilyarra warnumamalya kabu-larrkbarjena-manja ningkakina, akwa ke-yengbina-manja wurrakina ayakwa ayarrkawarriya nungkuwa-wa, kembirra arrkala nungkwamba-langwa kini-yengkilabajama Neningikarrawaru-wa, kajungwa kenumamurikajini-yada nakina aburruwa-manja.

²⁹ “Umba nuwilyaba nenumamalya keni-larrkbarjiya-manja ningkakina awilyaba-langwa amungkwurra, nara a-ngwanjajuma nakina, umba mama kini-lalikina keni-larrkbarjena nakina nungkuwa-manja ningkikuwarra-langwa ningkenumungkwurra. Umba kenu-murakajiya-manja nuwilyaba nenumamalya dumbala nungkwa-langwa dibina dadikawiyeba dadingikarrawara, nara a-ngwanjajuma nakina nungkuwa, umba ngarningka kininga-mena dibina dumbala nungkwa-langwa dadikawiyeba dadingarrawa ngalajukwaba-da.

30 “Umba kabi-yendabaja-manja warningerribirra warnumamalya nungkwa-langwa amurndakijika, kembirra nungkwaja ka-kwunama. Umba wurribina kabu-murrakajiya-manja amurndakijika nungkwa-langwa, kembirra nara a-larrngkilawurrakajuma amurndakakina. Mama nara a-lawurrakajuma amurndakakina wurrakina. 31 Umba nungkwaja ku-marngkirradiname-ka ningkakina wurrukwala-manja warnumamalya, wuburra laka ningkarra-ngayindenama wurrakina ka-marngkirradinama aburramba-langwa nungkuwa-manja-da.

32 “Laka nara ningkakina a-lyelyingmama wurrababurna-manja warnumamalya umba ningki-lyelyingminama warnumamalya wulkwa wurribina na-lyelyingmina-murrumurra nungkuwa-manja? Eneja kembirra Neningikarrawara nara nakina e-yamama enena ayakwa nungkuwa-wa, ‘Yirra-werrungwur•denama ngayuwa nungkuwa-manja.’ Nara nakina e-yamama akina ayakwa nungkuwa-wa, mena aburrajukwaba wurruwurrariya warnumamalya na-lyelyingmajeyinama wurrakina. Na-lyelyingminama wurrakina warnumamalya wurribina aburramba-langwa na-lyelyingmina-murrumurra aburruwa-manja-da.

33 “Umba laka nara ningkakina a-marngkirraduma wurrababurna-manja warnumamalya umba ki-yaminama nungkuwa eningaba warnumamalya-manja wulkwa wurribina ne-yamina-murrumanja nungkuwa-manja? Eneja kembirra Neningikarrawara nara e-yamama enena ayakwa nungkuwa-wa, ‘Yirra-werrungwur•denama ngayuwa nungkuwa-manja.’ Nare-ka, mena aburrajukwaba wurruwurrariya warnumamalya ne-yamina-mubaba wurrakina eningaba warnumamalya-manja wurribina ne-yamina-murrumanja aburramba-langwa eningaba aburruwa-manja.

34 “Dukwa nungkwaja ka-kwunama amurndakijika nungkwa-langwa wurrukwala-manja warnumamalya warnik-akwurraji-yada akina aduwaya wurrakina warnumamalya. Akena nara wurrababurna-manja warnumamalya a-kwama nungkuwa nungkwa-langwa amurndakijika eningaduwaya, umba wurrumurndakibina-manja wulkwa warnumamalya wurribina kabumini-lawurrakajina-murrumanja wurrakina arija-langwa amurndakibina amurndakijika nungkwa-langwa. Eneja kembirra nakina Neningikarrawara nara e-yamama enena ayakwa nungkuwa-wa, ‘Yirra-werrungwur•denama ngayuwa nungkuwa-manja.’ Nare-ka, mena aburrajukwaba wurruwurrariya warnumamalya na-kweyina-murrubaba eningaduwaya, kajungwa ambaka-murra karru-meni-yada wurrakina adidirbura-wiya.

35 “Nungkwaje-ka ki-lyelyingminama wurrumurndakibina warnumamalya wurribina kabu-wirrikbina-murrumurra nungkuwa-wa. Ki-yaminame-ka ningkakina eningaba aburruwa-manja. Akwa ka-kwunama amurndakijika nungkwa-langwa aduwaya aburruwa-wa, akwa nara engkirrikuma ningkakina warniki-lawurrakaja-langwa wurrakina amurndakibina amurndakijika nungkwa-langwa. Ki-yamina-manja nungkuwa akina, kembirra eneja Neningikarrawara kini-yaminama eningaba nakina angwurra nungkuwa-manja, akwa Neningikarrawara-langwa ningkenumamalya k-ambilyama ningkakina. Nakine-ka naruma numikbiyiya-dangwa Neningikarrawara.

Kembirra Neningikarrawara wuburra ki-yaminama ningkakina, mena nu-marngkirradina-mubaba nakina wurruwurrariya-manja warnumamalya. Mama nara engkirrikuma wurrakina wurrukwalu-wa warnumamalya, mama namin-engkingkirrajungwunama wurrakina, umba nu-marngkirradiname-ka amandangwa aburruwa-manja nakina. ³⁶ Nakine-ka Nungwanyungwa n-errukwulinama amandangwa ngarnumamalya-manja. Kembirra nungkwurrajukwaba yik-errukwulinama kirrakina wurriminiminingka-manja warnumamalya kirrakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwada.

Nara ngakwurruwa a-lyangkuwerribikajungwuma wurrukwalangwa

³⁷ Biya ni-yama Jesus ngarningka ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Nare-ka a-lyangkuwerribikajungwuma warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba wurrakina. Eneja kembirra Neningikarrawara nara a-lyangkuwerribikajungwuma nakina nungkwa-langwa-langwa, ningkeningaba-murrikba akwa ningkuwurrariya-murrikba ningkakina. Akwa nara ngarningka a-lekbuma warnumamalya-manja. Eneja kembirra Neningikarrawara nara nakina a-lekbuma nungkuwa ningkakina. Umba nungkwaja kamini-yakuwabijinama ningkakina awurruwurrariya wurrukwalangwa. Kembirra enejukwaba Neningikarrawara kenumini-yakuwabijinama nakina awurruwurrariya nungkwa-langwada.

³⁸ “Umba nungkwaja ka-kwunama eninginingaba-wiya wurrukwalamanja warnumamalya. Eneja kembirra Neningikarrawara kenukwunama eninginingaba-wiya nungkuwa-manja. Nakine-ka Neningikarrawara numekba nilyengma, akwa kenu-kukwunama eningaba neningangkawura. Kenu-wekbilyenama nungkuwa-manja akwa nara a-ngwanjuma. Kini-yaminama Neningikarrawara wuburra laka nuwilyaba nenumamalya ni-jirabinama nakina yinumalyirra yilyakwa nungkwa-langwu-wa bajikala. Nara a-ngwanjuma nakina umba ni-jirabinama yakina kini-lyangburrukwuna-murruwa yibina nungkwa-langwa-manja bajikala-da. Enejukwaba nakina Neningikarrawara nara a-ngwanjuma umba kenu-wekbilyenama ngawa eninginingaba-wiya nungkuwa-manja neningangkawura. Umba nungkuwa ka-kwunamanja eningaba wurrukwalamanja warnumamalya ningkumekba-manja ningkakina, kembirra enambalangwa nakina Neningikarrawara kenu-kwunama eningaba nungkuwa-manjada,” ni-yama Jesus nakina-da.

³⁹ Amurndakakina-bina ayakwa ni-yengbinuma Jesus, nenu-makama nakina ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya kembirra enena alawudawarra nenu-makama arakba nakina wurrimimbimimba-langwa akwa warnikakakirumaka-langwa warnumamalya. Ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Wi-yakuwerribikina wurrimimbimimba-langwa warnumamalya. Kenilirraki-ngayindenamanja wunambilyuma-kiya wunimimba-kiya keni-likaja-manja yeya, nare-ka wunalakina arndawarakajajuma a-wilyakajajuma-da. Kenilirraki-larra-maka edirra-wa-da.

40 “Aburnajukwaba wunambilyuma-kiya wunenumamalya-kiya wunalekbina wunikikamarra-kiya nare-ka akakirumakajajuma wunalakina. Umba eneja nuwilyaba nenikakakirumaka kenuwilyakajinama ningka-langwa nenumamalya niyukwujiya, mena nakakiruma-baba nakina angwurra. Eneja niyukwujiya-dangwa ni-ngayindijungwunuma enejukwaba aringkawi-yada nakina. Kembirra kin-akakirumakajungwunama nakina angwurra. Kin-engkirrikajama angwurra ayakwa ena-langwa-langwa bungkawa. Kin-engkingkirrikajama ngawa mababurna-langwa marringa, kini-yamina-murruwa nakina ababurna-langwa nibina nubungkawa nakakiruma. Kembirra akini-yada ngawa arija-langwa wunalakina-kiya kenilirrak-eningmidinama wunididirrbura-kiya-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

41 Biya ngarningka ni-yengbina nakina Jesus ayakwa, nenu-makama angwurra wurrumurdakibinu-wa warnikabuburrakiyuwa. Ni-yama, “Nungkwaja ningku-werrikawarriyadinama ningkakina ebina-langwa eyukwujiya ajiringka nenikumarnjena-langwa-manja menba. Miyambena-burra ningku-werrikawarriyadinama akina-langwa, akena nara engkirrikuma nungkuwa arumu-wa eka nungkwa-langwa-manja menba? ⁴² Nungkwaja nara e-yamama nenikumarnjenu-wa, ‘Ngeniyerriya, nenikama, ngu-miya-langwa akina ajiringka nungkwa-langwa-langwa menba.’ Nara e-yamama akina, mena nara-baba ningkakina a-rringkama ebina eka adirrunwarna-dangwa nungkwa-langwa-manja menba. Ka-ngayindenama ningkakina wurrukuala warnumamalya ke-yaminama, ‘Ningkeningabe-ka ningkakina,’ akena ningkuwurrariya nungkuwa. Adinuba-wiya ki-ngkarbajinama eka nungkwa-langwa-langwa menba, kajungwa ki-rringkini-yada angwurra ningkenik-ambijangaji-yada ebina ajiringka eyukwujiya menba-langwa nenikumarnjena-langwa ningkakina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Ngarri-yama-mulangwa ngakwurruwa wuburra eka nuw-arrangbinama amaninga amamamuwa

43 Biya ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa ngarningka, “W-engkirrikiya-langwa enena alawudawarra ka-makinama. Kamakinama alawudawarra eka-langwa nuw-arrangbina-mulangwa amaninga amamamuwa. Awilyaba eka eninganinga eningaba-dangwa nuw-arrangbinama akina amaninga amamamuwa ngala-langwa enikalalyubara eningaba. Akena ebina-murrada awilyaba-ma eka eningaba nara arrangbama amaninga amamamuwa awurrariya ebina nara ngakwurruwa alyubaruma. Akwa ngalaja eka awurrariya-dangwa nara arrangbama akina amaninga amamamuwa eningaba enikalalyubara.

44 “Aki-rringkina-manja ngakwurraja amaninga amamamuwa eka-manja, ngarningma ngarrakina akina eka eningaba-murrikba akwa ngawa awurrariya-murrikba, mena ngarningma-baba ngala-langwa amaninga amamamuwa ebina nuw-arrangbinama. Kembirra akuma-ngayindena-manja ngarrakina manyungwunya ak-alyubarini-yada,

nara a-likama ngarna akwurrirra-wa, umba manyungwunyu-wa aki-likajama akum-arrangbinama-da. Akwa ngarningka, aki-ngayindena-manja akwurena ak-alyubarini-yada ngarrakina, nara a-likama yimirriru-wa umba akwurenu-wa aki-likajama ak-arrangbinama-da.

⁴⁵ “Amandangwa eningaba eka nuw-arrangbinama akina amaninga amamamuwa eninginingaba-wiya, umba awurrariya eka nuw-arrangbinama akina amaninga amamamuwa awurruwurrariya-wiya. Umba eneja nuwilyaba nenungkarba neningaba kini-yaminjaminama-manja eningaba-wiya nakina, akine-ka wuburra eka eningaba kini-yaminama nakina, mena nara-baba engkirrikuma nakina awurrariya-wa umba kin-engkingkirrikaja-mubaba ngawa eningabu-wa. Umba eneja nuwurrariya nenungkarba kini-yaminjaminama awurrariya-wiya, mena n-engkingkirrikaja-mubaba ngawa awurrariya-wa angwurra nakina. Umba ngalaja ayakwa ngakwurra-langwa ebina ka-jadenama edirra-langwa aki-yengbinamulangwa ayakwa ngarrakina, adinuba-wiya nuw-ambilyumurra akina ngakwurra-langwa-manja mangma iya yukwudukwuda-manja-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Neni-likiraka-mulangwa alikira wunambilyuma wunenungkarba-kiya

⁴⁶ Biya kembirra ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, “Kirri-yaminjaminama ngawa kirrakina ngayuwa-wa, ‘Bungkawa, Bungkawa,’ kirri-yaminjaminama. Miyambena-burra yirri-yengbijinama ngayuwa Ningubungkawa ningena kirrakina, akena yirrumini-yarrkuwurrenama ayakwa nganyangwa? ⁴⁷ Kirruwilyaba karnumamalya nara-manja amini-yarrkuwurruma akina ayakwa nganyangwa umba yiki-likaja-manja ngayuwa-wa akwa yikumini-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kirrumiyambene-ka kembirra kirrakina karnumamalya? Ka-makinama ngayuwa.

⁴⁸ “Kirrakine-ka karnumamalya wuburre-ka nuwilyaba nenungkarba ni-likirakama nakina alikira ena-langwa. Nakine-ka nu-mungkadinumurra adinuba-wiya angwujirira edirra ajiringka-manja. Nu-mungkadinumurra nakina yanda-langwa n-akburrangarnuma akwurraka angwarnda. Biya kembirra ni-likirakamurra arakba nakina alikira ena-langwa ebina-manja ngawa angwarnda akwurraka kajungwa engbudi-yada ebina alikira. Bi...ya kembirra ngalaja akungwa na-didumina adirringwarna. Biya na-wardanguma angwurra akina akungwa akina-manja alikira, akena nara ke-kbilyajanga akina. Akwurrake-ka ngawa nuwarjeyumurra akina, mena eningaba-baba warka nu-war*danguma nibina nenungkarba. Eningabe-ka engbuda alikira ni-likirakamurra nakina-da.

⁴⁹ “Umba kirruwilyaba karnumamalya yik-engkirrikaja-manja ayakwa nganyangwa kirrakina, akena yikumini-yarrkuwurrenama-manja akina ayakwa nganyangwa, kirrumiyambene-ka kembirra kirrakina karnumamalya? Ka-makinama arakba ngayuwa. Kirrakine-ka karnumamalya wuburre-ka nuwilyaba ningka nenungkarba ni-likirakama nakina ena-langwa alikira enejukwaba. Akena erribirra ajiringka-manja ngawa ni-likirakama akina. Nara kinumungkadina edirra adinuba-wiya nakina akwa nara kini-likiraka

alikirra ena-langwa akwurraka-manja angwarnda. Bi...ya kembirra ngalaja akungwa na-didumina adirringwarna. Biya na-wardanguma angwurra alikirra-manja akwa warenja-bawiya ne-kbilyajanguma akina. Kembirra arngkawura-murra ngawa na-jerridinuma-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

7

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nenikuminuwar•duwar•da NeningiRawuma-langwa nubungkawa

¹ Eneja Jesus ni-jerrukwama amurndakibina ayakwa ni-yengbinu-mulangwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya, biya kembirra ni-likena arakba nakina engembu-wa Kabuniyumuwawa. ² Yakwujina akina-manja ngawa angalya Kabuniyuma n-ambilyumurra eneja nuwilyaba nubungkawa wurrawinyambalangwa. NeningiRawume-ka nakina. Biya nakina nubungkawa nu-bungkawadinuma wurrababurna-manja warnungkwarba wurrawinyamba. Aburrajukwaba WarningiRawuma wurrakina. Kembirra nakina nubungkawa aburra-langwa nu-werrikawarriyadinuma mena-baba nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa n-angbilyuwadinuma aruma ajungwa akwa ni-lyelyingminu-mubaba nakina-manja akwa arngkidarrba kini-jungwunu-mubaba nakina.

³ Biya nubungkawa nakina n-engkirrikenuma ayakwa wurrukwalangwa warnumamalya na-makijeyinu-mulangwa Jesus-langwa. Biya kembirra ni-yama nakina wurrukwalu-wa wurrarumuruma warnungkwarba WarningiJudiya-wa, “Jeyi! Wurri-likaja angerriba Jesus-uwa. Wurri-yarrkuwilyakina enena ayakwa enuwa-wa akwa yikinu-makina kini-likaji-yada nakina warenja-bawiya yangkwurrangwa nganyangwu-wa alikirra kajungwa ken-enibikini-yada nenikuminuwar•duwar•da nganyangwa,” ni-yama nakina wurrumurndakibinu-wa wurrarumuruma WarningiJudiya-wa.

⁴ Aburraja kembirra na-likena arakba wurrakina warnungkwarba wurrarumuruma Jesus-uwa. Biya ne-yama enuwa-wa, “Nuwilyaba nubungkawa NeningiRawuma ngini-ngayindenama nungkuwa kilikajama kin-eningabakinama ena-langwa nenikuminuwar•duwar•da angbilyuwa-langwa. ⁵ Nakine-ka nubungkawa neningaba nakina akwa ni-lyelyingminama ngakwurruwa NgarningiJudiya ngarnumamalya. Ngarrenumini-likirakama arakba alikirra Neningikarrawara-langwa enena-manja angalya. Amandangwa neningabe-ka nakina nenumamalya. Kembirra ngarri-likaja enena-wiya,” ne-yama wurrumurndakibina wurrarumuruma Jesus-uwa. ⁶ Biya namurndaki-likenuma arakba wurrakina wurrarumuruma akwa ngawa wurrababurna warnumamalya Jesus aburruwa.

Nuw-alilikenu...wa. Ngalaja nuw-akwudangwudina arakba alikirra nibina-langwa nubungkawa NeningiRawuma, akena aburraja wurrubukwaya wurrukwala warnumamalya ena-langwa nenumini-yarrkuwilyakama ayakwa Jesus-uwa. “Bungkawa, arjiyinga-langwa yakwujina,” ne-yama. “Nara arakba a-likama. Yirrenu-makama nibina nubungkawa wurrawinyambalangwa, ‘Jeyi! Wurri-likaja Jesus-uwa. Yikinu-makina nari-yada a-likama awiyebuma nakina nganyangwu-wa alikirra, mena naruma-baba nubungkawa nakina Jesus, umba

ningiyukwujije-ka ningena ngayuwa. ⁷ Akwa aminakina-langwa nara ngarningka a-likama nganja enuwa-wa. Umba eni-yengbina wulkwa ayakwa nakina, kajungwa nganyangwa nenikuminuwar•duwar•da kin-eningabadini-yada arakba,' ni-yama nakina nubungkawa NeningiRawuma yirruwa-manja. ⁸ Akwa enena engka ayakwa yirrenu-makama nakina. 'Ngayuwe-ka ningena ningubungkawa,' ni-yama nakina, 'akena ningenumin-engkirrikajame-ka nganjukwaba nganyangwu-wa nubungkawa. Aburrajukwaba wurrawinyamba nganyangwa wurribina-manja ningu-bungkawadinama ngayuwa nuw-engkirrikajame-ka ayakwa nganyangwa. Ki-yamina-manja ngayuwa warnigerribirra-wa warnungkwarba nganyangwu-wa, Jeyi! Likaja nungkuwa angerriba, kembirra warenja-bawiya kini-likajama nakina angerriba. Umba ki-yamina-manja ngayuwa ningku-wa nenungkwarba, Kwa yangkwurrangwa ngayuwa-wa, kembirra warenja-bawiya kini-likajama ngayuwa-wa nakina. Umba ki-yamina-manja ngayuwa nganyangwu-wa nenikuminuwar•duwar•da, War•dena ena warka! Kembirra amandangwa kinu-war•denama nakina-da nganyangwa-langwiya ayakwa-da,' ni-yame-ka nakina nubungkawa NeningiRawuma yirruwa-manja," ne-yama wurrumurdakibina warnumamalya ena-langwa Jesus-uwa.

⁹ Kembirra eneja Jesus ni-yakikbijanginume-ka nakina amurndakakina-langwa ayakwa, biya ni-nyakuwarrukwajungwa akwa ni-yengbina ayakwa wurrumurdakibina-manja wurrababurna warnumamalya wurribina neni-yuwarnu-murrumanja enuwa-manja. Ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Nara ambaka ngayuwa k-akburrangana karningerribirra karnumamalya kirribina yiku-werrikambilya-murrumurra angwurra ngayuwa-manja. Nara kirruwilyuwilyaba karnumamalya enena-manja angalya Yijireyila-manja a-werrikambilyuma angwurra ngayuwa-manja, umba eneja NeningiRawuma nenumamalya nu-werrikambilyama amandangwa ngayuwa-manja angwurra nakina," ni-yama nakina Jesus wurrumurdakibinu-wa wurruwurrakwulyumida warnumamalya.

¹⁰ Aburraja kembirra wurrumurdakibina warnungkwarba namurndaki-lawurradina arakba nibinu-wa nubungkawa NeningiRawuma. Biya ne-yar•da wurrakina ena-langwa-manja alikira. Akwa neni-rringka nibina n-angbilyuwadinuma nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa n-eningabaduma kema nakina arakba-da.

Jesus nen-enibika-mulangwa naburradikba dingaya-langwa

¹¹ Eneja kembirra ni-likenuma Jesus engembu-wa Neyina, ena-langwa warnikabuburrakiyuwa aburruwa. Aburraja wurrukwalu wurruwurrakwulyumida warnumamalya namurndaki-likenuma wurruwurrakawura-ma Jesus-manja. Nawurrak-alilikenu...wa.

¹² Ngalaja nuw-akwudangwudina arakba akina angalya Neyina aminababurna alikira iya warnumamalya. Kembirra ne-yar•da arakba Jesus-murriya akawiyuwiyeba-manja akwudangwa. Akini-yada ngawa aburraja wurrukwalu warnumamalya na-jadanga erreku-wa. Nenu-wilyakama nuwilyaba nenikijungwa nenungkwarba warnikirungkwabi-yada nakina. Ngalaja dirndenikba dingaya dakina, akena

nara arakba wurriyukwayuwa ngala-langwa, mena nuwilyaba-ma yimbukwa naburradikba nakina. Biya yingi-jadanga Neyina-langwa ngaluwa akwa wurruwurrakwulyumida warnumamalya.

¹³ Eneja Nubungkawa Jesus nanga-rringka-manja nakina, n-errukwulinuma dakinu-wa dingaya. Biya ni-yama ngaluwa-wa, “Nara a-ngwaduma.” ¹⁴ Kembirra n-akwudangwukajungwa Jesus nakinu-wa nenikijungwa nenungkwarba arakba. Biya n-akumarna nakina ayarrka ena-langwa bada-manja. Aburraja warnungkwarba wurribina nenu-wilyakama nibina nenikijungwa nenumamalya nuw-alkayinga nuw-erriminja wurrakina arakba. Kembirra ni-yengbina nakina Jesus ayakwa nibinu-wa ni-jungwu-murruwa. “Nungkuwa! Mirajanga!” ni-yama. ¹⁵ Eneja ni-rrakarjiyinga arakba nakina nenungkwarba ni-jungwu-murrada. Biya ni-yengbina nakina ayakwa-da. Kembirra Jesus nanga-kwa dirndenikba-wa arakba-da.

¹⁶ Aburraja wurrumurdakakina warnumamalya nawurrak-akbar•de-ka angwurra wurrakina. Biya neni-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa. Akwa na-makijeyina ayakwa. “Naka nenungkwarba ni-yengbinamurra ayakwa Neningikarrawaralangwa,” ne-yama. “Narume-ka NuBurabuda nakina. Eneja Neningikarrawara nakina ni-likenuma yangkwurrangwa kajungwa aken-enibikini-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya,” namurdaki-yama wurrakina.

¹⁷ Biya ebina-manja aringbirra angalya Judiya namurdakumakijeyinuma warnumamalya ebina-langwa Jesus ni-yama-mulangwa nakina. Akwa ngarningka ababurna-manja angalya Judiya-manja akwudangwa, aburrajukwaba warnumamalya namurdakumakijeyinuma akina-langwa-da.

Janjana Nenikumingekekingambaja neni-larrkenu-mulangwa wunenikaburrakiyuwa-kiya ena-langwa Jesus-uwa

¹⁸ Kembirra arakba warnikabuburrakiyuwa Janjana-langwa aburrajukwaba nuw-engkirrikenuma amurdakibina ababurna-langwa ne-yama-mulangwa. Akwa nenu-makama Janjana-manja. Eneja kembirra nen-ardijuwama nakina Janjana enuwa-wa wunambilyuma-kiya ena-langwa wunenikaburrakiyuwa-kiya. ¹⁹ Ni-yama aburnuwa-wa, “Nungkwurnuwa, jeyi! Wuni-likaja angerriba Nubungkawa Jesus-uwa,” ni-yama, “yikumini-yengbini-yada enena ayakwa enuwa-wa. Yikini-yama, ‘Ningkumiyambena ningkenumamalya ningkakina?’ yikini-yamina. ‘Yirrenu-makama Janjana nuwilyaba-langwa naruma nenumamalya neniki-lika-langwa yangkwurrangwa. Dukwa nungkuwa ningkena-da. Umba dukwa yik-embirrarinama yarna ningka nenumamalya yelakwa kini-yar•dena-murruwa-da. Umba nungkwaja, ningkumiyambena ningkenumamalya ningkena?’ yikini-yamina Jesus-uwa kinalakina,” ni-yama Janjana wunalakina-kiya-wa. ²⁰ Aburnaja neni-likena arakba-da.

Nen-alilikenu...wa. Nen-akburranga arakba Jesus. Biya neni-yama, “Yinenumamalya-kiya Janjana Nenikumingekekingambaja-langwa yinalakena. Yirrenu-makama nakina nuwilyaba-langwa naruma nenumamalya nibina neniki-lika-langwa enenu-wa angalya. Ningkakineka dukwa kembirra yirrenu-maka-mulangwa ayakwa Janjana-da.

Nara-manja nungkuwa, kembirra yik-embirrarinama yarna ningkuwa nenumamalya dukwa-da. Ni-ngayindenama Janjana kin-eningmidinama nungkuwa-langwa. Yirru-makina kembirra. Ningku-miyambena ningkenumamalya ningkakina?" neni-yama Jesus-uwa wunalakina-kiya.

²¹ Akini-yada ngawa eneja Jesus nen-eningabakama wurrababurna warnumamalya wurrangbangbilyuwa-murra. Aruma ajungwa narraku-wardanguma wurrukwala, umba aburraja wurrakina wurrukwala narra-wilyakama wurruwurrariya wurramukwa aburruwa-manja, umba aburraja wurrukwala wurrimimbimba wurrakina. Kembirra nakine-ka Jesus nen-eningabakama wurrakina eningerribirra-langwa angbilyuwa akwa namurndakeningabadinuma arakba wurrakina-da.

²² Kembirra ni-yama Jesus wunalekbina-kiya-wa wunenikaburrakiyuwa Janjana-langwa, "Jeyi! Wuni-lawurradina Janjanu-wa," ni-yama. "Yikinu-makina ababurna-langwa kini-rringka-mulangwa kinalakina nungkwurna-langwa-murra menba aduwaba. Akwa yikinu-makina ababurna-langwa ayakwa kin-engkirrikenu-mulangwa kinalakina memema-manja mamawura. Wurribina wurrimimbimbimurrada warnumamalya adinuba-wiya nuw-andiyama arakba. Wurribina wurrirrengmurrengmurnirna-murrada warnumamalya nalikajama yiningaba arakba yeya. Aburrajukwaba wurramarmarramurrada warnumamalya amungkwurda arakba aburra-langwa amakwulya. Aburrajukwaba wurrambambuma-murrada warnumamalya nuw-engkirrikajama arakba ayakwa. Aburrajukwaba warnumamalya na-jungwunu-murrada warniba arakba. Akwa enena engka. Aburraja warningalyingmalyingma warnumamalya nuw-engkirrikajama arakba ayakwa eningaba Neningikarrawara-langwa-langwa. ²³ Amandangwa eneja Neningikarrawara neningabe-ka nakina warningerribirra-manja warnumamalya wurribina nara aminikalyikuma nganyangwa-langwa," ni-yama Jesus wunalekbina-kiya-wa wunenikaburrakiyuwa Janjana-langwa.

²⁴ Aburnaja neni-lalika arakba Jesus wunalakina-kiya akwa neni-lawurradina Janjanu-wa. Eneja kembirra Jesus ni-yengbina akwala ayakwa Janjana-langwa-langwa wurrumurndakibina-manja wurruwurrakwulumida warnumamalya. Ni-yama nakina, "Kirri-likenu-manja nungkwurruwa engku-wa alarrkingburingka-wa angalya nara-murruwa alikira, numiyambenu-we-ka nenungkwarba kirr-aburangkama kirrakina? Kirri-likenuma dukwa kirr-andeyuma nenungkwarba nilyangkadawa, nibina numa-warrukwajinama mangma erribirra? Dukwa nenungkwarba kirr-aburangkama amarda wuburra, ebina na-warrijinama arrirra angerriba iya angerriba? ²⁵ Dukwa kirr-aburangkama kirrakina nenungkwarba nibina n-awiyuwiyebenama dukukwulyubena dumbala akwa n-alyelyubarinama eningaba aninga akwa nu-murrkumurrkwulama mamurrkbalya-manja mamukumungkwulinga? Namukwiyadakineka nenungkwarba kirr-andeyuma dukwa-da. Nare-ka. Namukwiyadakina nenungkwarba nara erribirra ambilyuma alarrkingburingka-manja angalya umba alikira-manje-ka n-ambilyama, wuburra wurrububungkawa-langwa-manja alikira

nakine-ka-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

²⁶ “Yirru-maka,” ni-yama ngarningka Jesus wurrakina-manja. “Kirraburangkama NuBurabuda nenumamalya kirrakina-da, nibina nenumakuminama Neningikarrawara-langwa ayakwa warnumamalyu-wa-na! Yawe-ka, nakina-bina-da! Kirri-likenuma kirraburangkama NuBurabuda nenumamalya akwa kin-akburrangama arakba nakina. Umba nakine-ka NuBurabuda nenikiyarrkuwilyaka ayakwa Neningikarrawara-langwa ngarningka nakina. ²⁷ Ka-makinama nganja ningena, kembirra w-engkirrikiya-langwa angwurra amurndakenenu-wa ayakwa nuw-arrikarrijungwunu-murruwa Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ngarraku-makinama ayakwa Janjana-langwa-langwa. Ni-yamama Neningikarrawara arakburakba-kiya-wiya,

‘Ngayuwe-ka ningena kini-larrkajama nganyangwa nenikiyarrkuwilyaka ayakwa nenumamalya, kajungwa kenuminingekburakini-yada mamurukwa nungkwa-langwa ningkenikiliki-yada nungkuwa. Kini-lyengmenama nakina umba k-arijidanama ningkakina arija-langwa,’

ni-yamama Neningikarrawara. Kembirra arakba nakina-bina Janjana-da, ni-lyengmanguma nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

²⁸ “Amandangwa,” ni-yama ngarningka Jesus. “Naruma ngawa nenumamalya nakina Janjana-da. Arakburakba-kiya-wiya-langwa yanda-langwa aduwaba nara wurribina wurrukwala warnumamalya wurraruma wuburra enuwa. Umba nungkwurraja kirriyukwujiyadangwa karnumamalya, kirringmidina-manja Neningikarrawara nu-bungkawadina-mulangwa nakina, kembirra kirrarume-ka Janjana-manja angwurra kirrakina. Kirringmidina-manja Neningikarrawara nu-bungkawadina-mulangwa nakina, kembirra eneja Neningikarrawara kini-yaminama nakina nungkwurra-langwa-langwa, ‘Naka nenungkwarba naruma, amandangwa naruma Janjana-manja angwurra,’ kini-yaminama Neningikarrawara-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa wurruwurrakwulyumida warnumamalya-da.

²⁹ Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa namurndak-engkirrikenuma akina ayakwa Jesus-langwa. Akwa ngawa aburraja wurrukwala warnungkwarba narraminuwar•dangu-murruurra warka WarningiRawuma-langwa akwa narraminu-murndukwa-murruurra angwarnda warnumamalya-langwa aburrajukwaba nuw-engkirrikenuma akina Jesus-langwa ayakwa wurrakina akwa neni-yangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa. Wurrumurndakakine-ka wurrababurna warnumamalya nuw-engkirrikenuma ebina-wiya adinu...ba-wiya ebina ayakwa Janjana-langwa. Kembirra nenumini-yarrkuwarakama wurrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa kembirra eneja Janjana nenu-mingekingambajuwama wurrakina. Kembirra aduwaba nuw-engkirrikenuma Jesus-langwa ayakwa wurrakina-da. ³⁰ Umba aburraja WurruBarija warnumamalya akwa ngawa warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa

nara wurrakina kenumini-yarrkuwaraka Neningikarrawara-langwa ayakwa. Kembangra nara Janjana kenu-mingekingambajuwa wurrakina, mena namurndaku-warangu-mubaba-da.

³¹ Eneja kembangra ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa wurruwurrakwulyumida warnumamalya, “Karnumamalya kirribina kirr-ambilyama enena-manja angalya aduwaba, kirrumiyambene-ka karna? ³² Wurriyukwayuwe-ka wuburra kirrakina-da, wurribina nuw-angmakayenama wurrakina namurndaki-likaja-murrumanja wurrababurna warnumamalya, namurndaku-warrukweyina-murrumanja wurrakina angerriba iya angerriba. Umba wurrukwala wurriyukwayuwa nuw-ardenama wurrukwalu-wa. Ne-yaminama, ‘Yarna ngarraminu-mebinuma eninginingaba emeba kajungwa ke-yekirrerrikini-yada nungkwurruwa.

Akena nara nungkwurraja yiki-lukweyina kirrakina-da.

Biya kembangra yirru-mebinuma emeba eningamukwa akwa yirru-ngwadinama yarna awurrumalya.

Akena nara yiku-ngwadeyina nungkwurramba-langwa kirrakina-da,’

ne-yaminama wurrukwala wurriyukwayuwa wurrukwalu-wa wurrakina-da. Kembangra wurriyukwayuwa wuburra yiki-yaminama nungkwurraja karna karnumamalya karningaduwaba-da, mena kirru-waranguma adinuba-wiya Janjana, akwa kirru-warenama ngarningka ngayuwa nganjukwaba aduwaba kirrakina-da.

³³ “Amandangwa,” ni-yama Jesus, “ebina-wiya ni-likenu-manja Janjana Neningikarrawara yangkwurragwa, kini-rringkama nakina mamawura iya marringa. Adadinuba nara nakina kin-alyubarina aninga, umba murumureya n-ambambilyuma neni-yangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa nakina. Akwa nara amalyirra kini-bekina nakina akwurena-langwa. Nungkwurraja kini-rringkama nakina, akwa kirri-yamama, ‘Kardi! Wurramukwadangwa naka-manja nenungkarba nuw-ambilyama,’ kirri-yamamada. ³⁴ Kembangra nganja, ningibina-murrada ningi-rukwlarrinama enena-manja angalya, ningi-yar•duma arakba arija-langwa ngayuwa. Nungkwurraja yirri-rringkinama ngayuwa ning-alyubarinama aninga iya ningi-bekinama akwurena-langwa amalyirra. Kembangra kirri-yaminama, ‘Kardi! Nake-ka nenungkarba numungwur•dangme-ka. N-alyelyubarinama naka akwa ngawa ni-bibekinama akwurena-langwa amalyirra naka-da. Akwa ngarningka namurndaki-yakeyinama enuwa akwa warnungkarba wurribina narurramurndukwunama angwarnda wurrukwala-langwa akwa ngawa warnumamalya wurruwurrariya aburrajukwaba-da,’ kirri-yaminamada. Amukwiyadakina ayakwa kirri-yengbiyengbinama nganyangwalangwa-da. Adinuba-wiya kirru-waranguma Janjana, umba aduwaba kirru-warenama ngayuwa nganjukwaba-da.

³⁵ “Aburraja warnumamalya wurribina nenumini-yarrkuwarakinama ayakwa Neningikarrawara-langwa narra-wilyakajinama wurrukwala-manja warnumamalya ayakwa ni-yengbinu-mulangwa Neningikarrawara alyangmilyangmandukwunawiya amurndakakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya-da.

Duwurrariya didarringka yinginumina-ajirranggu-mulangwa alika-kiya Jesus-langwa

³⁶ Bi...ya eneja nuwilyaba NuBarija nenumamalya nen-ardijuwama Jesus ena-langwu-wa alikira aningi-yada. Nakina NuBarija nen-imikirra Jayumuna. Ni-likena eneja Jesus ena-langwu-wa alikira, n-awiyebena, akwa n-ambarringa biya n-alyubarina arakba aninga enuwa-manja yakwujina. ³⁷ Akina-manja ngawa angalya aminababurna alikira ying-ambilyuma ngalaja dakina duwilyaba didarringka duwurrariya. Dadinungkwurakba ngawa duwurrariya ying-ambambilyuma dakina. Umba dadingma Jesus n-alyubarinuma aninga Jayumuna-langwa-manja alikira. Kembangra yingu-manga bungabungwa akwulyubena ebina yingu-beyindanguma aminaruma angwarnda eyukwujia-ma budila. Eningabe-ka amalyirra akina akwa eningaba budila angwarnda-ma akwulyadada-ma. Yingu-manga akina biya yingu-wilyaka Jayumuna-langwu-wa alikira. Yingi-yar•da, biya ying-awiyebena ngalajukwaba.

³⁸ Eneja Jesus n-angmungmakwulaluma nakina umba n-arndadadilyuma. Umba dakina didarringka ying-akwudangwukajungwuna enuwa-wa, ying-arjijeya akwaburrangarna ena-langwa-manja alika akwudangwa. Ying-arjijeya, biya yingungwadina dakina didarringka, umba ngala-langwa angwada nengkalyikama alika Jesus-langwa na-kwularrinu-mulangwa ngalalangwa-langwa menba. Biya kembangra arakba ying-abuluwendinga yingi-ngburingkakama alika Jesus-langwa ngala-langwa-murra mamungba. Biya yingi-lawurangka arakba alika ena-langwa-da. Akwa amalyirra ebina yingu-wilyakama eningaba yingi-jiraba budila-langwa Jesus-langwa-manja alika arakba-da. Eningabe-ka na-kirruwanjuma. Dakine-ka didarringka yingi-yamama akina menababa yingi-lyelyingminuma Jesus-da, akwa yingini-ngayindanguma Jesus neningmi-yada nakina yingi-lyelyingminu-mulangwa dakina-da.

³⁹ Eneja NuBarija numinakina alikira nanga-rringkama ebina yingiyamama dakina, biya ni-lyangkiyama, “Numiyambene-ka naka nenungkwarba? NuBurabuda-manja nenungkwarba amandangwa naka, kin-eningmidinuma kembangra daka-langwa didarringka-da! Kin-eningmidinuma duwurrariya dilyengma daka didarringka dibina yingini-lyinginama-da,” ni-lyangkiyama nakina NuBarija.

⁴⁰ Eneja Jesus ni-yama enuwa-wa, “Jayumuna, yiba-makinama eyukwujia alawudawarra,” ni-yama.

Ni-yama eneja Jayumuna, “Yi-makina kembangra, Bungkawa.” Eneja kembangra nakina Jesus nenu-makama enena alawudawarra.

⁴¹ Nuwilyaba nenungkwarba numinababurna angwarnda nenukwama ena-langwa angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya wurribina warningalyingmalyingma-wa. Nara erribirra kenu-kwa umba ambaka-murra aburraja kenumini-lawurrakajinama arijalangwa wurrakina. Arngkababurna-langwa ni-yaminjamama nakina. Biya nenu-kwa nuwilyaba nenungkwarba eningaduwaya angwarnda aruma, 500 ajilba-murra-da. Umba nenu-kwa ningka nenungkwarba 50-da.

Bi...ya numi-jerrida arakba mamawura wuneniki-lawurrakaji-yada wunalakina wunenungkwarba-kiya ebina angwarnda. ⁴² Akena

wuneningangwarnda-ma wunalakina-kiya-da. Nara kenu-wilyaka ebina angwarnda wuneniki-lawurrakaji-yada-da.

Bi..ya eneja n-embimbirrarinu-mulangwa nakina nenungkwarba nenungkwurakba, nenu-maka arakba wunalakina-kiya-wa, “Mama arakba akina. Nara a-lawurrakajuma ngayuwa-wa, mena kineningangwarnda-ma-baba kinalakina. Kamini-yakuwabijinama akina-langwa angwarnda,” ni-yama nakina. Ena ngawa.

“Yi-makina kembirra ningkakina Jayumuna,” ni-yama Jesus enuwa-wa, “numiyambene-ka nenungkwarba kinu-warrngkilyelyingminama nakina-manja nenumamalya umba numiyambena kini-lyelyingminama angwurra?” ni-yama Jesus Jayumunu-wa.

⁴³ Eneja ni-yama Jayumuna, “Ngaya ningi-yaminama nibina nenungkwarba kini-lawurrakajini-yada aruma angwarnda enuwa-wa kini-lyelyingminama angwurra nakina, mena aruma-baba angwarnda nenumini-yakuwabijuwama nakina-da,” ni-yama Jayumuna-da.

“Nakina-bina-da,” ni-yama Jesus. ⁴⁴ Biya ni-nyakuwarrukwajungwa arakba nakina dibinu-wa didarringka, akwa ni-yama ngarningka Jayumunu-wa, “Nga-rringka daka didarringka,” ni-yama. “Ningena ngayuwa ning-awiyebenu-manja enenu-wa alikira nungkwa-langwu-wa, nara yiku-kwa akungwa alika-langwa. Nara nungkuwa yikumin-ajirranga alika, umba ngalaja daka didarringka ngumin-ajirranguma alika nganyangwa ngala-langwa-murra angwada, akwa yingi-ngburingkakama ngala-langwa-murra mamungba. ⁴⁵ Ning-awiyebu-manja ngayuwa nungkwa-langwa-manja alikira, nara nungkwaja yiki-lawurangka ngayuwa. Umba ngalaja daka didarringka arngkababurna ngumini-lawurangka alika nganyangwa, yingilyelyingminu-mubaba ngayuwa. ⁴⁶ Nara nungkwaja yikumini-jiraba aliba-langwa amalyirra nganyangwa-manja aringka, kajungwa warningmi-yada warnumamalya ningki-yekirrerridinu-mulangwa nungkuwa ningi-yar•du-mulangwa ngayuwa nungkwa-langwa-manja alikira. Umba ngalaja daka didarringka yingu-beyindangume-ka amalyirra aminaruma angwarnda ebina ne-ngbajama eningaba biya ngumini-jirabama alika-manja. ⁴⁷ Dadingma daka duwurrariya dilyengma mena ababurne-ka awurruwurrariya yingi-yama-mubaba arakba daka. Umba eneja Neningikarrawara nangamini-yakuwabijuwama arakba amurndakakina awurruwurrariya yingi-yama-mulangwa daka-da. Kembirra aminakina-langwa ngalamba-langwa yingi-lyelyingminama angwurra ngayuwa-da. Umba kenumini-yakuwabijina-manja adinakba-kiya Neningikarrawara nuwilyaba nenumamalya ambawura awurruwurrariya, kembirra nakina-bina kinu-warrngkilyelyingminama ngayuwa-da,” ni-yama Jesus Jayumunu-wa-da.

⁴⁸ Biya kembirra ni-yama nakina Jesus dibinu-wa didarringka, “Eningeribirre-ka awurruwurrariya ningki-yama-mulangwa ningkakina ningkumini-lyurrkwajungwunuma arakba ababurna-langwa,” ni-yama Jesus.

⁴⁹ Aburraja warnumamalya wurribina ne-yebukeyinu-murruurra aninga Jayumuna-langwa-manja alikira na-lyangkumakajungwunuma wurrakina, “Numiyambene-ka naka nenungkwarba nenumini-lyurrkwunama awurruwurrariya warnumamalya-langwa? Eneja

Neningikarrawara yimbukwa nuwilyaba-ma kini-yengbinama amukwiyadakina ayakwa ngarnumamalyu-wa, umba nara naka,” na-lyangkumakajungwunuma wurrumurndakakina warnumamalya-da.

⁵⁰ Eneja Jesus ni-yama kembirra dibinu-wa didarringka, “Ningku-werrikambilyu-mulangwa ngayuwa-manja ningkakina, kembirra yirr-enibikama ngayuwa ningkakina arakba. Umba jeyi, likaja arakba yiningaba-murra yukwudukwuda,” ni-yama Jesus ngaluwa-wa-da. Ngalaja kembirra yingi-likena arakba yiningaba-murra yilyurrkwa-murra yukwudukwuda dakina-da.

8

Wurrukwala-langwa wurridarringka wurribina nenu-mamurikajuwa-mulangwa Jesus

¹ Bi...ya eneja Jesus ni-likenuma arakba nakina angerriba iya angerriba engku-wa iya engku-wa angalya. Ni-likenuma kembirra akwalu-wa angalya aminababurnu-wa alikira iya warnumamalya akwa akwalu-wa ngarningka angalya aminambawuru-wa alikira nakina. Biya amurndakakina-manja angalya ababurna-langwa nenu-makama warningakwujina warnumamalya eninginingaba ayakwa kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara ena-langwa-manja warnumamalya. Aburrajukwaba wurrumurndakibina wurrumemberrkwa wurrambilyuma warnikabuburrakiyuwa ena-langwa nawurraki-likenuma enuwa-manja wurrakina-da.

² Ebina-wiya ngawa nakine-ka Jesus neni-jadijuwama wurruwurrariya wurramukwa wurrukwala-langwa wurridarringka. Umba nen-eningabakama wurrukwala angbilyuwa-langwa nakina. Arngkawura neni-jadijuwama Jesus wurrumangbala wurrambilyuma wurramukwa wurruwurrariya duwilyaba-langwa didarringka dadimikirra Meri. Aburraja narringa-yengbijuwama dakina Meri DadinguMakidala, mena ngala-langwa angalya Makidala akina-baba. Kembirra wurrumurndakakine-ka wurridarringka namurndaki-likenuma aburrajukwaba Jesus-manja wurrakina.

³ Ngalajukwaba duwilyaba dingka didarringka yingi-likenuma dadimikirra Jawena. Umba eneja ngala-langwa neningiyadikba nenimikirra Juja. Naruma nakina nenungkarwa nibina nenuminu-war•duwar•danguma warka Nubungkawa-langwa Yerida. Akwa ngawa ngalajukwaba yingi-likenuma duwilyaba dingka didarringka dadimikirra Jujena. Wurrumurndakakine-ka wurrababurna wurridarringka nawurraki-likenuma Jesus-manja akwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Narru-wilyakame-ka aninga iya angwarnda aburra-langwa, kajungwa warnik-akwurraji-yada wurrumurndakakina-manja warnungkarwa, akwa warniku-kwi-yada aninga-da.

Nenungkarwa ni-lungkuwabijuwa-mulangwa amadidira

⁴ Aburraja wurrababurna-ka warnumamalya nawurraki-likenuma-ka wurrakina akini-yada ngawa Jesus-uwa engka-langwa iya engka-langwa angalya. Biya kembirra wurruwurrakwulumida warnumamalya nawurra-murndukwunuma arakba Jesus-manja. Eneja nenu-makama nakina Jesus enena alawudawarra aburruwa-wa.

5 Nuwilyaba nenungkwarba numinakina angalya ni-lyanguwerribikajungwunuma nakina neniki-lungkuwabiji-yada akina amadidira amaninga eyukwayuwa. Nakina nenungkwarba n-akumarnuma amadidira amaninga embimbirrkaluwa ena-langwa-manja beka, biya ni-likena arakba. Biya ni-likenu-manja lukwakwa nakina ena-langwa-manja angalya n-errikbeyinuma arakba amurndakakina amadidira ajiringka-wa. Erribirra numurndak-arriyakama angerriba iya angerriba, ka-lungkuwarrini-yada akina aninga.

N-errikbeyinu-manja lukwakwa amurndakakina amadidira, ngalaja akwala ne-ngkilarreyinuma mamurukwa-manja. Kembirra arngkidarrba-langwiya aburraja warnumamalya na-likenu-manja wurrakina narr-embirrkinyakama ebina amadidira amaninga. Kembirra aburraja wurrajija nuw-angkirreyinuma akwa narr-embirrkumanguma, akwa nuw-alyubarinuma amurndakibina embimbirrkamamuwa amaninga.

6 Umba ngalaja amadidira akwala ne-ngkilarreyinuma akina amurndurrkangwarnda-manja ajiringka. Kembirra na-lingbijangeyinu-manja amurndakakina na-lungkuwardadinuma akina engburingka-baba ajiringka.

7 Umba ngalaja akwala ne-ngkilarreyinuma akwurrirra-langwa-manja angalya awurruwurrakuwilyarra. Ngalaja kembirra amurndakakina akwurrirra akwa ngawa ebina amaninga amarda na-lingbijanginuma aburrunguwa alirrakidirrbura. Kembirra akwurrirra akwa ngawa akina amaninga amarda na-lungkuwarreyinuma adidirrbura. Akena angwurra akwurrirra na-lungkuwarrinuma warenja, akwa kembirra naminu-mar•danguma angalya. Ngalaja kembirra ebina amaninga amarda nara ka-lungkuwarrina angwurra, akwa nara kuw-arrangba aninga.

8 Umba ngalaja akwala amadidira ne-ngkilarreyinuma eningabu-wa ajiringka. Kembirra na-lingbijanginuma akwa na-lungkuwarreyinuma. Biya kembirra nuw-arrangbama arakba aninga ababurna akine-ka-da. Ena-bu ngawa alawudawarra-da.

Ene-ka alawudawarra nakina Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya. Biya kembirra nenu-makama arakba nakina enena engbuda eningarija-langwa ayakwa aburruwa-wa. “Yiki-yakuwerribikinama ambaka-langwa akinu-wa alawudawarra ngarra-maka-murruwa,” ni-yama Jesus. “Umba yik-awiyebajina-manja akina nungkwurra-langwu-wa mada, nara kembirra a-jadijuma mungarrkuwarru-wa mada akwa a-lyikbijuma akina ayakwa umba yiki-yakuwerribikaja ngawa ambaka-langwa amurndakakinu-wa,” ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya-da.

9 Aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa namurndaki-yama wurrakina enuwa-wa, “Ne-yamarrkiname-ka enena alawudawarra?” ne-yama.

10 Kembirra ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa kinu-bungkawadina-mulangwa nakina

nuw-abuwarrkajungwunuma adinuba-wiya akina. Umba kirrenu-mukangbijuwama eneja Neningikarrawara arakba nungkwurruwamanja. Umba aburraja wurrukwala warnumamalya kuw-engkirrikajama ayakwa alawudawarra-murra. Mama wurrakina kuw-andiyama akena nara wurrakina a-rringkama-da, akwa mama kuw-engkirrikajama akena nara akburranguma wurrakina-da,” niyama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

¹¹ Biya neni-dirrburakama arakba Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa ebina-langwa alawudawarra. Niyama, “Amurndakibina eyukwayuwa amaninga amadidira Neningikarrawara-langwa wuburra ayakwa ke-yaminama akina.

¹² Umba aburraja wurrukwala warnumamalya kuw-engkirrikajama ayakwa Neningikarrawara-langwa, akena eneja nakina Namukwa kini-likajama akwa kenu-murrakajinama amurndakibina Neningikarrawara-langwa ayakwa aburra-langwa-langwa mangma. Kembirra ke-yaminama wurrakina warnumamalya wuburra amurndakibina amadidira amaninga nengkilarreyinuma mamurukwa-manja. Umba eneja Namukwa kini-yaminama nakina wurrakina wuburra wurrakina narru-menama amurndakibina amadidira. Kenu-murrakajinama Namukwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wurrumurndakibina-langwa warnumamalya kajungwa nari-yada eningmiduma wurrakina ebina ayakwa eningaba akwa nari-yada a-werrikambilyuma Neningikarrawara-manja, akwa nari-yada Neningikarrawara enibikama wurrakina-da.

¹³ “Aburraja wurrukwala warnumamalya kuw-engkirrikajama aburrajukwaba Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa ke-yekirreridinama, karru-menama akina ayakwa aburra-langwu-wa mangma. Akena nara ngalaja ambilyuma akina ayakwa amiyerra aburruwa-manja. Ka-werrikambilyama wurrakina aduwaya-wiya Neningikarrawaru-wa. Akena Namukwa keni-labajamanja wurrakina-manja warnumamalya kembirra nara arakba a-werrikambilyuma wurrakina Neningikarrawara-manja. Wurrakineka kembirra warnumamalya ke-yaminama wuburra amurndakibina amadidira ne-ngkilarreyinuma amurndurrkangwarnda-manja ajiringka.

¹⁴ “Aburraja wurrukwala warnumamalya kuw-engkirrikajama ayakwa Neningikarrawara-langwa aburrajukwaba wurrakina, akena ka-werrikawarriyadinama-ka awinyamba-langwa wurrakina akwa kuw-engkingirrikajama angwarndu-wa iya amurndakijiku-wa akwa abadakalyu-wa. Ngalaja amukwiyadakina ka-likajama angwurra aburra-langwu-wa mangma, akwa ka-jadijinama ayakwa Neningikarrawara-langwa aburra-langwa-langwa mada. Wurrakineka warnumamalya ke-yaminama kembirra wuburra amurndakibina amadidira ne-ngkilarreyinuma akwurrirra-manja akwa na-lingbijangeyinuma, biya na-lungkuwarreyinuma akwa nuw-arrangbama aninga, akena nara ka-walyuwadina akina.

¹⁵ “Aburraja wurrukwala warnumamalya kuw-engkirrikajama ayakwa Neningikarrawara-langwa akwa karru-menama karri-lyinginama akina warningamiyerra. Kenumini-yarrkiyarrikuwarakinama wurrakina Neningikarrawara-langwa

ayakwa wurriyirrbiyirba ngawa akwa ke-yaminjaminama eningaba wurrakina warningangkawura. Ke-yaminama kembirra wurrakina warnumamalya wuburra amurndakibina amadidira ne-ngkilarreyinuma eningaba-manja ajiringka akwa nalungkuwarreyinuma yanda-langwa nuw-arrangbama eningaba aninga akina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Nara ngakwurruwa e-yamama wuburra warnumamalya wurribina narr-abuwarrkinama bajananga

¹⁶ Biya kembirra Jesus ni-yengbina ngarningka ayakwa ena-langwamanja warnikabuburrakiyuwa akwa wurrukwala-manja warnumamalya aburrajukwaba. Nenu-makama alawudawarra bajanangalangwa. Ni-yama nakina, “Yakuwa yak-abarrakajina-manja bajananga alikira-manja arrawa, yak-akumurnama akina karrawara, kajungwa karri-rringkini-yada warnumamalya eningaba alarradada amungkwurkbuda. Yak-abarrakajina-manja akina bajananga yalakena nare-ka abuwarrkama akina. Nara akumama yalakena bajikala karrawara akina-manja bajananga akwa ngarningka nara awiyebajuma akina mamukumungkwulinga-manja arrawa. Umba karrawara yak-akumurnama, kajungwa ka-larrkabarrakajini-yada angalya akina bajananga. Kembirra aburraja wurrukwala warnumamalya kuw-awiyebena-manja arrawu-wa alikira-wa karri-rringkinama akina alarradada wurrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinamanja warnumamalya-da.

¹⁷ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Ebina nuw-abuwarrkajungwunama adinuba-wiya aduwaba kuwabilyerrikajungwunama akina arija-langwa. ¹⁸ Kembirra nungkwurraja yik-engkirrikajame-ka ambaka-langwa kirrakina nganyangwu-wa ayakwa aduwaba. Nara amini-yarrkuwurruma umba yikumini-yarrkuwarakinama angwurra ngawa.

“Karningerribirre-ka karnumamalya nara-manja amini-yarrkuwurruma nganyangwa ayakwa umba yik-engkirrikajamanja akina angwurra kirrakina, kembirra yiki-yarrkuwarakinama amurndakibina ayakwa nungkwurra-langwa-manja mangma ngawa. Kembirra nganja ngayuwa ka-mamurikajinama nungkwurruwamanja kajungwa yik-eningmidini-yada angwurra kirrakina. Umba kirruwilyaba karnumamalya yiki-lyangkiyamina-manja kirrakina, ‘Ningeningma amurndakakina ayakwa,’ akena nara-manja engkirrikuma angwurra kirrakina, umba yikumini-yarrkuwurrenamanja ayakwa nganyangwa, nare-ka ngayuwa a-mamurikajuma kirrakina. Nungkwurraja kembirra yiki-yakuwabijiname-ka kirrakina amurndakibina ayakwa nganyangwa. Aminakina-langwa kembirra yik-engkirrikajame-ka ambaka-langwa nganyangwu-wa ayakwa aduwaba kirrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Jesus-langwa-langwa dirndenikba akwa wurrarrkwurrukuwena-langwa

19 Bi...ya aburraja Jesus-langwa dirndenikba akwa ngawa warnikukumarnjena ena-langwa na-likenuma wurrakina ebinu-wa alikira Jesus n-ambilyu-murruwa nakina, akena nara kuw-akwudangwukajungwuna wurrakina enuwa-wa mena wurrababurna-baba warnumamalya nuw-ambilyuma yakwujina arrawa. 20 Aburraja nenu-makama kembirra wurrukwala warnumamalya Jesus-manja, "Daka arakba dirndena akwa nenikumarnjena-murriya," ne-yama wurrakina. "Errekba-manja ngawa nuw-alkayenama warna, umba bu-ngayindenama nungkuwa," ne-yama-da.

21 Eneja Jesus ni-yama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa, "Daka dirndirrka akwa ngawa narrkuwarrka-murriya arakba-na? Nganja ninginga-yengbijinama dirndirrka dadingerribirra akwa narrkuwarrka-murriya wurribina nara a-yarrkuwurruma Neningikarrawara-langwa ayakwa umba nuw-engkingkirrikajama akina," ni-yama Jesus aburruwa-wa.

Jesus ni-lyurkkwaka-mulangwa akungwa akwa arrirra

22 Bi...ya arngkawura Jesus ni-likena nakina awurukwu-wa na-kuwabalinu-murruwa adirrungrwana enuwa akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa. Biya nawurraki-rijawudiyinuma mijiyanga-manja. Ni-yama Jesus, "Nga-likaja arakba, ngarr-aburrungrkuwarrukwuna enena akungwa," ni-yama. Biya narring-arjiyajuwa dumbala wurrakina biya na-likena arakba-da.

23 Ngalaja makina mijiyanga num-angkidikarrinu...wa. Eneja kembirra Jesus nu-mungkwulinga. Ngalaja kembirra adirrariyaba aruma arrirra narrak-akburranga, narraku-wardanga arakba wurrakina. Na-warumajungwunuma arrubude-ka. Ngalajukwaba akungwa na-warumajungwunuma, na-rrangkuwanginuma adirrungrwana, nangakarjeyuma akwa nuw-awiyebeyinuma memedirra-wa mijiyanga. Nuw-awiyebeyinuma akwa na-lyangburrukawuwame-ka makina-manja mijiyanga-da. Kembirra arngkidarrba ka-ngwardinume-ka wurrakina-da.

24 Kembirra aburraja warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa na-lika akwa nenu-mirajangajuwa Jesus-manja. "Bungkawa! Bungkawa!" ne-yama. "Adinuba aku-lkuwarriname-ka ngarna, umba mirajanga!" ne-yama.

Eneja Jesus nu-mirajanga, biya ni-yengba ayakwa engbuda akinu-wa arrirra akwa akungwa-wa. "W-erriminja!" ni-yama. Ngalaja kembirra nuw-ar•darra ebina arrirra akwa na-lyurkkwuda arakba akungwa ngalajukwaba-da.

25 Biya Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, "Miyambena-burra nungkwurruwa nara a-werrikambilyuma ngayuwa-wa?" ni-yama.

Aburraja nawurraki-yakikbijangeyina angwurra wurrakina. Nuw-akbar•dange-ka. "Numiyambena-burra naka nenungkwarba?" ne-yama na-makijeyinuma wurrakina. "Ni-yengbinama ayakwa arrirra-wa akwa akungwa-wa nakina, biya nenakumin-engkirrikajama ngalajukwaba enuwa-wa-da!" ne-yama wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nuwilyaba nenungkwarba nibina nenu-wilyakama wurramukwa

²⁶ Kemberra Jesus akwa ngawa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-aburrungkuwarrukwama arakba akungwa warniki-liki-yada wurrakina aburrungkuwarru-wa engembu-wa Kiraju-wa. Akine-ka angalya aringbirra emikirra Kiraja nuw-ambilyuma aburrungkuwarra akungwa umba Keliliya aburrungkiladada ngalaja nuw-ambilyuma akina.

Biya ne-yar•da arakba wurrakina Kiraja-manja. ²⁷⁻²⁹ Kemberra ni-rukbijangu-manja Jesus mijiyanga-langwa ariba-wa, eneja nuwilyaba nenungkwarba nubukwaya ni-likena nenu-kwurukwa enuwa-wa. Nakina nenungkwarba numinakina angalya Kiraja, umba nenu-wilyakama enuwa-manja wurrababurne-ka wurramukwa wurruwurrariya. Warningarakba-kiye-ka wurrumurndakakina wurramukwa namurndak-ambilyuma enuwa-manja. Arngkababurna-langwa nen-engkengkarrngarnuma nakina-manja. Aburraja kemberra warnumamalya ena-langwa nen-ararikama nakina ayarrka-manja akwa alika-manja didija-murra. Akena ni-ngkingkarrngarnuma alakina-kiya didija. Aburraja wurramukwa wurruwurrariya neni-yakiyakarnuma arakba engku-wa nara-murruwa alikira iya warnumamalya. Nara dumbala kin-awiyuwiye-bena umba neyebirra nakina n-alilikenuma. Nara kin-ambilya arakba angalya-manja umba n-ambilyumurra nakina nara-murrumanja alikira iya warnumamalya. Medirra-manja ngawa nu-mungkungkwuluma narr-akakumarnu-murrumanja warninikijungwa warnumamalya.

Umba n-akwudangwukajungwunu-manja nakina nenungkwarba Jesus-uwa, eneja Jesus ni-yengbina nakina ayakwa wurrumurndakibinu-wa wurramukwa. “Wurri-jadiya!” ni-yama. Akena eneja nenungkwarba ni-lilikalinga akwa n-abuluwendingama alyengmilyengma-langwa Jesus-manja.

Biya angwurra n-ardanga nakina. “Jesus, Ningkenikuwenikba Neningikarrawara-langwa, ki-yamarrkinama nungkuwa ngayuwa-manja? Nara a-larrkbarjuma ngayuwa umba yi-lalika!” ni-yama.

³⁰ Eneja Jesus ni-yama, “Ningkumiyambena ningkenimikirra?”

“Ningene-ka ningenimikirra ngayuwa ‘Ningababurna,’” ni-yama eneja, mena wurrababurna-baba wurramukwa wurruwurrariya nawurrak-awiyebenuma arrawa enuwa-manja.

³¹ Aburraja wurruwurrariya wurramukwa ne-yama Jesus-uwa, “Marrakba, nara a-larrkuma yirruwa engku-wa, nara a-diduma yarna awurrariya-manja angalya!” ne-yama wurrakina.

³² Umba akina-manja ngawa angalya akwudangwa ngalaja nuw-ambilyuma ababurne-ka bikibiki. Ne-yebiyebukeyinuma aninga angakarjiyinga-manja angalya karrawara amurndakakina. Kemberra wurrumurndakibina wurramukwa ne-yama Jesus-uwa, “Marrakba, yirri-larrkiya amurndakangabu-wa bikibiki,” ne-yama wurrakina wurramukwa Jesus-uwa. Eneja kemberra Jesus ni-lyangkuwama nakina-da.

³³ Aburraja kemberra wurrumurndakakina wurramukwa nawurraki-jadinga nakina-langwa nenungkwarba akwa nawurrakilikena amurndakibinu-wa bikibiki. Nuw-awiyebaja arakba arrawa bikibiki-manja-da. Ngalaja bikibiki nuw-angkirreyina angwurra arakba. Nawurraki-dirri-rnda angadingidirra-wa angalya akwa

arakba namurndaku-ngwur•dirruwajungwa akungwa-manja akwa na-jungweyina-da.

³⁴ Aburraja warnungkwarba wurribina narr-embimbirrajuwa-murrumurra bikibiki narri-rringkamurra nuw-angkirreyinuma akungwa-wa akwa na-ngwur•dirruwajungwunuma akina akungwa-manja akwa na-jungweyinuma. Kemberra nuw-angkirreyina wurrakina akwa narra-maka wurrukwala-manja warnumamalya wurribina nuw-ambilyu-murrumanja angalya-manja aminababurna-murrumanja alikira akwa ngawa nuw-ambilyu-murrumanja wurreyebijeba ambumbawura-manja alikira.

³⁵ Aburraja kemberra wurrababurne-ka warnumamamalya namurndaki-likenuma ebinu-wa angalya bikibiki na-jungweyinu-murruwa. Biya namurndaki-yar•da arakba Jesus-manja akwa nen-akburranga nibina yakwujina nenungkwarba nen-angmungmakayanguma Jesus aburnuwa. Nakine-ka nibina-murrada nenungkwarba n-eningabaduma akena n-awiyebenuma arakba dumbala nakina akwa n-engkirrikenuma Jesus-langwa ayakwa, mena-baba meningaba arakba mangma ena-langwa. Aburraja warnumamalya namurndak-akbar•danguma. ³⁶ Umba aburraja wurribina narr-embimbirrajuwama bikibiki, akwa narri-rringkamurra amurndakibina bikibiki na-jungweyinuma akina, narra-maka wurrumurndakakina-manja warnumamalya n-eningabadu-mulangwa nibina nenungkwarba. Narra-makama ayakwa Jesus nen-eningabaka-mulangwa nakina-da.

³⁷ Kemberra wurrababurne-ka wurruminakina angalya WarningiKiraja warnumamalya ne-yama Jesus-uwa, “Wu-lalika enena angalya yirra-langwa akwa likaja engku-wa,” ne-yama, mena-baba nuw-akbar•danguma angwurra wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna-langwa. Kemberra eneja Jesus ni-rijawudija mijiyangamanja neniki-liki-yada nakina. ³⁸ Akena eneja nakina nenungkwarba nibina n-eningabaduma arakba ni-likena Jesus-uwa akwa nen-ambudirrka. “Marrakba,” ni-yama, “yakuwa?”

Jesus eneja neni-larrkama angalyu-wa akwa ni-yama enuwa-wa, ³⁹ “Jeyi! Likaja nungkwa-langwu-wa angalya akwa wurra-makina wurrukwala-manja warnumamalya Neningikarrawara ngingeningabaka-mulangwa,” ni-yama Jesus.

Eneja nakina nenungkwarba ni-likena arakba nenumurndaku-maka WarningiKiraja-manja warnumamalya Jesus nen-eningabaka-mulangwa nakina. Ni-likenuma ngawa mababurna-manja mamurukwa awilyuwilyaba-wiya-wa alikira akwa yanda-langwa wurrababurna-langwa WarningiKiraja warnumamalya warningma arakba ayakwa ena-langwa. Umba eneja Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narri-lalika akina angalya akwa na-likena arakba-da.

Jesus nang-enibika-mulangwa dadikijungwa dadiyara akwa nang-eningabaka-mulangwa dangbilyuwa-ma didarringka

⁴⁰ Biya Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-aburrungkuwarrukwama ngarningka akungwa akwa na-lawurradinuma Kiraja-langwa angerriba Keliliyu-wa.

Aburraja warnumamalya wurruminakina angalya Keliliya nuw-embimbirrarinuma ngawa Jesus-uwa warnungkwurakba. Ni-yar•du-manja kembirra nakina Jesus, na-lyelyingmeyinuma wurrakina neni-rringka-mulangwa.

⁴¹ Eneja nubukwaya ni-likena nuwilyaba nenungkarba nenimikirra Jaraja. Nubungkawa nakina jinikakwa-langwa. Biya nabuluwendinga Jesus-langwa-manja alika akwa nenu-marrakbakama Jesus-uwa akwa ni-yama, “Marrakba, kwa, likaja nganyangwu-wa alikira,” ni-yama, ⁴² “mena nganyangwa dadiyawarrka ying-angbilyuwadinu-mubaba ajungwa akwa dambawura-murra-baba dakina. Mememberrkwa mambilyuma mamarika iya yinungkwura ying-ambilyuma dakina akena dadiki-jungwangene-ka arakba,” ni-yama.

Eneja kembirra Jesus ni-likena nakina aburnuwa Jaraja ena-langwu-wa alikira. Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya namurndakilikenuma Jesus-manja aburrajukwaba akinu-wa alikira. Akwudangwa Jesus-manja namurndakilikenuma wurrakina, namurndakilyibilyidanguma wurrumurndakakina, nenu-kwurdakama Jesus-manja lukwakwa.

⁴³ Ngalaja duwilyaba didarringka yingi-likenuma aburruwamanja. Angbilyuwa dakina dadinungkwurakba. Mememberrkwa mambilyuma mamarika iya yinungkwura yingi-jungwunuma angbilyuwa dakina, mena-baba merra ngala-langwa numukwularrinuma miyirrbiyirra ngawa. Aburraja wurrababurna warnumamalya narringa-mamurikajuwama dakina akina-langwa angbilyuwa akena nara ngalaja king-adingabadina dakina. ⁴⁴ Biya wurrumurndakibina-manja warnumamalya yingi-likenuma dakina mamurukwa-langwiya, biya ying-akwudangwukajungwa Jesus-uwa akwaburrangarna-langwa, akwa yinginumina-anjalkilyingama dibina dumbala Jesus-langwa dadumakirnda-manja ying-anjaljalangumurrumanja. Akwa kembirra arngkawura-wiya ngalaja merra ngala-langwa numu-ngwanja, nara arakba kumu-kwularrina.

⁴⁵ Eneja Jesus ni-yama wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, “Angkaburra bi-lyingama?” ni-yama.

Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya nuwedirremeyina. Eneja Bida ni-yama, “Bungkawa, wurrababurne-ka warna warnumamalya nungkuwa-manja akwudangwa buminjirrarjinama,” ni-yama.

⁴⁶ Umba eneja Jesus ni-yama, “Wurruwilyaba warnumamalya bi-lyingama. Ningeningma nganja mena-baba akwala amawurrina nganyangwa na-likenuma ngayuwa-langwa wurrakinu-wa,” ni-yama.

⁴⁷ Ngalaja dibina didarringka dadingma nara king-abuwarrkajungwuna. Yingu-murndaburridanga dubukwaya yingi-likena alyengmilyengmu-wa, biya ying-abuluwendingama ying-engmudirruwajungwunuma dadumukwurra ajiringka-manja narjeyu-murrumanja Jesus. Biya yingi-yengbina ayakwa Jesus-uwa, kajungwa warnik-engkirriki-yada aburrajukwaba warnumamalya ayakwa ngala-langwa. Kembirra yinginu-maka dakina Jesus-manja yingini-lyinga-mulangwa nakina, mena-baba angbilyuwa dakina, akwa ying-adingabadu-mulangwa arakba dakina arngkawura-wiya yingini-lyinga-manja Jesus.

48 Eneja ni-yama nakina Jesus ngaluwa-wa, “Ngeniyerriya nungkuwa, nara a-werrikawarriyaduma. Ningku-werrikambilyuma ngayuwa-manja ningkakina, kembirra aminakina-langwa ningk-adingabaduma arakba. Jeyi! Likaja yiningaba-murra yukwudukwuda,” ni-yama.

49 Ni-yengbinu-manja Jesus ayakwa ngaluwa-wa, eneja nubukwaya ni-likena nuwilyaba nenungkwarba Jaraja-langwa-langwa alikira. Biya ni-yama Jaraju-wa, “Dadiyawena nungkwa-langwa arakba yingijungwuma adinuba. Mama arakba, ni-lalika naka nubungkawa, nara a-likama nakina nungkwa-langwu-wa alikira,” ni-yama.

50 Umba eneja Jesus n-engkirrika akina ayakwa akwa ni-yama Jaraju-wa, “Nara akbar•duma, umba eningmidina amandangwa dakina kingadingabadinama,” ni-yama.

51 Biya Jesus akwa wurrababurna-langwa warnumamalya na-likena ngawa wurriyirrbiyirra Jaraja-langwu-wa alikira, biya ne-yar•da arakba wurrakina. Biya Jesus nen-awiyebaja Bida iya Jaminja iya Janjana iya Jaraja akwa ngalajukwaba dadingiyenikba Jaraja-langwa alikira-wa arrawu-wa, umba nara wurrukwala warnumamalya kenawiyebajuwa nakina. Ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, “Nara awiyebuma kirrukwa arrawu-wa umba yelakwa wurr-ambilya errekba-manja-wiya,” ni-yama.

52 Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya akina-manja angalya na-ngwadeyinume-ka namurndaki-ringirriyadinume-ka wurrakina warnumamalya dibina-langwa dadiyara. Umba ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Nara a-ngwaduma mena nara kingijungwuna dadingangkawura dakina, umba yanda yingu-mungkwulingame-ka marringa daka aduwaya,” ni-yama Jesus-da.

53 Umba aburraja warnumamalya nenu-wurramalyakama nakinu-wa Jesus, mena warningma-baba dakina amandangwa yingijungwuma. 54 Akena eneja Jesus n-awiyeba arrawu-wa akwa nirndarrka ayarrka ngala-langwa akwa n-ardinga ngaluwa-wa. “Mirajanga!” ni-yama. 55 Ngajaja ngala-langwa amawurrina na-lawurradina ngaluwa-wa, ying-enibuda arakba dakina-da yingijungwu-murrada-da. Arngkawura-wiya ngawa yingu-mirajanga-da. Umba Jesus nenu-maka ngala-langwu-wa warnumamalya. “Wurringa-kwuna aninga king-alyubarini-yada arakba,” ni-yama nakina-da.

56 Aburnaja nungwadikba akwa dirndadikba neni-yakikbijangeyineka ying-enibudu-mulangwa dakina diyukwujiya. Eneja Jesus ni-yama wunalakina-kiya-wa, “Nara a-makuma wurrukwa-manja warnumamalya ninging-enibika-mulangwa daka ngayuwa,” ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa nakina-da.

9

Jesus neni-larrka-mulangwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa engku-wa iya engku-wa angalya

1 Biya kembirra Jesus nenuwurra-murndukwama arakba ena-langwa warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma akwa nenu-kwama ena-langwa amawurrina kajungwa wurringbudiyada wurrakina. Ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Ngayuwa kenngbudirkinama kirrakina, kajungwa yika-jadijini-yada wurramukwa

warnumamalya-langwa akwa yikamurndak-eningabakini-yada angbilyuwa-langwa warnumamalya,” ni-yama Jesus aburruwa-wa.² “Kembirra jeyi!” ni-yama. “Wurri-likaja arakba angerriba. Yikamakina wurrababurna-manja warnumamalya kinu-bungkawadinamulangwa Neningikarrawara. Akwa ngarningka yik-eningabakini-yada warningerribirra wurrangbangbilyuwa-murra warnumamalya angbilyuwa-langwa.³ Wurri-likaja arakba, akena nara a-wilyakama amurndakijika. Arnduwarra nara a-wilyakama iya kayuwa iya aninga akwa angwarnda nara a-wilyakama. Akwa duwilyaba-ma ngawa dumbala dadingikarrawara yik-awiyebenama, umba nara a-wilyakama dukwala.

⁴ “Biya kembirra yiki-yar•diya-manja kirrakina awilyaba-manja angalya, akwa yikab-ardijina-manja wurrukwala warnumamalya akwa yikab-awiyebajina-manja kirrakina alikira-wa wurrakina, kembirra yakwujina ngawa yiku-mungkwula marringa. Awilyaba-manja ngawa alikira yiku-mungkwula yanda-langwa yiki-lalikinamanja akina angalya aburra-langwa.⁵ Umba yiki-yar•diya-manja eningerribirra-manja angalya akwa ka-warena-manja nungkwurruwa wurruminibina angalya warnumamalya, kembirra yiki-lalikinama akina angalya aburra-langwa. Akwa yiki-jadena-manja nungkwurruwa akina-langwa angalya, yiku-wurrena ajiringka ebina kuwar•dirrenama nungkwurra-langwa eningalika. Yiku-wurrenana akina kajungwa wurrumurndakibina warnumamalya warningmi-yada wurrakina yika-lalikinama kirrakina karningangkawura arakba. Yikawilyakajinama nungkwurruwa wurrumurndakakina-manja warnumamalya ka-warena-mulangwa nungkwurruwa wurrakina akwa ka-warena-mulangwa Neningikarrawara enejukwaba,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁶ Aburraja namurndaki-likenuma arakba wurrakina engkuwa iya engku-wa angalya warniku-maki-yada wurrakina warnikabuburrakiyuwa wurrumurndakakina-manja warnumamalya eningaba ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa, akwa warnikeningabaki-yada warnumamalya wurribina wurrangbangbilyuwa-murra-da.

Yerida neni-ngayindangu-mulangwa neniki-rringki-yada Jesus

⁷ Bi...ya eneja Yerida, nibina nu-bungkawadinuma akina-manja angalya Keliliya, n-engkirrikenuma nakina ayakwa warnumamalya na-lyelyimbukweyinumana wurrakina Jesus-langwa. Wurrakine-ka namakijeyinumana amurndakibina-langwa ni-yama-mulangwa Jesus akwa ngawa amurndakibina-langwa ayakwa ni-yengbinu-mulangwa nakina warnumamalya-manja. Umba nakina Yerida nara kinu-mumiringka ayakwa ebina ne-yengbeyinumana, mena wurrukwala-baba ne-yamama, “Janjana Nenekumingekingambaja n-enibuduma ni-jungwu-murrada nakina-da.”⁸ Umba aburraja ne-yamama wurrukwala, “Eliye-ka dukwa nakina ni-yar•duma yelakwa.” Umba aburraja ne-yamama wurrukwala, “Nuwilyaba NuBurabuda nibina ni-jungwu-murrada arakburakba-kiya-wiya naka-bina dukwa-da n-enibuduma-da.”

⁹ Nara kinu-mumiringka eneja Yerida n-engkirrikenu-mulangwa akina ayakwa ne-yengbeyinuma na-lyelyimbukweyinama wurrakina. Umba ni-lyangkuyama nakina, “Ne-yamarrkiname-ka amurndakakina ayakwa? Ningenu-makama nuwilyaba-manja nawinyamba nganyangwa akwa eneja nenumini-ngkarrngarnuma aringka Janjana-langwa arakba-da! Numiyambena-langwa nenungkwarba kembirra na-lyelyimbukweyinama wurrakina?” ni-yama nakina Yerida ni-lyangkumakajungwunuma-da. Kembirra neni-ngayindanguma angwurra nenumin-aburangkama neniki-rringki-yada Jesus enalangwa-murra menba-da.

Jesus nenu-kwa-mulangwa aninga iya akwalya wurruwurrakwulyumida-wa warnungkwarba 5,000

¹⁰ Aburraja kembirra namurndaki-lawurradina arakba wurrumurdakibina warnikilarrkilarrka warnungkwarba Jesus-langwa enuwa-wa. Biya nenu-maka wurrakina Jesus-manja ababurna-langwa ne-yama-mulangwa amurndakakina. Eneja kembirra Jesus nenu-wilyaka wurrakina angerriba engembu-wa Bejeda. Nenu-wilyakama wurrumurdakakina wulkwa, umba nara wurrukwala kenu-wilyaka nakina Jesus.

¹¹ Aburraja wurrukwala warnumamalya nuw-engkirrikama ayakwa nakina Jesus ni-likenu-mulangwa angerriba Bejedu-wa akwa nuw-arijedinuma enuwa-wa wurrakina arija-langwa. Kembirra wurrakina nen-akburranga arakba nakina wilyarra. Eneja Jesus nara kinu-minangkirreyina wurrakina umba ni-yengbina ayakwa aburruwanmanja kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara, akwa nenumurdak-eningabaka nakina wurribina wurrangbangbilyuwa-murra warnumamalya.

¹² Kembirra na-larruwurada arakba, numa-merrimerrkbalina mamawura. Aburraja wurrumurdakibina warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma Jesus-langwa na-likena enuwa-wa. Ne-yama, “Ene-ka angalya eningalikira-ma. Kembirra wurralarrkaja arakba wurrumurdakenena warnumamalya. Abu-likaja arakba kajungwa kuw-alyubarini-yada aninga akwa ka-mungkwuliyada marringa amurndakeyina-manja angalya yenjerra,” ne-yama.

¹³ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Nungkwurruwe-ka-dangwa wurra-kwuna aninga kuw-alyubarini-yada warna warnumamalya,” ni-yama.

Aburraja ne-yama, “Yarne-ka yirru-wilyakinama amangbala damba akwa ambilyuma akwalya umba nara akwala ebina-da. Nare-ka yarna a-kwama wurrumurdakeyina wurruwurrakwulyumida warnumamalya enena aninga-da. Dukwa yirrumini-ngayindenama nungkuwa yarna yiki-likajama yiku-beyindenama aninga wurrumurdakeyinalangwa wurruwurrakwulyumida warnumamalya-da?” ne-yama.

¹⁴ Aburraja wurrakina warnumamalya yakwujina nuw-ambilyuma wurruwurrakwulyumide-ka na-lyimberrumur•dinumurra, 5,000 warnungkwarba akwa ngawa wurridarringka akwa wurriyukwayuwa aburra-langwa aburrajukwaba.

Eneja kembirra ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Wurr-ambarrijina ab-angmakayena ajiringka-manja. Abuwurra-murndukwuna 50 yelakwa, 50 angakuba, umba 50

yada-langwa-langwa. Abi-yamina ngawa wurrumurndakenena warnumamalya wurruwurrakwulyumida-langwa,” ni-yama Jesus. ¹⁵ Kemberra aburraja warnikaburrakiyuwa ena-langwa narra-maka wurrumurdakibina-manja warnumamalya ebina-langwiya ayakwa Jesus-langwa. Akwa kemberra aburraja nuw-alambarringa arakba wurrakina wurrababurna-langwa-da.

¹⁶ Eneja kemberra Jesus ni-rndirrka ebina amangbala damba akwa ambilyuma akwalya. Akwa nu-ngwundikadinga, angubina-wa n-andeya, akwa neni-yangmarngkwajuwa Neningikarrawara nenu-kwa-mulangwa nakina ebina damba iya akwalya wurrakina-manja. Biya numurdaku-kuwarranga kemberra ebina eyukwayuwa-wiyada. Akwa nenu-kwa akina damba iya akwalya ena-langwu-wa warnikaburrakiyuwa, kajungwa aburramba-langwa warniku-kwi-yada akina wurrumurdakibinu-wa warnumamalya-da. ¹⁷ Aburraja ne-yebukeyina arakba-da akwa namurdaki-ladinga wurrababurna-langwa-da.

Ngalaja yakwujina adirrunwarna angarumungkwa alabura nuw-ambilyuma akina. Kemberra wurrumurdakibina warnumamalya narruwurra-murndukwama amurdakibina eyukwayuwa aninga narri-lalika-mulangwa nuw-eyijinu-murrada wurrakina. Aburraja Jesus-langwa warnikaburrakiyuwa narr-akumarnuma amurdakakina ebina-manja adirrunwarna angarumungkwa alabura akina aninga. Kemberra ememberrkwa ambilyuma angarumungkwa alabura adirrunwarna na-lyangburrakwunuma-da.

Bida ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Jesus-langwa-langwa

¹⁸ Bi...ya arngkawura eneja Jesus nakina nakwukawura n-ambilyuma akwa nu-buriyaminuma Neningikarrawaru-wa. Aburraja wurrubukwaya na-likena arakba enuwa-wa ena-langwa warnikaburrakiyuwa. Umba Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Nalyelyimbukweyinu-manja warnumamalya, ningumiyambena ningena ne-yamama wurrakina?” ni-yama.

¹⁹ Aburraja ne-yama wurrakina Jesus-uwa, “Wurrukwala warnumamalya ne-yamama, ‘Nakine-ka Janjana, nibina Nenikumingekekingambaja-da.’ Umba aburraja wurrukwala ne-yamama wurrakina, ‘Eliye-ka nakina-da.’ Aburraja wurrukwala ne-yamama, ‘Nuwilyabe-ka NuBurabuda nenungwarba neningarakba-kia n-enibuduma arakba nakina-da,’” ne-yama.

²⁰ “Umba nungkwurraja?” ni-yama eneja Jesus aburruwa-wa. “Ningumiyambena ngayuwa kirri-yaminama?” ni-yama.

Eneja Bida ni-lawurrakaja ayakwa. “Nungkuwe-ka ningkubungkawa ningkibina Neningikarrawara ni-yengbinu-mulangwa nakina arakburakba-kia-wiya,” ni-yama. “Ni-yamama nakina Neningikarrawara, ‘Ngayuwe-ka ningena ningeniki-larrka nuwilyaba nenumamalya kajungwa ken-enibikini-yada nakina nganyangwa warnumamalya,’ ni-yamama. Kemberra nungkuwa-bina ningkakina ningkenumamalya ningkenimikirra NingkuMejaya-da,” ni-yama Bida nakina-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ayakwa neniki-lyanda-langwa akwa neniki-jungwa-langwa

21 Eneja ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Nare-ka a-makama warningerribirra-manja warnumamalya ebina Bida ni-yengbinu-mulangwa ayakwa ngayuwa-langwa. 22 Ngayuwe-ka ningena, ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya, ki-lyandiname-ka angwurra ningena-da. Aburraja wurrarumuruma ngakwurra-langwa akwa ngawa WurruMinida wurrarumuruma ka-warename-ka wurrakina ngayuwa. Aburraja warnikakakirumaka Mawijija-langwa eningarumuruma ayakwa aburrajukwaba ka-warename-ka ngayuwa-da. Kabu-wardenama ningena akena k-enibudinama mabiyakarbiya-manja mamawura ngayuwa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

23 Kembirra Jesus ni-yengbina ngarningka ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa wurrababurnu-wa. “Kwurruwayi!” ni-yama. “W-engkirraja enenu-wa ayakwa ningi-yengbinamurruwa. Karningerrbirra karnumamalya yiki-ngayindena-manja yiki-yuwarna-manja ngayuwa-manja, kembirra yiki-yakuwabijina amurndakibina amurndakijika-murriya kirri-ngayindenama umba yiki-lyangkiyamina, ‘Nare-ka! Nara a-ngayinduma amurndakakina arakba,’ yiki-lyangkiyamina kirrakina,” ni-yama Jesus. “Mababurna-langwa marringa nara a-waruma kirrakina karniki-lika-langwa eningerrbirru-wa angalya ki-likaja-murruwa ngayuwa. Ngayuwa wuburra yiki-yaminama, mama yiki-lyandinama kirrakina, wuburra laka ki-lyandinama ngayuwa eka-manja ka-mambalina-murru-manja. 24 Nara amin-engkirrikajjungwuma nungkwurra-langwa-langwa, mena-baba yikumin-engkirrikajjungwuna-manja kirrakina, yiku-milkikajungwuna-manja akwa yik-engkingkirrikajamanja karnik-ambilyinga-langwa karniba karningangkawura, kembirra yiki-jungwunama kirrakina-da. Umba nungkwaja nara-manja a-marrukwajungwuma, mama kabu-wardena-manja wurrukwala warnumamalya nungkuwa-manja, umba yiki-yuwarnamanja ngayuwa-manja akwudangwa, kembirra k-enibudinama ningkeningangkawura ningkakina-da. 25 Umba nungkwaja ku-wilyakina-manja ababurna-langwa eningerrbirra amurndakijika eminiminingka amurndakibina ningki-ngayindena-mulangwa, mama k-ambilyama ningkubungkawa ningkaruma ningkilyengma enena-manja angalya, akena nara-manja ebina amamalya akwanenibika nungkwa-langwa, amiyambena kembirra eningaba nungkwa-langwa? Nare-ka ebina eningaba nungkwa-langwa-da!

26 “Umba karningerrbirra karnumamalya yiki-yeliyena-manja aduwaba ngayuwa-langwa akwa ngawa nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra ngayamba-langwa kamini-yeliyename nganjukwaba nungkwurruwa-langwa. Ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwlarrinuma enena-manja angalya, kamini-yeliyename nungkwurruwa-langwa akini-yada ngawa ki-lawurradina-manja ngayuwa yangkwurrangwa. Ki-lawurradina-manja ngayuwa yangkwurrangwa ku-kwulyadenama ningena ngayabakiya-ba. Akwa ku-kwulyadenama ngarningka Nungwarrka-langwu-ma alarradada. Akwa aburrajukwaba warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ka-kwulyadenama wurrakina.

27 “W-engkirraja enena ayakwa ngarra-makinama ningi-

larrkbularrkbakinama. Karne-ka kirrukwala karnumamalya yelakwa nara a-jungwuma kirrakina yanda-langwa yikini-rringkina-manja Neningikarrawara kinu-bungkawadina-manja nakina kirrababurna-manja karnumamalya ababurna-langwa angalya,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya-da.

Jesus ni-miningkadinu-mulangwa

²⁸ Bi...ya ngalaja mamangbala mambilyuma mamawura numu-likenuma makina. Biya kembirra Jesus nenu-wilyakama Bida iya Janjana akwa Jaminja, kembirra nabuki-likenuma nabuku-wurdanguma wurrubukalakina angakarjiyinga-wa angalya, kajungwa kinu-buriyamini-yada nakina Jesus Neningikarrawaru-wa yakwujina. Biya nabuku-wurdanga wurrubukalakina karrawaru-wa. Kembirra arakba nu-buriyaminuma Jesus Neningikarrawaru-wa. ²⁹⁻³² Umba aburrubukwurraja Bida iya Janjana akwa Jaminja narrubukumangayindanguma marringa. Akwa nabuku-mungkwulinga maruma marringa wurrubukalakina. Eneja kembirra nu-buriyaminu-wiya nakina Jesus, ni-miningkadinume-ka nenumukwurra. Ngala dibina dumbala ena-langwa n-awiyebenuma nakina yingu-kwulyarriyinine-ka arakba dakina. Yingu-kwulyadanguma dukwulyadade-ka wuburra amangwurraraja amarrirla-langwa dakina.

Aburnaja kembirra wunambilyuma-kiya wunenungkwarba-kiya neni-jadinga adirriyaba yakwujina. Biya nabukilyelyimbukweyina arakba yakwujina aburrubukwurruwa Jesus. Wunalakina wunenungkwarba-kiya wunenimikirra-kiya nuwilyaba nubungkawa Mawijija nakina umba nuwilyaba Eliya, NuBurabuda nenungkwarba nakina. Arakburakba-kiya-wiya neni-jungweyinu-murrada wunalakina, akena Jesus-manja arakba yakwujina wunalakina-da. Akwa nenu-kwulyarriyinine-ka aburnajukwaba wunalakina-kiya. Biya nabukilyelyimbukweyina wurrubukalakina neniki-jungwa-langwa Jesus Jirujalema-manja. Neniki-jungwi-yada Jesus nakina mena Neningikarrawara ni-lyanguwerribikajungwunuma akina arakburakba-kiya-wiya.

Kembirra aburrubukwurraja Bida iya Janjana akwa Jaminja nabuku-mirajanga arakba, akwa neni-rringka Jesus nu-kwulyarriyina nakina. Akwa narraliraki-rringka ngarningka wunalakina wunenungkwarba-kiya Jesus-manja akwudangwa nenalkayanguma.

³³ Aburnaja wuneniki-liki-yada wunalakina wunenungkwarba-kiya Jesus-langwa arakba. Eneja ni-yama Bida Jesus-uwa, “Bungkawa,” ni-yama, “eningabe-ka ena yirrubuk-ambilyama yarna yelakwa-da. Kembirra kamini-ngekburakiname-ka abiyakarbiya amiyerriya, awilyaba nungkwa-langwa, awilyaba Mawijija-langwa umba awilyaba Eliya-langwa-da,” ni-yama nakina Bida. Akena erribirra ni-yengbinuma nakina Bida, mena nara-baba angwurra kin-engkirrikena akinu-wa ayakwa ena-langwa.

³⁴ Awilyaba-wiya ayakwa ni-yengbinu-wiya Bida, ngalaja angubina na-jadinga narrakuwurraku-wurumbija wurrakina-manja yakwujina karrawara angakarjiyinga-manja angalya. Aburrubukwurraja nabuk•akbar•da wurrubukalakina Bida iya Janjana akwa Jaminja narrakuwurraku-wurumbiju-mulangwa akina

angubina aburrubukwurruwa-manja akwa ngawa Jesus-manja akwa ngawa wunalakina-manja Mawijija-manja akwa Eliya-manja aburnajukwaba akina-da.

³⁵ Biya nuw-engkirrika arakba amayakwa ne-yengbinuma angalaba angubina-langwa. Ne-yama ngalaja, “Naka Nenukuwarrka nganyangwa, nibina ningu-wekbalyinuma. W-engkirraja enuwa-wa,” ne-yama akina amayakwa.

³⁶ Kembirra ne-yengbinu-mulangwa akina amayakwa, aburrubukwurraja wurrubukalekbina Bida iya Janjana akwa Jaminja neni-rringka Jesus nakwukawura arakba nakina-da. Nara wurribina wurrukwalu umba Jesus enuwa yimbukwa neni-rringkama nakwukawura arakba-da. Akena nara karra-maka wurrubukalakina wurrukwalu-manja warnumamalya ebina-langwa narri-rringka-mulangwa, umba nabuki-yengminjadinuma, nara ayakwa kabuki-yengbina wurrubukalakina ngawa-da.

Nenjarrngalyilya-langwa nibina Jesus nen-eningabaka-mulangwa nakina

³⁷ Biya mingka-manja mamawura Jesus akwa wurrubukalekbina ena-langwa wurrubukabiyakarbiya warnikabuburrakiyuwa nabuki-dirririnduma arakba ebina-langwa angakarjiyinga. Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya nuw-akburranganja wurrakina yakwujina arrawa. ³⁸ Eneja nuwilyaba nenungkarwa n-ardanga nakina Jesus-uwa akwa ni-yama, “Bungkawa, yimini-rringka-langwa naka nenikuwarrka nambawura-murra. ³⁹ Aburraja wurruwilyaba wurruwurrariya wurramukwa nenu-mumenama nakina arngkababurna-langwa. Na-warduardeminame-ka wurrakina wurramukwa akwa nenu-murndakuwarrijinama nenumadangkwa niyukwujiya-langwa angerriba iya angerriba, kembirra alyukwalya na-jadenama edirra-langwa ena-langwa-langwa. Wurrakine-ka wurramukwa nara a-lalikama naka niyukwujiya umba neni-lyandikiname-ka naka. ⁴⁰ Nganja ningarra-yendabenuma warnikabuburrakiyuwa nungkwa-langwa karra-jadjuwi-yada wurrakina wurramukwa, akena nara aburraja karra-jadjuwa-da,” ni-yama nibina nungwenikba Jesus-uwa-da.

⁴¹ Eneja ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, “Karukwa, mukwurrake-ka mangma kirruma-wilyakinama ngawa karna karnumamalya, kembirra nara ambaka a-werrikambilyuma kirrakina ngayuwa-manja. Ngayuwe-ka ningena ning-erriburandiname-ka nungkwurruwa-wa. Ngambi-yade-ka ka-lalikinama ngayuwa nungkwurruwa karnumamalya?” ni-yama Jesus. Biya kembirra ni-yama nakina nibinu-wa nenungkarwa, “Kwa, nu-wilyakina nenikuwena yangkwurragwa,” ni-yama.

⁴² Aburnaja neni-likena wunalakina Jesus-uwa akena lukwakwa aburraja wurribina wurramukwa neni-kbilyajanga nakina niyukwujiya ajiringka-wa, akwa nenu-murndakuwarrijuwa nenumadangkwa ena-langwa angerriba iya angerriba. Eneja ni-yengbina nakina Jesus ayakwa wurrakinu-wa wurramukwa. “Jadiya nakina-langwa niyukwujiya,” ni-yama. Ni-yengbinu-wiya nakina Jesus akina ayakwa wurrakinu-wa wurramukwa, kembirra eneja n-eningabaduma arakba

nakina niyukwujiya. Kembirra Jesus ni-yama nungwenikba-wa, “Naka arakba nenukuwena n-eningabaduma,” ni-yama.

⁴³ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya ebina-manja angalya ne-yakikbijangeyinuma angwurra mena Neningikarrawara narrubuda amandangwa nakina-baba-da.

Ni-yengbinu-mulangwa Jesus ngarningka kini-jungwuna-mulangwa

Na-makijeyinu-wiya ngawa wurrumurdakibina warnumamalya ababurna-langwa eninginingaba ni-yama-mulangwa Jesus, eneja ni-yengbina nakina Jesus ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. ⁴⁴ “W-engkirraja ambaka-langwa enenuwa ayakwa ka-makina-murruwa ngayuwa nungkwurruwa-wa,” ni-yama. “Yik-awiyebajina-manja enena ayakwa muwilyabu-wa mada, nara a-jadijuma mungarrkuwarru-wa, umba yiku-wilyakinama akina ngawa. Ngayuwe-ka ningena ning-ambilyama ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, akena aburraja wurrukwalu warnungkwarba kabu-menama, kabu-wilyakinama wurububungkawu-wa,” ni-yama Jesus aburruwa-wa.

⁴⁵ Akena aburraja warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nara karrumumiringka akina ayakwa ena-langwa wurrakina. Akine-ka ayakwa nuw-abuwarrkajungwunuma kajungwa nari-yada a-mumiringkama wurrakina warnungkwarba. Kembirra nare-ka ke-yama keni-yengkilabena wurrakina, “Ne-yamarrkama ebina ayakwa ningki-yengbinuma?” nara ke-yama keni-yengkilabena, mena namurdak-akbar*danguma angwurra wurrakina-baba-da.

Nara ngakwurruwa a-ngkweningabakajungwuma

⁴⁶ Biya kembirra wurrumurdakakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa namurdaku-merribeyinuma akwa ne-yama, “Ngarrumiyambena ngarraruma ngarrukwala-manja angwurra? Umba ngarrumiyambena aku-bungkawadinama ngarrukwala-manja ngarnungkwarba?” ne-yama.

⁴⁷ Eneja Jesus neningma nakina aburra-langwa mangma akwa nen-ardijuwa nuwilyaba niyukwujiya enuwa-wa. Nen-arjiyajuwama nakina enuwa-manja nurukwuwarra-langwa, ⁴⁸ akwa ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Karningerribirra karnumamalya yikumin-engkirrikaja-manja ngayuwa-wa akwa yiki-lyelyingmina-manja naka niyukwujiya, kembirra yiki-lyelyingminama kirrakina ngarningka ngayuwa nganjukwaba. Akwa karningerribirra karnumamalya yiki-lyelyingmina-manja ngayuwa, kembirra yiki-lyelyingminama ngarningka Neningikarrawara enejukwaba, nibina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa. Kirruwilyaba karnumamalya nara-manja a-ngkweningabakajungwuma kirrakina umba yikaminu-war*dena-manja wurrukwala-langwa warka, kembirra eneja nakina Neningikarrawara kini-yaminama nungkwurruwa-wa, ‘Ningkaruma ningkenumamalya,’ kini-yaminama nakina-da,” ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa.

Warnumamalya neni-yengbijuwa-mulangwa Jesus-langwa ekirra

⁴⁹ Eneja kembirra Janjana ni-yama Jesus-uwa, “Bungkawa,” ni-yama, “yini-rringkama yarna nuwilyaba nenungkwarba neni-jadijuwama

wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa. Umba eneja ni-yengbijuwama nakina ekirra nungkwa-langwa. Kembangira yinungwanjajuma mena nara-baba nakina ngakwurra-langwa nenumamalya," ni-yama Janjana nakina-da.

⁵⁰ Umba eneja nakina Jesus ni-yengbina ayakwa Janjanu-wa akwa ngarningka ena-langwu-wa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa. "A•a, nara a-ngwanjajuma nakina," ni-yama. "Nara a-ngwanjajuma mena nakina nenumamalya, nibina nara a-waruma nungkwurruwanmanja, kirrenu-mamurikajinama nungkwurruwa nakina-da," ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

Wurrukwala warnumamalya WarningiJameriya na-warangu-mulangwa Jesus

⁵¹ Bi...ya ni-lyanguwerribikajungwunuma arakba nakina Jesus kini-likaji-yada dirrbura Jirujalemu-wa kajungwa nari-yada ambudiduma amiyerra nakina. Num-ambawuradinuma arakba ngalaja mamawura neniki-lawurrada-langwa Jesus Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkayu-wa. ⁵² Neni-larrkenuma kembangira Jesus wurrukwala warnungkwarba awilyabu-wa angalya aminambawura-murruwa alikira. Akine-ka angalya nuw-ambilyuma Jameriya-manja mibina-manja mamurukwa numu-likenu-murrumanja Jirujalemu-wa makina. Neni-larrkenuma nakina Jesus kajungwa warnik-aburangki-yada wurrakina angalya adinakba nenik-ambilyingi-yada wilyarra nakina. Aburraja na-lyengmanguma wurrakina adinakba umba Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nuw-arijidinuma wurrumurdakakina arijalangwa-da.

Bi...ya aburraja ne-yar•da arakba wurrakina warnungkwarba akina-manja angalya aminambawura alikira. Akwa narre-yengkilabena wurrakina warningakwujina warnumamalya alikiri-yada Jesus-langwi-yada akwa ngawa ena-langwi-yada warnikabuburrakiyuwa kajungwa warnik-ambilyingi-yada aduwaya wurrakina yakwujina. ⁵³ Akena aburraja wurruminakina angalya WarningiJameriya warnumamalya namurndaku-waranguma nara ambilyuma Jesus aburra-langwa-manja angalya. Namurndaku-waranguma wurrumurdakakina warnumamalya mena narra-wirrikba-mubaba angwurra warningerribirra-manja WarningiJudia warnumamalya. Akwa ngarningka warningma wurrakina kini-likajama nakina Jesus Jirujalemu-wa kajungwa nenik-ambarringi-yada nakina Akwurungkuwarrukwa yakwujina-da.

⁵⁴ Bi...ya aburraja nuw-akburranganja-manja ngarningka wurribina warnungkwarba akwa Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa, nenu-makama wurrakina Jesus-manja ebina ayakwa na-warangu-mulangwa Jesus wurrumurdakibina WarningiJameriya warnumamalya. Aburnaja kembangira Jaminja akwa Janjana neni-yama Jesus-uwa arakba, "Bungkawa," neni-yama, "dukwa ningkakina yirringayindenama yarna yikini-yengkilabajama Neningikarrawaru-wa kajungwa kini-larrkaji-yada nakina angwura angubina-langwa karrakidakini-yada wurrumurdakeyena WarningiJameriya warnumamalya-da?" neni-yama wunalakina-da.

⁵⁵ Eneja Jesus ni-yama wunalakina-kiya-wa wunenungkwarba-kiya, "Nare-ka e-yengbuma nungkwurnuwa amukwiyadakina ayakwa

kinalakina-da,” ni-yama nakina. ⁵⁶ Kemberra nara ka-ngwanjina wurrakina Jesus akwa ngawa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa akina-manja angalya, umba wurrarrijinungkwa ngawa angwurra namurndaki-likenuma eminingku-wa angalya-da.

Akini-yuwarnamulangwa Jesus-manja

⁵⁷ Biya Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa na-likenumanja lukwakwa wurrakina nuw-akburranganja nuwilyaba nenungkwarba. Eneja ni-yama nakina Jesus-uwa, “Nganjukwaba ki-likajama nungkuwa-manja,” ni-yama. “Yiba-yibiyuwarnama ngawa ngayuwa ababurnu-wa angalya ki-likaja-murruwa nungkuwa ningkakina-da,” ni-yama nakina.

⁵⁸ Eneja ni-yama Jesus enuwa-wa, “Kwuja, akine-ka warningenimbaluba-langwa edirra aburra-langwa akwa ngawa wurrajija-langwa miyerriya aburra-langwa aburrajukwaba makina. Akena nara ebina angalya nganyangwa-da. Ngayuwe-ka ningena ningambilyama ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, akena nara ebina angalya nganyangwa kajungwa ningenikumungkwulingi-yada ninginginyungwurra wurrumurndakibina wuburra warningenimbaluba akwa wurrajija wurribina namungkwulijeyinama wurringkinyungwurra wurrakina-da,” ni-yama Jesus nibinu-wa nenungkwarba nakina-da.

⁵⁹ Bi...ya nuw-akburranganja Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nuwilyaba ngarningka nenungkwarba nilikenuma mamurukwa-langwiya. Biya Jesus ni-yama enuwa-wa, “Kwa, likaja yakuwa, yi-yuwarnama ngayuwa-manja,” ni-yama.

Eneja nenungkwarba ni-yama, “Nara ambaka, Bungkawa,” ni-yama. “Ngi-likaja-langwa adinuba-wiya angalyu-wa, mena nungwarra nganyangwa ni-jungwuma arakba. Kini-rungkwabinama adinuba-wiya nenumadangkwa ajiringka-manja, kemberra arija-langwa ki-likajama yiba-yuwarnama ngayuwa nungkuwa-manja,” ni-yama.

⁶⁰ Eneja ni-yama Jesus enuwa-wa, “Aburraja warnumamalya wurribina nara a-likama Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa aburra-rungkwabina warninikijungwa warnumadangkwa aburra-langwa, mena na-likaja-mubaba aburrajukwaba warninikijungwa wuburra wurrakina. Umba nungkwaja, jeyi, likaja arakba, umba ka-makina warnumamalya-manja, ‘Neningikarrawara kinubungkawadini-yada nakina kirrababurna-manja karnumamalya ababurna-langwa angalya,’ ki-yaminama nungkuwa ningkakina-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

⁶¹ Eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba ni-yama Jesus-uwa, “Bungkawa,” ni-yama, “ningena ngayuwa yiba-yuwarnama nungkuwa-manja, umba adinuba-wiya ngi-likiya-langwa angalyu-wa ngayuwa ka-makini-yada nganyangwa-manja warnumamalya yiba-yuwarnamulangwa ngayuwa nungkuwa-manja,” ni-yama nakina.

⁶² Eneja kemberra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Nungkwaja yiki-yuwarnamangka ngayuwa-manja, kemberra nara ningkakina errikerruma. K-errikerrina-manja nungkuwa, kemberra ki-yaminama ningkakina nuwilyaba wuburra nenungkwarba ni-ngadingkarrijinama ajiringka. Kin-errikerrina-manja akwaburranganru-wa nakina, nara kemberra dirrbura a-likama, umba

angerriba iya angerriba kini-likajama kini-yangkwuruwudinama nakina-da. Nakina wuburra nenungkwarba ki-yaminama nungkwaja yimini-yarrkuwarakina-mulangwa aduwaya nganyangwa ayakwa akena yi-lalikinga-mulangwa ngayuwa-da. Nare-ka Neningikarrawara a-bungkawaduma kirramukwiyadakina-manja karnumamalya nakina-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

10

Jesus neni-larrkenu-mulangwa 70 warnumamalya engku-wa iya engku-wa angalya

¹ Bi...ya Nbungkawa Jesus nu-wekbalyinuma nakina wurruk-wala ngarningka warnumamalya. Ni-lyanguwerribikajungwunuma neniki-liki-yada ababurnu-wa angalya nuw-ambilyu-murruwa alikira iya warnumamalya. Nu-wekbalyinuma nakina 70 warnumamalya kajungwa ka-lyengmeni-yada wurrakina wurrambambilyuma-wiya angerriba iya angerriba amurndakakinu-wa angalya umba kuw-arigidini-yada Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa wurumemberrkwa wurrambilyuma ambaka-murra wurrakina-da.

² Ni-yengbina kembirra Jesus amurndakenena ayakwa lukwuniyawa aburruwa-wa nara-wiya ka-likena engku-wa. “W-engkirrikiya,” ni-yama Jesus. “Adinuba Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina. Aburraja warnumamalya warnik-engkirriki-yada wurrababurna Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba wurrakina. Kembirra kuw-engkirrikaja-manja nara wurrakina a-waruma ena-langwa ayakwa umba kenumin-engkirrikajama enuwa-wa. Akena nungkwurraja kirribina kinuminu-war•denama Neningikarrawara-langwa warka aduwaba kirrambawure-ka kirrakina-da. Kembirra wuni-yengkilabaja Nbungkawa Neningikarrawara kajungwa keni-larrkaji-yada nakina wurrababurna warnikuminuwar•duwar•da ena-langwa kajungwa kenu-makini-yada ena-langwa ayakwa wurrababurna-manja warnumamalya nakina-da.

³ “W-engkirrikiya,” ni-yama ngarningka Jesus. “Kuw-akburranganja-manja warningenimbaluba ebina eyukwujiya jiba, enijiyangme-ka awinyamba akina jiba eyukwujiya, wurrabarda-baba awinyamba wurrakina warningenimbaluba. Umba nganja ngarra-larrkajama nungkwurruwa aduwaba akwa akine-ka wuburra eyukwujiya jiba yiki-yaminama kirrakina karnumamalya. Yik-akburrangeyinama kirrakina warnumamalya wurribina wurrabarda awinyamba wurrakina-da.”

⁴⁻⁵ Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Nare-ka a-wilyakama angwarnda iya beka meninganiga akwa eningalika nungkwurruwa-manja, umba erribirra yiki-likaja. Biya yika-rringina-manja wurruk-wala warnumamalya mamurukwa-manja, nara ambudiduma a-lyelyimbukwajuma lukwakwa umba dirrbura yiki-likaja kirrakina ngawa.

“Kembirra yikini-yar•diya-manja kinalekbina kinambilyuma-kiya kinenumamalya-kiya awilyaba-manja angalya akwa yikin-awiyebena-manja arrawu-wa alikira-wa kinalakina, adinuba-wiya

yikini-yengbina enena ayakwa wurruminakinu-wa alikira. Yikini-yama kinalakina, ‘Yilyurrkwa yukwudukwuda wurr-ambilya,’ yikini-yamina aburruwa-wa. ⁶ Umba akina-manja alikira kin-ambilya-manja nuwilyaba nenumamalya nibina keni-ngayindenama nakina Neningikarrawara kenumini-lyurkkwakinama yukwudukwuda ena-langwa, kembirra eneja Neningikarrawara kenumini-lyurkkwakinama amandangwa yukwudukwuda ena-langwa. Umba ka-warena-manja wurruminakina alikira warnumamalya nara-manja amini-lyurkkwakama Neningikarrawara yukwudukwuda aburra-langwa, kembirra ngalaja ebina ayakwa nungkwurna-langwa nara akina amini-lyurkkwakama yukwudukwuda aburra-langwa. Umba akine-ka ayakwa nungkwurna-langwa kuw-ambilyama ngawa nungkwurnuwa-manja. ⁷ Umba yakwujina ngawa ebina-manja alikira yikinu-mungkwula kinalakina. Akwa yikin-alyubarina aninga aburra-langwa akwa yikini-bekina akubibeka yakwujina aburra-langwa. Yiki-yaminjaminama ngawa kirrakina karnumamalya mena yikabu-kwuna-manja wurrakina warnumamalya aninga karnikuminuwar•duwar•da karnumamalya eningaba akina. Nara a-rnjirrkwuma engku-wa iya engku-wa alikira, umba awilyuwilyaba-wiya-manja yik-ambilyama ngawa-da.”

⁸ Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Yikini-likaja-manja nungkwurnuwa eningerribirru-wa angalya,” ni-yama, “akena nara-manja a-waruma kinalakina wurruminakina angalya warnumamalya, kembirra yikin-alyubarina ebina aninga yikabu-kwunama wurrakina, ⁹ akwa yik-eningabakina wurrangbangbilyuwa-ma warnumamalya aburra-langwa. Yik-eningabakina warnumamalya angbilyuwa-langwa, akwa yikini-yengbina nungkwurnuwa enena ayakwa wurrumurndakakina-manja wurrababurna-manja warnumamalya. ‘Aduwaba,’ yikini-yamina, ‘yik-eningmidinama kirrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara adinuba nakina-da,’ yikini-yamina kinalakina aburruwa-wa.”

¹⁰ Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Yikini-likaja-manja kinalakina eningerribirru-wa angalya,” ni-yama, “akena ka-warena-manja kinalakina wurruminakina angalya warnumamalya, kembirra yikini-rijakbina akina angalya aburra-langwa akwa yikini-yengbina lukwakwa enena ayakwa aburruwa-wa. ¹¹ Yikini-yamina, ‘Enena ajiringka nungkwurra-langwa-manja angalya ebina nuwar•dirrenama yina-langwa-manja alika yikinu-wurrenama arakba yinalakena,’ yikini-yamina. ‘Yinuwa yikinu-wurrenama akina kajungwa karningmi-yada yinuwa yinalakena ngarra-lekbajama nungkwurruwa-wa, mena kirru-warangu-mubaba aduwaba ayakwa Neningikarrawara-langwa. Umba w-engkirraja angwurra enenuwa ayakwa nungkwurraja karnumamalya enena-manja angalya. Aduwabe-ka yik-eningmidinama kirrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara adinuba nakina!’ yikini-yamina kinalakina-kiya aburruwa-wa-da.

¹² “Amandangwa, ngarra-makinama,” ni-yama ngarningka Jesus, “Neningikarrawara keni-lekbajame-ka wurrumurndakakinu-wa warnumamalya meningarija-langwa-manja mamawura. Akini-yada ngawa kini-lyangkuwerribikajungwunama nakina karnumamalya-

langwa, karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. Nakine-ka keni-lekbajama aburrajukwaba wurrumurdakibinuwarnumamalya wurruwurrariya WarningiJaduma, kembirra akini-yada ngawa ka-lyandiname-ka wurrakina warnumamalya. Akena keni-lekbajama nakine-ka Neningikarrawara angwurra wurrumurdakibina warnumamalya wurribina ka-warenama nungkwurra-langwa ayakwa aduwaba, akwa ka-lyandiname-ka angwurra wurrakine-ka-da!" ni-yama Jesus, nenu-makama wurrumurdakibina-manja warnumamalya 70-da.

Warnumamalya-langwa wurribina na-warena-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa

¹³ Biya kembirra Jesus ni-yama nakina, "Nungkwurraja karnumamalya KarningiKarajina akwa ngawa KarninguBejeda yiki-yamarrkiname-ka kirrakina?" ni-yama. "Eneja Neningikarrawara yikenumini-ngekburakinama awerrikawarriya awurrariya nungkwurra-langwi-yada. Kirrakine-ka kirri-rringkama arakba engbingbuda amurdakibina Neningikarrawara ni-yama-mulangwa nakina nungkwurra-langwa-manja angalya aduwaba, akena nara yiki-larrngkuwurranga alarrngkilarrngkawarriya kirrakina akwa nara yikinumini-yarrkuwaraka ayakwa Neningikarrawara-langwada."

Biya Jesus ni-yama ngarningka, "Aburraja arakburakba-kiyawiya warnumamalya WarningiDaya akwa WarningiJayidina wurruwurrariya wurrakina nuw-ambilyuma. Wurruwurrariya wurriyengme-ka. Akena nara wurrakina karri-rringka engbingbuda amurdakakibina ni-yama-mulangwa Neningikarrawara nungkwurra-langwa-manja angalya. Karri-rringka-manja wurrakina ebina eningaba engbingbuda Neningikarrawara-langwa, kembirra karru-wurranguma wurrakina awurruwurrariya umba kenumini-yarrkuwarakama arakba Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrakina. Warenja-bawiya kuw-awiyebeyinuma duwurruwurrariya dumbala dibina narringa-ngekburakama nenukwuda-langwu-ma amangwurrajija, akwa kuw-ambarrinuma ajiringka-manja amarnina-manja. Akine-ka ke-yamama wurrakina kajungwa neningmi-yada Neningikarrawara narri-larrngkuwurrangu-mulangwa alarrngkilarrngkawarriya umba nenumini-yarrkuwarakinuma Neningikarrawara-langwa ayakwa arakba wurrakina-da," ni-yama nakina.

¹⁴ Biya Jesus ni-yama ngarningka, "Meningarija-langwa-manja mamawura eneja Neningikarrawara keni-lekbajama amandangwa wurrumurdakibina warnumamalya WarningiDaya-manja akwa ngawa WarningiJayidina-manja, wurruwurrariya-baba wurrakina. Umba yikeni-lekbajama nakina angwurra kirrakina karnumamalya KarningiKarajina akwa KarninguBejeda kirru-warangu-mulangwa nungkwurrajukwaba Neningikarrawara-langwa ayakwa aduwaba.

¹⁵ "Umba nungkwurraja karnumamalya KarningiKabuniyuma," ni-yama Jesus. "Kirri-lyangkuwerribikajungwunuma Neningikarrawara yikenu-wilyakina-mulangwa kirrakina ena-langwu-wa angalya

eningaba-na! Akena nare-ka-da! Nakine-ka yikeni-larrkajama kirrakina awurrariya-wa angalya kirru-warangu-mulangwa ena-langwa ayakwa aduwaba-da!" ni-yama Jesus.

¹⁶ Biya kembirra ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja 70 warnumamalya, "Amandangwa," ni-yama, "warningerribirra warnumamalya kuw-engkirrikaja-manja ayakwa nungkwurra-langwa, akine-ka wuburra laka kuw-engkirrikajama ayakwa nganyangwa. Umba ka-warena-manja nungkwurruwa wurrakina, akine-ka wuburra laka ka-warenama ngayuwa nganjukwaba. Akwa ka-warena-manja ngayuwa wurrakina warnumamalya, ka-warenama enejukwaba nibina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa-da," ni-yama Jesus aburruwa-wa. Aburraja kembirra namurndaki-likenuma arakba wurrakina akwa na-war•danguma ebina warka nenu-kwama Jesus aburruwa-da.

Wurrumurndakibina 70 warnumamalya na-lawurradinu-mulangwa Jesus-uwa

¹⁷ Bi..ya kembirra wurrumurndakibina 70 warnumamalya namurndaki-lawurradinuma arakba Jesus-uwa wurrakina. Wurriyekirrerre-ka wurrumurndakakina warnumamalya. Biya namurndaki-yama Jesus-uwa, "Bungkawa," ne-yama, "wurruwurrariye-ka wurramukwa na-jadanguma warnumamalya-langwa. Yirri-yengbijuwa-manja ekirra nungkwa-langwa wurrumurndakibinu-wa wurramukwa, yirrabumin-engkirrikenuma yirra-langwa ayakwa," namurndaki-yama wurrumurndakakina warnumamalya Jesus-uwa.

¹⁸ Eneja ni-yama Jesus, "Ngayuwa ningena ningeni-rruburringkama Namukwa, nibina nubungkawa wurruwurrariya-langwa wurramukwa. Biya ningeni-rringkama ni-ngkilarruma nakina angubina-langwa. Warenja-bawiya arrawu-wa ni-larruma nakina, wuburra laka yibilyibilya yibina ni-ngarningmindenama ni-larrinama warenja-bawiya ajiringka-wa yakina-da.

¹⁹ "W-engkirrikiya-langwa!" ni-yama Jesus ngarningka aburruwa-wa. "Ngayuwa ngarre-ngbudirrkama kirrakina karnumamalya ka-jungwa karniku-bungkawadi-yada Namukwa-manja akwa ngarningka ena-langwa-manja wurruwurrariya wurramukwa wurrababurna-manja. Yiki-likaja-manja kirrakina yikini-ngalyilyakina-manja yingarna, nara ngalaja anguma nungkwurruwa-manja yakina. Akwa ngarningka yikuma-ngalyilyakina-manja merribura, nara ar•darruma makina nungkwurruwa-manja. Amandangwa eneja narrubudeka nibina Namukwa akena nganja ngayuwa ngarre-ngbudirrkama angwurra kirrakina. Kembirra nara nakina amini-ngekkburakuma awurrariya nungkwurra-langwa-da."

²⁰ Biya kembirra Jesus ni-yama ngarningka aburruwa-wa, "Nungkwurraja aduwaba kirru-werrikilyelyingmajungwunama kirrakina kirru-bungkawadina-mulangwa wurramukwa-manja. Eningaba akina. Umba angwurra yiku-werrikilyelyingmajungwunama karna mena Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrakina-da. Ngalaja ekirra nungkwurra-langwa nuw-arrikarrijungwunuma arakba. Akwa eneja Neningikarrawara nu-wilyakinama ngawa amurndakakina

ekirra nungkwurra-langwa ena-langwa-manja angalya abalkaya-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Nu-werrikilyelyingmajungwunu-mulangwa Jesus

²¹ Akini-yada ngawa ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa nenaki-yekirrerrikama angwurra nakina Jesus. Eneja ni-yama Neningikarrawaru-wa, “Ngeniyerriya Ngangwa, ningku-bungkawadinama abalkaya angubina-manja ningkakina, akwa ngarningka yelakwa enena-manja angalya ningku-bungkawadinama,” ni-yama Jesus. “Nganja yirre-yangmarngkwajinama ningkakina mena ningkarra-wilyakajuwa-mubaba wurrumurndakenena-manja warnumamalya ningku-bungkawadina-mulangwa aduwaba. Nara nungkwaja kenu-maka aringkawa-manja warnumamalya, umba wurrumurndakenena-manja wulkwa warnumamalya ningkarra-makama ningkakina-da. Amandangwa yirre-yangmarngkwajinama ngayuwa, mena ningkumarngirra ningkakina akwa ningki-lyangkuwerribikajungwunuma akina-da,” ni-yama Jesus Neningikarrawaru-wa nakina-da.

²² Biya kembirra ni-yengbina Jesus amurndakenena ayakwa wurrababurnu-wa warnumamalya. Ni-yama nakina, “Nungwarrke-ka nginu-kwama nakina ababurna-langwa ngayuwa-manja,” ni-yama. “Kirrumiyambene-ka karnumamalya kirrakakiruma amandangwa ngayuwa Ningenikuwenikba? Nara-da. Eneja Nungwarrka enuwa yimbukwa nakakiruma ngayuwa-da. Umba kirrumiyambene-ka karnumamalya kirrakakiruma amandangwa Nungwarrka? Nara-da. Ngayuwe-ka ningena Ningenikuwenikba ningakakiruma nakina-da. Umba yika-ngayindena-manja ngayuwa ka-wilyakajinama kirrakina-manja, kembirra kirrukuala karnumamalya nungkwurrajukwaba yikeningmidinama Nungwarrka,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa-da.

²³ Biya kembirra ni-nyakuwarrukwajungwa Jesus, ni-yengbina ngarningka amurndakenena akwala ayakwa ena-langwu-wa warnikaburrakiyuwa nara-murrumanja kuw-engkirrikena wurrukuala warnumamalya. Ni-yama nakina, “Neningikarrawara nukwulyubene-ka nakina nungkwurruwa-manja,” ni-yama, “mena kirri-rringkama nungkwurra-langwa-murra menba arumuruma engbingbuda ningi-yama-mulangwa ngayuwa. ²⁴ Arakburakba-kiya-wiya aburraja WurruBurabuda warnumamalya akwa ngawa wurrububungkawa warningarakba-kiya nuw-ambilyumurra wurrakina. Narri-ngayindangume-ka karri-rringkama amurndakibina kirri-rringkinama karna karnumamalya aduwaba akwa ngawa kuw-engkirrikenuma ayakwa amurndakibina kirri-rringkinajama karna aduwaba. Amandangwa narri-ngayindanguma, akena nara karri-rringka kuw-engkirrikena wurrakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikaburrakiyuwa-da.

Ena alawudawarra neningaba-langwa nenungkwarba Neningi-Jameriya

²⁵ Bi...ya nuw-angmungmakayang-manja wurrakina Jesus akwa ngawa wurrukuala warnumamalya, na-lyelyimbukweyinumanja

wurrakina, eneja nuwilyaba nenikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa eningarumuruma nu-warumajungwa nakina ayakwi-yada. Neni-ngayindanguma neniki-kadiki-yada Jesus, kembirra neni-yendabenuma nakina. “Bungkawa,” ni-yama nakina Jesus-uwa, “ki-yamarrkinama ngayuwa nari-yada a-jungwuma amawurrina nganyangwa umba ningeniba k-ambilyi-yada ningeningangkawura?” ni-yama.

²⁶ Eneja ni-yama Jesus, “Ki-ridimindena-manja nungkuwa amurn-dakibina ayakwa Mawijija-langwa eningarumuruma, amiyambena kembirra ayakwa kaku-makinama akina ningkeniki-yama-langwa nungkuwa?” ni-yama Jesus enuwa-wa.

²⁷ Enamba-langwa nenungkwarba nenumini-lawurrakaja ayakwa ebina Mawijija-langwa Jesus-uwa akwa ni-yama, “Ni-yamama nakina Mawijija,

‘Ki-lyelyingminama Nubungkawa nungkuwa-langwa Neningikarrawara amandangwa. Ku-mirajangina-manja nungkuwa akwa ngawa ku-mungkwula-manja ki-yakuwerribikajama enuwa-wa ningkeningangkawura ningkakina,’

ni-yamama nakina. Akwa ngarningka ni-yamama,

‘Ki-lyelyingminama nungkuwa-langwa nenumamalya wuburra laka ningki-lyelyingmajungwunama nungkuwa,’

ni-yamama Mawijija,” ni-yama nakina nenungkwarba Jesus-uwa.

²⁸ Ni-yama eneja Jesus enuwa-wa, “Akina-bina-da. Nungkuwa amandangwa yu-kwama ayakwa adirrbura. Ki-yaminjaminama nungkuwa akina. Kembirra ngalaja amawurrina nungkuwa-langwa nara a-jungwuma, umba eniba kuw-ambilyama eningangkawura,” ni-yama Jesus.

²⁹ Umba eneja nakina nenungkwarba neni-ngayindanguma ngawa neniki-kadiki-yada Jesus, kembirra ni-yama, “Wurrumiyambena kembirra warnumamalya nganyangwa ki-lyelyingminama?” ni-yama nakina nenungkwarba. ³⁰ Eneja Jesus nenu-maka arakba nakina enena alawudawarra.

Nuwilyaba NeningiJudiya nenungkwarba ni-likenuma nakina Jirujalema-langwa akwa ni-dirrirnduma Jerika-wa. Umba ni-likenu-manja nakina mamurukwa-langwiya, aburraja wurrukwalu wurengkengmina nen-akburranga. Biya nenu-wardanga akwa nenu-murrakajuwa dumbala iya angwarnda akwa amurndakijika ena-langwa, akwa arngkidarrba neniki-jungwangena neni-lalika arakba akwa na-likena-da. Umba yakwujina ngawa eneja nu-murrkumurrkwuluma nakina ajiringka-manja-da.

³¹ Bi...ya eneja nuwilyaba NuMinida nenungkwarba nubukwaya ni-likena enejukwaba mibina-manja ngawa mamurukwa. Neni-rringka nakina akena nara kenu-mamurikajuwa nakina-manja umba numa-likarrkuwakika akwa narringinungkwa ni-likena ni-dirrirnduma arakba.

³² Bi...ya eneja nuwilyaba ngarningka nenungkwarba, nibina nu-war•duwar•danguma warka Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja, nubukwaya ngawa ni-likenuma enejukwaba mibina-manja ngawa mamurukwa. Biya n-akwudangwukajungwa akwa neni-rringka, akena neni-lalika-da.

Enejukwaba nara kenu-mamurikajuwa nakina-manja nenungkwarba-da, umba numa-likarrkuwakika akwa narrijinungkwa ni-likena ni-dirrinduma arakba nakina-da.

³³ Bi...ya enamba-langwa nuwilyaba nenungkwarba ni-likenuma enejukwaba makina-manja ngawa mamurukwa. Akena nakine-ka nenungkwarba NeningiJameriya nenumamalya nakina. Umba abur-raja WarningiJudiya warnumamalya narra-wirrikbame-ka angwurra WarningiJameriya-manja warnumamalya wurrakina. Biya nen-akburranga arakba nakina nenungkwarba nibina arngkidarrba neniki-jungwangenana. Biya neni-rringka akena n-errukwula nakina. ³⁴ Nara keni-lalika umba ni-likena dirrbura enuwa-wa. Biya nenumini-jirabama mamalyirra mirrijina akwa ngawa amalyirra akwurena-langwa ebina-manja amarmarra ka-warruwalyi-yada. Kembirra nenumini-lamiranguma dumbala-murra. Biya kembirra neni-njawudanga arakba ena-langwa-manja dangki akwa neni-likena wu-nalakina arakba-da.

Nen-alilikenu...wa. Biya alikira-manja neni-yar•da arakba wu-nalakina. Akine-ka alikira akumungkwulinga wurrababurna-langwa warnumamalya. Biya nakina NeningiJameriya nenungk-warba nen-embirrajuwama muwilyaba marringa nibina nenungk-warba nenikijungwangenana yakwujina akina-manja alikira.

³⁵ Biya wurdarriya-wiya nenu-kwama angwarnda numinakina-manja alikira, kajungwa nenik-akwurraji-yada nibina nenikijung-wangenana nenungkwarba. Akwa nenu-makama enuwa-wa, “Yimin-akwurrajina naka,” ni-yama nakina NeningiJameriya nenungk-warba. “Ningi-likajama ningena, umba wiya, angwarnda. Ngar-ningka ki-ngayindena-manja nungkuwa, yiba-kwunama ningena yangkwurrangwa-murruwa ki-lawurradina-manja ngayuwa,” ni-yama nakina. Biya ni-likena arakba-da. Ena-bu ngawa alawudawarra-da.

³⁶ Akine-ka alawudawarra Jesus nenu-makama nibinu-wa nenuma-malya nenikumakumaka ayakwa Mawijija-langwa eningarumuruma. Biya kembirra ni-yama Jesus enuwa-wa, “Wurrakina-murruwiya-bina-da wurrabiyakarbiya warnumamalya-da,” ni-yama. “Umba wurrumiyambena kembirra warnungkwarba nenu-mamurikajuwama nakina nenungkwarba nenu-wardangu-mulanga wurrakina wur-rengkengmina, wuburra laka nungkuwa ningkarra-mamurikajinama nungkwa-langwa-manja warnumamalya?” ni-yama nakina Jesus-da.

³⁷ Eneja ni-yama, “Nakina-bina nenungkwarba nibina n-errukwulinuma nenikijungwangenana nenungkwarba,” ni-yama.

Eneja kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Jeyi! Likaja ki-yamini-yada nakina wuburra nenungkwarba nungkwajukwaba,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

Meri-langwa akwa Mada-langwa

³⁸ Bi...ya Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa ne-yar•da arakba awilyaba-manja angalya aminambawura-manja alikira iya warnumamalya. Emikirra angalya Bediniya. Yakwujina ngalaja ying-ambilyuma duwilyaba didarringka dadimikirra Mada, ngaluwa akwa ngawa ngala-langwa warnumamalya. Umba Jesus akwa ena-langwa

warnikabuburrakiyuwa na-likena ngala-langwu-wa alikira. Dakineka Mada narring-awiyebajuwa wurrakina, kajungwa kuw-alyubariniyada aninga akwa ngawa ke-bekini-yada akubibeka. Aburraja nuw-awiyebeyina arrawa, nuw-ambarringa akwa na-lyelyimbukweyina wurrakina ayakwa, umba Mada narringamini-dakama aninga aburra-langwa.

³⁹ Ngalaja dadiyamarnjadikba Mada-langwa dadimikirra Meri. Ying-ambarringa dakina Jesus-manja akwudangwa, biya ying-engkirrikenuma ayakwa ena-langwa. Ying-angmungmakwulaluma ngawa dakinu...wa. ⁴⁰ Akena ngalaja Mada dakwukawura yingwar•danguma warka aruma. Yingi-lyangmurukweyinama, akwa nara king-erriminjina. Biya dakina Mada yinguwerrikawarriyadina warka-langwa arakba akwa yingi-likena Jesus-uwa. Yingi-yama dakina enuwa-wa, “Bungkawa, ningi-lyangmurukweyinama ngayuwa, mena dadiyamarnjarrka nara a-mamurikajuma nganja daka,” yingiyama. “Awurrariye-ka ena ningu-war•denama ningakwukawura ngayuwa-na? Kembirra nga-makina kajungwa kangu-mamurikajiniyada ngayuwa,” yingi-yama Mada Jesus-uwa.

⁴¹ Eneja Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Amandangwa, ningkuwerrikawarriyadiname-ka, ngeniyerriya, ababurna-langwa, amukwiyadakina-langwa aninga-murriya-langwa. ⁴² Akena enena awilyaba eningaba ningki-ngayindenama: k-engkirrikajama ayakwa nganyangwa ningkakina. Ngalaja dakaka dadiyamarnjena ying-angmakwulalama ying-engkirrikajama ngayuwa-wa. Eningaba kembirra ngala-langwa. Ena yingi-ngayindenama akwa yingilyanguwerribikajungwunuma dakina eningabi-yada. Kembirra nara nganja a-minangkirrajuma daka-da. Ang-angmakwulala ngawa, ang-engkirrikaja ayakwa nganyangwa-da,” ni-yama Jesus Mada-wa nakina-da.

11

Jesus nenu-wilyakajuwa-mulangwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa ka-buriyamina-mulangwa

¹ Arngkuwilyaba Jesus nu-buriyaminuma nakina Neningikarrawaruwa. Kembirra ni-jerrukwa-manja ebina ayakwa, eneja nuwilyaba nenikaburrakiyuwa ena-langwa ni-yama enuwa-wa, “Bungkawa,” ni-yama, “yirru-wilyakajina yirraja ayakwa kajungwa yirrajukwaba yiku-buriyamini-yada Neningikarrawaru-wa. Yirru-wilyakajina yirraja wuburra laka Janjana nenu-wilyakajuwama ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa,” ni-yama nakina Jesus-uwa.

² Eneja Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Yiku-buriyamina-manja Neningikarrawaru-wa kirrakina, kembirra amurndakenena ayakwa yiki-yengbinama:

‘Ningkungwanyungwa,’ yiki-yaminama, ‘yirru-mamurikajina yirruwa yiki-yengbini-yada eningaba-wiya nungkwa-langwa-langwa ningkenimikirra,

mena akwurdudukurda-baba akina ekirra nungkwa-langwa.

Umba bungkawadina-langwa yirruwa-manja nungkuwa.

³ Akwa yiku-kwuna aninga yirraja mababurna-langwa mamawura.

4 Akwa yirrumini-yakuwabijina awurruwurrariya amurndakibina yirri-yama-mulangwa, mena yirrajukwaba yirramini-yakuwabijinama awurruwurrariya wurrukwala-langwa warnumamalya amurndakibina yirrabumini-ngekburakama wurrakina.

Akwa yirri-ngbudirrkina awurrariya-langwa yirruwa,' yiki-yaminama kirrakina-da," ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

5 Biya nenu-makama nakina enena alawudawarra aburruwa-manja.

Nuwilyaba nenungkwarba ni-likenuma ena-langwu-wa nenumamalya marngkirngkuwilyarra aningi-yada. Biya ni-yama nakina enuwa-wa, "Yu-kwa-langwa nganja aninga, 6 mena nuwilyaba nenumamalya nganyangwa ni-yar•duma adinuba engka-langwa. Akena nara ebina aninga ningena, kempa yu-kwa-langwa," ni-yama nibina nenungkwarba numinakinu-wa alikira-da.

7 Kembirra eneja numinakina alikira ni-lawurrakaja enena ayakwa arrawa-langwa ena-langwa-langwa alikira, "Jeyi, likaja!" ni-yama. "Nara a-mirajangajuma ngayuwa mena na-didijungwu-mubaba akwurraka ena alikira nganyangwa akwa warna wurriyukwayuwa nganyangwa namurndaku-mungkwulijajuma arakba. Kempa nara nganja a-mirajanguma a-kwama aninga ngayuwa nungkuwa-wa-da," ni-yama nakina. Ni-lawurrakaja ena ayakwa arrawa-langwa, 8 akena mama ena-langwa nenumamalya n-arjijeyuma errekba-manja ngawa, nare-ka nakina kinu-mirajangina nakina-da.

Eneja n-ardirdanguma ngawa nakina errekba-langwa. Eneja kembirra arakba-langwa nu-mirajanga nakina nenungkwarba numinakina alikira, mena n-ardirdanguma nibina ena-langwa nenumamalya-baba-da. Nu-mirajanga nakina biya nenu-kwa ebina aninga ni-ngayindanguma. Ena-bu ngawa alawudawarra-da.

9 Jesus nakina nenu-makama ebina alawudawarra ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya ni-yama nakina aburruwa-wa, "W-engkirraja ebinu-wa ayakwa ngarra-makamurruwa nibina-langwa nenungkwarba. Wuni-yendabaja kembirra Neningikarrawaru-wa yikenu-kwuni-yada nakina ebina kirri-ngayindenama. Kembirra eneja yikenu-kwunama akina. Wurr-andiya angwurra, akwa yik-akburranginama kirrakina ebina kirri-andiyama. Yiki-ringbajenama akina-manja akawiyuwiyeba. Kembirra eneja Neningikarrawara yikenuminu-ngwurrkbalijinama akina akawiyuwiyeba-da. 10 Karningerbirra karnumamalya yikini-yendabaja-manja enuwa-wa, kembirra Neningikarrawareka nakina yikenu-kwunama ebina kirri-ngayindenama. Akwa ngarningka yik-andiya-manja karningerbirra karnumamalya ebina kirri-ngayindanguma, kembirra yik-akburranginame-ka kirrakina-da. Akwa ngarningka yiki-ringbajena-manja karningerbirra karnumamalya akawiyuwiyeba-manja, kembirra Neningikarrawareka nakina yikenuminu-ngwurrkbalijinama kirrakina akawiyuwiyeba-da.

11 "Umba engkirraja enenu-wa ayakwa, nungkuwa ningkungwar-ringba wurriyukwayuwa-langwa," ni-yama Jesus. "Kini-yamina-manja nenikuwena nungkuwa-wa, 'Ngangwa, yu-kwa-langwa akwalya,' kempa kinu-kwunama enuwa-wa yuwurrariya yingarna yibina

nara ngarna alyubaruma-na? Nare-ka ningkakina-da! ¹² Umba kini-yamina-manja nakina nenikuwena, 'Ngangwa, yu-kwa-langwa nganja yinumamuwa,' kinu-kwunama kembirra enuwa-wa merribura-na? Nara-da. Nare-ka ningkakina-da!

¹³ "Karningme-ka karna kirrungwarringba yika-kwuna-mulangwa ababurna-langwa eninginingaba nungkwurra-langwu-wa wurriyik-wayuwa. Mama kirruwurrariya, umba karningme-ka kirrakina. Umba eneja Neningikarrawara Nungwenungwa nungkwurra-langwa enejukwaba neningma angwurra nakina akwa kenu-kwunama Amawurrina akwurdukwurda ena-langwa wurribinu-wa warnumamalya keni-yendabaja-murruwa-da," ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Namukwa-langwa nibina nenimikirra Biyeljibula

¹⁴ Bi...ya Jesus neni-rringkama nuwilyaba nenungkwarba neningayakwa-ma. Nakine-ka nara kini-yengbina ayakwa mena wurruwurrariya-baba wurramukwa nuw-awiyebuma enuwa-manja. Umba neni-jadijuwama Jesus wurrakina wurramukwa enuwa-langwa. Eneja kembirra nenungkwarba ni-yengbina arakba ayakwa. Aburraja nuw-engkirrikenu-manja ayakwa ena-langwa wurrababurna warnumamalya wurribina nuw-ambilyu-murruwura yakwujina, namurndaki-yakikbijangeyinume-ka wurrakina.

¹⁵ Wurrukwala warnumamalya na-makijeyinuma wurrakina. Namurndaki-yama, "Nakine-ka Namukwa nibina nenimikirra Biyeljibula, nibina wurramukwa-langwa nubungkawa, neningbudirrkina-ka nakina-bina Jesus-na? Amandangwa Biyeljibula neni-ngbudirrkina nakina akwa neni-jadijinama Jesus wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa-na?" namurndaki-yama wurrakina.

¹⁶ Umba wurrukwala warnumamalya narri-ngayindanguma warniki-labi-yada Jesus wurrakina. Biya ne-yama enuwa-wa, "Wu-ngekburakina engbingbuda ebina nara warnumamalya a-ngekburakuma wurrakina, kajungwa yarningmi-yada yarna nungkuwa ningki-likenuma Neningikarrawara-langwa ningkakina-da," ne-yama wurrakina.

¹⁷ Akena eneja Jesus neningma nakina aburra-langwa mangma akwa ni-yama aburruwa-wa, "W-engkirrkiya-langwa," ni-yama. "Namukwa nara a-mamurikajuma nakina karnumamalya-manja karniki-yama-langwa eningaba. Yika-jadijiya-manja karnumamalya wurruwurrariya wurramukwa wurrukwala-langwa wurrakina, nare-ka kembirra e-ngbudirrkama Namukwa kirrakina-manja. Nungkwurraja yiku-wardiyina-manja kirruwurrakawura-ma karnumamalya, kirruk-wala yadada umba kirruk-wala angaluba, kema yiki-yamarrkinama kirrakina? Nara arakba kirruwurrakawura-ma ambilyuma kirrakina umba kirruwurrakeyebijeba ngawa yik-ambilyama-da. ¹⁸ Umba ka-wardiyina-manja aburraja wurruwurrakawura-ma wurruwurrariya wurramukwa, kembirra ke-yamarrkinama wurrakina? Nare-ka arakba wurruwurrakawura-ma ambilyuma wurrakina umba wurruwurrakeyebijeba ngawa kuw-ambilyama aburrajukwaba.

“Umba nungkwurraja kirri-yamama karna karnumamalya ena ayakwa nganyangwa-langwa, ‘Namukwa neni-ngbudirrkina nakina neniki-jadiji-yada wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa,’ kirri-yamama kirrakina. Akena nare-ka. ¹⁹ Ka-jadijiya-manja ngayuwa wurramukwa warnumamalya-langwa ngini-ngbudirrkina-mulangwa Biyeljibula ngayuwa-manja, kempa yirru-makina arakba, ke-yamarrkinama warnikabuburrakiyuwa nungkwurra-langwa? Ke-yamarrkinama wurrakina warniki-jadiji-yada wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa? Warningma wurrakina nare-ka Biyeljibula e-ngbudirrkama wurrakina-manja. Kembirra warningma wurrakina ekikalya ayakwa kirri-yengbinama nganyangwa-langwa kirrakina-da.

²⁰ “Nare-ka ningena. Eneja Neningikarrawara-ka nakina ngini-ngbudirrkina ngayuwa kajungwa ena-langwa-murra Amawurrina wulkwa ka-jadijini-yada wurruwurrariya wurramukwa warnumamalya-langwa ngayuwa-da. Kembirra ka-jadijina-manja ngayuwa wurrakina Neningikarrawara-langwa-murra Amawurrina, karningma karna Nubungkawa Neningikarrawara nu-bungkawadiname-ka enena-manja angalya arakba amandangwa nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya-da.

²¹ Biya enena ngarningka ayakwa nenu-makama nakina Jesus. “W-engkirrikiya enenu-wa ayakwa nuwilyaba-langwa nenungkwarba ningbuda,” ni-yama. “Kin-embirrajina-manja nakina nenungkwarba ena-langwa alikira, ngalaja akina eningawinyamba amurdakijika ena-langwa kuw-ambilyame-ka akwudangwa enuwa-manja eningangkawura. Kempa nare-ka a-murrakajuma aburraja wurruk-wala warnumamalya ebina amurdakijika iya aninga akwa dumbala ena-langwa. Ngalaja engkinyungwurra ngawa kuw-ambilyama akina. ²² Umba eneja kini-likaja-manja ena-langwu-wa alikira nakina nuwilyaba nenumamalya, nibina ningbuda enuwa-manja angwurra, kempa kenu-wardiyiname-ka wunalakina. Biya nakina ningbudadangwa nenumamalya kini-likajama angwurra nakina-da. Kempa kenu-murrakajiname-ka amurdakijika iya aninga akwa dumbala ena-langwa numinakina-langwa alikira. Akwa kenu-murrakajiname-ka ngarningka amurdakibina amurdakijika eningawinyamba ena-langwa, ebina nenaki-kalyikama numinakina alikira-da. Biya kenilarrmburrenama amurdakibina amurdakijika wurringku-wa iya wurringku-wa warnumamalya,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya.

²³ Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Karningerribirra karnumamalya nara-manja aminu-war•duma warka nganyangwa, yikawinyambakinama kembirra ngayuwa-manja kirrakina. Umba karningerribirra karnumamalya nara-manja a-murndukwajuma kirrakina wurruk-wala warnumamalya ngayuwa-wa, kirru-minangkirreyinama kembirra engku-wa wurrumurdakibina wurruk-wala warnumamalya-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya.

*Wurruwurrariya wurramukwa na-lawurradinu-mulangwa
nenungkwarbu-wa*

24 Biya ni-yama Jesus, “Ka-jadena-manja wurruwilyaba wurruwurrariya wurramukwa nuwilyaba-langwa nenungkarwa, kembirra ka-likajama wurrakina engku-wa alarringkingburingka-wa kuw-aburangkinama angalya ka-ngwanjini-yada. Nara-manja akburranguma eningaba angalya aburra-langwi-yada, kembirra ka-makijjungwunama ka-lyangkiyaminama wurrakina, ‘Kilawurradinama arakba ngayuwa ebinu-wa angalya ning-ambilyumuruwa adinuba-wiya,’ ke-yaminama wurrakina wurramukwa.

25 “Kembirra ka-lawurradinama arakba, biya karri-rringkinama ebina angalya amungkwur-da alarringgekburna. 26 Biya kembirra ka-likajama kuw-aburangkinama wurrukwalu-wa wurramukwa, akwa karra-wilyakinama wurrumangbala wurrambilyuma wurramukwa akinu-wa angalya. Akena aburraja wurrumurndakakina wurramukwa wurruwurrariye-ka, amandangwa wurruwurrariya warningadinuba-wiya-manja angwurra. Biya kembirra kuw-ambilyenama wurrakina akwa yakwujina ngawa kuw-ambilyamurra wurruwurrakawura-ma nibina-manja nenungkarwa warningangkawura wurrakina. Kembirra nakine-ka nenungkarwa kin-arriyadinama-ka angwurra, ka-lawurradina-mulangwa wurribina warningadinuba-wiya wurramukwa, wurrukwala wurringka wurramukwa aburruwa. Adinuba-wiya n-arriyaduma nakina akena angwurra ngawa kin-arriyadinama nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya nakina.

Amamalya-langwa akwiyekirrerra

27 Kembirra ni-jerrukwa-manja Jesus amurndakakina ayakwa, ngalaja duwilyaba didarringka yakwujina wurrumurndakibina-manja warnumamalya ying-ardinga dakina. Yingi-yama dakina Jesus-uwa, “Diyekirrerra-ka didarringka dibina ng-arrangbama ngungwunjikama ningkakina,” yingi-yama dakina.

28 Eneja ni-yama Jesus, “Mungkwe-ka dakina, akena amandangwa aburraja wurriyekirrerra angwurra wurribina nuw-engkirrikajamurruurra Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa nenuminiyarrkuwarakina-murruurra akina ayakwa ena-langwa-da!” ni-yama Jesus ngaluwa-wa-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ayakwa Jawuna-langwa

29-30 Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnumamalya nuw-engkirrikenumurruurra Jesus-uwa nuw-ababurndadinuma wurrakina, biya nawurraki-lyibilyidanguma arakba. Kembirra ni-yama eneja Jesus aburruwa-wa, “Karniniyerriya karnumamalya karna aduwaba! Kirri-ngayindenama karniki-rringki-yada eminiminingka engbingbuda amurndakibina nara e-yamama warnumamalya, akena nara a-rringka karrakina. Ngayuwe-ka, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, Jawuna wuburra ningiyaminama ningena. Nakine-ka Jawuna n-ambilyuma ebina-manja akwalya mabiyakarbiya mamawura akena neniba ngawa ni-jadanguma nakina. Aminakina-langwa kembirra aburraja wurrumurndakibina warnumamalya wurruminakina angalya Niniba nuw-eningmidinuma wurrakina Neningikarrawara neni-larrkama Jawuna aburruwa-wa-da. Akine-ka wuburra yikenu-wilyakajinama

eneja Neningikarrawara kirrakina-manja karnumamalya ngini-larrka-mulangwa ngayuwa nungkwurruwa-wa umba nara akwala-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

³¹ Biya kembirra ni-yama nakina aburruwa-wa ngarningka, “Ambaka-murruurra meningarija-langwa-manja mamawura, Neningikarrawara nakina kini-lyangkuwerribikajungwunama warnumamalya-langwa, warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba. Akini-yada ngawa ngalaja king-arjiyama dibina dubungkawa duminakina angalya Jiba. King-arjiyama dakina akwa yikangi-lekbajama nungkwurruwa-wa karnumamalya kirribina kirr-ambilya-murruurra ena-manja angalya aduwaba. Arakburakba-kiya-wiya yingi-likenuma dakina engka-langwa eminingka-langwa angalya kajungwa dadik-engkirriki-yada ayakwa Nubungkawa-langwa Jalumuna-langwa. Arrubude-ka ayakwa ni-yengbinuma eneja Jalumuna, aringkawa-baba nakina, akwa ying-engkirrikenuma dakina amurndakakinu-wa ayakwa. Kembirra yikangi-lekbajama nungkwurruwa-wa dakina-da. Yikangi-lekbajama dakina mena nuwilyaba-baba nenumamalya nibina naruma-dangwa n-ambilyama nakina yelakwa nungkwurruwa-manja aduwaba. Akena nungkwurruja karnumamalya nare-ka engkirrikuma ena-langwu-wa ayakwa aduwaba kirrakina-da.

³² “Kembirra ngarningka akini-yada meningarija-langwa-manja ngawa mamawura aburruja wurrumurndakibina WarningiNiniba warnumamalya kuw-arjiyama aburrujukwaba kajungwa warniki-lekbi-yada nungkwurruwa-wa karnumamalya. Yikabu-lekbajama wurrakina mena narrume-kuwarrukwajuwa-mubaba mangma aburru-langwa nuw-engkirrikenu-mulangwa ayakwa Jawuna-langwa. Narrume-kuwarrukwajuwama mangma wurrumurndakibina warnumamalya, narru-wurranguma awurruwurrariya umba nenumini-yarrkuwarakama wurrakina ayakwa Neningikarrawara-langwa arakba. Arrubuda ayakwa ni-yengbinuma eneja Jawuna, umba amurndakenena ayakwa kirr-engkirrikajama karna aduwaba arrubuda-dangwa angwurra ena-da. Akena nara nungkwurruja engkirrikuma kirrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

Aki-rringkina-mulangwa eningabu-wa ngarningangkawura

³³ Biya enena ayakwa bajananga-langwa nenu-makama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya. Ni-yama nakina, “Yakuwa yalakena yak-abarrakajina-manja bajananga alikira-manja arrawa, nare-ka abuwarrkama akina. Nare-ka yalakena akumama akina bajikala-manja arrawa umba yak-akumurnama akina karrawara kajungwa karri-rringkini-yada wurrukula warnumamalya eningaba alarradada. ³⁴ Nara-manja ebina bajananga alikira-manja arrawa alyarrngwalyilya kembirra nara yalakena a-rringkama angalya. Akwa nara-manja mibina menba yakwa-langwa kembirra nara yalakena a-rringkama angalya. Akwa muwurrariya menba yakuma-wilyakina-manja kembirra alarrumur•da-manja ngawa yak-ambilyama yalakena. Umba yakuma-wilyakina-manja meningaba menba kembirra engku-wa yaki-rringkinama yalakena. ³⁵ Kembirra yiki-rringkajungwunama karna karnumamalya kajungwa nari-yada

a-rringkama awurrariya-wa umba eningabu-wa yiki-rringkini-yada kirrakina-da. ³⁶ Kemberra nara-manja a-rringkama awurrariya-wa umba yiki-rringkina-manja eningabu-wa karningangkawura, kemberra ababurna-langwa nungkwurra-langwa *ka-wuldinama *kangwur•denama akina eningangkawura ngawa, wuburra laka kirrambilyama alikira-manja ebina na-lyangburrukawuna-murrumanja alarradada akina-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya.

Jesus neni-lekba-mulangwa WurruBarija warnumamalya akwa ngawa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa

³⁷ Ni-jerrukwa-mulangwa Jesus amurdakibina ayakwa, kemberra eneja nuwilyaba nenungkwarba, nibina NuBarija, ni-yama nakina enuwa-wa, “Yi-likaja arakba nganyangwu-wa angalya aningi-yada,” ni-yama. Biya neni-likena arakba wunalakina NuBarija-langwu-wa alikira, akwa wurrukwala warnungkwarba aburruwa.

Biya n-ambarringa nakina Jesus aningi-yada arakba, akena nara nakina kini-jiraba akungwa adinuba-wiya ena-langwa-manja ayarrka. ³⁸ Eneja NuBarija nenungkwarba nenu-miringkama nakina Jesus-uwa nara kin-ajiranga ena-langwa ayarrka umba n-ambarringa warenjabawiyi aningi-yada nakina. Biya ni-yakikbijanguma NuBarija nakina-da.

³⁹ Eneja kemberra ni-yama nakina Nubungkawa Jesus enuwa-wa, “KirruBarija karnumamalya kirr-ajirrenama-ka nungkwurra-langwa ayarrka. Akina kirri-yaminjaminama eningarumurumalangwiya ayakwa nungkwurra-langwa, akena nara kirrakina amungkwur•duma mangma iya yukwudukwuda nungkwurra-langwa. Kirrumungwur•dangma kirrakina karnumamalya kirribina kirramurrakajinama ababurna eningerribirra warnumamalya-langwa mena muwurrariya-baba mangma iya yukwudukwuda kirrumawilyakinama kirrakina. Amandangwa kirri-yaminama nuwilyaba wuburra nenumamalya nenubuwakida, nibina n-ajirrenama ambakalangwa ena-langwa bajikala errekba-langwiya, akena nara ajarruma akina arrawa-langwiya,” ni-yama Jesus nibina-manja NuBarija nenungkwarba.

⁴⁰ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Karninubuwakida karnumamalya. Eneja Neningikarrawara ni-ngekbura-kama nakina ababurna-langwa ebina ngarri-rringkinama aduwaba ngarna, eningerrekba akwa ngawa eningarrawa ngalajukwaba ni-ngekbura-kama nakina. ⁴¹ Nungkwurraja kemberra ena yiki-yamina kirrakina karnumamalya kajungwa yikuma-wilyakini-yada mamungkwur•da mangma meningaba. Yika-kwuna nungkwurra-langwa amurdakijika wurrukwalu-wa warnumamalya warnigalyingmalyingma-wa. Yiku-marngkirradinama aburruwanjanja kirrakina-da.

⁴² “Amandangwe-ka awurrariya ka-ngekbura-kajungwunama nungkwurra-langwa KirruBarija-langwa karnumamalya! Nare-ka kirrakina engkirrikuma karniki-yama-langwa eningaba wurrukwalamanja. Akwa ngarningka nare-ka engkirrikuma Neningikarrawaru-wa, akwa nara a-lyelyingmama enuwa-wa kirrakina karnumamalya.

Umba amarda enikalyubara eyukwayuwa, amurndakibina ka-kwurarinama aninga nungkwurra-langwa, kirru-murnduwarnama amurndakakina awilyuwilyaba-wiya, kajungwa yikinu-kwuniyada awilyaba Neningikarrawaru-wa umba yiku-wilyakini-yada kirrakina amangbala abiyarbuwa nungkwurra-langwi-yada. Eningaba akina akena nara e-yakuwabijuma karniki-yama-langwa eningaba wurrukwalamanja-da akwa ngarningka karniki-lyelyingma-langwa Neningikarrawaru-wa kirrakina-da.

⁴³ “Amandangwe-ka awurrariya ka-ngekburakajungwunama akina nungkwurra-langwa KirruBarija-langwa karnumamalya! Kirrun-gkweningabakajungwunama-ka. Kirri-likajamanja kirrakina jinikakwu-wa kirru-mar•denama kirrakina angalya eningaba karnik-ambarringi-yada yakwujina. Akwa kirri-likajamanja kirrakina wurrababurnu-wa warnumamalya kirri-lyelyingminama-ka ayakwa aburra-langwa ne-yengbina-mulangwa eninginingaba-wiya wurrakina ayakwa nungkwurruwa-wa,” ni-yama Jesus nibinu-wa NuBarija nenungkwarba.

⁴⁴ “Yawe-ka,” ni-yama ngarningka Jesus. “Awurrariye-ka kangekburakajungwunama nungkwurra-langwa! Kirrumiyambene-ka karnumamalya karna? Ka-makinama ngayuwa. Kirrakine-ka karnumamalya awilyaba wuburra angalya ebina-manja narra-rungkwabamurumanja warninikijungwa warnumadangkwa. Akena akine-ka angalya nuw-abuwarrkajungwunama. Aburraja kema ka-likajamanja warnumamalya yenjerrickina, karri-ngalyilyakinama akina-manja angalya. Warningbale-ka nuw-ambilya-mulangwa arrawa wurrumurndakibina wurrimingma warnumadangkwa. Amandangwa akine-ka wuburra angalya kirrakina-da, mena warningbala-baba wurrakina wurrukwala warnumamalya nungkwurra-langwa mangma muwurrariya mibina num-abuwarrkajungwunama makina-da,” ni-yama Jesus nibinu-wa nenungkwarba NuBariju-wa-da.

⁴⁵ Eneja kembirra nuwilyaba nenikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma ni-yengbinuma nakina ayakwa Jesus-uwa. “Bungkawa,” ni-yama, “ningki-yaminama ningkakina kembirra yirruwa-wa, ‘Karniniyerriya karnumamalya karna nungkwurrajukwaba,’ ningki-yaminama-na?” ni-yama nakina nenikakakirumaka nenungkwarba.

⁴⁶ Eneja ni-yama Jesus nakinu-wa, “Awurrariye-ka kangekburakajungwunama nungkwurra-langwa nungkwurrajukwaba akina, mena kirra-makina-mubaba wurrukwalamanja warnumamalya warniki-yama-langwa eminiminingka, akena nara karna a-mamurikajuma wurrakina-manja kirrakina-da. Kirri-yaminama wurrubungkawa wuburra wurribina narra-kwunama warnikumunuwar•duwar•da engkubarrngwarrngwa amurndakijika warniku-wilyaki-yada akena nara a-mamurikajuma wurrakina-manja-da.

⁴⁷ “Yawe-ka,” ni-yama ngarningka Jesus. “Awurrariye-ka kangekburakajungwunama akina nungkwurra-langwa! Arakburakbakia-wiya aburraja wurrumirumirenungwa nungkwurra-langwa narra-wardanguma wurrakina WurruBuburabuda warnungkwarba Neningikarrawara-langwa. Narra-wardanguma wurrakina mena na-warangu-mubaba Neningikarrawara-langwa ayakwa. Kembirra

aduwaba ngarningka nungkwurraja karnumamalya kirri-likirakama akukwulyubena eyukwayuwa alikira karrawara narra-rungkwabamurrumanja wurrakina warnumadangkwa wurrumurndakibinalangwa WurruBuburabuda arrawa.⁴⁸ Kirri-likirakama amurndakakina alikira akukwulyubena kajungwa warnik-engkirikiyada wurrakina warnumamalya kirri-lyelyingmina-mulangwa kirrakina ayakwa WurruBuburabuda-langwa. Akena nara karna alyelyingmama aburra-langwu-wa ayakwa, umba kirri-lyelyingminama kirrakina ne-yama-mulangwa wurrumirumirenungwa narra-wardangu-mulangwa wurrumurndakibina WurruBuburabuda Neningikarrawara-langwa. Kirri-lyelyingminama narra-wardangumulangwa wurrakina mena nungkwurrajukwaba kirru-warangumubaba Neningikarrawara-langwa ayakwa aduwaba.⁴⁹ Akinalangwa-bina eneja ni-yengbinuma enena ayakwa nakina Neningikarrawara nibina nakakiruma ababurna-langwa. Ni-yamama nakina,

'Ka-larrkajama ngayuwa wurrukwala warnikumakumaka warnumamalya akwa ngawa warnikiyarrkuwilyaka warnumamalya ayakwa nganyangwu-wa warnumamalya. Akena wurrumurndakakine-ka warnumamalya nganyangwa karra-jungwajinama wurrukwala umba karramini-ngekburakinama awinyamba wurrukwala-langwa,'

ni-yamama Neningikarrawara.

⁵⁰ "Kembirra yikeni-lekbajama nakina Neningikarrawara nungkwurruwa karnumamalya karningaduwaba. Yikeni-lekbajama akwa yikeni-larrkbarjenama nungkwurruwa narra-jungwajuwa-mulangwa wurrumirumirenungwa nungkwurra-langwa arakburakba-kiya-wiya wurrumurndakibina WurruBuburabuda ena-langwa wurrababurna-langwa.⁵¹ Adinuba-wiya arakburakba-kiya eneja Keyina nenu-wardanguma nakina nenikumarnjenikba Ebula. Bi...ya na-lamulamukwarridinuma aburraja ngawa wurrakina warnumamalya wurrababurna-manja Neningikarrawara-langwamanja WurruBuburabuda warnungkwarba. Ne-yaminjamama ngawa wurrakina yanda-langwa Jekaraya n-ambilyuma nakina. Jekaraya nu-war*danguma warka Neningikarrawara-langwamanja angalya Jirujalema-manja. Umba yakwujina ngawa neni-jungwajuma nakinada, akwudangwa ebina alda akwa ebina alikira akwurdukwurda. Amandangwa nganja ningi-larrkbularrkbakinama ngayuwa. Eneja Neningikarrawara yikeni-lekbajama nakina karnumamalya karningaduwaba akwa yikeni-larrkbarjename-ka na-lamukwarridinumulangwa wurrumirumirenungwa warningarakburakba-kiya enalangwamanja WurruBuburabuda wurrababurna-manja wurrakinada," ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma.

⁵² Biya kembirra ngarningka Jesus ni-yama aburruwa-wa, "Karnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa karningkwarba, awurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama akina nungkwurralangwa! Awurrariye-ka ka-ngekburakajungwunama, mena warnumamalya narri-ngayindena-mubaba wurrakina aduwaba kuw-akakirumadini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa,

akena nungkwurraja kurr-abuwarrkinama ayakwa ena-langwa aburruwa-manja kurrakina-da. Nara karna a-ngayinduma akina ayakwa akwa ngarningka nara a-makama wurrukwala-manja warnumamalya kurrakina-da. Aminakina-langwa kangekburakajungwunama akina awurrariya nungkwurra-langwa-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakakina-manja warnikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa-da.

⁵³ Biya kembirra ni-lalika arakba nakina Jesus ebina alikira nibina-langwa NuBarija nenungkwarba. Yedikina aburraja wurrumurdakibina warnikakakirumaka ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa akwa ngawa wurrumurdakibina WurruBarija warnumamalya aburrajukwaba ne-yengbeyinuma arakba ayakwa ayarrkiyarrkawarriya Jesus-langwa. Biya ne-yengbiyengbeyinumurre-ka ngawa wurrumurdakakina warningangkawura ayarrkiyarrkawarriya ayakwa enuwa-wa. Akwa neni-yengkilabenuma wurrakina ababurne-ka ayakwa eminiminingka enuwa-manja. Neni-yengkiyengkilabenuma ayakwa,⁵⁴ mena neni-ngayindanguma wurrakina warniki-kadiki-yada nakinu-wa Jesus kajungwa neniki-yengbi-yada ayakwa awurrariya. Neni-ngayindanguma warniki-lekbi-yada enuwa-wa wurrakina akena nare-ka kini-yengbina ayakwa ayarrkawarriya nakina Jesus-da.

12

Jesus nenu-madumurrukwa-mulangwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa WurruBarija-langwa warnumamalya akwa Neningikarrawara-langwa

¹ Akini-yada ngawa aburraja wurruwurrakwulyumide-ka warnumamalya nawurra-murndukwunuma Jesus-manja wurrakina. Nawurraki-lyibilyidanguma akwudangwa akwa nawurraki-ngalyilyakijeyinuma wurrumurdakakina warnumamalya mena wurruwurrakwulyumida-baba wurrakina. Eneja kembirra arakba Jesus ni-yengbina nakina ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yama, “Wurrakine-ka WurruBarija warnungkwarba narramini-ngayindenama wurrukwala warnumamalya ke-yaminama wurrakina, ‘Warningabe-ka wurrumurdakakina WurruBarija warnumamalya.’ Akena wurruwurrariya wurrakina, akwa narrum-abuwarrkinama mangma aburra-langwa wurrukwala-langwa warnumamalya. Nungkwurraja kembirra nara e-yamama wurrumurdakakina wuburra warnungkwarba,² mena eningerribirra ebina nuw-abuwarrkajungwunama aduwaba kuw-abilyerrikajungwunama ambaka-murra akina.³ Ababurna-langwa ayakwa amurndakibina ningki-yengbinuma nungkuwa ningkakina alarrumur•da-manja, kuw-engkirrikajame-ka aburraja warningerribirra warnumamalya alarradada-manja. Akwa ngarningka ababurna-langwa ayakwa amurndakibina ningki-yengbinuma ningkakina amurama alikira-manja arrawa, kuw-engkirrikajame-ka warningerribirra warnumamalya amurndakakinu-wa ayakwa nungkwa-langwu-wa-da, wuburra laka ningkardanguma angwurra ningkakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

4 “Amandangwa, kirribina ngakwurruwa-murru-murra,” ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, “nare-ka akbar•duma warnumamalya-langwa wurribina wurrabarda awinyamba. Dukwa wurrakine-ka kabu-wardena kabi-jungwajina ningkakina-da. Akena kabu-wardena-manja ningkenumadangkwa akwa ki-jungwuna-manja ningkakina, nara arakba ebina akwala awurrariya nungkwa-langwa warniki-yama-langwa wurrakina-da. 5 Umba nganja yiba-wilyakajinama ngayuwa nibina nenumamalya ken-akbar•dijinama angwurra ningkakina. Nungkwaja k-akbar•denama ningkakina Neningikarrawara-langwa, mena narrubuda-baba nakina amandangwa. Eneja keni-ngayindena-manja nakina, kenu-wardenama nakina ningkenumadangkwa akwa ki-jungwunama, akwa ngarningka nakina kenu-wurrenama ningkenumawurrina awurrariya-wa angalya angwura-murru-wa. Kembirra yakwujina ngawa k-ambilyama ningkeningangkawura-da. Yawe-ka, yirra-madamurrukunama ngayuwa nungkuwa-manja. Nakina-langwa-bina nenumamalya k-akbar•denama angwurra ningkakina, mena narrubuda-baba nakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Neningikarrawara aken-akwurrajina-mulangwa ngakwurruwa ngar-numamalya

6 Biya ni-yengbina ngarningka enena ayakwa nakina Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. “Narrubuda Neningikarrawara nakina akwa ken-embirrajinama nungkuwa-manja,” ni-yama. “Dukwa kirruwilyaba karnumamalya yiku-beyindenama kirrakina wurrumangbala wurriyukwayuwa wurrajija eyu...kwujiya-murra angwarnda-da. Umba eneja Neningikarrawara nakina nen-embirrajinama warningerribirra wurrajija wurrakina wurrababurnalangwa. Nara nakina e-yakuwabijuma a-ngwarndirruma wurruwilyuwilyaba umba nen-embirrajinama wurrakina-manja ngawa. 7 Neningikarrawara nen-embirrajinama wurriyukwayuwa wurrajija, akwa ken-embirrajinama nungkuwa-manja nungkwajukwaba akwa nara nakina e-yakuwabijuma. Neningme-ka nakina mamungba nungkwa-langwa. Numa-murnduwarnama arakba makina mamungba muwurrakwulumida nungkwa-langwa. Neningma nakina! Nare-ka kembirra nungkwaja akbar•duma, mena Neningikarrawara nen-akwurrajinama nakina wurriyukwayuwa wurrajija, akwa ngin-akwurrajinama angwurra amandangwa nungkuwa-manja nungkwajukwaba ningkenumamalya-manja. Ngin-akwurrajinameka nungkuwa-manja mena ena-langwa-baba ningkakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Nara ngakwurruwa e-yeliyuma Jesus-langwa

8 Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Kirruwilyabe-ka karnumamalya yiki-yamina-manja nakina wurrakinu-wa wurrukwala warnumamalya, ‘Ngayuwe-ka ningena Jesus Christ-langwa ningenumamalya,’ yiki-yamina-manja kirrakina akina ayakwa, kembirra nganja ngayamba-langwa ki-yaminama enena ayakwa. Ngayuwe-ka ningena, ningibina-murrada ningi-rukwalarrinuma enena-manja angalya, ki-yaminama nganjukwaba, ‘Nungkwaja ningkakina nganyangwa

ningkenumamalya-da.’ Enena ayakwa ki-yengbinama ngayuwa kajungwa warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa kuw-engkirrikaji-yada wurrakina ena-langwa-manja angalya abalkaya-da.

⁹ “Umba kirruwilyaba karnumamalya yiki-yamina-manja wurrukwalu-wa warnumamalya, ‘Ngayuwe-ka ningena ningeningbala Jesus Christ,’ yiki-yamina-manja kirrakina akina ayakwa, yikeningbalikajungwuna-manja kirrakina ngayuwa-langwa, kembirra nganja ngayamba-langwa ki-yaminama enena ayakwa. ‘Nganjukwaba ningeningbala ningkakina, nara nganyangwa ningkakina-da,’ ki-yaminama. Enena ayakwa ki-yengbinama ngayuwa kajungwa warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa kuw-engkirrikaji-yada wurrakina aburrajukwaba ena-langwa-manja angalya abalkaya-da.

¹⁰ “Umba karningerribirra karnumamalya yiki-yengbina-manja ayakwa awurruwurrariya ningibina-langwa ningi-rukwularrinumulangwa enena-manja angalya, kembirra eneja Neningikarrawara yikenumini-yakuwabijinama nakina ayakwa nungkwurra-langwa. Umba yiki-yengbina-manja kirrakina ayakwa awurruwurrariya Amawurrina-langwa Akwurdukwurda Neningikarrawara-langwa-langwa, nara kembirra Neningikarrawara amini-yakuwabijuma amurndakakina ayakwa awurruwurrariya nungkwurra-langwa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

¹¹ Biya ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, “Kabu-mena-manja ningkakina wurruwurrariya warnungkarba akwa kabu-wilyakina-manja ningkakina jinikakwu-wa wurrakinu-wa wurububungkawa warningijinikakwa, akwa ngawa wurrukwalu-wa wurububungkawa wurriminingku-wa aburrajukwaba, nare-ka a-werrikawariyaduma ayakwa-langwa. Akwa nara a-lyangkiyamama, ‘Karukwa, ki-yamarrkinama ki-yengbinama ayakwa? Amiyambene-ka ayakwa ki-lawurrajinama ngayuwa wurububungkawu-wa, kajungwa nari-yada a-warduma a-diduma ngayuwa aduwaba?’ Nare-ka a-lyangkiyamama akina, a-werrikawariyaduma akina-langwa ayakwa, ¹² mena akini-yada ngawa Amawurrina Akwurdukwurda Neningikarrawara-langwa kaku-wilyakajina-mubaba ayakwa adirrbura ningkeniki-yengba-langwa ningkakina,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Nara ngakwuruwa a-mungwur•dangmaduma akwa a-mar•dumar•duma amurndakijika wurrukwalu-langwa

¹³ Eneja kembirra nuwilyaba nenungkarba, nibina yakwujina ngawa n-ambilyuma wurrumurndakakina-manja warnumamalya wurruwurrakuwilyarra, ni-yengbinuma nakina ayakwa Jesus-uwa. Biya ni-yama, “Bungkawa,” ni-yama, “nawarrka nara a-ngayinduma nakina ngu-kwama ngayuwa-wa akwala angwarnda. Ni-jungwuma arakba yina-langwa nungwarrka, kembirra yikini-larriburrenama yinalakena angwarnda iya amurndakijika akwa angalya nungwarrka-langwa, ekuwarra nawarrka-langwa umba ekuwarra nganyangwa. Umba nungkwaja ningkakina yiminu-makina-langwa nganyangwa nawarrka kajungwa kenu-kwuni-yada nganja akwala amurndakijika nganyangwa ngayuwa-wa,” ni-yama nakina nenungkarba Jesus-uwa.

¹⁴ Eneja ni-yama Jesus, “Kada. Nara wurribina warninger-ribirra warnumamalya kabu-kwa amukwiyadakina warka ngayuwa-wa. Nara nganja a-lyangkuwerribikajungwuma ningena akina-langwa. Nara kembirra a-makama ngayuwa nawena-manja ningenda,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

¹⁵ Biya kembirra Jesus ni-yengbinuma nakina ayakwa wurrumurdakakina-manja ngawa warnumamalya wurrababurna-manja yakwujina. Ni-yama, “W-engkirrikiya-langwa! Nare-ka a-mungwur•dangmaduma akwa a-mar•dumar•duma eningerribirra amurdakijika wurrukwalangwa. Nare-ka e-yamama akina. Mama kirruminababurne-ka amurdakijika-murriya kirrakina, akena nare-ka akina a-kwama amamalya akwanenibika eningaba nungkwurra-langwa-da. Kembirra wurri-rringkajungwunama aduwaba-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakakinu-wa warnumamalya. ¹⁶ Kembirra arakba enena alawudawarra nenu-makama nakina aburruwa-wa.

Nuwilyaba nenungkwarba n-ambilyumurra numinababurne-ka angwarnda iya aninga akwa amurdakijika. Biya nu-war•danguma nakina mababurna-langwa mamawura warka ena-langwa. Nilungkuwabijuwamurra nakina ababurna aninga amarda-murra. Nu-war•duwar•dangu...wa. Ngalaja ababurne-ka amarda-murra amaninga na-lungkuwarreyinuma ena-langwa-manja angalya mena eningaba-baba ajiringka akina.

¹⁷ Bi...ya numa-war•dikama nakina mangma ena-langwa, kembirra ni-yakuwerribikinuma arakba. Biya ni-lyangkiyama nakina, “Nara ebina angalya ningenik-akumi-yada enena aninga awurrakwulyumida-da, mena ababurne-ka ena aninga nganyangwa-da. Ki-yamarrkinama kemba ningena? ¹⁸ Wa! Ku-wurrenana ngayuwa amurdakenena alikira eninganinga eyukwayuwa, umba ki-likirakinama akwala alikira ningena adidirrungwarnalangwa. Kemba arakba ki-larrngkwaburrenana ababurna-langwa aninga iya amurdakijika nganyangwa enikinikaduwa-manja alikira adidirrungwarna-manja-da. ¹⁹ Biya kembirra arakba ki-lyangkumakajungwunama ngayuwa, ‘Enena kembirra laka ababurna eninginingaba-wiya nganyangwa arakba,’ ki-yaminama. ‘Kembirra nara arakba a-war•duma ningena warka umba ku-ngwanjinama ningena warka-langwa ningeningangkawura ngayuwa-da. K-alyubarinama aruma aninga akwa ki-bekinama aruma akubibeka ningeningangkawura-da. Ningiyekirrerre-ka k-ambilyama ngayuwa-da!’” ni-yama nu-makajungwunuma nakina nenungkwarba.

Akina ayakwa ni-lyangkumakajungwunuma nakina nenungkwarba. ²⁰ Umba eneja Neningikarrawara ni-yengbina nakina ayakwa enuwa-wa. Ni-yama, “Ningkenubuwakide-ka ningkakina ningkenumamalya! Mema-manja marringa ki-jungwunama ningkeningangkawura. Ningki-larrngkwaburranguma ningkakina ababurna aninga-murriya nungkwa-langwi-yada aduwaba. Umba ki-jungwa-manja ningkakina, angkaburra karru-menama amurdakenena aninga iya angwarnda akwa amurdakijika nungkwa-langwa? Nare-ka ningkakina a-wilyakama nungkuwa-manja amurdakakina ababurna-langwa nungkwa-langwa, umba aburraja wurrukwala warnumamalya karrumenama ababurna-langwa nungkwa-langwa-da,” ni-yama nakina Neningikarrawara enuwa-wa. Ena ngawa alawudawarra-da.

21 Biya ni-jerrukwa-mulangwa nakina Jesus akina alawudawarra, ni-yama nakina wurrumndakakinu-wa warnumamalya, “Akina wuburra ke-yaminama wurraburna-langwa warnumamalya wurribina narri-larrngkwaburrenama aduwaba alarrngkababurna amuk-wiyadakina aburra-langwi-yada, akena nara ebina eningaba aburra-langwa warniku-wilyakaja-langwa wurrakina Neningikarrawaru-wa-da,” ni-yama Jesus wurrumndakakinu-wa warnumamalya.

Aku-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja

22 Kemberra ni-yengbinuma nakina Jesus akwala ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Ni-yama nakina, “Ngarra-makama arakba kirruminababurna-langwa amurndakijika-murriya ngayuwa. Ningi-yamama, ‘Nara amurndakakina amurndakijika a-kwama amamalya eningaba nungkwurra-langwa,’ ningi-yamama. Kemberra aminakina-langwa nara nungkwurraja a-werrikawarriyaduma engkirrikuma ebinu-wa aninga kirri-ngayindena-murruwa yik-ambilyi-yada karniba enena-manja angalya. Nara ngarningka engkirrikuma dibinu-wa dumbala kirringa-ngayindena-murruwa karnik-awiyeba-langwa kirrakina. 23 Kirr-akukwurrajina kirrakina karnumadangkwa. Umba kirr-alyelyubarinama aninga kirringbudi-yada, akwa kirr-awiyuwiyebenama duwabilya dumbala yiku-wabilyadini-yada kirrakina. Umba kirrakina-bina karnumawurrina nungkwurra-langwa yik-engkingkirrikajama akwa yik-akukwurrajina kirrakina-da.

24 “Umba wi-yakuwerribikina kirrakina yingwu-wa,” ni-yama ngarningka Jesus. “Nara yakina a-lungkuwabijuma arrangbama amadidira amaninga. Nara ebina alikira eninganinga ena-langwa akena eneja Neningikarrawara kinu-kwunama nakina aninga ena-langwa. Kemberra yikenu-kwunama amandangwa aninga nungkwurra-langwa, mena nakina Neningikarrawara nen-akwurrajina-mubaba wurrajija akwa nungkwurruwa nungkwurrajukwaba karnumamalya kirren-akwurrajina nakina angwurra amandangwa-da.

25 “Yirru-makina,” ni-yama ngarningka Jesus. “Yiku-werrikawarriyadina-manja kirrakina karnik-ambilyinga-langwa karniba amiyerra enena-manja angalya, kemberra akina-langwa yiku-werrikawarriyadina-mulangwa, dukwa yik-ambilya karna karniba mukwala mamawura amiyerra? Nare-ka. 26 Kemberra naramanja kirrakina a-merrijirrirrakuma nungkwurra-langwa mamawura enena-manja angalya, kajungwa amiyerra angwurra yik-ambilyi-yada karniba, kemberra nare-ka a-werrikawarriyaduma aninga-langwa akwa dumbala-langwa.

27 “Umba wi-yakuwerribikaja kemberra mebinu-wa numu-lungkuwarrina-murruwa erriberriba-manja,” ni-yama nakina Jesus ngarningka. “Nara ngalaja mamurndakakina mebina a-war•duma warka amini-ngekburakuma dumbala ngala-langwa menik-awiyebi-yada makina. Arakburakba-kiya-wiya eneja Nubungkawa Jalumuna numinababurna-ka amurndakijika nakina akwa n-awiyuwiyebeyinume-ka dumbala dukwulyubene-ka. Dakine-ka dumbala ena-langwa dukwulyubena dumurndakakina umba ngalaja mebina meningaba mukwulyubena angwurra makina

mamawalyuwa. ²⁸ Eneje-ka Neningikarrawara numa-ngekbura makina mukwulyubena mebina akena meningaduwaya makine-ka mamawalyuwa. Muwilyaba-manja mamawura kumu-lingbadenama mukwulyubena makina, umba mingka-manja mamawura kumingburingkadinama warenja-bawiya, kumi-jungwunama makina arakba. Dukwa ekalara-manja kumu-dadinama makina. Umba nungkwurraja karnumamalya nare-ka kirrakina a-werrikambilyuma Neningikarrawaru-wa, akena eneja nakina Neningikarrawara yikenukwunama kirrakina dumbala karnik-awiyebi-yada amandangwa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

²⁹ Biya ni-yama ngarningka nakina aburruwa-wa, “Nara kembirra a-lyangmilyangmurukwajuma a-werrikawarriyaduma aningalangwa iya akubibeka-langwa. ³⁰ Umba aburraja warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya Neningikarrawara nalyangmurukweyiname-ka aninga-manja akwa ngawa akubibekamanja wurrakina-da. Eneja Nungwena Neningikarrawara neningme-ka ningki-ngayindena-mulangwa ningkakina aninga-murriya akwa akubibeka-murriya kajungwa k-ambilyi-yada ningkeniba aduwaba ningkakina-da. ³¹ Nara kembirra a-lyangmilyangmurukwajuma a-werrikawarriyaduma amukwiwadakinu-wa, umba ki-lyangmurukweyinama nungkuwa kinumin-engkirrikajama Neningikarrawaru-wa, mena nungkwa-langwa ngawa Nubungkawa nakina-baba-da. Kembirra eneja Neningikarrawara kenu-kwunama amurndakibina aninga akwa akubibeka-murriya nungkuwa-wa-da.

³² “Ngeniyerriya, kirrambawura karna karnumamalya nganyangwa,” ni-yama ngarningka nakina Jesus. “Kembirra nara akbar*duma, mena Nungwenungwa kirreni-ngayindena-mubaba kinubungkawadinama nakina nungkwurruwa-manja. Ngarra-makama arakba nungkwurruwa-manja Neningikarrawara kirren-akwurrarina-mulangwa kirrakina aduwaba. ³³ Kembirra nungkwurraja yikakwunama amurndakijika wurrukwalu-wa warnumamalya akwa yiku-menama angwarnda akina-murrada. Kembirra yika-kwunama ebina-murrada ngawa angwarnda warningalyingmalyingma-wa warnumamalya-da aburra-langwi-yada eningangkawura akina.

“Umba ki-yamina-manja nungkuwa akina, ku-menama kembirra eninginingaba-wiya nungkwa-langwa ambaka-murra Neningikarrawara-langwa-manja angalya abalkaya. Umba ngalaja amurndakakina eninginingaba-wiya alarrngekburna-wiya Neningikarrawara-langwa-manja angalya nare-ka a-jerriduma akina. Eneja-manja angalya ningki-larrngkumurndukwunama ababurna amurndakijika, akena amurndakakine-ka kuwenungkwurakbadinama kuw-arriyadinama akina. Dukwa akwala kalyumadinama akina. Dukwa aburraja warnumamalya wurrengkengmina kuw-angmadama akwala amurndakibina nungkwa-langwa. Dukwa aburraja wurrilukukwulyilya kuw-alyubarinama akwala wurrakina. Akena Neningikarrawara-langwa-manja angalya abalkaya nara-da. Nara angmaduma wurrengkengmina warnumamalya, akwa nara alyubaruma wurrilukukwulyilya yakwujina wurrakina-da. Ngalaja eningangkawura alarrngekburna nungkwa-langwa kuwambilyama akina yakwujina ngawa-da.

³⁴ “Neningikarrawara kinu-bungkawadina-manja nungkuwa-manja, kembirra nungkwa-langwa mada kumu-likajama ngawa enuwa-wa. Umba kumu-likaja-manja nungkwa-langwa mada amurdakijika-murriya-wa kirri-ngayindena-murruwa, nara kembirra Neningikarrawara a-bungkawaduma nakina nungkuwa-manja,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

Ak-embirrarina-mulangwa ngarruwerringmurndirra kini-lawurradina-murruwa Jesus yangkwurrangwa

³⁵⁻³⁶ Biya enena engka ayakwa nenu-makama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. “Yik-embirrarinama ngawa kirrakina ngayuwa-wa, yik-andandiyama ki-lawurradina-murruwa ningena,” ni-yama nakina. Biya nenu-makama enena alawudawarra wurrukwalalangwa warnikuminuwar•duwar•da nuw-embirrarinu-murrilangwa aburra-langwu-wa nubungkawa.

Nuwilyaba n-ambilyuma nakina nubungkawa ena-langwa-manja angalya. Biya nakina nubungkawa ni-likena neni-yekirrerrikama ena-langwa nenumamalya mena nakine-ka nenumamalya nanga-mangumurrubaba dadingiyenikba ena-langwa. Biya nakina nubungkawa akwa ngawa wurrukwalawarnumamalya aburrajukwaba neni-yekirrerrikama nakina-manja nenumamalya akwa ne-yebukeyinuma aninga wurruwurrakawura-ma wurrakina.

Aburraja warnikuminuwar•duwar•da nakina-langwa nubungkawa nuw-embirrarinuma angalya-manja ngawa kini-lawurradina-murruwa aburra-langwa nubungkawa. Nuw-embimbirrarinuma na-mumirakwulaluma ngawa wurrakina. Nara ka-mungkwula, nara karring-aburawaka dumbala dadingikarrawara marringi-yada umba na-mirakwulaluma ngawa. Akwa ngarningka nara karri-jungwajuwa aburra-langwa bajananga.

Nuw-embimbirrarinu...wa. Kembirra arakba-langwa ni-yar•da eneja nibina nubungkawa. Aburraja nuw-engkirrikena wurrakina niringbajanguma nakina akididijungwa-manja. Biya kembirra nara kuw-ambudidina umba warenja-bawiya na-warumajungwa, narrungwurrkbalijuwa akawiyuwiyeba akwa nen-awiyebajuwa arakba aburra-langwa nubungkawa wurrakina warnikuminuwar•duwar•da-da.

³⁷⁻³⁸ Dukwa marngkirngkuwilyarra, dukwa nara-wiya ke-kbadanga ni-lawurradinuma eneja nakina nubungkawa akena aburraja nuw-embimbirrarinuma ngawa wurrakina-da. Ni-lyelyingminuma nakina nubungkawa nara-baba ka-mungkwula ena-langwa warnikuminuwar•duwar•da umba nuw-embimbirrarinuma ngawa wurrakina-baba. Biya nang-aburawaka ena-langwa dadingikarrawara dumbala akwa nu-manga nakina aninga akwa nen-angmakayijuwama wurrakina. Mama aburra-langwa nubungkawa nakina umba nenu-kwama arakba wurrakina. Umba ni-yekirrerriduma ngawa akwa neni-yekirrerrikama wurrakina-manja warnikuminuwar•duwar•da ena-langwa-manja aburrajukwaba-da. Neni-yekirrerrikama amandangwa nakina nubungkawa wurrakina-manja warnikuminuwar•duwar•da-da nuw-embirrarinu-mulangwa enuwa-wa wurrakina-da. Ena ngawa alawudawarra-da.

³⁹ Akine-ka alawudawarra nenu-makama Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya kembirra ni-yama nakina aburruwa-wa, “Nungkwurrajukwaba yik-embirrarinama kirrakina kirruwer-ringmurndirra ki-lawurradina-murruwa ngayuwa yangkwurragwa enenu-wa angalya. Yik-embirrarinama kirrakina wurrumurndakibina wuburra warnikuminuwar•duwar•da. Akena nare-ka e-yamama wuburra nakina nabalija numinakina alikira. Nakine-ka nening-bala neniki-lika-langwa nengkengmina nenungkwarba ena-langwu-wa alikira. Kin-eningmidinu-manja nakina nengkengmina-langwa neniki-lika-langwa nakina ena-langwu-wa angalya, kembirra nara-maka kenawiyebajuwa nakina nengkengmina-na? Nare-ka. Kin-andeya-maka ngawa nakina nabalija alikira-da.

⁴⁰ “Nungkwurraja nungkwurruwa karnikabuburrakiyuwa nganyangwa yik-embirrarinama ngawa kirrakina ngayuwa-wa, mena ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwlarrinama enena-manja angalya, ki-lawurradinama ngayuwa karningbala-wiya kirrakina. Ki-lawurradinama ngayuwa nara-manja andiyama karna karnumamalya-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Neningikarrawara-langwa warnikuminuwar•duwar•da ka-war•duwar•dena-mulangwa eningaba warka

⁴¹ Eneja kembirra Bida ni-yama nakina Jesus-uwa, “Bungkawa, akina alawudawarra yirru-makama yirruwa-manja, yirruwa-langwa yimbukwa yinda yirraburna-langwa?” ni-yama.

⁴² Eneja ni-yama Nubungkawa Jesus Bida-wa akwa ena-langwu-wa wurrukwala warnikabuburrakiyuwa, “Yi-maka-langwa. Nibina nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da nuwerrikidirrbura akwa aringkawa numiyambene-ka nakina? Eneja nubungkawa ena-langwa nenu-bungkawakama nakina nenikuminuwar•duwar•da nubungkawa wurrukwala-manja warnikuminuwar•duwar•da. Akwa nenu-war•duwar•dikinama arakba nakina wurrumurndakakina-manja warnungkwarba iya wurridarringka, akwa nenu-kukwunama aninga nubungakwa-langwa wurrumurndakakinu-wa warnungkwarba iya wurridarringka mababurna-langwa marringa. Kini-yamarrkinama kembirra kinu-war•denama nakina warka nara-wiya nibina nubungkawa ena-langwa? Nakine-ka nenungkwarba kinu-war•denama eningaba warka neningangkawura kini-likaja-wiya engku-wa ena-langwa nubungkawa-da.

⁴³ “Kembirra kini-lawurradina-manja eneja nakina nubungkawa angalyu-wa akwa keni-rringkina-manja ena-langwa nenikuminuwar•duwar•da nu-war•danguma eningaba warka, kembirra kini-lyelyingminama nakina nubungkawa-da. Akwa niyekirrerra kin-ambilyama enejukwaba nibina nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa-da. ⁴⁴ Kembirra nakine-ka nubungkawa ena-langwa kenu-bungkawakinama nakina nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa ababurna-manja amurndakijika ena-langwa-manja-da,” ni-yama Jesus.

⁴⁵ Biya ngarningka ni-yama Jesus, “Akena nibina-murrada ngawa nenikuminuwar•duwar•da dukwa kini-lyangkiyaminama nakina, ‘Nara a-lawurraduma umba n-ambudida nubungkawada,’ kini-yaminama. Biya arakba keni-larrkbarjenama nakina

wurruwurndakibina-manja warnungkwarba iya wurridarringka kenu-war•dikina-murruwanja nakina. Nara arakba a-war•duma eningaba warka, umba erribirra kinu-war•denama awurrariya warka-da. Ababurne-ka aninga kin-alyubarinama nara-awiya nibina ena-langwa nubungkawa-da. Akwa kini-bekinama anija nakina, kinu-bungwurradinama-da.

⁴⁶ “Bi...ya eneja ena-langwa nubungkawa kini-lawurradinama nakina arakba-da. Kini-yar•denama warenja-bawiya, nara-manja engkirrikuma nibina nenikuminuwar•duwar•da neniki-lawurrada-langwa nakina nubungkawa ena-langwa. Kembirra nakina nubungkawa kini-yamarrkinama dukwa ena-langwa-manja nenikuminuwar•duwar•da? Amandangwa kembirra kenuwardenama nakina-da wuburra laka warnumamalya aburrajukwaba narra-wardenama wurruwurrariya-manja warnumamalya,” ni-yama Jesus.

⁴⁷ “Akwa ena engka,” ni-yama ngarningka Jesus. “Nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da niminingka-dangwa eneja neningma nakina ababurna-langwa neniki-yama-langwa nenumini-ngayindangu-mulangwiya ngawa nibina ena-langwa nubungkawa. Akena nara nakina aminu-war•duma eningaba warka. Kembirra eneja ena-langwa nubungkawa keni-larrkbarjenama angwurra nakina ena-langwa-manja nenikuminuwar•duwar•da nuwurrariya-manja. ⁴⁸ Umba eneja ningka-langwa nenikuminuwar•duwar•da neningbala nakina neniki-yama-langwa nenumini-ngayindangu-mulangwiya ena-langwi-yada nubungkawa. Enejukwaba nara nakina aminu-war•duma eningaba warka. Kembirra eneja ena-langwa nubungkawa keni-larrkbarjenama ambaka-langwa nakina ena-langwa-manja nenikuminuwar•duwar•da nuwurrariya-manja, neningbala-baba nakine-ka-da,” ni-yama nakina Jesus.

Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Kembirra yikenu-kwuna-manja Neningikarrawara aruma warka nungkwurruwa-wa, nungkwurraja yikinumin-engkirrikajame-ka kirrakina enuwa-wa akwa yikinuminu-war•denama kirrumurndamurndirra alyangmandukwuna ngawa warka. Umba yikenu-kwuna-manja Neningikarrawara nungkwurruwa-manja warka, ebina aruma angwurra, kembirra yikinumin-engkirrikajame-ka akwa yikinuminu-war•denama angwurra ngawa kirrakina-da,” ni-yama nakina Jesus Bida-wa akwa ngawa ena-langwu-wa wurrukwal warnikabuburrakiyuwa.

Jesus ni-likenu-mulangwa enenu-wa angalya kini-lyangkuwerribikajungwuni-yada warnumamalya-langwa

⁴⁹ Biya ni-yengbina nakina Jesus ayakwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa wurrababurna-manja. Ni-yama, “Ngayuwe-ka ningena ningi-likenuma enenu-wa angalya kajungwa ki-lyangkuwerribikajungwuni-yada karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba karna akwa ngawa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba aburrajukwaba wurrababurna-langwa wurrukwal warnumamalya. Ki-yaminama ngayuwa wuburra laka ke-kilarrkajama angwura kajungwa ki-dakini-yada ngayuwa alarrngkilarrngkawarriya amurndakijika. Karukwa! Ke-kalaridinum

arakba akina angwura, ⁵⁰ akena nara ambaka e-kalariduma, mena adinuba-wiya ningeniki-lyandi-yada ngayuwa-baba-da.

“Ki-lyandina-manja ngayuwa, wuburra laka kungwur•dirruwajungwunama ngayuwa akarrkwujaja-manja arrawa ke-yaminama akina. Ebina-wiya nenu-mingekingambajuwa-manja Janjana nuwilyaba nenungwarba, eneja nakina nenungwarba nu-ngwur•dirruwajungwunuma akungwa-manja. Umba ki-lyandina-manja ngayuwa, akine-ka wuburra ke-yaminama, wuburra laka kungwur•dirruwajungwunama ngayuwa akarrkwujaja-manja arrawa. Karukwa! Ningu-werrikawarriyadiname-ka ngayuwa akina-langwa akarrkwujaja. Akwa ku-werrikawarriyadinama ngawa yanda-langwa ki-jerrukwuna-manja ngayuwa akina akarrkwujaja-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁵¹ Biya kembirra ngarningka Jesus ni-yama, “Kirri-yamarrkinama kirr-engkirrikajama nungkwurruwa kembirra nganyangwa-langwa? Laka ningi-likenuma ningena enenu-wa angalya kajungwa kamarumini-yada ngayuwa warnumamalya-langwa? Nare-ka. Ningi-likenuma ngayuwa enenu-wa angalya kajungwa warnumamalya ke-beyini-yada ngawa wurrakina akwa kuw-awinyambakeyini-yada nganyangwa-langwa wurrakina.

⁵² “Dukwa kuw-ambilyama aburraja wurrumangbala warnumamalya awilyaba-manja ngawa alikira. Kembirra aduwaba-langwa wurrubukalakina wurrubukabiyakarbiya karra-wirrikbinama wurrakinu-wa wurrambilyuma. ⁵³ Dukwa wunenukwa-manja kenuwirrikbijeyinama wunalakina-da. Umba dukwa aburringajukwaba wurringaburra-manja karringu-wirrikbajeyinama wurringalakina-da. Umba dukwa wurringadija-manja ngarningka ngawa karringu-wirrikbajeyinama aburringajukwaba-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁵⁴ Biya kembirra ni-yengbinuma ngarningka nakina Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya wurrababurna-langwu-wa. Akwa ni-yama, “Yiki-rringkina-manja kirrakina angubina kalumur•dina-manja akina akwa ka-lukwulyuwakena-manja akina akwaburrangarna-langwa, ka-warumajungwuna-manja akina, kembirra yiku-makijeyinama akina-langwa. Biya warena-bawiya yiki-yaminama kirrakina, ‘Yelyukwe-ka yubukwaya-da.’ Ngalaja kembirra kini-larrinama amandangwa yelyukwa adinuba. ⁵⁵ Umba yik-engkirrikaja-manja ngarningka arrirra dalada kuw-angkarrinamanja akina angwurra, kembirra yiki-yaminama kirrakina, ‘Mubukwaya arakba mukwena-da,’ yiki-yaminama kirrakina-da. Biya amandangwa-da.

⁵⁶ “Karningme-ka karna yelyukwa-langwa yiki-rringkina-mulangwa angubina. Kemba miyambena-burra nara kirrakina a-miringkama ababurna-langwa Neningikarrawara ni-ngekbura-kina-mulangwa enena-manja angalya aduwaba? Karniniyerriya karnumamalya, kirra-ngayindenama karna wurrukuala warnumamalya ke-yaminama wurrakina nungkwurra-langwa-langwa, ‘Warningabe-ka warna warnumamalya,’ akena kirruwurrariya karnumamalya kirrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya wurrababurna-wa-da.

Aki-lyanguwerribikajungwuna-mulangwa ebina eningaba

⁵⁷ Biya kembirra ngarningka Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Miyambena-burra nara a-lyanguwerribikajungwuma kirrakina nungkwurrabakiya-ba ebina eningaba karniki-yama-langwa nungwurrurwa karnumamalya? ⁵⁸ Dukwa eneja nuwilyaba nenumamalya keni-lekbajama nungkuwa-wa. Kembirra kinalakina ambaka-langwa yikini-lyelyimbukweyina akina-langwa. Dukwa kenu-wilyakinama nakina nungkuwa nubungkawu-wa akina-langwa awurrariya ningki-yama-mulangwa. Kembirra kenu-wilyakina-manja ngawa ningkakina nibina yikini-lyelyimbukweyina lukwakwa akina-langwa kinalakina-da, nungkuwa akwa nibina ngini-lekbama nungkuwa-wa-da. Yikini-lyelyimbukweyina nara-wiya e-yar duma nubungkawa-langwa-manja alikira kinalakina-da. Nara ambudiduma ningkakina, umba kini-yekirrerrikinama nibina nenumamalya ningkakina-da, kajungwa kenumini-yakuwabijini-yada nakina ebina awurrariya ningki-yama-mulangwa ningkakina-da.

“Nara-manja nungkuwa e-yekirrerrikama nibina nenumamalya, nakine-ka kembirra kenu-wilyakinama dirrbura nungkuwa nubungkawu-wa ningkakina. Eneja nakina nubungkawa kini-lyanguwerribikajungwunama karnumamalya-langwa, karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. Nakine-ka kembirra nubungkawa kenu-kwunama nungkuwa nuwilyaba-manja nawinyamba nenungkwarba. Eneja kembirra nakina nawinyamba nenungkwarba ken-awiyebajinama ningkakina akididijungwamanja, keni-didenama ningkakina-da. Kema yakwujina ngawa nungkwaja k-ambilyama ningkeningamiyerra-da. K-ambambilyama ngawa. ⁵⁹ Nara-manja ningkakina a-kwama enuwa-manja ababurna-langwa angwarnda ebina ni-ngayindenama, nara kema a-jadijuma ningkakina mibina-langwa medirra nibina nubungkawa nakina-da. Kinu-kwunama-ka angwarnda ababurna-langwa ningkakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakibinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa nakina-da.

13

Aku-wurrena-mulangwa awurruwurrariya

¹ Akini-yada ngawa aburraja wurrukwala warnumamalya nenu-makama Jesus-manja enena ayakwa ni-yama-mulangwa nubungkawa Balida. Ne-yama wurrakina enuwa-wa, “Nakine-ka Balida nenu-makama ena-langwa-manja wurrawinyamba warnungkwarba, biya narra-wardanguma wurrakina wurrukwala-manja warnungkwarba WarningiKeliliya-manja,” ne-yama. “Wurrakine-ka warnungkwarba WarningiKeliliya na-likenuma Keliliya-langwa akwa angerriba Jirujalemu-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya, kajungwa kenuminu-wardeni-yada jiba-murriya Neningikarrawara-langwa yakwujina. Umba yakwujina ngawa wurribina wurrawinyamba warnungkwarba narra-wardanguma wurrakina-manja warnumamalya, nenu-maka-mubaba nubungkawa Balida. Ngalaja mibina merra aburra-langwa akwa ngawa jiba-murriya-langwa numu-ngwunyurkweyina makina-da,” ne-yama nenu-maka Jesus-manja wurrakina warnumamalya-da.

² Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Wurrumiyambena warnumamalya wurrumurndakakina? Na-jungweyinama wurrakina wurruwurrariya-baba-na? Wurruwurrariya angwurra wurrukwalamanja warnumamalya WarningiKeliliya-na? ³ Nare-ka! Umba nungkwurraja karnumamalya, yiku-wurrenama aduwaba awurruwurrariya akwa yikinumini-yarrkuwarakinama Neningikarrawaralangwa ayakwa kirrakina. Nara-manja a-wurruma kirrakina awurruwurrariya akwa amini-yarrkuwarakama Neningikarrawaralangwa ayakwa, kembirra nungkwurrajukwaba yiki-jungwunama-da. Wuburra wurrumurndakibina WarningiKeliliya warnungkwarba yiki-yaminama kirrakina yiki-jerridinama karningangkawura.

⁴ “Umba wi-yakuwerribikaja wurrumurndakibinu-wa wurrukwala warnumamalya nuw-ambilyu-murruwa Jirujalema-manja engemba angalya Jilawuma-manja. Wurrakine-ka namurndaki-jungweyinama wurrumemberrkwa wurrumangbala wurrabiyakarbiya warnumamalya yakwujina. Ngalaja alikira na-ringkilarruma alingajirrirra akwa narraku-wardanguma wurrumurndakakina warnumamalya. Wurrumiyambena kema wurrumurndakakina warnumamalya? Wurruwurrariya angwurra wurrakina wurrababurna-manja warnumamalya Jirujalema-manja-na? ⁵ Nare-ka! Umba nungkwurraja, yiku-wurrenama aduwaba awurruwurrariya akwa yikinumini-yarrkuwarakinama Neningikarrawaralangwa ayakwa. Nara-manja a-wurruma kirrakina awurruwurrariya akwa amini-yarrkuwarakama Neningikarrawaralangwa ayakwa, kembirra nungkwurrajukwaba yiki-jungwunama-da. Wurrumurndakibina wuburra warnumamalya Jirujalema-manja yiki-yaminama yiki-jerridinama karningangkawura kirrakina,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Meninganinga-ma-langwa manyungwunya

⁶ Biya enena kembirra alawudawarra eka-langwa nenu-makama Jesus wurrumurndakakina-manja warnumamalya.

Nuwilyaba nenungkwarba numa-lungkuwabijuwama nakina muwilyaba manyungwunya ebina-manja ngawa angalya nilungkuwabijuwamurrumanja nakina akwurena. Biya arngkawura ni-likenuma nakina n-aburangkama makinu-wa manyungwunya mamananinga akena nara mibina kinum-akburrangarna nakina.

⁷ Biya nenu-makama nakina ena-langwa-manja nenikuminuwar•duwar•da. “Kwuja,” ni-yama, “ningi-likenuma ngayuwa ebini-yada akilarrkardidarra ning-aburangkama mamananinga. Arngkabiyyakarbiya-ma akilarrkardidarra arakba ning-aburangkama mamananinga mema-manja mememeka nganyangwa-manja, akena nara mibina. Na-mar•dena-mubaba ena angalya, kembirra yimini-ridena-langwa mema,” ni-yama enuwa-wa.

⁸ Eneja ni-yama ena-langwa nenikuminuwar•duwar•da enuwa-wa, “Ma-lalika ambaka mema awilyaba ngarningka akilarrkardidarra abukwaya. Adinuba-wiya ngu-mungkadina-langwa ajiringka, kembirra kum-akumurnama yimi bulukwa-langwa yelakwa eningabi-yada ajiringka. Kum-ambilyama ngawa mema yanda-langwa engkamanja akilarrkardidarra. ⁹ Kembirra kuw-arrangbina-manja mamananinga ngala-langwa, eningaba akina. Akena nara-manja ar-rangbama mamananinga makina, kembirra ambaka-murra yibamini-

ridenama ngayuwa mema manyungwunya nungkwa-langwa,” ni-yama nakina nenikuminuwar•duwar•da, nenu-makama ena-langwamanja nubungkawa. Ena ngawa.

Enena alawudawarra nenu-makama Jesus wurrumurdakibinamanja warnumamalya.

Jesus nang-eningabaka-mulangwa didarringka dirrengmurnirna Jebuda-manja

¹⁰⁻¹¹ Ngalaja dakina duwilyaba didarringka ying-ambilyumurra, akena narringa-wilyakama wurruwilyaba wurruwurrariya wurramukwa ngaluwa-manja. Wurrakine-ka wurramukwa narringangbilyuwakama dakina. Dadinungkwurakbe-ka angbilyuwa dakina yingaku-wardanguma, akwa nara dirrbura kingi-likena umba ying-abuluwenduma dadingangkawura ngawa. Yingi-yaminjamama ngawa dakinu...wa. Ying-abuluwenduma mememberrkwa mamangbala mabiyakarbiya mamarika iya yinungkwura.

Kembirra muwilyaba-manja mukwurdukwurda mamawura Jebuda dakina yingi-likenuma akinu-wa alikira jinikakwa. Umba akiniyada ngawa eneja Jesus nenu-wilyakajuwama yakwujina nakina warnumamalya-manja jinikakwa-manja. ¹² Biya nanga-rringka-manja nakina Jesus, kembirra nang-ardijuwa dadiki-liki-yada enuwa-wa. “Ngeniyerriya, ngarr-enjungwurrenama arakba ngayuwa angbilyuwalangwa,” ni-yama nakina ngaluwa-wa. ¹³ Biya nanga-mingekilyinga Jesus ayarrka-murra dakina-manja didarringka, umba arngkawurawiya ngawa ngalaja yingi-dirrburada arakba dakina-da. Biya kembirra arakba yingini-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa dakina didarringka-da.

¹⁴ Akena eneja nubungkawa neningijinikakwa n-awinyambada nakina, mena Jebuda-manja nang-eningabaka-mubaba Jesus dakina didarringka. Biya kembirra ni-yengbina nakina nubungkawa enena ayakwa wurrumurdakibinamanja warnumamalya yakwujina. “Yaku-war•denama warka mamangbala muwilyaba-manja mamawura yalakena,” ni-yama, “akena aduwaba nare-ka a-war•duma yalakena mena Jebuda-baba ena-da,” ni-yama nakina aburruwawa. “Yika-ngayindena-manja karna yikab-eningabakina-manja warnumamalya angbilyuwalangwa, nara kembirra Jebuda-manja aburangkama eningabakama warnumamalya angbilyuwalangwa, umba yiki-likajama yangkwurrangwa mamurdakibinamanja mamawura mamangbala muwilyaba-manja kirrakina,” ni-yama nubungkawa neningijinikakwa aburruwawa-da.

¹⁵ Eneja Nubungkawa Jesus ni-yama enuwa-wa akwa wurrumurdakibinu-wa warnumamalya, “Karniyerriye-ka karna kirrubungkawa,” ni-yama, “kirra-ngayindenama karna wurrukuala warnungkwarba ke-yaminama, ‘Warningabe-ka warna wurrubungkawa,’ ke-yaminama, akena kirri-kadikajungwunama kirrakina-da,” ni-yama. “Ningkeningerbirra ningkenumamalya k-aburawakinama bulukwa akwa dangki nungkwa-langwa Jebudamanja akwa ku-wilyakinama akina akungwa-wa. ¹⁶ Ngalaja daka didarringka dadikaduwa Aburiyama-langwa dumirenikba daka-da, akena eneja Namukwa nanga-lamiranguma daka dadinungkwurakbada. Mememberrkwa mamangbala mabiyakarbiya mamarika iya

yingungkwura nara king-arjeja dirrbura daka umba aduwaba-manjikba-da. Eningaba akina ngayuwa ninging-enjungwurrangu-mulangwa daka didarringka Jebuda-manja-na?" ni-yama nakina Jesus nibinu-wa nubungkawa neningijinikakwu-wa.

¹⁷ Umba ni-yengbinu-manja Jesus akina ayakwa, aburraja warnungwarba yakwujina wurribina nenu-wirrikba-murrumurra Jesus-uwa wurrakina namurndakumini-yelijungwunuma, mena nenarndirrangmu-mubaba nakina Jesus wurrakina. Akena aburraja wurrababurna warnumamalya na-werrikilyelyingmajungwunuma wurrakina ni-yama-mulangwa Jesus enininginingaba-da.

Neningikarrawara kinu-bungkawadina-mulangwa

¹⁸ Eneja kembirra Jesus ni-yengbinuma ngarningka ayakwa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya nuw-ambilyu-murruwa yakwujina jinikakwa-manja. "Kini-yamarrkinama Neningikarrawara kinu-bungkawadina-manja nakina?" ni-yama. "Umba amiyambena ayakwa ka-makinama ngayuwa nungkwurruwa-manja kajungwa yik-eningmidini-yada kirrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara?" ni-yama. "Kwuja, kinu-bungkawadinama nakina adinuba-wiya wurrambawura-manja warnumamalya. Bi...ya ngarningka wurruwurrakwulumida-manja warnumamalya kinu-bungkawadinama Neningikarrawara kembirra arakba nakina-da.

¹⁹⁻²¹ "Kwuja, ngayuwa ka-makinama ambilyuma-kiya alawudawarra, awilyaba eka-langwa umba awilyaba damba-langwa," ni-yama ngarningka Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

Nuwilyabe-ka nenungwarba nu-manguma nakina awilyaba amadidira embirrkaluwa eyukwujiye-ka akwa ni-lungkuwabijuwa akina. Ngalaja kembirra na-lungkuwarrinuma akina amadidira yandalangwa aruma eka nuw-arjeyuma akina. Kembirra aburraja wurrajija nuw-ambarrinuma ememeka-manja akwa narruma-ngekburakama miyerriya aburra-langwa yakwujina.

Umba ngarningka ngalaja duwilyaba didarringka yingu-manguma dakina akubudika iya bulawa akwa akungwa dambi-yada. E...yukwujiye-ka akubudika yingu-manguma dakina. Akena ngalaja akina akubudika eyukwujiya na-war*danguma damba-manja, yandalangwa akina na-milyingkuwarumajungwunuma akwa na-budinuma aruma. Akina ngawa alakina-kiya alawudawarra-da.

Biya ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, "Ka-makinama kembirra ngarningka ngayuwa kinu-bungkawadina-mulangwa nakina Neningikarrawara. Ke-yaminama akina wuburra laka ebina eyukwujiya amadidira na-lungkuwarrinama ajiringka-manja yanda-langwa adirrunwarna eka kembirra nuw-arjiyama akina. Akwa ke-yaminama ngarningka akina wuburra laka ebina eyukwujiya akubudika na-milyingkuwarumajinama akina damba kembirra adirrunwarna. Adinuba-wiya eneja Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina wurrambawura-manja warnumamalya. Umba ambaka-murrumurra kinu-bungkawadinama Neningikarrawara wurruwurrakwulumida-manje-ka warnumamalya arakba nakina-da," ni-yama Jesus wurrumurndakibina-manja warnumamalya nakina-da.

Ak-awiyebena-mulangwa Neningikarrawara-langwa manja angalya eyukwujiya-langwiya akawiyuwiyeba

²² Nakine-ka Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narruma-yuwarnuma wurrakina mibina mamurukwa numulikenuma Jirujalemu-wa. Nawurrak-alilikenu...wa. Biya lukwakwa wurrakina na-ngwanjinuma ababurna-manja angalya, waka aminababurna-manja alikira, umba waka aminambawura-manja alikira. Biya Jesus nen-akakirumakama ayakwa yakwujina wurruminakina-manja angalya warnumamalya akwa ngawa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa aburrajukwaba.

²³ Umba eneja nuwilyaba nenumamalya ni-yama Jesus-uwa, “Bungkawa, Neningikarrawara aken-enibikinama wulkwa ngarrambawura-manja ngarnumamalya?”

Eneja Jesus ni-lawurrakaja enena ayakwa enuwa-wa akwa ngarningka wurrukwalu-wa warnumamalya aburrajukwaba. Ni-yama, ²⁴ “Yik-aburangkeyinama angwurra kirrakina karnumamalya karnik-awiyebi-yada Neningikarrawara-langwu-wa angalya. Yiki-yaminama wuburra laka kirr-awiyebenama alikira-manja e...yukwujiya-langwiya edirra. Kemberra yik-aburangkeyinama angwurra aduwaba mena aburrajukwaba wurrababurna warnumamalya kuw-aburangkeyinama wurrakina akinu-wa edirra warnik-awiyebi-yada, akena ka-lyangmuridinama wurrakina-da. Kemberra nungkwurraja yik-aburangkinama aduwaba angwurra kirrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

²⁵ Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Eneja numinakina angalya nabalija kinu-warumajungwunama nakina akwa kini-didenama akina akididijungwa, akwurraka ngawa kin-akumurnama. Umba nungkwurraja erreka-manja-wiya yik-arjiyama akwa yik-ardenama enuwa-wa. ‘Bungkawa,’ yiki-yaminama, ‘yirr-awiyebajiya-langwa yirraja!’ yiki-yaminama. Akena eneja numinakina angalya kini-yaminama nungkwurruwa-wa, ‘Ningeningbala ningena nungkwurruwa. Karningamba-langwa kirrakina?’ kini-yaminama nakina-da.

²⁶ “Umba nungkwurraja yiki-yaminama nungkwurramba-langwa enuwa-wa, ‘Kada, ngarribina ngakwurruwa ngarri-yebukeyinummurrada aninga akwa ngarri-bekeyinu-murrada ngarruwurrakawurama akubibeka ngarribina-da. Umba nungkwaja yirru-wilyakajuwamurrada ayakwa yirra-langwa-manja angalya ningkibina-da,’ yiki-yaminama kirrakina-da.

²⁷ “Eneja kini-yaminama ngawa, ‘Ningeningbale-ka kirrakina, kirriminiminingke-ka karnumamalya. Jeyi! Karniyerriya karnumamalya, engku-wa wurri-likaja yadada ngayuwa-langwa!’ kini-yaminama nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

²⁸ “Erreka-manja-wiya ngawa yiku-ngwadeyinama kirrakina,” ni-yama Jesus. “Yiku-ngwadungwadeyinama yiki-ringirriyadiname-ka yika-rringkina-mulangwa kirrakina wurrubukalakina Aburiyama iya Ajika iya Jekaba akwa ngawa aburrajukwaba wurrababurna-langwa WurruBuburabuda warnumamalya Neningikarrawara-langwa ena-langwa-manja angalya. Akena nara kirrakina awiyebuma umba

errekba-manja-wiya ngawa yik-ambilyama. Yiku-ngwadeyinama angwurra kirrakina mena wurrumurndakibina warnumamalya kuw-ambilyama arrawa warningadinakba nara awiyebajuma kirrakina-da. ²⁹ Umba aburraja wurrukwala warnumamalya ka-likajama yenjerrikina alyengmilyengma-langwa akwa akwaburrangarna-langwa. Engka-langwa iya engka-langwa angalya ka-likajama wurrakina kuw-awiyebeyinama Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Biya kamurndak-ambarrinama kamurndaki-yebukeyinama wurruwurrakawura-ma wurrumurndakibina warnumamalya, akena nungkwurraja nara-da!” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

³⁰ Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Wurrukwa-ka warnumamalya kuw-arijidinamurra aduwaba akena ka-lyengmenama-ka akini-yada ngawa wurrakina-da. Aburraja wurrukwala ka-lyengmenama aduwaba biya kembirra ka-likajama kuw-arijidiname-ka arija-langwa akini-yada ngawa wurrakina-da,” ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya nakina-da.

Jesus ni-lyelyingminu-mulangwa Jirujalema

³¹ Akini-yada ngawa aburraja wurrukwaya wurrukwala WurruBarija warnumamalya na-likenuma wurrakina Jesus-uwa. Biya ne-yama, “Nara yelakwa ambilyuma amiyerra ena-manja angalya, umba jeyi, likaja yadada,” ne-yama, “mena Nubungkawa Yerida nginingayindenama kenu-wardenama ningkakina,” ne-yama wurrakina-da.

³² Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Jeyi! Wurri-likaja Yeridu-wa. Yikinu-makine-ka nganyangwa ayakwa nakina-manja nuwarnkarnyerra nenumamalya. Nganje-ka ningena ningi-lyangmurukweyinama aduwaba, akwa ngarningka arnungkwaya ki-lyangmurukweyinama ningena ngawa. Ku-war•denama ningena ka-jadijinama wurramukwa warnumamalya-langwa akwa ka-ngekburakinama warnumamalya angbilyuwa-langwa aduwaba akwa ngawa arnungkwaya. Umba mabiyakarbiya-manja mamawura ki-jerrukwunama warka nganyangwa,” ni-yama Jesus. ³³ “Akena Jirujalemu-wa ki-likajama ngayuwa,” ni-yama. “Kuma-yuwarnama mamurukwa mibina numu-likajamurra Jirujalemu-wa aduwaba, akwa arnungkwaya, akwa mingka-manja. Jirujalemu-wa ki-likajama ningena mena yirruwa YirruBurabuda yarnumamalya Neningikarrawara-langwa nara aminukwala-manja angalya a-jungwuma yirrakina umba yiki-jungweyinama ngawa yarna yakwujina Jirujalema-manja-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnumamalya.

³⁴ “Karukwa! Karnumamalya KarningiJirujalema!” ni-yama Jesus. “Neni-larrkenu-manja nakina Neningikarrawara ena-langwa warnumamalya WurruBurabuda nungkwurruwa-wa, kembirra kirrar•dirranguma wurrakina malarra-murra. Kirr-errikbeyinuma malarra aburra-langwu-wa warnumadangkwa yanda-langwa kirra-jungwajuwama warningangkawura wurrakina-da. Biya aduwaba kirri-yaminjaminama kirrakina ngawa-da.

“Karukwa!” ni-yama Jesus. “Ngarra-ngayindanguma nganja ngayuwa kawurra-murndukwama nungkwurruwa ngayuwa-manja

wuburra laka dibina dirndarringba jukwujukwa narringawurra-murndukwunama dakina wurriyukwayuwa ngala-langwa ngaluwa-manja kajungwa wurringkinyungwurri-yada ngala-langwa-manja mememiyeja wurrakina-da. Akena nungkwurraja kirru-warangume-ka kirrakina karnumamalya-da.

³⁵ “Kembirra eneja nakina Neningikarrawara kini-lalikinama ena-langwa angalya (Jirujalema-manja), akena nara arakba akwurrajuma akina. Nganjukwaba ka-lalikinama kirrakina karnumamalya-da. Nara amandangwa a-rringkama karna ngayuwa yanda-langwa yiki-yaminama kirrakina enena ayakwa, ‘Akini-yangmarngkwajina nibina nenungkwarba neni-larrkama Neningikarrawara yangkwurrangwa kajungwa aken-enibikini-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya,’ yiki-yaminama kirrakina,” ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja warnumamalya WurruBarija-da.

14

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nenungkwarba nibina nangbilyuwa-ma

¹ Bi...ya arngkawura Jesus ni-likenuma nakina alikira-wa nuwilyabawangwu-wa nenungkwarba NuBarija. Narume-ka nubungkawa nakina WurruBarija-langwa warnumamalya. Biya Jesus ni-likenuma nakina ena-langwu-wa alikira Jebuda-manja nenik-alyubari-yada nakina aninga yakwujina enuwa-manja. Akena nakine-ka NuBarija nenungkwarba akwa ngawa wurrukwalu warnumamalya aburrajukwaba neni-rruberringkama ngawa Jesus-uwa wurrakina.

² Neni-rringka-manja wurrakina Jesus-uwa, eneja nuwilyaba nenungkwarba ni-likena nakina enuwa-wa. Akena namurndakirrangkuwanginume-ka alakba iya ayarmurra ena-langwa. ³ Umba eneja Jesus ni-yengbina ayakwa wurrukwalu-wa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ngawa wurrukwalu-wa WurruBarija warnumamalya. Ni-yama nakina, “Karningma karna Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma. Kembirra neyamarrkinama ngarraku-makinama ena? Ak-eningabakina-manja ngarna warnumamalya Jebuda-manja angbilyuwa-langwa, eningaba akina yinda awurrariya?” ni-yama Jesus.

⁴ Aburraja nawurraki-yengminjada wurrakina. Umba Jesus nenu-minjirrkilyinga nibina-manja nenungkwarba akwa neneningabakama nakina akwa neni-larrka arakba angalyu-wa-da.

⁵ Biya Jesus ni-yama nakina wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, “Kini-ngkilarrina-manja nenikuwena Jebuda-manja edirra-wa, kempa ki-yamarrkinama nungkuwa ningkakina? Akwa ke-ngkilarrina-manja bulukwa nungkwa-langwa edirra-wa Jebuda-manja, ki-yamarrkinama nungkuwa ningkakina? Mama Jebuda akina, umba warenja-bawiya kin-arrkirnama nenikuwena akwa k-arrkirnama ebina bulukwa nungkwa-langwa ngalajukwaba edirra-langwa-na?” ni-yama Jesus aburruwa-wa.

⁶ Nara aburraja kenumini-lawurrakajuwa awilyuwilyaba ayakwa enuwa-wa umba na-rrakiyinduma ngawa wurrakina. Nawurraki-yengminjaduma ngawa wurrumurndakakina warnumamalya.

Nara ngakwurruwa a-ngkweningabakajungwuma

⁷ Eneja Jesus nenu-miringka wurrumurndakakina warnumamalya narru-mar•dumar•du-mulangwa ebina eningaba angalya warnik-ambarringi-yada, mena na-lyangkiyamama wurrakina, “Ngarrarumuruma ngarnumamalya ngawa ngarna-da.” Kembirra nakina Jesus nenuwurraki-riringka-manja wurrakina, nenu-makama arakba enena ayakwa aburruwa-wa. ⁸ Ni-yama, “Ken-ardijina-manja nungkuwa ningkakina nuwilyaba nenungkwarba ena-langwu-wa alikira aningiyada, nara kembirra nungkwaja a-mar•duma angalya eningabangwa ningkenik-ambarringi-yada nungkuwa. Dukwa eneja nabalija alikira nen-ardijuwama nakina nuwilyaba naruma nenungkwarba enejukwaba aninga-wa. Akena ningkiyukwujiye-ka ningkakina umba eneja nakina naruma. ⁹ Nara kembirra a-mar•duma eningabangwa angalya, nari-yada e-yamama nibina nabalija alikira nungkuwa-wa, ‘Jeyi! En-ambarriya-langwa naka nenungkwarba yelakwa umba erribaja-wiya ningkakina.’ Kini-yamina-manja nakina akina ayakwa nungkuwa-wa, kembirra ku-werrikiyeliyenama ningkakina akwa kilalikinama ebina angalya ningku-mar•dangu-mulangwa.

¹⁰ “Nara kembirra a-mar•duma eningaba angalya umba kilikajama k-ambarrinama awurrariya-manja angalya. Mama nara a-rungekburakajungwuma ningkakina, umba k-ambarrinama yakwujina. Kembirra eneja kin-akwudangwukajungwuna-manja nibina nabalija alikira nungkuwa-wa, kini-yaminama nakina nungkuwa-wa, ‘Ngeniyerriya, awurrariya ena angalya nungkwalangwa. Angerriba likaja eningabu-wa angalya, rungekburakajungwuna ningkakina,’ kini-yaminama nakina nungkuwa-wa. Kini-yamina-manja akina ayakwa, kembirra ka-lyangkiyaminama aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina, ‘Wa! Kwuja, narume-ka nakina nenumamalya-na!’ ka-lyangkiyaminama wurrakina. ¹¹ Amandangwa nara-manja a-ngkweningabakajungwuma ningkakina, kembirra Neningikarrawara kini-yaminama nakina nungkuwa-wa, ‘Ningkeningabe-ka ningkakina ningkenumamalya,’ kini-yaminama nakina. Akena ku-ngkweningabakajungwuna-manja ningkakina, kembirra enamba-langwa Neningikarrawara arrkala keni-lyangkiyelijinama nungkuwa-manja nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa-da.

¹² Biya kembirra ni-yengbina Jesus akwala ayakwa nabalijuwawa alikira nenungkwarba. “Ka-murndukwajina-manja ningkakina warnumamalya kajungwa karniki-yebukaji-yada aninga nungkwa-langwa-manja alikira, kembirra nara a-murndukwama warnumamalya nungkwa-langwa, wurribina nungwena-murriya, nawena-murriya, akwa wurribina wurrukwala wurruminababurna angwarnda warnumamalya. Aburramba-langwa dukwa kabardijinama wurrakina ambaka-murra aburra-langwu-wa alikira aningiyada. Umba warningerribirra-langwa warnumamalya kamurndukwunama nungkuwa-wa,” ni-yama Jesus.

¹³ “Umba wurramukwiyadakena warnumamalya warningerribirra k-ardijinama nungkuwa-wa, wurrumurndakibina warningalyingmalyingma warnumamalya, wurririrrengmurrengmurnirna warnumamalya akwa ngawa wurrimimbimba warnumamalya. ¹⁴ Mama nara wurrakina ardiyuma nungkuwa aningi-yada aburramba-

langwa umba eningaba ka-ngekburakajungwunama nungkwa-langwa. Eneja Neningikarrawara kini-yaminama eningaba nungkuwamanja meningarija-langwa-manja mamawura kuw-enibudina-manja ngarningka warninginingaba warnumamalya wurribina kajungwuna-murrada,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

Kuw-alyubarina-mulangwa warnumamalya aninga akini-yada kinubungkawadina-manja Neningikarrawara

¹⁵ Eneja nuwilyaba nenungkwarba n-engkirrika-manja amurndakibina ayakwa yakwujina ni-yengbinu-mulangwa Jesus, ni-yama nakina, “Ke-yekirridiname-ka wurrakina warnumamalya kuw-alyubarina-murumura aninga akini-yada ngawa kinubungkawadina-manja Neningikarrawara nakina-da,” ni-yama nakina. ¹⁶ Eneja kembirra Jesus nenu-makama enena alawudawarra enuwa-wa.

Nuwilyaba nenungkwarba n-ambilyumurra nakina. Neningayindanguma nakina ena-langwa warnumamalya wurrababurna warniki-liki-yada ena-langwu-wa alikira wurrakina kajungwa warniki-yebukaji-yada aninga yakwujina enuwa-manja. Kembirra ni-larrka ayakwa aburruwa-wa adinuba-wiya warniki-liki-yada wurrumurndakakina warnumamalya. Aburraja kembirra ena-langwa warnikuminuwar•duwar•da arakba narri-dakama aninga eminiminingka. Aruma aninga eningaba akwa ngawa akwalya narri-dakama wurrakina eningaba-da.

¹⁷ Kembirra na-walyuwa-manja arakba akwalya iya aninga, eneja nakina nubungkawa neni-larrka nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya, kajungwa kawurraki-likaji-yada ena-langwu-wa alikira. Eneja kembirra ni-likena arakba nakina nenikuminuwar•duwar•da. Biya ni-yama nakina wurrumurndakibina-manja warnumamalya, “Awalyuwa arakba aninga, umba kwa!” ni-yama. ¹⁸ Akena aburraja narri-lyangkilyuwakajuwama wurruwurrakidirrbura aringka aburra-langwa wurrakina-da.

Ni-yama neningadinuba-wiya nenungkwarba enuwa-wa, “Kinu-makina nungkwa-langwa nubungkawa ena ayakwa nganyangwa. Ngayuwe-ka ningena ningu-beyindanguma angalya kajungwa kilungkuwabijini-yada amarda eninganinga nganyangwa. Akwa ningingayindenama ki-likajama ngayuwa enena-wiya ki-rringkinama akina. Nara kembirra a-likama ngayuwa aduwaba-da,” ni-yama nakina.

¹⁹ Eneja ni-likena ngarningka arakba nenikuminuwar•duwar•da ningku-wa nenungkwarba. “Awalyuwa arakba aninga, umba kwa!” ni-yama.

Eneja ni-yama enuwa-wa, “Kinu-makina nubungkawa nungkwa-langwa ena ayakwa nganyangwa. Ngayuwe-ka ningena ningu-beyindanguma ememberrkwa bulukwa kakuminu-war•deni-yada warka nganyangwa. Kemba ningi-ngayindenama ki-likajama ngayuwa enena-wiya ki-rringkinama amurndakakina bulukwa nganyangwa eningaba-murrikba akina. Nara kemba a-likama ngayuwa nungkwa-langwu-wa nubungkawa aduwaba,” ni-yama nakina.

²⁰ Eneja ni-likena ngarningka nenikuminuwar•duwar•da ningku-wa nenungkwarba. “Awalyuwa arakba aninga, umba kwa!” ni-yama nakina.

Eneja ni-yama enuwa-wa, “Adinube-ka ningena yirringi-yakajuma dadingiyarrka. Kembirra aminakina-langwa nara a-likama ngayuwa nungkwa-langwu-wa nubungkawa aduwaba-da,” ni-yama nakina.

Eneja ni-yaminjamama ngawa nenumundaki-yendabenuma nakina nenikuminuwar•duwar•da wurrababurnu-wa warnumamalya warniki-liki-yada wurrakina ena-langwu-wa nubungkawa aningiyada. Akena aburraja nawurraki-waranguma nara ka-likena wurrakina. ²¹ Eneja kembirra ni-lawurradina arakba angalyu-wa akwa nenu-maka amurndakibina ayakwa ena-langwa-manja nubungkawa.

Eneja kembirra n-awinyambade-ka nakina nubungkawa arakba amurndakibina-langwa ayakwa. Biya ni-yama nibinu-wa nenikuminuwar•duwar•da, “Jeyi! Likaja erreku-wa mamurukwu-wa,” ni-yama. “Nara ambudiduma umba warenja likaja wurrukwalu-wa warnumamalya nuw-ambilya-murruwa enena-manja angalya. Ki-likaja maruma-langwiya mamurukwa akwa ngawa miyukwayuwa-langwiya mamurukwa. Biya k-aburangkina ningkakina warningerribirra warnumamalya, wurribina warningalyingmalyingma akwa ngawa wurrirrengmurrengmurnirna akwa ngawa wurribina wurrimimbimba warnumamalya. Kembirra ka-wilyakina wurramukwiyadakina warnumamalya yangkwurrangwa nganyangwu-wa angalya kajungwa kuw-alyubarini-yada enena aninga,” ni-yama nakina nubungkawa nenu-makama ena-langwa-manja nenikuminuwar•duwar•da-da. ²² Eneja ni-likena arakba-da.

Biya wurramukwiyadakina warnumamalya n-aburangkama nakina. Biya wurrukwala nen-akburrangarnuma nakina akwa nenu-wilyakama arakba ena-langwu-wa nubungkawa-da. Biya ni-yama ena-langwu-wa nubungkawa, “Ningarra-wilyakama wurrumurndakenena warnumamalya yangkwurrangwa akena aruma ngawa enena angalya-da,” ni-yama nakina.

²³ Eneja kembirra nubungkawa ni-yama enuwa-wa, “Jeyi! Likaja mamurndakangaba-wa mamurukwa nara-murruwa alikira,” ni-yama. “K-aburangkina ningkakina yakwujina warningerribirra warnumamalya. Biya k-akburrangina-manja wurrakina ka-wilyakina yangkwurrangwa, kajungwa ena alikira nganyangwa ka-lyangburrukwuni-yada warnumamalya. Ka-warena-manja wurrakina, kembirra ki-yamina nungkuwa aburruwa-wa, ‘Yiki-likajama enena-wiya,’ ki-yamina, ‘mena nubungkawa nganyangwa nginu-maka-mubaba nakina ngayuwa-manja yiki-likaji-yada karningerribirra karnumamalya aningi-yada,’ ki-yamina nungkuwa aburruwa-wa.

²⁴ “Amandangwa ningi-yaminama, wurrumurndakibina warnumamalya ka-likeni-yada warningadinuba-wiya nganyangwu-wa angalya nara arakba wurrakina alyubaruma ena aninga nganyangwa,” ni-yama nakina nubungkawa ena-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da-da. Ena-bu ngawa-da.

Enena alawudawarra nenu-makama Jesus nibinu-wa nenumamalya-da.

Akin-aburrakiyuwarna-mulangwa angwurra Jesus-manja

²⁵ Bi...ya narruma-yuwarnuma ngawa mibina mamurukwa numu-dirrirnduma makina Jirujalemu-wa nakina Jesus akwa wurribina ena-langwa warnikabuburrakiyuwa. Aburraja wurrilyimberrkwulyumide-ka warnumamalya namurndaki-likenuma makina-manja ngawa mamurukwa aburrajukwaba wurrakina.

Kembirra na-likenu-manja wurrakina lukwakwa nakine-ka Jesus nu-ngwanja akwa ni-nyakuwarrukwajungwa akwa ni-yengbina amurndakenena ayakwa wurrumurndakakinu-wa wurruwurrakwulyumida warnumamalya. ²⁶ Ni-yama nakina, “Kirruwilyaba karnumamalya yiki-likaja-manja ngayuwa-wa akwa yiki-lyelyingmina-manja angwurra nungwenungwa iya dirndenungwa iya dadingiyenungwa iya wurriyukwayuwa nungkwurra-langwa, akwa ngawa narrkuwena-murriya iya darrkuwena-murriya umba yiku-warrngkilyelyingmina-manja ngayuwa, nara kembirra aburrakiyuwama ngayuwa-manja kirrakina. Yiki-lyelyingminama angwurra ngayuwa-manja umba yiku-warrngkilyelyingmajungwunama kirrakina-da. ²⁷ Akwa kilyelyingmajungwuna-manja ningkakina akwa ku-warena-manja ningkeniki-jungwa ngayuwa-langwa, nara kembirra aburrakiyuwama ngayuwa-manja ningkakina-da,” ni-yama Jesus nenu-makama wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

²⁸ Biya ngarningka ni-yama nakina aburruwa-wa, “Yiki-ngayindena-manja kirrakina karniki-yuwi-yada ngayuwa-manja, kembirra yikuma-war•dikinama ambaka-langwa mangma nungkwurra-langwa,” ni-yama Jesus. “W-engkirrikiya-langwa. Ka-makinama ngayuwa ambilyuma eyukwujiya-kiya alawudawarra, awilyaba alikira-langwa umba awilyaba awinyamba-langwa,” ni-yama Jesus.

Nuwilyaba nenungkarba kini-ngayindena-manja kini-likirakina-manja nakina alikira alingajirrirra, kembirra adinuba-wiya nara-wiya aburradaduma nakina warka kinuma-war•dikinama ambaka-langwa mangma ena-langwa. Kinu-murnduwarnama angwarnda ena-langwa, aruma-murrikba akina, kajungwa arngkawura-murriyada ngawa kini-ngekburakini-yada akina alikira. ²⁹ Nara-manja amurnduwama nakina angwarnda ena-langwa adinuba-wiya, kinumakumurnama jimenda yimbukwa dukwa-da umba nara akwala-da. Kembra nara a-likirakuma akina alikira ambaka nakina-da.

Kembirra aburraja wurrukwa warnumamalya keni-rinjarrkinama enuwa-wa. ³⁰ “Wayi!” ke-yaminama wurrakina. “Naka nenungkarba n-aburradadanguma warka ena-langwa, akena nara nakina kini-jerrukwa-na! Ekuwarra yimbukwa wulkwa ni-likirakama, akena nara ambaka kini-jerrukwa akina-da,” ke-yaminama wurrakina-da. Ena ngawa.

³¹ Umba nuwilyaba eneja nubungkawa keni-ngayindena-manja nakina neniku-wardi-yada ningku-wa nubungkawa, enejukwaba kinuma-war•dikinama ambaka-langwa mangma ena-langwa. Akwa kenu-murnduwarnama nakina ena-langwa wurrawinyamba warnungkarba nara-wiya a-likama awinyambuwa. Dukwa wurrilyimberrkwulyumide-ka 10,000 warnungkarba wurrawinyamba ena-langwa, umba eneja nuwilyaba-langwa nubungkawa wurrilyimberrkwulyumide-ka angwurra dukwa nakina wurrawinyamba 20,000 warnungkarba-da. ³² Kembirra nara

eneja nakina ambudiduma umba keni-larrkajama warenja-bawiya wurrukwala warnungkwarba ningku-wa nubungkawa kin-ambilya-murruwa awilyikerra nakina ambaka. Aburraja ka-likajama akwa ke-yaminama, “Amiyambena ningki-ngayindenama nungkuwa?” ke-yaminama enuwa-wa. “Umba yirraja yiki-yamarrkinama yirruwa yarnumamalya nari-yada awinyamba?” ke-yaminama wurrakina kenuminu-wilyakinama ayakwa aburra-langwa-langwa nubungkawa ningku-wa nubungkawa wurrakina-da. Ena ngawa-da.

³³ Biya kembirra nenu-makama Jesus wurrumurndakibinamanja warnumamalya, “Kembirra wunalakina-kiya wuburra wunenungkwarba-kiya yiki-yaminama kirrakina nungkwurrajukwaba. Ningkakina ningkuwilyaba yiki-ngayindena-manja ningkeniki-yuwi-yada ngayuwa-manja, kembirra nara ningkakina a-waruma ningkeniki-lalika-langwa eningerribirra amurndakijika nungkwalangwa umba kuma-war•dikinama mangma nungkwa-langwa,” ni-yama Jesus nakina-da.

Ngarri-yamina-mulangwa ngakwurruwa wuburra dilingena dibina dungwurrkwarda

³⁴ Biya kembirra ni-yama ngarningka Jesus aburruwa-wa, “Karningme-ka karna dilingena. Dadingabe-ka dakina. Akena kingumilyingkambumadina-manja dakina dilingena, aki-yamarrkinama ngarna kembirra kajungwa aking-eningabakini-yada dakina? Nare-ka-da. Nara ngarna eningabakama dakina dilingena dadingungwurrkwarda-ma-baba dakina, ³⁵ umba akinga-wurrenama dakina ngarna-da. Nara ngarna akumama dakina ajiringka-manja, mena nara-baba eningabakama dakina akina ajiringka. Akwa nara ngarningka a-ngwunyirrkawajuma bulukwa-langwa-langwa-manja yimi, mena nara-baba eningabakama dakina dilingena amarda-murriya. Nare-ka-da, duwurrariya-baba ngawa dakina dilingena-da.

“Kembirra w-engkirraja angwurra amurndakakinu-wa ayakwa ngarra-maka-murruwa. Yik-awiyebajina-manja akina nungkwurralangwu-wa mada, nara kembirra a-jadijuma mungarrkuwarru-wa mada akwa a-lyikbijuma akina ayakwa, umba yiki-yakuwerribikaja ngawa ambaka-langwa amurndakakinu-wa,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrilyimberkwulyumida-da.

15

Na-lyumadu-mulangwa jiba

¹ Bi..ya aburraja wurrababurne-ka warnumamalya narrumurndakin-gayindanguma warnik-engkirriki-yada ayakwa wurrakina Jesus-langwa. Umba wurrilyimberkuwarra warnumamalya narraminu-war•danguma warka WarningiRawuma-langwa wurrubungkawa wurrumurndakakina. Akwa narraminu-manguma angwarnda wurrukwala-langwa WarningiJudiya warnumamalya kajungwa warniku-kwi-yada akina aburra-langwu-wa wurrubungkawa. Biya nuw-akwudangwukajungwunuma Jesus-uwa wurrakina aburruwa wurrukwala ngarningka warnumamalya wurruwurrariya aburrajukwaba.

² Akena aburraja WurruBarija warnumamalya akwa wurribina warniakakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma nangwurrkiyengbeyinuma wurrakina. Biya ne-yama, “Jesus-eka nakina nara a-larrkama wurruwurrariya warnumamalya engku-wa, umba nen-ardijinama wurrakina enuwa-wa akwa n-alyubarinama aninga aburruwa-manja-da,” ne-yama wurrakina.

³ Kemberra aminakina-langwa eneja Jesus nenu-makama abiyakar-biya alawudawarra wurrumurndakakina-manja warnumamalya.

⁴ Nuwilyaba nenungkwarba n-akwurrājuwama nakina ababurna jiba arngkumemberrkwa-ma arngkumemberrkwa ena-langwa. Umba awilyaba na-lyumaduma akina. Kemberra kini-yamarrkinama nakina? Ngayuwe-ka kemberra arakba ngarra-makinama nungkwurruwa-wa. Kini-lalikinama amurndakibina akwala jiba ena-langwa amarda-manja umba kini-likajama nakina kin-aburangkinama ebinu-wa awilyaba jiba na-lyumadu-murruwa ena-langwa-da.

Nakina ngawu...wa kin-aburangkinamu...wa, yanda-langwa kin-akburrangina-manja ebina na-lyumadu-murrada. ⁵ Biya kin-akburranga-manja akina, kinu-menama akwa kin-akumurnama ena-langwa-manja amurn•da. Niyekirrerre-ka arakba kemberra kinu-werrikilyelyingmajungwunama-da. ⁶ Kemberra kini-lawurradinama nakina angalyu-wa kini-ngabukwunama akina ena-langwa-manja amurn•da-da. Biya kenu-murndukwajinama warnumamalya ena-langwa akwa kini-yaminama aburruwa-wa, “Kwa, ngarri-yekirrerrikajungwuna-langwa arakba ngakwurruwa, mena ning-akburranga-mubaba arakba nganyangwa ebina na-lyumadu-murrada jiba,” kini-yaminama nakina-da, kenu-makinama ena-langwa-manja warnumamalya-da. Ena ngawa.

⁷ Biya kemberra ni-yengbina ngarningka akwala ayakwa nakina Jesus. Ni-yama, “Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ke-yekirrerridinama wurrakina ena-langwa-manja angalya abalkaya, kinu-wurrena-mulangwa nuwilyaba nenumamalya awurruwurrariya amurndakibina n-arriyakajungwunu-mulangwa nakina. Umba kwuja! Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ke-yekirrerridinama wurrakina wurrumurndakibina-langwa ⁹⁹ warnumamalya ke-yamina-mulangwa eninginingaba wurrakina. Umba ke-yekirrerridinama angwurra wurrakina wurruwilyaba-langwa warnumamalya karru-wurrena-mulangwa awurruwurrariya amurndakibina nuw-arriyakajungwunu-mulangwa umba kenumini-yarrkuwarakina-mulangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa wurrakina-da,” ni-yama Jesus nakina-da.

Na-lyumadu-mulangwa embirrkaluwa angwarnda

⁸ Biya kemberra ni-yama nakina Jesus, “W-engkirraja enenu-wa ngarningka alawudawarra,” ni-yama.

Duwilyaba dakina didarringka ying-akwurrājuwama ememberrkwa angwarnda eningilyamarmba ngala-langwa. Umba nuw-embirrkilyumaduma awilyaba akina. Kingi-yamarrkinama kemberra dakina didarringka? King-aburangkinama dakina angwurra ebina ngala-langwu-wa eyukwujiya angwarnda nuw-embirrkilyumadu-murruwa. Akwa king-abarrakajinama bajananga akwa kingi-yangbarrkinama ngala-langwa-manja alikira ambaka-langwa.

King-abuburangkinama ngawu...wa, yanda-langwa king-embirrkakburrangina-manja ebina nuw-embirrkilyumadumurrada. ⁹ Kemberra king-akburranga-manja akina karringawurrumurndukwajinama dakina ngala-langwa warnumamalya. Kingiyaminama aburruwa-wa, “Kwa, ngarri-yekirrerrickajungwuna-langwa aduwaba,” kingi-yaminama, “mena ngayuwa ning-akburrangamubaba ebina angwarnda nganyangwa nuw-embirrkilyumadumurrada,” kingi-yaminama dakina didarringka, karringa-makinama ngala-langwu-wa warnumamalya-da. Ena ngawa.

¹⁰ Biya kemberra ni-yengbina ngarningka akwala ayakwa nakina Jesus. Ni-yama, “Wuburra laka dibina didarringka kingiyekirrerridinama, kemberra aburrajukwaba Neningikarrawaralangwa warnikumamurikaja ke-yekirrerridinama wurrakina-da. Keyekirrerridinama wurrakina wurruwilyaba-langwa warnumamalya karru-wurrena-mulangwa awurruwurrariya amurndakibina nuw-arriyakajungwunu-mulangwa wurrakina akwa kenuminiyarrkuwarakina-mulangwa ayakwa Neningikarrawaralangwa wurrakina-da,” ni-yama nakina Jesus.

Ni-lyumadu-mulangwa nenungkwarba

¹¹ Biya enena ngarningka alawudawarra nenu-makama Jesus aburruwa-wa.

Nuwilyaba nakina nenungkwarba akwa wunambilyuma warnikuwabulena-kiya nabuk-ambilyuma yakwujina awilyabamanja angalya wurrubukalakina. ¹² Biya neningarija-langwadangwa nenikuwenikba ni-yama nungwenikba-wa, “Ngangwa,” ni-yama, “wu-murnduwarna arakba akwa wi-yebijebakina amurndakijika iya ajiringka nungkwa-langwa aduwaba kajungwa ku-meni-yada ekuwarra ngaya nganyangwa,” ni-yama. Eneja kemberra nungwenikba nu-murnduwarna nakina amurndakibina amurndakijika iya ajiringka. Nenuminilirrak-eyebijebakama arakba wunalakina-langwa wunenungkwarba-kiya, ekuwarra nawenikbalangwa umba ekuwarra nenikumarnjenikba-langwa.

¹³ Eneja kemberra arngkidarrba-langwiya nakina nijira-dangwa nenu-kwa ebina ajiringka ena-langwa wurrukwalu-wa warnumamalya umba nu-manga angwarnda aburruwa-langwa akina-murrada. Akwa kemberra ni-likena eminingku-wa angalya nakina-da. Biya ni-likena arakba, nu-wilyakama ena-langwa amurndakijika iya angwarnda-da. Juju...j engku-we-ka ni-likenuma nakina.

N-alilikenu...wa, yanda-langwa ni-yar•da eminingka-manja angalya arakba aminababurna-manja alikira iya warnumamalya. Yakwujina n-ambilyuma nakina akena nara amurndamurndirra ambaka kinu-wilyaka ebina angwarnda, nara kin-engkirrikena nakina ambaka-murri-yada umba nu-wurrawaja ngawa warenja-bawiya akina-da. Ni-jerrukwama angkwulyumida-langwa ngawa nakina-da. ¹⁴ Nara ebina ajijira-mulangwa kinu-wilyaka ena-langwamanja ayarrka, nu-mangbijerriduma nakina ngawa arakba-da. Neningalyingmalyingmadume-ka nakina-da.

Umba akina-manja ngawa angalya na-warrngkijerriduma ngalaja aninga akina. Kemberra nakine-ka nenungkwarba numureyanguma akwa ni-ngayindanguma kin-alyubarinuma aninga.

¹⁵ Biya arakba ni-likena nakina nuwilyaba-langwu-wa nenungkwarba angalya, neni-yendabenuma warki-yada, akwa kembirra arakba nenuminu-war•danga nakina warka. Eneja nakina neni-larrka ena-langwu-wa bikibiki nenik-akwurraji-yada amurndakakina. ¹⁶ Umba ni-ngayindanguma nenik-alyubari-yada aninga bikibiki-langwa kajungwa neniki-ladikajungwi-yada nakina nenungkwarba, mena nara kenu-kwa warnumamalya aninga. Akine-ka bikibiki-langwa aninga na-jijanguma narru-wurrangu-mulangwa ebina amakwulya narr-alkuwayijjuwa-mulangwa warnumamalya amamuwa-langwa aninga warnik-alyubara-langwa.

¹⁷ Biya kembirra arakba ni-yakuwerribika nakina akwa ni-lyangkiyama, “Wurrumurdakibina warnungkwarba nenuminu-war•duwar•denama warka nungwarrka-langwa, nuw-alyubarinama arume-ka aninga aburra,” ni-yama. “Umba nganja ningena yelakwa murumureya ning-ambilyama. ¹⁸⁻¹⁹ Ngi-likajama arakba ngi-lawurradina nungwarrku-wa. Ki-yaminama ngayuwa enuwa-wa, ‘Ngangwa, ningene-ka ning-arriyakajungwuma. Nara kembirra arakba wurrukwala e-yengbijuma ningena nungkwa-langwa ningenukuwena, mena nara k-engkirrikena ngayuwa ayakwa Neningikarrawaru-wa akwa nungkuwa-wa. Umba yirra-ngayindenama ningkakina ki-yaminama ngayuwa-manja wuburra laka wurrukwala-manja ningki-yaminama aduwaba warnumamalya buminu-war•duwar•dena-murrumanja nungkwa-langwa warka. Nganjukwaba ku-war•denama wuburra wurrumurdakenena warnikuminuwar•duwar•da buminu-war•denama, akena nara arakba ningenukuwena e-yamama ningena,’ ki-yaminame-ka ningena nungwarrku-wa-da,” ni-lyangkiyama nakina ni-lyangkumakajungwunuma nenungkwarba. ²⁰ Biya kembirra nu-mirajanga nakina akwa ni-likena arakba ni-lawurradina nungwenikba-langwu-wa angalya-da.

N-alilikenu...wa. Akena awilyikerra-langwiya ngawa ni-likenu-wiya nakina ambaka nenungkwarba, eneja nungwenikba neni-rringka nubukwaya ni-lawurradinuma. Neni-rringka-manja nakina ni-lawurradinu-manja nenikuwenikba, n-errukwule-ka. Biya n-angkarra nakina nenu-kwurukwa, akwa nen-engkarrnga akwa neni-lawurangka nenikuwenikba-manja-da.

²¹ Kembirra ni-yama eneja nenikuwenikba nungwenikba-wa, “Ngangwa, ningene-ka ning-arriyakajungwuma. Nara k-engkirrikena Neningikarrawaru-wa akwa nungkuwa-wa. Nara kembirra arakba nungkwa-langwa ningenukuwena ningena mena ninguwurrariya-baba,” ni-yama.

²² Akena eneja nungwenikba nen-ardijuwa wurrumurdakibina warnumamalya nenuminu-war•duwar•danguma, biya ni-yama aburruwa-wa, “Kwa warenja, wurringa-lyilyiya dumbala dadingaba-langwa aken-awiyebaji-yada naka,” ni-yama. “Akwa wun-awiyebajiya eyukwujija errumungkwa amamamuwa ena-langwa-manja amama-muwa ayarrka akwa wun-awiyebajina ngarningka ebina eninga-lika ena-langwa-manja alika. ²³ Akwa yiki-likaja yiku-mena ebina eyukwujija bulukwa engmurra. Yiku-wardena akwa yik-aburdena akina. Kembirra ak-alyubarinama ababurna amadangkwa iya aninga

ngakwurruwa aki-yekirrerrikajungwunama, ²⁴ mena naka nenikuwarrka nganyangwa ni-jungwu-murrada, akena aduwaba n-enibuduma arakba naka-da. Ningen-akburrangama arakba nibina ni-lyumadu-murrada-da,” ni-yama neniyuwangkwa nakina. Biya nuw-alyubarina arakba aninga wurrakina-da.

²⁵ Akini-yada ngawa eneja nuwilyaba nenikuwenikba narumadangwa nu-war•danguma warka errekba-manja. Biya ni-lawurradinumanja nakina angalyu-wa akwa n-akwudangwukajungwunumanja alikira-wa, n-engkirrika nakina arakba akumalyumalyangka eningalukwanja na-malyangkeyinuma. ²⁶ Biya kembirra nen-ardija nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da nungwenikba-langwa akwa ni-yama, “Ne-yamarrkinama wurrakina?” ni-yama nakina.

²⁷ Eneja nibina nenikuminuwar•duwar•da ni-yama enuwa-wa, “Nungkwa-langwa nenikumarnjena ni-yar•duma naka. Kembirra eneja nungwena yirrenu-makama yarniku-warda ebina eyukwujiya bulukwa engmurra, mena ni-lawurradinu-mubaba karninikuwena ngawa neningaba nakina-da,” ni-yama.

²⁸ Eneja kembirra narumadangwa nenikuwenikba nenak-ar•darra awinyamba. Nara kini-ngayindanga kin-awiyebena alikira-wa. Kembirra eneja nungwenikba ni-jadinga nakina alikira-langwa akwa ni-yama, “Nara errekba-manja ambilyuma umba kwa, awiyeba-langwa marrakba arrawu-wa,” ni-yama.

²⁹ Akena eneja ni-yama nungwenikba-wa, “Kwuja, ngayuwa yirraminu-war•danguma warka nungkwa-langwa,” ni-yama. “Mababurne-ka mamarika iya yinungkwura ningu-war•danguma, ningu-war•duwar•denama aduwaba ngawa ningena-da, wurrumurndakenena wuburra warnumamalya buminu-war•denama aburrajukwaba nungkwa-langwa. Nara yibamini-yarrkuwurranga ebina yi-maka-mulangwa ayakwa nungkuwa, akena nara kembirra yiku-kwa awilyuwilyaba nenukwuda ngayuwa-wa-da kajungwa yarnik-alyubari-yada nganyangwa warnumamalya-da. ³⁰ Akena naka eneja nenikuwena nungkwa-langwa ni-jerrukwama ebina angwarnda nungkwa-langwa wurruwurrariya-manja wurridarringka. Umba ni-lawurradinu-manja naka nungkwa-langwa nenikuwena angalyu-wa, kembirra nungkwaja ningkarra-makama ningkakina nungkwa-langwa-manja warnikuminuwar•duwar•da, kembirra narru-wardanguma engmurra eyukwujiya bulukwa ena-langwi-yada wurrakina-da,” ni-yama nakina nenikuwenikba nungwenikba-wa.

³¹ Eneja kembirra nungwenikba ni-yama enuwa-wa, “Nenukwa, ngeniyerriya,” ni-yama, “ningkene-ka ningk-ambambilyuma yelakwa ngayuwa-manja, akwa amurndakenena amurndakijika-murriya nganyangwa nungkwa-langwe-ka ababurna-langwa ena. ³² Umba ena yirr-alyubarinama yarna aninga yirri-yekirrerrikajungwunama yarna. Eningabe-ka ena mena naka nenikuwarrka nganyangwa ni-jungwu-murrada, akena aduwaba n-enibuduma arakba naka-da. Ni-lyumadu-murrada, akena ningen-akburrangama ngayuwa,” ni-yama neniyuwangkwa, nenu-makama nenikuwenikba-wa-da. Akwa ena ngawa-da.

Enena abiyakarbiya alawudawarra nenu-makama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

16

Numinilyenjirra-langwa mangma nenikuminuwar•duwar•da

¹ Biya kembirra nenu-makama Jesus ena-langwa-manja warnikaburrakiyuwa enena alawudawarra nuwilyaba-langwa nenikuminuwar•duwar•da.

Nuwilyaba n-ambilyumurra nenikuminuwar•duwar•da nakina. Umba eneja ena-langwa nubungkawa numinababurne-ka alikira iya amurndakijika akwa angwarnda nakina. Nakine-ka kembirra nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa numurndak-akukwurrājuwama ababurna-langwa eningerribirra ena-langwa-langwa nubungkawa.

Bi...ya aburraja wurrukwa warnumamalya na-likenuma nakinu-wa nubungkawa akwa ne-yamama, “Nakine-ka nenikuminuwar•duwar•da nungkwa-langwa nibina n-akwurrainama ababurna-langwa amurndakijika nungkwa-langwa nuwurrariye-ka nenumamalya nakina,” ne-yama. “Ni-jerrukwuname-ka eningerribirra nungkwa-langwa nakina. Ku-mangbijerridinama kembirra adinuba ningkakina,” ne-yama wurrakina nenu-maka nakina-manja nubungkawa-da.

² Eneja kembirra nubungkawa nen-ardijuwa nibinu-wa arakba nenikuminuwar•duwar•da. Nakine-ka ni-likena kembirra enuwa-wa. Umba ni-yama nakina nubungkawa ena-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da, “Amiyambena ena ayakwa bu-makama warnumamalya nungkuwa-langwa?” ni-yama. “Yirra-ngayindenama nungkuwa ku-murnduwarnama aduwaba ababurna-langwa angwarnda nganyangwa. Akwa yikumin-arrikarrenama jurra-manja akina ababurna-langwa akwa yiku-kwunama akina jurra ngayuwa-wa, mena nara-baba arakba aminu-war•duma ningkena warka nganyangwa yelakwa,” ni-yama nakina nubungkawa enuwa-wa.

³ Umba eneja nakina nenikuminuwar•duwar•da ni-lyangkumakajungwunuma arakba. “Karukwa!” ni-yama. “Ki-yamarrkiname-ka ningena aduwaba? Nubungkawa nganyangwa nu-warenama ngayuwa. Nara kembirra arakba aminu-war•duma ningena warka ena-langwa-da. Ningeningarrubuda-me-ka ningena ningenu-mungkada-langwa edirra-da. Akwa nara e-yukwamajuma erribirra angwarnda iya aninga warningerribirru-wa warnumamalya, ki-yeliyena-mubaba kembirra ningena ngayuwa akina-langwa-da.

⁴ Wa! Ningeningma kembirra arakba ningeni-ki-yama-langwa ngayuwa kajungwa nari-yada a-waruma wurrukwa warnumamalya ngayuwa-da. Kembirra ki-jadena-manja ngayuwa nubungkawa-langwa-langwa alikira, aburraja kab-awiyebajinama ambaka-murra ngayuwa wurrakina warnumamalya aburra-langwu-wa alikira-da,” ni-yama ni-lyangkumakajungwunuma nakina nenikuminuwar•duwar•da-da.

⁵ Biya nen-ardijuwama nakina kembirra wurrumurndakibina warnumamalya warniku-kwi-yada angwarnda iya aninga ena-langwu-wa nubungkawa. Wurruwilyuwilyaba-wiya nen-ardijuwama nakina enuwa-wa wurrumurndakina warnumamalya wurraburna-langwa. Biya ni-yama nakina nuwilyabu-wa, “Ambarrngarna aninga ningkeniku-kwi-yada ningkena nubungkawa nganyangwa?” ni-yama.

6 Eneja ni-yama, “Kinu-kwunama-ka ningena arngkumemberrkwa-ma arngkumemberrkwa budila enuwa-wa aliba-langwa amalyirra,” ni-yama.

Kembirra eneja ni-yama nakina nenikuminuwar•duwar•da enuwa-wa, “A•a! Wu-miya ena jurra nungkwa-langwa. Ambarriya akwa wu-warrukwajiya ena ekirra. Nara arngkumemberrkwa-ma arngkumemberrkwa umba arngkumangbala-ma arngkumemberrkwa k-arrikarrenama ningkakina yelakwa-da. Biya arngkumangbala-ma arngkumemberrkwa kinu-kwunama budila enuwa-wa kembirra-da,” ni-yama nakina.

7 Umba ningka-langwa nenungkwarba ni-likenuma enambalangwa enuwa-wa. Kembirra ni-yama eneja nakina nenikuminuwar•duwar•da, “Umba nungkwaja, ambarrngarna ningkena aninga ningkeniku-kwi-yada nubungkawa nganyangwa?” ni-yama.

Eneja ni-yama, “Kinu-kwunama-ka ningena 1,000 beka amadidira-murra amaninga nungkwa-langwu-wa nubungkawa,” ni-yama.

Kembirra eneja nakina nenikuminuwar•duwar•da ni-yama, “A•a! Wu-miya ena jurra nungkwa-langwa. Nara 1,000 umba 800 k-arrikarrenama ningkakina,” ni-yama nakina-da.

8 Bi...ya n-engkirrika arakba eneja nubungkawa ayakwa nakinalangwa nikalya nenikuminuwar•duwar•da ni-yama-mulangwa nakina. Biya ni-yama, “Nakakirume-ka nakina nenikuminuwar•duwar•da nganyangwa. Milyenjirre-ka mangma ena-langwa,” ni-yama nakina nubungkawa. Ena-bu ngawa-da.

Biya kembirra Jesus nenu-makama ngarningka ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yama nakina, “Akine-ka ni-yengbinuma nakina nubungkawa ayakwa, mena warnumamalya wurribina na-lyelyingmina-murumurra wulkwa amurndakijikamurriya-manja na-likaja-mubaba milyenjirra-murra mangma wurrakina. Warningme-ka wurrakina *warniku-wulda-langwa *warniku-ngwur•da-langwa enena-manja angalya. Warningme-ka warniki-yama-langwa warnumamalya-manja wurribina nalyangmurukweyina-murumanja aburrajukwaba amurndakijikamanja umba nara akwala. Umba aburraja warnumamalya wurribina na-lyelyingmina-murumurra Neningikarrawara-langwa-manja alarradada na-lyangmurukweyina aburrajukwaba wurrakina enena-manja angalya akwa ngawa ngarningka amurndakibinamanja Neningikarrawara-langwa-manja ngalajukwaba-da. Kembirra enena-manja angalya narruma-wilyakinama wurrakina mangma meningilyenjirra-ma amurndakijika-langwa. Warningbala warniki-yama-langwa warnumamalya-manja wurribina nalyangmurukweyina-murumanja amurndakijikamurriya-manja wurrakina umba nara akwala-manja,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

9 Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, “Kembirra ngarra-makinama ena ayakwa nungkwurruwa-manja,” ni-yama. “Nungkwurraja yika-mamurikajinama kirrakina wurrukwalamanja warnumamalya. Yika-kwunama aninga iya amurndakijika akwa angwarnda. Ambaka-murra kembirra yiki-jungwunamanja kirrakina, nara arakba a-ngayinduma amukwiadakina kir-

rakina amurndakijika-murriya. Akini-yada ngawa eneja Neningikarrawara nakina yikenu-wilyakinama kirrakina ena-langwu-wa angalya abalkaya,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹⁰ Biya ni-yama nakina Jesus ngarningka aburruwa-wa, “Kirruwilyaba karnumamalya yikinum-in-akwurrajina-manja amurndamurndirra kirrakina eyukwujiya angwarnda ningka-langwa nenumamalya akena nara-manja amini-jerrukwama akina, kembirra ambaka-murra eneja yikenu-werrungwur•denama nungkwurruwa-manja akwa nungkwurraja yikinum-in-akwurrajina kirrakina ena-langwa adirringwarna angwarnda-da. Akena kirrikalya-manja kirruwilyaba karnumamalya, nara-manja akwurrajuma eyukwujiya angwarnda ebina ambaka-langwa umba yikinumini-jerrukwuna-manja akina, kembirra nara nakina a-werrungwur•duma nungkwurruwa-manja akwa nara kirrakina amin-akwurrajuma aruma angwarnda ena-langwa-da. ¹¹ Nara-manja nungkuwa akwurrajuma ningkakina angwarnda iya amurndakijika ningkumurndamurndirra enena-manja angalya, amiyambena kembirra Neningikarrawara-langwa kinumin-akwurrajina ningkakina? Nara-da. Nare-ka a-kwama Neningikarrawara eningerbirra ena-langwa nungkuwa-manja ningkenik-akwurraji-yada ena-langwa akina-da. ¹² Amurndakenene-ka amurndakijika iya angwarnda nara nungkwa-langwa akina. Umba eneja Neningikarrawara nginu-kwunama ena-langwa angwarnda iya amurndakijika-murriya eningaduwaya nungkuwa-manja. Kembirra nara-manja akwurrajuma ningkakina amurndakakina eningaduwaya enena-manja angalya, ki-yamarrkinama ningkakina ambaka-murra? Eneja kenu-kwunama ningkakina Neningikarrawara eningaba ebina ena-langwa eningangkawura ena-langwa-manja angalya abalkaya-na? Nare-ka nakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

¹³ Biya ni-yama ngarningka nakina aburruwa-wa, “Neningerbirra nenikuminuwar•duwar•da nare-ka nakina aminu-war•duma warka wunalekbina-kiya-langwa wunubungkawawa-kiya-langwa wunambilyuma. Dukwa kini-lyelyingminama nuwilyaba-manja nubungkawawa, kinu-werrikambilyama enuwa-manja, umba dukwa kenu-wirrikbinama nakina ningka-manja akwa nara kembirra akwurrajuma angwurra nakina-manja-da. Akine-ka ngarramakama mena-baba ka-bungkawadina-manja akina angwarnda nungkwurruwa-manja, kembirra Neningikarrawara nara a-bungkawaduma nakina nungkwurruwa-manja-da,” ni-yama Jesus nenu-maka ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa abiyakarbiya akwala ayakwa

¹⁴ Aburraja wurrukawala WurruBarija warnumamalya aburrajukwaba nuw-engkirrikenuma amurndakibina ayakwa Jesus-langwa. Kembirra nenu-marngekajuwama enuwa-wa mena na-lyelyingminu-mubaba angwurra angwarnda.

¹⁵ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Kirrakina-bina kirra-ngayindenama warnumamalya ke-yamina-mulangwada, Karningabe-ka KirruBarija kirrakina karnumamalya,

kirruwerrikidirrbure-ka kirrakina-da.' Akina kirri-ngayindenama akena eneja Neningikarrawara neningma nakina mangma iya yukwudukwuda nungkwurra-langwa. Neningma angwurra nungkwurruwa-manja karnumamalya. Nara a-lyanguwerribikajungwuma nakina wuburra kirrukwala karnumamalya kirri-lyanguwerribikajungwunama kirrakina-da. Yiki-yamina-manja karnumamalya, 'Eningaba akina,' dukwa Neningikarrawara kini-yaminama arrkala, 'Awurrariya akina,' kini-yaminama dukwa nakina-da," ni-yama Jesus nenu-maka WurruBarija-manja-da.

¹⁶ Biya ngarningka ni-yama kembirra Jesus aburruwawa, "Arakburakba-kiya-wiya wurribina warnikakakirumaka warnumamalya narr-akakirumakama Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma narra-makama wurrukwala-manja warnumamalya. Akwa narr-akakirumakama ngarningka Neningikarrawaralangwa-langwa ayakwa amurndakibina WurruBuburabuda narra-maka-mulangwa wurrakina ena-langwa-manja warnumamalya. Amurndakakina-langwiya-bina ayakwa narr-akakirumakama wurrakina warnikakakirumaka wurrukwala-manja warnumamalya wurriyirrbiyirba ngawa-da.

"Bi...ya aburraja warningaduwaba warnumamalya kembirra nuw-engkingkirrikenuma aburrajukwaba aduwaba amurndakakinuwa-bina ngawa ayakwa wurrakina. Eneja kembirra Janjana Nenikumengekingambaja ni-yar•duma arakba enena-manja angalya. Kembirra ni-yar•dangu-mulangwa nakina Janjana, ngayamba-langwa ningarra-wilyakajuwama warnumamalya-manja eningaba ayakwa kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara nakina. Kembirra aduwaba aburraja wurrababurna-langwe-ka warnumamalya neningayindenama angwurra wurrakina kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara nakina aburruwa-manja. ¹⁷ Nungkwurraja kirri-yaminama karna karnumamalya, 'Nare-ka a-jerriduma amurndakakina angalya abalkaya akwa amurndakenena angalya arrawa ngalajukwaba,' kirri-yaminama. Umba amurndakibina ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa ngalajukwaba nare-ka a-jerriduma akina. Akena ngarra-makinama nganja ngayuwa, amurndakibina angalya abalkaya iya amurndakenena angalya arrawa dukwa ka-jerridinama akina umba amurndakibina ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa nare-ka a-jerriduma akina. Nara ngawa awilyuwilyaba a-jerriduma akina-da.

¹⁸ "Arakburakba-kiya-wiya nenu-kwa-manja eneja Neningikarrawara enena ena-langwa ayakwa eningarumuruma nakina-manja Mawijija, ni-yamama nakina Neningikarrawara,

'Nuwilyaba nenungkwarba kininga-lalikina-manja dadingiyenikba ena-langwa, umba kininga-mena-manja dingka-manja didarringka, kembirra wunalakina-kiya ngawa kenirndirndirrkeyinama arakba. Akwa ngarningka nuwilyaba nenungkwarba kininga-lalikina-manja dadingiyenikba ena-langwa, akwa kembirra eneja ningka-dangwa nenungkwarba kininga-mena-manja dakina, kembirra nakine-ka nenungkwarba akwa ngawa dakina didarringka

aburnajukwaba keni-rndirndirrkeyinama arakba wunalakina-da,'
ni-yamama Neningikarrawara," ni-yama Jesus wurrumurdakibina-
manja WurruBarija warnungkwarba-da.

Numinababurna-langwa amurndakijika nenumamalya akwa Lajirida-langwa

¹⁹ Biya kembirra arakba nenu-makama enena alawudawarra nakina Jesus wurrumurdakakina-manja WurruBarija warnumamalya.

Nuwilyaba naruma nenumamalya n-ambilyuma nakina awilyaba-manja angalya. Numinababurne-ka nakina amurndakijika iya angwarnda akwa aninga-murriya. Akwa n-awiyuwiyebenuma dumbala dukukwulyubena dibina nu-beyindanguma duminaruma angwarnda. Akwa n-alyelyubarinuma aninga eninginingaba-wiya mababurna-langwa mamawura iya marringa nakina-da.

²⁰ Eneja nuwilyaba nenungkwarba n-ambilyuma nakina yakwujina enejukwaba ebina-manja ngawa angalya. Nenimikirra nakina Lajirida. Nakine-ka nenungkwarba neningalyingmalyingme-ka. Awurrakwulumide-ka amarmarra n-arrirreyinuma ena-langwa-manja nenumadangkwa. Aburraja wurrukwalaw warnumamalya ena-langwa neni-lyilyanguma nakina nibina-langwu-wa naruma nenumamalya alikira. Neni-lyilyanguma wurrakina akwa neni-lalikama nengmakwulalijuwama nakina akawiyuwiyeba-manja akwudangwa.
²¹ N-alyubarinu-manja nibina naruma nenumamalya ebina aninga, kembirra ngalaja eyukwayuwa aninga n-alyubarinu-mulangwa nakina ne-ngkilarreyinuma akina ajiringka-wa. Eneja nakina Lajirida ni-ngayindanguma ebina aninga ne-ngkilarreyinu-mulangwa nenik-alyubari-yada akina. Aburraja wurruwarda na-likenuma enuwa-wa akwa narri-ngbijuwama amarmarra amurndakibina ena-langwa-da.

²² Bi...ya kembirra nakine-ka neningalyingmalyingma nenungkwarba ni-jungwa arakba. Umba aburraja Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja neni-ngkajika wurrakina nibina ni-jungwuma, akwa nenu-wilyakama karrawaru-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya n-ambilyu-murruwa Aburiyama, kajungwa kin-ambilyi-yada ngawa enuwa-manja yakwujina akwudangwa.

Bi...ya kembirra eneja nibina nenumamalya numinababurna amurndakijika iya aninga ni-jungwa enejukwaba nakina. Aburraja neni-rungkwaba nenumadangkwa ajiringka-manja arakba-da.
²³ Umba ni-likena arakba kembirra awurrariya-wa angalya warninikijungwa-langwu-wa nakina. Akena akina-manja ngawa angalya warninikijungwa-langwa-manja, n-arrkwujeyinuma nakina nenumamalya, ni-lyandinume-ka angwurra nakina-da. Biya nungwundikadinga akwa nenilirraki-rringka wunalakina Aburiyama akwa Lajirida. Umba awilyikerra ngawa angalya aburnaja wunalakina nen-ambilyumurra-da.

²⁴ Eneja kembirra n-ardanga nakina nenumamalya Aburiyamu-wa. "Namira...wu!" ni-yama. "Errukwuliya-langwa nganja akwa ni-larrkiya-langwa Lajirida ngayuwa-wa yangkwurrangwa, kajungwa kin-akumi-yada ayarrka amamuwa ena-langwa akungwa-manja akwa kinu-murndadiki-yada alyelyikba nganyangwa. Marrakba! Karukwa!

Ningi-lyandiname-ka ningena enena-manja angalya angwura-wiya,” ni-yama nakina nenumamalya Aburiyamu-wa-da.

²⁵ Akena eneja ni-yama Aburiyama, “Engkirrikiya, namira,” ni-yama. “Ningk-ambilyu-wiya ningkeniba nungkuwa ningkakina, ningku-wilyakama ababurna amurndakijika iya aninga. Eneja naka Lajirida nara ebina amurndakijika iya aninga kinu-wilyaka enuwa-manja, neningalyingmalyingma neningangkawura n-ambilyuma nakina. Umba aduwaba kembirra niyekirrerra arakba naka yelakwa, umba nungkwaja ningkakina yakwujina ningk-arrkwujeyinama ngawa, ningki-lyandinama ningkeningangkawura. ²⁶ Umba ngarningka ngalaja akina laka edirra angwujirira angwurn-dikirra nuw-ambilyama wilyarra, kajungwa wurribina karri-ngayindena-manja warniki-lika-langwa yadada nungkuwa-wa nari-yada wurrakina a-likama-da. Akwa nara warningerribirra yadikina ningk-ambilya-mulangwa ningkakina a-kuwabijanguma yangkwurrangwa yirruwa-wa-da,” ni-yama Aburiyama enuwa-wa-da.

²⁷ Eneja kembirra ni-yama nibina nenumamalya, “Aburiyama, marrakba, namira, ni-larrkiya-langwa kembirra Lajirida nungwarrka-langwu-wa angalya,” ni-yama. ²⁸ “Aburraja wurrakina yakwujina wurrumangbala nganyangwa narrkuwarrka-murriya nuw-ambilyama. Eni-likaja nakina abunu-makina abunu-madumurrukwna, kajungwa nari-yada a-likama wurrakina enenu-wa awurrariya angalya akwulyandilyandu-wa, wuburra laka ngayuwa ningi-likenuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya,” ni-yama nakina nenumamalya Aburiyamu-wa-da.

²⁹ Eneja Aburiyama ni-yama enuwa-wa, “Nungkwa-langwa narrkuwena-murriya narru-wilyakinama wurrumurndakakina akina ayakwa Mawijija-langwa akwa ngawa WurruBuburabuda-langwa,” ni-yama. “Ab-engkirrikaja kembirra wurrakina amurndakakinu-wa ayakwa aburra-langwu-wa. Narra-madumurrukwa-mulangwa arakba, kembirra abarramin-engkirrikaja wurrakinu-wa akina ayakwa,” ni-yama Aburiyama enuwa-wa-da.

³⁰ Eneja kembirra nenumamalya ni-yama, “Nare-ka, namira,” ni-yama nakina. “Ka-jungwuna-manja wurruwilyaba warnumamalya biya kembirra kuw-enibudina-manja wurrakina akwa ka-likaja-manja aburruwa-wa, kembirra kuw-engkirrikajame-ka amandangwa wurrakina akina ayakwa-da. Kembirra arakba wurrakina karru-wurrenama awurruwurrariya umba kuw-engkirrikajama arakba eninginingaba-wiya-da,” ni-yama nakina nenumamalya Aburiyamu-wa.

³¹ Eneja ni-yama Aburiyama, “Nara-manja wurrakina engkirrikuma Mawijija-langwu-wa ayakwa akwa WurruBuburabuda-langwu-wa, nara kembirra wurrakina engkirrikuma aduwaba wurrukwalu-wa warnumamalya. Kwuja! Kini-jungwuna-manja nuwilyaba nenumamalya biya kin-enibudina-manja nakina akwa kini-likaja-manja nakina yadada aburruwa-wa, kenu-madumurrukwna-manja nakina wurrakina-manja, nare-ka wurrakina engkirrikuma ena-langwu-wa ayakwa,” ni-yama Aburiyama nibinu-wa nenumamalya-da. Ena ngawa-da.

Enena alawudawarra nakina Jesus nenu-makama wurrumurndakibina-manja WurruBarija warnumamalya-da.

17

Aka-kwudirrkina-mulangwa warnumamalya awurruwurrariya-wa akwa akamini-yakuwabijeyina-mulangwa wurrukwala warnumamalya

¹ Biya kembirra Jesus ni-yengbinuma nakina ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. “Wurrukwala warnumamalya yikabu-kwudirrkina-ka amandangwa nungkwurruwa-manja awurrariya-wa wurrakina,” ni-yama Jesus aburruwa-wa. “Akena nara nungkwurraja karna a-ngwanjajuma wurrakina. Kembirra yiki-yamina-manja akina awurrariya, ka-ngekburakajungwunama ngalaja awurrariya nungkwurra-langwa ambaka-murra. ² Umba yika-kwudirrkina-manja wurrukwala warnumamalya awurrariya-wa akwa ke-yamina-manja akina awurrariya, kembirra aminakina-langwa ka-ngekburakajungwunama awurrariya angwurra nungkwurra-langwa ambaka-murra. ³ Nungkwurraja kembirra yiki-rringkejungwunama angwurra kirrakina kajungwa nari-yada a-kwudirrkama wurrukwala warnumamalya awurrariya-wa,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, “Kini-yamina-manja nenikumarnjena awurrariya nungkuwa-manja, kembirra nungkwamba-langwa kinu-makinama enuwa-wa ebina-langwa awurrariya ni-yama-mulangwa nakina nungkuwa-manja. Umba kin-engkirrikaja-manja nakina nenikumarnjena ayakwa nungkwa-langwa akwa kinuma-warrukwajina-manja mangma ena-langwa, kembirra arrkala kinumini-yakuwabijinama ningkakina-da. ⁴ Umba kini-yamina-manja ngawa nakina, kini-ngekbungekburakina-manja nakina awurruwurrariya nungkuwa-manja neningangkawura, kembirra nungkwaja arrkala kinumini-yakuwabijinama ngawa ningkakina ningkeningangkawura-da. Dukwa arngkababurna kini-yaminjaminama nakina nungkuwa-wa, ‘Marrakba, yimini-yakuwabijiya-langwa nganja akina.’ Dukwa arngkumbabala arngkambilyuma kini-yaminama nakina akina ayakwa nungkuwa-wa muwilyaba-murra-manja ngawa mamawura. Kembirra nungkwamba-langwa kinumini-yakuwabijinama ningkakina amurndakibina ena-langwa awurruwurrariya, mama amangbala ambilyuma akina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Aku-werrikambilya-mulangwa ngarna Jesus-manja akwa akinuminu-wa•dena-mulangwa warka ena-langwa

⁵ Aburraja kembirra Jesus-langwa warnikilarrkilarrka warnungkwarba ne-yama wurrakina enuwa-wa, “Bungkawa, yirri-ngayindenama yarna yiku-werrikambilyama angwurra nungkuwa-manja,” ne-yama wurrakina. “Yirru-mamurikajina yirraja kajungwa nari-yada a-minikalyikama nungkuwa, umba yiku-werrikambilyi-yada ngawa nungkuwa-manja yarningangkawura,” ne-yama wurrakina.

⁶ Eneja ni-yama Nubungkawa Jesus aburruwa-wa, “Nara ambaka karna a-werrikambilyuma ngayuwa-manja-na!” ni-yama. “Ku-werrikambilya-manja ngawa ningkakina ngayuwa-manja, mame-ka ku-warrngkuwerrikambilya-manja ningkakina ngayuwa-manja, ki-yengbinamurra kembirra enena ayakwa ningkakina. Ki-yaminama

enenu-wa eka, ‘Warumajungwa, umba jeyi, likaja angerriba makardu-wa. Biya kembirra yakwujina k-akumurna amukayerra nungkwa-langwa kuw-arjiyi-yada makarda-manja,’ ki-yamina ningkakina-da. Umba ngalaja enena eka kakumin-engkirrikajame-ka ayakwa nungkwa-langwa akina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnungk-warba warnikilarrkilarrka nakina-da.

⁷ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, “Awur-murra kirruwilyaba karnumamalya yikini-larrkajama nungkwurra-langwa nenikuminuwar•duwar•da errekbu-wa warki-yada. Dukwa kinu-mungkadinama nakina ajiringka-da, dukwa jiba-manja kin-akwurradinama-da. Biya kembirra larruwura kini-lawurradinama awurmurra nakina alikira-wa. Nara kembirra e-yamama kirrakina enuwa-wa, ‘Kwa, warenja, ambarriya-langwa yelakwa ng-angkirna-wiya ngayuwa aninga nungkwa-langwa k-alyubarini-yada.’ Nare-ka e-yamama nungkwurruwa enena ayakwa nungkwurra-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da kirrakina-da. ⁸ Nare-ka! Kirrubungkawa ena-langwa kirrakina. Kembirra yiki-yaminama kirrakina enuwa-wa, ‘Yimini-dakina aninga nganyangwa. Kembirra k-awiyebenama ningkakina dadingaba-langwa dumbala akwa ku-wilyakinama ebina aninga ningki-daka-mulangwa yangkwurrangwa ngayuwa-wa, k-ajungwa k-alyubarini-yada ngayuwa akina aninga, akwa ki-bekini-yada akubibeka. Kembirra arija-langwa nungkwamba-langwa ki-jenama aninga nungkwa-langwa-da,’ yiki-yaminama nungkwurra-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da kirrakina-da.

⁹ “Nara ningkakina e-yangmarngkwajuma nungkwa-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da nginumina-war•dangu-mulangwa nungkwa-langwa warka, nginumina-engkirrikenu-mulangwa ayakwa nungkwa-langwa ningkibina ningkubungkawa ena-langwa. Nare-ka-da! ¹⁰ Kembirra nungkwurrajukwaba kirrakina yiki-lyangkumakajungwunama enena ayakwa. ‘Ngarningerrirre-ka yanda ngarna. Ngarnikuminuwar•duwar•da wulkwa ngarri-yaminama, akwa ngarningaruma-ma,’ yiki-lyangkiyaminama kirrakina. Umba yiki-jerrukwuna-manja kirrakina ababurna-langwa ebina Neningikarrawara kirrenu-maka-mulangwa karniki-yama-langwa, kembirra yiki-lyangkumakajungwunama enena ayakwa. ‘Mama akina, ngarru-war•danguma ngakwurra-langwa warka, umba nara akwala,’ yiki-lyangkiyaminama kirrakina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikilarrkilarrka warnungkwarba nakina-da.

Nen-eningabaka-mulangwa Jesus wurrumemberrkwa warnungk-warba

¹¹ Bi...ya na-likenuma ngawa wurrakina Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa mibina-langwiya ngawa mamurukwa numulikenu-mulangwiya Jirujalemu-wa makina. Na-likenu-manja wurrakina, ngalaja akina angalya Keliliya ekalyarra-langwa nuw-ambilyuma, umba ngalaja Jameriya ekbuda-langwa nuw-ambilyuma akina. Nuwalilikenu...wa. ¹² Biya ne-yar•danga arakba wurrakina angalya-manja aminambawura-manja alikira iya warnumamalya. Yakwujina ngawa nara-wiya kuw-awiyebena akinu-wa angalya, aburraja wurrumemberrkwa warnungkwarba nenu-kwurukwa wurrakina Jesus-uwa arakba-da. Wurrakine-ka warnungkwarba nuw-alkilkayanguma ambaka aw-

ilyikerra, mena nuw-arrirreyinuma awurrakwulyumida amarmarra wurrakina-baba. ¹³ Biya nuw-ardanga Jesus-uwa. “Jesus...ayi!” ne-yama wurrakina. “Bungkawa...yi, errukwuliya-langwa yirraja...wu!” ne-yama wurrakina warnungkwarba, nuw-ardanguma engka-langwa Jesus-uwa.

¹⁴ Eneja Jesus neni-rringka wurrakina, akwa n-ardanguma nakina engka-langwa aburruwa-wa akwa ni-yama, “Jeyi! Wurri-likaja kembirra arakba Neningikarrawara-langwu-wa alikira...wu, kajungwa yikabu-rringkini-yada yakwujina WurruMinida warnungkwarba...wu! Akwa yikabumini-rringkini-yada nungkwurra-langwa karnumakwulya...wu!” ni-yama nakina Jesus. Kembirra na-likena arakba aburraja wurrakina wurrumemberrkwa warnungkwarba angerriba Neningikarrawara-langwu-wa alikira. Biya na-likenu-manja ngawa mamurukwa-langwiya, na-mungkwur•dadinuma lukwakwa warnumakwulya wurrakina-da.

¹⁵⁻¹⁶ Umba kembirra nuwilyaba nenungkwarba ni-rringkajungwa nakina n-eningabaduma arakba, akwa ni-lawurrada dirrbura Jesus-uwa. Niminingke-ka nenungkwarba, NeningiJameriya nakina. Biya ni-yangkarjiyajungwunuma nakina neni-yangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa. “Neningabe-ka Nubungkawa Neningikarrawara!” ni-yama. Biya n-abuluwendinga n-engmudirruwajungwa nenumukwurra nakina ajiringka-wa akwudangwa Jesus-langwa-manja alika, akwa ni-yama nakina Jesus-uwa, “Ngeniyerriya, yiminumungkwur•dangu-murrada nganyangwa ningenumakwulya!” ni-yama nakina-da.

¹⁷ Eneja ni-yama Jesus, “Wurrumemberrkwa warnungkwarba ningarra-mungkwur•danguma warnumakwulya ngayuwa, akena wurrangamba wurrukwala wurrumangbala wurrabiyarbuwa? ¹⁸ Miyambena-burra naka nenungkwarba niminingka ni-lawurradinuma nuwilyaba-ma nakwukawura ngayuwa-wa akwa neni-yangmarngkwajuwama nakina yimbukwa Neningikarrawara?” ni-yama Jesus.

¹⁹ Biya ni-yama nakina Jesus nakinu-wa nenungkwarba, “Mirajanga!” ni-yama. “Jeyi! Likaja arakba. Nara yikuminikalyika ayakwa nganyangwa, umba ningk-eningmidinuma ngayuwa ka-mungkwur•dena-mulangwa warningerribirra-langwa warnumamalya. Kembirra akina-langwa ningk-eningabaduma arakba ningkakina-da,” ni-yama Jesus nakinu-wa niminingka nenumamalya NeningiJameriya-wa-da.

Kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara

²⁰ Bi...ya aburraja wurrukwala WurruBarija warnungkwarba neni-yendabena wurrakina Jesus-uwa. “Ngambi-yada-burra Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina ngarrababurna-manja ngarnumamalya?” ne-yama.

Eneja ni-yama Jesus, “Kinu-bungkawadina-manja Neningikarrawara, nara kirrakina a-rringkama menba-murra kinubungakwadina-mulangwa nakina. ²¹ Akwa nara e-yamama amukwiyadakena ayakwa, ‘Kwuja! Naka-bina!’ akwa ngawa, ‘Nangaba!’ nare-ka e-yamama kirrakina. Ngarra-makinama ngayuwa

ningena, Neningikarrawara kinu-bungkawadinama nakina akini-yada ngawa yikinumini-yarrkuwarakina-manja kirrakina ayakwa karnumamalya ena-langwa nungkwurra-langwa-manja mangma iya yukwudukwuda,” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba-da.

²² Biya kembirra ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Arngkingka-manja yiki-ngayindenama kirrakina karniki-rringki-yada ngayuwa ki-lawurradina-mulangwa yangkwurrangwa ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Yiki-ngayindenama karniki-rringki-yada ngayuwa aduwaya, wulkwa muwilyaba-ma ngawa mamawura, akena nara a-rringkama kirrakina ngayuwa-da.

²³ “Aburraja kirrabu-makinama wurrukwala warnumamalya, ‘Kwuja! Nangaba!’ umba aburraja wurrukwala, ‘Naka-da!’ Akena nungkwurraja nara engkirrikuma aburruwa-wa, e-yuwama aburruwa-manja. ²⁴ Nare-ka engkirrikuma aburruwa-wa, mena ki-lawurradina-manja ngayuwa, kembirra wurrababurna-langwe-ka warnumamalya kabu-rringkinama ngayuwa-wa. Wuburra laka yibina yibilyibilya kini-ngarningmindena-manja yakina, kembirra yikini-rringkina-manja kirrakina kini-larrkabarrakajinama angalya yakina angerriba iya angerriba, yakine-ka wuburra ki-lawurradinama nganja ningena. Aburraja kembirra kabu-rringkinama wurrababurna-langwa warnumamalya ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Kabu-rringkiname-ka aburra-langwa-murra menba wurrakina. ²⁵ Akena adinuba-wiya nganja ki-lyandinama ningena ngayuwa angwurra, ka-warena-mulangwa ngayuwa warna warnumamalya warningaduwaba,” ni-yama Jesus nakina-da.

²⁶⁻²⁷ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Arakburakba-kiya-wiya, n-ambilyu-wiya nakina Nawa, aburraja wurrakina warnumamalya namin-engkingirrikajajungwunuma ngawa warningangkawura. Ne-yaminjamama na-jijanguma aninga, ne-bibekinuma wurrakina akubibeka. Akwa ne-yakiyakeyinuma warnungkwarba iya wurridar-tingka, nuw-ambambilyuma ngawa. Ne-yaminjamama wurriyirrbiyir-rba ngawa-da.

“Bi...ya eneja ni-jerrukwama ebina arakba warka nu-war•dangu-mulangwa nakina Nawa, numa-ngekburaka-mulangwa num-ar•dirrangu-mulangwa mibina mijiyanga memikirra arka. Kembirra n-awiyebenuma nakina akwa ena-langwa wurrukwala warnumamalya aburruwa. Kembirra ni-larrinuma ngalaja yibina yelyukwa. Umba nawurraki-jungweyinuma wurrumurndakibina warnumamalya wurruwurrakwulyumida. Wurrababurna-langwa na-jungweyinuma. Wulkwa eneja Nawa neniba n-ambilyuma nakina akwa ngawa ena-langwa warnumamalya. Kembirra akine-ka wuburra, ke-yaminama warnumamalya aburrajukwaba ki-lawurradina-manja ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Kamin-engkingirrikajajungwunama aburrajukwaba wurrakina ngawa-da.

²⁸ “Akwa ngarningka arakburakba-kiya-wiya, n-ambilyu-wiya nakina Lada, aburraja Warningijaduma warnumamalya namin-engkingirrikajajungwunuma warningangkawura wurrakina

aburrajukwaba. Ne-yaminjamama na-jijanguma aninga akwa ngawa ne-bibekinuma akubibeka. Namurndaku-beyindanguma akwa ngawa narri-lungkuwabijuwama amamarda aninga, akwa narri-ngekburakama alikira. Ne-yaminjamama wurriyirrbiyirra ngawa wurrakinu...wa. ²⁹ Akena ni-lalika-manja nakina Lada ebina angalya Jaduma, mibina-manja ngawa mamawura, eneja Neningikarrawara ni-larrkama angwura angubina-langwa ajiringkawa. Ngalaja nawurraki-kalaridinuma akwa nawurraki-jungweyinema wurrumurndakibine-ka Warningijaduma warnumamalya. Wurrababurna-langwa na-jungweyinema wurrakina, umba yimbukwa Lada neniba n-ambilyuma nakina. ³⁰ Kembirra akine-ka wuburra, aburrajukwaba ke-yaminama warnumamalya, akini-yada ngawa k-abilyerrikajungwuna-manja ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Aburrajukwaba kamin-engkirrikajajungwunama wurrakina ngawa-da.

³¹ “Akini-yade-ka ngawa, eneja kin-ambilya-manja nuwilyaba nenungkwarba ena-langwa-manja alikira karrawara ekbilyuwalya-manja, nara nakina a-dirrirnduma akwa awiyebuma arrawuwa angkama amurndakijika ena-langwa. Umba enejukwaba ningka-langwa nenungkwarba kinu-war•dena-manja warka erreka-manja, nara nakina errikerruma akwa a-lawurraduma angalyu-wa. ³² Nungkwurraja yik-eningmidinama karna yingi-yama-mulangwa ying-errikerrinu-mulangwa dibina dadingiyenibka Lada-langwa. Kembirra yiki-yakuwerribikinama ambaka-langwa ngaluwa-wa kirrakina-da.

³³ “Umba eneja nuwilyaba nenungkwarba nibina kini-lyelyingmajungwunama kini-ngayindena-manja ababurna-langwa amurndakijika enena-manja angalya umba kinuwarena-manja Neningikarrawara, kembirra kini-jungwunama neningangkawura nakina-da. Umba nibine-ka eneja nenungkwarba nara-manja a-waruma neniki-jungwangena-langwa umba ken-aburrakiyuwarna-manja ngayuwa-manja nakina, neniba kin-ambilyama neningangkawura nakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwuwa warnikabuburrakiyuwa-da.

³⁴ Biya kembirra ngarningka ni-yama nakina Jesus, “Ngarra-makinama ningena ngayuwa,” ni-yama nakina, “akini-yada ngawa aburraja wurrambilyuma warnumamalya-kiya ka-mungkwulamanja marringa wurrakina muwilyaba-murra-manja ngawa mamukumungkwulinga alyarrngwalyilya, kembirra aburraja Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ka-wekbalyinama wurrakina wurruwilyaba-ma ngawa, umba karra-lalikinama wurrakina wurruwilyaba-ma-da. ³⁵⁻³⁶ Umba aburringaja wurringambilyuma wurringidarringka-kiya karringu-war•dena-manja warka wurringalakina akwa karringu-mamurikajeyina-manja karringi-rungkwulena-manja ebina amadidira, kembirra aburraja Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja ka-wekbalyinama wurrakina wurruwilyaba ngawa wurridarringka, umba karra-lalikinama wurrakina wurruwilyaba-ma-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

³⁷ Aburraja ne-yama wurrakina, “Bungkawa,” ne-yama, “nga-manja ke-yaminama akina?”

Eneja Jesus nenumini-lawurrakajuwa nakina enena ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Akwa ni-yama nakina, “Ka-murrkwulijeyina-manja warnumadangkwa warninikijungwa ajiringka-manja, kembirra yakwujina akina-manja ngawa angalya yikini-rringkinama yukwurrijiya-murriya kinuwurra-murndukwunama yakina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

18

Dingaya-langwa akwa ngawa nubungkawa-langwa

¹ Biya kembirra nenu-makama Jesus enena alawudawarra ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa, kajungwa warningmi-yada ngawa wurrakina ka-buriyamina-mulangwa ngawa mababurna-langwa marringa akwa kembirra nari-yada a-werrikilyangmuriduma a-werrikungwanjuma wurrakina.

² Nuwilyaba nubungkawa n-ambilyuma nakina. Biya ni-lyanguwerribikajungwunuma nakina warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba, mena ena-langwa warka akina. Akena nara nakina kenumin-engkirrikena Neningikarrawaru-wa iya warnumamalyu-wa. ³⁻⁴ Ngalaja duwilyaba didarringka duminakina angalya yingi-likenuma enuwa-wa. Dingaya dakina. “Marrakba,” yingi-yama, “yi-mamurikajiya-langwa nganja, mena nuwilyaba nenungkwarba nginumini-ngekburaka-mubaba awurrariya nganyangwa. Kemba ki-lyanguwerribikajungwunama nungkwaja ningkakina yinalakena-langwa yinenumamalya-kiya, akwa yikumini-yengbinama ayakwa nungkuwa nganyangwa enuwa-wa nuwarnkarnyerra-baba nakina-da,” yingi-yama dakina.

Akena eneja nubungkawa nu-waranguma akwa n-ambudidina neningamiyerra nakina, akwa nara kininga-mamurikajuwa kembirra dakina dingaya. Umba ngalaja ying-alilikenuma ngawa diyirrbiyirrba enuwa-wa. Yingi-yaminjamama dakina ngawa-da. Eneja nubungkawa nu-waranguma kembirra dakina ngawa.

Bi...ya arakba-langwa ni-lyangkiyama nakina kembirra, “Nara engkirrikuma ningena ngayuwa Neningikarrawaru-wa iya warnumamalyu-wa akena, ⁵ daka-langwa dingaya ningu-warenama ning-erriburandiname-ka. Aminakina-langwa kemba kinga-mamurikajinama ningena ngayuwa. Nara-manja a-lyanguwerribikajungwuma ningena ngala-langwa-langwa eningaba, ngalaja kembirra king-alilikajama ngawa dakina ngayuwa-wa diyirrbiyirrba ngawa-da. Kembirra nganja k-erriburandinama ngayuwa angwurra-da,” ni-yama arakba nakina nubungkawa, ni-lyangkumakajungwunuma-da. Enena ngawa-da.

⁶ Enene-ka alawudawarra Nubungkawa Jesus nenu-makama ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Biya kembirra ni-yama nakina aburruwa-wa, “Yiki-yakuwerribikinama karna nakina-langwa nubungkawa ngarra-maka-mulangwa,” ni-yama. “Arakba-langwa kembirra eneja nanga-mamurikajuwama dakina-manja dingaya, mama nakina nuwurrariya. ⁷ Umba eneja nakina

Neningikarrawara n-engkingirrikajama ayakwa ena-langwa-langwa karnumamalya akwa kirren-akukwurrainama nungkwurruwamanja. Kemberra yik-ardirdena-manja kirrakina enuwa-wa meningilida iya alyarrngwalyilya, kin-engkingirrikajama nakina akwa kini-lyanguwerribikajungwunama nungkwurra-langwa-langwa eningaba. Yikenumin-akwurrainama karnumamalya kirribina nuwekbalyinuma nakina ena-langwi-yada karnumamalya kirrakina. Nara nakina ambudirrkajungwuma,⁸ umba yikenu-mamurikajinama kirrumurdakakina warenja-bawiya-da. Amandangwa nganja kilawurradinama yangkwurrangwa ngayuwa, ningibina-murrada ningirukwularrinama enena-manja angalya. Dukwe-ka aburraja kuwembirrarina warnumamalya ngayuwa-wa, akwa ka-werrikambilya ngawa ngayuwa-wa, dukwa nara-da,” ni-yama Nubungkawa Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

NuBarija-langwa akwa nenikumurndumurdukwa-langwa angwarnda nenungkwarba

⁹ Enena ngarningka awilyaba alawudawarra Jesus-langwa. Nenu-makama nakina enena alawudawarra wurrukwalu-wa warnumamalya wurribina na-ngkweningabakajungwunu-murruwa. Wurrakine-ka ne-yaminjamama wurrukwalu-wa warnumamalya, “Yirre-ka yarningaba-wiya yarna yarnumamalya umba nungkwurraja kirruwurrariya kirrakina-da,” ne-yama wurrakina warnumamalya-da. Kemberra aminakina-langwa nenu-makama Jesus enena alawudawarra.

¹⁰ Wunambilyuma wunenungkwarba-kiya nen-ambilyumurra Jirujalema-manja wunalakina. Nuwilyaba NuBarija nenumamalya nakina, umba nuwilyaba nenuminu-war•danguma warka WarningiRawuma-langwa wurrubungkawa akwa nuwurra-murndukwama nakina angwarnda warnumamalya-langwa. Biya neni-likenuma wunalakina-kiya Neningikarrawara-langwuwa angalya kajungwa yakwujina wuneniku-buriyami-yada Neningikarrawaru-wa wunalakina.

¹¹ Nakine-ka NuBarija nenumamalya n-awiyeba akinu-wa angalya biya nu-kuwarjeyuma nakwukawura ngawa, nu-buriyaminuma Neningikarrawaru-wa yakwujina. Biya “Ningkeningikarrawara,” ni-yama, “yirre-yangmarngkwajinama nungkuwa-wa, mena nara-baba e-yamama ngayuwa wuburra wurrukwala warnumamalya ne-yaminjaminama wurrakina aduwaba. Nuw-angmadame-ka wurrakina angwarnda iya amurndakijika-murriya wurrukwalalangwa warnumamalya, akwa wurrumungwur•dangma wurrakina. Warniniyerriye-ka warnumamalya akwa na-rndirndirrkeyinama erribirra warningerribirra-manja wurridarrangka. Nara nganja wurrumurdakakina wuburra warnumamalya e-yamama ningena. Akwa ngarningka nangaba wuburra nenungkwarba nuwurrariya nibina nenuminu-war•denama WarningiRawuma-langwa, nara ningena e-yamama enuwa wuburra ningena ningenumamalya ngayuwa. ¹² Ngayuwe-ka ningena k-ambilyama murumureya muwilyaba-manja mamawura akwa mingka-manja ababurna-langwa wika, kajungwa yiba-yangmarngkwajini-yada ngayuwa nungkuwawa. Akwa ena ngarningka. Ku-mena-manja ngayuwa angwarnda

nganyangwa, ku-murnduwarnama akina akwa yiba-kwunama awilyaba akina nungkuwa-wa umba amangbala abiyarbuwa kuminambilyama ningeningangkawura-da,” ni-yama nakina NuBarija nenumamalya Neningikarrawaru-wa nakina-da.

¹³ Eneja ningka-langwa nenungkwarba nara kinakwudangwukajungwuna nakina warnumamalyu-wa umba nu-kuwarjeyuma nakwukawura engka-langwa-langwa. Nuburiyaminu-manja nakina, nara kinu-ngwundikadina angubina-wa umba nu-wardijungwunuma yukwudukwuda-manja, mena ni-lyangkiyeliyangu-mubaba nakina. Ni-yama, “Ningkeningikarrawara, ninguwurrariye-ka ngayuwa, umba errukwuliya-langwa nganja ningena,” ni-yama nakina. Ena ngawa.

¹⁴ Biya nenu-maka-mulangwa nakina Jesus enena alawudawarra wurrumurndakibina-manja warnumamalya, kembirra ni-yama aburruwa-wa, “Amandangwa eneja Neningikarrawara nara kenu-werrungwur•danga nakina nibina-manja NuBarija nenumamalya umba nenu-werrungwur•dangume-ka nakina-manja nenikumurndumurndukwa angwarnda nenungkwarba. Kembirra nara-manja a-ngkweningabakajungwuma kirrakina, kembirra Neningikarrawara enamba-langwa kini-yaminama nakina nungkwurruwa-wa, ‘Ningkarume-ka ningkakina ningkenumamalya,’ kini-yaminama nakina-da. Umba karningerribirra karnumamalya yiku-ngkweningabakajungwuna-manja kirrakina, kembirra Neningikarrawara enamba-langwa keni-yengkiyelijinama nungkwurruwa-wa nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya-da.

Warnumamalya narra-lyilyangu-mulangwa wurriyukwayuwa Jesus-uwa

¹⁵ Aburraja kembirra wurrukwalu warnumamalya narra-lyilyanguma wurriyukwayuwa aburra-langwa Jesus-uwa kajungwa neniku-minjirrkilyingi-yada Jesus wurrakina-manja wurriyukwayuwa. Umba aburraja warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa narra-rringkama wurrakina warnumamalya namurndakilikenuma enuwa-wa. Biya na-ngwurrkiyengbeyinuma ayakwa aburruwa-wa mena na-warangu-mubaba warniki-lika-langwa wurrumurndakakina wurriyukwayuwa Jesus-uwa-da.

¹⁶ Akena eneja Jesus nen-ardijuwa nakina wurrumurndakakinu-wa wurriyukwayuwa warniki-liki-yada enuwa-wa. Ni-yama kembirra nakina ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Nara kirrakina a-murndurkkwama wurrakina umba wurra-lalikina, abu-likaja wurriyukwayuwa ngayuwa-wa,” ni-yama. “W-engkirrikiya! Yiki-likaja-manja karningerribirra karnumamalya Neningikarrawaru-wa wuburra laka wurrumurndakenena wurriyukwayuwa na-likenuma aduwaba ngayuwa-wa, kembirra yik-eningmidinama kirrakina Neningikarraware-ka nakina nubungkawadina-mulangwa arakba nungkwurruwa-manja. ¹⁷ Akena karningerribirra karnumamalya nara-manja a-werrikambilyuma kirrakina Neningikarrawaru-wa, karningbala kembirra kirrakina

kinu-bungkawadina-mulangwa Neningikarrawara nungkwurruwamanja. Umba yiku-werrikambilyame-ka kirrakina Neningikarrawaruwa nungkwurrajukwaba, wuburra laka wurrumrndakenena wurriyukwayuwa na-werrikambilyama Neningikarrawaru-wa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Numinababurna-langwa amurndakijika-murriya nenungkwarba nibina ni-likenuma Jesus-uwa

¹⁸ Bi...ya eneja nuwilyaba nubungkawa NeningiJudiya nubukwaya ni-likena nakina Jesus-uwa. Akwa ni-yama, “Ningkeningaba ningkenikakakirumaka, yi-makina, ki-yamarrkinama ngayuwa kajuungwa k-ambilyi-yada ngayuwa ningeniba ningeningangkawura?” ni-yama nakina Jesus-uwa.

¹⁹ Eneja ni-yama Jesus, “Miyambena-burra ningki-yaminama ngayuwa-wa, ‘Ningkeningaba?’ Nara wurribina warnumamalya warningaba-da. Wulkwa Neningikarrawara nuwilyaba-ma neningabe-ka nakina-da. ²⁰ Ningkeningma Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma. Ngarraku-makinama akina ayakwa ngakwurruwa-wa nari-yada a-rndirndirrkajuma ngarna, akwa nari-yada a-lamukwarriduma ngarna, akwa nari-yada angmaduma, akwa nari-yada amini-kikaduma ayakwa wurrukwalalangwa warnumamalya, umba aka-werrikiyangmarnkwajini-yada ngarna wurrungungwanyungwa iya wurrirndirndanyungwa ngakwurralangwa-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa.

²¹ Eneja ni-yama nakina nenungkwarba kembirra Jesus-uwa, “Yawe-ka,” ni-yama. “Ningeningma ngayuwa. Ningu-wilyakama amurndakakina ayakwa ningiyukwujiya-wiya ngayuwa, biya ningiyarrkiyarrkuwarakama akina ningeningangkawura yanda-langwa aduwaba-da,” ni-yama.

²² N-engkirrika-manja eneja Jesus amurndakakina ayakwa, kembirra ni-yama nakina enuwa-wa, “Ena engka awilyaba ki-yaminama ningkena,” ni-yama nakina. “Ka-kwunama angwarnda nungkwalangwa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya. Adinubawiya ki-lyilyenama nungkwalangwa amurndakijika wurrukwalu-wa warnumamalya, biya ku-warrukwajinama amurndakakina amurndakijika angwarndu-wa. Biya kembirra akine-ka angwarnda ningku-manguma nungkuwa warnumamalyalangwa ka-kwunama ningkakina angkwulyumida-langwa akina wurrukwalu-wa warnumamalya wurribina warningalyingmalyingma-wa. Ki-yaminamanja akina nungkuwa ningkakina, kembirra ambaka-murruurra eneja Neningikarrawara kenu-kwunama nungkuwa-manja ababurna eninginingaba ena-langwa-manja angalya abalkaya. Ki-yaminameka adinubawiya akina yirra-maka-mulangwa, kembirra arija-langwa ki-lawurradinama nungkuwa ngayuwa-wa akwa yiki-yuwarnama ngayuwa-manja ningkakina-da,” ni-yama Jesus nakinu-wa nenungkwarba.

²³ Eneja n-engkirrika-manja nakina nenungkwarba amurndakakina ayakwa Jesus-langwa, nu-werrikawarriyada arakba. Numinababurneka angwarnda iya amurndakijika-murriya nakina-baba, kembirra narriyade-ka nenumukwurra arakba-da.

²⁴ Umba eneja neni-rringka nakinu-wa nenungkwarba nakina Jesus nu-werrikawarriyadu-mulangwa akwa ni-yama, “Ke-yamarrkinameka warnumamalya wurruminaburna angwarnda iya amurndakijika? Ke-yamarrkinama warnik-awiyeba-langwa wurrakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya?” ²⁵ Eneja nuwilyaba nenumamalya, nibina numinababurne-ka angwarnda iya amurndakijika, nara warenja-bawiya a-werrikambilyuma Neningikarrawaramanja nakina. Akwa nara ngarningka warenja-bawiya awiyebuma nakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya. Yi-makina enena. Ngajaja duwilyaba kamila dibina daruma-dangwa kingirukawiyebena dakina e...yukwujiya-langwa edirra-na? Nare-ka-da! Nare-ka a-rukawiyebuma dakina. Umba eneja nenumamalya numinababurna angwarnda iya amurndakijika kin-awiyebenama nakina warenja-bawiya Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya-na? Nare-ka-da! Nara nakina awiyebuma-da,” ni-yama Jesus nakinu-wa nenungkwarba.

²⁶ Aburraja wurrukwala warnumamalya nuw-engkirrikenu-mulangwa amurndakakina ayakwa Jesus-langwa ne-yakikbijangeyinuma wurrakina. Biya ne-yama, “Wurrumiyambeneka kembirra warnumamalya ken-enibikinama eneja nakina Neningikarrawara wurrakina?” ne-yama.

²⁷ Ni-yama kembirra eneja nakina Jesus, “Kini-yaminameka Neningikarrawara ababurna-langwa nakina. Aburraja nalyangmuridinama warnumamalya akena nakina Neningikarrawara nara-da,” ni-yama nakina.

²⁸ Eneja kembirra ni-yama Bida, “Umba yirraja yirruwa yarna yirrilalikama ababurna-langwa yirra-langwa, akwa nungkuwa-wa ngarreyuwarnuma,” ni-yama nakina Bida Jesus-uwa.

²⁹ Eneja ni-yama Jesus Bida-wa akwa ngawa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurrababurnu-wa aburrajukwaba, “Mungkwada!” ni-yama. “Umba nungkwurraja kirruwilyaba karnumamalya dukwa yiki-lalikinama kirrakina alikira nungkwurra-langwa iya nungwenungwa iya dirndenungwa iya nawenungwa iya dadingiyenungwa akwa wurriyukwayuwa nungkwurra-langwa aburrajukwaba. Yiki-lalikinama kirrakina ababurna-langwa nungkwurra-langwa kajungwa Neningikarrawara kinubungkawadini-yada nungkwurruwa-manja nakina. ³⁰ Yiki-lalikinamanja kirrakina ababurna nungkwurra-langwa, kembirra eneja Neningikarrawara yikenumini-lawurrakajinama nakina ababurna nungkwurruwa-wa. Kembirra nungkwurraja yiku-menama-ka kirrakina eningaba ababurna angwurra enena-manja angalya. Akwa ngarningka yiki-jungwuna-manja kirrakina, yiki-likajama Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkayu-wa akwa yikambilyama yakwujina karningangkawura-da,” ni-yama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya-da.

Jesus ni-yengbinu-mulangwa ngarningka neniki-jungwangena-langwa

³¹ Bi...ya Jesus nenu-wilyakama arakba nakina ena-langwa warnikaburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurrambilyuma naramurruwa wurrukwala warnumamalya. Biya ni-yengbinuma

amurndakenena ayakwa aburruwa-manja. Ni-yama nakina, “W-engkirraja ena ayakwa nganyangwa,” ni-yama. “Ngarri-likajama arakba ngarna angerriba Jirujalemu-wa. Arakburakba-kiya-wiya aburraja wurrumurndakibina WurruBuburabuda warnumamalya ne-yengbinuma ayakwa ngayuwa-langwa, ningibina ningi-rukwularrumulangwa enena-manja angalya. Kembirra ngalaja ayakwa aburra-langwa nuw-arrikarrijungwunuma jurra-manja akina. Kembirra amurndakakina ababurna-langwa ne-yengbinu-mulangwa wurrakina adinuba-wiya ka-ngekburakajungwunama akina yakwujina Jirujalema-manja-da.

³² “Umba aburraja wurrukwala warnungkwarba yakwujina Jirujalema-manja kabu-wilyakinama ngayuwa WarningiJudiyamurru-wa warnumamalya. Aburraja kembirra wurrumurndakakina warnumamalya kabu-wurumalyakinama, kabu-rinjarrkinama akwa kabu-kwurarrkinama ngayuwa-manja wurrakina-da. ³³ Biya kembirra kabu-larrkbarjenama ngayuwa akwa ngawa kabi-jungwajinama-da. Akena mabiyakarbiya-manja mamawura ku-mirajanginama ngayuwa ki-jungwuna-mulangwa-da,” ni-yama Jesus.

³⁴ Akena aburraja wurrumurndakibina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nara karru-mumiringka ena-langwa ayakwa. Nuw-engkirrikenuma mada-murra wurrakina akena nawurrakilyumadinuma amurndakakina ayakwa mena warningbala-wiya-baba ambaka wurrakina-da.

Jesus nen-eningabaka-mulangwa nuwilyaba nimimba

³⁵ Biya kembirra narruma-yuwarnuma ngawa wurrakina Jesus-murriya mibina mamurukwa numu-likenuma makina Jirujalemu-wa. Namurndak-alilikenu...wa. Biya nuw-akwudangwukajungwa wurrakina Jerika-manja arakba. Umba eneja nuwilyaba ne-nungkwarba nimimba n-angmungmakwulaluma nakina yakwujina mulikarrkbidjina-manja mamurukwa. Kembirra wurrukwala warnumamalya na-likenu-manja neni-yarruwarnu-manja wurrakina nakina-manja nimimba, neni-yukwamajuwama nakina angwarnda aburruwa-wa. ³⁶ N-engkirrika-manja nakina nimimba wurrumurndakibina wurrababurna warnumamalya wurrarrijinungkwa nawurraki-likenuma, neni-yendabena kembirra wurrukwalu-wa warnumamalya. “Ne-yamarrkinama wurrakina angakuba?” ni-yama nakina.

³⁷ Aburraja ne-yama, “Jesus NeningiNejirida naka-da akwa ni-likajama memema-langwiya mamurukwa-da.”

³⁸ Eneja kembirra nakina n-ardanga nimimba Jesus-uwa. “Jesus...ayi!” ni-yama. “Ningkumirenikba Deyibida-langwa, errukwuliya-langwa nganja ningena...wu!” ni-yama.

³⁹ Aburraja na-lyengmanguma wurribina warnumamalya n-angwurrkiyengbeyinuma enuwa-wa. “Yengminjada!” ne-yamama wurrakina.

Akena ngarningka ngawa n-ardanga eneja nakina angwurra Jesus-uwa. “Ningkumirenikba Deyibida-langwa...wu!” ni-yama. “Errukwuliya-langwa nganja...wu!” ni-yama.

⁴⁰ Eneja kembirra n-arjiyinga Jesus, akwa nenu-maka wurrukwala-manja warnungkwarba. “Wunu-wilyakina nangaba yangkwurrangwa

ngayuwa-wa,” ni-yama. Aburraja wurrukwala nenu-wilyaka kembirra nakina Jesus-uwa arakba-da. Umba ni-yama nakina Jesus enuwa-wa, ⁴¹ “Ki-yamarrkinamurra ngayuwa nungkuwa-manja ningena yingayinduma?” ni-yama.

Eneja ni-yama, “Bungkawa, ningi-ngayindenama ningena k-andiyama ngarningka,” ni-yama.

⁴² Kembirra ni-yama arakba eneja nakina Jesus nimimbu-wa, “Andiya kembirra arakba! Nara yiku-minikalyika nungkuwa umba ningk-eningmidinuma ngayuwa yib-eningabakina-mulangwa ningkakina. Kembirra aminakina-langwa ningk-eningabaduma arakba-da,” ni-yama Jesus enuwa-wa-da.

⁴³ Arngkawura-wiya ngawa eneja nenungkwamba n-andiyinga arakba nimimba-murrada nakina. Biya neni-yuwarna Jesus-manja, akwa neni-yangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa nakina. Umba aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yakwujina nuw-ambilyuma neni-rringkama nakina n-andeyuma arakba menba, akwa neni-yangmarngkwajuwama aburrajukwaba Neningikarrawaru-wa wurrakina-da.

19

Jesus-langwa akwa Jekiyija-langwa

¹ Biya Jerika-manja arakba wurrakina namurndaki-yar•duma Jesus-murriya. Akena nara ka-ngwanjina wurrakina yakwujina umba dirrbura namurndaki-likenuma narruwurraku-warrukwama alikira.

² Umba eneja n-ambilyuma nakina yakwujina nuwilyaba nenungkwamba nenimikirra Jekiyija. Numinababurne-ka angwarnda iya amurndakijika nakina. Niyukwujiya nubungkawa nakina umba nenuminu-war•danguma warka WarningiRawuma-langwa wurrububungkawa.

Nuwurra-murndukwama angwarnda warnumamalya-langwa kajungwa neniku-kwi-yada akina ena-langwu-wa wurrububungkawa. ³ Nakina Jekiyija neningma arakba Jesus-murriya wurrubukwaya namurndaki-likenuma wurrakina. Akwa neni-ngayindanguma neniki-rringki-yada nenumukwurra Jesus-langwa, mena neningbala-baba nakina. Akena nirukwudarrbeka nakina nenungkwamba, akwa aburrajukwaba wurrababurne-ka warnumamalya mamurukwa-manja na-murndukwunuma akwa nawurraki-lyibilyidanguma wurrakina. ⁴ Nakine-ka kembirra ni-lyengmanga arakba, n-angkarra eningabu-wa eka akuwurduwurdu-wa. Biya nu-wurdanga arakba nakina karrawaru-wa eku-wa kajungwa nenik-andiyingi-yada Jesus-uwa kinu-warrukwuna-murruwa akina eka-da.

⁵ Eneja kembirra n-akwudangwukajungwunumurra arakba Jesus-ebinu-wa eka n-ambilyu-murruwa Jekiyija. Biya n-andiyinga nakina Jesus karrawaru-wa enuwa-wa. Ni-yama nakina Jekiyijuwawa, “Dirrirndiya warenja enena-wiya mena-baba ki-likajama ningena nungkwa-langwu-wa alikira aduwaba,” ni-yama.

⁶ Kembirra warenja-bawiya ni-dirrirndinga eneja Jekiyija ajiringkawa biya nenu-wilyaka Jesus ena-langwu-wa alikira. Niyekirrerre-ka

arakba nakina nenungkwarba nen-awiyebajuwa Jesus ena-langwamanja alikira. ⁷ Umba aburraja wurrukwala warnumamalya neningikarra Jesus ni-likenuma nakina Jekiyija-langwu-wa alikira akwa nangwurrkiyengbeyinuma wurrakina. “Nuwurrariye-ka nakina Jekiyija akena Jesus ni-likenuma ena-langwu-wa alikira-da!” ne-yama wurrakina.

⁸ Eneja Jekiyija n-arjiyinga akwa ni-yama nakina Nubungkawu-wa Jesus, “Ningkubungkawa,” ni-yama, “ka-kwunama ngayuwa ababurna amurndakijika nganyangwa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya. Ekuwarra ku-minambilyama nganyangwa umba ekuwarra ka-kwunama aburruwa-wa. Umba ebina angwarnda ningu-manguma ngayuwa wurrukwala-langwa warnumamalya ningarra-kadika-mulangwa, kembirra kamini-lawurrakajinama arakba ababurna, arngkabiyaibuwa-ma ebina ningu-manguma kamini-lawurrakajinama akina ngayuwa-da,” ni-yama nakina Jekiyija-da.

⁹ Eneja ni-yama Jesus, “Aduwaba memema-manja mamawura eneja Neningikarrawara nen-enibikama nakina warna warnumamalya enena-manja alikira. Nake-ka nenungkwarba n-ambilyama nenikaduwa numirenika Aburiyama-langwa. ¹⁰ Umba ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, ningi-likenuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya kajungwa kaburangkini-yada wurribina na-lyumadinu-murrada warnumamalya akwa k-enibikini-yada ngayuwa wurrakina-da,” ni-yama Jesus Jekiyija-wa-da.

*Akinuminu-war•dena-mulangwa warka eningaba
Neningikarrawara-langwa*

¹¹ Aburraja wurrumurdakibina warnumamalya Jekiyija-langwamanja alikira nuw-engkirrikenumanja ayakwa Jesus-langwa, nalyangkiyama wurrakina, “Adinube-ka Neningikarrawara kinubungkawadinama nakina enena-manja angalya.” Akine-ka nalyangkiyamama mena nakina Jesus Jirujalema-manja akwudangwa n-ambilyu-mubaba arakba. ¹² Kembirra nenu-makama arakba nakina Jesus enena alawudawarra aburruwa-wa.

Nuwilyaba naruma nenungkwarba n-ambilyumurra nakina. Neniki-liki-yada engku-wa eminingku-wa angalya kajungwa nakina nubungkawa naruma-dangwa neningakwujina kenu-bungkawakini-yada nakina nenungkwarba nubungkawa wurrababurna-manja warnumamalya ena-langwamanja angalya. Kembirra yadikina neniki-lawurrada nakina ena-langwu-wa angalya naruma arakba nubungkawa. ¹³ Akena nara-wiya kini-likena nakina engku-wa, nen-ardijuwama lukwuniyawa ena-langwa wurrumemberrkwa warnikuminuwar•duwar•da enuwa-wa. Biya nenu-kwama angwarnda aburruwa-wa wurruwilyuwilyaba-wiya-manja nakina. “Ki-likajama ningena,” ni-yama nakina aburruwa-wa. “Nara-wiya ningibina, yikuminu-war•denama enena warka nganyangwa. Yikumin-arumurrkinama ngawa enena angwarnda nganyangwa. Kembirra akine-ka angwarnda nganyangwa kuw-arumidinama ngawa ki-lawurradina-manja ngayuwa yangkwurrangwa,” ni-yama nakina

nenungkwarba ena-langwu-wa warnikuminuwar•duwar•da. Biya ni-likena nakina arakba-da.

¹⁴ Akena aburraja wurruminibina angalya warnumamalya nenuwirribama angwurra nakina-manja nenungkwarba. Kembirra narra-larrkenuma wurrukuala warnungkwarba arakba nibinu-wa nubungkawa naruma. Aburraja na-likena wurrakina biya ne-yama enuwa-wa, “Yarne-ka yirrababurna-langwa yarnumamalya yirruwarenama nakina nenungkwarba, nara a-bungkawaduma nakina yirruwa-manja yirrababurna-manja,” ne-yama. ¹⁵ Akena eneja nubungkawa naruma-dangwa nara kenumin-engkirrikena akina ayakwa aburra-langwa. Aburraja kembirra na-lawurradina arakba yadikina angalyu-wa wurrakina-da.

Bi...ya arakba-langwa enejukwaba ni-lawurradina nakina angalyu-wa nenungkwarba, nibina-murrada nenu-kwa-murrada angwarnda ena-langwa-manja warnikuminuwar•duwar•da. Narume-ka nubungkawa arakba nakina wurrababurna-manja wurruminibina-langwa-manja angalya warnumamalya. Biya kembirra nen-ardijuwa nakina wurrumurndakibina warnikuminuwar•duwar•da ena-langwa wurruwilyuwilyaba-wiya enuwa-wa, ni-ngayindangu-mubaba ayakwa ebina-langwa angwarnda.

¹⁶ Eneja kembirra neningadinuba-wiya ni-likena nenikuminuwar•duwar•da enuwa-wa. “Bungkawa,” ni-yama, “yu-kwama awilyaba-ma ngawa angwarnda nara-wiya ki-likena nungkuwa engkuwa, umba ememberrkwa arakba amurndakakenena aduwaba-da,” ni-yama nakina.

¹⁷ Eneja kembirra ni-yama nakina nubungkawa enuwa-wa, “Wa! Eningabe-ka! Eningaba warka yiminu-war•danguma, kirrinjeja! Kembirra yiba-kwunama aruma warka mena yirra-werrungwur•dangumubaba ngayuwa eyukwujiya-langwa warka yiminu-war•dangumulangwa nganyangwa. Ku-bungkawadinama arakba ningkakina ememberrkwa-manja angalya aminababurna-manja alikira iya warnumamalya,” ni-yama nakina nubungkawa ena-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da.

¹⁸ Kembirra ngarningka ningka-langwa enejukwaba ni-likena nenikuminuwar•duwar•da enuwa-wa. “Bungkawa,” ni-yama, “ebina-wiya yu-kwama ngayuwa-manja awilyaba angwarnda, umba amangbala arakba amurndakenena nungkwa-langwa aduwaba-da,” ni-yama.

¹⁹ Kembirra ni-yama eneja nakina nubungkawa enuwa-wa, “Kembirra ku-bungkawadinama arakba ningkakina amangbala-manja angalya aminababurna-manja alikira iya warnumamalya,” ni-yama.

²⁰ Kembirra ngarningka ngawa ningka-langwa nenikuminuwar•duwar•da ni-likena enejukwaba enuwa-wa. “Bungkawa,” ni-yama, “wiya, ena arakba angwarnda nungkwa-langwa yu-kwa-murrada ebina. Ebina-wiya ning-abuwarrkama ngayuwa dumbalama. ²¹ Ning-akbar•duma nungkuwa-langwa, ningeningma-baba ngayuwa ningkilyangkarnyerra-baba ningkakina ningkenumamalya. Ningku-mumenama ebina aburra-langwa akwa ningk-arrangbinama ebina amaninga narri-lungkuwabijuwamurra wurrukuala-langwa warnumamalya. Akina-langwa kembirra yirraminu-wilyakama ena angwarnda nungkwa-langwa engkinyungwurra ngawa-da,” ni-yama nakina nenikuminuwar•duwar•da ena-langwu-wa nubungkawa-da.

²² Kembirra eneja ni-yama arakba nakina nubungkawa enuwa-wa, “Ningkuwurrariye-ka ningkakina. Yirr-arndirrename-ka ningkakina warka-langwa. Ngayuwa yiba-lekbajama ningkakina amurndakakina-murra ayakwa ningki-yengbinu-mulangwa ningkabakiya-ba. Ningki-yamama dangba nungkuwa ngayuwa-wa, ‘Ningkeningma nungkuwa ningilyangkarnyerra ningubungkawa ningena, ningibina ningu-mumenama ebina aburra-langwa akwa ning-arrangbinama amaninga aburra-langwa,’ ningki-yamama ningkakina ngayuwa-wa. ²³ Kembirra miyambena-burra nara ka-kwa ena angwarnda nganyangwa wurrukwalu-wa warnungkwarba na-war•duwar•dena-murruwa warka angwarnda-manja? Ka-kwa-manja nungkuwa ebina-wiya nganyangwa angwarnda aburruwa-wa, kemba ku-manguma ngayuwa aduwaba ebina-murrada angwarnda akwa ngawa akwala ngarningka ngayuwa-da,” ni-yama nakina nubungkawa ena-langwu-wa nenikuminuwar•duwar•da-da.

²⁴ Biya kembirra nenu-maka nakina wurrukwalu-manja warnikuminuwar•duwar•da, “Wunu-murrakajiya arakba akina angwarnda, umba yikinu-kwuna akina nibinu-wa nu-wilyakina-murruwa ememberrkwa angwarnda nakina,” ni-yama nakina nubungkawa-da.

²⁵ Aburraja ne-yama, “A•a! Ememberrkwa arakba akina ena-langwada!” ne-yama wurrakina.

²⁶ Eneja kembirra ni-yama nakina nubungkawa aburruwa-wa, “Mama akina-da. Umba kinu-kwuna-manja ngayuwa nuwilyaba nenumamalya eyukwuiya warka nganyangwa, akwa kenuminu-war•dena-manja nakina eningaba warka akwa kin-aburrakijerrukwuna-manja akina, kembirra ngayuwa kinu-kwunama aruma warka ngarningka enuwa-wa. Umba kinu-kwuna-manja ngayuwa nuwilyaba nenumamalya eyukwuiya warka nganyangwa akena nara-manja ajerrukwama akina, kembirra kinu-makinama ngayuwa nakina-manja kini-lalikina-mulangwa nakina arakba akina warka. Kembirra ngayuwa kinu-kwunama ebina-murrada warka ningku-wa nenungkwarba kajungwa nenikuminu-war•di-yada nganyangwa akina warka enamba-langwa-da.

²⁷ “Wurribina-murrada warnumamalya bumurndaku-wirrikbamurrada ngayuwa-wa, akwa namurndaku-warangu-murrada ngayuwa aburra-langwi-yada ningubungkawa, yika-wilyakinama wurrakina yangkwurrangwa ngayuwa-wa. Akwa yika-wardenama kirrakina yelakwa kajungwa ka-rringkini-yada ngayuwa ka-jungwunamanja wurrakina,” ni-yama nakina nubungkawa-da. Ena ngawa-da.

Ni-jerrukwa-mulangwa akina Jesus alawudawarra, kembirra nijadinga nakina Jekiyija-langwa-langwa alikira akwa ni-lalika arakba ebina angalya Jerika-da.

Jesus ni-likenu-mulangwa Jirujalemu-wa dangki-murra

²⁸ Biya ni-likena arakba Jesus num-aburrakiyuwarna ngawa mibina mamurukwa numu-wurdanguma Jirujalemu-wa, aburruwa warnikabuburrakiyuwa ena-langwa. ²⁹ Bi...ya nuw-akwudangwudina ngalaja ambilyuma arakba angalya eyukwuiya-kiya emikirra Bebaja akwa Bediniya. Alakina-kiya nuw-ambilyuma angakarjiyinga-manja narri-lungkuwabijuwa-murrumanja eninganinga eka emikirra aliba. Aminakina-langwa emikirra angalya Alibumanja akina.

³⁰ Biya ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa ena-langwa wunenikaburrakiyuwa, “Jeyi!” ni-yama. “Wuni-likaja amurndakangaba-wa alikira. Yakwujina kinalakina yikining-akburranginama diyukwujiya dangki dadinungkwarba. Nara ambaka warnumamalya ka-wurdanga-langwa ngala-langwa-manja mirirriba. Ying-ararikajungwunama dakina akena yikining-aburawakina dakina akwa yikininga-wilyakina yangkwurrangwa ngayuwa-wa. ³¹ Umba wurruminakina angalya warnumamalya yikabi-yengkilabaja-manja wurrakina, ‘Miyambena-burra kinalakina kining-aburawakinama dakina?’ kembirra yikini-yamina aburruwa-wa, ‘Nubungkawe-ka nanga-ngayinduma daka dangki,’ yikini-yamina kinalakina,” ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa.

³² Kembirra aburnaja neni-likena arakba wunalakina akwa nening-akburranga dibina dangki ebina-langwiya ayakwa ni-yengbinu-mulangwiya Jesus. ³³ Nening-aburawaka-manja dakina dangki wunalakina wunenungkwarba-kiya, aburraja ne-yama wurruminakina dangki wunalakina-kiya-wa, “Miyambena-burra kinalakina kining-enjungwurrunama dakina dangki yirra-langwa?” ne-yama.

³⁴ Neni-yama aburnaja aburruwa-wa, “Nubungkawa nanga-ngayinduma daka-baba,” neni-yama. ³⁵ Kembirra neninga-wilyaka arakba wunalakina dakina dangki Jesus-uwa-da. Biya nening-akumarna aburna-langwa dumbala dangki-langwa-manja mirirriba, akwa nenu-wurdujuwa arakba nakina Jesus dakina-manja dangki-da.

³⁶ Eneja kembirra ni-likenuma arakba nakina Jesus dangki-murra. Aburraja ena-langwa warnumamalya narring-akumarna aburra-langwa dumbala ajiringka-manja lukwakwa, kajungwa dadiki-liki-yada dumbala-manja dakina dangki. Ne-yamamurra akina kajungwa warningmi-yada warnumamalya Jesus nakina naruma nubungkawa nilyengma. ³⁷ Biya na-wurdanguma ngawa karrawaru-wa angakarjiyinga-wa wurrakina yanda-langwa karrawara ne-yar-duma arakba. Umba wurruwurrakwulyumida warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa namurndaki-likenuma aburrajukwaba Jesus-manja. Biya nawurraki-dirrirnding-wiya amurndurkkwagaluba angakbilyuwalyu-wa wurrumurndakakina, nawurraku-werrikilyelyingmajungwunume-ka arakba kembirra wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa. Neni-yangmarngkwajuwa wurrakina Neningikarrawara narri-kringka-mulangwa amurndakibina engbingbuda ni-yama-mulangwa nakina.

Biya ne-yangkarjiyajungwunuma nuw-ardanguma wurrakina angwurra. ³⁸ Biya ne-yama wurrakina, “Ngeni-yangmarngkwajina nubungkawa nibina Neningikarrawara neni-larrkama yangkwurrangwa kajungwa kinu-bungkawadini-yada ngakwurruwa-manja ena-langwa-manja ngarnumamalya!

Neningikarrawara ngarrenumini-lyurkkwakinama yukwudukwuda ngakwurra-langwa!

Ngeni-yangmarngkwajina Neningikarrawaru-wa neningaba-baba!” namurndaki-yama wurrumurndakakina warnumamalya-da.

³⁹ Yakwujina wurrumurndakakina-manja ngawa warnumamalya wurribina na-likenu-murrumanja Jirujalemu-wa, aburraja

warningkwarba wurrukwa WurruBarija aburrajukwaba nali-kenuma wurrakina. Biya ne-yama wurrakina WurruBarija Jesus-
uwa, “Bungkawa, wurra-makina warnikaburrakiyuwa nungkwa-
langwa ke-yengminjadini-yada warna!” ne-yama wurrakina-da.

⁴⁰ Ni-yama eneja Jesus, “Ngarra-makinama ngayuwa
nungkwurruwa-wa, ke-yengminjadina-manja warna, kembirra
ngalaja angwarnda amurndakenena na-murrkwulijeyinama ajiringka-
manja kuw-ardenama amandangwa akina-da,” ni-yama Jesus
wurrumurndakakinu-wa WurruBarija nakina-da.

*Jesus nenuminu-ngwadinu-mulangwa angwada Warningijirujalema-
langwa warnumamalya*

⁴¹ Bi...ya n-akwudangwukajungwunuma arakba nakina Jesus
Jirujalemu-wa, akwa ena-langwa warnikaburrakiyuwa aburruwa.
Umba ni-rringka-manja akina angalya engka-langwa nakina Jesus, nu-
werrikubarrnguma akina-langwa angalya, biya nu-ngwadina arakba
angwada. ⁴² “Karukwa, karnumamalya KarningiJirujalema,” ni-yama,
“yik-eningmidinuma ngayuwa memema-manja mamawura! Eneja
nakina Neningikarrawara ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa
kajungwa yiki-likaji-yada nungkwurruwa karnumamalya yilyurrkwa-
murra yukwudukwuda, akena karningbala ambaka ngayuwa
kirrakina-da,” ni-yama Jesus.

⁴³ Biya ni-yama ngarningka, “Ambaka-murrumurra ka-
ngekburakajungwunamurra awurrariya nungkwurra-langwa.
Aburraja kembirra wurrawinyamba wurribina yikabu-wirrikbina-
murrumurra nungkwurruwa-manja kuw-alkayenama yikabu-
ngwurrkwarrnginama wurrakina yalina iya yalina. Karri-
didename-ka ababurna-langwa akawiyuwiyeba nari-yada a-
jaduma kirrakina a-lyumaduma. Biya karruwurrak-akumurnama
engkubarrngwarrngwa eka iya ajiringka yadada akwa ngawa
yadikina biya kembirra karruwurra-dirralijinama, nari-yada a-
jaduma nungkwurruwa karnumamalya a-lyumaduma. ⁴⁴ Kembirra
karrumurndaku-burrijiname-ka alikira nungkwurra-langwa,
yikabumini-jerrukwunama eningangkawura amurndakakina.
Biya yikabu-wardenama nungkwurruwa kirrababurna-langwa,
nungkwurruwa akwa ngarningka wurriyukwayuwa nungkwurra-
langwa aburrajukwaba. Kuw-errikbeyiname-ka ababurna-langwa
angwarnda nungkwurra-langwa-langwa alikira arrawu-wa ajiringka-
wa. Amandangwa ke-yaminama yikabi-jerrukwunama kirrakina-
da, kirru-warangu-mulangwa Neningikarrawara kirrakina-da.
Eneja ni-likenuma nakina yangkwurrangwa yiken-enibikini-yada
nungkwurruwa akena kin-angkungkuwabijuwama nakina-da,” ni-
yama Jesus ni-rringka-mulangwa Jirujalema nakina-da.

*Jesus ni-yar•dangu-mulangwa Jirujalema-manja Neningikarrawara-
langwa-manja angalya*

⁴⁵ Bi...ya Jesus ni-yar•da Jirujalema-manja arakba nakina, akwa
ena-langwa warnikaburrakiyuwa aburruwa. Biya ni-likena
nakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya. N-awiyebena nakina

arrawu-wa akena neni-rringka yakwujina warnungkwarba narra-kukwama wurrajija-murriya wurrukwalu-wa warnumamalya wurribina na-beyindangu-murruwa angwarnda-murra wurrumurndakakina wurrajija-murriya. Biya kembirra neni-jadjuwa arakba nakina Jesus wurrumurndakakina warnungkwarba wurribina narra-kukwama wurrajija-murriya ebina-ma angwarnda.

⁴⁶ Biya ni-yama nakina Jesus aburruwa-wa, “Arakburakba-kiya-wiya ena ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwamanja jurra. Ni-yamama nakina Neningikarrawara, ‘Nganyangwa angalya karniku-buriyami-yada awilyaba ngayuwa-wa akina,’

ni-yamama Neningikarrawara nakina arakburakba-kiya-wiya. Akena kirr-arriyakama karna ena angalya-da. Kirrengkingkengmina-langwa ena angalya karnumamalya aduwaba arakba-da!” ni-yama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya-da.

⁴⁷ Biya yadikina-langwa nenu-wilyakajuwama Jesus wurrababurna warnumamalya Neningikarrawara-langwamanja angalya. Mababurna-langwa mamawura nenu-wilyakajuwama. Akena aburraja WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma iya warnikakakirumaka wurribina Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa wurribina wurrububungkawa warnumamalya-langwa neni-ngayindangume-ka wurrakina angwurra warniku-wardi-yada Jesus. Neni-ngayindanguma wurrakina warniku-wardi-yada nakina, ⁴⁸ akena na-lyangmuridinuma, mena wurrababurna-langwa warnumamalya nara karri-ngayindanga ka-kwiyerribena awilyuwilyaba ayakwa Jesus-langwa umba nuw-engkingkirrikenuma ngawa ena-langwu-wa ayakwa wurrakina-da.

20

Numiyambena nenumamalya nenu-makama Jesus-manja neniki-yama-langwa nakina?

¹ Muwilyaba-manja mamawura nenumurndaku-wilyakajuwama ngawa eneja Jesus wurrumurndakakina warnumamalya Neningikarrawara-langwamanja angalya Jirujalema-manja. Nenu-wilyakajuwama ayakwa Neningikarrawara-langwa eningaba kajungwa kenumini-yarrkuwarakini-yada ayakwa ena-langwa wurrakina. Aburraja kembirra nawurraki-likena wurrakina Jesus-uwa WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma iya warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ngawa wurribina wurrarumuruma aburrajukwaba warnungkwarba.

² Namurndaki-yama, “Ningki-yamarrkinamura ena-manja angalya? Yirru-makina arakba. Numiyambena nenumamalya ngingu-makama nungkuwa-manja ningkeniki-yama-langwa amurndakibina ningki-yaminjamamura yelakwa ena-manja angalya?” ne-yama.

³ Eneja ni-yama Jesus, “Nganjukwaba ngarre-yengkilabajama karna ayakwa nungkwurruwa-wa. Yirru-makina-langwa ngayuwa-wa.

⁴ Ebina-wiya nenu-mingekingambajuwama eneja Janjana warnumamalya ebina-manja adalyuma. Numiyambena kembirra nenumamalya nenu-makama Janjana-manja neniku-mingekingambaja-langwa

warnumamalya nakina? Neningikarrawara yinda warnumamalya?" ni-yama Jesus aburruwa-wa.

⁵ Aburraja kembirra nawurraki-lyelyimbukweyinuma. Biya namakijeyinuma wurrakina akwa ne-yama, "Amiyambena ayakwa akinumini-lawurrakajinama ngarna kinu-kwunama? Aki-yamina-manja ngarna, 'Neningikarraware-ka nenu-makama Janjana-manja,' kembirra enamba-langwa nakina kini-yaminama ngakwurruwa-wa, 'Miyambena-burra kinu-minikalyikama nakina kembirra Janjana kirrakina?' kini-yaminama nakina. ⁶ Umba aki-yamina-manja ngarna, 'Wurrukuala warnumamalya nenu-makama Janjana-manja wurrakina,' kembirra wurrumurndakenena wurrababurna warnumamalya akabu-ngajinama ngakwurruwa-manja malarra-murra-da. Wurrababurna-langwe-ka warnumamalya akabu-ngajinama ngarna, mena namurndaki-yama-mubaba wurrakina, 'Janjane-ka nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa nakina,' namurndaki-yamama wurrakina-baba," namurndaku-makijeyinuma wurrumurndakakina warnungkwarba-da.

⁷ Biya kembirra ne-yama Jesus-uwa, "Kada! Yarningbala. Dukwa angkaburra nenu-makama nakina-manja Janjana?"

⁸ Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, "Nara kembirra a-makama arakba ngayamba-langwa nungkwurruwa-manja nganjukwaba nibina-langwa nenumamalya nenimikirra nginu-maka-mulangwa ningeniki-yami-yada amurndakenena," ni-yama Jesus nakina-da.

Warnikakukwurrajungwa-langwa warnungkwarba akwurena

⁹⁻¹⁰ Biya kembirra Jesus nenu-makama arakba enena alawudawarra yakwujina wurrumurndakakina-manja wurruwurrakwulyumida warnumamalya.

Nuwilyaba nenungkwarba ni-lungkuwabijuwama nakina akwurena ena-langwa-manja angalya. Ababurne-ka akina akwurena awurrakawura-ma ni-lungkuwabijuwama. Biya nenu-kwama warka wurrukuala-manja warnungkwarba kajungwa warnik-embirraji-yada akina-manja akwurena ena-langwa. Kembirra ngalaja ekuwarra ebina amaninga ena-langwi-yada umba ekuwarra aburra-langwi-yada akina. Biya ni-lalikama ebina angalya arakba ena-langwa, umba nilikenuma engku-we-ka nakina eminingku-wa angalya. Biya yakwujina ngawa n-ambilyumurra nakina-da.

N-ambambilyumurra ngawa nakina, bi...ya akilarrkakwurena arakba. Kembirra ni-ngayindanguma nakina arakba ena-langwa akwurena. Biya neni-larrika nuwilyaba nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa yadikina angerriba ena-langwu-wa angalya, kajungwa kenumin-angkarni-yada nakina amurndakibina akwala akwurena awalyuwa-dangwa ena-langwa. Eneja kembirra ni-likena arakba nakina nenikuminuwar•duwar•da.

Biya yakwujina ni-yar•da. Biya neni-yukwamajuwa wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba akwala akwurena kajungwa kenuminu-wilyakini-yada akina ena-langwu-wa nubungkawa. Akena aburraja wurrumurndakakina warnungkwarba

narru-marrukwama nara kenu-kwa umba neni-larrkbarjanga nakina-manja nenikuminuwar•duwar•da biya na-minangkirreyinuma engku-wa wurrakina-da. Kembangirra eneja ni-lawurradinuma nakina arakba ena-langwu-wa nubungkawa, akena nara kinu-wilyaka akina akwurena, numamungkwur•da ni-likenuma nakina-da.

¹¹ Bi..ya kembangirra ngarningka eneja nibina nabalija angalya neni-larrka arakba nakina ningka-langwa nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa nenik-angki-yada akina akwurena. Akena aburraja warnungkwarba wurruwurrariye-ka ngawa wurruwarnkarnyerra wurrakina. Akwa ayarrkawarriya ne-yengbinuma ayakwa wurrakina enuwa-wa, neni-rinjarrkame-ka. Biya angwurre-ka neni-larrkbarjanguma ngawa biya na-minangkirreyinuma enejukwaba-da. Kembangirra ni-lawurradinuma enejukwaba nakina numamungkwur•da ena-langwu-wa nubungkawa nakina-da.

¹² Bi..ya ngarningka eneja nibina-murrada nabalija angalya neni-larrka nuwilyaba ningka-langwa nenikuminuwar•duwar•da ena-langwa angerriba wurrumurdakibinu-wa warnungkwarba. Neni-larrkbarjanguma ngawa enejukwaba akwa na-minangkirreyinuma wurrakina-da. Kembangirra eneja ni-lawurradinuma nakina amarmarri-wiya neni-larrkbarjangu-mulangwa wurrakina-da.

¹³ Eneja ni-yama nabalija angalya nakina, “Ki-yamarrkinama ngayuwa?” ni-yama. “Karukwa! Kini-larrkajama ngayuwa nenikuwarrka. Ningi-lyelyingminama nakina akena ke-yamarrkina dukwa wurrumurdakibina warnumamalya wurruwurrariya? Nenukuwarrka naka-baba akwa nara dukwa warna a-larrkbarjuma-da,” ni-yama. Biya kembangirra neni-larrka arakba ena-langwa nenikuwenikba ebinu-wa angalya ena-langwu-wa. Eneja kembangirra ni-likena arakba-da.

¹⁴ Akena aburraja wurrumurdakibina warnungkwarba neni-rringka-manja nubukwaya ni-likenuma nakina nenikuwenikba, na-lyelyimbukweyinuma arakba. Biya na-makijeyinuma ayakwa. “Naka-bina nenikuwenikba arakba nubungkawa-langwa,” ne-yama. “Kini-jungwuna-manja nakina nungwenikba, kembangirra naka-bina nenikuwenikba kini-lyinginama enena angalya enamba-langwa nakina-da. Ngenu-wardena arakba enena-wiya, kembangirra enena angalya akwa ngawa amurdakenena akwurena ngakwurra-langwi-yada!” ne-yama na-makijeyinuma wurrakina. ¹⁵ Biya kembangirra neni-rindirra, akwa neni-jadijuwa wurrakina ebina-langwa angalya akwa na-lamukwarridinuma nakina-manja arakba-da. Ena-bu ngawa-da.

Jesus nenu-makama enena alawudawarra wurrumurdakibinamanja warnumamalya biya ni-yama aburruwa-wa, “Kini-yamarrkiname-ka kembangirra nibina nabalija angalya? Ka-makinama ngayuwa. ¹⁶ Kini-likajama nakina ena-langwu-wa angalya akwa kenu-wardenama wurrumurdakibina warnungkwarba wurruwurrariya. Biya kenu-kwunama akina angalya ena-langwa arakba wurringku-wa warnungkwarba kajungwa kini-likaja-manja nakina engku-wa, kembangirra kenumin-akwurrinjini-yada ena-langwa akwurena yakwujina,” ni-yama Jesus aburruwa-wa.

Aburraja kembangirra nuw-engkirrika-mulangwa wurrakina akina ayakwa Jesus-langwa, namurdaki-yama, “Kardi! Nare-ka akina e-yamama nakina-da!” ne-yama wurrakina-da.

¹⁷ Eneja kembirra nenumurndaki-rringka Jesus wurrakina-murru-wa arakba-da. Biya ni-yama, “Amurndakenena ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawaralangwa-manja jurra. Ne-yaminama akina,

‘Wurrukwala warnungkwarba nuw-ambilyumurra wurribina warniki-likiraki-yada alikira angwarnda-murra. Kembirra narruwurra-murndukwama ebina ababurne-ka angwarnda adinakba wurrakina. Biya awilyaba angwarnda eyebijeba narrakumarnuma engka-langwa-langwa mena na-warangu-mubaba akina. Umba ambaka-murra ngarningka narru-manguma ebina-murrada angwarnda na-warangu-murrada adinubawiya. Akena eningaba-dangwa amurndangekburna-dangwa alyengma akina eningadinuba-wiya angwarnda-da,’
ne-yaminama akina ayakwa.”

Biya kembirra ngarningka ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Yiki-yakuwerribikajama karna ambaka-langwa amurndakakinu-wa ayakwa,” ni-yama, ¹⁸ “mena yikaku-mungkwurrarjiya-manja kirruwilyaba karnumamalya ebina angwarnda, kembirra adidira nungkwurra-langwa ke-ngkarrnginama eyukwayuwa-wiya. Umba ke-ngkilarrina-manja akina angwarnda nungkwurruwa-manja kembirra yikakuminu-wurrakadabajenama adidira nungkwurra-langwa amangwarra-wiya,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnumamalya.

WarningiJudiya warnumamalya narra-kwa-mulangwa angwarnda WarningiRawumu-wa wurrubungkawa

¹⁹ Aburraja kembirra wurrumurndakakina warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ngawa WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma aburrajukwaba neni-ngayindangume-ka wurrakina warniki-rndarrki-yada Jesus akina-wiya ngawa. Na-lyandarrkenume-ka wurrakina ni-yengbinumulangwa Jesus ayakwa aburruwa-langwa nenu-maka-mulangwa nakina ebina alawudawarra wurruwurrariya-langwa warnumamalya. Akena nuw-akbar•danguma wurrakina wurrumurndakibina-langwa warnumamalya nenuwurraki-ngayindangu-murrilangwa Jesus wurrakina-da. ²⁰ Biya neni-rruburringkama ngawa wurrakina Jesus-uwa mamawura iya marringa-da.

Biya narra-makama arakba wurrukwalu-wa warnungkwarba wurruwurrariya-wa, “Jeyi! Wurri-likaja Jesus-uwa,” ne-yama. “Kwureya, yikini-yendabaja ayakwa enuwa-wa wuburra laka wurriyangmilyangmandukwuna warnumamalya ne-yaminama wurrakina. Akena yikini-kadikinama kirrakina. Yikini-yendabaja ayakwa kini-lawurrakajiya-murrikba nakina awurrariya ayakwa nungkwurruwa-wa, kajungwa yikini-lekbaji-yada yirruwa nakinamanja. Yiki-likaja-manja karna, ka-kwunama angwarnda yarna-da,” ne-yama. Neni-ngayindanguma wurrakina neniki-yengbi-yada nakina Jesus awurrariya ayakwa, kajungwa kenu-kwuni-yada kembirra nubungkawu-wa nakina Jesus NeningiRawumu-wa wurrakina-da.

²¹ Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnungkwarba wurruwurrariya na-likena wurrakina arakba Jesus-uwa.

“Bungkawa,” ne-yama, “yarningma yarna ayakwa nungkwa-langwa ayarrkidirrbura-wiya. Ka-rringkinama ningkakina warnumamalya wurrarumuruma akwa ngawa warningaruma-ma wurruwurrakididirrbura wurrakina. Kembirra ka-dirrburakina-manja nungkuwa ningkakina warnumamalya-manja, kembirra ki-yengbinama ningkakina alyangmilyangmandukwuna-wiya ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa. ²² Kembirra yirru-makina-langwa. Karru-murndukwuna-manja warnungkwarba angwarnda ngakwurra-langwa, NgarningiJudiya-langwa-langwa angwarnda, kajungwa karri-larrkaji-yada akina angerriba engku-wa Rawumu-wa Nubungkawu-wa Kajara, kembirra eningaba akina? Akinu-kwunama ngarna yinda nara a-kwama nakina?” ne-yama.

²³ Eneja Jesus neningma mangma aburra-langwa. Neningma narruma-yangkwurruwurrkama aburra-langwa mangma wurrakina. ²⁴ Biya ni-yama, “Yu-kwa-langwa angwarnda awilyaba. Yimukangbijiya-langwa. Yindukwureya, numiyambena naka nenumuk-wurra enena-manja angwarnda yikini-rringkinama? Akwa amiyambena ekirra kirri-rringkinama?” ni-yama.

Aburraja ne-yama, “Nubungkawa Kajara-da akwa ena-langwa ekirra-da.”

²⁵ Ni-yama kembirra Jesus aburruwa-wa, “Nakina-bina-da. Kembirra yikinu-kwunama enuwa-wa ababurna-langwa ebina ena-langwa umba yikinu-kwunama enejukwaba Neningikarrawaru-wa ababurna-langwa ebina ena-langwa kirrakina-da,” ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

²⁶ Aburraja kembirra warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ngawa WurruMinida warnungkwarba wurrarumuruma kembirra nawurraki-yengminjada arakba. Neyakikbijangeyinuma amurndakibina-langwa ayakwa Jesus-langwa. Kembirra na-lyangmuridinuma arakba wurrakina, akena nara ken-arndirringa Jesus wurrakina, mena wurrababurna-baba warnumamalya nuw-ambilyumurra wurrakina yakwujina-da.

Ak-enibudina-mulangwa aki-jungwuna-murrada ngakwurruwa

²⁷ Aburraja kembirra wurrukwala warnungkwarba na-likenuma Jesus-uwa. WarningiJudiya wurrakina warnumamalya warnimikirra WurriJedija. Wurrumurndakakine-ka WurriJedija warnumamalya ne-yaminjamama, “Aki-jungwuna-manja ngarna ngarnumadangkwa, kembirra nare-ka ngarna enibuduma ngarningka,” ne-yaminjamama wurrakina. Biya wurrukwala na-likenuma Jesus-uwa. ²⁸ “Bungkawa,” ne-yama, “arakburakba-kiya-wiya Mawijija n-arrikarranguma nakina enena ayakwa eningarumuruma ngakwurra-langwa-manja jurra. Ni-yamama,

‘Kini-jungwuna-manja neningiyadikba duwilyaba-langwa didarringka akwa wuneningarijira-murra-manja wunalakina-kiya, kembirra nenikumarnjenikba enamba-langwa kininga-menama dakina dingaya ena-langwi-yada didarringka-da. Kininga-menama dakina dingaya kajungwa aburna-langwa warijira wuburra nawenikba-langwa, nenikijungwa-langwa, kuw-ambilyi-yada wurrakina,’

ni-yamama nakina Mawijija.

29 “Umba aburraja arngkawura wurrumangbala wurrambilyuma warnungkwarba wurrumangadiyerra-manja nuw-ambilyumurra wurrakina. Biya neningadinuba-wiya nadarringka-ma nakina, akena wuneningarijira-ma wunalakina. Biya kembirra ni-jungwuma arakba nakina.

30 “Bi...ya nenikumarnjenikba nuwilyaba nanga-manguma enambalangwa dibina-murrada didarringka. 31 Akena neningarijira-ma ngawa ni-jungwuma enejukwaba nakina.

“Bi...ya enamba-langwa nuwilyaba ningka nenikumarnjenikba nanga-manguma dibina-murrada. Akena neningarijira-ma ngawa ni-jungwuma enejukwaba nakina.

“Bi...ya ne-yaminjamama wurrakina ngawa, wurrababurna-langweka wurruwilyuwilyaba-wiya narringa-manguma dibina didarringka duwilyaba-murrada ngawa-da. Akena warningarijira-ma ngawa wurrakina na-jungweyina-da. 32 Biya arakba-langwa yingi-jungwuma ngalamba-langwa dakina-da arakba-da.

33 “Yirru-makina kembirra, Bungkawa. Makina-manja mamawura ak-enibudina-manja ngarrakina aki-jungwuna-murrada, kingiyamarrkiname-ka kembirra dibina didarringka? Wurrumurndakibina warnungkwarba wurrumangbala wurrambilyuma narringa-manguma ne-yakiyakeyina ngaluwa-manja. Wurruwilyuwilyaba-wiya ne-yuweyina wurrakina. Numiyambena kembirra neningiyadikba?” ne-yama wurrumurndakakina WurriJedija warnumamalya.

34 Eneja kembirra arakba ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Enemanja angalya warnungkwarba akwa wurridarringka neyar•dijeyinama wurrakina. 35-36 Akena Neningikarrawara-langwamanja angalya abalkaya nara arakba e-yakajuma ena-langwa warnumamalya. Ka-jungwuna-manja wurrumurndakakina-bina warnumamalya ena-langwa, kembirra eneja Neningikarrawara ken-enibikinama wurrakina, akwa kini-yaminama, ‘Warningabe-ka warna warnumamalya.’ Akwa kenu-wilyakinama wurrakina ena-langwu-wa angalya kajungwa enuwa-manja kuw-ambilyi-yada warningangkawura wurrakina. Nara a-jungwuma ngarningka akwa nara e-yakajuma wurrakina. Akena aburraja warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nara wurrakina a-jungwuma-da. Kembirra wurrumurndakakina wuburra warnikumamurikaja Neningikarrawara-langwa ke-yaminama kuw-ambilyama wurrakina aburrajukwaba warnumamalya-da. Kembirra Neningikarrawara-langwa wurriyukwayuwa kuw-ambilyama wurrakina, mena-baba ka-jungwuna-manja wurrakina kuw-enibudina-mubaba ngarningka-da.

37 “Umba nungkwurraja KirriJedija karnumamalya kirri-yaminameka, ‘Nara ngarna enibuduma aki-jungwuna-murrada,’ kirri-yaminama kirrakina. Akena nare-ka. Eneja Mawijije-ka nakina ngarrenuminabilyerrikama ayakwa akina amandangwa ak-enibudina-mulangwa aki-jungwuna-murrada. Karningme-ka karna Mawijija-langwa ayakwa n-arrikarranguma nakina arakburakba-kiya-wiya. N-arrikarranguma nakina ayakwa ebina-langwa eka. Nara ambaka akina ka-jerridina na-dadinu-murrada akina. Akwa akini-yada ngawa n-arrikarranguma ngarningka amurndakenena ayakwa

Neningikarrawara-langwa. Ni-yamama Neningikarrawara Mawijijwa,

‘Ngayuwe-ka ningena Ningeningikarrawara Aburiyama-langwa akwa ngawa Ajika-langwa akwa ngarningka Jekaba-langwa,’

ni-yamama nakina. ³⁸ Nakine-ka Neningikarrawara nara warninikijungwa-manja warnumamalya a-bungkawaduma nakina umba Nubungkawa nakina n-ambilyama warniba-langwa warnumamalya, mena wurrababurna-langwa warnumamalya wurribina namurndaku-werrikambilyama Neningikarrawara-manja enena-manja ngawa angalya warniba-babe-ka arakba wurrakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnungkwarba WurriJedija-da.

³⁹ Aburraja wurrukwala warnikakakirumaka warnungkwarba Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma ne-yama wurrakina Jesus-uwa, “Akina-bina-da. Eningaba ayakwa ayarrkidirrbura nungkwa-langwa ningkarra-makama ningkakina WurriJedija-wa warnumamalya-da,” ne-yama wurrakina. ⁴⁰ Kemberra nara arakba keni-ngayindanga wurrakina keni-yendabena ayakwa Jesus-uwa, ne-yeliyangu-mubaba-da akwa nuw-akbar•dangu-mubaba wurrakina-da.

Ayakwa NuMejaya-langwa-langwa

⁴¹ Eneja kemberra Jesus ni-yengbinuma ayakwa wurrumurndakakinu-wa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma akwa ni-yama, “Na-lyelyimbukweyinama NuMejaya-langwa-langwa warnumamalya wurrakina. Namakijeyinama akwa ne-yaminama wurrakina, ‘Nakine-ka NuMejaya nenikaduwa numirenikba Deyibida-langwa nakina,’ ne-yaminama wurrakina. Amandangwa akina ayakwa aburra-langwa?

⁴² Ngarningma ngarna amurndakenena ayakwa Deyibida-langwa ebina n-arrikarranguma nakina jurra-manja. Ni-yamama nakina, ‘Nubungkawa Neningikarrawara ni-yamame-ka nakina nganyangwu-wa Nubungkawa:

Aambarriya-langwa yelakwa ningekbuda-langwa.

K-ambilya ngayuwa-manja akwudangwa

⁴³ yanda-langwa yiba-bungkawakinama ngayuwa ningkakina wurrumurndakibina-manja warnumamalya b-angmar•dena-murrumanja nungkuwa-da,’ ni-yamama arakburakba-kiya-wiya Deyibida-da.

⁴⁴ “Ni-yengbinu-manja nakina Deyibida amurndakenena ayakwa NuMejaya-langwa-langwa neni-yengbijuwama nakina ena-langwa Nubungkawa nakina-da. Kemberra aminakina-langwa ngarningma ngarna nakina NuMejaya nenikaduwa numirenikba Deyibida-langwa nakina akwa ngawa Deyibida-langwa nubungkawa ngarningka-na?” ni-yama Jesus wurrumurndakibinu-wa warnikakakirumaka Mawijija-langwu-wa ayakwa eningarumuruma-da.

Jesus nenu-madumurrukwa-mulangwa warnumamalya-manja warnikakakirumaka-langwa warnumamalya

⁴⁵ Biya kemberra nakina Jesus ni-yengbinuma arakba akwala ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya nuw-engkirrikenuma ayakwa ena-langwa aburrajukwaba. ⁴⁶ Ni-yama Jesus, “Wurri-rringkajungwuna

kembirra wurrumurdakakina-langwa warnungkwarba warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma. Wurri-rringkajungwuna kajungwa nari-yada wurrakina e-kadikama nungkwurruwa-manja. Aburraja wurrumurdakenena warnikakakirumaka ka-lyelyingminame-ka kuw-awiyuwiyebeyinama dumbala dilingajirrirra, kajungwa wurrukwala warnumamalya karra-rringkini-yada wurrakina. Aburraja karra-rringkinama akwa ke-yaminama, ‘Wurrarumurume-ka warnungkwarba wurrakina,’ ke-yaminama wurrakina. Akwa ngarningka, aburraja ka-likajamanja wurrumurdakakina warnikakakirumaka warnungkwarba wurruwurrakuwilyarru-wa warnumamalya, ka-lyelyingminame-ka ke-yengbina-mulangwa warnumamalya eninginingaba-wiya ayakwa aburruwa-wa. Akwa ngarningka ka-lyelyingminame-ka wurrakina angalya eninginingaba warnik-ambarringi-yada wurrakina, waka Neningikarrawara-langwa-manja alikira, waka wurrukwala-langwa-manja alikira akini-yada ngawa ke-yebukeyinamanja aninga wurrakina. ⁴⁷ Akwa ngarningka nuw-angmungmadama wurrakina alikira wurringaya-langwa wurridarringka. Biya kembirra ka-buriyaminama Neningikarrawaru-wa ababurnamurra ayakwa. Ke-yengbiyengbinama ngawa ayakwa wurrakina karra-rringkinamurrumanja warnumamalya. Amukwiyadakina ne-yaminjaminama wurrakina-da. Kembirra nungkwurraja wi-yakuwerririkina karna meningarija-langwu-wa mamawura, mena akini-yada ngawa Neningikarrawara keni-lekbajama wurruwurrariyawa warnumamalya. Umba warnikakakirumaka ayakwa Mawijijalangwa angwurra keni-lekbajama Neningikarrawara nakina-da!” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

21

Dingaya yinginu-kwa-mulangwa angwarnda Neningikarrawaru-wa

¹ Biya n-ambilyu-manja nakina Jesus Neningikarrawaralangwa-manja angalya Jirujalema-manja, n-andeya nakina akenaneni-rringkama wurrakina warnumamalya wurruminababurna angwarnda na-likenuma yenjerrikina. Aburraja narr-akumarnuma angwarnda wurrakina bada-manja, kajungwa warniku-kwi-yada akina Neningikarrawaru-wa. ² Umba Jesus nanga-rringka ngarningka nakina duwilyaba dingaya dadingalyingmalyingma dubukwaya yingi-likenuma ngalajukwaba ebinu-wa bada. Umba ying-embirrkawiyebajuwama ngalamba-langwa akina angwarnda, akenanembirrkambilyuma eyukwujiya-kiya akina-da.

³ Kembirra eneja Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Arume-ka angwarnda narr-akumarnuma wurrukwala warnumamalya bada-manja, umba ngalaja daka dingaya eyukwujiya angwarnda ying-akumarnuma. Akenanгалуwa eningaba angwurra yingi-yamama amandangwa dakina-da. ⁴ Aburraja wurrumurdakangaba warnumamalya narr-akumarnuma aruma angwarnda, akenanaruma ngawa na-minambilyama aburra-langwa. Umba daka dadingalyingmalyingma dingaya ying-akumarnuma arngkuwilyaba

ababurna-langwa angwarnda ngala-langwa. Arngkawura yingi-jerrukwama-da, kembirra nara ebina ambilyuma arakba ngaluwamanja-da,” ni-yama Jesus nakina-da.

Warnumamalya karru-burrijina-mulangwa Neningikarrawaralangwa angalya Jirujalema-manja

⁵ Aburraja kembirra wurrukwalawarnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa na-lyelyimbukweyinama wurrakina yakwujina ngawa Neningikarrawaralangwa-manja angalya Jirujalema-manja. “Eningabe-ka akwulyubena ena alikira,” ne-yama. “Eninginingabawiya amurndakeyena angwarnda. Ngajukwaba eninginingabawiya amurndakijika narru-wilyakama warnumamalya yangkwurrangwa akwulyubeni-yada angalya Neningikarrawaralangwa,” ne-yama namakijeyinama wurrakina.

Eneja ni-yama Jesus, ⁶ “Amurndakenena amurndakijika-murriya kirri-ringkinama karna aduwaba, nara eningangkawura ambilyuma akina yelakwa. Umba aburraja wurruwurrariya warnumamalya karru-burrijinama ambaka-murumurra ena-da. Karru-burrijiname-ka ababurna-langwa angwarnda, kembirra kawurramurrkwulijeyinama akina ajiringka-manja-da,” ni-yama Jesus nakina-da.

Jesus nenu-madumurrkwa-mulangwa warnumamalya-manja meningarija-langwa-langwa mamawura

⁷ Aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa ne-yama wurrakina enuwa-wa, “Bungkawa, yirru-makina angwurra. Ngambi-yade-ka akina? Umba ke-yamarrkinama akina kajungwa yik-eningmidini-yada yirruwa nara-wiya a-larruma enena alikira?” ne-yama.

⁸ “Wurri-rringkajungwuna kirrumurndamurndirra,” eneja ni-yama Jesus. “Wurri-rringkajungwuna nari-yada e-kadikama kirrakina wurribina wurrikikalya warnumamalya. Wurrababurneka warnungkwarba kamurndaki-yaminama wurrakina, ‘Ngarramakinama yarna Neningikarrawaralangwa ayakwa nungkwurruwawa,’ ke-yaminama wurrakina. Biya yikabi-kadikinama wurrakina akwa ke-yaminama wurruwilyuwilyaba-wiya, ‘W-engkirraja ena ayakwa nganyangwa. Ngayuwe-ka ningena NinguMejaya!’ ke-yaminama wurrakina, akwa ngarningka, ‘Aduwaba memema-manja marringa ababurna-langwa ka-jerridinama akina angkawura!’ ke-yeminama. Kembirra nare-ka engkirrikuma amurndakakinu-wa ayakwa aburra-langwu-wa ekikalyu-wa akwa e-yuwama aburruwamanja. ⁹ Umba yik-engkirrikaja-manja kirrakina ayakwa awinyambalangwa, dukwa nungkwurra-langwa-manja angalya, dukwa engkamanja iya engka-manja angalya, mama ka-wardiyinama aburruwakiya, mama ka-wardiyinama wurriminingka warnumamalya, nare-ka akbar•duma. Amukwiyadakina awurruwurrariya kangekburakajungwunama adinuba-wiya, akena nara warenja-bawiya a-jerriduma ababurna-langwa,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹⁰ Biya kembirra ngarningka ni-yama nakina Jesus aburruwawa, “Wurruwurrakuwilyaba warnumamalya ka-likajama wurrakina karri-ngekburakinama awinyamba wurruwurrakuwilyaba-manja

warnumamalya. Ka-ngajeyiname-ka. ¹¹ Engka-manja iya engka-manja angalya ngalaja ajiringka ka-makburridenama angwurra akwa ka-makbarrinama akina-da. Akwa ngawa aburraja warnumamalya ka-jungweyinama ka-likaja-mulangwa murumureya wurrakina-da. Akwa ngawa ngalaja angbilyuwa adirringwarna karraku-wardenama warnumamalya-manja, biya ke-ngbijangeyinama warnumamalyu-wa angerriba iya angerriba akina-da. Ngalaja eminiminingka awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama angubina-manja. Kembangirra aburraja warnumamalya kuw-akbar•denama angwurra amurndakakinalangwa, ka-murndaburridenama-ka wurrakina-da,” ni-yama Jesus enalangwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹² Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Akena nara-wiya a-ngekburakajungwuma ababurna-langwa amukwiyadakina awurruwurrariya, adinuba-wiya kembangirra aburraja wurruwurrariya warnumamalya yikabu-menama kirrakina, akwa yikabumini-ngekburakinama awinyamba nungkwurra-langwa. Yikabu-wilyakinama wurrakina jinikakwu-wa amurndakibinu-wa alikira Neningikarrawara-langwu-wa. Umba aburraja wurububungkawa yikabu-lekbajama kirrakina yakwujina akwa yikabu-didenama wurrakina medirra-manja arrawa kirrakina. Yikabu-wilyakinama ngarningka wurrarumuruma-wa wurububungkawa, akwa ngawa wurrukwalu-wa wurriyukwayuwa wurububungkawa. Ke-yaminjaminama ngawa amukwiyadakina wurrakina buwirrikbina-mulangwa ngayuwa akwa yikabu-wirrikbina-mulangwa nungkwurrajukwaba kirrakina-da.

¹³ “Akini-yada-bina ngawa kirrakina yikumini-yengbinama ayakwa. ¹⁴ Kembangirra adinakba-kiya-wiya yiki-lyanguwerribikajungwunama kirrakina nari-yada a-werrikawarriyaduma ayakwa-langwa. Nara a-lyangkiyamama, ‘Kabu-lekbaja-manja wurrakina ngayuwa-manja, amiyambene-ka ayakwa ki-lawurrakajinama ningena aburruwawa?’ Nara a-lyangkiyamama aduwaba akina, ¹⁵ mena ngayuwe-ka-bina ka-kwunama akini-yada ngawa amurndakingekburna ayakwa nungkwurruwa-manja, kajungwa yikumini-yengbini-yada ayakwa kirrakina. Ka-kwunama-ka milyenjirra mangma akwa ngawa engbingbuda ayakwa. Aburraja warnumamalya wurribina yikabu-wirrikbinama nungkwurruwa-wa kuw-engkirrikaja-mulangwa amurndakakina ayakwa nungkwurra-langwa, kembangirra ka-lyangmuridinama-ka wurrakina akwa nara a-lawurrakajuma nungkwurruwa-wa awilyuwilyaba ayakwa wurrakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

¹⁶ Biya ngarningka ni-yama nakina, “Nungkwurra-langwe-ka warnumamalya akwa ngarningka wurrungungwenungwa iya wurrirndirndenungwa akwa wurrarrkwurruwenungwa yikabu-wilyakinama kirrakina wurububungkawu-wa. Kembangirra aburraja wurububungkawa yikabi-jungwajinama kirrakina kirrukwala. ¹⁷ Wurrababurna-langwa warnumamalya yikabu-wirrikbinama wurrakina mena nganyangwa kirrakina-baba karnumamalya. ¹⁸ Akena nare-ka akbar•duma, ¹⁹ mena yiki-likajamanja kirrumungkwurridirbura Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, kembangirra Neningikarrawara yikenumin-enibikinama

karnumawurrina nungkwurra-langwa karningangkawura nakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Warnumamalya karru-burrijina-mulangwa Jirujalema

²⁰ Biya kembirra ni-yengbinuma ngarningka Jesus amurndakenena ayakwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa. Ni-yama, “Yikawurraki-rringkina-manja wurruwurrakwulyumida wurrawinyamba warnungkwarba kawurrak-alkayena-manja karru-ngwurrkwarngina-manja enena angalya Jirujalema errekba-langwiya, kembirra yik-eningmidinama kirrakina kumudarrbudinama arakba mamawura makina warniku-burrija-langwa wurrakina nungkwurra-langwa alikira.

²¹ “Kembirra akini-yada ngawa kirrababurna-langwa karnumamalya kirribina Judiya-manja kirr-ambilya-murumurra yikumurndak-angkirreyinama kirrakina akwa yiku-wurdenama angakarjiyinga-wa, kajungwa yik-abuwarrkajungwuni-yada kirrakina yakwujina. Nungkwurrajukwaba kirribina kirr-ambilya-murumurra yelakwa Jirujalema-manja arrawa yiki-lalikinama kirrakina alikira nungkwurra-langwa umba yik-angkirreyinama engku-wa. Umba kirribina errekba-manja-wiya kirr-ambilya-murumurra karnumamalya nara kirrakina awiyebuma Jirujalemu-wa arrawu-wa-da.

²² “Akini-yade-ka ngawa eneja Neningikarrawara yikenu-banijumindena ena-langwa karnumamalya. Akini-yada ngawa ngalaja ababurna-langwa awurruwurrariya amurndakibina nuw-arrikarrijungwunuma arakburakba-kiya-wiya amandangwa kangekburakajungwunamura akina-da. Ka-ngekburakajungwunama akina kajungwa alyangmandukwuni-yada amurndakakina ayakwa-da,” ni-yama nakina Jesus.

²³ Biya ni-yama ngarningka nakina, “Ngeniyerriya nungkwurraja kirridarringka kirribina yiku-mambakina-murumurra wurrangariya nungkwurra-langwa akini-yada, akwa ngarningka kirribina yikangwunjikina-murumurra wurriyukwayuwa nungkwurra-langwa yiku-werrikawarriyadiname-ka. Yikenu-banijumindena-manja Neningikarrawara ena-langwa karnumamalya awurruwurrariyalangwa, kembirra kirrababurna-langwa karnumamalya yikilyandiname-ka angwurra.

²⁴ “Kirrukwale-ka yikuwurraki-jungweyinama karnumamalya yelakwa Jirujalema-manja yikab-ar•dirrena-mulangwa wurrukuala kaliwanga-murra. Umba kirrukwala yiki-likajama engku-wa kirrakina eminiminingku-wa angalya, mena wurrakina wurriminiminingkeka warnumamalya yikabu-wilyakina-mubaba aburra-langwu-wa angalya akwa yikabu-didenama yakwujina akididijungwa-manja wurrakina-da. Aburraja kembirra wurruminjirringka warnumamalya ka-bungkawadinama Jirujalema-manja wurrakina-da. Ke-yaminjaminama wurrakina yanda-langwa Neningikarrawara yiken-enjungwurrenena nakina karnumamalya ena-langwa. Nakineka Neningikarrawara yiken-enjungwurrenena kirrakina mibinamanja ngawa mamawura ni-lyangkuwerribikajungwunu-murumanja enabakiya-ba adinakba-kiya nakina-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Jesus kini-lawurradina-mulangwa ngarningka yangkwurrangwa

²⁵ Biya kembirra ngarningka ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Yikungwundikadina-manja kirrakina angubina-wa yikuma-rringkinama mamawura kuma-miningkadinama makina. Ngalajukwaba yimawura kinu-miningkadinama yakina. Ngalajukwaba dakilyingajanga kingu-miningkadinama dakina. Umba yik-andiya-manja kirrakina angerriba makardu-wa yikuma-rringkinama kumarumidinama. Kembirra yik-akbar•dename-ka angwurra kumakakadana-mulangwa makarda akwa kumarumidinama-mulangwa makina. Kirrangkwulyumida-langwe-ka karnumamalya ababurnamanja angalya yikumurndaku-werrikawarriyadinama kirrakina. ²⁶ Kembirra yikumurndaki-yendabijeyinama kirrakina. ‘Amiyambeneka akwala awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama aduwaba?’ yiki-yaminama kirrakina-da. Yik-akbar•dename-ka kirrakina angwurra-da. Kembirra yiku-murndaburridenama iya yiki-yikarrnginama, yiki-kbilyarrnginama ajiringka-wa kirrakina, mena nakina Neningikarrawara kini-yerrerrikinama eningerribirra angubina-manja amurndakibina engbingbuda ababurna-langwa akina-da.

²⁷ “Biya kembirra yiki-rringkinama arakba ngayuwa ningibinamurrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Yiki-rringkinama akini-yada ngawa ki-lawurradina-manja ngayuwa enenu-wa angalya. Ngayuwa ki-dirrirndama angubina-langwa yangkwurrangwa ningibina ningingbuda ningilyengma akwa kuwulyarriyina-ka.

²⁸ “Umba ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakakina eminiminingka, kuw-aburradadijungwuna-manja akina, kembirra nara akbar•duma kirrakina karnumamalya nganyangwa wuburra kuw-akbar•denama wurrukwala warnumamalya. Umba kirrumungkwurkidirrbura yiki-likajama ngawa Neningikarrawaralangwa-manja mamurukwa kirrumarngba-da, mena-baba adinubeka arngkidarrba-langwiya Neningikarrawara nakina yiken-ujungwurrenama kirrakina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwuwa warnikabuburrakiyuwa.

²⁹ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, “Wiyakuwerribikaja mibinu-wa manyungwunya akwa ngarningka akwalu-wa eka. ³⁰ Kumu-lingbijangina-manja mamangwurrarjija ngala-langwa, kembirra ngarningma ngarrakina akaburaruwa arakba, umba akilarrkardidarra abukwaya adinuba akina. ³¹ Kembirra yiki-rringkinamanja ababurna-langwa amurndakibina awurruwurrariya ngarra-maka-mulangwa nungkwurruwa-wa ngayuwa aduwaba, kembirra yik-eningmidinama nungkwurrabakiyaba akini-yada ngawa kinu-bungkawadinama nakina Neningikarrawara adinuba-da.

³² “Ababurna-langwe-ka amurndakibina ngarra-makama ngayuwa nungkwurruwa-manja aduwaba ka-ngekburakajungwunama akina nara-wiya a-larruma kirrababurna-langwa karnumamalya karningaduwaba. ³³ Ngalaja angubina iya enena angalya kajerridinama alakena, akena ngalaja ababurna-langwa ayakwa nganyangwa nara akina a-jerriduma. Eningangkawura ngawa

kuw-ambilyama akina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

Aki-rringkajungwuna-mulangwa ngarrumurndamurndirra

³⁴ Akwa ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Wurri-rringkajungwuna kirrumurndamurndirra,” ni-yama. “Nara engkirrikuma aninga-wa yimbukwa iya anija-wa yimbukwa. Yiki-lyangmurukweyina-manja kirrakina amukwiyadakina-manja, akwa yiku-werrikawarriyadina-manja yik-engkingirrikaja-manja amurndakakinu-wa amurndakijika yiki-ngayindena-murruwa karna yik-ambilyi-yada enena-manja angalya, kembirra warenja-bawiya yikam-akburranginama mibina meningarija-langwa mamawura nara-wiya engkirrikuma kirrakina makinu-wa. ³⁵ Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya amurndakenena-manja angalya awurrakwulumida-manja karruma-rringkinama makina mamawura nara-wiya engkirrikuma wurrakina makinu-wa. Wuburra laka yibina yinungwakarda ni-dirrirndama nu-menama warenja-bawiya akwalya, ngalajukwaba kumi-ngbijanginame-ka warenja-bawiya mamawura meningarija-langwa makina-da.

³⁶ “Aminakina-langwa kirrinjeya kembirra, ngarra-makinama, yiki-rringkajungwunama karningangkawura. Nara a-ngwanjuma umba yiku-buburiyaminama ngawa Neningikarrawaru-wa, kajungwa ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakibina awurruwurrariya, kembirra yikeni-ngbudirrkini-yada nakina kirrakina karnumamalya. Kembirra nara e-ngkilarruma kirrakina umba kirringbuda ngawa yik-arjiyama, yanda-langwa aku-kwurukweyina ngarrakina, ngayuwa, ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, akwa nungkwurruwa-da. Akina-bina ngawa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nakina-da.

³⁷ Biya mababurna-langwa mamawura nen-akakirumakama warnumamalya-manja, neni-dirrburakama nakina Jesus yakwujina Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Umba mababurna-langwa meningalyarrngwalyilya nu-wurdanguma nakina ebinu-wa angakarjiyinga angalya emikirra Alibumanja. Biya yakwujina ngawa n-ambilyuma nakina marringa-ma. ³⁸ Biya mababurna-langwa meninguwurdarriya-wiya mamawura ngarningka ni-lawurradinuma nakina Jesus Jirujalemu-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya ayakwi-yada. Aburrajukwaba wurrababurna-langwa warnumamalya namurndaki-likenuma yenjerrikina kajungwa warnik-engkirriki-yada wurrakina ayakwa ena-langwa yakwujina-da.

22

Neni-ngayindangu-murrilangwa wurrububungkawa warniku-wardiyada Jesus

¹ Akwudangwe-ka arakba kuw-ambarrinama ebina Akwurungkuwarrukwa WarningiJudiya warnumamalya akwa kuw-alyubarinama wurrakina ebina damba eningakubudikamurra. Wurruwurrakwulumide-ka warnumamalya nawurramurndukwunuma arakba Jirujalema-manja Akwurungkuwarrukwi-yada wurrakina. Namurndaki-likenuma yenjerrikina engkalangwa iya engka-langwa angalya. ² Aburraja wurrumurndakibina

wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba akwa ngarningka wurrumurndakibina warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma aburrajukwaba neni-ngayindangume-ka warniku-wardi-yada Jesus. Akena na-lyangkirerrminuma mena nuw-akbar•dangu-mubaba wurrakina wurribina-murra-langwa warnumamalya narri-ngayindangu-murrilangwa ayakwa warnik-engkirriki-yada wurrakina Jesus-langwa. Kembirra nuw-embirrarinuma wurrakina kenu-mena-murruwa nakina Jesus kin-ambilya-murruwa nakwukawura nakina-da.

Ni-lyanguwama-mulangwa Judija neniku-kwi-yada Jesus wurrubungkawu-wa

³⁻⁴ Kembirra arakba eneja Namukwa n-awiyebuma nakina nuwilyaba-manja nenikaburrakiyuwa. Nenimikirra nakina Judija Yijikariyada. Kembirra Judija neni-lalika nakina Jesus akwa wurrumurndakibina wurrukwala warnikabuburrakiyuwa umba ni-likena nakina wurrumurndakibinu-wa wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba. Biya Judija na-lyelyimbukweyinuma wurrarumuruma-manja WurruMinida warnungkwarba akwa ngawa wurrukwala-manja wurrubungkawa wurribina na-bungkawadinuma warnungkwarba-manja warnikakukwurrjungwa Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Na-lyelyimbukweyinuma biya nenu-makama wurrakina warnungkwarba Judija-manja kenu-kwunama nakina Jesus aburruwa-wa, ⁵⁻⁶ umba kenu-kwunama arrkala angwarnda Judija-manja. Biya ni-lyanguwama-manja Judija, kembirra na-lyelyingmeyinuma arakba wurrumurndakakina wurrubungkawa. Eneja ni-likena Judija arakba nakina-da. Biya n-embirrarinuma nakina ambaka neniku-kwi-yada Jesus aburruwa-wa, warningbala-wiya wurrababurna warnumamalya-da.

Nenu-maka-mulangwa Jesus wunenikaburrakiyuwa ena-langwa wunenik-akumi-yada adinakba aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa

⁷ Kembirra nuw-arakbada akina arakba warnik-alyubari-yada wur-rakina WarningiJudiya warnumamalya akina damba eningakubudika-murra. Kembirra nuw-arakbada ngalajukwaba warniku-wardi-yada wurrakina eyukwayuwa jiba Akwurungkuwarrukwa-langwa. ⁸ Kembirra eneja nenilirraki-larrka arakba Jesus wunalekbina Bida akwa Janjana wuneniki-lyengmi-yada Jirujalemu-wa wunalakina. “Wuni-likaja arakba Jirujalemu-wa,” ni-yama Jesus aburnuwa-wa. “Yikini-lyengmena kinalakina, biya yikinu-mena amadangkwa iya aninga akwurdukwurda Akwurungkuwarrukwa-langwa biya yikin-akumurna adinakba kajungwa ak-alyubarini-yada akina,” ni-yama Jesus wunalakina-kiya-wa.

⁹ Aburnaja neni-yama, “Nga-manja akina?”

¹⁰ Eneja ni-yama Jesus, “Yikini-yar•diya-manja Jirujalema-manja kinalakina yikin-akburrangama yakwujina nuwilyaba nenungkwarba. Nakine-ka kinuma-wilyakinama maruma menarlamba meningamilyu-milyinja. Ngalaja akungwa akina ka-lyangburrukwunama. Kema nungkwurnaja yikini-yuwarna nakina-manja. Biya kin-awiyebena-manja nakina alikira-manja, yikin-awiyebena nungkwurnajukwaba akinu-wa alikira. ¹¹ Biya yikini-yamina nabaliju-wa numinakinu-wa

alikirra, ‘Nenikakakirumaka yirra-langwa kin-alyubarinama amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa yelakwa enenamanja alikirra nungkwa-langwa, enuwa akwa yarnikabuburrakiyuwa ena-langwa. Angamba kamba angalya yarnik-alyubari-yada aninga?’ yikini-yamina enuwa-wa. ¹² Kembirra nakina eneja nenungkwarba yikenu-wilyakajinama aruma angalya karrawara. Eningaba akina angalya, mena eningerribirra aki-ngayindenama amurndakakina yakwujina. Kamba yakwujina ngawa yikin-akumurna adinakba amadangkwa iya aninga-murriya kinalakina-da,” ni-yama nakina Jesus Bida-wa akwa Janjanu-wa.

¹³ Aburnaja neni-likena arakba wunalakina wunenungkwarba-kiya. Biya nen-akburranga ababurna-langwa nenu-maka-mulangwiya ebina Jesus. Biya yakwujina ngawa nen-akumurna adinakba eyukwujiiya jiba awalyuwa iya aninga iya akubibeka, kajungwa Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa kuw-alyubarini-yada Akwurungkuwarrukwa-langwa amadangkwa iya aninga-da.

Nubungkawa Jesus akwa ena-langwa warnikilarrkilarrka neyebukeyinu-mulangwa amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa

¹⁴ Kembirra nuw-arakbada warniki-yebukaji-yada amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa. Kembirra ni-likena arakba eneja Jesus Jirujalemu-wa nakina akwa ena-langwa warnikilarrkilarrka warnungkwarba aburruwa. Biya nuw-awiyebeyina arakba aburrajukwaba ebina-manja alikirra nen-awiyebeyinu-murrumanja adinakba Bida akwa Janjana. Biya yakwujina akina-manja ngawa alikirra namurndak-ambarringa karrawara wurrakina Jesus akwa ena-langwa warnikilarrkilarrka wurrumemberrkwa wurrambilyuma.

¹⁵ Ni-yama kembirra nakina Jesus aburruwa-wa, “Ngayuwe-ka ningena ngarra-ngayindanguma angwurra ak-alyubarinama ngarna enena amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa nara-wiya a-lyanduma ngayuwa. ¹⁶ W-engkirrikiya! K-alyubarinama aduwaba enena ngayuwa, akena nara arakba alyubaruma ningena ngayuwa Akwurungkuwarrukwa-langwa amadangkwa iya aninga kinu-bungkawadina-murruwa Neningikarrawara nakina ena-langwa-manja warnumamalya. Kembirra akini-yada ngawa kuweningmidinama aburraja warnumamalya, karru-mumiringkinama enena-langwa Akwurungkuwarrukwa,” ni-yama Jesus nakina-da.

¹⁷ Kembirra nu-manga arakba amalyirra akwurena-langwa menarlamba-murra akwa neni-yangmarngkwajuwa nakina Neningikarrawaru-wa akina-langwa. Biya ni-yama nakina ena-langwu-wa warnungkwarba warnikilarrkilarrka, “Kirruwilyuwilyabawiya yikuma-mena memema menarlamba, biya yiki-bekina yikukweyina kirrababurna-langwa. ¹⁸ Ngarra-makinama ngayuwa, nganja ki-bekinama enena aduwaba, kembirra nara arakba e-bekuma ningena akwurena-langwa amalyirra aduwaba-langwa kinu-bungkawadina-murruwa Neningikarrawara nakina-da,” ni-yama Jesus. Biya kembirra namurndaki-bekina wurruwilyuwilyabawiya arakba wurrakina-da.

¹⁹ Kembirra nu-manga Jesus damba akwa neni-yangmarngkwajuwa nakina Neningikarrawaru-wa akina-langwa. Biya ni-ngkarrngarna

akina akwa nenu-kwa aburruwa-wa. Ni-yama nakina, “Enena amadangkwa wuburra nganyangwa ngarra-kwunama nungkwurra-langwi-yada. Yik-alyubarinama enena kajungwa yiki-yakuwerribikajiyada ngayuwa-langwa,” ni-yama Jesus.

²⁰ Biya ne-yebukeyinuma wurrakina arakba akina amadangkwa iya aninga Akwurungkuwarrukwa-langwa. Kembirra narri-jerrukwama arakba. Umba ne-yebukeyinu-mulangwa wurrakina, numa-manga Jesus muwilyaba mingka menarlamba, ebina-wiya wuburra, nara-wiya ke-yebukeyina wurrakina. Nenu-kwa makina menarlamba aburruwa-wa akwa ni-yama nakina, “Enena amalyirra akwurena-langwa merra wuburra mema nganyangwa. Enene-ka kirraku-wilyakajinama Neningikarrawara kini-yarrkakumurna-mulangwa nakina ayakwa eningarumuruma enikaduwa-dangwa nungkwurra-langwi-yada. Kini-yaminama nakina akina nganyangwa-murra merra mibina kaminu-kwularrijinamura ningena,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnungkwarba warnikilarrkilarrka nakina.

²¹ Kembirra ni-yama ngarningka Jesus, “Kirruwilyaba karna kar-nungkwarba yelakwa yika-kwunama ngayuwa wurrububungkawu-wa kajungwa kabu-wardeni-yada. Ngayuwa-manja kirr-alyubarinuma arakba kirrakina aduwaba amadangkwa iya aninga yelakwa enena-manja angalya, akena yika-kwunama ngayuwa wurrububungkawu-wa kajungwa kabu-wardeni-yada ngayuwa wurrakina-da. ²² Ngayuwa ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya kijungwunama amandangwa ngayuwa, ni-lyanguwerribikajungwunumulangwiya nakina adinuba-wiya Neningikarrawara ningeni-kijungwa-langwa. Akena ka-ngekburakajungwunama awurrariye-ka kirrakina-langwa karnumamalya kirribina yika-kwuna-mulangwa ngayuwa wurrububungkawu-wa-da kajungwa kabu-wardeni-yada ngayuwa-da,” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikilarrkilarrka-da.

²³ Aburraja kembirra namurndaki-lyelyimbukweyinuma arakba wurrumurndakakina warnungkwarba. Namurndaki-yendabijeyinuma akwa ne-yama wurrakina, “Ngarrumiyambene-ka kembirra ngarnungkwarba ngarna ngarruwilyaba aki-yaminama enena aduwaba?” namurndaki-yama wurrakina-da.

Aki-yamina-mulangwa wuburra ngarnikuminuwar•duwar•da

²⁴ Biya kembirra wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa namurndaku-merribeyinuma wurrakina. Biya ne-yama, “Ngar-rumiyambena angwurra ngarraruma ngarrumurndakeyina-manja? Umba ngarrumiyambena aku-bungkawadinama ngarrukwala-manja ngarnungkwarba?” nawurraki-yama wurrakina.

²⁵ Umba eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa arakba, “Wurrumurndakakina warnumamalya wurribina warningbala-murrumurra Neningikarrawara, aburraja aburra-langwa wurrububungkawa wurringbingbuda-wiya wurrakina. Narrawar•dikinama angwurra aburra-langwa-manja warnumamalya akena karra-makinama wurrakina enena ayakwa wurrumurndakakina-manja warnumamalya. Ke-yaminama, ‘Kirkakine-ka karnumamalya yiki-yengbinama enena ayakwa yirruwa-wa. Yiki-yaminama,

Kirrumarngkirra iya kirrumekba karna kirrububungkawada, yiki-yaminama kirrakina-da,' ke-yaminama wurrakina wurrububungkawada.

²⁶ “Akena nara akina e-yamama yelakwa nungkwurruwa-manja nganyangwa-manja karnikabuburrakiyuwa. Umba kirruwilyaba karnumamalya kirraruma-dangwa yiki-yaminama kirrakina wuburra laka niyukwujiya nenungkwarba kini-yaminama nakina-da. Akwa kirruwilyaba kirrubungkawa yiku-war•denama kirrakina warka wuburra laka nenikuminuwar•duwar•da nenumamalya nenuminuwar•denama warka wurrukwalalangwa nakina-da.

²⁷ “Eneja nuwilyabe-ka nenumamalya kin-alyubarinama aninga ebina nenumini-dakamulangwa wurringka warnumamalya. Kembirra nungkwurraja yirru-makina, numiyambene-ka nenumamalya yikini-yengbijinama kirrakina naruma angwurra? Ka-makinama ngayuwa nungkwurruwa-wa. Wurrukwalawarnumamalya kenuminidakina-manja aninga enalangwa, kembirra nakina-bina nenumamalya nibina nara a-dakuma iya a-war•duma nakina-bina kembirra naruma-da. Akena nnganja ngayuwa ning-ambilyama ningena yelakwa enena-manja angalya nungkwurruwa-manja wuburra ningenicuminuwar•duwar•da karnumamalyalangwa ngayuwa-da,” ni-yama Jesus enalangwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

²⁸ Akwa ni-yama ngarningka nakina Jesus aburruwa-wa, “Ebina-wiya bu-wirrikba-wiya ngayuwa-wa warnumamalya akwa ngawa bumini-ngekburakamanja wurrakina awurrariya nganyangwa, nungkwurraje-ka kirru-manjikkubudangumurra ngayuwa-manja angwurra kirrakina karningangkawura. ²⁹ Eneja nakina Nungwarrka nginu-bungkawakama arakba ngayuwa. Kembirra ngayamba-langwa kabungkawakinama ngayuwa nungkwurruwa karnumamalya nungkwurrajukwaba.

³⁰ Ngayuwe-ka kabungkawakinama karna ambaka-murrumurra kenu-bungkawakina-manja ngayuwa Nungwarrka wurrababurna-manja warnumamalya. Kembirra yikubungkawadinama kirrakina wurrilyimberrkumemberrkwa-manja wurrilyimberrkambilyuma WarningiYijireyila warnumamalya. Akini-yada ngawa yik-alyubarinama aninga iya yiki-bekinama akubibeka ngayuwa-manja nganyangwa-manja angalya-da,” ni-yama Jesus aburruwa-wa.

Jesus nenu-makamulangwa Bida-manja kin-eningbalikajungwunamulangwa nakina

³¹ Biya ni-yama Jesus Jayumuna Bida-wa, “Nungkuwa Jayumuna, engkirrikiyalangwa. Nakina Namukwa eneja kirreni-ngayindanguma yikeni-labajama kirrakina karningaba-murrikba. Kembirra neni-yendabenuma nakina Neningikarrawaru-wa akena nara nakina Neningikarrawara a-ngwanjajuma nakina Namukwa-da. Kembirra yikeni-labajamanja Namukwa nungkwurruwa-manja, yikenyebijebakinama kembirra karnumamalya karningabalangwa iya kirruwurrariyalangwa nakina-da.

³² “Akena yirraminu-buriyaminuma arakba ngayuwa Neningikarrawaru-wa, Jayumuna, kajungwa ku-werrikambilyiyada ningkiyirrbiyirra ningkakina ngayuwa-manja. Adinube-ka yikilalikinama ngayuwa ningkakina. Kembirra k-eningbalikajungwunama

ngayuwa-langwa. Akena ambaka kembirra ki-lawurradinama ngarningka ngayuwa-wa. Akwa ki-lawurradina-manja nungkuwa ngayuwa-wa kembirra ke-ngbudirrkina ningskakina nungkwalangwa warnumamalya-da,” ni-yama Jesus Jayumuna Bida-wa.

³³ Eneja ni-yama Jayumuna Bida Jesus-uwa, “Bungkawa, ngayuwa ningeniki-lika-langwa eningerribirru-wa angalya nungkuwa kilikaja-murruwa. Aburraja kabu-didena-manja nungkuwa medirra-manja, kembirra nganjukwaba kabu-didenama ngayuwa. Kabi-jungwajina-manja nungkuwa wurrakina, kembirra nganjukwaba kabi-jungwajinama ngayuwa. Nare-ka a-waruma ningena a-rukuwurruma ningskakina!” ni-yama Bida Jesus-uwa.

³⁴ “A•a!” ni-yama Jesus. “Mema-manja ngawa meningalyarrngwalyilya, nara-wiya ng-arduma dadinungkwarba jukwujukwa, ki-yaminama nungkuwa arngkabiya-karbiya-ma enena ayakwa, ‘Ningeningbala ngayuwa naka nenungkwarba,’ ki-yaminama ningskakina-da,” ni-yama nakina Jesus Jayumuna Bida-wa-da.

Angwarnda-langwa iya amurndakijika-langwa akwa kaliwanga-langwa

³⁵ Biya ni-yama kembirra Jesus ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa, “Ebina-wiye-ka ngarra-larrkena-manja ngayuwa kirrakina engku-wa iya engku-wa angalya, nara yiku-wilyaka angwarnda iya amurndakijika akwa eningalika nungkwurruwa-manja, umba erribirra kirrumamungkwur•da ngarra-larrkenuma ngayuwa kirrakina karnumamalya. Akena kirri-likenuma karningaba, kirr-ambilyuma wurrukwala-langwa-manja alikira akwa kirralyubarinuma aninga aburra-langwa-na?”

Aburraja, “Yawe-ka,” namurndaki-yama.

³⁶ “Umba aduwaba-langwa,” ni-yama Jesus, “yiki-likaja-manja yiku-wilyakina angwarnda iya amurndakijika akwa kaliwanga nungkwurruwa-manja. Nara-manja ebina kaliwanga nungkwurruwa-manja, kembirra yiku-warrukweyina dumbala akwa wurrukwalangwa kaliwanga. Nungkwurra-langwa kembirra akina kaliwanga-da.

³⁷ “Arakburakba-kiya-wiya enena ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma. Ne-yaminama akina, ‘Ni-jungwuma nakina wuburra laka warninierriya warnungkwarba na-jungweyina murra wurrakina,’

ne-yaminama akina ayakwa. Ngarra-makinama ngayuwa aduwaba, ene-ka ayakwa na-makijajungwunuma ngayuwa-langwa ena-da. Kijungwunama-ka amandangwa ngayuwa wuburra laka warninierriya warnungkwarba na-jungweyina murra wurrakina-da. Kembirra amandangwa akina-langwiya ayakwa ka-ngekburakajungwunama akina-da,” ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

³⁸ Aburraja ne-yama, “Kwuja, Bungkawa! Alakena-kiya kaliwanga-kiya nungkwa-langwi-yada!” ne-yama.

Akena ni-yama eneja Jesus aburruwa-wa, “Ngawa arakba!”

Nu-buriyaminu-mulangwa Jesus angakarjiyinga-manja angalya Alibumanja

³⁹ Biya ni-dirrirndingu-manja Jesus arrawu-wa ni-jadinga nakina alikira-langwa errekb-wa. Biya ni-likena arakba angerriba

angakarjiyinga-wa angalya Alibumanju-wa ebinu-wa adaka angalya n-alilikenu-murruwa nakina. Aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa namurndaki-likenuma enuwa-manja wurrakina.

⁴⁰ Biya kembirra yakwujina ne-yar-da arakba. Ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Yelakwa-wiya wurr-ambilya akwa yiku-buriyamina Neningikarrawaru-wa arakba, kajungwa yikeni-labaja-manja nakina Namukwa nungkwurruwa-manja, kembirra kirringbuda ngawa yik-arjiyi-yada,” ni-yama nakina aburruwa-wa. ⁴¹ Biya yakwujina ngawa neni-lalikama Jesus wurrumurndakakina warnungkwarba umba ni-likena nakina arngkidarrba akwa ni-nginakillarrina ajiringka-manja akwa nu-buriyamina nakina Neningikarrawaru-wa. ⁴² “Ngangwa,” ni-yama nakina, “ningeniki-jungwi-yada arakba ngayuwa, akena nare-ka! Yimini-larrkaja, marrakba, nari-yada a-lyanduma ngayuwa aduwaba. Akena ningki-lyanguwerribikajungwunu-mubaba arakba nungkuwa, kembirra mama ngawa ki-yaminama ngayuwa nungkwa-langwa-langwiya mangma aduwaba. Mama ku-warenama ngayuwa umba ki-lyandinama amandangwa ningena,” ni-yama nakina Jesus Nungwenikba-wa.

⁴³ Kembirra nu-buriyaminu-wiya ngawa nakina Jesus Nungwenikba-wa, aburraja wurruwilyaba warnikumamurikaja Neningikarrawa-langwa nuw-abilyerrikajungwa enuwa-manja. Neningikarrawa-langwa-langwa angalya abalkaya-langwa na-likenuma na-larrinuma wurrakina akwa neni-ngbudirrkama kembirra arakba Jesus-manja. ⁴⁴ Akena angwurra ngawa nu-werrikawarriyadinume-ka nakine-ka Jesus. Akwa ngarningka nu-buriyaminuma nakina Nungwenikba-wa. Nu-buburiyaminu...wa. Mukwene-ka numi-jadanguma arakba makina wuburra merre-ka ena-langwa-langwa nenumadangkwa akwa numu-kwularrinuma ajiringka-wa-da.

⁴⁵ Biya ni-jerrukwa arakba nakina Jesus ayakwa nu-buriyaminu-mulangwa. Biya nu-mirajanga akwa ni-lawurrada arakba nakina ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Umba aburraja namungkwulijeyina ngawa marringa mena na-werrikawarriyadinu-mubaba wurrakina.

⁴⁶ Ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Wa! Marringa-manja karna-na? Wurru-mirajangina arakba, kajungwa yiku-buriyamini-yada, kajungwa yikeni-labaja-manja nakina Namukwa nungkwurruwa-wa, kembirra kirringbuda ngawa yik-arjiyi-yada-da,” ni-yama nakina Jesus-da.

Wurrukwala warnungkwarba nenu-mangu-mulangwa Jesus

⁴⁷ Akena ni-yengbinu-wiya ngawa ayakwa nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, aburraja wurrubukwaye-ka wurrababurna warnumamalya namurndaki-likenuma nawurraki-lyibilyidanguma wurrakina. Wurrumurndakibina warnungkwarba WurruMinida wurrarumuruma wurrukwala akwa wurrumurdakibina wurrubungkawa warnikakukwurrajungwa-langwa Neningikarrawa-langwa-manja angalya Jirujalema wurrukwala akwa wurrumurndakibina wurrarumuruma warnungkwarba wurrukwala nawurraki-likenuma kajungwa warniki-rndarrki-yada Jesus. Umba eneja nibina nuwilyaba nenikaburrakiyuwa

nenungkwarba Jesus-langwa nenimikirra Judija ni-lyengmanguma nakina akwa nenu-wilyakama wurrumurndakakina Jesus-uwa. Biya ni-likena dirrbura Jesus-uwa akwa neni-lawurangka nakina-da.

⁴⁸ Eneja ni-yama Jesus Judiju-wa, “Ningkena yi-lawurangkama ngayuwa-manja kajungwa kabu-meni-yada ngayuwa warna warnu-mamalya wurrawinyamba-na! Yi-lawurangkama ngayuwa ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya-da!” ni-yama nakina Jesus Judiju-wa.

⁴⁹ Umba aburraja wurrumurndakibina wurrukwala warnikabubur-rakiyuwa Jesus-langwa neni-rringka-mulangwa nakinu-wa Judija, warningma arakba wurrakina ke-yamina-mulangwa akina. Biya, “Bungkawa,” ne-yama, “yirrumini-ngayindenama yiku-wardiyinama kaliwanga-ma-na?” ⁵⁰ Biya nuwilyaba ni-ngkarbaja kaliwanga ena-langwa biya neni-ngaja nuwilyaba-manja nenungkwarba akwa nenumini-ngarrkarrngarna ena-langwa mada mekbuda-langwa nakina. Nakine-ka nenungkwarba nenuminu-war•duwar•danguma warka naruma nubungkawa NuMinida Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja.

⁵¹ Umba eneja ni-yama Jesus, “Ngawa arakba! Ni-lalika!” Biya numa-lyinga arakba mibina mada akwa num-eningabaka makina-da.

⁵² Biya kembirra ni-yengbina Jesus ayakwa wurrumurndakibinu-wa WurruMinida wurrarumuruma iya wurrumurndakibinu-wa wurrububungkawa warnikakukwurrajungwa-langwa akwa wurrumurndakibinu-wa wurrarumuruma warnungkwarba. Akwa ni-yama, “Kirri-likenuma karna ngayuwa-wa kaliwanga-murra akwa eka-ma, akena ningeningengkengmina-ma nganja ningena. ⁵³ Ning-ambambilyuma ngawa ngayuwa nungkwurruwa-manja Neningikarrawara-langwa-manja angalya arngkababurna-langwa. Akena nara nungkwurraja yiku-manga umba aduwaba-manji-kba. Akena yiku-menama ngayuwa ningena aduwaba mena nakina Neningikarrawara nara a-ngwanjajuma kirrakina, akwa ngawa kiringbuda-baba karna karniniyerriya karningkwarba aduwaba-da,” ni-yama Jesus aburruwa-wa nakina-da.

Bida n-eningbalikajungwunu-mulangwa Jesus-langwa

⁵⁴ Kembirra aburraja wurrukwala warnungkwarba neni-rndarrka nakina Jesus, akwa nenu-wilyakama angerriba nubungkawa-langwu-wa angalya nibinu-wa naruma nubungkawa NuMinida. Umba eneja engka-langwiya neni-yuwarna nakina Bida. ⁵⁵ Wurrakine-ka ne-yar•da arakba nubungkawa-langwa-manja angalya. Biya wurrakina warnungkwarba nen-awiyebajuwa Jesus angerriba alikira-wa umba errekba-manja-wiya ngawa nuw-ambilyuma wurrakina. Biya nawurrak-ambarringa angwura-manja yakwujina.

Eneja arija-langwa ni-yar•da Bida akwa n-ambarringa enejukwaba yakwujina angwura-manja. ⁵⁶ Umba ngalaja duwilyaba dadikuminuwar•duwar•da yinginu-miringka Bida n-angmakwulaluma angwura-manja nakina, akwa yingini-rringka dirrbura enuwa-wa. Yingi-yama, “Naka nenungkwarba enejukwaba n-ambilyumurra Jesus-manja.”

⁵⁷ Eneja Bida n-eningbalikajungwuna nakina. “Ningeningbale-ka nakina nenungkwarba-da!” ni-yama nakina-da.

⁵⁸ Kemberra arngkidarrba-langwiya nuwilyaba enejukwaba nenungkwarba nenu-miringka nakina Bida. “Nungkwajukwabe-ka nangaba-langwa ningkenumamalya ningkena-da!” ni-yama.

Eneja Bida ni-yama, “Nara ngayuwa!”

⁵⁹ Bi..ya eneja ningka-langwa arakba ngarningka nenungkwarba ni-yama, “Amandangwa, ningkena-bina ningk-ambambilyumurra nangaba-manja nenungkwarba-da. KineningiKeliliya kinalakina-da!” ni-yama.

⁶⁰ Eneja ni-yama Bida, “Ningeningbala akina-langwa!” ni-yama. Umba awilyaba-wiya ayakwa Bida-langwa ngalaja jukwujukwa dad-inungkwarba ying-ardanga arakba dakina-da.

⁶¹ Eneja Nubungkawa ni-nyakuwarrukwajungwa nakina akwa neningringka dirrbura Bida-wa. Akini-yada ngawa eneja n-engkirrikenuma nakina Bida Jesus-langwu-wa ayakwa ni-yengbinu-murruwa. Ebina-wiya ni-yamama Jesus enuwa-wa, “Nara-wiya arduma jukwujukwa mema-manja ngawa meningalyarrngwalyilya nungkuwa ningkakinina k-eningbalikajungwunama ngayuwa arngkabiya-karbiya-ma,” ni-yamama nakina Jesus Bida-wa-da. ⁶² Biya kemberra ni-jadinga arakba nakina Bida ebina-langwa angalya-da. Nu-werrikawarriyadinume-ka, biya nu-ngwadina arakba aruma angwada-da.

Nenu-marngkajuwa-mulangwa warnungkwarba Jesus-uwa akwa neni-ngaja-mulangwa

⁶³ Aburraja wurrukwala warnungkwarba nen-embirrajuwama Jesus-manja wurrakina. Nenu-marngkajuwama akwa neni-ngajama wurriyirrbiyirra ngawa wurrakina. ⁶⁴ Kemberra nenuminunungkwurkkarikama menba ena-langwa dumbala-murra. Biya ne-yama, “NingkuBurabude-ka ningkenumamalya ningkakinina, kemberra kwurukwa! Numiyambena nenungkwarba ngini-ngajama nakina?”

⁶⁵ Akwa ababurne-ka amukwiyadakina ayakwa awurruwurrariya ne-yengbinuma enuwa-wa. Neni-rinjarrkame-ka enuwa-manja wurrakina warnungkwarba.

Nenu-wilyaka-mulangwa Jesus wurrububungkawu-wa

⁶⁶ Ne-yaminjamama ngawa wurrakina warnungkwarba makina-manja ngawa meningalyarrngwalyilya. Bi..ya marnngkirngkuwil-yarra. Ne-yaminjamama ngawa wurrakina yanda-langwa ne-kbadanguma arakba akina-da. Kemberra aburraja nawurra-murndukweyinema arakba wurrarumuruma WarningiJudiya warnumamalya, akwa ngawa wurrarumuruma WurruMinida akwa ngawa warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma. Nawurra-murndukweyinema akwa namurndak-alambarringa ayakwi-yada. Biya nen-ardijuwa arakba Jesus-uwa kajungwa kinitilikaji-yada nakina aburruwa-wa. Aburraja kemberra wurrawinyamba nenu-wilyaka arakba Jesus angerriba aburruwa-wa ayakwi-yada.

⁶⁷ Aburraja ne-yama enuwa-wa wurrakina wurrububungkawa, “NingkuMejaya-manja ningkakinina ningkenumamalya, kemberra yirru-makina arakba,” ne-yama.

Eneja ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Ka-makina-manja ayakwa ngayuwa nungkwurruwa-manja kemberra yiku-minikalyikinama ngayuwa-da. ⁶⁸ Umba ngayuwa ke-yendabaja-manja ayakwa arrkala

ngayamba-langwa nungkwurruwa-wa, nara kembirra kirrakina a-lawurrakajuma ayakwa ngayuwa-wa-da. ⁶⁹ Akena aduwaba-langwa ngayuwa ningibina-murrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya k-ambarrinama k-angmungmakwulalinuma nekbuda-langwa Neningikarrawara nibina narrubuda-dangwa,” ni-yama Jesus.

⁷⁰ Aburraja namurndaki-yama, “Kembirra Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba ningkakina-na?”

Enamba-langwa ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Amandangwa akina akena nara nganyangwa ayakwa umba nungkwurra-langwa akina,” ni-yama.

⁷¹ Aburraja kembirra na-makijeyina arakba ayakwa wurrakina wurrububungkawa. “Ngawa arakba,” ne-yama, “mena enabakiya ni-yamama nakina-baba, ‘Ningenikuwenikba ngayuwa Neningikarrawara-langwa,’ ni-yamama. Nara kembirra ardiyuma ngarna wurrukwal warnumamalya yangkwurrangwa a-lekbuma enuwa-wa, mena ngarr-engkirrikenu-mubaba ngakwurrabakiya ena-langwa ayakwa ngarna-da,” namurndaki-yama wurrakina-da.

23

Neni-lyilyangu-mulangwa Jesus Balidu-wa

¹ Biya kembirra nawurraku-warumajungwa arakba wurrumurn-dakakina wurrububungkawa wurrababurna-langwa akwa nenu-wilyaka wurrakina Jesus Balidu-wa. Balide-ka nakina nubungkawa NeningiRawuma akwa nu-bungkawadinuma wurrababurna-manja warnumamalya WarningiJudiya-manja. ² Kembirra yakwujina Balida-langwa-manja ngawa angalya nenumurndaki-lekbenuma arakba Jesus-uwa wurrakina.

Ne-yama wurrakina Balidu-wa, “Naka nenungkarba yin-akburrangama yarna ni-yengbiyengbinuma ayakwa awur-ruwurrariya. Nenu-wilyuwilyakajuwama warnumamalya-manja awurruwurrariya ayakwa. Akwa ni-yama aburruwa-wa, ‘Nare-ka a-kwama angwarnda angerriba Nubungkawu-wa Kajara,’ ni-yamame-ka naka nenungkarba. Akwa ngarningka ni-yamama, ‘NinguMejaya ngayuwa, Ningubungkawa ningena,’ ni-yamame-ka naka nenungkarba-da,” namurndaki-yama wurrakina Balidu-wa-da.

³ Ni-yama eneja Balida Jesus-uwa, “Nungkuwa ningkakina WarningiJudiya-langwa Ningkubungkawa-na?”

Eneja ni-yama Jesus, “Nungkwa-langwa-bina ayakwa akina-da.”

⁴ Kembirra ni-yengbina arakba eneja Balida ayakwa wurrarumuruma-manja WurruMinida warnungkarba akwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya wurruwurrakwulumida-manja aburrajukwaba. Ni-yama nakina, “Nara ngayuwa k-akburrangarna awurrariya naka-manja nenungkarba-da,” ni-yama nakina Balida.

⁵ Akena wurriyirrbiyirra ngawa aburraja namurndaki-yama Balidu-wa, “Amandangwa, awurruwurrariya ayakwa nenu-wilyuwilyakajuwama warnumamalya-manja nakina. Akwa n-aburradadanguma awinyamba aburruwa-manja. N-aburradadanguma adinuba-wiya angaba-manja angalya Keliliya-manja nakina, kembirra yadikina ababurna-manja ngawa angalya

Judiya-manja yanda-langwa enena-manja angalya arakba ni-yar•duma naka. Kemberra yelakwa ngawa ni-ngekbungekburakinama awinyamba niyirrbiyirra ngawa naka-da,” namurndaki-yama wurrakina warnungkwarba-da.

Neni-larrka-mulangwa Jesus Yeridu-wa

⁶ N-engkirrika-manja eneja nakina Balida akina ayakwa, ni-yama nakina, “NeningiKeliliya naka nenungkwarba-na?” Aburraja nalyanguwamina. ⁷ Kemberra warenja-bawiya nakina Balida neni-larrka arakba Jesus angerriba Nubungkawu-wa Yerida, mena Yerida nu-bungkawadinu-mubaba nakina WarningiKeliliya-manja warnumamalya. Yeride-ka nakina Jirujalema-manja n-ambilyuma enejukwaba akini-yada.

⁸ Aburraja arakba nenu-wilyaka wurrukwala wurrawinyamba nakina Jesus Yeridu-wa. Eneja Yerida ni-yekirrerride-ka neni-rringka-mulangwa nakina Jesus. Nenungkwurakbe-ka neni-ngayindanguma nakina keni-rringkama Jesus, n-engkirrikenu-mulangwa ababurna alawudawarra ena-langwa-langwa. Biya neni-ngayindanguma nakina keni-rringkama neniki-yama Jesus eningerribirra engbuda eminingka nakina. ⁹ Aminakina-langwa kemberra neni-yendiyendabenuma arakba nakina Yerida ababurna ayakwa Jesus-manja. Akena ni-yengminjada eneja Jesus. Nara kini-lawurrakajuwa ayakwa Yeridu-wa-da.

¹⁰ Aburraja wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba iya warnikakakirumaka Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma warnungkwarba nuw-alkilkayanguma yakwujina akwa namurndaki-yama, “Nuurrariye-ka naka. Amandangwa naka nuurrariya nenumamalya!” Ne-yaminjamama ngawa ne-yengbiyengbinuma neni-lekbulekbenuma ayarrkingbuda-murra ayakwa wurrakina-da.

¹¹ Kemberra eneja Yerida akwa ngawa ena-langwa wurrawinyamba neni-rinjarrkama Jesus-uwa akwa nenu-marngkajuwama nakina. Biya nakina Yerida nenu-makama ena-langwa-manja wurrawinyamba biya nen-awiyebajuwa kemberra wurrakina dumbala dukwulyubena Jesus-manja, akwa nenu-wilyakama arakba neni-lawurrakajuwama nakina Balidu-wa. ¹² Ydikina-langwa aburnaja wunalakina wunubungkawakiya Yerida akwa ngawa Balida wunenubiyakaja arakba, nenawinyambakeyinu-murrada wunalakina-da.

Balida nenu-kwa-mulangwa Jesus wurrarumuruma-wa WurruMinidu-wa warnungkwarba warniku-wardi-yada Jesus wurrakina

¹³ Biya kemberra Balida nenuwurra-murndukwama wurru-murndakibina wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba iya wurru-murndakibina wurru-bubungkawa wurrarumuruma WarningiJudiya akwa wurru-murndakibina wurru-wurrakwulumida warnumamalya aburrajukwaba. ¹⁴ Biya ni-yama Balida aburruwawa, “Kinu-wilyakama karna naka nenungkwarba yangkwurrangwa ngayuwa-wa mena kirri-yama-mubaba kirrakina, ‘Nuurrariya nilyengma naka akwa awurruurrariya-wiya ayakwa nenu-wilyakajuwama warnumamalya-manja,’ kirri-yamama kirrakina.

Umba nganja ningeni-yendabenuma ebina-wiya ngayuwa enuwa-wa, kIRR-Engkirrikeni-wiya ayakwa nganyangwa. Akena nare-ka k-akburrangarna ngayuwa awurrariya kini-lekbenu-mulangwa kirrakina. ¹⁵ Enejukwaba nakina Yerida nara kin-akburrangarna awurrariya enuwa-manja. Kembirra erribirra neni-lawurrakajuwama naka yangkwurrangwa ngarningka ngakwuruwa-wa. Eneja naka nenungkwarba amandangwa nara kini-yama awurrariya akwa nara kembirra nganja a-warduma nakina-da. ¹⁶ Kembirra ngayuwa kamakinama arakba nganyangwa-manja wurrawinyamba akwa keni-larrkbarjenama wurrakina nakina-manja. Kembirra ngayuwa kin-enjungwurrenama naka nenungkwarba-da,” ni-yama nakina Balida wurrumurdakakinu-wa wurrababurnu-wa warnumamalya nakina-da.

¹⁷ (Akini-yada ngawa Akwurungkuwarrukwa-manja neniki-jadija nakina nubungkawa Balida nuwilyaba nenungkwarba nididikajungwunu-murrada. Kenumini-jadijnama warnumamalya-langwa nuwilyaba nenungkwarba nakina Balida mena ni-yaminjama-mubaba nubungkawa Judiya-langwa ababurna-manja Akwurungkuwarrukwa.)

¹⁸ Akena aburraja wurrumurdakibina warnumamalya wurruwurrakwulyumida namurdak-ardanguma wurrakina. “Yikumini-wardena nakina nenungkwarba umba yikumini-jadijiya Baraba,” namurdaki-yama. ¹⁹ Ebina-wiya eneja nakina Baraba akwa wurrakina wurrababurna WarningiJudiya warnumamalya nawardiyinuma WarningiRawuma-manja warnumamalya yakwujina Jirujalema-manja. Umba Baraba nenu-wardanguma nuwilyabamanja nenungkwarba. Akina-langwa ni-didijungwunuma nakina. Akwa nakina-bina neni-ngayindanguma arakba aburraja wurrumurdakibina warnumamalya umba na-waranguma Jesus wurrakina-da.

²⁰ Nakine-ka Balida neni-ngayindanguma ken-enjungwurranguma ngawa nakina Jesus, kembirra n-ardanga ngarningka wurrumurdakakinu-wa warnumamalya nakina. ²¹ Akena nuwardanguma angwurra aburraja wurrakina. “Wun-ar•dirrena eka-manja na-mambalinu-murrumanja...wu! Wun-ar•dirrena...wu!” namurdaki-yama.

²² Eneja kembirra ngarningka ni-yama arakba Balida aburruwawa, “Miyambena-burra karna yirru-makina, mena amiyambena awurrariya ni-yamama naka nenungkwarba-burra? Nare-ka k-akburrangarna ngayuwa awurrariya enuwa-manja, akwa nara kembirra a-jungwajuma ningena. Kembirra aburraja keni-larrkbarjenama nganyangwa wurrawinyamba akwa ken-enjungwurrenama naka-da,” ni-yama nakina Balida-da.

²³⁻²⁴ Akena aburraja ne-yengbiyengbeyinuma wurrakina wurriyirrbiyirrba amurdakibina ayakwa Jesus-langwa-langwa. Nuw-ardanguma, ne-yangkarjiyajungwunuma wurrumurdakakina. Bi...ya eneja ni-lyangkuwaminuma arakba nakina Balida neni-ngayindangu-mulangwa wurrakina akwa neni-yengkiyengkilabenu-mulangwa enuwa-wa akwa nuw-ardirdangu-mulangwa enuwa-wa wurriyirrbiyirrba ngawa wurrakina-da. Biya ni-yama nakina Balida

aburruwa-wa, “Nake-ka nenungkwarba kini-jungwunama-da!” ni-yama nakina-da.

²⁵ Biya kembirra nen-enjungwurranguma arakba nakina Balida nibina neni-ngayingayindanguma wurrumurndakakina, nibina ni-didijungwunu-murrada awinyamba-langwa akwa nilamukwarra-baba nakina. Umba nenu-kwama Balida nakina Jesus ena-langwu-wa wurrawinyamba kajungwa ke-yamini-yada ken-ar•dirreni-yada nakina ebina-langwiya narri-ngayindangu-mulangwiya wurrumurndakakina Warningijudiya warnumamalya-da.

Wurrawinyamba nen-ar•dirrangu-mulangwa Jesus na-mambalinu-murrumanja eka

²⁶ Aburraja kembirra wurrumurndakakina wurrawinyamba nenu-wilyaka arakba Jesus Balida-langwa-langwa angalya akwa angerriba warnik-ar•darri-yada nakina eka-manja. Akena eneja Jesus enabakiyaba ni-ngabukweyina ebina eka. Biya lukwakwa nuw-akburranganja wurrakina nuwilyaba nenungkwarba nenimikirra Jayumuna. Neningijarena nakina, akena engka-langwa ni-likenuma nakina Jirujalemu-wa. Aburraja wurrumurndakibina wurrawinyamba neni-rndarrka Jayumuna-manja, nenu-mambambijua ebina eka ena-langwa-manja mirirrba akwa nenu-maka kenumini-ngabukweyini-yada akina eka Jesus-langwa. Kembirra ni-lyengmanguma eneja Jesus umba n-arigidinuma Jayumuna arija-langwa nakina.

²⁷ Aburraja wurruwurrakwulumide-ka warnumamalya narreyuwarnuma wunalakina-kiya-manja arija-langwa. Aburrajukwaba wurrukwala wurridarringka narreyuwarnuma akwa nangwadeyinuma lukwakwa na-ringirriyadinuma wurrakina. ²⁸ Nerrikerra eneja Jesus akwa ni-yengbina ayakwa wurrumurndakakinu-wa wurridarringka. “Karningijirujalema kirridarringka,” ni-yama, “nara a-ngwaduma ngayuwa-langwa, umba wurruminu-ngwadijungwuna nungkwurra-langwa-langwa akwa wurriyukwayuwa nungkwurra-langwa-langwa. ²⁹ Adinube-ka aburraja keyaminama warnumamalya, ‘Wurriyekirrerre-ka wurridarringka wurribina warningarijira-ma wurruburubura!’ ke-yaminama wurrakina-da.

³⁰ “Akini-yada ngawa ke-yaminama ngarningka wurrakina, ‘Karukwa, enu-murndurrkwularrina yinijirra yamakumakwulumida ngakwuruwa-wa, akwa ngarningka akenumurdak-abuwarrka yinijirra, nari-yada ambilyuma ngarniba ngarna amiyerra enemanja angalya aduwaba,’ ke-yaminama wurrakina. ³¹ Kwuja, mama ningeningaba ningenumamalya ngayuwa umba nungkwurraja kirri-rriingkinama amurdakenena awurruwurrariya warne-ka wurrububungkawa bumini-ngekburakinama wurrakina aduwaba. Karri-ngekburakinamanja amurdakenena awurruwurrariya ngayuwa-manja ningeningabamanja aduwaba, kembirra ambakamurrumurra amandangwa karramini-ngekburakinama arija-langwa awurruwurrariya angwurra warniniyerriya-langwa warnumamalya wurriyengma wurrakina-da,” ni-yama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa wurridarringka-da.

³² Aburraja wurrumurdakibina wurrawinyamba narra-wilyakama ngarningka wunambilyuma wunenungkwarba-kiya wunuwurrariya-kiya, kajungwa warnik-ar•darri-yada wunalakina aburnajukwaba Jesus aburrubukwurruwa. ³³ Nuw-alilikenu..wa. Biya narrakburrangarna arakba angalya emikirra “Aringka-langwa-manja amadidira.” Biya yakwujina ngawa nen-ar•dirranguma Jesus eka-manja na-mambalinu-murumanja. Akwa narralirrak-ar•dirranguma aburnajukwaba wunalekbina wunuwurrariya-kiya wunenungkwarba eka-manja, nuwilyaba nekbuda-langwa, nuwilyaba nekalyarra-langwa umba Jesus wilyarra.

³⁴ Eneja kembirra nu-buriyamina nakina Jesus Neningikarrawaru-wa. “Ngangwa,” ni-yama, “wurramini-yakuwabijina warna bar•dirrangu-mulangwa, mena wurrikikamarra-baba ne-yamina-mulangwa,” ni-yama.

Aburraja wurrumurdakibina wurrawinyamba namalyangkeyinuma akumalyangka kajungwa karringa-mangi-yada dibina dumbala Jesus-langwa. Biya kembirra arija-langwa namurnduweyinuma dakina.

³⁵ Aburraja wurruwurrakwulyumida warnumamalya nuw-alkilkayanguma yakwujina neni-rruburringkamurra Jesus-uwa. Umba aburraja wurribina wurrububungkawa nenu-marngkajuwama nakinu-wa wurrakina akwa ne-yama, “Naka nenungkwarba nen-enibikama wurrukwala-manja warnumamalya, kembirra eni-dirrirndiya enabakiya-ba ajiringka-wa. Ni-likenuma yangkwurrangwa nakina Neningikarrawara-langwa-na? Akwa nakine-ka Neningikarrawara nu-wekbalyinuma amandangwa enalangwi-yada NuMejaya-na? Kembirra eni-dirrirndiya akwa nara kembirra a-jungwuma nakina-da!” ne-yama wurrakina-da.

³⁶ Aburrajukwaba wurrawinyamba nenu-marngkajuwama wurrakina nakinu-wa Jesus-da. Narru-wilyakama ajirrkarnyerra amalyirra akwurena-langwa enuwa-wa kajungwa kini-bekini-yada nakina. ³⁷ Akwa ne-yama wurrakina Jesus-uwa, “Ningkubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya ningkakina-na! Kembirra dirrirndiya arakba yadikina enena-wiya nari-yada a-jungwuma ningkakina!” ne-yama wurrakina-da.

³⁸ Umba ebina-wiya aburraja wurrakina wurrawinyamba narrakumarnuma ekirra karrawara eka-manja. Ngalaja ne-yamama amurdakakina ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma, “Naka nenungkwarba Nubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya,” ne-yamama akina ayakwa.

³⁹ Kembirra eneja nuwilyaba nenungkwarba n-alyilyaduma eka-manja akwudangwa Jesus-manja neni-rinjarrkama arakba Jesus-uwa nakina. “Neningikarrawara-langwa ningkakina NingkuMejaya-na!” ni-yama. “Kemba dirrirndiya angerriba ajiringka-wa akwa yikenibikina yinalakena yinenumamalya-kiya yinajukwaba!” ni-yama nakina-da.

⁴⁰ Eneja ni-yama ningka-langwa nenungkwarba enuwa-wa, “Yengminjada arakba! Miyambena-burra ningkakina nara e-yeliyuma n-engkirrikaja-mulangwa Neningikarrawara amurdakakina ayakwa

nungkwa-langwa?" ni-yama. "Ngarrubukwuruwa akubuki-jungweyinama ngarrubukalakena, ngarrabu-lekbenu-mubaba wurrubungkawa ngarrubukididirrbura. ⁴¹ Yarrabu-wardenama awurrariya-langwa yi-yama-mulangwa yalakena yakuwa, akena naka eneja nenumamalya nara kini-yama awurrariya," ni-yama nuwilyaba nuwurrariya nenungkarba ningku-wa. ⁴² Kemberra ni-yama arakba Jesus-uwa nakina, "Jesus, ki-yakuwerribikina ngayuwa-wa akini-yada ngawa ku-bungkawadina-manja ningkakina," ni-yama.

⁴³ Eneja ni-yama Jesus enuwa-wa, "Amandangwa yirra-makinama, mema-manja mamawura yak-akburrangeyinama yalakena akwulyubena-manja angalya aduwaba Neningikarrawara-langwa-manja," ni-yama nakina.

Jesus ni-jungwunu-mulangwa

⁴⁴ Bi...ya ngalaja mamawura numu-wurduwurdanguma makina karrawaru-wa. Memerrkuwilyarra arakba makina, akena ngalaja alarrumur•da nuw-abuwarrka makina mamawura. Nara arakba kumu-larrkabarrakina makina. Alyarrngwalyilya wuburra ne-yamama ngalaja akina arakba angalya. Bi...ya numi-yaminjamama makine-ka mamawura yanda-langwa numu-larruwurada makina. ⁴⁵ Ngalaja kemberra Jirujalema-manja Neningikarrawara-langwa-manja alikira arrawa yingi-ngkarrnguma dibina dumbala ying-anjalkalyilyaduma yingu-ngwurrkwarrngarnuma akawiyuwiyeba akwurdukwurda-manja angalya yakwujina. Wilyarra-langwa yingu-kuwarruma kemberra dakina-da.

⁴⁶ Kemberra n-ardanga eneja Jesus. "Ngangwa," ni-yama, "yirra-kwunama arakba nganyangwa ningenumawurrina nungkuwa-wa," ni-yama. Biya nu-werrikarrnga arakba-da.

⁴⁷ Umba eneja nubungkawa wurrawinyamba-langwa ni-rringka-manja amurndakibina ne-yamama, neni-yangmarnkwajuwa kemberra nakina Neningikarrawaru-wa akwa ni-yama, "Nake-ka nenungkarba amandangwa nilyangmandukwuna-da!" ni-yama.

⁴⁸ Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya wurribina nawurra-murndukwunuma yakwujina warniki-rringki-yada Jesus nawurraki-lawurradina angalyu-wa narri-rringka-mulangwa ebina ne-yama-mulangwa. Biya namurndaki-ngajajungwunuma yukwudukwuda-manja lukwakwa na-werrikawarriyadinu-mubaba wurrakina. ⁴⁹ Umba aburraja Jesus-langwa warnumamalya nuw-alkilkayanguma ngawa neni-rringkama engka-langwa wurrakina Jesus-uwa. Wurrukuala wurrakina wurridarringka nawurrakilikenu-murumurra Jesus-manja Keliliya-langwa akwa Jirujalemu-wa. Wurrababurna-langwa nuw-alkayanguma engka-langwa akwa neni-rringkama wurrakina enuwa-wa.

Nen-akumarnu-mulangwa Jesus nenumadangkwa medirra-manja

⁵⁰⁻⁵¹ Eneja nuwilyaba nenungkarba nenimikirra Jawijiba neningaba nakina nilyangmandukwuna. NeningiJudiya nubungkawa nakina, umba Arumudiya ena-langwa angalya. Nara keni-ngayindanga neniki-jungwangena Jesus nakina nenungkarba, umba n-embimbirrarinuma kinu-bungkawadina-murruwa Neningikarrawara nakina. Mama wurrukuala wurrubungkawa neni-ngayindanguma neniku-wardi-yada Jesus, umba nakina Jawijiba

nenuminu-waranguma. ⁵² Biya ni-likena nubungkawu-wa arakba Balidu-wa. Neni-yendabena nakina-manja kajungwa neniki-rndirrikiyada nakina nenumadangkwa Jesus. Eneja ni-lyangukwama kembirra Balida. Nakine-ka kembirra ni-lawurradina arakba Jawijiba n-ambilyu-murruwa Jesus. ⁵³ Biya neni-larrijuwa nenumadangkwa Jesus, akwa nen-eyukumurdanga dumbala-murra akwa nenuwilyaka engku-wa menikaduwa-wa medirra. Ebina-wiya makina aburraja wurrukwalala warnungkwarba na-mungkadinumurra malarra-langwa, akena nara ambaka karr-akumarna warninikijungwa makina-manja. ⁵⁴ Makine-ka mamawura Buradi akina. Kembirra akwudangwa mibina mamawura Jebuda, mena mamawura mamukawiyebi-yada arakba makina.

⁵⁵ Umba aburraja wurrumurdakibina wurridarringka na-likenu-murruurra Jesus-manja Keliliya-langwa akwa Jirujalemu-wa nalikenuma wurrakina Jawijiba-manja medirra-wa aburrajukwaba. Narruma-rringkama kembirra makina medirra akwa ngarningka narri-rringkama angalya nen-akumarnu-murrujanja Jesus nenumadangkwa medirra-manja arrawa. ⁵⁶ Biya na-lawurradina arakba angalyu-wa, akwa narru-manguma adinakba bungabungwa amalyirra akwa engburingka amangwarra karr-akumurni-yada Jesus-langwa-manja nenumadangkwa ambaki-yada wurrakina. Biya na-ngwanjinuma arakba wurrakina Jebuda-manja, ebina-langwiya ayakwa eningarumuruma Neningikarrawara-langwa-da.

24

Murn•debirra-langwa medirra

¹ Bi...ya Jandi arakba akina buwa-wiya. Biya wurrumurdakibina wurridarringka na-likenuma medirra-wa narruma-wilyakama mibina mirrijina. Wurrubukalakina wurrubukidarringka nabukilikenuma makinu-wa medirra warnimikirra Meri DadinguMakidala iya Jawena akwa duwilyaba dingka Meri Jaminja-langwa dirndenikba. Wurrubukalakina-bina akwa ngawa wurrukwalala wurridarringka aburrajukwaba namurndaki-likenuma wurrakina aburruwa. ² Biya narrum-akburranga-manja makina medirra wurrakina, nuw-andeya akena aburraja wurrukwalala warnumamalya narri-rnjirrkwajuwama akina arakba adirringwarna angwarnda ebina narruma-ngwurrkididanguma. ³ Kembirra nuw-awiyebeyina medirra-wa, akena nara ken-akburrangarna nenumadangkwa Nubungkawa Jesus arrawa-da.

⁴ Biya nuw-alkayanguma ambaka medirra-manja. Naminandabumeyinuma angwurra wurrakina. Nuw-alkayangumanja yakwujina ngawa wurrakina wurridarringka, aburnaja wunambilyuma wunenungkwarba-kiya neni-jadingama adirrariyaba nen-alkayanguma yakwujina aburruwa-manja akwudangwa. Nen-awiyebeyinuma wunalakina dukwulyadada dumbala yingukwulyarriyinuma. ⁵ Wurrakine-ka wurridarringka nuw-arndirndadinuma nuw-akbar•danguma angwurra akwa nuw-abuluwendijaja wurrakina ajiringka-wa-da.

Aburnaja neni-yama wunalakina aburruwa-wa, “Miyambena-burra kirr-aburangkinama yelakwa kirrakina nenibu-wa nenungkwarba

warninikijungwa-langwa-manja angalya? ⁶ Nara arakba nibina yelakwa. Umba eneja Neningikarraware-ka nen-enibikama nakina arakba-da. Wi-yakuwerribikaja ebina Jesus-langwa ayakwa ni-yengbinuma nungkwurruwa-wa ebina-wiya n-ambilyu-wiya nakina Keliliya-manja. ⁷ Eneja ni-yamama nakina, ‘Wurrukwala warnungkwarba kabu-menama ngayuwa ningibina-murrada ningu-rukwularrinuma enena-manja angalya. Kabu-menama karrakwunama warniniyerriya-wa warnumamalya. Kembirra aburraja kab-ar•dirrenama ngayuwa eka-manja ka-mambalina-murrumanja. Umba mabiyakarbiya-manja mamawura k-enibudinama kijungwuna-murrada ngayuwa,’ ni-yamama,” neni-yama wunalakina wunenungkwarba-kiya wurrumurdakakinu-wa wurridarringka-da.

⁸ Aburraja nuw-engkirrikenuma akwa narru-marngkirringkama wurrakina ebinu-wa ayakwa ni-yengbinu-murruwa Jesus adinubawiya. ⁹⁻¹⁰ Biya narruma-lalika mibina medirra akwa na-lawurradina arakba angalyu-wa. Biya narra-makama amurndakibina ne-yamamulangwa akina Jesus-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrka wurruwilyaba-manja, akwa ngawa wurrukwalamanja warnumamalya Jesus-langwa aburrajukwaba.

¹¹ Akena nuw-engkirrika-manja aburraja wurrakina warnikilarrkilarrka amurndakakina ayakwa aburra-langwa, narra-minikalyikama ebina. Wuburre-ka enubuwakida ayakwa ne-yamama akina aburra-langwa. ¹² Umba nu-mirajanga arakba eneja Bida akwa n-angkarra mibinu-wa medirra nakina. Biya num-akburranga arakba. N-abuluwendinga n-andirrarina. Nanga-rringka dumbala yimbukwa, nara akwala. Kembirra arakba ni-lawurrada angalyu-wa enejukwaba nu-minandabumeyinuma ni-yakikbijanginuma angwurra nakina Bida-da.

Wunenungkwarba-kiya neni-likenu-mulangwa Emeyiju-wa

¹³ Mibina-manja ngawa mamawura Jesus n-enibudu-manja, aburnaja wunambilyuma-kiya wunenikabuburrakiyuwa ena-langwa nenilikenuuma wunalakina Jirujalema-langwa angerriba awilyabu-wa angalya emikirra Emeyija. Akine-ka angalya Emeyija awarrngkuwilyikerra akina. Biya neni-likenu-manja mamurukwa-langwiya wunalakina, ¹⁴ neni-lyelyimbukweyinuma ababurna-langwa ne-yamamulangwa akina. ¹⁵ Neni-lyelyimbukweyinumanja lukwakwa, kembirra eneja Jesus n-akwudangwukajungwa aburnuwa-manja akwudangwa. Biya nabuki-likena arakba aburrubukwurruwa mamurukwalangwiya. ¹⁶ Neni-rringkame-ka wunalakina Jesus akena nen-angkungkuwabijuwame-ka nakina, nara kenu-mumiringka wunalakina Jesus nakina-da.

¹⁷ Eneja Jesus ni-yama, “Amiyambena ayakwa kini-lyelyelyimbukweyinama kinalakina kini-yengbiyengbinama lukwakwa?” ni-yama.

Aburnaja nenu-ngwanja arakba wunalakina, akena wunuwerrikawarriya-kiye-ka akwa nen-arriyadinuma wunenumukwurra-kiya ngawa. ¹⁸ Biya nuwilyaba nenimikirra Kiliyubeja ni-yama nakina Jesus-uwa, “Mena Jirujalemanja ningkakina ningk-ambilyuma nungkuwa akwa kembirra

ningkeningbala ayakwa ningkakina? Umba aburraja wurrababurne-ka warnumamalya warningma umba nungkuwa yimbukwa ningkuwilyaba-ma ningkeningbala akina-na!” ni-yama nakina.

¹⁹ “Amiyambena ayakwa?” ni-yama eneja Jesus.

“Kada. Jesus NeningiNejirida nen-ar•dirrangu-mulangwa nakina akwa ni-jungwunu-mulangwa mingki-yada nakina-da,” neni-yama wunalakina. “Nakine-ka nenungkwarba Neningikarrawara-langwa nenikumakumaka ayakwa nakina. Ngalaja engbingbuda warka amurndakibina nu-war•dangu-mulangwa akwa engbingbuda ayakwa ni-yengbinu-mulangwa ngarraku-wilyakajuwama amurndakakina Neningikarrawara-langwa nenu-werrungwur•dangu-mulangwa nakina. Aburrajukwaba wurrababurna-langwa warnumamalya nenu-werrungwur•danguma nakina. ²⁰ Akena aburraja ngakwurra-langwa wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba akwa ngawa ngakwurra-langwa wurrububungkawa nenu-kwama nakina Jesus Balidu-wa kajungwa ena-langwa wurrawinyamba warniku-wardi-yada nakina-da. Wurrakine-ka kembirra nen-ar•dirranguma arakba eka-manja na-mambalinu-murrumanja-da. ²¹ Yirraja yirri-lyangkiyamama, ‘Dukwa nakina-bina nibina keni-larrkajama Neningikarrawara nenik-enjungwurri-yada NgarningiYijireyila ngarnumamalya,’ yirri-yamama. Akena nara-da. Akwa ngarningka ena engka. Mabiyakarbiya arakba mamawura nakina ni-jungwunuma yanda-langwa aduwaba.

²²⁻²³ “Aburraja wurrukwale-ka wurridarringka yirra-langwa na-likenuma wurrakina buwa-wiya medirra-wa, akena nara ken-akburrangarna nenumadangkwa. Biya na-lawurradinuma wurrakina yirruwa-wa akwa ne-yama, ‘Yirralirraki-rringkama yarna wunambilyuma-kiya wunenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nen-abilyerrikajungwunuma yirruwa-manja. Umba yirrabu-makama wunalakina n-enibudu-mulangwa arakba nakina Jesus,’ ne-yama wurrakina wurridarringka. Yirraja kembirra yirri-yakibijangeyinume-ka akina-langwa ayakwa n-enibudu-mulangwa Jesus yirrakina. ²⁴ Umba aburrajukwaba wurrukwala warnungkwarba yirra-langwa na-likenuma medirra-wa. Biya amandangwa narruma-rringkama wurrakina mibina medirra meyebirra, amurndakakina-langwiya-bina ayakwa wurridarringka-langwa ne-yengbinuma-da. Akena nara keni-rringka nakina Jesus-da,” neni-yama wunalakina Jesus-uwa-da.

²⁵ Kembirra ni-yama eneja Jesus wunalakina-kiya-wa, “Kiningbala-kiya-burra kinalakena Neningikarrawara-langwa ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma jurra-manja? Nara ambaka yikin-eningmidina alyangmandukwuna akina-na? Muwurrariye-ka mangma nungkwurna-langwa. ²⁶ Nungkwurnuwa yikin-eningmidinuma nakina NuMejaya neniki-larrka-langwa Neningikarrawara yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa, neniki-lyandi-yada nakina nara-wiya Neningikarrawara a-bungkawakama nakina-da,” ni-yama Jesus aburnuwa-wa-da.

²⁷ Biya nenu-wilyakajuwama Jesus wunalakina-kiya-manja ababurna-langwa ayakwa ena-langwa-langwa nuw-arrikarrijungwunu-mulangwa arakburakba-kiya-wiya

Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Nenu-makama Mawijija-langwa ayakwa akwa ngarningka akwala warnikumakumaka-langwa ayakwa Neningikarrawara-langwa.

²⁸ Biya kembirra akwadangwa arakba nabuki-likena nabuk-akwudangwukajungwuna Emeyiju-wa. Umba Jesus kinu-warrukwajungwuni-yada ngawa narrijuungkwa kini-likeni-yada nakina, ²⁹ akena nenu-murndurrkwa wunalakina-kiya. Neni-yama wunalakina, “Ambilya yelakwa yinuwa-manja,” neni-yama. “Arngkidarrba arakba ena ka-larrumur•duma,” neni-yama.

Eneja kembirra n-awiyebena nakina Jesus aburna-langwu-wa alikira arrawu-wa akwa n-ambilya aburnuwa-manja yakwujina. ³⁰ Biya n-ambarringa nakina aningi-yada arakba akwa ni-rndarrka damba akwa neni-yangmarngkwajuwa Neningikarrawaru-wa akina-langwa. Biya kembirra ni-ngkarrngarna akina damba akwa nenu-kwa. ³¹ Ngalaja kembirra numu-rngbala menba aburna-langwa, akwa kembirra nenumumiringka arakba-da, akena eneja nu-marngkilyumada arakba Jesus nakina-da.

³² Aburnaja nenu-makijeyina wunalakina akwa neni-yama, “Yu-werringekburadinume-ka yalakena ni-yengbinu-mulangwa nakina Jesus yakuwa-wa lukwakwa, akini-yada ngarrubuki-likenu-manja yangkwurrangwa mamurukwa-langwiya. Yu-werringekburadinuma yarrenu-wilyakajuwa-mulangwa amurndakibina Neningikarrawara-langwa ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma,” neni-yama.

³³ Biya arngkawura-wiya neniliraku-warumajungwa wunalakina akwa neni-lawurradina arakba Jirujalemu-wa. Biya narr-akburranga wurrumurndakibina Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa wurruwilyaba. Aburraja nawurra-murndukwunuma wurrakina akwa ngarningka wurrukwa Jesus-langwa warnumamalya aburruwa. ³⁴ Biya namurndaki-yama, “N-enibuduma amandangwa Nubungkawa! Ni-jadingame-ka Jayumuna-manja nakina-da!” ne-yama wurrumurndakakina warnumamalya-da.

³⁵ Kembirra aburnamba-langwa Kiliyubeja-kiya narra-makama ayakwa nabuk-akburranganju-mulangwa Jesus mulikilikarrkuwil-yarra mamurukwa, akwa ebina ayakwa ni-yengbinu-mulangwa Jesus Neningikarrawara-langwa-langwa akwa ngarningka nenumumiringka-mulangwa wunalakina ni-ngkarrngarnu-manja ebina damba nakina Jesus-da.

N-abilyerrickajungwunu-mulangwa Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa

³⁶ Kembirra neni-yengbinu-wiya wunalakina wunenikabuburrakiyuwa-kiya, adirriyaba ni-jadinga eneja Nubungkawa Jesus wurruwurrakuwilyarra. Ni-yama aburruwa-wa, “Yilyurrkwa yukwudukwuda wurr-ambilya,” ni-yama.

³⁷ Akena aburraja warnikabuburrakiyuwa ena-langwa nuw-arndirndadinume-ka wurrakina akwa nuw-akbar•duma angwurra. Wurrarakwa-bu namurndaki-yama wurrakina. ³⁸ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Miyambena-burra kurr-akbar•denama karna? Umba ngarningka mena-burra yirru-minikalyikinama? ³⁹ Yirruminiringka alakena ayarrka-kiya akwa alika-kiya nganyangwa. Ngayuwe-ka ningena ningenumamalya! Yirru-minjirrkilyingina

ningenumadangkwa nganyangwa kajungwa yik-eningmidini-yada amandangwa ningena ngayuwa. Yirri-rringkinama karna ningenumadangkwa iya ningenumadidira. Nara wurramukwa a-wilyakuma wurrakina adidira iya amadangkwa, kembirra ningeningamukwa-ma umba ningenumamalya amandangwa ningena,” ni-yama Jesus aburruwa-wa-da.

⁴⁰ Biya kembirra nenu-mukangbijuwa arakba Jesus ayarrka akwa alika ena-langwa. ⁴¹ Aburraja kembirra ne-yekirrerriduma arakba. Akena na-minandabumeyinuma ngawa wurrumarngkeningbala-wiya-baba ambaka wurrakina. Ni-yama kembirra eneja Jesus aburruwa-wa, “Akina aninga k-alyubarini-yada ngayuwa?” ⁴² Aburraja nenu-kwa akwalya awalyuwa. ⁴³ Biya neni-rringka kembirra wurrakina n-alyubarinuma nakina-da.

⁴⁴ Eneja ni-yama nakina Jesus, “Yirri-rringkama arakba ngayuwa ning-enibuduma amandangwa ningi-jungwu-murrada. Akina-bina ngarra-makama ebina-wiya ngarri-yakeyinu-wiya ngarna ngarruwurrakawura-ma. Arakburakba-kiya-wiya aburraja Mawijija akwa ngawa wurrumurdakibina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa ne-yengbinuma ayakwa ngayuwa-langwa wurrakina. Akwa ngawa wurrumurdakibina warnumamalya wurribina narr-arrikarranguma emeba Neningikarrawara-langwa-langwa warniki-yangmarngkwaji-yada Neningikarrawara aburrajukwaba ne-yengbinuma ayakwa ngayuwa-langwa. Ababurna-langwe-ka ayakwa amurdakibina ne-yengbinuma wurrakina na-lyangmandukwunadinume-ka kembirra akina, mena Neningikarrawara ni-lyangkuwerribikajungwunu-mubaba nakina-da,” ni-yama Jesus wurrumurdakakina-murru-wa-da.

⁴⁵ Biya neni-dirrburakama nakina Jesus wurrakinu-wa warnikabuburrakiyuwa ena-langwa kajungwa karru-mumiringkini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa. ⁴⁶ Biya ni-yama, “Enene-ka ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma akina. Ne-yamama akina, ‘Neniki-lyandi-yada nakina NuMejaya, akwa neniki-jungwi-yada nakina akwa ngarningka mabiyakarbiya-manja mamawura nenik-enibuda-langwa nakina,’

ne-yamama akina ayakwa. ⁴⁷ Aburraja Neningikarrawara-langwa warnumamalya karra-makinama wurrukwala-manja warnumamalya akina ayakwa NuMejaya-langwa-langwa engka-manja iya engka-manja angalya. Adinuba-wiya Jirujalema-manja bi...ya kembirra ababurna-manja angalya karra-makinama wurrababurna-manja warnumamalya akina ayakwa. Karra-makinama warnumamalya-manja kajungwa warniki-larrngkuwurri-yada ebina awurruwurrariya aburra-langwa ne-yama-mulangwa akwa ngawa warnikumini-yarrkuwaraki-yada ayakwa Neningikarrawara-langwa, kajungwa Neningikarrawara arrkala kenumini-yakuwabijini-yada ebina nakina awurruwurrariya ne-yama-mulangwa wurrakina-da. ⁴⁸ Umba nungkwurraja kirrakina karnikabuburrakiyuwa nganyangwa karningma karna ababurna-langwa ne-yama-mulangwa akina enena-manja angalya, mena kirri-rringka-mubaba nungkwurra-langwa-murra menba akina. Kembirra aminakina-langwa nungkwurruwa-bine-ka yika-makinama wurrukwala-manja warnumamalya

ababurna-langwa kirri-rringka-mulangwa akwa ngawa kirr-
engkirrikenu-mulangwa kirrakina.

⁴⁹ “Nungwarrke-ka nakina kirreni-yarrkakumarnuma ena-langwa ayakwa yiku-mena-mulangwa kirrakina Amawurrina ena-langwa. Kembangirra ngayuwe-ka-bina ki-larrkajama akina Amawurrina nungkwurruwa-wa. Uмба nungkwurraja karna yik-ambilyama yelakwa Jirujalema-manja, yik-embirrarinama Amawurrina Neningikarrawara-langwa ka-dirrirnda-murruwa engbuda akina, akwa yikaki-lyingina-murruwa nungkwurruwa-manja akina-da,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa-da.

Jesus ni-lawurradinu-mulangwa angubina-wa Nungwenikba-wa

⁵⁰ Biya ni-jerrukwa-manja nakina Jesus amurndakakina ayakwa, nenu-wilyakama wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa ena-langwa Jirujalema-langwa akwa angerriba akwudangwa Bediniyu-wa. Kembangirra yakwujina ngawa n-alkayijuwa ayarrka ena-langwa karrawaru-wa akwa ni-yengbinuma eningaba ayakwa kajungwa eningaba ka-ngekburakajungwuni-yada aburra-langwa. ⁵¹ Biya ni-yengbinu-wiya ambaka nakina ayakwa, nuw-errbalina arakba nakina Jesus aburruwa-langwa, biya ni-rukwilyumada arakba angubina-wa nakina-da.

⁵² Aburraja kembangirra warnikabuburrakiyuwa ena-langwa neni-yangmarngkwajuwa nakina Jesus biya na-lawurradina arakba wur-rakina Jirujalemu-wa. Nu-ngwurrkbalinuma angwurra yukwuduk-wuda aburra-langwa. ⁵³ Biya yadikina Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja nuw-ambilyuma ngawa wurrakina. Neni-yangmiyangmarngkwajuwame-ka Neningikarrawaru-wa yakwujina wurrakina-da.

Ena-bu ngawa-da.

Janjana

Nibina-murrada ngarrenuminabilyerrika-mulangwa Neningikarrawara ngakwurra-langwi-yada

¹ Adinu...ba-wiya arakburakba-kiya-wiya nambilyumurra eneja nakina Jesus Christ nibina ngarrenuminabilyerrikama nabuwarrukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara ngakwurruwa-langwa. Nara-wiya ambaka nakina Neningikarrawara kiningekburaka amurndakenena angubina iya angalya, akini-yada ngawa nakina-murrada nambilyumurra arakba Neningikarrawaramanja. Biya nakina-murrada akwa Neningikarrawara wunalakina wunididirrbura-kiya ngawa-da.

² A...rakba-wiye-ka adinu...ba-wiya nambilyuma nakina-murrada Neningikarrawaramanja. ³ Eneja nakina Neningikarrawara ningekburakama angubina-murriya iya angalya-murriya iya warnumamalya akwa enejukwaba nakina-murrada ningekburakama amurndakenena nenungwunyrirkwajuwama wunalakina wunididirrbura. Angkwulyumida-langwa aduwaba ngakwurraja ngarrirringkinama ngarna ngarnumamalya, wunalakina neningekburakama nakina-murrada ngawa akwa Neningikarrawara.

⁴ Nakine-ka kenuminabilyerrikinama nabuwarrukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara warnumamalya-langwa akwa kenenibikinama warningangkawura wurrakina. Wuburra-kiya wurrakina nenuminabarrakajinama bajananga alarrumur.da-manja warnumamalya-langwa warnikirringki-yada dirrbura, ngalaja ena-langwa ayakwa nuwabilyerridinema warnikumiringki-yada ngawa dirrbura enuwa-langwa. ⁵ Wuburra-kiya bajananga ebina nuwabarrajajinama ngawa akina-manja alarrumur.da, nakina-murrada-bina ngawa niyaminjamama nenuminabilyerrikama Neningikarrawara warnumamalya-langwa. Aburraja wurrukwalanarrumadidanguma aburra-langwa mada akena wurrakina-murrada ngawa nara kenungwanjajuwa nakina kenuminabilyerrika nabuwarrukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara wurrukwalalangwa.

⁶ Umba eneja nakina Neningikarrawara nenilarrkama nuwilyaba nenungkwarba enenu-wa angalya. Nenimikirra nakina Janjana.

⁷ Biya nilikenuma nakina ngarnumamalyu-wa nenikumaki-yada amamalya alyangmandukwuna ayakwa Jesus-langwa nibina-langwa nenimkirra Nenikilarrkabarraka. Biya ngarrenumakama ayakwa kajungwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya akuwerrikambilyiyada nakinu-wa Nenikilarrkabarraka. ⁸ Nare-ka nakina Janjana Nenikilarrkabarraka umba nibina nenilarrkama Neningikarrawara yangkwurrangwa nenikuminiyengbi-yada ayakwa nakinalangwa Nenikilarrkabarraka. ⁹ Nakina Nenikilarrkabarraka niyirrbiyirra ngawa niyengbiyengbinama alyangmandukwuna ayakwa akwa nilikenuma ngarnumamalyu-wa kajungwa kuwabilyerridiniyada ena-langwa ayakwa ngarnikumuringki-yada ngawa dirrbura Neningikarrawara-langwa ngarrumurndakeyina.

¹⁰ Aburnaja wunalakina nakina-murrada akwa Neningikarrawara neningekburakama ababurna-langwa. Biya nakina-murrada ngawa nilikenuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya, biya ngarnumamalya-manja arakba nambilyuma nakina. Akena nara ngakwurraja akinumumiringka. ¹¹ Nilikenuma nakina ena-langwu-wa ngarnumamalya NgarningiJudiya, akena ngarruwaranguma ngarrakina, nara akiningayindanga. ¹² Umba aburraja wurruk-wala warnumamalya neningayindanguma nakina, nara kawaranga umba nawerrikambilyuma enuwa-manja. Kembirra niyamama wurrumurndakibina-manja warnumamalya nawerrikambilyu-murrumanja enuwa-wa, "Amandangwe-ka Neningikarrawara-langwa kirriyukwayuwa yikiyami-yada kirrakina," niyamama nakina-murrada. ¹³ Akena aburraja wurrakina wurriyukwayuwa, nara keyama karukwularrina wuburra wurrakina narrarrangbinama wurrangariya, akwa nara wurriindarringba akwa wurrungwarringba karrarukwularrijuwa wurrakina, umba eneja nakine-ka Neningikarrawara, nakina-bina nenirukwularrijuwama ena-langwi-yada wurriyukwayuwa.

¹⁴ Umba eneja nibina-murrada ngarrenuminabilyerrikama nabuwarrukwajungwunu-mulangwa Neningikarrawara ngakwurruwa-langwa, nenumamalyidinuma nakina wuburra ngakwurruwa. Nirukwularruma nuwilyakama amadangkwa iya adidira akwa kembirra nambilyuma yelakwa yirriyakeyinema yarnumamalya-manja. Numinababurna akwulyelyingma numarngkirre-ka nakina akwa niyirrbiyirra ngawa niyengbiyengbinuma alyangmandukwuna ayakwa. Yirraja yirruwa yinirringkama nakina narrubuda nukwulyubena nilyengma, nibina nuwilyabama Nenikuwenikba nilikenuma angaluba ena-langwa-langwa Nungwenikba akwa yangkwurrangwa.

¹⁵ Umba eneja nakina Janjana nenumakama alyangmandakwuna ayakwa ena-langwa-langwa warnumamalyu-wa akwa niyama, "Naka-langwa-bina nibina ngarramakama ngayuwa. Ningiyamama, 'Nakina kinarijadinama kinilikajama ngayuwa-manja arija-langwa nubukwaya. Narume-ka nilyengma nakina nenumamalya umba nganja ningaba-kiya ningena mena nakina neningadinakba arakba nambilyuma nara-wiya ngayuwa kirukwularrina,' ningiyamama," niyama nakina Janjana.

¹⁶ Numinababurna akwulyelyingma ena-langwa akwa numarngkirra, kembirra arakba niyamama eningaba ngakwurruwa-manja ngarrababurna-manja akwa niyaminjaminama ngawa aduwaba-da. ¹⁷ Eneja nakina Neningikarrawara nenukwama eningarumuruma ayakwa ena-langwa nakinu-wa Mawijija. Akena nenilarrka-manja Jesus Christ nenikenumamalyidi-yada, eneja kembirra ngarrenuwilyakajuwama nilyelyingminu-mulangwa numarngkirradinu-mulangwa ngakwurruwa-manja akwa niyengbiyengbinu-mulangwa alyangmandukwuna ayakwa. ¹⁸ Nareka aburraja warningerribirra warnumamalya kenirringka-langwa nakina Neningikarrawara. Umba eneja yimbukwa Nenikuwenikba ena-langwa nenirringkama nakina, mena wunididirrburakiya wunalakina akwa nenarndakilyangbadama Nungwenikba-

manja. Kembirra Nenikuwenikba ngarrenuminabilyerrikama nabuwarrukwajungwunu-mulangwa Nungwenikba ngakwurrulawangwa ngarnikeningmidi-yada.

Janjana nibina Nenikumingingekingambaja nenumaka-mulangwa ayakwa warnumamalya-manja Jesus-langwa

¹⁹ Aburraja WarningiJudiya wurrububungkawa narralarrrka wurrumurdakakina WurruMinida warnungkwarba iya WurruBarija warnungkwarba akwa wurribina warnungkwarba nawar.duwar.danguma warka Neningikarrawara-langwa-manja angalya angaluba Jirujalema-langwa akwa angerriba nambilyu-murruwa Janjana kajungwa warnikiyengkilabi-yada enuwa-wa ayakwa. Biya nenirringka-manja wurrakina Janjana, neyama enuwa-wa, “Ningkumiyambena ningkena ningkenumamalya?”

²⁰ Eneja Janjana nara kinuwaranga umba nenuminilawurrakaja ayakwa dirrbura aburruwa-wa akwa niyama nakina, “Nara ngayuwa ningena ningibina kenuminijiraba kenijirrkumarna amalyirra Neningikarrawara ningeningadinuba-wiya ningeningadinakba,” niyama Janjana.

²¹ Biya, “Ningkumiyambena kembirra ningkena? Elaya-na?” neyama wurrakina. Eneja niyama Janjana, “Nara ngayuwa ningena Elaya.” “Umba ningkumiyambena-na? Jerriya ningkakina ningkibina ningkingka-dangwa Neningikarrawara-langwa ningkenikumakumaka ayakwa nibina nenikilarrka ambaka-murra?” neyama wurrakina. Eneja niyama ngawa, “Nara!”

²² Kembirra aburraja neyama enuwa-wa, “Yirrumaka arakba! Ningkumiyambena ningkakina? Aba yikilawurrakaji-yada ayakwa angerriba wurrumurdakibinu-wa warnungkwarba wurribina yirrabularrkenu-murruwa yirruwa. Kembirra yengbijjungwuna ningkumiyambena ningkenimikirra!” neyama wurrakina Janjanu-wa.

²³ Eneja niyama Janjana, “Arakburakba-kiya-wiya niyamama nakina Ajaya, ‘Nuwilyaba nenumamalya nardirdenama nakina alarrkingburingka-langwa angalya nara-murri-langwa alikira. Enena kembirra ayakwa ena-langwada: Wurrumadirrburakina mamurukwa kirrakina kajungwa nenikiliki-yada nakina Nubungkawa makina-manja,’ niyamama nakina Ajaya. Ningakina-bina ngayuwa ningibina ningardirdanguma ningenumamalya-da! Kembirra ningena arakba-da!” niyama Janjana aburruwa-wa.[☆] ²⁴⁻²⁵ Aburraja WurruBarija warnungkwarba neyama enuwa-wa, “Nara ningkakina ningkibina kenijirrkumarna Neningikarrawara ningkeningadinuba-wiya akwa nara ningkakina Elaya akwa nara ningkakina ningkibina Neningikarrawara-langwa ningkenikumakumaka ayakwa, umba miyambena-burra ningkena kembirra ningkarramingekingambajinama warnumamalya?” neyama wurrakina.

²⁶ Eneja niyama Janjana wurrumurdakakinu-wa warnungkwarba, “Akungwa-murra ngayuwa ningena ningarramingekingambajinama warnumamalya umba wurruwilyaba warna ngarningka yelakwa warnumamalya nuwambilyama karningbala ambaka nungkwurruwa. ²⁷ Nakina-bina nibina nenikilika ambaka-murruurra arija-langwa ngayuwa-manja-da. Akena ngayuwa

☆ 1:23 Ajaya 40:3

ningena ningeneningaba-ma ningenikuwar.da-langwa ena-langwa warka akwa ningenikaburawaka-langwa ena-langwa eningalika,” niyama nakina Janjana aburruwa-wa.

²⁸ Akina-bina angalya Bediniya neyengbeyinu-murrumanja amurndakakina ayakwa Janjana akwa wurrumurndakakina warnungkarba, ebina alyengmilyengma-langwa adalyuma emikirra Jardina, nambilyu-murrumanja Janjana nenumingekingambajuwa-murrumanja warnumamalya. Janjana niyengbinu-mulangwa ayakwa Jesus-langwa-langwa.

²⁹ Mingka-wiya mamawura Janjana nenirringka nakina Jesus nilikenuma enuwa-wa akwa niyama ena-langwu-wa warnumamalya, “Kwurruwa! Kwuja! Wunirringka nangaba nenungkarba! Neningikarrawara-langwa nakina. Nakaka-bina wuburra ebina jiba narruwarduardangumurra niyaminama. Naka-bina ngarnikuminuwurri-yada awurruwurrariya ngakwurra-langwa-da!

³⁰ “Akiyadibina-wiya ningiyamama ngayuwa ngarramakama, ‘Nuwilyaba nenungkarba nubukwaya yangkwurrangwa kinilikajama kinarijidinama arija-langwa. Akena narume-ka nilyengma nakina umba ningaba-kiya ningena mena neningadinakba arakba nambilyumurra nara-wiya ngayuwa kirukwularrina nganjukwaba,’ ningiyamama ningibina adinakba-kiya. Kemberra naka-bina-da ngarramaka-murrada-da!

³¹ “Akini-yada ngawa ningiyengbinu-manja amurndakakina ayakwa ngayuwa, ningeningbale-ka nganjukwaba nakina-langwa nenungkarba. Mama ningeningbala nakina umba ningilikenuma ngayuwa yangkwurrangwa ningenikumingekingambaji-yada akungwa-murra nungkwurruwa-wa KarningiYijireyilu-wa karnumamalya, karnikingmidu-yada nakina-langwa aduwaba,” niyama nakina Janjana ena-langwu-wa warnumamalya. ³²⁻³³ Kemberra niyama nakina nenumakamurra, “Ningeningbale-ka nganjukwaba nakina umba ebina-wiya Neningikarrawara nginilarrkama ningenikumingekingambaji-yada karnumamalya karna, akwa niyamama nakina Neningikarrawara ngayuwa-wa, ‘Kinirringkinama nungkuwa Nenumawurrina kinijadenama kinidirirndama akwa kinambarrinama nuwilyaba-manja nenungkarba. Nakina-bina nenungkarba nenikuminilyangburrukwaji-yada Nungwurriyaka Nenumawurrina nungkwurra-langwa yukwudukwuda,’ niyamama Neningikarrawara ngayuwa-manja. Kemberra amandangwa ningenirringke-ka Nenumawurrina nijadinga abalkaya-langwa, biya nidirirnda numurndamurndirra namburringa arakba nibinamanja nenungkarba, ningeningbala-wiya nganjukwaba nakina. Wuburra laka dimirra ambaka-langwa yingambarrinama, niyamama enejukwaba Nenumawurrina nakina, nambarrinama nibinamanja nenungkarba. Ningeningbale-ka amandangwa nakina, ³⁴ umba nganyangwa-murra menba ningenirringkame-ka nakina Nenumawurrina. Kemberra ngarramakinama ningena nakina nenungkarba Neningikarrawara-langwa Nenukuwenikba nakina-da!” niyama Janjana ena-langwu-wa warnumamalya.

Wuneningadinuba-wiya nenaburrakiyuwarnu-mulangwa Jesus-manja

³⁵ Mingka-wiya mamawura Janjana nenumingekingambajuwa-mulangwa Jesus, enuwa Janjana akwa wunambilyuma wunenikabuburrakiyuwa ena-langwa nabukalkilkayanguma akwiyakbidjina adalyuma emikirra Jardina. ³⁶ Biya nenirringka Jesus nakina nalilikena yakwujina. Biya niyama Janjana wunalakina-kiya-wa, “Kwurnuwa! Kwuja! Wunirringka nangaba nenungkarba! Neningikarrawara-langwa nakina! Wuburra jiba niyaminama,” niyama.

³⁷ Kembirra aburnaja wunalakina wunenikabuburrakiyuwa Janjana-langwa nenengkirrikena nakina niyengbinuma ayakwa. Kembirra nenilalika nakina Janjana umba nenilikena wunalakina nenyuwarna Jesusuwa.

³⁸ Eneja nerrikerra nakina Jesus akwa nenirringka wunalakina nenyuwarnuma enuwa-manja akwa niyama, “Miyambena kinandiyama kinalakina?” Aburnaja nenyama, “Rebaya, nga-manja ningkena ningkumungkumungkwulama?” nenyama. Akine-ka ekirra Rebaya neyaminama “Nenikakakirumaka.”

³⁹ Eneja niyama, “Kwa, ngarrubukwurruwa ngarrubukilikaja kajungwa yikinirringkini-yada ebina angalya ngayuwa ningumungkumungkwula-murrumanja,” niyama Jesus. Kembirra nabukilikena-da. Akena nalarruwurada arakba. Kembirra nenambilya wunalakina enuwa-manja makini-yada meningilarruwura.

⁴⁰ Nuwilyaba nakina nenungkarba Endiruwa nenimikirra, wunumangadiyerra-manja Jayumuna Bida-langwa. ⁴¹ Biya warenja-bawiya ngawa nilikena nenakburranga ena-langwa nerrkuwenikba Jayumuna akwa niyama enuwa-wa, “Yirruwe-ka yarna yinakburrangama nibina Neningikarrawara nenikilarrka yangkwurrangwa nibina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra neningadinuba-wiya neningadinakba,” niyama Endiruwa. Akine-ka ekirra “Christ” neyaminama “Nibina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba.” ⁴² Kembirra nenuwilyaka nerrkuwenikba Jayumuna Jesusuwa. Eneja Jesus nenirringka enuwa-wa, akwa niyama, “Nungkuwa ningkena Jayumuna-na? Ningkibina ningkenikuwenikba Janjana-langwa-na? Kembirra aduwaba-langwa ningkena kabiyengbijinama nungkuwa ningkena ningkenimikirra Bida,” niyama Jesus enuwa-wa. Akine-ka ekirra neyaminama “Angwarnda yinijirra.” Jesus nuwekbalynu-mulangwa Biliba akwa Nedeniyela ⁴³⁻⁴⁴ Biya arakba ngarningka mingka-manja mamawura nakina Jesus nilyanguwerribikajungwunuma nenikiliki-yada akinuwa aruma angalya emikirra Keliliya. Kembirra yakwujina ngawa nakina nenakburrangama Biliba nibina nambilyuma akina-manja angalya eyukwujia Bejeda, ebina-manja ngawa nenambilyumurrumanja Endiruwa akwa ngawa Bida. Biya Jesus niyama Bilibu-wa, “Kwa! Likaja ngayuwa-manja!”

⁴⁵ Eneja kembirra nakina Biliba nilikena akwa nenuminandeya Nedeniyelu-wa akwa nenakburranga akwa niyama enuwa-wa, “Ningkeningma nibina nenungkarba ebina narrarrikarrangumulangwa Mawijija akwa Neningikarrawara-langwa warnikumakumaka ayakwa? Naka arakba amandangwa yinakburrangame-ka.

Jesus-eka nakina NeningiNejirida nenungkwarba, Jawijiba-langwa nenikuwenikba,” niyama Biliba.

⁴⁶ Niyama eneja Nedeniyela, “A.a! Nara ebina eningaba angekburakajungwuma alikama akina-langwa angalya Nejirida!” niyama nakina. Eneja Biliba niyama enuwa-wa, “Kwa! Likaja nungkwabakiyaba andiya!” niyama Biliba.

⁴⁷ Eneja Jesus nenirringka nakina Nedeniyela nilikenuma enuwa-wa akwa niyama Jesus wurrumurdakakinu-wa warningakwujina warnumamalya Nedeniyela-langwa, “Nakaka-bina nenungkwarba nubukwaya nilikajamura, nilyangmandukwuna nenikaduwa numirarrngba ngakwurra-langwa-langwa wurrumirumiranyungwa WarningiYijireyila-langwa! Naka nenumamalya nara ekadikama ngarnumamalya-manja,” niyama Jesus aburruwa-wa.

⁴⁸ Eneja Nedeniyela niyama enuwa-wa, “Nga-manja ningkena-bina ningkeningmidinuma ngayuwa-langwa?” Eneja Jesus niyama enuwa-wa, “Ebina-wiya Biliba nardanga-wiya nungkuwa-wa, ngayuwa yirringkama nungkuwa manyungwunya-manja,” niyama nakina.

⁴⁹ Umba niyama Nedeniyela, “Mungkwa-ba, nungkuwa ningkakina Neningikarrawara-langwa Ningkenikuwenikba akwa Ningkumikbiyiya-dangwa YarningiYijireyila-langwa,” niyama nakina.

⁵⁰ Kembirra eneja Jesus niyama, “Wa! Jerriya ningkuwerrikambilya kembirra ngayuwa-manja arakba yirramaka-mulangwa ningena yirringka-mulangwa nungkuwa mibina-manja manyungwunya? Ambaka-murra kembirra nungkuwa kiringkinama engbingbuda,” niyama nakina enuwa-wa. ⁵¹ Kembirra niyama ngarningka Jesus wurrumurdakakinu-wa warnumamalya, “Wengkirrikiya! Yikiringkinama akina angalya Neningikarrawara-langwa kangwur.dangminama karrawara akwa Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja kawurrakuwurdenama karrawaru-wa akwa kawurrakidiririndama ngayuwa-manja ningibina-murrada ningirukwularrinu-murrumanja enena-manja angalya. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” niyama Jesus aburruwa-wa.

2

Jesus nikuwarrukwajuwa-mulangwa akungwa akwurena-langwu-wa amalyirra

¹ Biya mambilyuma marringa numularrina arakba makina. Kembirra makini-yada ngawa aburraja wurrababurna warnumamalya nawurrakilikenuma akinu-wa angalya emikwulyumida Keliliya biya neyar.duma eyukwujiya-manja angalya emikirra Keyina. Nalikenuma wurrakina yenjerrikina mena nuwilyaba nakina nawurrumukuma keniyakeyini-yada dakina duwilyaba dadiyara. Ngalajukwaba Jesus-langwa dirndenikba dakina yakwujina. ² Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa aburrajukwaba nawurrakilikenuma wurrakina yenjerrikina. Biya nawurrakambarringa warnikalyubariyada aninga akwa warnikibeki-yada amalyirra akwurena-langwa. ³ Nebibekeyinu...wa, biya najerrida arakba akina amalyirra akwurena-langwa. Kembirra ngalaja Jesus-langwa dirndenikba yinginuwakwalya enuwa-wa akwa yingiyama, “Wayi! Nara arakba ebina amalyirra akwurena-langwa najerriduma,” yingiyama dakina.

⁴ Eneja Jesus niyama, “Nara ena nungkwa-langwa ningkenikiyama-langwa, umba waka nganyangwa ena kiyamina-mulangwa,” niyama nakina Jesus ngaluwa-wa. “Nara ambaka ningena nalikaja-wiya ningenkabilyerrika-langwa nibina narrubuda-dangwa nilyengma Neningikarrawara,” niyama.

⁵ Kemberra ngalaja dakina dirndenikba yingilikena wurrakinu-wa warnikuminuwar.duwar.da akwa yingiyama, “Kwurruwa! Wurriyamina arakba kirrenumakina-mulangwiya nakina nungkwurruwa-wa,” yingiyama dakina-da.

⁶ Umba akina-manja alikira nuwambilyuma amangbala awilyaba adidirrunwarna budila angwarnda-murra-da. Aburraja Warningijudiya warnumamalya narrilyangburrukawajuwama akungwa akina-manja budila warnikilarrngkwajarri-yada amurndakijika akwa warnikumangbajarri-yada ayarrka aburra-langwa. Biya neyaminjamama ngawa wurrakina arngkababurna-langwa narriyuwarnuma eningarumuruma-manja ayakwa aburra-langwa-manja.

⁷ Niyama eneja Jesus wurrakinu-wa warnikuminuwar.duwar.da, “Wurrilyangburrukawajina akungwa awurrakingaba-manja budila,” niyama nakina. Kemberra narrilyangburrukawajuwa yanda-langwa namurndakilyangburrukwana amurndakibina budila.
⁸ Kemberra niyama ngarningka aburruwa-wa, “Wurrijirabina eyukwujiya akungwa akwa wuniyikaja nibinu-wa nenungkwarba nembimbirrajina-murruwa aninga-murriya,” niyama Jesus. Kemberra neniyikena akungwa enuwa-wa.

⁹ Akina-wiya ngalaja akina akungwa nekuwarrukwajungwunuma wuburra amalyirra akwurena-langwa. Kemberra nilabenu-manja nakina, niyama, “Wa! Eningabe-ka ena!” Neningbale-ka nakina ebina-langwa nalikenu-mulangwa akina amalyirra. Akena aburraja warnikuminuwar.duwar.da wurribina narrijirabama akungwa warningma wurrakina-da. Kemberra eneja nenardijuwa nibinu-wa nawurrumukuma¹⁰ akwa niyama nakina enuwa-wa, “Ngarrababurna-langwa ngarnumamalya akaminijirabinama eningaba-dangwa amalyirra akwurena-langwa adinuba-wiya ngakwurra-langwi-yada warnumamalya. Kemberra kebekina-manja wurrakina adirrunwarna amalyirra, karrumilyakungwarndirrenama akwa kemberra akaminijirabinama awarrngkeningaba arija-langwa. Akena nungkwaja ningkakumarnuma eningaba-dangwa amalyirra akwurena-langwa arija-langwa akina-da,” niyama nakina nenungkwarba nibinu-wa nawurrumukuma.

¹¹ Akine-ka arrubuda niyamama Jesus akina-manja angalya Keliliya akina-manja Keyina, eningadinuba-wiya akina ebina ngarrakuwilyakajuwama ngarna nilikenu-mulangwa Neningikarrawaralangwa. Yakwujina ngawa nakina nabilyerrikama arrubuda ena-langwa nuwabuwarukwajungwunu-mulangwa. Yadikina-langwiya kemberra aburraja warnikabuburrakiyuwa ena-langwa nawerrikambilyuma enuwa-manja arakba-da.

¹² Bi..ya kemberra Jesus akwa dirndenikba akwa wurrarrkwurrukuwena akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nawurrakilikenuma nawurrakidirrirnduma Keyina-langwa angerriba

Kabuniyumu-wa. Akwa nuwambilyuma yakwujina wurrakina mambawura marringa.

Jesus nilikenu-mulangwa Neningikarrawara-langwu-wa angalya ebina Jirujalema-manja

¹³ Biya nuwakwudangwudina arakba warnikambarringi-yada WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwi-yada kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa Yijiba-langwa. Eneja nakina Jesus nilikena arakba Jirujalemu-wa Neningikarrawara-langwu-wa angalya. ¹⁴ Biya nawiyeba nakina arrawu-wa akena nenirringka warnungkwarba yakwujina narrakukwama bulukwa iya jiba akwa darrawurukukwa-murriya wurrukwalu-wa warnumamalya nabeyindangu-murruwa angwarnda-murra amurndakakina bulukwa-murriya warnikuminidaki-yada Neningikarrawara-langwa. Akwa ngarningka nenirringka nakina warnungkwarba nuwangmakayanguma yakwujina aburra-langwa-manja debila akwa narrumanguma angwarnda wurrukwalalangwa warnumamalya umba narrakwama eminingka angwarnda Neningikarrawara-langwa-langwa angalya warnikubeyindi-yada amurndakakina bulukwa-murriya. ¹⁵ Neyama-mulangwa amurndakibina arrawa, kembirra nuwerrikawarriyada akwa numakburranga makina merra yakwujina arrawa akwa nuwurrakijiranga makina-ma merra amurndakakina jiba iya bulukwa yadikina Neningikarrawara-langwa-langwa angalya angerriba errebu-wa. Akwa nuwurrakabuluwendijua amurndakibina debila-murriya akwa nuwurrakijiraba angwarnda ebina narrumangu-mulangwa warnungkwarba yakwujina arrawa. ¹⁶ Biya niyangkarjiyujungwuna Jesus wurrumurndakakinu-wa warnungkwarba narrakwa-murruwa dumurndakakina darrawurukukwa warnumamalyu-wa akwa niyama, “Wurringawurrakumena daka umba jeyi errebu-wa! Nara amanguma angwarnda wurrajija-murriya-langwa yelakwa Nungwarrka-langwa-manja angalya! Umba jeyi wurrilikaja arakba yadada!” niyama Jesus.

¹⁷ Kembirra aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa neyakuwerribika ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa nuwarrikarrijungwunuma. Neyaminama, “Ninguwerrikubarrnginama nganja nungkwa-langwa-langwa angalya ningena,” neyaminama akina ayakwa.*

¹⁸ Aburraja WarningiJudiya wurrububungkawa neniyengkilabena Jesus-uwa akwa neyama, “Yirruwilyakajiya kembirra arubuda nungkuwa kajungwa yikeningmidini-yada yirraja wurribina bumakamulangwa ningkarndakbudadika-mulangwa ningkakina,” neyama wurrumurndakakina wurrububungkawa-da.

¹⁹ Enamba-langwa Jesus nenuminilawurrakajuwa ayakwa wurrumurndakakinu-wa warnungkwarba akwa niyama, “Yikiburrija-manja ena alikira Neningikarrawara-langwa, kembirra mabiyakarbiya-manja mamawura kilikirakinama ngayuwa ngarningka akina-da,” niyama Jesus aburruwa-wa.

* 2:17 Emeba 69:9

20 Kemberra neyama, “Nare-ka! Nara ningkakina alikirakama akina alikira mabiyakarbiya-manja mamawura!” neyama wurrakina. “Aburraja yirra-langwa warnumamalya narrilikirakama enena alikira warnungkwurakba arakba 46 mamarika iya yinungkwura!” neyama wurrakina-da.

21 Umba eneja nakina Jesus numiniyengbijungwunuma ayakwa nenikijungwa-langwa nenumadangkwa. Ena-langwa nenumadangkwa wuburra Neningikarrawara-langwa alikira akina neyamama.

22 Kemberra nakina nuwarumajungwunu-manja nijungwunu-mulangwa mabiyakarbiya mamawura, aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa neyakuwerribikinuma ebina niyengbinu-mulangwa Jesus ayakwa. Kemberra narrumiringkama ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa nuwarrikarrijungwunu-mulangwa akwa ngawa ebina niyengbinu-mulangwa nakina Jesus.

23 Nambilyu-wiya Jesus Jirujalema-manja Akwurungkuwarrukwi-yada, aburraja wurrababurna warnumamalya narrirringkama arrubuda niyama-mulangwa akwa kemberra nawerrikambilyuma enuwa-manja.

24 Akena nara Jesus kenuwerrungwur.danga wurrumurdakakina warnumamalya nenuwerrikirringka-mulangwa wurrababurna-langwa.

25 Nara keningayindanga warnikuminumakajaja-langwa ayakwa aburruwa-langwa mena neningma-baba aburra-langwa-manja mangma arrawa narruwilyakama ayakwa-da.

3

Nikidima nilikenu-mulangwa Jesus-uwa

1 Eneja nakina nuwilyaba NuBarija nenungkwarba nubungkawa Warningijudiya-langwa warnumamalya nambilyuma nakina nenimikirra Nikidima. 2 Nilikenuma nakina alyarrngwalyilya Jesus-uwa akwa niyama, “Wayi, nungkuwa! Nara wurribina warningerribirra warnumamalya warnikiyama-langwa amurdakibina arruburrubuda ningkiyamina-mulangwa nungkuwa umba kinambilya-manja yimbukwa Neningikarrawara aburruwa-manja, kemberra keyaminama wurrakina arruburrubuda aburramba-langwa-da. Umba nungk-waja arakba ningkiyamama arruburrubuda ningkakina. Kemberra yarningma yirraja arakba nungkuwa ningkena ningkenikakakiru-maka ningkibina ningkilikenuma abalkaya-langwa yangkwurrangwa Neningikarrawara-langwa,” niyama Nikidima Jesus-uwa.

3 Eneja niyama Jesus Nikidimu-wa, “Engkirraja! Nara karningerribirra-manja karnumamalya abungkawaduma nakina Neningikarrawara umba kirribina yikirukwularrina-manja yimbukwa ngarningka, kemberra kinubungkawadinama nakina-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” niyama Jesus-da.

4 Kemberra niyama eneja Nikidima, “Akiyamarrkinama ngarna ngarningka akirukwularrinama ngarraruma-manja? Nare-ka ngarrakina alawurraduma angerriba arrawu-wa ngarningka wurrirndirra-langwu-wa mulkwa-da ngarnikirukwularri-yada-da!” niyama Nikidima-da.

5 Eneja Jesus niyama ngarningka nakina, “Engkirraja! Nara karningerribirra-manja karnumamalya abungkawaduma nakina

Neningikarrawara kirribina kirrirukwularrinu-murrumanja wurrirndenungwa-langwa umba yikirukwularrina-manja yimbukwa ngarningka Neningikarrawara-langwa-murra Nenumawurrina, kirrakina-bina kembirra kinubungkawadinama nakina nungkwurruwa-manja-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ⁶ Adinuba-wiya kirrumurrkbalya-wiya, kirrirukwularrinuma wurrirndenungwa-langwa kirrakina-da. Umba yikirukwularrina-manja ngarningka Neningikarrawara-langwa-murra Nenumawurrina, kembirra yikenirukwularrijinama nakina ena-langwa-murra Nenumawurrina ena-langwi-yada kirriyukwayuwa. ⁷ Nara eyakibijanguma akina-langwa ayakwa yirramaka-mulangwa nungkuwa-wa ningkenikirukwularra-langwa ngarningka. ⁸ Nara arringkama nakina Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa kenirukwularrijina-mulangwa nungkuwa ningkakina. Nareka! Akena nungkwaja ningkeningma alyangmandukwuna akina ayakwa. Nakina Nenumawurrina wuburra laka ebina arrirra nuwangkarrinama eminibina-langwa angalya nangayindena-murruwa. Kengkirrajama ningkakina akinu-wa arrirra kabukwuna-murruwa, akena ningkikikamarra akina angalya eminibina-langwa kuwangkarrina-mulangwa akwa angerriba kalikajamurruwa. Wuburra laka arrirra neyaminama, nara ningkakina arringkama enuwa Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa kenirukwularrijina-manja ningkakina nungkuwa,” niyama Jesus Nikidimu-wa.

⁹ Niyama eneja Nikidima, “Akiyamarrkinama kembirra ngarna akirukwularrinama ngarningka?” niyama.

¹⁰ Kembirra niyama nakina Jesus, “Jerriya ningkakina ningkenikakakirumaka WarningiJudiya-langwa warnumamalya, umba ningkikikamarra akina-langwa ayakwa? ¹¹ Engkirraja! Yarna yirriyengbinama ayakwa ebina-langwa yirreningmidina-mulangwa akwa yirringringkina-mulangwa yirra-langwa-murra menba. Akena nara kirribina kirruwilyuwilyaba KarningiJudiya karnikakakirumaka awerrungwur.duma enenu-wa ayakwa yirra-langwu-wa. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ¹² Yirramakamanja akina ayakwa nangekburakajungwuna-mulangwa enemanja angalya akwa angkwulyumida-manja, yiminikalyikama ngayuwa. Kembirra yikamakina-manja nangekburakajungwuna-mulangwa Neningikarrawara-langwa-manja angalya abalkaya, nara ngawa aminuwerrungwur.duma nganyangwu-wa ayakwa. ¹³ Akena nara kirribina kirruwilyuwilyaba karnumamalya yikilikena-langwa ambaka karrawaru-wa, umba ngayuwa yimbukwa ningibina-murrada ningidirirnduma yangkwurrangwa angaluba abalkaya-langwa akwa ningirukwularrinuma enena-manja angalya.

¹⁴ “Arakburakba-kiya-wiya eneja nakina Mawijija ningkajikama yingarna yididija-murra karrawara eka-manja alarrkburingka-manja angalya. Nenirringka-manja wurrumurndakibina warnumamalya yakinu-wa yingarna, kembirra eneja nakina Neningikarrawara neningabakama wurrakina angbilyuwa-langwa. Amandangwe-ka akina wuburra keyaminamurra wurrakina warnungkwarba kabingka-jikinama ngayuwa ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-

manja angalya, ¹⁵ kajungwa karningerribirra karnumamalya kirribina yikuwerrikambilyama ngayuwa-manja, kembirra nakina Neningikarrawara yikenenibikini-yada karningangkawura kirrakina-da,” niyama Jesus Nikidimu-wa.

¹⁶ Eneja nakina Neningikarrawara nilyelyingminuma angwurra ngarna ngarnumamalya ababurna-langwa angalya. Kembirra ngarrenuminilarrkenuma ena-langwa Nenikuwenikba nuwilyabama yangkwurrangwa kajungwa ngarrababurna-langwa ngarribina akuwerrikambilyama enuwa-manja, nari-yada ngarnumawurrina arukwulyuwakama alikama ngarreyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa umba nakina Neningikarrawara akenenibikini-yada ngakwurruwa akambilyi-yada enuwa-manja ngarningangkawura.

¹⁷ Nare-ka kenilarrkena ena-langwa Nenikuwenikba enenu-wa angalya nenikilekbi-yada ngakwurruwa-wa umba nenikenibiki-yada ngakwurruwa-manja ngarningangkawura nakina Nenikuwenikba-da.

¹⁸ Biya kembirra ngarningerribirra ngarnumamalya akuwerrikambilya-manja Nenikuwenikba-manja, kembirra nara nakina Neningikarrawara alekbuma ngakwurruwa-wa. Akena ngarningerribirra ngarribina nara awerrikambilyuma enuwa-wa, ngarrenilekbenuma arakba ngakwurruwa-wa ngarnumamalya mena nara-baba akuwerrikambilya ena-langwa-manja Nenikuwenikba nuwilyaba-murra-manja.

¹⁹ Miyambena-burra Neningikarrawara ngarrenilekbajama ngakwurruwa-wa? Kamakinama kembirra nungkwurruwa-wa. Eneja nakina Neningikarrawara nenilarrkenuma Nenikilarrkabarraka enenu-wa angalya. Akena nara ngarnumamalya alyelyingmama alarradada umba ngarrilyelyingminuma alarrumurda-manja. Nara eyamama eninginingaba umba ngarriyaminama awurruwurrariya.

²⁰ Ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ngarribina ngarriyaminama awurruwurrariya, ngarruwurrikbinama alarradada. Nara kembirra alikama nakinu-wa Neningikarrawara ngakwurruwa mena ngarriyeliyena-mubaba akenirringkina-mulangwa nakina ngarriyama-mulangwa awurruwurrariya.

²¹ Umba ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina ngarriyuwarnama alyangmandukwuna ayakwa, ngarrilikajama nakinu-wa Nenikilarrkabarraka kajungwa akenirringkini-yada nakina ngarriyamina-mulangwa ngenuminiyarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa ngarrakina-da.

Janjana nenuminiyengbinu-mulangwa Jesus-langwa

²² Bi...ya kembirra Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa narrilalika akina Jirujalema umba nawurrakilikena angerriba eminingku-wa angalya nara-murruwa alikira Judiyu-wa. Akwa nuwambilyuma yakwujina aduwaya-wiya wurrakina. Umba aburraja wurrababurna warnumamalya nawurrakilikenuma wurrakina Jesus-uwa. Kembirra nakina eneja Jesus arakba nenumingekingambajuwa wurrakina warnumamalya akina-manja angalya. ²³ Enejukwaba nakina Janjana nenumingekingambajuwama warnumamalya akina-manja angalya Ayinena. Akine-ka angalya akwadangwa engemba-manja Jalima-manja nuwambilyuma. Nakina Janjana nenumingekingambajuwama wurrakina yakwujina mena

aruma-baba akungwa akina. Aburrajukwaba wurrababurna warnumamalya nawurrakilikenuma enuwa-wa akwa kembirra nenumingekingambajuwama wurrakina. ²⁴ Nilikenu-manja nakina Jesus yenjerrickina, nara ambaka nakina Janjana kinididijungwuna-langwiya-da.

²⁵ Aburraja wurrukwala Janjana-langwa warnikabuburrakiyuwa narriyarrkingirrajuwama WarningiJudiya-langwa-langwa eningarumuruma ayakwa aburruwa nuwilyaba NeningiJudiya nenumamalya. Nalyelyimbukweyina wurrakina ayakwa narriyuwarnu-mulangwa aburra-langwa-manja eningarumuruma ayakwa warnikajarra-langwa ayarrka iya amurndakijika. ²⁶ Biya nalikena wurrakina Janjanu-wa akwa neyama enuwa-wa, “Wayi, nungkuwa! Ningkeningma nibina nenungkwarba nambilyuma nungkuwa-manja ayakingaluba adalyuma emikirra Jardina, nibina ningkenuminiyengbinu-mulangwa nungkuwa? Kwuja! Nakina arakba nenumingekingambajinama warnumamalya aduwaba akwa wurrababurna-langwa nawurrakilikajamurra enuwa-wa-da!” neyama wurrakina Janjana-langwa warnikabuburrakiyuwa.

²⁷ Eneja niyama Janjana, “Yikarringkina-manja wurrakina warnumamalya eningaba warka keyaminama wurrukwala-manja, karningma kirrakina Neningikarrawara wurrakina kenumakinama warnikiyama-langwa. ²⁸ Kwurruwa, ebina-wiya ngarramakama akwa ningiyamama, ‘Nara ningena ningibina kenuminijiraba kenijirrkumarna amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya ningeningadinakba umba nginilarrkama ngayuwa ningilyengmanguma adinuba-wiya,’ ningiyamama ningibina. Akwa kirrengkirrikenuma kirrakina nganyangwa ayakwa. ²⁹ Mama wurrakina warnumamalya nenyuwarnama Jesus-uwa umba nganja ningena wuburra Jesus-langwa yinenubiyakaja. Enena kembirra alawudawarra ngarramakina. Akini-yada ngawa wunalakina wunenikiyakaji-yada nawurrumukuma nenungkwarba akwa didarringka, eneja nibina nenumamalya nawurrumukuma-langwa wunenubiyakaja kiningalyiyena dibina didarringka nibinu-wa nawurrumukuma. Kembirra kinirungwudarra nakina nenumamalya akwa kenuminengkirrikaja nibina-langwu-wa nawurrumukuma ayakwa. Kembirra arakba kiniyekirrerridina nakina kinengkirrikajamulangwa ena-langwu-wa ayakwa. Akina-bu ngawa alawudawarra. Nganja ningena wuburra nakina nenumamalya. Kiniyekirrerridina nakina kinengkirrikajamulangwa nawurrumukuma-langwu-wa ayakwa umba ningene-ka ningiyekirrerra wurrakina-langwa warnumamalya nalikajamulangwa Jesus-uwa. ³⁰ Amandangweka naruma-dangwa numikbiyiya nilyengma nakina umba nganja ningena ningiyukwujiya,” niyama nakina Janjana ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa nijerrukwa ena-langwa ayakwa arakba-da.

³¹ Nakina nibina nilikenuma angaluba karrawara-langwa, naruma-dangwa nakina numikbiyiya nilyengma umba ngakwurraja ngarriyukwayuwa ngarnumamalya ngarna ngarrababurna-langwa enena-manja angalya. Ngarna ngarribina ngarriyengbinama ayakwa amurndakibina-langwa nangekburakajungwuna-mulangwa

yelakwa enena-manja angalya umba eneja naruma-dangwa nibina nilikenuma angaluba abalkaya-langwa yangkwurrangwa, niyirrbiyirba ngawa niyengbinama ayakwa amurndakibina-langwa nangekburakajungwuna-mulangwa karrawara, ³² akwa ngarrenumakinama nakina amurndakibina nirringka-mulangwa akwa nengkirrikenu-mulangwa ngakwurruwa-wa. Akena nara ngarribina ngarruwilyuwilyaba akawiyebajuwa ena-langwa ayakwa. ³³ Umba ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina akawiyebajina-manja ena-langwa ayakwa, kembirra akabuwerrikirringkinama wurrukwalawarnumamalya nakina Neningikarrawara nilyangmandukwunada. ³⁴ Nakina nibina Neningikarrawara nenilarrkama yangkwurrangwa, nenilyangburrukwa jinama ena-langwa Nenumawurrina niyirrbiyirba ngawa enuwa-manja. Kembirra alibina-wiya ngawa niyengbinama nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa. ³⁵ Umba Nungwenikba nilyelyingminama ena-langwa Nenikuwenikba akwa nenubungkawakama ababurna-manja. ³⁶ Ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina akenuminiyarrkurrrenama Nenikuwenikba-langwa ayakwa, nara enibikama Neningikarrawara akena akenilekbajama nakina ngarningangkawura ngawa umba ngarningerribirra ngarnumamalya ngarribina akuwerrikambilyama Nenikuwenikba-manja, akenenibikinama ngarningangkawura nakina.

4

¹ Eneja Jesus neningma WurruBarija warnungkwarba nuwengkirrika-mulangwa nawurrakilikenu-mulangwa wurrababurna warnumamalya Jesus-uwa umba wurrambawura Janjanu-wa wunenikumingingekingambaji-yada wurrakina. ² Akena eneja Jesus nara enabakiyaba kenumingekingambajuwa wurribina warnumamalya, umba ena-langwa warnikabuburrakiyuwa yimbukwa narramingekingambajuwama wurrakina.

Jesus niyengbinu-mulangwa diminingku-wa didarringka DadingiJameriya-langwu-wa

³ Kembirra arakba Jesus nilalika akina angalya Judiya umba nilawurradina angerriba akinu-wa angalya Keliliyu-wa. ⁴ Biya lukwakwa nilyanguwerribikajungwunuma nenikilika-langwa akina-langwiya angalya Jameriya aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa.

⁵ Biya nawurrakiyar.da wurrakina yakwujina Jameriya-manja akwa narrakburranga angalya aminababurna alikira emikirra Jakara. Akina angalya akwudangwa nuwambilyuma errikbilya angalya ebina Jekaba nenukwama ena-langwu-wa nenikuwenikba Jawijibu-wa. ⁶⁻⁸ Yakwujina ngawa ngalaja Jekaba-langwa emedirra akungwa nuwambilyuma akina. Eneja nakina Jesus nuwanbijungwuma nilikenu-mulangwa yeya engka-langwa akwa nambarringa akwudangwa akina-manja emedirra akungwa nakwukawura. Umba aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nalikenuma wurrakina ngawa warnikubeyindi-yada aninga. Memerrkuwilyarra mamawura makina arakba-da. Ngalaja DadingiJameriya didarringka yingilikenuma yenjerrikina dadikakarrngi-yada akungwa dakina. Eneja kembirra Jesus niyama ngaluwa-wa, “Yukwa-langwa nganja akungwa marrakba.”

⁹ Ngalaja yingiyama dakina didarringka Jesus-uwa, “Wa! Nungkuwa ningkena NingkeningiJudiya umba nganja ningena Ningeningi-Jameriya ningidarringka-da! Miyambena-burra nungkuwa yiyengk-ilabajama ngayuwa-wa akungwi-yada? Mungkwa yeningbala-yaminjaja-kiya yalakena!” yingiyama dakina-da. Aburraja Warningi-Judiya warnumamalya nara kuwawurikeyina WarningiJameriya-langwa amurndakijika eningerribirra wurrakina-da.

¹⁰ Eneja Jesus niyama ngaluwa-wa, “Karukwa-maka ningkena keningmidinuma ebina nenikukwa-langwa Neningikarrawara nungkuwa-wa akena nungkwaja ningkeningbala ningkakina ngayuwa-da. Nungkuwa keningmidinu-maka ningkakina, kembirra yikiyengkilabenu-maka ngayuwa-wa akwa yibakwi-yada akwenenibika akungwa,” niyama Jesus.

¹¹ “A, nungkuwa,” yingiyama dakina didarringka, “angamba bajikala nungkwa-langwa? Angwujire-ka ena emedirra akungwa! Ngamba-langwa kembirra ningkakina kakarrnginama akina akwenenibika akungwa?” ¹² Eneja yakwa-langwa numiranyungwa neningarakburakba-kiya nakina Jakaba yerrenukwama yakuwa-wa enena emedirra. Nakina nibekinuma enena-langwa emedirra akungwa aburruwa ena-langwa warninikuwena akwa ngawa ena-langwa jiba-murriya iya bulukwa-murriya aburrajukwaba. Wa! Aba jerriya nungkuwa ningkena ningkaruma umba Jakaba nakina naba-kiya-na?” yingiyama dakina didarringka Jesus-uwa-da.

¹³ Eneja Jesus niyama, “Yirramakinama ningena nungkuwa-wa kirribina kirrababurna-langwa karnumamalya yikibekinama enena-langwa emedirra akungwa, kembirra yikiyakwurrinama kirrakina ngarningka-da. ¹⁴ Umba nungkwurraja karningerrirbirra karnumamalya yikibekina-manja akina akungwa ebina kakwunama ngayuwa nungkwurruwa-wa, nara kembirra kirrakina eyakwurruma arakbada. Ngalaja ebina akungwa ngayuwa kakwunamura, akwenenibika akungwa, akina keyaminama wuburra laka ebina amukwa akungwa nabulbeyinama ajiringka-langwa. Akina akwenenibika akungwa yikakenibikinama karnumamalya karningangkawura-da,” niyama nakina.

¹⁵ Ngalaja yingiyama, “A, nungkuwa, kembirra nganja yibekajiya-langwa akina akungwa kajungwa nari-yada eyakwurruma ngarningka akwa nari-yada arakba alikama akarrnguma yangkwurrangwa akungwa,” yingiyama yinginumilawurrakaja Jesus-uwa dakina.

¹⁶ Eneja niyama Jesus ngaluwa-wa, “Jeyi! Likaja nangkirna nungkwa-langwa neningiyena akwa yikinilawurradina yangkwurrangwa nungkwurnuwa,” niyama nakina.

¹⁷ Ngalaja yingiyama, “Ningeningenungkwarba-ma ningena!” Eneja Jesus niyama, “Amandangwa alyangmandukwuna ebina ayakwa ningkiyengbinuma ningkiyamama, ‘Ningeningenungkwarba-ma ningena.’” ¹⁸ Nungkuwe-ka ningkarrawarrukwajuwama ningkiyar.danguma wurrumangbala warnungkwarba umba eneja nakina nuwilyaba nibina kiniyakeyinama aduwaba, nara nakina nungkwa-langwa nenumamalya neningiyena. Akena nungkuwa ningkilarrkbularrkbakama yimakama ngayuwa-manja,” niyama nakina.

19 “Wa!” ngalaja yingiyama dakina didarringka. “Nungkuwa, jerriya kembirra ningkakina ningkenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa?”²⁰ Aburraja yirra-langwa wurru-mirumiranyungwa warningarakburakba-kiya WarningiJameriya neniayangmiyangmarngkwajuwama Neningikarrawaru-wa enena-manja angakarjiyinga angalya. Akena nungkwurraja KarningiJudiya kirriyaminama, ‘Jirujalema-manja yimbukwa akiniyangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa ngakwurruwa-da,’ kirriyaminama kirrakina,” yingiyama dakina-da.

21 Eneja Jesus niyama ngaluwa-wa, “Yirramakinama enena ayakwa alyangmandukwuna nungkuwa-wa. Adinuba arakba nara karna eyangmarngkwajuma ngakwurra-langwu-wa Nungwenyungwa yelakwa enena-manja angakarjiyinga angalya akwa yakwujina angaba-manja angalya Jirujalema-manja umba yikiniyangmarngkwajinama enuwa-wa eningerribirra-manja angalya.²²⁻²³ Mama ebina angalya ngeniyangmiyangmarngkwajina-murrumanja, umba eneja Nungwanyungwa ngarreningayindenama aduwaba akiniyangmarngkwajinama enuwa-wa ngarruwerrikilyangmandukwuna muwilyaba-ma ngawa mangma. Nungkwurraja KarningiJameriya karnumamalya karningbala kirrakina nibinlangwa kiniyangmarngkwajina-murrilangwa nungkwurruwa umba yirraja yarna YarningiJudiya yarnumamalya yarningma yarna nibinlangwa yiniyangmarngkwajina-murrilangwa. Eneja Neningikarrawara yirrenuwilyakajuwama yirruwa-wa akenenibikina-mulangwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya nakina. Niyama-mulangwa akina, kembirra yarningma yarna nibinlangwa yiniyangmarngkwajina-murrilangwa.²⁴ Numiyambena kembirra naka Neningikarrawara-na? Nenumawurrina nakina-da! Ngakwurraja kembirra ngarribina ngeniyangmarngkwajina-murrumurra enuwa-wa, akiniyangmarngkwajinama ngarruwerrikilyangmandukwuna muwilyaba-ma ngawa mangma,” niyama nakina Jesus ngaluwa-wa.

25 Ngalaja yingiyama dakina didarringka enuwa-wa, “Ngayuwa ningeningma arakba nakina nibina nenuminijirabama nenijirrkumar-numa amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba nenimikirra Christ kinilikajama yangkwurrangwa. Kembirra nakina kinilikaja-manja, yikenumakinamurra ababurna-langwa yirruwa-wa,” yingiyama dakina-da.

26 Eneja Jesus niyama, “Ngayuwa-bina ningena-da, ningibina ningiyengbiyengbinama ayakwa aduwaba nungkuwa-manja-da,” niyama nakina Jesus-da.

27 Akini-yada ngawa aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa nalawurradinuma yenjerrikina akwa kembirra wurrakina nawurrakarndirndadinuma nenirringka-mulangwa nakina Jesus niyengbinu-mulangwa ayakwa dakina-manja didarringka. Akena nara wurrakina wurruwilyuwilyaba keyengbina aburnuwa-wa umba narrakilirrakungwurranga wurrakina aburnuwa-wa. Nara keyama ngaluwa-wa, “Miyambena ningkumangayinduma?” Akwa nara keyama Jesus-uwa, “Miyambena-burra nungkuwa ningkiyengbinama ayakwa dakaka-manja didarringka?” Nara keyama wurrakina.

²⁸ Kemberra ngalaja dakina didarringka yingilalika yakwujina ngala-langwa budila adingira-murra umba yingilawurradina erribaja angalyu-wa. Akwa yingiyama warningakwujina-manja warnumamalya, ²⁹ “Kwurruwayi! Kwa wurrilikaja! Wunirringka nangaba nenungkwarba nginumakamura ngayuwa-manja ababurna-langwa amurndakibina ningiyama-mulangwa! Dukwa-bina nibina nenijirrkumarnuma neningadinuba-wiya nakina-na?” ³⁰ Aburraja wurrababurna warnumamalya narrilalika akina angalya umba nalikena angerriba Jesus-uwa.

³¹ Yingilikenu-wiya dakina didarringka erribaja angalyu-wa, aburraja wurrakina warnikabuburrakiyuwa nenumarrakbakama Jesus-uwa akwa neyama, “Marrakba, alyubarina-langwa aninga nungkwaja!” neyama wurrakina.

³² Akena eneja niyama aburruwa-wa, “Ene-ka aninga arakba nganyangwe-ka ningenikalyubari-yada akena karningbala nungkwurruwa aduwaba ebina-langwa,” niyama nakina Jesus.

³³ Kemberra aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa neyengkilabajeyina akwa neyama, “Dukwa arakba wurrukwalaneni yikenuma naka aninga-da?” neyama wurrakina.

³⁴ Eneja nakina Jesus niyama, “Kinuminiyarrkuwarakinama ningena ayakwa nibina-langwa nginilarrka-mulangwa yangkwurrangwa enenu-wa angalya akwa ngarningka kijerrukwunama akina warka ebina nginukwama ngayuwa-wa ningenikiyama-langwa. Kiyamina-manja amurndakakina-langwiya ningena, kemberra kiladenama akwa kiyekirreridinama ningena wuburra laka kiladikinama amurndakakina aninga. ³⁵⁻³⁷ Umba aburraja warnumamalya keyaminjaminama, ‘Yabiyarbuwa-manja yimawura kemberra arakba amaninga kawalyuwenama akwa ngakwurraja kemberra akarrangbinama,’ keyaminama wurrakina. Ngayuwa ngarramakinama nungkwurruwawa: Kwuja! Wurrandiya wurrarringka wurrangabu-wa warnumamalya! Wurrumurndakakine-ka warnikuwerrikambilyiyada Neningikarrawara-manja. Wurrakina wuburra neyaminama amaninga ebina nawalyuwadinama warnikarrangbi-yada warnumamalya. Aburraja kemberra wurrakina warnikuwar.duwar.da kararrangbinama amurndakakina amaninga. Umba eneja nakina Neningikarrawara nen nibikinama arakba wurrubina nawerrikambilyama enuwa-wa warningangkawura,” niyama nakina Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Akwa ngarningka niyama, “Ena engka ayakwa neyaminama, ‘Nuwilyaba nenungkwarba kinilungkwaburijinama amamamuwa amadidira umba nuwilyaba ningka nenungkwarba kinarrangbinama amaninga nakina,’ neyaminama akina. Alyangmandukwuna akina ayakwa. Wunalakine-ka wunambilyuma-langwa ngawa keniye kirreridinama kemberra-da. ³⁸ Kirrakina wuburra nibina narrangbinama amaninga. Kemberra nganja ngayuwa ngarralarrkajama nungkwurruwa ebinu-wa angalya nara-murruwa nungkwurruwa yikuwar.danga warka kajungwa yikamakini-yada warnumamalya Neningikarrawara-langwa kawerrikambilyiyada wurrakina enuwa-manja. Nara yikuwar.danga yakwujina nungkwurruwa yikamaka umba aburraja wurrukwalanaramakama adinakba Neningikarrawara-langwa akina-manja angalya

akwa warnikuwerrikambilyi-yada arakba enuwa-manja,” niyama nakina Jesus.

³⁹ Ngalaja dakina didarringka yinginuminiyengbinuma ayakwa Jesus-langwa-langwa wurrumurndakakina-manja WarningiJameriya warnumamalya akwa yingiyama, “Nginumakamura nakina ababurna-langwa amurndakibina ningiyama-mulangwa ngayuwa,” yingiyama. Kembirra amurndakakina-langwa ayakwa ngala-langwa-langwa, aburraja wurrababurne-ka warnumamalya nawerrikambilyumurra Jesus-manja. ⁴⁰ Biya kembirra wurrakina nawurrakilikena Jesus-uwa akwa nenumarrakbaka enuwa-wa nenikambilyingi-yada aburruwa-manja. Akwa kembirra Jesus nambilya yakwujina mambilyuma marringa-da.

⁴¹ Aburraja arakba kembirra wurrababurne-ka warnumamalya nawerrikambilyuma enuwa-manja mena nuwengkirrikenu-mubaba ena-langwa ayakwa aburrabakiyaba. ⁴² Biya narringamaka wurrakina dakinu-wa didarringka akwa neyama, “Nungkuwa yirrumakama ayakwa akwa kembirra yirruwerrikambilyuma arakba Jesus-manja yarna. Akena yirruwa yirrabakiyaba yirrengkirrikenuma ena-langwa ayakwa akwa yarningme-ka angwurra yarna nakina Jesus nibina ak-enenibikinama ngarrababurna-langwa ngarnumamalya enena-manja angalya ababurna-manja,” neyama wurrakina.

Jesus neningabaka-mulangwa nubungkawa-langwa nenikuwenikba

⁴³⁻⁴⁴ Eneja Jesus niyamama adinakba-kiya ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Warnumamalya nara awerrungwur.duma wurrakina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa wurribina nalikaja-mulangwa aburra-langwa-langwa angalya umba wurribina nalikaja-mulangwa eminingka-langwa angalya yimbukwa narrawerrungwur.denama,” niyamama nakina. Kembirra mambilyuma marringa numijerrida akwa nilalika akina angalya Jameriya umba nilikena nakina yadikina Keliliyu-wa.

⁴⁵ Aburraja WarningiKeliliya warnumamalya nawurrakilikenuma adinakba Jirujalemu-wa warnikambarringi-yada Akwurungkuwarrukwi-yada kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa Yijiba-langwa. Narrirringkama arruburrubuda ebina niyamamura Jesus yakwujina Jirujalema-manja. Kembirra niyar.du-manja nakina Jesus Keliliya-manja, wurrumurndakakina warnumamalya nenyekirrerrikama nakina nilikenu-mulangwa yenjerrickina aburra-langwu-wa angalya.

⁴⁶ Nambilyu-wiya nakina Jesus yakwujina Keliliya-manja, kembirra nilawurradinuma akinu-wa angalya eyukwujiya Keyina ebina nikuwarrukwajuwa-murruwa akungwa akwurenu-wa. Umba aburnaja nubungkawa akwa ena-langwa nenikuwenikba nenambilyuma yakwujina engka-manja angalya eyukwujiya-manja engemba-manja Kabuniyuma. Akena nakina nenikuwenikba nangebilyuwadinuma. ⁴⁷ Nakina nenungkarwa nengkirrika-wiya niyar.du-mulangwa nakina Jesus Judiya-langwa, nilikena Jesus-uwa akwa nenyengkilabena enuwa-manja nenikiliki-yada Kabuniyumu-wa kajungwa nakina

keneningabakini-yada ena-langwa nenikuwenikba nibina nenikijung-wangena arngkidarrba.

⁴⁸ Eneja Jesus niyama nubungkawu-wa, “Nara-manja nungkwurruwa karnumamalya arringkama ngayuwa awar.duma engbingbuda warka, kembirra nara kirrakina awerrikambilyuma ngayuwa-manja,” niyama nakina.

⁴⁹ Kembirra niyama nakina nenungkwarba Jesus-uwa, “Kwa! Likaja ngayuwa-manja! Nara-manja ningkena alikama, kembirra nganyangwa niyukwujiya kinijungwunama!” niyama nakina.

⁵⁰ Eneja Jesus niyama enuwa-wa, “Nungkwa-langwa nenikuwena kineningabadinama ngarningka. Jeyi! Likaja lawurradina angalyu-wa enuwa-wa!” niyama nakina. Eneja nenungkwarba nenuminu-werrungwur.danguma niyengbinu-mulangwa Jesus akwa nilikenuma angalyu-wa arakba.

⁵¹ Aburraja nuwakkurrangaja nungwenikba akwa wurrukwalawarnikuminiuwar.duwar.da nubungkawa-langwa mulikarrkuwilyarra mamurukwa akwa neyama enuwa-wa, “Ningkeningma? Nungkwa-langwa nenikuwena neningabaduma arakba!” neyama wurrakina.

⁵² Eneja niyama nubungkawa aburruwa-wa, “Ngambiyada neningabaduma nakina?” Neyama aburraja enuwa-wa, “Yarrungkwa memerrkuwilyarra-manja mamawura, nakina numurndakuwarruwalyuma,” neyama wurrakina.

⁵³ Eneja nakina nungwenikba nilyandarrkena ebinu-wa ayakwa nenumaka-murruwa Jesus nenikingabada-langwa ena-langwa nenikuwenikba, niyengbinuma mibina-manja ngawa meningiyarrungkwa memerrkuwilyarra-manja mamawura. Kembirra nakina nenungkwarba akwa wurrababurna ena-langwa warnumamalya nawerrikambilyuma arakba Jesus-manja.

⁵⁴ Akina kembirra arakba arngkambilyuma-ma arrubuda Jesus niyama akini-yada ngawa nilalika-mulangwa Judiya umba nilikenu-mulangwa angerriba Keliliyu-wa. Ebina arrubuda ngarrakuwilyakajuwama ngarningka ngarna nilikenu-mulangwa Neningikarrawaralangwa.

5

Jesus neningabaka-mulangwa nuwilyaba nenungkwarba

¹ Bi..ya aburraja wurrakina warnumamalya WarningiJudiya nawurramurndukweyenuma nuwambarrinuma ayakwi-yada yakwujina Jirujalema-manja kajungwa keyakuwerribikaji-yada ebina niyama-mulangwa Neningikarrawara arakburakba-wiya aburruwa-manja. Enejukwaba nakina Jesus nilikenuma yenjerrickina Jirujalemu-wa. ² Umba akina-manja ngawa angalya ngalaja adirrungwarna akungwa nakuwabalenuma angwarnda-manja nuwambilyuma. Akwa amangbala akwulyubena amiyerriya angwarnda-murra nuwalkayanguma yakwujina nakwurdakama akwiyakbidjina akina-manja akungwa. Akina akungwa emikirra Bedijeda Yiburuwa-murra ekirra akina. Yakwujina ngawa nuwambilyuma akwudangwa ebina-manja dawa nangwurkwarngajungwunu-murrumanja Jirujalema-manja. Akine-ka dawa emikirra Jiba-langwa Dawa. ³ Aburraja

wurruwurrakwulyumide-ka warnumamalya wurrangbangbilyuwa-murra nakwunumurrkwulijeyinuma amiyerriya-manja wurrakina yakwujina. Wurrukwala warnumamalya wurrimimba umba wurrukwala wurrilandarrkawarriya akwa ngawa wurrukwala wurrirrengmurnirna wurrumurdakakina. Nuwembirrarinuma ngawa karukwulyuwakenu-murruwa akina akungwa. ⁴ Adadinuba eneja nakina nenikumamurikaja Neningikarrawara-langwa nilikenuma nidirrirnduma yenjerrikina akinu-wa akungwa akwa nirukwulyuwakajuwama akina. Kembirra nuwembirrarinuma ngawa wurrakina kinirukwulyuwakajina-murruwa nakina. Kembirra warningadinuba-wiya warnumamalya wurruwilyaba-ma wurrangbilyuwa-ma wurribina narrakburrangarnuma akungwa narukwulyuwakenu-manja, kembirra nuweningabadinuma eningerribirra-langwa angbilyuwa.

⁵ Umba enejukwaba nakina nuwilyaba nenungkwarba nambilyuma yakwujina ngawa nuwilyakama angbilyuwa numurdakayuwanguma 38 mamarika iya yinungkwura. ⁶ Eneja Jesus niyar.duma arakba akina-manja akungwa akwa nenirringka nakina nenungkwarba nukukwunumurrkwuluma yakwujina. Akwa neningma arakba nakina nenungkwarba nangbilyuwadinuma neningarakba-kiye-ka. Kembirra niyama Jesus enuwa-wa, “Ningkingayindena keningabadi-nama nungkuwa-na?” niyama.

⁷ Eneja nakina nenungkwarba niyama, “Mungkwa akena, akini-yada ngawa karukwulyuwakena-manja akina akungwa, nara wurribina warnumamalya yelakwa warnikakumi-yada ngayuwa akungwa-manja. Ningiyaminama ningilikajama ningena, akena wurrukwala warnumamalya arakba nalyengmenama narrakburranginama akina akungwa adinuba-wiya,” niyama nakina.

⁸ Eneja Jesus niyama enuwa-wa, “Mirajanga, mamiya makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa akwa likaja,” niyama Jesus nakinu-wa nenungkwarba. ⁹ Kembirra arngkawura-wiya eneja nakina nenungkwarba neningabada arakba akwa numarndirrka ena-langwa makirakirakajungwa akwa nilikena arakba nakina-da. Makina-manja ngawa mamawura memikirra Jebuda. ¹⁰ Kembirra aburraja wurrakina wurrubungkawa Warningijudiya neyengbinuma ayakwa nakinu-wa nenungkwarba neningabadinu-murruwa akwa neyama, “A! Nungkuwa! Jebuda aduwaba-da. Ningkeningbalidinamurrabina ngakwurra-langwa eningarumuruma ayakwa? Nara ningkakina awilyakama makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa Jebuda-manja,” neyama wurrakina.

¹¹ Eneja niyama nakina nenungkwarba, “Nibina nenungkwarba ngineningabakama ngayuwa-manja, nginumakama ningenikirndirrki-yada mema nganyangwa makirakirakajungwa akwa ningenikiliki-yada yeya,” niyama nakina.

¹² Kembirra aburraja neniye ngkilaba enuwa-wa akwa neyama, “Nunimiyambena nakina nenungkwarba nibina nginumakama nungkuwa-wa ningkenikirndirrki-yada makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa akwa ningkenikiliki-yada yeya?” neyama wurrakina wurrubungkawa enuwa-wa-da.

13 Akena eneja nakina nenungkwarba nibina neningabadinu-murradungwa neningbala nakina nenumamalya neneningabakamulangwa enuwa-manja, mena wurrababurne-ka wurrakina warnumamalya yakwujina akina-manja-baba angalya akwa kembirra Jesus numarngkilyumada yadikina nakina-da.

14 Bi...ya nakina Jesus nenakburrangaja nakina arrawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya yakwujina Jirujalema-manja akwa niyama, “Kwuja, nungkuwa ningkeningabaduma arakba ningkena. Mama ningkenungkwurakba nungkuwa ningkangbilyuwadinuma umba eyukwijiya angbilyuwa akina. Ngwanja arakba kembirra awurruwurrariya-langwa ningkiyamina-mulangwa! Akena nara-manja nungkuwa angwanjuma akina-langwa awurrariya, kembirra kumingekburakajungwunama arume-ka awurruwurrariya nungkwa-langwa-langwa,” niyama nakina Jesus.

15 Kembirra eneja nakina nenungkwarba nenumumiringkama nakina Jesus akwa nilalika arakba akina angalya Neningikarrawara-langwa umba nilikena wurrumurdakibinu-wa wurrububungkawa WarningiJudiya akwa niyama aburruwa-wa, “Nakina-bina Jesus ngineningabakama ngayuwa-da,” niyama nakina-da.

16 Aminakina-langwa aburraja kembirra nenuminiyirrbina awinyamba Jesus-langwa, mena nakina ngawa niyaminjamama neneningabakama warnumamalya Jebuda-manja. Nalyangkiyama nuwar.danga-bu warka nakina umba ngalaja Mawijija-langwa ayakwa eningarumuruma neyamamura, “Nara awar.duma warka makina-manja mamawura Jebuda-manja,” neyamamura akina. 17 Eneja niyama Jesus aburruwa-wa, “Nganyangwa Nungwarrka nuwar.duwar.denamura ngawa ena-langwa warka aduwaba umba nganjukwaba ningena ninguar.duwar.denamura ebina-murradungwa ngawa warka,” niyama nakina.

18 Kembirra aburraja wurrumurdakakina wurrububungkawa WarningiJudiya nalyangkuwerribikajungwunuma angwurra warnikuwardi-yada nakina Jesus. Miyambena-burra? Nalyangkiyama-mubaba wurrakina nenuminarriyaka-mulangwa Jesus Mawijija-langwa ayakwa ebina neyamamura, “Nara awar.duma warka Jebuda-manja.” Akwa engka neniyengbijuwa-mubaba Jesus nakina Neningikarrawara ena-langwa Nungwenikba akwa kembirra wunididirrbura-kiya wunalakina-da.

19 Eneja kembirra nakina Jesus niyama aburruwa-wa, “Wengkirraja! Nara ngayuwa eyamama ebina ngayabakiyaba Ningenikuwenikba umba ebina yimbukwa niyaminama nganyangwa Nungwarrka, akina-bina ngayuwa ningiyaminamura. Nganja ningenirringkinama niyamina-mulangwiya nakina, kembirra ningenuminiyuwarnama ngayamba-langwa. Amandangwa engburingka ayakwa akina. 20 Umba nakina eneja Nungwarrka nilyelyingminama ningena Ningenikuwenikba akwa nginuwiyakajinama ngayuwa ababurna-langwa ebina niyamina-mulangwa enabakiyaba. Kenuwilyakajinama nakina ngayuwa-manja arumuruma-dangwa warka ningenikiyama-langwa ambaka-murra akwa kembirra nungkwurraja yikiyakikbijangeyinama kirrakina. 21 Wuburra laka nganyangwa Nungwarrka niyaminama nenuwarumajinama

nenenibikinama wurrumurdakibina warnumamalya najungweyina-murrumurra, kembirra nganjukwaba Ningenikuwenikba ningiyaminama ningarrenibikinama wurrumurdakibina warnumamalya ningarrangayindena-murruwiya.²² Eneja nganyangwa Nungwarrka nara alyanguwerribikajungwuma karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba akena nginukwama ngayuwa-wa Ningenikuwenikba-wa akina warka kajungwa ngayuwa kilyanguwerribikajungwuniyada kirrababurna-langwa karnumamalya.²³ Nginukwama akina warka ngayuwa-wa kajungwa nari-yada kirrababurna-langwa karnumamalya amarrungwayinduma umba yikiyangmarnkwajiniyada akwa yikingubarrngajini-yada Ningenikuwenikba-wa wuburra laka kiningkubarrngajinama Nungwarrku-wa. Akena nungkwurraja karningerribirra kirribina karnumamalya nara engkubarrngajuma ngayuwa-wa Ningenikuwenikba-wa, kembirra nara kirrakina engkubarrngajuma nganyangwu-wa Nungwarrka nginilarrkamurruwa yangkwurrangwa ngayuwa-da,” niyama Jesus.

²⁴ Biya niyama ngarningka Jesus, “Wengkirrikaja! Karningerribirra karnumamalya yikengkirrikaja-manja nganyangwu-wa ayakwa akwa yikuwerrikambilya-manja nibinu-wa nginilarrka-murruwa ngayuwa, kembirra nara alekbuma Neningikarrawara nungkwurruwa-wa, nara kirrakina alikama akinu-wa angalya warninikijungwa-langwu-wa umba yikilikajama angerriba akinu-wa angalya yikambilya-murruwa karniba karningangkawura. Amandangwa engburingka ayakwa akina!²⁵ Adinuba arakba aburraja warnumamalya wurribina najungweyinu-murrumurra, kabuminengkirrikajama nganyangwu-wa ningenumayakwa Neningikarrawara-langwu-wa Ningenikuwenikba akwa kuwambilya nara kembirra warniba wurrakina. Amandangwe-ka makina mamawura kumakwudangwudinama.²⁶ Keyamarrkinama akina-na? Adinuba-wiya eneja nakina Nungwarrka nakina-bina kenenibikinama wurrakina warnumamalya enabakiyaba akwa nganjukwaba Ningenikuwenikba kenibikinama warnumamalya akwa nungkwurrajukwaba mena nginukwamubaba nakina Nungwarrka akina warka adidirbura ngayuwa-wa.²⁷ Akwa ngarningka nginubungkawakama akina-manja warka ningenikilyanguwerribikajungwi-yada karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. Ngayuwa ningena ningibina-murrada kirrengkirrikena-murrada ningenimikirra ningirukwularrinama enena-manja angalya. Aminenena-langwa ekirra, kembirra nginubungkawakama nakina.*

²⁸ “Nare-ka eyakikbijanguma enena-langwa. Adinuba aburraja wurrakina ngawa najungweyina warninikijungwa warnumamalya wurribina errikbilya-manja angalya, kuwengkirrikajama nganyangwa ningenumayakwa-da.²⁹ Biya kembirra wurrakina kawurrakijadenama yadikina aburra-langwa-langwa angalya errikbilya-langwa. Wurribina warnumamalya neyama-murruwiya eningaba, kawarumajungwunama akwa kuwenibudinama akwa eneja nakina Neningikarrawara kenuwerrungwur.denama wurrumurdakakina umba wurribina warnumamalya neyama-murruwiya awur-

* 5:27 Janjana 1:51

ruwurrariya, kawarumajungwunama akwa kuwenibudinama akena eneja nakina Neningikarrawara kenilekbajama wurrakinu-wa-da. Amandangwe-ka makina mamawura kumakwudangwudinama. Nare-ka kembirra eyakikbijanguma,” niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa wurrubungkawa WarningiJudiya-wa-da.

Jesus nara kiniyengbina enabakiyaba

³⁰ Biya niyama ngarningka Jesus wurrumurndakakinu-wa wurrubungkawa WarningiJudiya-wa, “Nare-ka ngayuwa ningena eyamama awar.duma warka ngayabakiyaba. Kilyangkuwerribikajungwuna-manja ngayuwa karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba, kiyaminama ngawa ebina-langwiya kenumakina-mulangwiya Neningikarrawara ngayuwa-manja. Eningerribirra warka ngayuwa kuwar.denama, nara eyamama ebina ningingayindenama umba ebina yimbukwa kiyaminama kiningayindenama nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa. Kuwar.dena-mulangwa ena-langwa yimbukwa warka, kembirra kilyangkuwerribikajungwuna-manja ngayuwa, eningaba yimbukwa kiyaminama ningena,” niyama nakina.

³¹ Biya niyama nakina, “Kuminiyengbijajungwuna-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra nara kirrakina awerrungwur.duma nungkwurruwa ngayuwa-manja. ³² Umba eneja ngarningka ningka-langwa nenumamalya nakina nginuminiyengbinama ayakwa nganyangwa-langwa akwa nganja ngayuwa ningeningma amurndakibina ayakwa alyangmandukwuna-wiya niyengbinama ngayuwa-langwa.

³³ “Nungkwurraja kirralarrkama nungkwurra-langwa wurrayakwa-murra nakinu-wa Janjana akwa eneja nginuminiyengbinuma ayakwa alyangmandukwuna nganyangwa-langwa. ³⁴ Mama nara karningerribirra karnumamalya aminiyengbuna ayakwa ngayuwa-langwa umba ngarramakinama enena ayakwa nakina-langwa Janjana kajungwa Neningikarrawara yikenenibikiniyada nungkwurruwa. ³⁵ Eneja nakina Janjana bajananga wuburra niyamama ebina kirrakuminabarrakajinama mamurukwa karnikiliki-yada. Kirrenuwilyakajuwama karnikilika-langwa akwa kirriyekirreriduma kirrakina. Kembirra kinuminilyelyingmama akinu-wa ayakwa ena-langwu-wa.

³⁶ “Eneja nakina Janjana nginuminiyengbinuma alyangmandukwuna ayakwa ngayuwa-langwa. Umba ngalaja ngarningka engka yikakuwilyakajinama nungkwurruwa-manja nganyangwa-langwa. Amiyambena akina? Eneja nakina Nungwarrka nginuwar.dikinama ngayuwa-manja ena-langwa warka ningenikiyama-langwa. Kembirra akine-ka warka yikakuwilyakajinama ngayuwa-langwa akwa yikakeningmikinama kirrakina nginilarrka-mulangwa Nungwarrka ngayuwa yangkwurrangwa.

³⁷ “Umba ngarningka Nungwarrka nibina nginilarrkama ngayuwa, enejukwaba nginuminiyengbinuma ayakwa nganyangwa-langwa akena nara kirrakina yikinuminingkirrikena ena-langwa ayakwa akwa nara yikinirringka nenumukwurra, ³⁸ akwa nara kirrakina yikingayindanga yikuwerrikambilya ngayuwa-manja ningibina

nginilarrka-murrumanja Nungwarrka. Kirriyama-mulangwa amurn-dakakina, kembirra kirrakina kirriyarrkuwurranguma ena-langwa ayakwa. ³⁹⁻⁴⁰ “Nungkwurraja KarningiJudiya kirrubungkawa kir-rilyangiyaminama yikambilyama karniba karningangkawura. Kir-rilyangiyaminama numadadinama numaburangkinama mangma nungkwurra-langwa Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa. Akena nara ngawa-da! Kirruwarenama nara awerrikambilyuma ngayuwa-manja. Amandangwe-ka akina ayakwa Neningikarrawara-langwa kirrakumakinama ngayuwa-langwa. Umba ngayuwa-manja yimbukwa yikuwerrikambilya-manja, kembirra yikambilyama karniba karningangkawura kirrakina.

⁴¹ “Mama yikiyangmarngkwajinama ngayuwa-manja akwa mama nara eyangmarngkwajuma ngayuwa-wa umba nara kembirra kirrakina awerrikawarriyakama ningena. ⁴² Ningeningma nganja ngayuwa nara kirrakina alyelyingmama Neningikarrawara umba kirrikadikajungwunama. ⁴³ Nara ngayabakiyaba kilikena yangkwurrangwa umba Nungwarrka ningena nginilarrkama yangkwurrangwa. Akena nungkwurruwa karningiyekirrerru-ma ningilikenu-mulangwa ngayuwa enenu-wa angalya. Umba kalikajamanja wurrukwalaburrabakiyaba kaminiyengbijajungwuna-manja yikabumakina-manja kirrakina, kembirra yikiyekirreridinama warnikilika-langwa yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa. ⁴⁴ Umba kirruwarenama kirrakina nara angayinduma nakina Neningikarrawara eyangmarngkwajuma nungkwurruwa-wa. Umba kirriyekirreridinama kirrabiyangmarngkwajina-mulangwa warnumamalya yimbukwa. Kirriyamarrkinamurra-bina yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-wa?

⁴⁵ “Dukwa kirrilyangkiyama-bu kirrakina ngayuwa kilikajama Nungwarrku-wa akwa kalekbajama ningena. Akena nara-da! Nakine-ka Nungwarrka yikenilekbajama nungkwurruwa menababa kirrilyangmuridinama karnikuminaburrakiyuwa ababurna-langwa ayakwa eningarumuruma Mawijija-langwa. ⁴⁶⁻⁴⁷ Akwa ngarningka kirrilyangkiyaminama-bu kirruwerringwur.denama ena-langwa-manja eningarumuruma ayakwa. Amandangwe-ka Mawijija nginuminarrikarranguma nganyangwa-langwa! Akena nara kirrakina yikuwerrungwur.danga ena-langwa-manja ayakwa ebina narrikarrangu-murrumanja arakburakba-kiya-wiya. Nara kirrakina yikuwerrungwur.danga ena-langwa-manja ayakwa-baba, kembirra kirrakina nara awerrungwur.duma nganyangwa ayakwa nganjukwaba-da akwa nara awerrikambilyuma ngayuwa-manja-da,” niyama Jesus wurrumurdakakinu-wa wurububungkawa WarningiJudiya-wa.

6

Jesus nenukwa-mulangwa aninga wurriylimberkwulyumida-manja 5,000 warnungkwarba

¹⁻⁴ Bi...ya nakina Jesus nilawurradinuma erribaja akinu-wa angalya Keliliyu-wa aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa. Biya nuwakwudangwudina arakba warnikambarringi-yada warnikilarmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya

Akwurungkuwarrukwa-langwa kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa Yijiba-langwa. Wurrakina arakba kembirra narraburrungkuwarrukwa akina aruma akungwa mijiyangu-ma. Aminambilyuma ekirra nawilyakama akina akungwa Keliliya akwa Daburiyeja. Nuwangkidikarrinu...wa, biya neyar.da ayakuwarra. Kembirra nawurrakilikena angakarjiyingu-wa angalya akwa nawurrakambarringa wurrakina yakwujina. Aburraje-ka wurruwurrakwulyumida warnumamalya narrirringkama arrubuda warka Jesus-langwa neneningabaka-mulangwa wurrangbangbilyuwa-murra warnumamalya. Kembirra neniyuwarnuma arakba enuwa-wa.

⁵ Eneja Jesus nandiyinga akena nenirringka wurrakina wurruwurrakwulyumida warnumamalya nalikenumurra enuwa-wa. Biya niyama Jesus Bilibu-wa, “Nga-manja ngarna akubeyindenama aninga akakwuni-yada wurrumurndakeyina warnumamalya?” niyama.

⁶ Jesus nenilabenuma niyengbinuma akina ayakwa Biliba-manja neningma-baba arakba nenikiyama-langwa.

⁷ Eneja niyama Biliba enuwa-wa, “Mama akuwilyakama arume-ka angwarnda, umba akilyangmuriduma ngarna ngarnikubeyinda eyukwayuwa aninga warnikalyubari-yada wurrumurndakeyina warnumamalya wurruwilyuwilyaba-wiya,” niyama nakina Biliba.

⁸ Eneja nuwilyaba ningka-dangwa nenikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nambilyuma nakina yakwujina. Nenimikirra Endiruwa nibina Jayumina Bida-langwa nenikumarnjenikba. Niyama nakina Endiruwa Jesus-uwa, ⁹“Naka nenjarrngalyilya nuwilyakinama amangbala damba eyukwayuwa akwa ambilyuma-kiya akwalya eyukwujiyakiya. Akena nara ngarna ariakbama aladikama wurrababurna-baba warnumamalya ena-murra aninga eyukwayuwa,” niyama nakina Endiruwa.

¹⁰ Eneja Jesus niyama, “Wurrambarrijina wurrumurndakakina warnumamalya amarda-manja,” niyama nakina. Ababurne-ka amarda akina yakwujina akina-manja angalya. Aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya nawurrakambarringa. Akena wurrilyimberrkwulyumide-ka 5,000 warnungkwarbe-ka wurruwurrakakina.

¹¹ Kembirra arakba eneja Jesus nirndirrka amurndakibina damba akwa neniyangmarngkajuwa Neningikarrawaru-wa. Nukuwarranga niyukwayuwaka akwa nenukwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa. Aburraja kembirra narreyikena wurruwilyuwilyaba-wiya-wa warnumamalya wurribina nuwangmakayangu-murruwa yakwujina. Niyamama ngawa ngarningka akwalya-manja. Kembirra aburraja neyebukeyinuma ngawa wurrakinu...wa yanda-langwa namurndakilada.

¹² Namurndakilada-manja arakba kembirra wurrakina eneja Jesus niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Wurrarrumurndukwuna ebina eyukwayuwa narrilalika-murruurra umba nara arndakbudadikama,” niyama nakina Jesus. ¹³ Kembirra aburraja narrarrumurndukwama ebina aninga narrilalika-mulangwa wurrakina warnumamalya akwa narrilyangburrakwuwama ememberrkwa ambilyuma-manja aruma ajamurnda ebina aninga eyukwayuwa

amangbala-langwa damba amurndakibina-langwa nuwalyubarinu-mulangwa warnumamalya.

¹⁴ Aburraja wurrakina warnumamalya narrirringkama arrubuda ebina niyama-mulangwa Jesus akwa namakijeyinuma wurrakina akwa neyama, “Amandangwe-ka naka Neningikarrawara-langwa nenikumakumaka ayakwa nibina nenikilarrka nakina yangkwur-rangwa enenu-wa angalya-da!” neyama wurrumurdakakina-da.

¹⁵ Akena eneja arakba nakina Jesus neningma warnikilika-langwa akwa warnikirndirriki-yada wurrakina enuwa warnikangkijiri-yada kajungwa kenubungkawakini-yada nakina Jesus. Kembirra yadikina nilikena arakba ngarningka angerriba angakarjiyingu-wa angalya nakwukawura-da.

Jesus nijirrkingalyaka-mulangwa karrawara akungwa-langwiya

¹⁶ Biya numamerkkbalina arakba mamawura. Kembirra aburraja ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nadirrirnda angerriba ebinu-wa adirringwarna akungwa Keliliya ¹⁷ akwa namurdakirijawudija mijiyanga-manja arakba akwa narraburrindada erribaja akinu-wa angalya emikirra Kabuniyuma. Biya nalyarrngwalyiyada arakba akina. Eneja Jesus nara kinilikena aburruwa-wa-da.

¹⁸ Kembirra ngalaja arakba arrubuda arrirra nuwadirrbulanga akwa nawarumajungwunuma akina akungwa. ¹⁹ Kembirra aburraja arakba wurrakina warnikabuburrakiyuwa namideyinumurra ngawa amiy-erra. Biya kembirra nenirringka nakina Jesus nijirrkingalyakama karrawara akungwa-langwiya nilikenuma nakwudangwukajungwunuma makinu-wa mijiyanga. Akena aburraja wurrakina nawurrakakbar.de-ka arakba.

²⁰ Uмба niyama eneja nakina Jesus aburruwa-wa, “Ngayuwa nin-genu...wa!” niyama. “Nare-ka akbar.duma!” niyama nakina-da.

²¹ Aburraja kembirra neningayindanguma wurrakina nakina Jesus warnikirijawudiyi-yada makina-manja mijiyanga akena arngkawura-wiya arakba ngalaja numamindirruwajungwa ariba-manja akwudangwa akina-manja angalya nalikenu-murruwa wurrakina-da.

Warnumamalya nenuminaburangka-mulangwa Jesus-uwa

²² Kembirra mingka-manja mamawura aburraja wurribina warnu-mamalya nuwambilyu-murruwurra angakuba aburungkwungaluba, nalyelyimbukweyinuma aburruwa-kiya akwa neyama, “Ngambu-wa nibina kembirra nenungkwarba nilikenuma? Yelakwa nibina ngenirringkama akena nara nibina-da. Ngarrumarringkama yimbukwa muwilyaba-ma mijiyanga yarrungkwa akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nalikenuma narijawudiyinuma akena nara nibina Jesus kinilikena aburruwa-manja-da,” neyama wurrakina warnumamalya-da.

²³ Uмба ngalaja mamurdakakina mukwala mijiyanga meningiD-aburiyeja numamurdakumindirruwajungwunuma mijiyelya-manja akwudangwa ebina-manja angalya nenyangmarngkwajuwa-murruwanja Jesus ebina-langwa damba Neningikarrawaru-wa nenukwa-murruwanja yakwujina wurrakina-manja warnumamalya. ²⁴ Aburraja narrirringka-manja wurrakina warnumamalya narrilalikama Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa akina angalya, kembirra narijawudija wurrukwalu mamurdakakina-manja

mijiyanga akwa nalikena angerriba akinu-wa angalya Kabuniyumu-wa nenuminandeyuma wurrakina Jesus-uwa.

Jesus nakina nidamba Nakwenenibika ngakwurra-langwa

²⁵ Bi...ya nuwakburrangaja arakba nakina Jesus jinikakwa-manja akina-manja angalya Kabuniyumu wurrumurdakakina warnumamalya yakwujina ayakuwarra akwa neyama enuwa-wa, “A nungkuwa! Ngambi-yada ningkena ningkiyar.duma yelakwa?” neyama wurrakina.

²⁶ Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Wurrengkirraja! Mena-burra karna yirruminaburangkama ngayuwa-wa? Kirrumumiringkamubaba arrubuda ningiyama-mulangwa ningena-na? Nare-ka! Yirruminaburangkama ngayuwa-wa mena kirralyubarinmubaba damba akwa kirriladangu-mubaba nungkwurruwa.

²⁷ Nare-ka aburangkama kengmandina-murruwa aninga umba wurraburangkina ebinu-wa aninga yikakukwuna-murruwa akwenenibika nungkwurruwa-manja yikambilyi-yada karniba kembirra karningangkawura. Amandangwa engburingka ayakwa akina! Eneja Neningikarrawara Nungwarrka kirrenuwilyakajuwama nungkwurruwa-wa nginuwerungwur.dena-mulangwa ngayuwa-manja. Nginuwerungwur.denama ngayuwa-manja ningibina-murrada ningurukwularrinu-murrumanja enena-manja angalya. Kembirra nganja ngayuwa kakwunama amukwiyadakina aninga nungkwurruwa-wa,” niyama nakina Jesus aburruwa-wa-da.

²⁸ Aburraja kembirra neyama wurrakina enuwa-wa, “Miyambena yirreningayindenama Neningikarrawara yarnikiyama-langwa yarna yarnikiladikajungwa-langwa akina aninga?” neyama wurrakina-da.

²⁹ Eneja niyama nakina Jesus aburruwa-wa, “Enena-bina awilyaba-ma kirrenuminingayindenama nakina Neningikarrawara karnikiyama-langwa nungkwurruwa karnikuwerrikambilyingi-yada ngayuwa-manja ningibina nginilarrka-murrumanja yangkwurrangwa enenu-wa angalya,” niyama nakina Jesus.

³⁰ Neyama aburraja enuwa-wa, “Amiyambena kembirra arrubuda nungkwaja kiyaminama kajungwa yikuminabilyerrikini-yada nungkuwa Neningikarrawara-langwa arrubuda yirra-langwa akwa yikuwerungwur.deni-yada nungkwa-langwa-manja ayakwa? Kiyamarrkinama kembirra nungkuwa? ³¹ Aburraja ngakwurra-langwa warningarakburakba-kiya wurrumirumiranyungwa nuwalyubarinuma ebina aninga alarrkingburingka-manja angalya. Ngalaja enena nuwarrkarrijajungwunuma ayakwa akwa neyaminamura, ‘Nenukwamura nakina wurrumurdakakinu-wa warnumamalya akina damba angaluba karrawara-langwa warnikalyubari-yada,’ neyaminamura akina ayakwa,” neyama wurrakina-da.✠

³² Eneja niyama nakina Jesus, “Wurrengkirraja! Nare-ka nakina Mawijija yikenukwa akina damba karrawara-langwa angubinalangwa nungkwurruwa-wa, umba eneja nganyangwa Nungwarrka

nakina-bina nenukwama aburruwa-wa akwa ngarningka yikenukwunama amamalya-dangwa damba karrawara-langwa nungkwurrajukwaba nungkwurruwa-wa. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ³³ Umba nganja ningena ningibina ningidirrinduma yangkwur-rangwa abalkaya-langwa, ningiyaminamurra akina wuburra damba yikenukwunama Neningikarrawara nungkwurruwa-wa. Akwa ngarningka kakwunama kirrababurnu-wa karnumamalya akwenenibika ngayuwa yikambilyi-yada karniba karningangkawura-da,” niyama nakina Jesus.

³⁴ Kembirra aburraja neyama wurrakina enuwa-wa, “A nungkuwa, yikukukwuna ngawa akina damba,” neyama.

³⁵ Eneja niyama ngarningka Jesus, “Ngayuwe-ka ningena ningibina ningidamba kakwuna-mulangwa akwenenibika nungkwurruwa-wa yikambilyi-yada karniba karningangkawura,” niyama Jesus. “Umba nungkwurraja kirribina karningerribirra yikilikaja-manja yikiyuwarna-manja ngayuwa-wa akwa yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja, nare-ka kembirra kirrakina amureyuma akwa ngarningka nare-ka eyakwurruma umba yikiladenama ngawa kirrakina,” niyama. ³⁶ “Umba ngarramakamurra arakba ebina-wiya yirringkama ngayuwa nungkwurruwa akena nungkwurraja nara yikuwerrikambilya ngayuwa-manja. ³⁷⁻³⁸ Nara kidirrinnda abalkaya-langwa ningenikiyami-yada ngayuwa nganyangwa-langwiya mangma umba ningilikena yangkwurrangwa ningenikiyami-yada ngayuwa ena-langwa-langwiya mangma nibina nginilarrka-mulangwa. Ningiyamina-mulangwa amurndakakina-langwiya, kembirra nare-ka aminangkirrajuma ngayuwa karningerribirra karnumamalya yadada kirribina yikilikaja-murruurra ngayuwa-wa. Kirrababurna-langwa karnumamalya kirribina nginukwamurra Nungwarrka ngayuwa-wa arakba, yikilikajama ngayuwa-wa-da. ³⁹ Umba enena-bina ngawa nginuminingayindenama nibina-murrada nginilarrkama ngayuwa ningenikiyami-yada. Nakina aduwaba ngingayindenama kakwurrajini-yada ngayuwa nungkwurruwa-manja. Nakina nginukwama nungkwurruwa ngayuwa-wa akwa nara kembirra ningena alarrkama karningerribirra ngayuwa-langwa umba kirrababurna-langwa kumandakwuliyinama ngayuwa akwa kawarumajinama kenibikinama nungkwurruwa makina-manja meningarija-langwa mamawura kawarumajungwuna-murruumanja wurribina warningma-murruurra nakina Neningikarrawara. ⁴⁰ Akwa ngarningka enena-bina aduwaba ningayindenama nganyangwa Nungwarrka. Kirrumurndakibina yikiringkina-murruurra ngayuwa Ningenikuwenikba akwa yikuwerrikambilya-murruurra ngayuwa-manja, yikambilyama karniba karningangkawura ngawa kirrakina-da. Akwa nganja ngayuwa kembirra kawarumajinama kenibikinama nungkwurruwa meningarija-langwa-manja mamawura,” niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya-da.

⁴¹ Kembirra arakba aburraja wurrakina warnumamalya nangwurrkiyengbeyinuma enuwa-langwa niyengbijajungwunu-mulangwa nakina nidamba nibina nidirrinnduma yangkwurrangwa karrawara-langwa angubina-langwa. ⁴² Biya neyama wurrakina, “Jawijiba-

langwa nenungkwarba nenikuwenikba Jesus nakina-na? Ngarningma ngarna ena-langwa nungwenikba akwa dirndenikba. Nare-ka nakina amakama ngarna nidirrirndu-mulangwa abalkaya-langwa yangkwur-rangwa!” neyama wurrakina.

⁴³ Eneja Jesus niyama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, “Wurrungwurrkiyengminjadina arakba nara angwurrkiyengbajuma!
⁴⁴ Nara karna karningerribirra alikama eyuwama ngayuwa-wa nungkwurabakiyaba. Nare-ka-da! Yikeniyangkijirena-manja Nungwarrka yimbukwa nungkwurruwa nibina nginilarrkama ngayuwa, kembirra yikilikajama kirrakina ngayuwa-wa. Akwa kawarumajinama kirrakina kenibikinama mibina-manja ngawa meningarija-langwa-manja mamawura. ⁴⁵ Eneja nakina nuwilyaba nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa narrikar-ranguma enena ayakwa neyaminamurra, ‘Eneja Neningikarrawara nakina yikenakakirumakinama kirrababurna-langwa karnumamalya,’ neyaminamurra akina ayakwa. Nungkwurraja kirrababurna-langwa kirribina kirrengkirrikaja-murrumurra Nungwarrku-wa akwa kirreningmidina-murrumurra enuwa-langwa, yikilikajama ngayuwa-wa kirrakina.* ⁴⁶ Akena nara eyamama akina ayakwa, ‘Kirrakina kirrukuala karnumamalya arakba kinirringkama Nungwarrka,’ nara eyamama akina. Ngayuwa yimbukwa ninguwilyaba-ma ningenirringkama nganyangwa Nungwarrka, ningibina ningilikenuma Neningikarrawara-langwa,” niyama nakina Jesus.

⁴⁷ Biya niyama ngarningka Jesus, “Wurrengkirraja! Kirribina karningerribirra yikuwerrikambilyama ngayuwa-manja, kembirra yikambilyamurra karniba nungkwurruwa karningangkawura.
⁴⁸ Ngayuwe-ka ningena ningidamba kenibikina-mulangwa karningangkawura kirrakina. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ⁴⁹ Aburraja nungkwurra-langwa wurrumirumirenungwa warningararakburakba-kiya nuwalyubarinuma akina aninga alarrkingburingka-manja angalya. Biya najungweyinumurra wurrakina wuburra neyaminamurra wurrababurna-langwa warnumamalya najungweyinama. ⁵⁰ Umba enena ngalaja waka damba ebina nadirrirnduma yangkwurrangwa karrawara-langwa, karningerribirra yikalyubarina-manja, nara nungkwurraja kirrakina ajungwuma akwa arukwulyuwakama alikama karnumawurrina kirriyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa, ⁵¹ umba yikambilyama karniba karningangkawura enuwa-manja. Ngayuwa-bina ningena ningidamba kenibikina-mulangwa kirrakina ningibina ningidirrirnduma yangkwurrangwa abalkaya-langwa. Ebina damba kakwunama nungkwurruwa-wa ningenumadangkwa akina. Kakwunama akina kirrababurna-langwa karnumamalya kajungwa yikambilyi-yada karniba karningangkawura kirrakina-da,” niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

⁵² Kembirra arakba aburraja wurrumurndakakina warnumamalya WarningiJudiya nuwawinyambakeyinama nebeyinama aburruwa-kiya akwa neyama, “Kiniyamarrkama kembirra naka nenungkwarba

* 6:45 Ajaya 54:13

akenukwunama ena-langwa nenumadangkwa ngarnikalyubari-yada ngakwurruwa? Nare-ka-da!” neyama wurrakina-da.

⁵³ Kembirra eneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Wurrengkirraja! Nara-manja kirrakina nungkwurruwa alyubaruma nganyangwa ningenumadangkwa ningibina-langwa ningirukwularrinu-mulangwa enena-manja angalya akwa nara-manja ebekuma nganyangwa merra, kembirra nara ambilyuma karniba karningangkawura kirrakina-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ⁵⁴ Umba yikalyubarina-manja ningenumadangkwa akwa ngawa yikibekina-manja nganyangwa merra, kembirra yikambilyama karniba karningangkawura akwa nganja ngayuwa kawarumajinama kenibikinama nungkwurruwa mibina-murrada ngawa meningarija-langwa mamawura. ⁵⁵ Umba nganyangwa ningenumadangkwa ningena wuburra amamalya akwalya akwa ngalajukwaba nganyangwa merra makina wuburra amamalya akubibeka. ⁵⁶ Nungkwurraja kirribina karningerribirra yikalyubarina-murrumurra nganyangwa amadangkwa akwa yikibekina-murrumurra nganyangwa merra, akiyakeyina ngarruwurrakawura-ma enena-manja angalya. ⁵⁷ Eneja Nungwarrka nginilarrkama ngayuwa. Akwa nganja ningena ningambilyama ningeniba mena nginukwa-mubaba akwenenibika ngayuwa-manja. Kembirra nungkwurrajukwaba yikalyubarina-manja nganyangwa amadangkwa, karniba yikambilyama mena kenibikina-mubaba ngayuwa kirrakina. ⁵⁸ Umba ngayuwa ningena ningidamba ningibina ningidiririnduma yangkwurrangwa karrawara-langwa. Akena enena damba nara wuburra akina aninga ebina nuwalyubarinuma nungkwurra-langwa wurrumirumirenungwa warningarakburakba-kiya akwa najungweyina. Nungkwurraja kirribina karningerribirra yikalyubarina-manja enena damba, yikambilyama karniba karningangkawura kirrakina-da,” ⁵⁹ niyama nakina Jesus nenuwilyakajuwama wurrumurdakakinu-wa warnumamalya yakwujina akina-manja jinikakwa akina-manja angalya Kabuniyuma.

Jesus niyengbinu-mulangwa ayakwa akambilya-mulangwa ngarniba ngarningangkawura

⁶⁰ Kembirra aburraja wurrakina wurrababurna warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nawurrakengkirrikenuma amurndakakinu-wa ena-langwu-wa ayakwa akwa neyama, “Nare-ka, akina ayakwa ngarrilyangmuridinama ngarnikeningmidi-yada ngakwurruwa. Angkaburra kembirra kuwengkirrikiyi-yada akinu-wa ayakwa?” neyama wurrakina.

⁶¹ Umba eneja nakina Jesus nenumilyakwenuma arakba ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa nangwurrkiyengbeyinuma aminakina-langwa ayakwa. Biya niyama kembirra Jesus aburruwa-wa, “Jerriya kembirra kirruwarenama ena ayakwa nganyangwa kajungwa kirrakina nari-yada eyuwama ngayuwa-manja? ⁶² Nungkwurruwa yikirringkina-manja ngayuwa ningibina-murrada ningirukwularrinuma enena-manja angalya kuwarumajungwuna-manja ningena kilikaja-manja karrawaru-wa akinu-wa angalya ebina ningambilyu-murruwa adinuba-wiya, kembirra yikiyamarrkinama yikeningmidinama kirrumurndakeyina?

63 Nakina-bina eneja Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa yikenenibikinama karningangkawura kirrakina. Umba nungkwurraja kirriyangmuridinama nungkwurabakiyaba karnikiyama-langwa. Umba enena ayakwa ebina ningiyengbinuma nungkwurruwa-wa, yikuwerrungwur.dena-manja akina, kembirra eneja Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa yikenenibikinama karningangkawura kirrakina. ⁶⁴ Akena nara karna kirrukwala awerrungwur.duma akina-manja ayakwa,” niyama Jesus. Arakba-wiya Jesus naburradadangu-wiya ena-langwa warka, nakina neningma arakba wurrakina warnumamalya kawerrikambilya-murumurra enuwa-manja akwa ngarningka wurribina wurruwilyaba nara-murumurra awerrikambilyuma enuwa-manja, wurrakina-bina karrakwunama nakina Jesus wurrukwalu-wa warnumamalya kenuwurribina-murruwa. ⁶⁵ Biya niyama ngarningka nakina Jesus, “Nara karna karningerribirra alikama ngayuwa-wa. Yikenangkijirena-manja yimbukwa nganyangwa Nungwarrka kirrakina, kembirra yikilikajama ngayuwa-wa. Nara karna awerrungwur.duma akina-manja ayakwa-baba, kembirra ngarramakama amurndakakina ayakwa nungkwurruwa-wa,” niyama nakina Jesus.

⁶⁶ Yadikina-langwiya ngawa aburraja wurrababurna warnikabuburrakiyuwa ena-langwa namurndakilyangkarrngajungwa akwa nara arakba keniyuwarna enuwa-manja wurrumurndakakina-da.

⁶⁷ Eneja Jesus nenirringka-manja wurrumurndakibina nenilalikama nakina arakba, kembirra niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa wurrumemberrkwa-wa wurrambilyuma, “Nungkwurrajukwaba kirringayindena yikilikaja arakba yikilalikina ngayuwa?” niyama nakina Jesus-da.

⁶⁸ Eneja niyama nakina Jayumina Bida enuwa-wa, “Nara-murruwa wurribina warningaba yarnikiliki-yada yarna! Ningkakina-bina yirra-makama yarna ebina ayakwa yikakenibikinama yarningangkawura. ⁶⁹ Kembirra arakba yarne-ka yirruwerrikambilyama nungkuwa-manja akwa yarningma ningkakina ningkibina ningkungwurriyaka ningkuwilyaba-ma nginilarrkama angaluba Neningikarrawara,” niyama nakina Bida.

⁷⁰ Kembirra eneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Ngayuwa ninguwekbalyinuma kirrumemberrkwa kirrambilyuma-na? Akena kirruwilyaba karna yelakwa Namukwa-langwa-da!” niyama nakina Jesus aburruwa-wa-da. ⁷¹ Nakine-ka Jesus niyengbinuma Judija-langwa nibina nenikuwenikba nakina-langwa Jayumina NeningiKariyada. Nakina-bina nuwilyaba nibina wurrumemberrkwa wurrambilyuma-langwa warnikabuburrakiyuwa akena nakina-bina nenikukwi-yada nakina Jesus wurrakinu-wa wurrukwala warnumamalya nenuwurribina-murruwa nakina-da.

7

Nara wurrakina kawerrikambilya Jesus-manja

¹ Bi...ya eneja Jesus nilikenuma yenjerrikina engku-wa iya engku-wa angalya yakwujina Keliliya-manja. Aburraja WarningiJudija wurrubungkawa neningayindanguma warnikwardi-yada nakina Jesus. Kembirra aminakina-langwa nara kiningayindanga arakba

Jesus kinilikena angerriba Judiyu-wa. ² Ngalaja arakba nuwak-wudangwukajungwunuma warnikambarringi-yada warnikilarrmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya wurrababurna-langwa amurndakibina-manja amiyerriya nalungkwayangu-murrumanja warnikalyubari-yada aninga-murriya akwa warnikilyelyimbukwayi-yada ayakwa aburra-langwa-langwa wurrarumuruma. Akina emikirra kembirra Akwulungkwayija.*

³ Aburraja kembirra Jesus-langwa warnikumarnjena nenirinjarrkama akwa neyama enuwa-wa, “Wulalika ena angalya umba jeyi! Likaja angerriba akinu-wa angalya Judiya kajungwa wurrakina warnikabuburrakiyuwa nungkwa-langwa karrirringkini-yada amukwiyadakina arruburrubuda warka wuburra ningkuwar.danguma.

⁴ Kangayindena-manja warnumamalya kuweningmidina-manja nungkwa-langwa-langwa warka, kembirra nara abuwarrkama awar.duma nungkwa-langwa warka amurama ningkakina. Umba kuwar.denama warka ningkablyerra kaburringkina-murrumanja wurrakina wurrababurna-langwa warnumamalya,” neyama wurrakina warnikumarnjena enuwa-wa.

⁵ Nara aburrajukwaba ena-langwa warnikumarnjena kawerrikambilya enuwa-manja wurrakina.

⁶ Eneja kembirra Jesus niyama aburruwa-wa, “Nara ambaka ningena nalikaja-wiya ningenikablyerrika-langwa nibina narrubuda-dangwa nilyengma Neningikarrawara. Umba nungkwurraja nungkwurra-langwa mamawura meningerribirra makina karnikiyama-langwa.

⁷ Aburraja warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja, nara awurrikbama nungkwurruwa-wa umba ngayuwa-wa buwurrikbinama wurrakina ningarralekbenu-mulangwa ngawa neyamina-mulangwa awurruwurrariya. ⁸ Nungkwurraja jeyi! Wurrilikaja wurrilyengmena arakba akinu-wa Akwulungkwayija nara-baba ningena alikama akinu-wa Akwulungkwayija, nara-baba ambaka ningena nalikaja-wiya ningenikablyerrika-langwa nibina narrubuda-dangwa nilyengma Neningikarrawara,” niyama Jesus. ⁹ Kembirra nambilyuma ngawa yakwujina nakina akina-manja angalya Keliliya-da.

Jesus nilikenu-mulangwa Akwulungkwayija-wa

¹⁰ Aburraja kembirra Jesus-langwa warnikumarnjena nalyeng-manguma wurrakina Jirujalemu-wa adinakba akinu-wa Akwulungk-wayija warnikambarringi-yada amurndakibina-manja amiyerriya. Akwa ngarningka aburrajukwaba wurrababurna-ka warnumamalya nalikenuma yenjerrikina akinu-wa Akwulungkwayija. Eneja Jesus nakina narijidinuma arija-langwa. Nara kinablyerrikajung-wuna umba numurama nenuwurrakiyuwarnuma. ¹¹ Akini-yada ngawa aburraja wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya nen-uminembirrarinuma nuwaburangkeyinuma nakinu-wa Jesus akwa narreyngkilabenuma wurrumurndakakina-manja warnumamalya warningakwujina-manja akwa neyama, “Nangamba nibina nenungk-warba?” neyama wurrakina.

¹² Aburraja wurrababurna warnumamalya wurribina nuwambilyuma yakwujina, nalyelyimbukweyinuma naminijirakajeyinuma

* 7:2 Leviticus 23:33-44

ayakwa wurrakina enuwa-langwa akwa neyama wurrakina wurrukwala, “Neningabe-ka nakina nenungkwarba.” Umba wurrukwala aburraja neyama, “Nare-ka! Ngarrenikadikinama ngarna ngarnumamalya nakina,” neyama wurrumurndakakina. ¹³ Akena nuwakbar.danguma wurrumurndakakina-langwa wurrubungkawa WarningiJudiya-langwa karrangajina-mulangwa wurrakina. Kembirra nara karrabilyerrika ayakwa enuwa-langwa umba narriyukwuyiyakama nalyelyimbukweyinumama.

¹⁴ Bi...ya akina Akwulungkwayija nara kajerridina ambaka umba nuwakwuleyinumama makina-manja ambaka mamawura. Kembirra eneja nakina Jesus nilikena Neningikarrawara-langwu-wa angalya akwa arakba nenakakirumakama wurrumurndakakina-manja warnumamalya yakwujina. ¹⁵ Aburraja kembirra wurrakina wurrubungkawa WarningiJudiya neyakikbijangeyinumama angwurra akwa neyama, “Nakaka nenungkwarba nare-ka kinambarina nakina adinakba-kiya wurrarumuruma-manja warnikakakirumakama ngakwurra-langwa-manja. Umba niyamarrkama kembirra naka neningimidinumama ababurna-langwa?” neyama wurrakina namakijeyinumama.

¹⁶ Kembirra eneja Jesus niyama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, “Enena ayakwa ngarrakakirumakinama ebina, nginukwama Neningikarrawara nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa. Nara nganyangwa ayakwa ena umba nibina-langwa. ¹⁷ Nungkwurraja yikilyangkuwerribikajungwuna-manja karnikiyama-langwa ebina kirrenuminingayindenamulangwiya Neningikarrawara, kembirra yikeningmidinama akina ayakwa nganyangwa ebina nginukwa-murrikba Neningikarrawara akwa ningiyengbinamurrikba ayakwa ngayabakiyaba nganyangwa-langwiya mangma. ¹⁸ Kangayindangu-manja ningena kabiyangmarngkwajiniyada akwa kabingkubarrngajini-yada wurrukwala ngayuwamanja, kembirra kuminiyengbijajungwunuma ngayabakiyaba. Akena nganja neningingayindenama kiningkubarrngajini-yada nakinu-wa Neningikarrawara nibina nginilarrka-murruwa ngayuwa yangkwurrangwa. Neningingayindenamulangwa kiningkubarrngajini-yada enuwa-wa, kembirra ningiyengbinama ena-langwa ayakwa, nara ningena ekadikama umba ningilarrkularrkbakinama ningena. ¹⁹ Eneja Mawijija kirrenumakama eningarumuruma ayakwa Neningikarrawara-langwa-na? Akena nara kirruwilyuwilyaba kirrakina yikuminiyarrkuwaraka akina ayakwa akwa kirriyaminama ngawa kirrakina aduwaba-da. Miyambeni-yada kirriyangkuwerribikajungwunama yikuwardena-mulangwa ngayuwa kirrakina-na?” niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa WarningiJudiya warnumamalya.

²⁰ Aburraja kembirra wurrumurndakibina warnumamalya neyama wurrakina, “Ningkarrawilyakinama wurruwilyaba wurruwurrariya wurramukwa ningkena-bina-na! Nare-ka yarna angayinduma awarduma nungkuwa-manja!” neyama wurrumurndakakina.

²¹ Eneja niyama Jesus aburruwa-wa, “Kirriyakikbijangeyinumama kirrarndadinumama nungkwurruwa ningumar.dangu-mulangwa ngayuwa ebina awilyaba warka arrubuda Jebuda-manja. ²² Eneja

arakburakba-wiya Mawijija nenumakama nungkwurra-langwa-manja warnumamalya ebina ayakwa yikaringandena-mulangwa yikamukaduwamurrikina-mulangwa nungkwurra-langwa wurrangariya warnikuwenungwa mamangbala mabiyakarbiya-manja mamawura. Akena nara nakina Mawijija kiniyengbina akina ayakwa kinabilyerrika umba aburraja nungkwurra-langwa wurrumirumirenungwa warningarakburakba-kiya neyengbinuma akina. Mama Jebuda makina mamawura umba yikamukaduwamurrikinama ngawa warnungkwarba wurrangariya makina-manja ngawa mamawura-da, ²³ kajungwa yikinuminiyarrkuwarakiniyada Mawijija-langwa-manja eningarumuruma ayakwa. Kembang miyambena-burra kirrawinyambadina ngayuwa-manja ningeneningabaka-mulangwa nibina nenungkwarba Jebuda-manja? ²⁴ Kirriyangkuwerribikajungwunama ngarnumamalya-langwa ngarningaba-murrikba akwa ngarruwurrariya-murrikba ngarrakina. Kirriyangkuwerribikajungwunama arakba ninguwurrariya-murrikba ngayuwa kirrakina. Nara alyangkuwerribikajungwuma karna warningikarrawara-langwa warnumadangkwa umba warningarrawa-langwa wurraminilyangkuwerribikajungwuna ebina-langwiya alyangmandukwuna,” niyama nakina Jesus wurrumurdakakinu-wa warnumamalya.

Warnumamalya nenuminilyelyimbukweyinu-mulangwa nibina-langwa nenijirrkumarnu-mulangwa Neningikarrawara neningadinakba

²⁵ Aburraja wurrakina warnumamalya Warningijirujalema nenirringkama nakina Jesus nenakakirumakama wurrumurdakakina-manja warnumamalya niyengbinuma abilyerra ayakwa. Akena nara aburraja wurrakina wurrububungkawa kuwawinyambadina akwa nara keniba enuwa-wa. Kembang wurrukwala warnumamalya naminandabumeyinuma akwa neyama, “Nakina-bina nenungkwarba nibina neningayindanguma kenuwardanguma wurrububungkawa wurrakina-na? ²⁶ Akena kwuja! Nara aminilawurrakajuma ayakwa enuwa-wa umba niyengbinama abilyerra ayakwa. Dukwa warningma ngakwurra-langwa wurrububungkawa-baba nakina-bina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba. ²⁷ Dukwa nara-da! Ngarningma ngarna akina angalya nilikenu-mulangwa nakina nenungkwarba narumidinu-mulangwa. Akena kinilikaja-manja nakina-murrada yangkwurrangwa, ngarningbala akina angalya kinilikaja-mulangwa nakina,” neyama wurrakina warnumamalya. ²⁸⁻²⁹ Eneja Jesus nenakakirumakama ngawa yakwujina Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Akwa niyangkuwarumajungwunuma nakina ayakwa akwa niyama, “Dukwa karningma ngayuwa, dukwa karningbala-da! Akwa dukwa karningma akina angalya ningilikenu-mulangwa ngayuwa, dukwa nara ngawa-da! Akena nara kilikena ngayabakiyaba yangkwurrangwa nganyangwa-langwiya mangma umba ningilikenuma nibina-langwa nginilarrika-mulangwa ngayuwa enenu-wa angalya akwa nilyangmandukwuna-dangwa nakina. Nungkwurruwa karningbala nakina umba ngayuwa yimbukwa ningeningmidinama-da!” niyama Jesus nakina-da.

³⁰ Kembirra aburraja wurrumurndakakina warninungkwarba wurrukwalaningayindanguma warnikirndirriki-yada nakina Jesus akena nara ngawa kenuminjirrkilyinga wurrakina enuwa-manja mena nara ambaka numinilikenu-wiya nenikuminabilyerrika-langwa nibina-langwa nenilarrka-mulangwa Neningikarrawara nakina-bina narrubuda-dangwa nilyengma. ³¹ Akena aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurrababurna nawerrikambilyuma enuwa-manja umba naminandabumeyinuma akwa neyama wurrakina, “Nakaka nenungkwarba ngarrenuminabilyerrikama arrubuda Neningikarrawara-langwa ebina nuwabuwarukwajungwunumulangwa. Kinilikaja-manja yangkwurrangwa nibina nenuminijirrkumarnuma Neningikarrawara neningadinakba, kembirra eningumiyambena warka kinuwar.denama nakina yelakwa? Arrubuda-dangwa yinda aba-kiya? Nara nakina awar.duma amurndakayuwaya-na?” neyama wurrakina warnumamalya-da.

³² Aburraja wurrumurndakakina WurruBarija warnungkwarba nuwengkirrikenuma wurrumurndakakina warnumamalya nangwurrkiyengbeyinu-mulangwa Jesus-langwa. Kembirra wurrumurndakakina WurruBarija akwa ngawa wurrububungkawa WurruMinida warnungkwarba narralarrka wurrukwalawurrakina warnikakukwurraja Neningikarrawara-langwa angalya yenjerrikina warnikirndirriki-yada akwa warnikididi-yada enuwa.

³³ Akena eneja Jesus niyama, “Ngayuwa ningena ningambilyama yelakwa aduwaya-wiya. Kembirra arakba kilikajama nibinu-wa nginilarrka-murruwa ngayuwa yangkwurrangwa. ³⁴ Yikabuburangkeyinama kirrakina ngawa ngayuwa-wa akena nara akburrangama. Nara karna alikama ngayuwa kilikaja-murruwa. Aminakina-langwa kembirra nara karna akburrangama ngayuwa,” niyama nakina.

³⁵ Kembirra aburraja WarningiJudiya wurrububungkawa neyama, “Ngambu-wa-bina naka kinilikajama kembirra nara ngakwurruwa akburrangama? Yinda kinilikajama angerriba eminingku-wa angalya nuwambilya-murruwa wurribina ngakwurra-langwa warnumamalya kajungwa kenuwilyakajini-yada ayakwa wurribina WarningiJudiya-wa warnumamalya-na? ³⁶ Ngarrenumakama nenikilika-langwa yenjerrikina akwa ngakwurruwa akinuminaburangkina-mulangwa enuwa-wa akena nara akburrangama nakina ngakwurruwa mena nara-baba ngarna alikama kinilikaja-murruwa. Kembirra dukwa neyamarrkama amurndakibina ayakwa ngarrenumakama niyengbinuma?” neyama wurrakina.

Akwenenibika akungwa kakwularrina-mulangwa

³⁷ Kembirra numarakbada makina meningarija-langwa mamawura meningilarrngekburna akina-langwa Akwulungkwayija nuwambarrinu-mulangwa warnumamalya amurndakibina-manja amiyerriya warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwa-langwa wurrarumuruma.* Eneja Jesus narjiyinga akwa niyengbina niyangkuwarumajungwuna akwa niyama, “Kirribina karningerribirra yikiyakwurrina-manja akungwa, kwa! Yikilikaja

* 7:37 Janjana 7:2

ngayuwa-wa kajungwa kebekajini-yada. ³⁸ Ngalaja arakburakba-kiya-wiya enena ayakwa nuwarrikarrijungwunuma akwa neyamama, 'Karningerribirra-langwa karnumamalya kirribina yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja, kembirra arrawa-langwa nungkwurra-langwa-langwa yukwudukwuda kakwularrinama akwenenibika akungwa wuburra amukwa akungwa neyaminama,' neyamama akina ayakwa," niyama nakina Jesus. ³⁹ Biya nenumakamanja amurndakibina ayakwa akungwa-langwa, niyengbinuma Neningikarrawara-langwa-langwa Nenumawurrina. Akena akini-yada ngawa nara ambaka nakina Jesus kinijungwuna akwa kinuwarumajungwuna mabiyakarbiya-manja mamawura. Kembirra nara eneja Neningikarrawara ambaka kenilarrkena nakina Nenumawurrina warnumamalyu-wa. Uмба ambaka-murra wurrumurndakibina warnumamalya kawerrikambilya-murumurra Jesus-uwa, kembirra kenumenama nakina Nenumawurrina wurrakina. Akwa enamba-langwa kenumamurikajinama warnikiyama-langwa eninginingaba-wiya arngkababurna-langwa wuburra laka amukwa akungwa eningaba nabulbeyinama arngkababurna-langwa.

Warnumamalya neningirrajuwa-mulangwa Jesus-langwa

⁴⁰ Aburraja wurrumurndakibina warnumamalya nuwengkirrikena amurndakakina ayakwa Jesus niyengbinu-mulangwa akena naminandabumeyinuma akwa nenanguwabijuwama wurrakina. Biya wurrukwala neyamamura, "Amandangwe-ka nakina nenikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa nibina nenikilarrka nakina yangkwurrangwa," neyama wurrakina. ⁴¹ Wurrukwala neyamama, "Nakina-bina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinubawiya neningadinakba!" Aburraja wurrukwala neyamama, "A.a! Nara arukwularruma nakina-murrada neningadinubawiya akina-manja angalya Keliliya! Nare-ka! ⁴² Ebina ayakwa nuwarrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurra, ngarrakumakinama numinakina-langwa enejukwaba kinilikaja-mulangwa nenikaduwa numirenika Deyibida-langwa-langwa akwa nenikirukwularra-langwa nakina Deyibida-langwamanja angalya Bediliyema-manja," neyama wurrakina. Akena warningbala wurrakina nirukwularru-mulangwa Jesus Bediliyemamanja. ⁴³ Kembirra arakba nawurrabariyina Jesus-langwa. ⁴⁴ Wurrukwala neningayindanguma warnikirndirrkki-yada nakina Jesus akena nara kenuminjirrkilyinga wurrakina.

⁴⁵ Aburraja wurrumurndakibina warnungkwarba narrakukwurrajuwa-murumurra Neningikarrawara-langwa angalya, wurrumurndakibina-murrada warnikirndirrkki-yada Jesus, nalawurradinuma angaluba Jesus-langwa akwa wurrakinu-wa wurrububungkawa WurruMinida akwa WurruBarija warnungkwarba akwa aburraja neyama aburruwa-wa, "Miyambena-burra nara yikinuwilyaka nibina nenungkwarba yangkwurrangwa?" neyama wurrakina.

⁴⁶ Aburraja namurndakiyama wurrakina, "Nara ambaka wurribina warningerribirra warnumamalya keyengbina-langwa ayakwa

Neningikarrawara-langwa wuburra naka nenungkwarba niyengbinuma,” neyama wurrakina.

⁴⁷ Neyama aburraja Wurrubarija, “Wayi! Kirrenikadikama nakina nungkwurrajukwaba! ⁴⁸ Nara wurruwilyuwilyaba wurububungkawa kawerrikambilya wurrakina Jesus-manja akwa yirrajukwaba YirruBarija. ⁴⁹ Wurrumurndakibina wurrumurndakangaba warnumamalya nuwengkirrenu-murrumurra Jesus-uwa, warningbala eningarumuruma ayakwa Mawijija-langwa. Kembangirra nakineka Neningikarrawara kenikbajinama wurrakina biya alibina-wiya keyaminama ngalaja awurrariya aburruwa-manja,” neyama wurrakina Wurrubarija nalyangkiyama akena nara-da.

⁵⁰ Nuwilyaba NuBarija nenungkwarba Nikidima, nibina nilikenu-murrada Jesus-uwa ebina-wiya, nara kinilyangkuwamina warnikuwardi-yada Jesus umba niyarrkabuwarrkama ngawa akwa niyama nakina wurrukwalu-wa Wurrubarija warnungkwarba, ⁵¹ “Ngakwurra-langwa eningarumuruma ayakwa ngarrakumakinama nara alekbama ngarna warnumamalya nara-wiya engkirrikama aburra-langwa ayakwa umba adinuba-wiya akeningmikajungwunama wurrumurndakakina-langwa warnumamalya neyama-mulangwa biya kembangirra ngarna akalekbajama wurrakina. Nara kembangirra ngarna awarduma eningiyanda-langwa nakina,” niyama nakina Nikidima.

⁵² Aburraja neyama wurrakina enuwa-wa, “Nungkwajukwaba ningkena kinuminawilyaba-ma angalya Keliliya-bina-na? Jerriya neningaba nakina nibina nenungkwarba NeningiKeliliya? Wurringkina kempa Neningikarrawara-langwa jurra keningmidiniyada ngawa nara wurribina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa kalikena-langwa Keliliya-langwa akwa nara alikama ngawa-da,” neyama wurrakina.

Narringakburrangu-mulangwa dibina didarringka nuwilyaba-manja nenungkwarba

⁵³ Aburraja kembangirra wurrababurna-langwa warnumamalya namurndakilikena arakba aburra-langwu-wa angalya

8

¹ umba eneja Jesus nilikena angakarjiyingu-wa angalya Alibumanju-wa. ² Biya kembangirra nekbadu-manja wurdarriya-wiya angalya, nilawurradina Jesus angerriba Neningikarrawara-langwu-wa angalya Jirujalemu-wa. Kembangirra aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya nawurrakilikena enuwa-wa. Eneja nambarringa yakwujina akwa nenuwilyakajuwa wurrumurndakakina.

³ Aburraja Wurrubarija warnungkwarba akwa warnikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa narringawilyaka duwilyaba didarringka nakinu-wa Jesus. Aburraja wurrukwala warnumamalya narringakburrangama nuwilyaba-manja nenungkwarba dakina.

Wurrakineka Wurrubarija akwa warnikakakirumaka narringarjiyaja wurriylimbilyimberrkuwilyarra-manja warnumamalya.

⁴ Kembangirra neyama wurrakina Jesus-uwa, “Bungkawa, daka wurrangaba narringakburrangama nuwilyaba-manja nenungkwarba yingumungkwuluma! ⁵ Neyamama akina ayakwa Mawijija-langwa ngarrakumakinama akingawardenama akingajungwajinama

malarra-murra dadikarriyakajungwa-manja dadikiyaminjama didarringka. Kembangirra nungkwaja ningkiyamarrkina?" neyama wurrakina. ⁶ Neyengbinuma akina ayakwa wurrakina kajungwa warnikukwudirriki-yada nakina Jesus nenikiyami-yada awurrariya akina warnikilekbi-yada, akena eneja Jesus nabuluwendinga ajiringka-wa akwa narrikarranga ena-langwa-murra ayarrka ajiringka-manja.

⁷ Neyaminjama ngawa neniyengkiyengkilabenu...wa. Eneja kembangirra Jesus nuwarumajungwa akwa niyama aburruwa-wa, "Kirribina nara yikiyama awurruwurrariya kirruwilyuwilyaba, kembangirra wurrumamena meningadinuba-wiya malarra akwa yikerrikbina yikingar.dirrena," niyama Jesus. ⁸ Biya nabuluwendinga ngarningka akwa narrikarranga ajiringka-manja. ⁹ Aburraja wurrumurndakakina WurruBarija warnungkwarba akwa warnikakakirumaka ayakwa Mawijija-langwa nuwengkirrikenumanja akina ayakwa niyengbinuma Jesus, nawurrakijadanga arakba wurrarumuruma wurruwilyuwilyaba-wiya adinuba-wiya, kembangirra angerriba wurriyukwayuwa-wa. Neyaminjamama ngawa bi...ya Jesus yimbukwa nuwilyaba nambilya nakwukawura akwa dibina didarringka.

¹⁰ Kembangirra Jesus nuwarumajungwa akwa niyama dakinu-wa didarringka, "Wa! Ngambu-wa wurrumurndakibina yelakwa warnumamalya? Kada nara wurribina yelakwa kabulekbenuma nungkuwa?" niyama nakina.

¹¹ Ngalaja yingiyama enuwa-wa, "Nare-ka wurribina kirrinjeja!" Kembangirra Jesus niyama ngaluwa-wa, "Ningena nganjukwaba nara alekbuma nungkuwa-wa, umba jeyi! Likaja akwa nara arakba arriyakajungwuma awurrariya-wa!" niyama Jesus nangamaka.

Jesus nambilya-mulangwa Nenikilarrkabarraka ngarnumamalya-langwa

¹² Eneja nakina Jesus nambilyuma yakwujina ngawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Biya niyengbinuma arakba ayakwa ngarningka nakina wurrumurndakibinu-wa warnumamalya akwa niyama, "Ngayuweka ningena Ningenikilarrkabarraka kirrababurna-langwa karnumamalya enena-manja angalya. Karningerribirra-langwa kirribina yikiyuwarna-manja ngayuwa-manja, nara kembangirra kirrakina alikama alarrumur.da-langwiya akwa nara angkungkuwabijuma alyangmandukwuna ayakwa umba yikilikajama nganyangwa-langwiya akilarrkabarraka akwa kaminabilyerrikinama Neningikarrawara nungkwurra-langwa nibina yikenenibikinama kirrakina karningangkawura," niyama nakina Jesus.

¹³ Aburrajukwaba WurruBarija warnungkwarba nuwambilyuma wurrakina yakwujina akwa nangwurrkiyengbinuma akwa neyama Jesus-uwa, "Nungkuwa ningkena ningkuminiyengbijajungwunama ayakwa akena nungkwa-langwa ayakwa eningilyangmandukwuna-ma akina!" neyama wurrakina WurruBarija Jesus-uwa-da.

¹⁴ "A.a! Nare-ka!" niyama nakina Jesus. "Ningeningma ngayuwa akina-langwa angalya ningilikenu-mulangwa yangkwurrangwa akwa akinu-wa angalya ngarningka kilikaja-murruwa ningena. Akena nungkwurraja karningbala ambaka yadikina ningilikenu-mulangwa

akwa yenjerrickina kilikaja-murruwa ngayuwa. Ningeningma arakba akina angalya nganyangwa, kembirra mama ningena ninguminiyengbijajungwunama ayakwa nganyangwa-langwa, umba alyangmandukwune-ka nganyangwa ayakwa ena. ¹⁵ Nungkwurraja kirrakina kirrilyanguwerribikajungwunama warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba wurrakina nungkwurra-langwa-langwiya mangma kirriyakuwerribikajamulangwiya. Umba nganja ngayuwa nara alyanguwerribikajungwuma warnumamalya-langwa aduwaba ¹⁶ umba ambaka-murra kilyanguwerribikajungwunama ngayuwa warnumamalya-langwa, akwa kembirra kilyanguwerribikajungwunama dirrbura ngawa mena nara-baba ngayabakiyaba eyamama umba yinaja yinuwa yinilyanguwerribikajungwunama warnumamalya-langwa yinalakena ngayuwa akwa nibina nginilarrkama yangkwurrangwa. Nara ningena ngayabakiyaba, kembirra alyangmandukwuna nganyangwa ayakwa akina. ¹⁷ Ngalaja nungkwurra-langwa arumuruma ayakwa awilyaba neyaminama, ‘Kirrambilyumakiya karnumamalya yikaminiyengbina-manja ayakwa adidirrbura wurrukwalangwa warnumamalya kinalakina, kembirra alyangmandukwuna akina ayakwa nungkwurna-langwa,’ neyaminama ayakwa akina. ¹⁸ Ngayuwa ninguminiyengbijajungwunama ayakwa nganyangwa-langwa akwa enejukwaba nganyangwa Nungwarrka nginuminiyengbinama nganyangwa-langwa nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa nakina-da,” niyama nakina Jesus-da.

¹⁹ Aburraja neyama wurrakina WurruBarija warnungkwarba enuwa-wa, “Nangamba kembirra Nungwena nungkwa-langwa?” neyama wurruwurrakakina. Eneja neniyelijuwama nakina Jesus aburruwa-wa akwa niyama, “Kirrilyangkiyaminama karningma ngayuwa-langwa kirrakina akena nara-da! Umba karningma-manja karna ngayuwa, kembirra yikeningmidinama enejukwaba nganyangwa Nungwarrka,” niyama nakina Jesus wurrumurdakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba. ²⁰ Niyengbinuma akina ayakwa nakina akini-yada ngawa nenakakirumaka-manja warnumamalya yakwujina arrawa Neningikarrawara-langwa-manja angalya narrakakumarnumurrumanja eyukwayuwa bada eningangwarnda-langwa. Akena nare-ka wurrakina kenumanga kenuwilyaka nakina mena nara-baba ambaka numinilikenu-wiya nenikuminabilyerrika-langwa nibina-langwa nenilarrka-mulangwa Neningikarrawara nakina-bina narrubuda-dangwa nilyengma.

Nara kirrakina alikama akinu-wa angalya kilikaja-murruwa ngayuwa

²¹ Biya niyama ngarningka nakina Jesus wurrumurdakakinu-wa warnumamalya, “Ngayuwa kilikajama ningena engku-wa. Nungkwurraja yikuminandiyama ngayuwa-wa akena nara kirrakina akburrangama-da. Nara kirrakina alikama akinu-wa angalya kilikajamurruwa ngayuwa umba yikambilyama yelakwa yikijungwunama mena kirriyaminjamina-mubaba awurruwurrariya kirrakina,” niyama nakina Jesus.

²² Kemberra aburraja wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya naminandabumeyinuma akwa neyama namakijeyina, “Niyamama nakina, ‘Nara kirrakina alikama akinu-wa angalya kilikaja-murruwa ngayuwa,’ niyamama. Dukwa amiyambena akina ayakwa? Dukwa nakina kinuwardijungwuni-yada,” neyama wurrakina.

²³ Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Nungkwurra karna karningiyelakwa enena-langwa angalya umba nganja ningena ningeningangaluba karrawara-langwa. Nara ningena ningeningiyelakwa enena-langwa angalya. ²⁴ Aminakina-langwa-bina ningiyamama ngarramakama nungkwurruwa-wa, ‘Yikambilyama yelakwa nungkwurruwa yikijungweyinama mena kirriyaminjamina-mubaba awurruwurrariya kirrakina,’ ningiyamama. Yikijungwunama nungkwurruwa nara-manja kirrakina awerrikambilyuma ngayuwa-manja ningibina ningenimikirra ‘Ningambilyama ningena ningibina-murrada ningambilyama arngkababurna-langwa,’ ningenimikirra,” niyama nakina Jesus.

²⁵ Aburraja neyama wurrakina wurrububungkawa enuwa-wa, “Ningkumiyambena ningkakina nungkuwa-burra?” neyama wurrakina. Eneja Jesus niyama, “Ngayuwa-bina ningibina-murrada ngarramaka-murrada kirrakina ebina-wiya nuwaburradadijungwunu-wiya. ²⁶ Dukwa kiyengbiyengbinama ngayuwa ningiyirrbiyirrbaba ababurna ayakwa nungkwurra-langwa-langwa akwa kalekbajama nungkwurruwa-wa ababurna-langwa akena nara-da! Eneja nibina nginilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa nilyangmandukwune-ka nakina akwa kamakinama ngayuwa warnumamalya ayakwa ebina yimbukwa ningengkirrikenu-mulangwa enuwa-langwa,” niyama nakina Jesus.

²⁷ Akena nara aburraja wurrumurndakakina karrumumiringka akina ayakwa nakina niyengbinuma aburruwa-wa Nungwenikbalangwa. ²⁸ Kemberra eneja Jesus niyama wurrumurndakakinu-wa, “Yikiyamina-manja yikuwurdijina-manja kirrakina eka-manja ngayuwa ningibina ningirukwularruma enena-manja angalya, kemberra karningma kirrakina ningenimikirra ‘Ningambilyama ningena ningibina-murrada ningambilyama arngkababurna-langwa,’ ningenimikirra. Akwa ngawa karningma kirrakina nara ngayuwa ningena eyamama awar.duma warka ngayabakiyaba umba ebina nginuwiyakajuwa-mulangwiya Nungwarrka akina-langwa yimbukwa ningiyaminama ngayuwa-da.

²⁹ “Umba eneja nibina nginilarrkama ngayuwa nara nakina alalikama umba nambilyama ngawa ngayuwa-manja. Nganje-ka ningiyaminjamina ngawa ningenuminuwerrikilyelyingmajinama, kemberra nara alalikama ngayuwa-manja nakina,” niyama Jesus.

³⁰ Aburraja wurrababurna warnumamalya nawerrikambilyuma Jesus-manja nuwengkirrikenu-mulangwa amurndakibina ayakwa niyengbinu-mulangwa nakina.

Neningikarrawara akenenjungwurrena-mulangwa ngakwurruwa-manja

³¹ Eneja Jesus niyama wurrumurndakibinu-wa WarningiJudiya warnumamalya nawerrikambilyu-murruwa, “Nungkwurraja kirrakina kirriyangkiyaminama kirruwerrikambilyama ngayuwa-manja akena

kirrikadikajungwunama! Yikiyarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, amandangwa kirrakina kembirra nganyangwa karnikabubur-rakiyuwa. ³² Akwa karningma arakba ebina alyangmandukwuna Neningikarrawara-langwa akwa yikenenjungwurrena-mulangwa kirrakina,” niyama Jesus.

³³ “A.a!” neyama aburraja wurrakina. “Yarne-ka waka yirra Aburiyama-langwa yirrumirumirena yarnikinikaduwa akwa nara wurribina warningerribirra yikabuwar.dika-langwa warka. Kembirra ningkiyamarrkinama ningkiyengbinama nenikenjungwurra-langwa Neningikarrawara yarna?” neyama wurrakina.

³⁴ Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Wurrengkirraja! Kirrumurdakibina karningerribirra karnumamalya kirriyam-injaminama awurruwurrariya, akina-bina kirrakarrkinama kirrakuwar.dikinama kirrakina. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ³⁵ Yikiyaminamina-manja ngawa awurruwurrariya, kembirra kirrakina karnikuminuwar.duwar.da arakba wuburra wurrububungkawa-langwa yikabilyingina-mulangwa. Aburraja wurrakina warnikuminuwar.duwar.da warka-langwa yimbukwa umba eneja nakina nenikuwenikba kinumameni-yada nungwenikba-langwa mamurukwa arija-langwi-yada. Kembirra numiyambena nungkwurra-langwa nungwenungwa? ³⁶ Ngayuwa ningibina Neningikarrawara-langwa Ningenikuwenikba kenjungwurrena-manja kirrakina, amandangwe-ka kembirra nara arakba akina awurrariya arrkama alyingama nungkwurruwa. ³⁷ Ningeningma ngaya ningena kirrakina Aburiyama-langwa kirrumirumirena karnikinikaduwa. Akena kirrakina kirriyangkuwerribikajungwunuma yikuwardeni-yada ningena mena nara-baba akukukweyina kirruwerringmungsk-wur.da ngawa, nara-baba eningmiduma nganyangwu-wa ayakwa. ³⁸ Ngaya ningiyengbiyengbinama arngkababurna-langwa ebina nginuwiyakajuwa-mulangwiya Nungwarrka nganyangwa umba nungkwaja ningkiyaminama ebina nungkwa-langwa numirena nginumaka-mulangwiya,” niyama nakina Jesus.

³⁹ Umba aburraja neyama wurrakina, “Aburiyama nakina yirra-langwa numirarrka,” neyama. Eneja niyama Jesus, “Amandangwa-manja kirrakina kirriyukwayuwa Aburiyama-langwa, kembirra yikiyaminama yikuwar.denama warka ebina-muradungwa nuwar.dangu-murrada Aburiyama, akena nara-da. ⁴⁰ Umba ngayuwe-ka ningena ningenungkwarba ningibina ngarramakama nungkwurruwa-wa alyangmandukwuna ayakwa ebina ningengkirrenuma ngayuwa Neningikarrawara-langwa. Akena nungkwurraja yirringayindenama karnikuwardi-yada ngayuwa enena-langwa ayakwa. Akena nara eneja nakina Aburiyama kiniyama amukwiadakina. ⁴¹ Nungkwurraja kirriyaminjaminama kirruwar.duwar.denama amurdakibina warka nungkwurra-langwa-langwa wurrungwungwenungwa kirrakina-da,” niyama nakina Jesus-da. Aburraja neyama wurrakina enuwa-wa, “Nare-ka yarna warningerribirra-langwa nungwarrka-murriya yirra-langwa, umba nuwilyaba-ma yimbukwa nungwanyungwa nibina-muradungwa Neningikarrawara,” neyama wurrakina.

⁴² Eneja niyama nakina Jesus aburruwa-wa, “Amandangwa nungkwurra-langwa Nungwenungwa Neningikarrawara-na! Kembangirra yikumumiringkinama yikilyelyingminama ngayuwa. Akena nara-da! Ningilikenuma ngayuwa Neningikarrawara-langwa akwa ningenena arakba yelakwa. Nara kilikena yangkwurra-langwa ngayabakiyaba umba nginilarrkama enuwa. Nginilarrka-mulangwa nakina, kembangirra yikilyelyingminama ngayuwa-da. ⁴³ Miyambena-burra nungkwurruwa nara eningmiduma ayakwa ningiyengbina-manja ngayuwa? Mena kirruwarena nganyangwa ayakwa nara engkirrikama karna. ⁴⁴ Kirrakina nungkwurra Namukwa-langwa karnikabuburrakiyuwa. Nakina-bina kiniyuwarnama kirrakina. Ebina ningayindenama nakina, kiringayindenama ngawa yikiyaminjaminama. Eneja nakina nilamukwarra ebina-wiya nuwaburradadijungwunu-mulangwiya. Nare-ka nakina kiningayindanga kinengkingirrikena akinu-wa ayakwa alyangmandukwunu-wa mena neningilyangmandukwunumababa nakina. Kiniyaminjaminama ngawa kinikikadeyinama kiniyengbiyengbinama ayakwa mena nikalya-dangwa nilyengma nakina-baba akwa warnumamalya-langwa nubungkawa nakina-baba wurribina-langwa wurrikikalya.

⁴⁵ “Umba nganje-ka alyangmandukwuna ayakwa ngayuwa ningiyengbinama ningilarrkbularrkbakinama umba nungkwurraja kembangirra nara kirrakina eningmiduma nganyangwa ayakwa. ⁴⁶ Kirrumiyambena-murruwiya yikilekbajama ngayuwa-wa ningiyama-mulangwa awurruwurrariya ngayuwa? Nara karna eyamama eyengbuna. Kembangirra ningiyengbinu-manja alyangmandukwuna ayakwa, miyambena-burra nara eningmiduma nganyangwa ayakwa nungkwurruwa? ⁴⁷ Aburraja wurribina Neningikarrawara-langwa warnumamalya kuwengkirrikajama enalangwu-wa ayakwa. Akena nungkwurraja nare-ka Neningikarrawara-langwa kirrakina, kembangirra nare-ka engkirrikama,” niyama nakina Jesus wurrumurdakinu-wa warnumamalya.

Nara-wiya Aburiyama, Jesus nambilyuma neningadinakba

⁴⁸ Aburraja kembangirra neniyelijuwama wurrakina wurububungkawa WarningiJudiya Jesus-uwa akwa neyama, “Nungkuwa ningkena NingkeningiJameriya ningkenumamalya akwa ningkarrawilyakinama wurramukwa wurruwurrariya nungkuwamanja! Alyangmandukwuna akina ayakwa yirra-langwa-na?” neyama wurrakina.

⁴⁹ Eneja niyama nakina Jesus, “Nara ningena gaya awilyakama wurramukwa. Ningeniyangmarngkwajinama nganyangwu-wa Nungwarrka akena nungkwurraja kirriyengbinama awurrariya ayakwa ngayuwa-langwa. ⁵⁰ Nara ningena angayinduma aminengkirrikajajungwuma ngayabakiyaba. Umba aburraja wurrakina wurruwilyaba nuwambilyama wurribina narrangayindenama kabiyangmarngkwajini-yada akwa kabingkubarrngajini-yada wurrukuala warnumamalya ngayuwa-wa. Akwa wurrakina kalyanguwerribikajungwunama ngayuwa-langwa ningeningaba-murrikba. ⁵¹ Wurrengkirraja! Nungkwurraja yikuminiyarrkuwarakina-manja nganyangwa-langwa ayakwa,

kembirra nare-ka karnumawurrina arukwulyuwakama alikama kirreyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa umba nakina Neningikarrawara yikenenibikinama kirrakina yikambilyi-yada enuwa-manja karningangkawura. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” niyama nakina Jesus-da.

⁵² Kembirra aburraja namurndakiyama wurrakina wurububungkawa WarningiJudiya enuwa-wa, “Yarningma arakba amandangwa nungkuwa ningkarrawilyakinama wurruwurrariya wurramukwa! Eneja nakina nenumawurrina Aburiyama-langwa nilikenuma warninikijungwa-langwu-wa angalya. Amandangwe-ka nijungwunuma akwa ngawa warnikumakumaka ayakwa warnumamalya Neningikarrawara-langwa najijungweyinuma aburrajukwaba wurrakina. Akena ningkiyamama nungkwaja ningkakina, ‘Karningerribirra karnumamalya yikuminiyarrkuwarakina-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra yikambilyama kirrakina karniba Neningikarrawara-manja karningangkawura,’ ningkiyamama. ⁵³ Jerriya nara ningkakina ajungwuma? Jerriya nungkuwa ningkaruma-dangwa umba yirra-langwa numiranyungwa Aburiyama naba-kiya-na? Nare-ka! Nakine-ka nijungwuma akwa ngawa aburrajukwaba wurribina warnikumakumaka ayakwa warnumamalya Neningikarrawara-langwa najungweyinuma. Umba ningkumiyambena kembirra ningkiyaminamurra-bina?” neyama wurrakina.

⁵⁴ Eneja niyama nakina Jesus, “Ngayuwa kumingkubarrngajungwunu-manja akwa kuminiyangmarngkwajungwunu-manja nganyangwa-langwa, kembirra yikiyaminama kirrakina, ‘Nungkuwa ningkeneningengaba-ma ningkakina,’ yikiyaminama nungkwurruwa. Eneja nganyangwa Nungwarrka, nakina-bina ngingnkubarrngajinama ngayuwa-manja nibina-murrada kirriyamama, ‘Nakina-bina Neningikarrawara yirra-langwa,’ kirriyamama. ⁵⁵ Akena karningbaleka kirrakina nakina umba ngayuwa yimbukwa ningeningma nakina. Kiyama-manja ngayuwa, ‘Ningeningbala nakina,’ kembirra ningkalya ningakina-da wuburra nungkwurruwa kirrikikalya-da. Akena ningeningma ngayuwa nakina akwa ningenuminiyarrkuwarakinama ena-langwa ayakwa. ⁵⁶ Eneja nakina nungkwurra-langwa numirenungwa Aburiyama nuwerrikilyelyingminuma nakina numamarngkiringka-mulangwa mibina mamawura nganyangwa. Numarringkama makina mamawura kiyar.dena-manja yelakwa ngayuwa akwa niyekirreridinuma nakina-da,” niyama nakina Jesus-da.

⁵⁷ Aburraja neyama wurrakina wurububungkawa WarningiJudiya enuwa-wa, “Nara ambaka ningkakina ningkeniyerringka akena ningkiyamama ningkenirringkama nakina Aburiyama!” neyama wurrumurdakakina.

⁵⁸ Eneja niyama nakina Jesus aburruwa-wa, “Wurrengkirraja! Nara-wiya nakina Aburiyama ambaka kinirukwularrina, ngayuwa ningena ningambilyuma adinakba. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” niyama nakina Jesus.

⁵⁹ Aburraja wurrumurdakibina warnumamalya narrumamanga malarra warnikuwardi-yada enuwa-wa. Akena eneja nakina Jesus

numarngekilyumada akwa nilalika akina angalya Neningikarrawara-langwa nakina-da.

9

Jesus nenuminungwur.dangmajuwa-mulangwa menba nibina nirukwularrinumurra nimimba

¹ Biya muwilyaba-manja mamawura Jebuda-manja nakina Jesus nilikenuma aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa akina-manja ngawa Jirujalema. Biya nenakburranga nuwilyaba nenungkwarba nibina nirukwularrinumurra nimimba. ² Kembirra aburraja wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa neyama enuwa-wa, "A! Nungkuwa! Wurrumiyambena neyamama awurrariya, naka nimimba nenungkwarba yinda dirndenikba yinda nungwenikba? Jerriya wurukwala neyamama awurrariya biya kembirra naka nenungkwarba nirukwularrinumurra nimimba?" neyama wurrakina warnikabuburrakiyuwa Jesus-uwa-da.

³ Eneja Jesus niyama, "A.a! Nara nakaka nenungkwarba kiningekburaka awurrariya akwa ngawa aburnajukwaba wunalakina dirndenikba iya nungwenikba keningekburaka awurrariya. Nare-ka! Nakine-ka nimimbadinuma kajungwa yikinumirringkini-yada kirrakina arrubuda warka Neningikarrawara-langwa nakina-manja nenungkwarba. ⁴ Numambilya-wiya meningilida, kembirra ngakwurruwa akuwar.duwar.denama amurndakibina warka arrubuda nibinalangwa nginilarrka-mulangwa ngayuwa yangkwurrangwa. Umba ngalaja makina meningalyarrngwalyilya kumulikajama arakba biya kembirra nara karningerribirra karnumamalya awar.duma warka kirrakina. ⁵ Ningambilya-wiya ningena enena-manja angalya, ngayuweka ningena Ningenikilarrkabarraka kirrababurna-langwa karnumamalya," niyama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁶ Biya kembirra nakina Jesus nukwurarrma ningkalyika ajiringka ena-langwa-murra alyukwalya biya numanga akina akwa nenuminilyungkwena nakina-langwa-manja nenungkwarba menba. ⁷ Kembirra niyama enuwa-wa, "Jeyi! Likaja angerriba ajarrijungwuna ningkenumukwurra angabu-wa akungwa emikirra Jayilawuma," niyama nakina Jesus. Akine-ka ekirra neyamamurra "Akungwa ebina narradikarrijungwunuma." Kembirra nilikena eneja arakba nakina nenungkwarba akungwa-wa najarrijungwunuma nenumukwurra akena nandiyinga arakba. Biya nilikena angalyu-wa ena-langwu-wa warnumamalya. ⁸ Kembirra aburraja wurrakina akwa ngarningka wurrukwala warnumamalya wurribina nenirringkama nenyukwamajuwama angwarnda akwa aninga adinuba-wiya, namakijeyinuma ayakwa wurrakina akwa wurrukwala neyama, "Jerriya nakina nibina-murrada niyukwiyyukwaminuma angwarndu-wa?" neyama wurrakina.

⁹ Umba wurrukwala neyama, "Nakina-bina nibina-murrada-da!" Umba wurrukwala neyama, "A.a! Wuburre-ka enuwa nakina!" neyama wurrakina. Akena niyama eneja nakina nenungkwarba, "Ngayuwa-bina ningena ningibina-murrada ningenungkwarba-da!" niyama nakina.

¹⁰ Aburraja neyama enuwa-wa, “Numiyamarrkama nungkwa-langwa menba numungwur.dangma?” neyama wurrakina.

¹¹ Eneja kembirra niyama nakina nenungkwarba nenumaka wurrakinu-wa, “Nibina nenungkwarba nenimikirra Jesus ningkalyikama akina ajiringka ena-langwa-murra alyukwalya biya numanguma akina akwa nginuminyungkwena nganyangwa-manja menba. Kembirra niyama ngayuwa-wa, ‘Jeyi! Likaja angerriba ajarrijungwuna ningkenumukwurra angabu-wa akungwa emikirra Jayilawuma,’ niyamama nakina. Kembirra nganja ningilikenuma ningakina akinu-wa akungwa akwa ningajarrijungwuna ningenumukwurra akena arakba ningandiyinga,” niyama nakina nenungkwarba.

¹² Aburraja neyama wurrakina warnumamalya nakina-manja neniyengkilabena, “Nangamba kembirra nakina nenungkwarba?” Eneja niyama nakina nenungkwarba, “Ningeningbale-ka gaya nakina!” niyama nakina-da.

Neniyengkilabenu-mulangwa WurruBarija nakina-manja nenungkwarba nandiyingu-mulangwa

¹³ Kembirra aburraja wurrumurdakakina warnumamalya nenuwilyaka nakina nenungkwarba nibina nimimbadinu-murrada wurrumurdakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba. ¹⁴ Ngalaja mibina mamawura ningkalyika-manja Jesus akina ajiringka ena-langwa-murra alyukwalya akwa nenuminungwur.dangmajuwamanja nenungkwarba-langwa menba, Jebuda makina. ¹⁵ Kembirra aburrajukwaba wurrakina WurruBarija warnungkwarba neniyengkilabenuma nakina-manja nenungkwarba akwa neyama, “Numiyamarrkama nungkwa-langwa menba numungwur.dangma?” neyama wurrakina. Eneja niyama nakina, “Nginuminyungkwena nakina akina ajiringka nganyangwa-manja menba akwa ningajarrijungwunuma ningenumukwurra akena ningandiyinga arakba-da,” niyama nakina nenungkwarba.

¹⁶ Aburraja wurrukwala WurruBarija warnungkwarba namakijeyinuma ayakwa wurrakina akwa neyama, “Nare-ka nakina nenungkwarba Neningikarrawara-langwa! Nenungwur.dangmajuwama nimimba-langwa menba Jebuda-manja! Warke-ka akina! Nare-ka nakina aminiyarrkuwarakama akina ayakwa eningarumuruma Jebuda-langwa,” neyama wurrakina. Umba wurrukwala neyama, “Kiniyamarrkinama nuwurrariya nenungkwarba kinuwar.denama amukwiyadakina warka arruburrubuda? Nara-da!” neyama wurrakina. Biya nawurrabarrinuma wurrakina, wurrumurdakuwarra neyengbeyinuma eminingka ayakwa umba aburrajukwaba wurrumurdakukwala eminingka neyengbeyinuma ayakwa.

¹⁷ Biya kembirra wurrakina WurruBarija warnungkwarba neniyengkilabena ngarningka nakinu-wa nenungkwarba akwa neyama, “Nungkwaja, amiyambena ayakwa kiyengbinama nakina-langwa numambijangajuwa-mulangwa nungkwa-langwa menba?” neyama wurrakina. Eneja niyama nakina nenungkwarba, “Nenikumakumake-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa nakina nenungkwarba,” niyama nakina.

18 Akena aburraja wurrakina wurrububungkawa WarningiJudiya nara keningayindanga wurrakina kenuminikalyika nakina nimimbadinuma adinuba-wiya yanda-langwa nandeyumurra arakba. Nara wurrakina kenuminikalyika nakina yanda-langwa nenardijuwama ena-langwa dirndenikba akwa nungwenikba aburruwa-wa. 19 Biya neyama wurrakina aburnuwa-wa, “Jerriya naka nungkwurna-langwa nangariya? Jerriya kiniyamama kinalakena, ‘Naka nirukwularinuma nimimba,’ kiniyamama? Kembirra niyamarrkama naka nandiyingama arakba?” neyama wurrumurndakakina.

20 Aburnaja neniya wunalakina, “Yineningma-kiya yinalakena nakina yina-langwa nangariya nakina nirukwularinuma nimimba. 21 Akena yineningbala-kiya yinalakena nandeyu-mulangwa naka akwa ngarningka yineningbala nibina nenumamalya nenuminungwur.dangmajuwama ena-langwa menba. Kembirra wuniyengkilabaja! Naruma arakba nakina. Akwa kinuminiyengbijungwunama ayakwa enabakiyaba!” neniya wunalakina. 22 Neniyegebina amurndakakina ayakwa mena nenakbar.dangu-mubaba wurrumurndakakina-langwa wurrububungkawa WarningiJudiya-langwa wunalakina dirndenikba iya nungwenikba. Aburraja ebina-wiya arakba nalyanguwerribikajungwunuma wurrumurndakakina wurrububungkawa WarningiJudiya nari-yada awiyebajuma akinu-wa alikira jinikakwu-wa wurribina warningerribirra keyaminama keniyegebijinama, “Nibina nenuminijirabama nenijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba, nakina-bina Jesus.” 23 Aminakina-langwa kembirra aburnaja wunalakina dirndenikba akwa nungwenikba neniya, “Naruma arakba nakina. Kembirra wuniyengkilabaja!” neniya wunalakina.

24 Umba arngkambilyuma ngawa aburraja wurrumurndakakina WurruBarija warnungkarba nenardijuwama nimimba-murrada akwa neyama wurrakina enuwa-wa, “Nara ekadikama umba yengebina alyangmandukwuna ayakwa yirruwa-wa kajungwa kinengkirrikajiyada Neningikarrawara. Yarningma yarna nuwurrariya nakina nenungkarba,” neyama wurrakina.

25 Eneja niyama nakina nimimba-murrada, “Dukwa nuwurrariya nakina, dukwa nara-da! Neningingbala. Umba awiyaba yimbukwa ningeningma ningakina, ningimimbadinu-murrada akena ningandiyama arakba,” niyama nakina.

26 Kembirra aburraja neyama, “Niyamarrkama nakina nginumibambijangjuwama nungkwa-langwa menba?” neyama wurrumurndakakina.

27 Eneja nakina niyama nimimba-murrada, “Ngayuwa ngarramakama arakba nungkwurruwa-wa akena nara kirrakina yikuminingkirrikena. Miyambena-burra yirruminingayindenama ngayuwa kiyengebina ayakwa ngarningka? Dukwa nungkwurrajukwaba kirrakina kirringayindenama ena-langwi-yada karnikabuburrakiyuwa-na!” niyama nakina.

28 Kembirra aburraja wurrumurndakakina nenirinjarrkama enuwa-wa akwa neyama, “Nungkuwa ningkakina nakina-langwa nenungkarba ningkenikabuburrakiyuwa umba yirraja yarna Mawijijalangwa yarnikabuburrakiyuwa. 29 Kwuja! Ngakwurraja ngarna ngar-

ningma niyengbinuma ayakwa nakina Neningikarrawara Mawijju-wa. Umba nakina nenungkarwa dukwa neningamba-langwa? Ngar-ningbala ngarna ngakwurruwa!” neyama wurrakina.

³⁰ Eneja niyama nakina nimimba-murrada, “Wa! Marrakba! Karningbala kirrakina nakina nilikenu-mulangwa akena nginumimambijangajuwama nganyangwa menba! ³¹ Ngarningma ngarna nakina Neningikarrawara nara engkirrikuma wurruwurrariya-wa warnumamalya umba nengkirrikajama wurribinu-wa warnumamalya neniyangmarngkwajina-murruwa enuwa-wa akwa neyamina-murruwa wurrakina ebina nenumingayindenama nakina. ³² Yadikina-langwa ningekburaka-manja Neningikarrawara angalya iya angubina, nara akengkirrikena ngarningerribirra ngarnumamalya ayakwa wurruwilyaba-langwa warnumamalya kenumimambijangajuwama-mulangwa menba nibina-langwa nenumamalya nirukwularrinu-mulangwa nimimba. ³³ Nara-manja kinilikena nakina nenungkarwa Neningikarrawara-langwa, nara-maka kembirra nakina kiniyama,” niyama nakina nimimba-murrada wurrumurdakakinu-wa WurruBarija warnungkarwa.

³⁴ Kembirra aburraja neyama enuwa-wa, “Nungkuwa ningkakina ningkirukwularrinuma ningkuwurrariya akwa ningkuwurrariya ngawa aduwaba. Nare-ka amakumakama amukwiyadakina ayakwa yirruwa-wa!” neyama wurrakina. Biya arakba wurrakina naminingkirraja yadikina jinikakwa-langwa nakina akwa neyama enuwa-wa, “Jeyi! Likaja akwa nara alawurraduma ningkakina yangkwur-rangwa!” neyama wurrakina.

Ngarrikadikajungwuna-mulangwa ngarnumamalya wuburra ngar-rimimba

³⁵ Eneja nakina Jesus nengkirrika ayakwa wurrakina naminangkirraju-mulangwa nakina nimimba-murrada angerriba. Biya Jesus nenuminandeya nibinu-wa nenungkarwa biya nenakburranga akwa niyama, “Ningkuwerrikambilya ambaka ningkena nibina-manja nirukwularru-murruumanja enena-manja angalya?” niyama nakina Jesus.

³⁶ Eneja niyama nakina nenungkarwa, “A! Numiyambena nakina nenungkarwa? Yimakinama ngayuwa-manja kajungwa kuwerrikambilyi-yada kembirra enuwa-manja,” niyama nakina.

³⁷ Eneja niyama nakina Jesus enuwa-wa, “Kwuja! Ningkenir-ringkama arakba nungkuwa nakina. Ngayuwa-bina ningena ningnungkarwa ningiyengbinama nungkuwa-manja aduwaba-da,” niyama nakina Jesus.

³⁸ Kembirra eneja niyama nakina nenungkarwa enuwa-wa, “Ningkuwerrikambilyama arakba nungkuwa-manja, Ningkumikbiyida-dangwa,” niyama akwa neniyangmarngkwajuwa arakba nakina Jesus-manja-da.

³⁹ Eneja niyama nakina Jesus, “Ningilikenuma yangkwur-rangwa enenu-wa angalya kilyangkuwerribikajungwuni-yada karningabamurrikba akwa kirruwurrariya-murrikba nungkwurruwa. Wuburra laka wurribina warnumamalya wurrimimba-murruumura neyamina, kirruwurrakuarra kirrakina kirriyaminama mena karningbala-baba Neningikarrawara. Umba nganja ningena

ningilikanuma yangkwurrangwa kajungwa yikeningmidini-yada nakina. Umba kirruwurrakukwala kirriyangkiyama kirrakina karningma nakina-da! Akena nara-da! Nungkwurrajukwaba kirrumimbadinama wuburra wurrimimba neyaminama,” niyama nakina Jesus.

⁴⁰ Umba aburraja wurrukwala WurruBarija warnungkwarba wurribina nuwambilyuma yakwujina Jesus-manja, nuwengkirrikenuma ena-langwa ayakwa akwa neyama enuwa-wa, “Wa! Dukwa yirrimimba yarna yirrajukwaba-na?” neyama wurrakina.

⁴¹ Kembirra eneja niyama nakina Jesus, “Yawa! Akena nara kirrakina wuburra wurrimimba warningbala-murruurra Neningikarrawara. Nare-ka-da! Kirriyaminama nungkwurraja, ‘Yarningma yarna Neningikarrawara,’ kirriyaminama akena kirrikadikajungwunama! Aminakina-langwa kembirra eneja Neningikarrawara yikenilekba-jama nungkwurruwa-wa kirruwurrariya ngawa,” niyama nakina Jesus wurrumurndakakinu-wa WurruBarija warnungkwarba.

10

Jesus nakina nenikumungkakwurraja jiba

¹ Biya Jesus niyama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, “Wur-rengkirrikaja! Nuwilyaba nenungkwarba nara-manja nakina awiyebuma jiba-langwu-wa angalya ebina-langwa dawa nuwawiyebenamulangwa jiba, umba kinuwurdiya-manja engka-langwa-langwa akwa kinidirirndiya-manja biya kinawiyeba-manja arrawu-wa, nakina nenungkwarba nuwurrariye-ka nengkengmina. ² Umba nibina nenungkwarba kinawiyebenama dawa-langwa jiba-langwu-wa angalya ebina-langwa nuwawiyebena-mulangwa jiba, nakina-bina nibina nenungkwarba nenikumungkakwurraja jiba-da. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

³ “Eneja ningka-dangwa nenungkwarba kinambilyama akwudangwa ngawa dawa-manja nakina kenuminambijangajinama dawa kinawiyebeni-yada nakina nenikumungkakwurraja jiba. Kembirra eneja nenikumungkakwurraja jiba kinardijinama nakina ena-langwa jiba, kinumurndakiyengbijnama ekirra ngala-langwa. Kembirra ngalaja jiba kenakuminumiringkiname-ka ena-langwa ayakwa. Biya kinumurndakijadinama amurndakibina jiba errekbawa-da. ⁴ Kinilyengmenama nakina umba ngalaja jiba kenakiyuwarnama arija-langwa enuwa-manja, mena-baba akakirume-ka ena-langwa ayakwada. ⁵ Akena kinardijina-manja niminingka nenungkwarba, nare-ka kembirra eyuwama akina jiba enuwa-manja umba kuwangkirreyinama akina, kuwakbar.denama nakina-langwa nenungkwarba-da, mena ekikamarra-baba ayakwa ena-langwa-da,” niyama Jesus.

⁶ Jesus nenumakama ena alawudawarra jiba-langwa, akena nara karrumumiringka ayakwa wurrakina warnumamalya.

⁷ Biya ngarningka niyama Jesus aburruwa-wa, “Wurrengkirrikaja! Ngayuwe-ka ningena wuburra akina dawa jiba-langwa. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ⁸ Wurrababurna-langwa warnungkwarba wurribina nalyengmanguma adinuba-wiya ngayuwamanja, wurrakina wurrengkengmina wurruwurrariya. Ngalaja akina jiba nara karrakuminengkirrikena ayakwa aburra-langwa kembirra.

⁹ Ngayuwe-ka ningena wuburra akina dawa. Kirribina karningerribirra yikilikaja-manja arrawu-wa akina-langwa dawa nganyangwa-langwiya, yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja kirrakina, kembirra arakba nganyangwa kirrijiba akwa kenibikinama ngayuwa karningangkawura. Kembirra kirrakina yikawiyebenama akwa yikijadenama akwa yikakburranginama aninga akwa akiyakeyinama ngarruwurrakawura-ma.

¹⁰ “Wurribina wurrengkengmina, kalikajama warnikangmadingiyada akwa warnikuburrijiyada akwa warnikuwardiyada. Wurrikalya wurrakina! Umba nganja ningena ningilikenuma yangkwurrangwa kajungwa kirrababurna-langwa karniba yikambilyiyada kirruwurrangekburna kirrakina-da.

¹¹ “Ngayuwe-ka ningena ningeningaba ningenikumungkakwurraja jiba. Ningena-bina nara awaruma ningenikuminijungwa-langwa ningenikuminidirraka-langwa nganyangwa-langwa jiba.¹² Umba aburraja wurribina warnikuminuwar.duwar.da karrakwurrajinama jiba, warningingaba-ma wurrakina warnikumungkakwurraja. Nare-ka aburra-langwa amurndakakina jiba umba nibina-langwa nenungkwarba nabalija-langwa kenukwuna-mulangwa angwarnda kenubeyindena-mulangwa wurrakinu-wa warnikuminuwar.duwar.da kenuminakwurrajinama-mulangwa amurndakakina. Kembirra amandangwa karraringkina-manja wurrakina warnikuminuwar.duwar.da wurrubukwaya warnungwenimbaluba kalikaja-manja, karrilalikinama amurndakibina jiba umba kuwangkarrinama. Kembirra wurrakine-ka warnungwenimbaluba karrilarrmenama kawardeniyada awilyaba jiba umba ngalaja ebina akwala kuwangkirreyinama kawurrakerrbalinama.¹³ Wurrakine-ka aburraja kembirra warnikuminuwar.duwar.da kamarrungwayindenama karrilalikinama amurndakakina jiba mena nara-baba aburra-langwa akina.

¹⁴ “Ngayuwe-ka ningena ningeningaba ningenikumungkakwurraja jiba. Ningakakirume-ka nganyangwa jiba akwa ngalajukwaba akina jiba nganyangwa akakiruma ngayuwa-da,¹⁵ wuburre-ka Nungwarrka enejukwaba nakakiruma ngayuwa, akwa ngayuwa nganjukwaba ningakakiruma Nungwarrka-da. Kembirra nare-ka ngayuwa awaruma ningenikuminijungwi-yada jiba-langwa.

¹⁶ “Ngalaja nganyangwa akwale-ka jiba nuwambilyama eminingkamanja angalya. Ekikamarra nganyangwa ayakwa akwa nara ambaka eyuwama ngayuwa-manja. Nganja ningena kuwurramurndukwajinama amurndakakina jiba ngalajukwaba. Kembirra akine-ka jiba kuwengkirrikajama nganyangwu-wa ayakwa akwa awurrakawurrama amurndakakina kuwambilyama-da. Kembirra ngayuwa ngawa ningena ninguwilyaba-ma ningenikumungkakwurraja jiba ababurna-langwa kambilyama-da,” niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa war-numamalya.

¹⁷ Biya Jesus niyama ngarningka, “Ngayuwa kijungwunama ningena ngayabakiyaba kajungwa kenibudini-yada ngarningka. Kembirra eneja nganyangwa Nungwarrka numinilyelyingminamurra angwurra ngayuwa-langwa.¹⁸ Nara warna warningerribirra

awarduma ngayuwa umba ngayabakiyaba kilyangkuwerribikajungwunama kijungwuna-mulangwa akwa kenibudina-mulangwa ngaringka. Enena-bina ebina Nungwarrka nginumakama ningenikiyama-langwa-da,” niyama Jesus.

¹⁹ Kemberra aburraja wurrumurndakakina WarningiJudiya warnumamalya nawurrabarriyina nanggurrkiyengbeyinuma Jesus-langwa neniyengbiyuwa-mulangwa Jesus nakina Neningikarrawara ena-langwa Nungwenikba. ²⁰ Wurrukwala neyama wurrakina, “Wurramukwa-dangwa naka nenuwilyakinama enuwa-manja! Nenuwakida nakina! Miyambena-burra kinuminengkirra enuwa-wa?” neyama wurrakina. ²¹ Umba wurrukwala neyama, “A.a! Kenuwilyakina-manja wurramukwa nakina nenungkwarba, nara nakina eyengbama amukwiyadakina ayakwa! Namukwiyadakina nenungkwarba nara eningabakama nenikandiyinga menba nibina nimimba!” neyama wurrakina.

WarningiJudiya warnumamalya nawarangu-mulangwa Jesus-manja

²² Akilarrkumurdada arakba akina. Aburraja nawurramurndukwunuma WarningiJudiya warnumamalya Jirujalema-manja warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrumirumirarrngwa warningarakburakba-kiyu-wa narrukwurdurdukwardakamurruwa Neningikarrawara-langwa angalya. ²³ Eneja Jesus nilikenuma akina-langwiya alingajirra amiyerriya angwarnda-murra niyarwarnuma Neningikarrawara-langwa-manja angalya. Akineka amiyerriya emikirra Jalumuna-langwa Amiyerriya. ²⁴ Aburraja wurrakina warnumamalya nawurramurndukwunuma enuwa-manja. Biya neyama, “Ningkena ngawa yikikukwurukwunama ayakwa ningkeningamiyerra-na? Nginuminijiraba-manja nginijirrkumarnumanja amalyirra Neningikarrawara ningkeningadinuba-wiya ningkeningadinakba ningkakina, kembirra yirridirrburakina yirraja!” neyama wurrakina.

²⁵ Eneja Jesus niyama aburruwa-wa, “Ngarramakama arakba kirrakina akena nara yikuminuwerrungwur.danga nganyangwa ayakwa. Nganja ninguwar.duwar.denama warka ebina Nungwarrka nginukwama ngayuwa ningenikiyami-yada. Akine-ka warka yikakidirrburakinama ngayuwa-langwa. ²⁶ Akena nungkwurruwa nara awerrungwur.duma ngayuwa-manja mena nara-baba kirrakina nganyangwa jiba. ²⁷ Nganyangwa jiba akakiruma nganyangwa ayakwa akwa nganja ningakakiruma ngala-langwa, akwa kakaburrakiyuwarnama ngayuwa-manja. ²⁸ Akwa nganja ngayuwa kenibikinama kuwambilyiyada eningangkawura eniba akwa nari-yada kembirra eyibiyuwajuma akijungwa akwa nari-yada warningerribirra amurrakajuma akina ngayuwa-langwa. ²⁹ Nganyangwa Nungwarrka nginukwama amurndakakina jiba ngayuwa-wa. Nara wurribina wurrukwala wuburra enuwa. Nara kembirra warningerribirra amurrakajuma akina nganyangwa-langwa Nungwarrka. ³⁰ Ngayuwa akwa nganyangwa Nungwarrka yinuwiylaba-ma yinalakena,” niyama Jesus.

³¹ Kembirra ngarningka aburraja WarningiJudiya warnumamalya narrumamurndakumanga malarra kenijungwajuwi-yada Jesus-manja. ³² Akena eneja Jesus niyama, “Ningene-ka arakba ngarrawilyakajuma ababurna warka eninginingaba amurndakibina Nungwarrka

nginukwama ningenikiyama-langwa. Kembirra amiyambena-langwa warka karna yikijungwajinama makina-murra malarra?" niyama Jesus.

³³ Aburraja neyama wurrakina enuwa-wa, "Nara yarna ajungwajuma nungkuwa ningkiyama-mubaba eningaba warka ningkakina umba kijungwunama ningkiyengbinu-mulangwa awurrariya ayakwa Neningikarrawara-langwa. Ningkilyangkiyama-bu nungkuwa akwa Neningikarrawara kinalakina kinuwilyaba-ma. Akena yande-ka ningkakina ningkenumamalya!" neyama wurrakina.

³⁴ Eneja Jesus niyama, "Neningikarrawara-langwa-manja jurra nuwarrikarrijungwunama akwa neyaminama, 'Neningikarrawara niyamama, Nungkwurruwa kirrakina wuburra ngayuwa Neningikarrawara, niyamama.'"^{*} ³⁵ Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa alyangmandukwuna akwa kuwambilyama ngawa eningangkawura. Nakina-bina Neningikarrawara

neniyengbijuwama wurrumurdakakina warnumamalya wuburra enuwa Neningikarrawara, wurrumurdakibinu-wa niyengbinu-murruwa ena-langwa ayakwa arakburakba-kiya-wiya. ³⁶ Miyambena-burra kembirra yirrelekbajama ngayuwa nungkwurruwa ngarramaka-mulangwa ngayuwa ningena Ningenikuwenikba Neningikarrawara-langwa? Eningawurrariya-ma akina ayakwa nganyangwa! Nakine-ka Neningikarrawara, nakina-bina Nungwarrka nuwekbalyinuma ngayuwa akwa nginilarrkama enenu-wa angalya ningenikuminuwar:di-yada enena warka.

³⁷ Nara-manja ningena awar:duma adidirrbura warka wuburra nganyangwa Nungwarrka nuwar:denama, kembirra nara kirrakina awerrungwur:duma akwa awerrikambilyuma ngayuwa-manja. ³⁸ Umba kuwar:dena-manja ngayuwa adidirrbura warka wuburra Nungwarrka nuwar:denama, kembirra mama kirrakina nara awerrungwur:duma nganyangwa-manja ayakwa umba nganyangwa-manja warka yikuwerrungwur:denama kirrakina.

Yikuwerrungwur:denama ngayuwa-manja kajungwa yikeningmidini-yada akwa yikumumiringkini-yada ngayuwa ningambilya-mulangwa Nungwarrka-manja akwa nganyangwa Nungwarrka nambilya-mulangwa ngayuwa-manja. Nungwarrka akwa ngayuwa yinalakena-kiya yinuwylyaba-ma ngawa," niyama Jesus wurrumurdakakinu-wa WarningiJudiya warnumamalya.

³⁹ Ngarningka arngkawura-langwa warnikirndirrkiki-yada wurrakina Jesus akena eneja numarngkilyumada aburruwawanglangwa. ⁴⁰ Biya yadikina nilawurradina arakba niyakuwarrukwa adalyuma EningiJardina ebina Janjana nenumingekingambajuwa-murrumanja warnumamalya ebina-wiya akwa nambilya yakwujina.

⁴¹ Aburraja wurrababurna warnumamalya nawurrakilikena yenjerrikina Jesus-uwa akwa namakijeyinuma namurndakiyama, "Nara Janjana kiniyaminjama arrubuda umba ababurna-langwa ayakwa alyangmandukwuna-wiya yirrenumakama naka-langwa nenungkwarba," neyama wurrakina. ⁴² Kembirra arakba wurriylimberkuwarra warnumamalya wurrababurna nawerrikambilyumurra enuwa-manja.

11

Lajirida nijungwu-mulangwa

¹ Eneja nuwilyaba nenungkwarba nenimikirra Lajirida nangbilyuwadinuma. Nambilyuma nakina engemba-manja angalya Bedini-manja, aburrubukwurruwa derrkuwenikba-kiya Mada akwa Meri. ² Dakine-ka Meri dibina-murrada yingijiraba-murrada Jesus-langwa-manja alika ebina bungabungwa eningaba akwa yinginuminingburingkaka-murrada ena-langwa alika ngala-langwa-murra mamungba. Nakina-bina nerrkuwadikba ngala-langwa Lajirida nangbilyuwadinuma nakina.

³ Aburraja Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa nuwambilyuma engka-manja angalya wurrakina. Kembirra Lajirida-langwa derrkuwenikba-kiya narringilarrkama ayakwa Jesus-uwa akwa narringiyama, “Ningkumikbiyiya-dangwa, nungkwa-langwa nenumamalya nibina ningkilyelyingminama, nijungwunama-ka angbilyuwa,” narringiyama wurringalakina.

⁴ Eneja Jesus nengkirrika-manja akina ayakwa, niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Angbilyuwe-ka nenakuwardanguma nakina Lajirida, akena nare-ka ajungwuma alarruma nakina. Akine-ka angbilyuwa nenakaburrangama kajungwa kirrababurna-langwa karnumamalya yikiniyangmarngkwajini-yada Neningikarrawaru-wa, akwa ngarningka yikeningmidini-yada kirrakina ningena ngayuwa Neningikuwenikba Neningikarrawara-langwa ningarrubuda-dangwa nilyengma,” niyama Jesus wurrumurndakakinu-wa warnikabuburrakiyuwa.

⁵ Jesus nilyelyingminuma angwurra Mada-kiya-manja akwa nerrkuwarringba-manja. ⁶ Akena nengkirrika-manja ebina ayakwa nangbilyuwadinu-mulangwa Lajirida, nambilyuma ngawa yakwujina mambilyuma marringa ebina-manja angalya nambilyu-murrumanja nakina. ⁷ Biya niyama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Kwa, ngarrilikaja ngarrilawurradina Judiya-wa,” niyama Jesus.

⁸ Aburraja warnikabuburrakiyuwa wurribina ena-langwa neyama, “Nara! Wurrakina warnumamalya warningakwujina bungayindenama kabuwardenama malarra-murra. Jerriya ngawa ngarningka ningkena ningkingayindenama kilawurradinama akinu-wa angalya?” neyama Jesus.

⁹ Kembirra eneja Jesus niyama, “Kumambijangina-mulangwa mamawura akwa kumawiyebena-murruwa, akirringkinama angalya akilikaja-murrumanja akwa ngarrumilyukwa. Kilikaja-manja ningena meningilida, nara wurrakina angajuma. ¹⁰ Umba kumawiyebena-manja mamawura yimbukwa, kinilyanguwerribikajungwuna-manja Neningikarrawara yimbukwa warnikiyami-yada wurrakina, kembirra aburramba-langwa kabingajinama. ¹¹ Eneja ngakwurra-langwa nenumamalya nakina numungkwulingama marringa, akena ningena kilikajama enuwa-wa kajungwa kinumirajangajini-yada marringalangwa nakina-da,” niyama Jesus.

¹² Kembirra aburraja warnikabuburrakiyuwa ena-langwa neyama, “Kinumungkwula-manja nakina, kinenibudinama kineningabadinama-ka,” neyama. ¹³ Nalyangkiyamama Jesus niyengbinuma nakina numungkwulingama-bu meningiyanda

marringa nakina Lajirida. Akena eneja Jesus neningma arakba nakina Lajirida nijungwuma.

¹⁴ Kemberra Jesus nenumungkidirrburaka arakba wurrumurndakakina warnungkwarba akwa niyama aburruwa-wa, “Lajirida nijungwuma arakba, ¹⁵ akena mama nara ningibina ngayuwa kambilya yakwujina akini-yada ngawa nijungwu-manja nakina nenungkwarba umba eningaba akina, kajungwa nungkwurruwa yikuwerrikambilyiyada ngayuwa-wa. Kwa, ngarrilikaja arakba enuwa-wa,” niyama nakina.

¹⁶ Eneja kemberra nuwilyaba nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa nenimikirra Damija, nenumaka ayakwa wurrumurndakibinuwawurrukulwa-wa warnungkwarba. Nakine-ka nuwilyakama ambilyuma-kiya ekirra, Damija akwa Didimija. Akine-ka ekirra Didimija neyaminama “Nenirukwularreyinuma duwilyabama-langwa dirndarringba muwilyabama-manja ngawa mamawura,” neyaminama akina. Nakine-ka Damija niyama, “Kwa, ngarruwurrakilikaja nakanjanja Numikbiyiya-dangwa ngakwurruwa, kajungwa akijungweyiniyada ngarruwurrakidirrbura enuwa-manja,” niyama nakina.

Jesus nenilirakuwerringekburaka-mulangwa Mada-kiya-manja

¹⁷ Biya nalikena arakba Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa Bedini-wa, biya neyar.da wurrakina yakwujina. Aburraja wurrukwalawarnumamalya wurruminakina angalya nenumaka Jesus-manja nenakumarnu-mulangwa nenumadangkwa medirramanja arrawa. Mabiyarbuwa arakba marringa nambilyumana nakina yakwujina. ¹⁸⁻¹⁹ Aburraja wurrababurne-ka warnumamalya namurndakilikenuma Jirujalema-langwa Bedini-wa. Akina angalya Jirujalema nara awilyikerra Bedini-langwa, umba awarrngkakwudangwa akina. Kemberra namurndakilikenuma yadikina Bedini-wa narrawerringekburakama wurringalakina-kiyawaurringidarringka-kiya, nijungwu-mulangwa nerrkuwarringba.

²⁰ Ngalaja Mada yingengkirrika-manja dakina nakina Jesus nubukwaya nilikenuma aburrunguwa-wa, yingilikena arakba yinginukwurukwa. Umba ngalaja Meri yingangmakwulala dakina alikiranmanja arrawa. ²¹ Kemberra yingiyama Mada Jesus-uwa, “Karukwa! Yelakwa kambilyu-manja ningkena, nara-maka ningena kijungwuna,” yingiyama. ²² “Akena nganja ningeningma aduwaba kiniyengkilabajamanja nungkuwa ningkakina eningerribirra ebina kingayindenamanja nungkuwa, kemberra nakina Neningikarrawara kenukwunamanungkuwa ningkakina aduwaba,” yingiyama.

²³ Eneja niyama Jesus Mada-wa, “Nerrkuwena nungkwa-langwa kinumirajanganama kinenibudinama nakina,” niyama Jesus nangamaka.

²⁴ Ngalaja yingiyama, “Ningeningma ningena kinenibudinama nakina, akena nara aduwaba umba ambaka-murrumurra mibinamanja meningarija-langwa-manja mamawura kawarumajungwunamurrumanja wurribina warningma-murrumurra nakina Neningikarrawara,” yingiyama dakina Mada.

²⁵ Eneja Jesus niyama kemberra ngaluwa-wa, “Ngayuwe-ka ningena ningibina kenibikinama kirrakina yikambilyiyada karniba karningangkawura. Mama karningerribirra karnumamalya yikijungwunama umba yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja,

kembirra kirrakine-ka karniba yikambilyama karningangkawura. ²⁶ Nara karnumawurrina arukwulyuwakama alikama kirreyebijeba ambilyuma Neningikarrawara-langwa kirrakina umba karniba karningangkawura yikambilyama yikuwerrikambilya-manja ngayuwa-manja. Nungkwaja ningkeningma ena ayakwa?" niyama Jesus ngaluwa-wa.

²⁷ "Yawe-ka, Ningkumikbiyiya-dangwa," yingiyama ngalamba-langwa. "Amandangwa ningeningma nungkuwa ningkakina ningkibina yiminijirabama yijirrkumarnuma amalyirra Neningikarrawara ningkeningadinuba-wiya ningkeningadinakba, ningkibina nenikilarrka enenu-wa angalya, Ningkenikuwenikba ningkakina-da," yingiyama Mada Jesus-uwa-da. ²⁸ Biya kembirra yingilawurradina dakina arakba angalyu-wa akwa nangardija derrickuwadikba-wa yingijiraka ayakwa nangamaka ngaluwa-wa akwa yingiyama, "Naka arakba Numikbiyiya-dangwa niyar.duma. Ngingingayinduma nakina kiniyengbinama ayakwa nungkuwa-wa," yingiyama.

²⁹ Ngalaja Meri yingengkirrika-manja dakina akina ayakwa, yingumirajanga dakina biya yingenjirrikaja yingilikena Jesus-uwa yinginukwurukwa.

³⁰ Eneja nakina Jesus ambaka nambilyuma ngawa ebina-manja angalya yinginakburranga-murrumanja Mada lukwakwa mamurukwa-manja. ³¹ Aburraja warnumamalya wurribina naringawerringekburaka-murrumurra Meri-manja ebina-manja alikira, naringarringka dakina yingilikenuma yingenjirrikenuma erreku-wa. Nalyangkiyama yingilikena-bu medirra-wa dakina dadikungwadi-yada yakwujina angwada. Kembirra naringayuwarna dakinu-wa.

³² Ngalaja Meri yinginirringka-manja dakina Jesus, yingabuluwendinga enuwa-manja akwa yingiyama, "Ngeniyerriya! Yelakwa kambilyu-manja ningkena, nara-maka nganyangwa nerrkuwarrka kinijungwuna," yingiyama.

³³ Eneja Jesus nangarringka Meri yingungwadina dakina, akwa wurrukwalu warnumamalya aburrajukwaba biya nakine-ka nenikbar-rngajuwama nakinu-wa nuwerrikawarriyadinuma. ³⁴ Niyama nakina, "Nga-manja kinakumarnuma nenumadangkwa?" niyama. Aburraja neyama, "A! Angakuba! Kwa likaja kumarringkini-yada medirra nungkwabakiyaba," neyama.

³⁵ Kembirra enejukwaba Jesus nungwadina-da.

³⁶ Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya nenirringka-manja Jesus nungwadina-manja enejukwaba, namakijeyinuma wurrakina. "Kwuja!" neyama wurrukwala. "Amandangwa nilyelyingminu-mubaba nakina nenumamalya," namurndakiyama.

³⁷ Umba wurrukwalu neyama, "Nenumeningabakama Jesus nimimba-langwa menba-na? Kembirra keneningabaka-maka naka Lajirida-da nari-yada kinijungwuna-da," neyama.

Jesus nenumirajangajuwa-mulangwa Lajirida-manja

³⁸ Kembirra eneja Jesus nuwerrikubarrngwarrngwadinume-ka nakina ngawa. Niyar.da arakba mibina-manja medirra numudidikajungwunu-murrumanja adirrunngwarna-murra angwarnda. ³⁹ Kembirra nenumaka Jesus wurrukwalu-wa

warningkwarba akwa niyama, “Wurrijirena akina angwarnda medirra-langwa,” niyama. Ngalaja Mada yingiyama enuwa-wa, “Kardi! Numbingajame-ka makina medirra. Nakine-ka nenumadangkwa nambilyuma yakwujina arrawa medirra-manja mabiyarbuwa arakba marringa,” yingiyama dakina.

⁴⁰ Kembirra eneja niyama Jesus ngaluwa-wa, “Yirramakama arakba ngayuwa nungkuwa-wa, kuwerrikambilya-manja nungkuwa ngayuwa-wa aduwaba, kembirra kiringkinama akina arrubuda-dangwa Neningikarrawara-langwa,” niyama Jesus Mada-wa. ⁴¹ Kembirra aburraja wurrukwalu warningkwarba narrirnjirrkwajuwa ebina angwarnda medirra-langwa. Umba nungwundikadinga arakba Jesus karrawaru-wa akwa niyama, “Ngeniyerriya Ngangwa, ngarreyangmarngkwajinama menababa ningkengkirrikenuma ayakwa nganyangwa aduwaba. ⁴² Ningeningme-ka ningena ningkakina ningkengkingirrikajama ngayuwa-wa, akena ebina ayakwa ningarraminiyengbinuma warna warnumamalya yelakwa nuwengkirrikajama. Ninyengbinuma akina kajungwa kuweningmidini-yada warna yilarrka-mulangwa nungkuwa yangkwurrangwa ningena,” niyama Jesus Nungwenikbawa Neningikarrawaru-wa. ⁴³ Biya nijerrukwa-manja arakba, nardanguma nakina. “Lajirida...wu! Kwa jadiya...wu!” niyama.

⁴⁴ Eneja nijungwu-murrada nibina nijadinga kembirra medirra-langwa-da. Ena-langwa ayarrka akwa alika namurndakeyukumurndijajungwunuma ngawa dumbala-murra, akwa nenumadangkwa akwa ngawa aringka. Umba niyama Jesus nenumaka wurrukwalu-wa warningkwarba, “Wunuminumurndakaburawakina dakina dumbala akwa wunilarrkiya enilikaja arakba,” niyama Jesus aburruwa-wa.

Nenuminilyelyimbukweyinu-mulangwa warnikuwardi-yada Jesus

⁴⁵ Aburraja warnumamalya wurribina naringangarranguma Meri-wa nenirringkama niyama-mulangwa Jesus. Kembirra arakba wurrababurna nawerrikambilyuma enuwa-manja wurrakina, ⁴⁶ umba wurrukwalu nalawurradinuma angerriba WurruBariju-wa warningkwarba akwa nenumumakinuma niyama-mulangwa Jesus wurrumurndakakina-manja warningkwarba. ⁴⁷ Kembirra arakba aburraja wurrarumuruma WurruMinida akwa WurruBarija warningkwarba narrawurramurndukwama WarningiJudiya wurrububungkawa akwa namurndakambarringa ayakwi-yada akwa neyama, “Kwuja! Niyaminjamarrkinama nakina amukwiyadakina arrubuda? Akiyamarrkinama kembirra ngarna-na? ⁴⁸ Umba akiyaminjamina-manja ngawa ngarna nara-manja angwanjajuma nakina, kembirra wurrababurna-langwa warnumamalya kawerrikambilyama arakba enuwa-manja. Kembirra aburraja WarningiRawuma wurrububungkawa kalikajama wurrakina karruburrijinama Neningikarrawara-langwa angalya akwa ngakwurruwa-mulangwa,” neyama wurrakina.

⁴⁹ Wurrumurndakakina-langwa WurruMinida, eneja nuwilyaba naruma nubungkawa NuMinida nenimikirra Kayubaja. Akwa niyama nakina wurrumurndakakinu-wa, “Kirrumurndakeyina karnumamalya karningarngkama-wiya! ⁵⁰ Umba enena-bina

eningaba-da! Wurruwilybaba-ma warnumamalya akabumini-jungwunama ngarruwurrakwulyumida-langwa ngarnumamalya, kajungwa nari-yada WarningiRawuma wurrubungkawa aburrijuma ngarrilyimberrkwulyumida-langwa ngarnumamalya. Kirreningbalidinamurra-bina?" niyama nakina Kayubaja. ⁵¹ Nara nakina kiniyengbina enabakiyaba umba Neningikarrawara nenung-wurrkumambambijuwama amurndakakina ayakwa nenikiyengbi-yada mena-baba akini-yada ngawa nakina naruma nubungkawa NuMinida nilyingama. Umba Neningikarrawara nenumakama enuwa-manja Jesus nenikuminijungwi-yada wurrababurna-langwa WarningiJudiya ⁵² akena nara yimbukwa WarningiJudiya-langwa aminijungwuma umba wurruwurrakwulyumida-langwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya engka-langwa iya engka-langwa angalya wurruwurrakawura-ma kuwambilyi-yada.

⁵³ Kembangirra yadikina arakba aburraja WarningiJudiya wurrubungkawa nenuminilyeyimbukweyina warnikuwardi-yada Jesus. ⁵⁴ Aminakina-langwa kembangirra eneja Jesus nara nabilyerra kinilikena yenjerrikina Judiya-wa umba nilikena erribaja eyukwujiyu-wa angalya engembu-wa Yibureyima. Akine-ka angalya nuwambilyuma akwudangwa alarrkingburingka. Nakina ngawa nambilyuma yakwujina aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa.

⁵⁵ Biya nuwakwudangwudina arakba warnikambarrangi-yada warnikilarrmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwa-langwa kajungwa warnikiyakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma wurribinu-wa nawurrakijadangu-murruwa Yijiba-langwa. Aburraja kembangirra wurrababurna-langwa WarningiJudiya warnumamalya nawurrakilikenuma eminingka-langwa iya eminingka-langwa angalya nawurrumurndukweyina yenjerrikina Jirujalemu-wa kajungwa kararrkajungwuni-yada arakba adinakba warnikambarrangi-yada akina. ⁵⁶ Wurrakine-ka arakba nenuminaburangkeyinume-ka Jesus-ua. Nawurrumurndukweyina arakba Neningikarrawara-langwa-manja angalya akwa namakijeyinuma wurrakina, "Kwureya! Dukwa kinilikaja nakina yangkwurrangwa enenu-wa Akwurungkuwarrukwa, dukwa nara-da!" namurndakiyama wurrumurndakakina.

⁵⁷ Aburraja wurrumurndakakina wurrarumuruma WurruMinida akwa WurruBarija warnungkwarba narramakama warnumamalyu-wa akwa neyama, "Karningerribirra karnumamalya yikinirringkina-manja Jesus, kwa yikeningmikina yikilikaja yikumakina kajungwa yikinumi-yada kembangirra nakina," neyama wurrakina.

12

Meri yingi-jirabama-langwa bungabungwa Jesus-langwa-manja alika

¹ Bi...ya mamangbala muwilyaba marringa numakwudangwudinuma arakba warnik-ambarrangi-yada warniki-larrmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwa-langwa kajungwa warniki-yakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma. Eneja arakba nakina Jesus ni-lawurradinuma erribaja Bedini-wa ebinu-wa angalya nenu-warumajuwamurru-wa

nen-enibikamurru-wa Lajirida. ² Aburraja wurrakina nenumin-akumarna arakba adinakba aninga Jesus-langwa. Enejukwaba nakina Lajirida n-ambilyumurra yakwujina aburruwa wurrukwala warnikaburrakiyuwa Jesus-langwa. Biya ne-yebukeyinuma wurrakina wurruwurrakawura-ma umba ngalaja dakina Mada yingilyilyanguma amurndakibina aninga aburruwa-wa.

³ Kembirra ngalaja Meri yingu-manga ebina akwulyubena bungabungwa yingu-beyindanguma aminoruma angwarnda eyukwujiya-ma budila akwa yingi-jiraba akina Jesus-langwa-manja alika. Kembirra yinginumini-ngburingkakama ngala-langwa-murra mamungba akwa nuw-angkarrkwulyuwakenuma ne-ngbajuma eningaba arrawa alikira-manja.

⁴ Eneja nakina Judija NeningiKariyada, nibina nuwilyaba nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa, nibina neniku-kwi-yada Jesus wurrumurndakibinu-wa wurrububungkawa warniku-wardi-yada, ni-yama nakina aburruwa-wa, ⁵ “Miyambena-burra nara yika-kwa wurrumurndakangabu-wa akina bungabungwa kajungwa yiku-meni-yada adirrunwarna angwarnda akwa yika-kwuni-yada wurribinu-wa warningmalyingmalyingma warnumamalya?” ni-yama nakina. ⁶ Akena nakina Judija nu-marrungwayindangumurra wurrakina warningmalyingmalyingma warnumamalya umba numawilyuwilyakama mibina meningangwarnda beka enuwa-manja. Akwali-yada n-angkangmaduma angwarnda ena-langwi-yada. Ni-yamama-langwa amurndakibina, kembirra nakina ni-yengbinuma amurnadakakina ayakwa-da.

⁷ Eneja kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Nga-lalika daka! Ena yingu-minambambilyuma eningadinakba bungabungwa kangumini-lyungkweni-yada nganyangwa-manja ningenumadangkwa kijungwa-manja ngayuwa. ⁸ Nganja ningena nara ambilyinguma arngkababurna-langwa nungkwurruwa-manja umba wurrakina warningmalyingmalyingma warnumamalya kuw-ambilyamurra arngkababurna-langwa nungkwurruwa-manja,” ni-yama Jesus-da.

Nenumini-lyelyimbukweyinuma-langwa warniku-warda-langwa Lajirida

⁹ Aburraja wurrababurna warnumamalya WarningiJudiya nuw-engkirrikenuma Jesus ni-yar.duma-langwa Bedini-manja arakba biya kembirra aburrajukwaba nawurraki-likenuma yenjerrikina Bedini-wa. Nara warniki-rringki-yada yimbukwa nakina Jesus umba enejukwaba nakina Lajirida warniki-rringki-yada nibina-murrada nenu-warumajuwa-murrada nen-enibika-murrada Jesus. ¹⁰⁻¹¹ N-enibudinuma-langwa ngarningka nakina Lajirida, kembirra wurrumurndakakina warnumamalya na-werrikuwaranguma wurrarumuruma-langwa WurruMinida umba na-werrikambilyuma Jesus-manja. Kembirra aburraja wurrumurndakakina WurruMinida ne-yawijamama akwa nenumini-lyelyimbukweyinuma warniku-warda-langwa nakina Lajirida.

Jesus ni-likenuma-langwa Jirujalemu-wa dangki-murra

12 Mingki-yada arakba makina mamawura, aburraja wurribina wurrababurna warnumamalya nawurraki-likenu-murrumurra Jirujalemu-wa warnik-ambarringi-yada akina-manja Akwurungkuwarrukwa, nuw-engkirrika ni-likenuma-langwa Jesus enejukwaba akinu-wa angalya. ¹³ Kembirra nenunumdaku-manga yilyarra yinumawarruwalya warniku-warriji-yada ayarrka-murra akwa nawurraki-likena nenu-kwurukwa enuwa-wa. Ne-yangkuwarumajungwunuma wurrakina enuwa-wa akwa ne-yama, “Yirre-yangmarnkwajina yirra-langwa Ningkumikbiyiya-dangwa! Yirre-yangmarnkwajina ningkibina ngini-larrkama yangkwurrangwa Neningikarrawara! Ngeni-yangmarnkwajina Nubungkawa NgarningiYijireyila-langwa!” ne-yama wurrakina.*

¹⁴ Eneja Jesus nang-akburranga duwilyaba dangki akwa niri-jawudija dakina-manja. Ni-yamama nakina Jesus ebina-langwiya ayakwa nuw-arrikarrijajungwunuma-langwiya arakburakba-kiya Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ngarraku-makinama akina ngakwurruwa-wa akwa ne-yaminama, ¹⁵ “KarningiJirujalema karnumamalya, nara akbar.duma! Umba kwuja! Wuni-rringka nubukwaya ni-likajama nungkwurra-langwa nubungkawa dangki-murra,” ne-yaminama akina ayakwa.* ¹⁶ Adinuba-wiya aburraja Jesus-langwa warnikabuburrakiyuwa narr-angkungkuwabijuwa amurndakakina ayakwa kinu-bungkawadinama-langwa Jesus akwa ni-likenuma-langwa dangki-murra. Akena ambakamurra nu-warumajungwunu-manja Jesus ni-jungwunuma-langwa mabiyakarbiya mamawurakembirra nuw-eningmidinuma arakba amurndakakina ayakwa ebina nuw-arrikarrijajungwunuma-langwa enuwa-langwa akwa ngarningka amurndakakina ne-yamama-langwa akina-langwiya ayakwa. ¹⁷⁻¹⁸ Miyambena-burra wurrakina wurrababurna warnumamalya nawurraki-likena nenu-kwurukwa Jesus-uwa? Wurrakina nawurraki-likenuma yenjerrickina mena nuw-engkirrikenuma-baba Jesus n-ardanguma Lajirida medirra-langwa akwa nen-enibikama. Kembirra narra-makama narri-yarrkbalijuwama wurrukwala-manja warnumamalya akina-langwa arrubuda ni-yamama-langwa Jesus. ¹⁹ Kembirra aburraja WurruBarija warnungwarba na-werrikawarriyadinuma na-makijeyinuma akwa ne-yama, “Kardi! Ne-yamarrkinama-bina warna? Kwuja! Wurrangkwulyumida-langwa warna arakba neni-yuwarnama enuwa-wa! Ngarne-ka ngakwurruwa ngarri-lyangmuridinama nara e-yamama!” namurndaki-yama wurrakina.

Nenumin-andeyuma-langwa Jesus-uwa wurrukwala WarningiJudiya-ma warnumamalya

²⁰ Aburraja wurruwurrakwulyumida-langwa warnumamalya emingingka-langwa iya emingingka-langwa angalya nawurraki-likenuma Jirujalemu-wa warnik-ambarringi-yada warniki-larrimi-yada emeba akina-langwa Akwurungkuwarrukwa warniki-yakuwerribiki-yada WarningiJudiya-langwu-wa wurrarumuruma. Wurrukwala wurrakina WarningiJudiya-ma warnumamalya. ²¹ Umba eneja nibina-murrada Biliba n-ambilyuma yakwujina ebina-manja angalya eyukwujiya-manja Bejeda-manja Keliliya-manja, nakina yakwujina

* 12:13 Emeba 118:25,26 * 12:15 Jekaraya 9:9

enejukwaba. Aburraja wurrumurdakibina WarningiJudiya-ma warnumamalya na-likenuma Bilibu-wa akwa ne-yama enuwa-wa, “Wayi! Nungkuwa! Yarne-ka yini-ngayindenama yikini-rringkinama Jesus!” ne-yama wurrakina. ²² Kembangirra Biliba ni-likena nenu-maka Endiruwa-manja akwa wunalakina ngawa neni-likena akwa nenu-maka Jesus-manja.

²³ Eneja Jesus ni-yama wurrumurdakakinu-wa warnumamalya, “Na-darrbudinama arakba ena adinuba ebina yikenumin-abilyerrikinamurra Neningikarrawara nungkwurraja ngayuwa-bina ningena ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma, ningibina ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. ²⁴ Wurr-engkirraja! Ebina wuburra-kiya awilyaba amaninga amadidira na-lungkuwabijjungwuna-manja ajiringka-manja, kembangirra nuw-eyebirredinama ebina eningarrawa umba na-lingbijanginama akwa na-lungkuwarringinama akwa ababurne-ka amadidira nuw-arrangbijeyinama. Ebina eningadinuba-wiya amadidira nuw-eyebirredinama akwa arakba na-jungwunama. Akena nara-manja a-lungkuwabijjungwuma akina ajiringka-manja, akwa kuw-ambilya-manja engburingka, kembangirra nara a-lungkuwarruma akwa arrangbijajuma ababurna amadidira umba awilyaba-ma yimbukwa amadidira aminakwukawura kuw-ambilyama. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ²⁵ Kirribina karningerribirra nara-manja amin-engkirrikama wurrukwalu-wa umba yiki-lyelyingmajungwuna-manja nungkwurrabakiyaba-langwa, kembangirra nara karniba ambilyuma karningangkawura. Umba yikumini-yakuwabijjungwuna-manja akwa yikamini-yakuwerribikajamanja wurrukwala-langwa, kembangirra karniba yik-ambilyama karningangkawura. ²⁶ Kirribina karningerribirra yiki-ngayindenamanja ngayuwa ningubungkawa nungkwurra-langwa, kembangirra kirrakina nganyangwa karnikuminuwar.duwar.da akwa yiki-yuwarnama ngayuwa-manja kajungwa ngayuwa-manja yik-ambilyiyada ababurna-manja angalya ki-likajamurra-manja ngayuwa. Akwa eneja Nungwarrka yikeni-kbarrngajinama karningerribirra kirribina yikumini-war.denama warka nganyangwa,” ni-yama Jesus.

Jesus numini-yengbijjungwunuma-langwa neniki-jungwi-yada

²⁷ Biya Jesus ni-yama ngarningka wurrumurdakakinu-wa warnumamalya, “Ki-yamarrkinama ningena? Ninguerrikubarrngeka ningena arakba. Kinu-makina ningena Nungwarrka nariyada a-lyanduma. Akena mama akina! Aminakina-langwababa ningena ningi-likenuma yangkwurra-gwa ningeni-yamiyada. ²⁸ Ngangwa, wurra-dirrburakina wurrumurdakeyina-manja warnumamalya ningkarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningki-lyengma,” ni-yama nakina Jesus. Kembangirra ngalaja akina amayakwa Nungwenikba-langwa ne-yengbina angaluba karrawara-langwa akwa ne-yama, “Ngayuwa arakba ningarra-dirrburakama akwa ngarningka ngawa ka-dirrburakinama nganja ningibina ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma,” ne-yama akina amayakwa. ²⁹ Umba aburraja wurrumurdakakina warnumamalya nuw-engkirrikenuma akina amayakwa angaluba karrawara-langwa. Yibilyibilyabu na-lyangkiyama aburra wurrukwala umba aburraja wurrukwala

nenikumamurikaja-bu Neningikarrawara-langwa ni-yengbinumurra Jesus-uwa na-lyangkiyama wurrakina.

³⁰ Eneja kembirra Jesus ni-yama wurrumurdakakinu-wa warnumamalya, “Akina ebina amayakwa nara kakumini-yengbina ngayuwa-langwa umba nungkwurruwa-langwa kirrakumini-yengbinuma,” ni-yama nakina. ³¹ “Ngalaja arakba na-darrbudinama ena yikenilekbajama-langwa nakina Neningikarrawara nungkwurruwa-wa kirrababurnu-wa akwa ngawa kin-ambilyama-langwa neningarrubuda-ma nibina nubungkawa enena-langwa angalya akwa angkwulyumida-langwa. ³² Kabu-wurdijina-manja wurrakina ngayuwa enena-langwa angalya, kembirra nganja ningena k-angkiyirenama wurrababurna-langwa warnumamalya eminingka-langwa iya eminingka-langwa angalya nganyangwi-yada,” ni-yama Jesus. ³³ Jesus ni-yengbinuma akina ayakwa kajungwa warnumamalya kuw-eningmidini-yada adinakba enuwa-langwa nenikumini-jungwa-langwa wurrababurna-langwa warnumamalya ka-mambalinamurra-manja eka.

³⁴ Aburraja kembirra wurrumurdakakina warnumamalya namin-andabumeyinama akwa ne-yama Jesus-uwa, “Neningikarrawara-langwa-manja ayakwa nuw-arrikarrijajungwunama ngarrakumakinama nakina kin-ambilyama neniba neningangkawura nibina nenumini-jirabama neni-jirrakumarnuma amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba. Kembirra ki-yamarrkinama nungkuwa kabu-wurdijinama ningkakina yadada, ningkibina-murrada ningki-rukwularrinu-murrada enena-manja angalya? Ningki-yamarrkinama ningkakina ningki-yengbijajungwunama ningkenimikirra ningki-rukwularrinama enena-manja angalya?” ne-yama wurrakina.

³⁵ Kembirra eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Ngayuwa ningena Ningenikilarrkabarraka ningibina-murrada ngarramin-abilyerrikinama Neningikarrawara-langwa nungkwurruwa-manja akeni ning-ambilyama nungkwurruwa-manja arngkidarrba yimbukwa. Yiki-likaja-manja karningerribirra alarrumur.dalangwiya, kembirra yik-angkuwabijinama karniki-lika-langwa dirrbura kirrakina. Yik-angkuwabijinama alyangmandukwuna ayakwa Neningikarrawara-langwa umba yiki-yaminama ngawa awurruwurrariya. Kembirra ning-ambilya-wiya ningena Ningenikilarrkabarraka nungkwurruwa-manja, yiki-likajama nganyangwa-manja akilarrkabarraka kajungwa yiku-miringkini-yada dirrbura Neningikarrawara-langwa akwa nari-yada akina alarrumur.da akburranguma nungkwurruwa-manja kirri-yaminamina-wiya awurruwurrariya. ^{36a} Ning-ambilya-wiya ngayuwa nungkwurruwa-manja, yiku-werrikambilyama ngayuwa-manja ningibina Ningenikilarrkabarraka kajungwa nungkwurramba-langwa yiki-yamini-yada wuburra karnikilarrkabarraka wurrukwalu-wa warnumamalya warniku-miringki-yada dirrbura Neningikarrawara-langwa,” ni-yama Jesus.

WarningiJudiya warnumamalya wurrubina nara ka-werrikambilya Jesus-manja

36b Ni-jerrukwama-langwa ayakwa Jesus, kembirra ni-lalika akina angalya Jirujalema umba n-abuwarrkajungwa wurrumurdakakinalangwa warnumamalya warningakwujina. 37 Mame-ka nakina Jesus ni-yamama ababurna arruburrubuda neni-rringkamurra-manja wurrumurdakakina warnumamalya, akena nara ngawa ambaka wurrakina ka-werrikambilya enuwa-manja, 38 kajungwa akina ayakwa ka-lyangmandukwunadini-yada ebina n-arrikarranguma arakburakbakiya nakina nenikumakumaka Neningikarrawara-langwa ayakwa nenimikirra Ajaya. Akine-ka ayakwa ne-yaminama, “Karukwa! Yikabuminu-werrungwur.danguma yirra-langwa ayakwa! Akena nara wurribina-da! Akwa nungkwaja nungkuwa ningkarramin-abilyerrikama nungkwa-langwa arrubuda! Akena nara ngawa wurribina-da!” ne-yaminama akina ayakwa.* 39 Wurrakina ngawa nara ka-werrikambilya mena ni-yengbinuma-baba Ajaya ngarningka engka awilyaba ayakwa. Akine-ka ne-yaminama, 40 “Neningikarrawara nenuminu-mimbakama aburra-langwa menba, akwa nenumini-lyangbudirrkama aburra-langwa aringka, kajungwa karr-angkuwabijuwiyada aburra-langwa-murra menba akwa nariyada karru-mumiringka aburra-langwa-murra mangma. Umba Neningikarrawara ni-yamama, ‘Ngayuwa arakba ningi-yengbinuma akina ayakwa, kajungwa nari-yada a-lyangbulawurraduma wurrakina ngayuwa-wa, akwa nari-yada eningabakama aburruwa-manja,’ ni-yamama Neningikarrawara,” ne-yaminama akina ayakwa Ajaya-langwa. Aminakina-langwa ayakwa kembirra wurrakine-ka warnumamalya nara ka-werrikambilya Jesus-manja.* 41 Miyambenaburra ena Ajaya ni-yengbinuma? Dukwa nenu-marngkirringkama-baba Jesus narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma. Kembirra nenumini-yengbinuma enuwa-langwa.

42 Kada wurrumurdakakina WarningiJudiya wurrububungkawa wurrababurna-langwa nenumini-yarrkuwaranga Jesus. Nara-da! Umba aburraja wurrukuala na-werrikambilyuma enuwa-manja akena nara ke-yengbina abilyerra enuwa-langwa, mena nuw-akbar.danguma-baba wurrakina WurruBarijlangwa warnungkwarba. Wurrumurdakakine-ka WurruBarija warnungkwarba narra-makama adinakba warnumamalyamanja nari-yada a-werrikambilyuma enuwa-manja. Akena ka-werrikambilya-manja warningerribirra enuwa-manja, kembirra wurrumurdakakina WurruBarija warnungkwarba kaminangkirreyinama amurdakakinalangwa jinikakwa kajungwa nari-yada e-yangmarngkwajuma Neningikarrawaru-wa yakwujina. 43 Akwa ngarningka wurrakina WarningiJudiya wurrububungkawa narra-ngayindanguma wurrumurdakakina warnumamalya nariyada kuw-engkirrikena Neningikarrawaru-wa neniku-werrungwur.diyada aburruwa-wa umba karra-werrungwur.deni-yada angwurra aburruwa-manja.

Jesus-langwa ayakwa ka-lyangkarrngajungwunama-langwa ngakwurruwa-wa

44 Eneja Jesus ni-yengbina ni-yangkuwarumajungwunuma akwa ni-yama, “Kirribina karningerribirra yiku-werrikambilya-murruurra ngayuwa-manja, nara yimbukwa ngayuwa-manja a-werrikambilyuma kirrakina umba ngarningka Nungwarrka-manja yiku-werrikambilyama, nibina ngini-larrkamurra-manja ngayuwa yangkwurrangwa. 45 Yiki-rringkina-manja kirrakina ngayuwa-wa, kembirra yikini-rringkinama enejukwaba nibina ngini-larrkama ngayuwa. 46 Nganja ningena Ningenikilarrkabarraka ningibina ningi-likenuma enenu-wa angalya kajungwa karningerribirra-langwa kirribina yiku-werrikambilya-murruwiya ngayuwa-wa nari-yada alarrumurda-manja ambilyuma kirrakina yiken-angkuwabijini-yada Neningikarrawara umba alarradada-langwiya yiki-likaji-yada yikinu-miringkini-yada enuwa-manja.

47 “Umba kirrumurdakibina yik-engkirraja-murruwiya nganyangwa ayakwa yikumini-yarrkuwurrena-manja akina, nara nganja kembirra a-lekbuma nungkwurruwa-manja. Nara ngayuwa ningena ki-likena ningeniki-lekbi-yada kirrakina umba ningi-likenuma ningena ningenik-enibiki-yada kirrilyimberrkwulumida-langwa karnumamalya engka-langwa iya engka-langwa angalya. 48 Umba arrkala ngalaja ngarningka ambaka awilyaba yikaki-lekbajama kirribina yiku-warenama akwa yikumini-yarrkuwurrenama nganyangwa ayakwa. Amurdakibina ayakwa ningi-yengbinuma-langwa ngayuwa, akina-bina kalyangkarrngajungwunama ka-lawurradinama nungkwurruwa-wa akwa yikaki-lekbajama meningarija-langwa-manja mamawura kini-lyanguwerribikajungwuna-manja Neningikarrawara karningabamurrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. 49 Akina-bina amandangwa alyangmandukwuna mena nara-baba ki-yengbina ngayabakiyaba umba ebina yimbukwa Nungwarrka nginu-makama-langwiya ningeniki-yengba-langwa, akina-langwa-bina kembirra ningi-yengbinuma, nakina nibina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa. 50 Ningeningma ningena amurdakibina ayakwa nginu-makama-langwa Nungwarrka ngayuwa-manja, yiku-werrungwurdena-manja amurdakibina-manja, kembirra yiken-enibikinama nakina karningangkawura yik-ambilyi-yada kirrakina. Aminakina-langwa-bina ebina ababurna-langwa ningi-yengbinama-langwa, akina-bina Nungwarrka nginu-makinama ngayuwa-wa ningeniki-yengbi-yada,” ni-yama nakina Jesus.

13

Jesus nenumin-ajirranguma-langwa alika ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa

1 Muwilyaba-ma arakba num-akwudangwudinuma makina mamawura warnik-ambarringi-yada warniki-larrmi-yada emeba WarningiJudiya warnumamalya Akwurungkuwarrukwalangwa kajungwa warniki-yakuwerribiki-yada aburra-langwu-wa wurrarumuruma. Eneja arakba Jesus neningma nakina nadarrbudinuma neniki-lalika-langwa enena angalya umba neniki-likiyada Nungwenikba-langwu-wa angalya. Ni-lyelyelyingminuma

nakina wurrababurna-langwa wurrumurdakibina neni-yuwarnu-murumurra enuwa-manja enena-manja angalya akwa ni-lyelyingminuma nakina neningangkura yanda-langwa ni-jungwunuma.

² Kemberra num-awiyeba-manja mamawura, Jesus akwa ena-langwa warnikaburrakiyuwa ne-yebukeyina aninga wurruwurrakawurama. Akena nara-wiya ambaka kuw-alyubarina aninga wurrakina, eneja arakba nakina Namukwa nenu-kwudirrka Judija nibina nenikuwenikba Jayumuna NeningiKariyada-langwa, kajungwa kenukwi-yada Jesus wurrumurdakakinu-wa wurrubungkawa kenuwardangi-yada nakina.

³ Eneja Jesus neningma arakba nakina nenu-bungkawakama-langwa Nungwenikba angkwilyumida-manja. Akwa ngarningka neningma ni-likenuma-langwa nakina angaluba Neningikarrawara-langwa akwa neniki-lawurrada-langwa yenjerrikina ngarningka enuwa-wa. ⁴ Nuw-alyubarinu-wiya ngawa wurrakina akina aninga, Jesus nu-mirajanga akwa nang-abuwaraka dadingikarrawara dumbala umba ngarnumadangkwa dumbala n-abaldamura dawula-murra. ⁵ Kemberra ni-jiraba akungwa marumu-wa damba-langwu-wa mamurdakijika akwa nenumin-ajirranga alika ena-langwa-langwa warnikaburrakiyuwa wurruwilyuwilyaba-wiya-langwa akwa nanga-rndirrk dibina-murrada dumbala n-abaldamurinum akwa nenumini-ngburingkaka aburra-langwa alika.

⁶ N-abuluwendingu-manja arakba Jayumuna Bida-manja, eneja kemberra ni-yama nakina, “Wa, nungkuwa! Jerriya ningkena yikumin-ajirrenama alika nganyangwa-na?” ni-yama nakina.

⁷ Eneja Jesus ni-yama, “Ningk-angkuwabijinama enena ningiyaminama-langwa aduwaba umba ambaka-murra kemberra ningkakinaku-mumiringkinama,” ni-yama nakina.

⁸ Eneja Bida ni-yama, “A.a! Nare-ka amin-ajarruma nganyangwa alika!” ni-yama nakina. Eneja Jesus ni-yama, “Nara-manja ajaruma ngayuwa nungkuwa-manja, nara kemberra arakba ningkakinanganyangwa yenubiyakaja-da,” ni-yama nakina.

⁹ Eneja Jayumuna Bida ni-yama, “Kemberra nara alika yimbukwa amin-ajarruma umba ayarrka akwa aringka yimin-ajirrena ngarningka,” ni-yama nakina.

¹⁰ Jesus ni-yama nakina, “Warningerribirra-langwa wurribina warnumamalya nuw-ajarrijungwuna-murumurra akwa wurrumungkwur.da-murumurra, nara ngarningka ajarrijungwuma umba alika yimbukwa karr-ajirrenama aburra-langwa. Umba nungkwurraja nganyangwa-wiya karnikaburrakiyuwa karna kirruminjirmungkwur.da akena ningkuwilyaba ningkena yelakwa ningkeninguminjirmungkwur.da-ma,” ni-yama nakina. ¹¹ Jesus neningma nibina kenu-kwunama-langwa nakina wurrumurdakakinu-wa wurrubungkawa warniku-wardi-yada. Neningma arakba nakinababa adinakba-kiya, kemberra nakina ni-yamama, “Ningkuwilyaba ningkena yelakwa ningkeningumungkwur.da-ma,” ni-yamama nakina.

12 Biya nenumin-ajirranguma-langwa Jesus aburra-langwa alika, kembirra nanga-rndirrka dadingikarrawara dumbala akwa n-awiyebena akwa n-ambarringa ebina-manja angalya ena-langwa-manja ne-yebukeyinumurra-manja aninga akwa ni-yengbina ayakwa aburruwa-wa akwa ni-yama, “Kirru-mumiringka karna ambaka ebina ningi-yamama-langwa ngayuwa aduwaba?” 13 Yirri-yengbijinama Ningumikbiyiya-dangwa akwa Ningenikakakirumaka nungkwurra-langwa. Akine-ka eningaba mena amandangwa ningena ngayuwa nungkwurra-langwa Ningumikbiyiya-dangwa akwa Ningenikakakirumaka. 14 Ngayuwa nganja nungkwurra-langwa Ningumikbiyiya-dangwa akwa Ningenikakakirumaka ngarramin-ajirranguma nungkwurra-langwa alika wuburra ngayuwa ningenikuminuwar.duwar.da nungkwurra-langwa. Kembirra nungkwurramba-langwa yiki-yamini-yada arrkala yikumin-ajarriyeyini-yada nungkwurra-langwa alika akwa yikuminuwar.dijeyini-yada warka. 15 Enea wuburra ngarra-wilyakajuwama ngayuwa nungkwurruwa-manja, yiki-yamini-yada ngarningka wurrukwalamanja.

16 “Wurr-engkirraja! Jerriya warnikuminuwar.duwar.da wurraruma umba naba-kiya eneja aburra-langwa nubungkawa? Nara-da! Jerriya wurrayakwu-ma wurraruma umba naba-kiya eneja nibina neni-larrkama? Nare-ka-da! Nara ngarna angkuwurrijajuma umba ngarruwurrakidirrbura ngawa ngarna. Amandangwa engburingka ayakwa akina! 17 Karningma karna arakba nganyangwa ayakwa alyangmandukwuna. Yikumini-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra Neningikarrawara kini-yaminama eninginingabawiya nungkwurruwa-manja.

18 “Neningingma arakba neningeningadinakba ningu-wekbalyinu-murruurra kirribina ngayuwa. Akena nara ningena e-yengbuna kirrababurnu-wa umba kirruwilyabu-wa. Umba ngalaja akina ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma Neningikarrawara-langwa-manja jurra, ka-lyangmandukwunadinama akina ebina-murrada ne-yaminama, ‘Nibina nuwilyaba n-alyubarinuma ngayuwa-manja, nginu-marngkilyerrikama akwa nginu-wurrikbama nakina,’ ne-yaminama akina ayakwa.* 19 Amandangwa ningena ngarramakinama amurdakenena ka-ngekburakajungwunamurru-wa, kajungwa ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakakina ambakamurra, karningmi-yada kirrakina arakba ngayuwa-bina ningibinamurrada neniki-larrki-yada Neningikarrawara yangkwurragwa.

20 “Wurr-engkirraja! Kamini-larrkajama nganyangwa wurrayakwu-ma. Karningerribirra-langwa yika-werringekburakina-manja wurrayakwa-murruurra, kembirra wuburra laka yiki-yaminama yiku-werringekburakinama ngayuwa-manja. Akwa ngarningka karningerribirra-langwa yiku-werringekburakina-manja ngayuwa-manja, kembirra wuburra laka nibinamanja ngini-larrkamurramanja ngayuwa, yiki-yaminama yikinu-werringekburakinama enejukwaba. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” ni-yama Jesus.

* 13:18 Emeba 41:9

Nenu-makamurra-langwa Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa ebina warniki-yama-langwa wurrukwala enuwa-manja

²¹ Biya ni-jerrukwama-langwa Jesus amurndakakina ayakwa, nuwerrikubarrnge-ka arakba nakina. Akwa ni-yengbina ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Wurr-engkirraja! Kirruwilyaba kirrumurndakeyina-langwa yika-kwunama ngayuwa wurrumurndakakinu-wa wurrububungkawa warniku-wardi-yada. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” ni-yama Jesus.

²² Aburraja wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa narringkajeyinuma wurruwilyuwilyaba-wiya namin-andabumeyinuma wurrakina. ²³ Nibina nuwilyaba ni-lyelyelyingminu-murrada Jesus, nrrakarjiyinga akwudangwa enuwa-manja. ²⁴ Kembangra eneja nakina Jayumuna Bida nenu-kweyinuma menba-murra nakinu-wa akwa ni-yama, “Ni-yendabiya nakina numiyambena-langwa nakina ni-yengbinama,” ni-yama nakina Bida.

²⁵ Eneja nibina nenikabuburrakiyuwa n-arndadadilyuma akwudangwa Jesus-manja akwa ni-yama, “Yirrumiyambena?”

²⁶ Eneja Jesus nu-manga damba akwa ni-ngkarrnga eyukwujiya akwa ni-yama, “Ngayuwa ki-ngambajiyama ena akwa kinu-kwunama enuwa-wa. Kembangra nakina-langwa-bina ningena ningiyengbinuma,” ni-yama Jesus. Kembangra arakba ni-ngambaja akina damba akwa nenu-kwa nibinu-wa Judija, Jayumuna NeningiKariyadalangwu-wa nenikuwenikba. ²⁷ Eneja Judija ni-rndirrkama ebina damba umba akina-wiya ngawa eneja nakina Namukwa nu-werrikawiyeba Judija-manja. Eneja Jesus ni-yama Judiju-wa, “Jeyi! Warenja likaja akwa ki-yamina nungkwaja ningkeniki-yami-yada!” ni-yama nakina. ²⁸ Aburraja wurrumurndakakina wurribina nuwalyubarinu-murruwiya yakwujina aninga, narr-anguwabijyuwa ebina ayakwa ni-yengbinuma Jesus. ²⁹ Wurrukwala na-lyangkiyama wurrakina Jesus neni-larrkama neniku-beyindi-yada ebina narringayindanguma Akwurungkuwarrukwi-yada, umba aburraja wurrukwala na-lyangkiyama-bu wurrakina ni-lyilyanguma akina angwarnda warningmalyingmalyingma-wa warnumamalya, mena nubungkawababa nakina ebina ni-lyingama aburra-langwa angwarnda. ³⁰ Eneja Judija ni-rndirrkama-langwa ebina damba, arngkawura-wiya nuwarumajungwa akwa ni-jadinga erreku-wa. Ngajaja arakba akina na-larrumur.da angalya.

Enikaduwa-langwa eningarumuruma ayakwa ngakwurra-langwa ngarniki-yarrkuwaraki-yada

³¹ Judija ni-likenuma-langwa ebina-langwa angalya, eneja kembangra nakina Jesus ni-yengbina ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa akwa ni-yama, “Kirrababurna-langwa arakba karna karnik-eningmidiyada ngayuwa ningena ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma, ningibina ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. Akwa ngarningka k-abilyerrikini-yada ngayuwa-ma nungkwurruwa-wa Neningikarrawara-langwa nibina narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma enjukwaba. ³² Akwa k-abilyerrikina-manja ngayuwa-ma nungkwurruwa-wa Neningikarrawara-langwa nibina

narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma, kembirra enambalangwa nakina yikenumin-abilyerrikinama ngayuwa-langwa ningibina ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma, ningibina ningi-rukwalarrinama enena-manja angalya.

³³ “Ngeniyerriya aku-ngwarndirrija arakba! Nara ningena ambilyuma ningeningamiyerra nungkwurruwa-manja yelakwa umbaningeningaduwaya ningena ning-ambilyama. Nungkwurraja kumaburangkinama menba ngayuwa-wa akena nara arakba akburanguma ngayuwa. Ebina-murrada ayakwa ningarra-maka-murrada Warningijudiya-manja wurrubungkawa, ngarra-makinama arakba karna. Ningi-yamama aburruwa-wa, ‘Nara karna a-likama ngayuwa ki-likajamurru-wa,’ ningi-yamama. ³⁴ Kembirra arakba ngarra-makinama enikaduwa-dangwa eningarumuruma ayakwa kajungwa yiki-lyelyingmajeyini-yada warningerribirra-langwa warnumamalya. Wuburra laka ngayuwa ningi-lyelyingminama nungkwurruwa, yiki-yamini-yada yiki-lyelyingmajeyini-yada kirrakina. ³⁵ Kirribina yiki-lyelyingmajeyina-manja, kembirra wurrababurna-langwa kuweningmidinama wurrakina nganyangwa karnikabuburrakiyuwa kirrakina,” ni-yama Jesus.

Jesus nenu-makama-langwa Bida-manja kin-eningbalikajungwunama-langwa enuwa

³⁶ Eneja ni-yama nakina Jayumuna Bida, “A nungkuwa! Ngambuwa-bina ningkena ki-likajama?” Eneja Jesus ni-yama, “Nara arakba ningkakina aburrakiyuwama ngayuwa-manja ki-likajamurruwa, umba ambaka-murra kembirra ningkakina yiki-yuwarnama,” ni-yama Jesus.

³⁷ Eneja nakina Bida ni-yama, “Miyambena-burra nungkuwa ningki-yaminama nara aburrakiyuwama ngayuwa nungkuwa-manja? Ngayuwa ningena ningeni-kumini-jungwi-yada arakba nungkwalangwa,” ni-yama nakina Bida.

³⁸ Eneja Jesus ni-yama, “Jerriya amandangwa arakba ningkena yikumini-jungwuni-yada nganyangwa? Engkirraja! Nara-wiya dakina ardingama dadinungkarba jukwujukwa, ningkena keningbalikajungwunama ngayuwa-langwa arngkabi-yakarbiya-ma. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” ni-yama nakina Jesus Bida-wa.

14

Jesus nakina numamurukwa ngarniki-liki-yada Nungwarrku-wa

¹ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Nare-ka karna a-werrikawarriyaduma umba wunu-werrungwur.dena Neningikarrawara-manja akwa ngawa nganjukwaba ngayuwa-manja. ² Ngalaja akina angalya Nungwarrkalangwa karrawara, aminababurna angalya na-wilyakinama yikambilyama-langwa nungkwurruwa yakwujina karningangkawura. Ningena nganja arakba ningeni-likiyada akinu-wa angalya kamini-ngekkburakini-yada adinakba nungkwurra-langwi-yada. Nara ngayuwa ningena ekikalya ayakwa a-makama-na? ³ Umba ki-likajamanja ngayuwa kamini-ngekkburakina-manja angalya nungkwurralangwa, kembirra ngarningka ngayuwa ningena ki-lawurradinama

yangkwurrangwa k-angkirnama nungkwurruwa-wa akinu-wa angalya aki-yakeyini-yada ngarruwurrakawuru-ma karningangkawura ebina-manja angalya k-ambilyamurra-manja ngayuwa. ⁴ Karningme-ka arakba kirrakina makina mamurukwa ebinu-wa angalya ki-likajamurru-wa ngayuwa,” ni-yama Jesus.

⁵ Eneja Damija ni-yama, “A.a! Yarningbala ambaka yarna ki-likajamurru-wa nungkuwa! Yiki-yamarrkama kembirra yarna yik-eningmiduma makina mamurukwa yarniki-lika-langwa yirruwa yen-jerrikina?” ni-yama nakina Damija.

⁶ Eneja Jesus ni-yama enuwa-wa, “Ngayuwa-bina ningena ningumamurukwa Nungwarrka-langwu-wa angalya akwa ngarramin-abilyerrikinama ngawa alyangmandukwuna ayakwa enuwa-langwa akwa k-enibikinama kirrakina yik-ambilyi-yada enuwa-manja karniba karningangkawura. Nara ningkakina nungkwabakiyaba a-likama nganyangwu-wa Nungwarrka, umba ki-likaja-manja yimbukwa nganyangwa-langwiya ningumamurukwa, kembirra ki-likajama enuwa-wa ningkakina,” ni-yama Jesus. ⁷ Biya ngarningka ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Karningma arakba karna ngayuwa, kembirra nungkwurruwa yik-eningmidinama Nungwarrka enejukwaba. Aduwaba-langwa karningma kirrakina enuwa akwa kini-rringkama arakba,” ni-yama Jesus.

⁸ Eneja Biliba ni-yama enuwa-wa, “Wa! Yirru-wilyakajiya kembirra yirraja nungkwa-langwa Nungwena akwa ngawi-yada arakba!” ni-yama Biliba nakina.

⁹ Eneja Jesus ni-yama Bilibu-wa, “Ngarri-yakiyakeyinuma arakba ngarnungkwurakba enena-manja angalya ngarna-da. Umba ningkumiyambena ningkenumamalya ningkena ningkenikumurnandaba-manja? Karningma arakba ngayuwa ningena, kembirra karningma arakba nganyangwa Nungwarrka enejukwaba. Miyambena-burra ningkakina yi-yengkilabaja Nungwarrka-langwa ngayuwa-wa ningeniku-wilyakaji-yada-na? ¹⁰ Aba nara-bina ningkena a-werrungwur.duma nganyangwa ayakwa? Ngayuwa ning-ambilyama Nungwarrka-manja ningena umba eneja Nungwarrka n-ambilyama nganjukwaba ngayuwa-manja akwa yinu-wilyaba-ma yinalakena. Amurndakenena ebina ayakwa ningi-yengbinama nungkwurruwa-wa, nara ngayabakiyaba e-yengbuma umba Nungwarrka nginumini-war.dikinama amurndakakina ningeniki-yengba-langwa nibina n-ambilyama ngayuwa-manja. ¹¹ Yirru-werrungwur.dena ngayuwa-manja ebina-langwa ayakwa ngarra-makinama-langwa yinu-wilyaba-ma yinalakena ngayuwa akwa Nungwarrka. Akena nara-manja aminu-werrungwur.duma nganyangwa-manja ayakwa, kembirra yiku-werrungwur.dena amurndakibina-langwa ningu-war.dangumalangwa ngayuwa.

¹² “Wurr-engkirraja! Karningerribirra yiku-werrikambilya-manja ngayuwa-manja, kembirra yiku-war.denama warka ngayuwa wuburra ningi-yamama. Adinuba arakba nganja ki-likajama Nungkwarrka-langwu-wa angalya akwa k-ambilyama enuwa-manja. Ki-likajamalangwa arakba ningena Nungwarrku-wa, kembirra nungkwurraja

yiku-war.denama arrubuda-dangwa warka umba yanda amurndak-ibina warka ngarra-wilyakajuwama kirrakina. Amandangwa eng-buringka ayakwa akina! ¹³ Ngarnubiyakaja ngarna-baba, kembirra eningerribirra-langwa ebina yiki-yengkilabajama ngayuwa-wa, akina-bina kembirra ki-yaminama ningena kajungwa ngayuwa kamin-abilyerrikini-yada nungkwurruwa-wa Nungwarrka-langwa nibina narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma. ¹⁴ Ngarnubiyakaja-baba akwa yiki-yengkilabaja-manja ngayuwa-wa eningerribirra-langwa, kembirra ngayuwa ki-yaminama akina,” ni-yama Jesus.

Jesus nenu-makama-langwa neniki-larrka-langwa Neningikarrawara ena-langwa Nenumawurrina aburruwa-wa

¹⁵ Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa, “Yiki-lyelyingmina-manja ngayuwa, kembirra yikumini-yarrkuwarakinama nganyangwa ayakwa. ¹⁶ Nganja ngayuwa kamini-yengkilabajama Nungwarrka yikenumini-larrkaji-yada wurruwilyaba wurringka warnumamalya yikabu-mamurikajini-yada wurribina kuw-ambilyama nungkwurruwa-manja warningangkawura. ¹⁷ Umba wurrakina wurribina wurruwilyaba nakina-bina enuwa Nenumawurrina, nibina yikenumini-dirrburakinama nungkwurruwa-langwi-yada ebina amamalya Neningikarrawara-langwa. Aburraja warnumamalya warningbala-murruwiya ngayuwa, nara wurrakina eningmiduma nakina Nenumawurrina akwa kembirra nara a-werrungwur.duma nakina-da. Umba arrkala nungkwurraja yikenu-werrungwur.denama nakina, mena kin-ambilyama-baba nungkwurruwa-manja arrawa akwa akwudangwa nirungekburna.

¹⁸ “Nara ningena a-lalikama nungkwurruwa-kiya akwurra-jajuma umba ki-lawurradinama ngarningka yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa. ¹⁹ Arngkidarrba warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, nara a-rringkama wurrakina ngayuwa-wa, umba nungkwurraja kirribina karningma-murruwurra ngayuwa yiki-rringkinama ngarningka. Nganja k-enibudinama ngarningka ningena. Kembirra nungkwurrajukwaba karniba kirrakina. ²⁰ Akini-yada ngawa kembirra yik-eningmidinama kirrakina ning-ambilyama-langwa ngayuwa Nungwarrka-manja akwa nungkwurruwa-manja nungkwurrajukwaba umba nungkwurramba-langwa arrkala yik-ambilyama-langwa ngayuwa-manja. ²¹ Kirribina yikumini-yarrkuwarakinama nganyangwa ayakwa, kirrakina-bina kirri-lyelyingminamurra ngayuwa-manja. Akwa yiki-lyelyingmina-manja ngayuwa, kembirra enamba-langwa Nungwarrka kini-lyelyingminama kirrakina akwa ngayamba-langwa ki-lyelyingminama kirrakina akwa k-abilyerrikajungwunama nungkwurruwa-manja,” ni-yama nakina Jesus.

²² Eneja nakina Judija (nara Judija NeningiKariyada umba ningka-dangwa Judija) ni-yama, “A nungkuwa ngarnubiyakaja! Ki-yamarrkinama nari-yada abilyerrikajungwuma ningkakina wurribina-manja warnumamalya warningbala-murruwanja nungkuwa umba yirruwa-manja k-abilyerrikajungwuni-yada?” ni-yama nakina Judija. ²³⁻²⁴ Eneja Jesus ni-yama, “Karningerrirra-langwa nara-manja a-lyelyingmama ngayuwa-manja, kembirra

yikumini-yarrkuwurrenama nganyangwa ayakwa. Umba yiki-lyelyingmina-manja ngawa ngayuwa-manja, kembirra kirkirakina yikumini-yarrkuwarakinama nganyangwa ayakwa akwa enabanglangwa Nungwarrka kini-lyelyingminama nungkwurruwa. Yinalakena kembirra yikin-akwudangwukajungwunama ngarningka nungkwurruwa-wa akwa yikin-ambilyama nungkwurruwamanja. Amurndakeyina ayakwa nganyangwa ebina kirkir-engkirkirikenuma, nara ngayuwa ki-yengbina akina ngayabakiyaba umba Nungwarrka nginu-ngwurrkumambambijuwama ningeniki-yengbi-yada, nibina ngini-larrkama yangkwurrangwa. ²⁵ Ningambilya-wiya ngawa ningena nungkwurruwa-manja, ngarra-makama amurndakenena ayakwa. ²⁶ Umba nibina nenikumamurikaja, nibina Neningikarrawara-langwa Nungwurriyaka Nenumawurrina, nakina yikeni-dirrburakinama akwa yiken-eningmikinama ababurna-langwa amurndakibina ngarra-makama nungkwurruwa-wa, nibina kenilarrkajama Nungwarrka nenikumini-rndirrkiki-yada nganyangwa mamurukwa.

²⁷ “Ki-likaja-manja ngayuwa yenjerrikina, kembirra ningena kamini-lyurrrkwakinama nungkwurra-langwa yukwudukwuda. Aburraja wurribina warnumamalya warningbala-murruwiya ngayuwa, nalyangkiyaminama nenu-wilyakinama yilyurrrkwa yukwudukwuda. Akena nara-da! Umba yaka wuburra yilyurrrkwa yukwudukwuda nganyangwa ni-yaminama, kamini-lyurrrkwakinama kembirra nungkwurramba-langwa nungkwurra-langwa. Kembirra nara awerrikarriyaduma akwa akbar.duma kirkirakina umba wurriyakuwerribikaja amurndakibinu-wa ayakwa.

²⁸ “Dukwa nara a-lyelyingmama angwurra ngayuwa-manja umba kirri-kadikajungwunama. Arakba kirkir-engkirkirikenuma karna nganyangwa ayakwa ningeniki-lika-langwa akwa ningeniki-lawurrada-langwa yangkwurrangwa. Eneja Nungwarrka naruma numikbiyiya-dangwa nakina umba nganja ningaba-kiya ningena. Naruma ngawa numikbiyiya-dangwa nakina-baba, kembirra yiki-lyelyingmina-manja amandangwa ngayuwa, yiki-yekirrerridinama ki-lawurradinama-langwa nganyangwu-wa Nungwarrka. Akena nara-da! ²⁹ Amandangwa ningena ngarra-makama amurndakenena kangekburakajungwunamurru-wa, kajungwa kangekburakajungwunamanja amurndakakina ambaka-murra, yik-eningmidini-yada nganyangwa ayakwa. ³⁰ Eneja naka arakba niminingka nubungkawaya nubukwaya ni-likajama yangkwurrangwa nibina nubungkawadinama enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja. Ni-likajama-baba nakina, kembirra arngkidarrba ki-jerrukwunama nganyangwa ayakwa. Akena nara nakina angkuwurruma ngayuwamanja a-rndirrkuma nganyangwa mamurukwa. ³¹ Nganja ningena ningi-yarrkuwarakinama Nungwarrka-langwa ayakwa kajungwa wurrababurna-langwa enena-manja angalya akwa angkwulyumidamanja kuw-eningmidini-yada ngayuwa ningi-lyelyingminama-langwa nakina Nungwarrka. “Kwa! Ngarri-likaja arakba yadada enenalangwa angalya,” ni-yama Jesus.

Jesus nakina wuburra amamalya akwurena ememeka

¹ Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa, “Ngayuwe-ka ningena ningibina wuburra amamalya akwurena ememeka umba eneja nganyangwa Nungwarrka n-akwurrainama akina akwurena. ² Amurndakibina nganyangwa ememeka eningikarrawara amakirnda nara-manja arrangbama amaninga, akina kembirra nakina kini-ngkarrnginama. Umba arrkala kuw-arrangbina-manja amaninga ngala-langwa, kembirra ka-jerrida-manja akina amaninga, kini-ngkarrnginama numurndamurndirra ambaka-langwa ebina amukayerra eningikarrawara amakirnda ememeka-langwa kin-arndirrberrakinama kajungwa kembirra ambaka-murra ka-lungkuwarrini-yada kuw-arrangbini-yada ababurna amaninga ngarningka. ³ Umba nungkwurraja wuburra karnumemeka kirrakina nganyangwa akwa ngalaja ebina ayakwa nganyangwa kirraku-ngwurriyakikama awurruwurrariya-langwa arakba, ebina ngarra-makama-langwa ngayuwa nungkwurruwa-wa.

⁴ “Ke-yemberrkiyerrerikeyina-manja eningikarrawara amakirnda akwukawura eyebijeba ememeka-langwa, kembirra nara arrangbama ngala-langwa amaninga. Wuburra laka akina, kirrakwukawura-manja ngarreyebijeba ngayuwa-langwa, kembirra nara kirrakina arrangbama amaninga, kirruwerridebirra. Akina wuburra nalirra-dakwuliyinama amakirnda ememeka-manja, kembirra yiku-mandakwuliyinama ngawa ngayuwa-manja. Nganjukwaba ngawa arrkala ki-yamini-yada nungkwurruwa-manja. ⁵ Ngayuwa ningena ningi-yemberrkarjiyama umba nungkwurraja kirrakina nganyangwa karningikarrawara karnumemeka. Karningerribirra kirri-lyangmuridinama karniki-yama-langwa nungkwurrabakiyaba. Yiku-mandakwuliyina-manja yimbukwa kirrakina ngayuwa-manja akwa nganjukwaba ngawa ki-yamini-yada nungkwurruwa-manja, nara kembirra kirrakina kirruwerridebirra umba yik-arrangbinama ababurna amaninga akwa yika-werrikiladikinama wurrukwalu-wa warnumamalya. ⁶ Akena nara-manja a-mandakwulijuma akina ememeka eningikarrawara amakirnda ebina-manja ne-yemberrkarjiyamurra-manja, kembirra ke-ngburingkadinama akwa aburraja karru-murndukwunama akwa karri-dakinama angwura-manja. Nungkwurramba-langwa kembirra nara-manja a-mandakwulijuma ngayuwa-manja, akina wuburra engburingka eka, kini-yaminama Neningikarrawara kenu-wurrenama kirrakina.

⁷ “Umba ngayuwa-manja ngawa yiku-mandakwuliyina-manja kirrakina akwa yikumini-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra ngarnubiyakaja arakba ngarna akwa yikini-yengkilabajama nganyangwa Nungwarrka eningerribirra yiki-ngayindenama-langwa. Kembirra eneja kini-yaminama nungkwurra-langwa-langwiya ayakwa nakina. ⁸ Umba yik-arrangbina-manja ababurna amamamuwa amaninga akwa yika-werrikiladikina-manja wurrukwalu-wa warnumamalya, kembirra aburraja warningerribirra kuw-eningmidinama nungkwurruwa kirrakina nganyangwa karnikabuburrakiyuwa akwa kirrakina-murrada ngawa yikamin-abilyerrikinama wurrakina nakina Nungwarrka narrubuda-dangwa nukwulyubena nilyengma. ⁹ Nganyangwa wuburra Nungwarrka ni-

lyelyingminama ngayuwa, nganjukwaba ngawa ningi-lyelyingminama nungkwurruwa. Wurru-mandakwuliyina ngawa ngayuwa-manja kajungwa ki-lyelyingmini-yada ngawa nungkwurruwa-manja.¹⁰ Yiki-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra ngayuwa ki-lyelyingminama k-abulirrangkwunama ngawa kirrakina, wuburra laka nginumini-yarrkuwarakama Nungwarrka-langwa ayakwa nganjukwaba akwa kembirra ni-lyelyingminama ngin-abulirrangkwunama ngawa ngayuwa nakina.

¹¹ “Ngayuwa arakba ngarra-makama amurndakakina kajungwa nungkwurruwa yiku-werrikilyelyingmajungwuni-yada wuburra nganjukwaba ningi-werrikilyelyingmajungwunama.¹² Kembirra arakba ngarra-makinama nungkwurruwa-wa, yiki-yamini-yada ngawa yiki-lyelyingmajeyini-yada kirrakina, wuburra laka nganjukwaba ningi-lyelyingminama nungkwurruwa.¹³ Kalyelyingmina-manja angwurra warnumamalya aburra-langwa-manja warnubiyakaja, kembirra dukwa karramini-jungwunama wurrakina aburruwa-langwa. Amukwiyadakine-ka akwulyelyingma eningabangdangwa.¹⁴ Yikumini-yarrkuwarakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra nganyangwa ngarnubiyakaja kirrakina.¹⁵ Aburraja warnikuminuwar.duwar.da warningma warniku-war.di-yada warka umba warningbala ambaka wurrakina aburra-langwa-langwa nubungkawa kini-ngayindenama-langwiya neniki-yama-langwa nakina umba wurruminakina-langwa nubungkawa warnubiyakaja, warningma arakba neniki-yama-langwa. Nara kembirra arakba kirrakina nganyangwa karnikuminuwar.duwar.da umba ngarnubiyakaja arakba ngarna-da, mena ngayuwa arakba ngarra-makama-baba ababurna-langwa ebina nginu-makama-langwiya Nungwarrka.

¹⁶ “Nara nungkwurruwa yiku-wekbalyina ngayuwa umba nganja ngayuwa ningi-wekbalyinuma kirrakina nungkwurruwa yikumini-war.deni-yada warka nganyangwa akwa alibina-wiya yika-werrikiladikini-yada wurrukwalu-wa. Amukwiyadakina warka eyirrbiyirra ngawa ka-war.dikajungwunama. Yiki-yamina-manja kembirra kirrakina, nganyangwa Nungwarrka yikenu-kwunama ebina yikini-yengkilabajama-langwiya mena ngarnubiyakaja ngarna-baba.¹⁷ Ngayuwa ngarra-makinama ningi-yaminama, ‘Wurri-lyelyingmajeyina karningerribirra-langwa!’ ” ni-yama Jesus.

Wurribina warnumamalya warningbala-murruwiya Jesus akabu wurrikbinama ngakwurruwa-wa

¹⁸ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, “Yikabu-wurrikbina-manja warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa nungkwurruwa-wa, kembirra yiki-yakuwerribikajama ne-yamamurra bu-wurrikbama ngayuwa-wa nganjukwaba adinuba-wiya.¹⁹ Kirrakina yiki-yakeyina-manja wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, nara kembirra wurrakina a-wurrikbama nungkwurruwa-manja umba yikab-abulirrangkwunama wuburra ne-yaminama narr-abulirrangkwunama aburra-langwa warnumamalya. Akena nganja ngayuwa ningi-wekbalyinuma kirrakina ngarr-abulirrangkwama akwa ngarr-eyebijabakama wurrakina-langwa warnumamalya. Nara

kembirra e-yakajuma aburruwa-manja umba kirreyebijaba waka kirrakina yik-ambilyama. Kirreyebijaba-baba kirrakina, kembirra warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, kirrabu-wurrikbinama nungkwurruwa.

²⁰ “Wurri-yakuwerribikaja ebina ayakwa ngarra-makamura nungkwurruwa-wa akwa ningi-yamama, ‘Jerriya warnikumin-uwar.duwar.da wurraruma umba naba-kiya eneja aburra-langwa nubungkawa? Nara-da!’ ningi-yamama. Aburraja wurrukwala warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya ngayuwa, bumini-ngekburakama awinyamba nganyangwa akwa kembirra ningi-lyandinuma. Akina wuburra ke-yaminama wurrakina nungkwurrajukwaba nungkwurruwa-manja akwa kembirra yiki-lyandinama. Umba aburraja wurrukwala waka bumini-yarrkuwarakama nganyangwa ayakwa akwa ngarningka akina wuburra ke-yaminama yikabumini-yarrkuwarakinama nungkwurra-langwa ayakwa nungkwurrajukwaba. ²¹ Ne-yamama wuburra ngayuwa-manja, kembirra ke-yaminama ngawa nungkwurrajukwaba nungkwurruwa-manja. Miyambena-burra wurrakina ke-yaminama? Nganyangwa-baba arakba kirrakina ngarnubiyakaja akwa warningbala ambaka wurrakina nibina ngini-larrkama yangkwurrangwa ngayuwa.

²² “Nara-manja ningena ki-likena akwa ki-yengbina wurribinuwawa warningbala-murruwa ngayuwa, kembirra nara aminiyelijajungwuma wurrakina awurruwurrariya-langwa. Akena ningi-likenuma nganja yangkwurrangwa aburruwa-wa akwa ningiyengbinuma-da. Nara kembirra aburraja edirremama awurrariya-langwa ne-yamama-langwa umba wurrakakiruma arakba wurrakina. ²³ Aduwaba warningerribirra wurribina bu-wurrikbinama ngayuwa, kembirra ne-yaminama ngawa nenu-wurrikbinama enejukwaba Nungwarrka nganyangwa. ²⁴ Nara ambaka aburraja wurrukwala ke-yama-langwa ebina amukwiadakina ningi-yamama ngayuwa. Nara-manja wurrakina kabu-rringka amurndakibina ningiyamama ngayuwa, nara kembirra a-lekbama Neningikarrawara aburruwa-wa. Akena arakba bu-rringka amurndakakina ningi-yamama akwa aduwaba bu-wurrikbinama ngawa ngayuwa akwa nganyangwa Nungwarrka enejukwaba. ²⁵ Akena ena nangekburakajungwunuma ne-yamama kajungwa ebina ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma aburra-langwa-manja eningarumuruma ayakwa, ka-lyangmandukwunadini-yada. Akine-ka ayakwa ne-yaminama, ‘Bu-wurrikbama ngayuwa eningiyanda-langwa,’ ne-yaminama akina ayakwa.*

²⁶ “Nganja ngayuwa kamini-larrkajama nungkwurruwa-wa nibina Nenikumamurikaja Nenumawurrina nakina-bina yikenumin-abilyerrikinama ebina alyangmandukwuna ngayuwa-langwa. Nakina-bina kini-likajama yangkwurrangwa Nungwarrka-langwa akwa kenumini-yengbinama ngayuwa-langwa. ²⁷ Yadikina-langwiya ngawa ebina ning-aburradadanguma-langwiya ngarra-wilyakajuwamalangwiya nungkwurruwa-wa, nungkwurruwa arakba kembirra

ngarri-yakeyinema ngayuwa. Ngarri-yakeyinema-langwa ngarna, nungkwurrajukwaba yikumini-yengbinama ngayuwa-langwa.

16

¹ “Nganja arakba ngarra-makama amurndakenena ayakwa nungkwurruwa-wa kajungwa nari-yada kirrakina amini-yarrkuwurruma nganyangwa ayakwa umba yiku-werrungwur.deni-yada ngawa ngayuwa-manja. ² Aburraja ka-minangkirreyinama kirrakina amurndakakina-langwa jinakakwa kajungwa nari-yada kirrakina e-yangmarngkwajuma Neningikarrawara yakwujina. Arngkidarrba warna arakba yikabu-wardenama kirrukuala-manja. Yikabu-wardena-manja wurrakina, kembirra ka-lyangkiyaminamurra kenuminu-war.denama eningaba warka Neningikarrawara-langwa. ³ Miyambena-burra ke-yamina amukwiyadakina wurrakina? Yindi! Nuw-eningbalidinama-baba ngayuwa akwa nganyangwa Nungwarrka-na? ^{4a} Nganja ngarra-makama arakba karna kajungwa mibina-manja mamawura ka-ngekburakajungwuna-manja amurndakakina, kembirra kirrakina yiki-yakuwerribikaji-yada ebinu-wa ngarra-makamurru-wa ngayuwa,” ni-yama Jesus.

Nenumawurrina Nungwurriyaka akenuminu-war.denama-langwa ngakwurruwa-langwa

^{4b} Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa, “Akini-yada ngawa yirr-aburrakiyuwarnu-manja adinuba-wiya ngayuwa, nara ka-maka karna ke-yaminama-langwa wurrukuala nungkwurruwa-manja mena ngayuwa ngarri-yakeyinema-baba karna. ⁵ Nganja arakba ningeniki-liki-yada nibinu-wa ngini-larrkamurru-wa ngayuwa yangkwurrangwa akwa kembirra ngarra-makama arakba amurndakibina. Akena nara kirruwilyuwilyaba yiki-yama ngayuwa-wa, ‘Ngambu-wa nungkuwa?’ yiki-yama. ⁶ Akena nungkwurraja kirru-werrikubarrnginuma arakba kirr-engkirrikenuma-langwa amurndakibina. ⁷ Umba nganje-ka ngayuwa ningi-yengbinama alyangmandukwuna ayakwa ningi-larrkbularrkbakinama. Ki-likaja-manja arakba ngayuwa, nara awurrariya akina umba eningaba akina-da. Nara-manja ngayuwa a-lalikama nungkwurruwa umba k-ambilya-manja ngawa, eneja kembirra nara-maka nakina Nenikumamurikaja a-likama nungkwurruwa-wa. Umba ki-likaja-manja ningena, nganja kembirra arrkala kini-larrkajama nakina nungkwurruwa-wa-da.

⁸ “Kini-likaja-manja eneja Nenumawurrina nungkwurruwa-wa, nakina keni-dirrburakinama wurrababurna-langwa warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja kuw-eningmidini-yada ne-yaminama-langwa awurrariya akwa ngayuwa-langwa ningibina ningeninguwurrariya-ma ninguwerrikidirrbura akwa ngawa keni-lekbajama-langwa Neningikarrawara aburruwa-wa ambaka-murra. Wurrakine-ka na-makijjungwunama wurrakakiruma akena nara ngawa-da. ⁹ Wurrakina narr-angkuwabijinama ebina awurrariya mena nara-baba wurrakina a-werrikambilyuma ngayuwa-manja. ¹⁰ Akwa ngarningka b-angkuwabijinama ngayuwa ningibina ninguwerrikidirrbura mena ngayuwa-baba ningena ki-likajama Nungwarrku-wa akwa kembirra nara karna arakba a-ringkama ngayuwa. ¹¹ Akwa

ngarningka nen-angkuwabijinama wurrakina keni-lekbajama-langwa Neningikarrawara warnumamalyu-wa ne-yamamurru-wa awurrariya mena arakba neni-lekbenuma-baba Neningikarrawara nibinu-wa nu-bungkawadinamurru-wa enena-manja angalya akwa ngarningka angkwulyumida-manja.

¹² “Ababurna ayakwa ngarningka ka-makinama nungkwurruwa-wa akena yikuminu-marngkuwarenama-baba kirrakina-da. ¹³ Umba kini-likaja-manja eneja nibina Nenumawurrina nungkwurruwa-wa, nakina-bina yikenumini-dirrburakinama nungkwurraja ebina alyangmandukwuna Neningikarrawara-langwa, yiken-akakirumakinama ababurna-langwa alyangmandukwuna. Nara nakina enabakiyaba e-yengbuna nungkwurruwa-wa umba amurndakibina yimbukwa ayakwa kin-engkirrikajama-langwiya ebina ki-yengbinama-langwiya ngayuwa neniki-yengba-langwa nakina akwa enamba-langwa yikenu-makinama ebina-langwa ka-ngekburakajungwunama-langwa ambaka-murra. ¹⁴ Nakina kenumin-engkirrikajama amurndakakina ayakwa nganyangwa akwa enamba-langwa yikenu-makinama nungkwurruwa-wa. Yikenu-makinama-langwa karna, kembirra nungkwurraja kirrakina yik-eningmidinama ngayuwa ningena ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma. ¹⁵ Ababurna-langwa ebina Nungwarrka-langwa, amurndakakina nganjukwaba nganyangwa. Ababurna-langwa ayakwa amurndakibina ningi-yengbinama, na-likajama-baba Nungwarrka-langwa, kembirra ngayamba-langwa ngarra-makinama nakina-langwa Nenumawurrina kin-engkirrikajama-langwa nganyangwu-wa ayakwa akwa kembirra enamba-langwa yikenu-makinama ngarningka nungkwurruwa-wa,” ni-yama Jesus.

Awerrikawarriya ke-kuwarrukwajungwunama-langwa eyekirrerru-wa

¹⁶ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnikabubur-rakiyuwa, “Arngkidarrba kirrakina nara arakba a-rringkama ningena umba awarrngkambaka-murra yiki-rringkinama karna ngarningka,” ni-yama nakina aburruwa-wa.

¹⁷ Aburraja kembirra namin-andabumeyinuma akwa nalyelyimbukweyina aburruwa-kiya wurrakina akwa ne-yama, “Amiyambena-kiya ebina ambilyuma ayakwa ngarrenu-makinama ngarna? Eningadinuba-wiya ngarrenu-makinama nara ngarna a-rringkama nakina arngkidarrba umba awarrngkambaka-murra akini-rringkinama ngarningka. Kembirra eningarija-langwa-dangwa ngarrenu-makinama kini-likajama-langwa Nungwenikbu-wa. ¹⁸ Dukwa amiyambena kembirra ayakwa akina ‘arngkidarrba’? Ngarningbala ngawa ngarna nara a-mumiringkama ebina ni-yengbinuma-da!” ne-yama wurrakina.

¹⁹ Eneja neningma arakba Jesus keni-yengkilabajama-langwa enuwa-wa amurndakibina-langwa ayakwa ena-langwa-langwa. Kembirra ni-yama aburruwa-wa, “Ningi-yamama ningibina, ‘Arngkidarrba kirrakina nara arakba a-rringkama ningena umba awarrngkambaka-murra yiki-rringkinama karna

ngarningka,' ningi-yamama. Aminenena-langwa-bina ebina kirri-yengkiyengkilabajeyinuma-na? ²⁰ Wurr-engkirraja! Nungkwurraja kirrakina yiku-ngwadeyinama yiki-ringirriadinama umba aburraja warnumamalya warningbala-murruwiya ngayuwa, wurriyekirrerra kuw-ambilyama wurrakina. Akena nungkwurra-langwa awerrikawarriya ke-kuwarrukwajungwunama ngarningka eyekirrerru-wa. Amandangwa engburingka ayakwa akina!

²¹ “Ngalaja yingu-werribikajungwuna-manja arakba dibina didarringka dadik-arrangbi-yada wurrangariya, narringu-wardiyinama akina akarrkwujaja. Kembang na-rukwularrina-manja wurrangariya, nara arakba e-yakuwerribikama akarrkwujaju-wa umba arakba diyekirrerra yingumini-rukwularrama-langwa wurrangariya. ²² Nungkwurraja kirrakina dakina wuburra didarringka kirri-yaminama. Kirru-werrikubarrnginama ningeniki-lika-langwa arakba umba ngayuwa ambaka-murra aki-rringkeyinama ngarningka. Kembang yiki-yekirrerridinama ngarningka akwa nara warningerribirra wurrakina a-werrikungwanjajuma kirrakina. ²³ Akiniyada ngawa nara kembang nungkwurraja kirrakina e-yengkilabama ngayuwa-wa nganyangwa-langwa ayakwa umba nakina nibina Nenu-mawurrina yikeni-dirrburakinama kirrumurndakakina. “Wurr-engkirraja! Ngarna ngarnubiyakaja-baba arakba, kembang ababurnalangwa ebina yikeni-yengkilabajama nganyangwu-wa Nungwarrka, eneja kini-yaminama amurndakakina-langwiya nungkwurra-langwalangwiya ayakwa. Amandangwa engburingka ayakwa akina! ²⁴ Nara ambaka karna yikini-yengkilabena-langwa awilyuwilyaba ngarri-yaminama-langwa ngarnubiyakaja. Kembra wuni-yengkilabaja, nakine-ka kembang kini-yaminama nungkwurra-langwa kajungwa yiku-werrikilyelyingmajungwuni-yada kirrakina.

²⁵ “Ningeningamiyerra nara ki-yengbiyengbina adirrbura umba alawudawarra nganyangwa-langwiya ngarra-makumakama nungkwurruwa-wa ningenik-akakirumaki-yada. Akena arngkidarrba nara arakba a-makama alawudawarruma umba dirrbura arakba ki-yengbinama Nungwarrka-langwa nungkwurruwa-wa. ²⁶ Makinamanja mamawura nara ningena amini-yengkilabama nganyangwu-wa Nungwarrka nungkwurra-langwa awilyuwilyaba umba nungkwurruwa nungkwurrabakiyaba yikini-yengkilabaja mena ngarnubiyakaja-baba, ²⁷ akwa ngarningka ni-lyelyingminama-baba Nungwarrka nungkwurruwa. Nungkwurraja kirri-lyelyingminama ngayuwa akwa kirreningmidinuma arakba ningi-likenuma-langwa Neningikarrawara-langwa. Kembang enamba-langwa ni-lyelyingminama angwurra nungkwurruwa. ²⁸ Nganja ngayuwa angaluba ningi-likenuma Nungwarrka-langwa enenu-wa angalya akena adinuba arakba ki-lalikinama enena angalya umba kilawurradinama nganyangwu-wa Nungwarrka,” ni-yama Jesus.

²⁹ Aburraja wurrakina warnikabuburrakiyuwa ena-langwa neyama enuwa-wa, “Nara arakba ningkena a-makama alawudawarra umba adirrbura ningki-yengbinama. ³⁰ Yirraja yarna arakba yarningma ningkakina yirrumini-rringkinama yirra-langwa mangma. Kembang nara arakba e-yengkilabama ayakwa ngarningka. Yirrumini-rringkinama-langwa yirra-langwa mangma, kembang

yirr-eningmidinuma ningkakina ningki-likenuma-langwa angaluba Neningikarrawara-langwa,” ne-yama wurrakina.

³¹ Eneja Jesus ni-yama aburruwa-wa, “Kada arakba yirru-werrungwur.denama ngayuwa-manja? ³² Adinuba arakba kirrababurna-langwa yikuwurrak-errbalinama yiki-lalikinama ngayuwa umba yiki-lawurradinama nungkwurra-langwu-wa angalya. Umba eneja Nungwarrka kin-ambilyama ngayuwa-manja akwa kembirra nara ningakwukawura ambilyingama ningena. Amandangwa memema mamawura akwudangwa arakba. ³³ Nganja arakba ngarra-makama amurndakakina nungkwurruwa-wa kajungwa kini-lyurkkwadini-yada nungkwurra-langwa yukwudukwuda ngarri-yakeyinama-langwa ngarruwurrakawuruma. Aburraja warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja yikabumini-ngekburakinama nungkwurra-langwa awinyamba akena nganja ngayuwa arakba ningi-jerrukwama akina arrubuda Namukwa-langwa akwa ena-langwa-langwa warnikuminuwar.duwar.da wurrikikalya enena-manja angalya. Wurru-werrikiyangmarngkwajungwuna kembirra!” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa.

17

Nu-buriyaminuma-langwa Jesus Nungwenikba-wa

¹ Biya ni-jerrukwama-langwa ni-yengbinuma-langwa Jesus ayakwa ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa, kembirra nu-ngwundikadinga karrawaru-wa akwa ni-yama, “Ngangwa, enena-bina arakba kamin-abilyerrikini-yada k-eningmikini-yada nungkuwa warnumamalya-manja ngayuwa-langwa, ningibinalangwa nungkuwa-langwa-langwa Ningenikuwena, ningarrubudadangwa ningukwulyubena ningilyengma. K-eningmikinama wurrakina kajungwa ngayamba-langwa k-eningmikini-yada arrkala nungkuwa-langwa, ningkibina ningkarrubudadangwa ningukwulyubena ningkilyengma nungkwajukwaba. ² Nungkuwa yi-bungkawakama ngayuwa wurrababurna-manja warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja, kajungwa ngayuwa k-enibikini-yada wurrababurna-langwa warniba warningangkawura wurrumurndakibina yu-kwama ngayuwa-wa. ³ Kuw-eningmidina-manja wurrakina nungkuwa ningkibina ningkuwilyaba-ma ningkilyangmandukwuna Ningkeningikarrawara akwa kuw-eningmidina-manja ngayuwa ningibina yi-larrkama nungkuwa yangkwurrangwa, kembirra kuw-ambilyama warniba warningangkawura wurrakina. ⁴ Ningi-jerrukwa arakba amurndakibina warka yu-kwama nungkuwa ngayuwa-wa ningeniki-yami-yada. Ningi-yamama-langwa amurndakakina, kembirra arakba ngayuwa ningarramin-abilyerrikama warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja warnik-eningmidiyada nungkuwa ningkarrubudadangwa ningukwulyubena ningkilyengma. ⁵ Kembirra nungkuwa Ngangwa, yiki-lawurrakajina ngayuwa ebinu-wa ning-ambilyumurru-wa ningeningadinakba

wuburra laka nungkuwa y-akumarnuma ngayuwa ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma nara-wiya ambaka kingekburaka ababurna-langwa ningkakina,” ni-yama Jesus.

Jesus nenuminu-buriyaminuma-langwa ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa

⁶ Biya ngarningka ni-yama Jesus, “Nungkwaja yu-kwama ngayuwa-wa warna warnikabuburrakiyuwa enena-langwa angalya umba ngayuwa ningarramin-abilyerrikama ningarr-eningmikama wurrakina nungkuwa-langwa. Adinuba-wiya nungkwa-langwa wurrakina akena nungkuwa yu-kwama wurrakina ngayuwa-wa. Aburraja bumini-yarrkuwarakama nungkwa-langwa ayakwa. ⁷ Warningma arakba ababurna-langwa amurndakibina nganyangwa-murruwiya, yiminu-wilyakama nganyangwa-wiyada. ⁸ Nganja ngayuwa arakba ningarra-makama nganyangwa warnikabuburrakiyuwa ababurna-langwa ayakwa amurndakibina nungkuwa yi-makama ngayuwa-manja umba aburraja narruwerringwur.danguma akina-manja. Warningme-ka amandangwa warna ningi-likenuma-langwa ngayuwa yadikina nungkuwa-langwa akwa ningkakina-bina yi-larrkama-langwa ngayuwa.

⁹ “Nanja ningena ningarraminu-buriyaminama wurrumurndakenena-langwa. Nara ningena aminu-buriyamama wurrumurndakibina-langwa warningbala-murrilangwa ngayuwa umba wurribina-langwa yimbukwa yu-kwama-langwa ngayuwa-wa ningarraminu-buriyaminama, mena nungkwa-langwababa wurrumurndakenena. ¹⁰ Aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurribina nganyangwa, nungkwajukwaba wurrakina nungkwa-langwa. Umba wurrumurndakakina warnumamalya wurribina nungkwa-langwa, nganjukwaba nganyangwa wurrakina y-awurakeyinama. Wurrakine-ka karramin-abilyerrikinama karr-eningmikinama wurrukwala warnumamalya ngayuwa-langwa ningibina ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma.

¹¹ “Ngangwa Ningkungwurriyaka ningkakina umba ningubukwaya arakba ningi-likajama nungkuwa-wa. Arngkidarrba arakba nara ngayuwa ningena ambilyama enena-manja angalya, umba nganyangwa warnikabuburrakiyuwa kuw-ambilyama yelakwa arija-langwa. Nungkwaja ningkakina ningkarrubuda akwa yi-ngbudirrkama ngayuwa. Kemberra ka-didirrakinama warna kajungwa wurruwilyaba-mi-yada wurrakina wuburra yakuwa yuwilyaba-ma yalakena. ¹² Ning-ambilyu-wiya nganja ngayuwa aburruwa-manja, ningarra-didirrakama wurrakina yingbudirrkama-langwa ngayuwa. Ningarr-akwurrājuwama akwa nara wurruwilyuwilyaba ka-rukuwurriyina warna. Akena nuwilyabama yimbukwa nenungkwarba kini-jungwunama akwa kinurukwulyuwakenama nenumawurrina ena-langwa. Kini-yamina-manja nakina, kemberra ngalaja akina ayakwa nungkwa-langwa ka-lyangmandukwunadinama ebina nuw-arrikarrijajungwunuma arakburakba-kiya-wiya.

¹³ “Ningubukwaya nganja arakba ningi-likajama nungkuwa-wa, umba ningi-yengbinama amurndakenena ayakwa nganyangwuwa warnikabuburrakiyuwa ning-ambilya-wiya ngayuwa ambaka

enena-manja angalya, kajungwa ka-werrikilyelyingmajungwuni-yada wuburra ngayuwa. ¹⁴ Nganja ningarra-makama arakba warna amurndakibina ayakwa yu-kwama nungkuwa ngayuwa-wa. Wurrumurndakibina warnumamalya warningbala-murruwiya nungkuwa, nara wurrakina abulirrangkwama nganyangwa warnikabuburrakiyuwa, wuburra nara wurrakina abulirrangkwama nganjukwaba ngayuwa. Nara-baba wurrakina abulirrangkwama aburruwa-manja, kembirra narra-wurrikbinama aburruwa-wa wuburra laka bu-wurrikbinama ngayuwa-wa. ¹⁵ Ngangwa, nara ningena e-yengkilabama nungkuwa-wa ningkeniku-wilyakalangwa ningkakina nganyangwa warnikabuburrakiyuwa enenalangwa angalya nuw-ambilyamurra-langwa wurrumurndakibina warningbala-murruwiya nungkuwa umba yirra-yengkilabajama nungkuwa kajungwa ka-didirrakini-yada nibina-langwa nuwurrariya nikalya. ¹⁶ Wurrumurndakibina warnumamalya warningbala-murruwiya nungkuwa, nara wurrakina abulirrangkwama nganyangwa warnikabuburrakiyuwa, wuburra nara wurrakina abulirrangkwama nganjukwaba ngayuwa.

¹⁷ “Ngangwa, nungkuwa-langwa ayakwa alyangmandukwune-ka eningangkawura. Akina-murra ayakwa, k-abulirrangkwunama ningkakina warna wurribina-langwa warningbala-murruwiya nungkuwa. ¹⁸ Nganja arakba ningarra-larrkajama warna enenu-wa angalya akwa ababurnu-wa wurrumurndakibinu-wa warnumamalya warningbala-murruwiya nungkuwa, wuburra laka nungkuwa yilarrkama nganjukwaba ngayuwa yangkwurrangwa aburruwa-wa. ¹⁹ Ngayuwa ngarra-ngayindenama nungkuwa yik-abulirrangkwuni-yada ngayuwa kajungwa kembirra aburramba-langwa ka-ngayindeniyada nungkuwa k-abulirrangkwuni-yada wurrumurndakakina,” niyama Yesus.

Jesus nenuminu-buriyaminuma-langwa wurrababurna-langwa wurribina ka-werrikambilya-murruwiya ambaka-murra

²⁰ Biya ngarningka ni-yama Yesus Nungwenikba-wa, “Nara ningena e-yengkilabama wurrumurndakenena-langwa warnikabuburrakiyuwa yelakwa yimbukwa, umba ngarningka aburrajukwaba wurrukwalalangwa ningarramini-yengkilabajama wurrumurndakibina-langwa ka-werrikambilyama-langwa ambaka ngayuwa-manja kuw-engkirrikajama-langwa ebinu-wa ngawa ayakwa ke-yengbinamurru-wa nganyangwa warnikabuburrakiyuwa. ²¹ Ngangwa, ngayuwa ningarra-ngayindenama kuw-ambilyi-yada wurrababurna-langwa wurruwilyaba-ma ngawa wurruwurrakawuruma akwa kuw-ambilyi-yada yakuwa-manja wuburra laka nungkuwa ningk-ambilyama ngayuwa-manja akwa nganjukwaba ngayuwa ning-ambilyama nungkuwa-manja akwa yuwilyaba-ma yalakena. Aburraja kembirra aki-yakeyini-yada wurrakina yakuwa-manja kajungwa wurrukwala warnumamalya enena-langwa angalya akwa angkwulyumida-langwa kuw-eningmidini-yada yi-larrkama-langwa ningkakina ngayuwa yangkwurrangwa.

²² “Nganja ngayuwa ningarra-ngbudirrkama akwa ningarra-kwulyubenikama ngayuwa-murra nganyangwu-wa warnikabuburrakiyuwa, wuburra laka nungkuwa y-akumarnuma ngayuwa

ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma kajungwa kembirra wurruwurrakawura-murri-yada wuburra laka yakuwa yuwilyaba-ma yalakena.²³ Ngayuwa ningena arakba ning-ambilyama aburruwa-manja umba nungkuwa arakba nungkwajukwaba ningk-ambilyama ngayuwa-manja, kajungwa wurrakina ke-yakeyini-yada ngawa karruma-wilyakini-yada muwilyaba-ma mangma. Karruma-wilyakinama-langwa muwilyaba-ma mangma, kembirra aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya nungkuwa, kuw-eningmidinama wurrakina yilarrkama-langwa ningkakina ngayuwa yangkwurrangwa akwa ngarningka ningki-lyelyingminama nungkuwa nganyangwa warnikabuburrakiyuwa wuburra laka nungkuwa ningki-lyelyingminama nganjukwaba.

²⁴ “Ngangwa, nungkuwa arakba yu-kwama warna nganyangwa warnikabuburrakiyuwa ngayuwa-wa akwa kembirra ngayuwa ningarra-ngayindenama kuw-ambilyi-yada ngayuwa-manja ebina-manja angalya k-ambilyamurra-manja ningena. Aburraja kembirra wurrakina kabu-rringkinama ningena ngayuwa ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma. Nungkwaja nungkuwa ningki-lyelyingminuma ngayuwa adinuba-wiya nara-wiya ambaka ki-ngekburaka ababurna-langwa. Ningki-lyelyingminumalangwa nungkuwa ngayuwa-manja, kembirra y-akumarnuma ngayuwa ningarrubuda-dangwa ningukwulyubena ningilyengma.

²⁵ Ngangwa, ningkibina Ningkuwerrikidirbura, aburraja wurrumurdakakina warnumamalya enena-manja angalya akwa angkwulyumida-manja warningbala-wiya nungkuwa akena ngayuwa ningeningma nungkuwa akwa aburrajukwaba nganyangwa warnikabuburrakiyuwa warningma nungkuwa yilarrkama ngayuwa yangkwurrangwa.²⁶ Ngayuwe-ka arakba ningarramin-abilyerrikama ningarr-eningmikama wurrakina nungkuwa-langwa akwa ningiyirribiyirba ngawa ki-yaminjaminama ningena kajungwa kembirra ka-lyelyingmajeyini-yada wurrakina wuburra nungkuwa nungkwajukwaba ningki-lyelyingminama ngayuwa akwa ngarningka nganja k-ambilyi-yada aburruwa-manja yirruwilyaba-ma. Amandangwa,” ni-yama nakina Jesus Nungwenikba-wa.

18

Wurrukwala warnungkwarba nenu-manguma-langwa Jesus

¹ Eneja Jesus ni-jerrukwama-langwa nu-buriyaminuma-langwa, nu-warrukwa angakbilyuwalya angalya emikirra Kidirena aburruwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa, akwa na-likena aminababurnamurru-wa eka-murriya na-lungkuwarrinumurru-wa,² ebinu-wa angalya nawurra-murndukweyinumurru-wa arngkirngkawura-wiya. Eneja nibina Judija neningma arakba akina angalya, nibina neniku-kwi-yada Jesus wurrumurdakibinu-wa wurrububungkawa kajungwa warniku-wardi-yada nakina.³ Kembirra aburraja wurrarumuruma WurruMinida akwa WurruBarija warnungkwarba narra-larrkama wurrukwala warnungkwarba Judija-manja. Wurrukwala WarningiRawuma wurrawinyamba umba wurrukwala wurribina warnikumungkakwurraja angalya

Neningikarrawara-langwa Jirujalema-manja. Biya nawurrakilikena narru-wilyakama kaliwanga akwa bajananga akwa narri-kekewarakama amukwa angwura. Biya na-likena arakba ebinu-wa angalya nuw-ambilyumuru-wa Jesus-murriya wurrakina.

⁴ Eneja arakba Jesus neningma nakina warniki-yama-langwa wur-rakina nara-wiya ke-yar.danga. Kembirra Jesus nenu-kwurukwa Judija-murriya-wa akwa ni-yama aburruwa-wa, “Wayi! Angkaburra-wa kirramin-aburangkinama karna?” ni-yama nakina.

⁵ “Jesus NeningiNejiridu-wa!” ne-yama aburraja. Biya enamba-langwa ni-yama Jesus, “Ningena ngaya-da!” Eneja Judija nu-kuwarjeya yakwujina ngawa aburruwa-manja, nibina neniku-kwi-yada Jesus aburruwa-wa. ⁶ Umba aburraja nuw-engkirrika-manja wurrakina warnungkwarba akina ayakwa Jesus-langwa, arngkawura-wiya nawurraku-ngwudarra erribaja arngkidarrba wurrakina, akwa namurndaki-ngkilarra ajiringka-wa. ⁷ Kembirra eneja ngarningka ni-yama Jesus aburruwa-wa, “Angkaburra-wa kirramin-aburangkinama karna?” ni-yama. “Jesus NeningiNejiridu-wa,” ne-yama aburraja.

⁸ Enamba-langwa kembirra ni-yama nakina Jesus, “Ngarra-makama arakba ningena ngaya. Yikumin-aburangkinamanja ngayuwa-wa yimbukwa, kembirra wurra-larrkiya warna abu-likaja arakba,” ni-yama nakina. ⁹ Ena ayakwa ni-yengbinuma Jesus kajungwa ka-lyangmandukwunadini-yada ebina ayakwa ni-yengbinuma adinuba-wiya Nungwenikba-wa. Ni-yamama, “Ngangwa, wurrumurndakibina warnumamalya yu-kwama ngayuwa-wa, nara wurruwilyuwilyaba ka-rukuwurriyina warna umba ngarr-akwurrājuwama ningena,” ni-yamama. Kembirra amandangwa enena ayakwa.[☆]

¹⁰ Eneja Jayumuna Bida nu-wilyakama kaliwanga enuwa-manja. Kembirra ni-ngkarbaja nakina akwa neni-rida nuwilyaba-manja nenungkwarba, nenumini-ngkarrnga mada mekbuda-langwa-langwa. Nakine-ka nenungkwarba nenimikirra Melkija nibina nenuminu-war.danguma warka naruma-langwa nubungkawa NuMinida. ¹¹ Eneja kembirra ni-yama Jesus nakina Bida-wa, “Wu-lawurrakajiya akina kaliwanga nungkwa-langwa,” ni-yama. “Ki-lyandiname-ka ngayuwa amandangwa ebina-langwiya nginu-makama-langwiya Nungwarrka arakba-wiya ngayuwa ningeniki-lyanda-langwa,” ni-yama nakina Jesus.

Wurrukwala warnungkwarba nenu-wilyakama-langwa Jesus nakinu-wa Enija

¹² Aburraja wurrumurndakakina wurrawinyamba Warningi-Rawuma, nubungkawa aburra-langwa akwa ngawa wurru-murndakibina WarningiJudiya warnikumungkakwurrāja angalya Neningikarrawara-langwa Jirujalema-manja, nenu-manga arakba nakina Jesus. Biya nenumin-ararika ayarrka ena-langwa ¹³ akwa nenu-wilyaka arakba Enija-langwu-wa angalya. Eneja nakina Enija NeningiJudiya narngkiyenikba Kayubaja-langwa nibina naruma nubungkawa NuMinida akini-yada ngawa. Umba neningadinakba nakina Enija nara-wiya Kayubaja. ¹⁴ Nakina-murrada Kayubaja nenu-makama ebina-wiya wurrububungkawa-manja WarningiJudiya

☆ 18:9 Janjana 6:39

ni-yamama, “Wurruwilyaba-ma warnamamalya akabumini-jungwunama ngarrumurdakwulyumida-langwa ngarnumamalya,” ni-yamama nakina nubungkawa.

Bida n-eningbaliyaminjajungwunuma-langwa Jesus-langwa

¹⁵ Aburnajukwaba kembirra Jayumuna Bida akwa ngawa nuwilyaba ningka nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa neni-likena nen-aburrakiyuwarna nakina-manja Enija-langwu-wa angalya. Eneja n-awiyeba Jesus arrawu-wa akwa enejukwaba nakina ningka nenungkwarba n-awiyeba, mena neningma-baba nubungkawa Enija nakina. ¹⁶ Akena nara eneja Bida kin-awiyebena umba errekbamanja ngawa n-arjeyuma dawa-manja. Eneja kembirra ni-jadinga ngarningka nibina ningka-dangwa nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa akwa ni-yengbina ayakwa duwilyabu-wa dadiyara dibina ying-akwurrajuwamurru-wa angalya. Ngalaja kembirra yinginuminguwur.dangmajuwa dawa. Kembirra ningka-dangwa nenungkwarba nenu-wilyaka Bida enejukwaba arrawu-wa arakba.

¹⁷ Ngalaja yingi-yama dadiyara Bida-wa, “Ningkena-bina nungkwajukwaba ningkenikaburrakiyuwa nangaba-langwa nenungkwarbana?” yingi-yama dakina. “A.a! Nara ngaya-da!” ni-yama eneja Bida nakina-da.

¹⁸ Aburraja wurrukwala warnumamalya wurruminakina angalya wurribina nenuminu-war.danguma warka Enija-langwa akwa wurrukwala wurribina warnikumungakwurraraja angalya Neningikarrawara-langwa, narri-lirakama angwura mamukumurdada-baba, akwa nuw-alkayanguma angwura-manja na-wabilyakajungwunuma wurrakina. Eneja kembirra Bida ni-likena nawurrak-alkayangumurru-wa warnungkwarba akwa n-arjiyinga aburruwa-manja nu-wabilyakajungwunuma enejukwaba nakina-da.

Enija neni-yengkilabenuma-langwa Jesus-uwa ayakwa

¹⁹ Eneja kembirra nubungkawa Enija neni-yengkilabena Jesus-uwa ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa. Biya ni-yama, “Amiyambena ayakwa ningkarr-akakirumakama wurrumurdakakina-manja?” ni-yama.

²⁰ Eneja Jesus ni-yama, “Ningena ngawa ningi-yengbiyengbinuma ababurna ayakwa nganyangwa nuw-engkingirrikenumurramanja wurruwurrakwulyumida-langwa warnumamalya. Ningarrakakirumakama arngkababurna-langwa engka-manja iya engka-manja angalya Neningikarrawara-langwa-manja alikira jinikakwamanja akwa ngawa ena-langwa-manja angalya Jirujalemanja. Nara ki-yengbina ngayuwa ayakwa amurama, umba ningabilyerra ningi-yengbinuma. ²¹ Miyambena-burra kembirra yi-yengkilabajama ngayuwa-wa? Wurre-yengkilabaja kembirra wurrukwala warnumamalya wurribina nuw-engkirrikenuma ayakwa nganyangwa. Warningme-ka wurrakina, kempa wurre-yengkilabajama ebina-langwiya ningarra-makama-langwiya,” ni-yama Jesus Eniju-wa.

²² Umba eneja nuwilyaba nenikumungkakwurraraja angalya Neningikarrawara-langwa n-engkirrika akina ayakwa ni-yengbinuma Jesus, biya neni-laburrbaja nenumukwurra-manja ayarrka-murra akwa ni-yama, “Ningkiyukwujiye-ka ningkeningaruma-ma akena

ayarrkawarriya ayakwa ningki-yengbinama nubungkawa-wa!” ni-yama nakina Jesus-uwa.

²³ Eneja Jesus ni-yama, “Ebina ayakwa ningi-yengbinuma, awurrariya-manja amurndakakina, wurra-maka kemba wurrangkwulyumida-manja warnumamalya aminakina-langwa, umba eningaba-manja, kembirra miyambena-burra yi-laburrbaja ningenumukwurra-manja?” ni-yama nakina.

²⁴ Eneja kembirra nubungkawa Enija neni-larrka Jesus narumu-wa nubungkawa NuMinidu-wa Kayubaja. Neni-larrkama nararikajungwunuma ngawa nakina-da.

Bida n-eningbaliyaminjajungwunuma-langwa Jesus-langwa ngarningka

²⁵ Eneja Bida ngawa n-arjijeyuma yakwujina nu-wabilyakajungwunuma. Aburraja kembirra wurrukwa warnumamalya ne-yama enuwa-wa, “Ningkena-bina amandangwa ningkenikaburrakiyuwa nangaba-langwa nenungkwarba-na?” ne-yama. Eneja Bida ni-lyangkilyuwakajuwa aringka. “Ngarra!” ni-yama. “Nara ngaya-da.”

²⁶ Eneja nuwilyaba ningka nenungkwarba yakwujina nibina nenuminu-war.danguma warka Enija-langwa, ni-yengbina arakba ayakwa Bida-wa. Nakine-ka nenungkwarba wunakali-yaminjaja nibina nenumini-ngkarrngarnuma mada Bida. Biya ni-yama nakina Bida-wa, “Jerriya ningkena-bina ningkibina ngayuwa yirra-rringkama ebina-manja angalya nenu-mangumurra-manja?” ni-yama nakina Bida-wa.

²⁷ Eneja Bida ni-lyangkilyuwakaja ngarningka aringka n-eningbaliyaminjajungwa. Ngalaja akina-wiya ngawa dadinungkwarba jukwujukwa ying-ardinga arakba dakina.

Neni-lyilyanguma-langwa Jesus Balidu-wa

²⁸ Kembirra aburraja buwa-wiya ngawa wurrukwa WarningiJudiya warnungkwarba nenu-wilyaka arakba Jesus erreku-wa akwa angerriba eminingku-wa alikira. Namurndakikenuma Kayubaja-langwa-langwa angalya akwa ningku-wa nubungkawa nenimikirra Balida. Nakine-ka nubungkawa NeningiRawuma ni-lyingama akina-manja angalya Judiya. Akena nara wurrakina WarningiJudiya kuw-awiyebena arrawu-wa akinu-wa alikira NeningiRawuma-langwu-wa umba nuw-ambilyuma ngawa erreka-manja. Nara wurrakina kuw-awiyebena arrawu-wa, kajungwa nari-yada ka-ngkwabukwabakajungwuna ka-kwurdukwurdakajungwuna. Neni-ngayindanguma wurriyada kajungwa kuw-alyubarini-yada Akwurungkuwarrukwa-langwa aninga wurrakina. ²⁹ Kembirra eneja Balida ni-jadinga nenukwurukwa akwa ni-yama wurrumurndakakinu-wa warnumamalya, “Kwurruwa, miyambena-burra kini-lekba naka nenungkwarba? Niyamarrkama naka-bina?” ni-yama.

³⁰ Aburraja ne-yama, “Neningaba-manja naka, nara-maka yikinu-wilyaka, akena nuwurrariya naka akwa akina-langwa yinu-wilyakama yangkwurrangwa,” ne-yama wurrakina Balidu-wa.

³¹ Eneja Balida ni-yama, “Nungkwurabakiya kemba wunu-wilyakina arakba nakina akwa yiki-lyanguwerribikajungwuna

nuwurrariya-murrikba nungkwurra-langwa-langwiya eningarumuruma ayakwa,” ni-yama Balida aburruwa-wa. Akena aburraja WarningiJudiya warnumamalya ne-yama, “Nara yarna a-jungwajuma warnumamalya. Umba nungkwurra-langwa eningarumuruma ayakwa eningiRawuma yiraku-makinama nara yarna a-jungwajuma warnumamalya,” ne-yama. ³² Ebina-wiya eneja ni-yengbinumanja Jesus ayakwa ena-langwu-wa warnikabuburrakiyuwa, nenu-makama nakina kenu-wurdijinama-langwa warnungkwarba eka-manja akwa keni-jungwajinama-langwa nakina. Kembirra nalyangmandukwunadinuma amurndakakina ayakwa amandangwa-da.

³³ Eneja Balida n-awiyeba ngarningka arrawu-wa alikiru-wa akwa nen-ardija Jesus-uwa akwa ni-yama, “Nungkuwa ningkena Ningkubungkawa WarningiJudiya-langwa warnumamalya-na?” ni-yama.

³⁴ Eneja Jesus ni-yama, “Jerriya nungkwabakiyaba ningkena yiyendabajama? Dukwa wurrukwalu bu-makama ngayuwa-langwa-na?” ni-yama.

³⁵ Eneja Balida ni-yama, “Wa! Ngayuwa ningena NingeningiJudiya-na! A.a! Nungkwa-langwa warnumamalya akwa wurrarumuruma WurruMinida warnungkwarba bi-lyilyanguma nungkuwa ngayuwa-wa-da. Ningki-yamarrkama ningkena-burra?” ni-yama nakina.

³⁶ Eneja Jesus ni-yama, “Nara ningena a-bungkawaduma enena-manja angalya wuburra wurrukwalu na-bungkawadinama. Wurrakine-ka wurrukwalu karra-kirriyakama WarningiJudiya-manja wurrubungkawa nari-yada ngayuwa kabu-manga. Ngarra! Nara kuw-awinyambada nganyangwa warnumamalya umba wurrumilyukwa wurrakina nuw-ambilyuma. Ngarrumineyebijeba ngarna ngarru-bungkawadinama, waka ngaya umba waka nungkwurraja!” ni-yama nakina Jesus Balidu-wa.

³⁷ Kembirra eneja Balida ni-yama enuwa-wa, “Aba jerriya-bina ningkena ningkubungkawa?” ni-yama. Eneja Jesus ni-yama, “Nungkwabakiyaba arakba yi-makama ngayuwa ningubungkawa ningena. Nganja ningi-rukwularrinuma akwa ningi-likenuma enenu-wa angalya kajungwa ki-yengbini-yada warnumamalya-manja Neningikarrawara-langwa-langwa ayakwa alyangmandukwuna umba nara akwala-langwa. Aburraja warningerribirra warnumamalya kabumin-engkirrikaja-manja ayakwa alyangmandukwuna-dangwa, kuw-engkirrikajama wurrakina ngayuwa-wa,” ni-yama.

^{38a} Eneja Balida ni-yama, “Aki-yamarrkinama dukwa akeningmidini-yada ngarna ayakwa alyangmandukwuna-dangwa?” ni-yama.

Balida nenu-kwama-langwa Jesus wurrarumuruma-wa WurruMinida warnungkwarba warniku-wardi-yada Jesus wurrakina

^{38b} Biya kembirra Balida ni-lawurrada erreka-wa WarningiJudiya-wa warnumamalya akwa ni-yama aburruwa-wa, “Nara naka alekbuma ningena, neninguwurrariya-ma-baba. Umba neningaba ngawa naka. ³⁹ Akena nungkwurra-langwa-langwiya ayakwa eningarakba-kiya-langwa nganja ngayuwa keni-jadijinama wurruwilyaba warnungkwarba wurribina na-didikajungwunuma. Ningiyaminjaminamurra nganja ababurna-langwa Akwurungkuwarrukwa.

Yiku-makina kembirra! Nungkwurraja kini-ngayindena ngayuwa kin-enjungwurrenama naka Nubungkawa Karningijudiya-langwa karnumamalya?" ni-yama.

⁴⁰ Biya ne-yangkarjiyajungwunuma enuwa-wa, "Nara nakina! Yirru-warenama nakina umba yini-ngayindenama Baraba. Yirrumini-jadijiya nakina ni-didikajungwunuma-langwa!" ne-yama. Umba eneja Baraba nibina ni-ngekbungekburakama awinyamba nakina-da.

19

¹ Eneja kembirra Balida nenu-maka wurrukwala-manja wurrawinyamba. "Wunu-wilyakina arakba naka nenungkwarba angerriba akwa yikini-larrkbarjena merra-murra," ni-yama.

² Aburraja kembirra wurrumurndakakina wurrawinyamba narr-ararikama amakirnda akwurrirra eningarinki-yada. Kembirra nenumin-akumarna Jesus-langwa-manja aringka akwa nenawiyebajua ngarningka dumbala wuburra nibina naruma nubungkawa n-awiyebenuma. ³ Biya ne-yama wurrumurndakakina wurrawinyamba Jesus-uwa, "Wayi! Jerriya nungkuwa Ningkubungkawa Warningijudiya-langwa warnumamalya?" ne-yama, akwa nenu-marngkajuwama nen-abadakalyakama akwa neni-laburrbajanguma wurrakina nenumukwurra-manja ayarrkamurra-da.

⁴ Eneja kembirra Balida ni-jadinga nakina erreku-wa nuw-ambilyumurru-wa wurruwurrakwulumida warnumamalya. Biya ni-yama Balida aburruwa-wa, "Wurr-engkirrikiya! Ning-aburangkama ena-langwa awurruwurrariya nenaka-langwa, akena nara k-akburrangarna-da. Kembirra kinu-wilyakinama nakina yangkwurra nungkwurruwa-wa yik-eningmidini-yada nungkwurramba-langwa neningawurrariya-ma," ni-yama nakina-da.

⁵ Kembirra Jesus enejukwaba ni-jadinga erreku-wa, nu-wilyakama ngawa ebina amakirnda akwurrirra aringka-manja akwa dibina dumbala n-awiyebenuma. Eneja ni-yama Balida wurrumurndakibinu-wa warnumamalya wurruwurrakwulumida-wa, "Kwuja! Wunirringka! Naka-bina arakba-da!" ni-yama nakina-da.

⁶ Aburraja wurrumuruma WurruMinida warnungkwarba akwa wurrukwala warnikumungkakwurraja Neningikarrawaralangwa angalya neni-rringka Jesus-uwa wurrakina akwa ne-yangkarjiyajungwunuma ne-yama, "Wun-ar.dirrena nakina eka-manja...wu! Yikin-ar.dirrena eka-manja ka-mambalinamurra-manja...wu!" ne-yama wurrakina. Eneja Balida ni-yama aburruwa-wa, "Wunu-wilyakina nungkwurrabakiyaba akwa yikin-ar.dirrena eka-manja ka-mambalinamurra-manja! Mena nara-baba ningena k-akburrangarna awurrariya enuwa-manja-da!" ni-yama nakina wurrakinu-wa.

⁷ Aburraja Warningijudiya warnumamalya namurndaki-yama, "Yirra-langwa ayakwa eningarumuruma ngarraku-makinama neniki-jungwa-langwa nakina, ni-yamama-langwa nakina, 'Neningikarrawara-langwa Ningenikuwenikba ningena,' ni-yamama nakina," ne-yama wurrakina.

⁸ Eneja n-engkirrika-manja Balida akina ayakwa, kembirra n-akbar.de-ka angwurra, ⁹ akwa ni-lawurrada, nenu-wilyaka Jesus

ngarningka arrawu-wa alikiru-wa akwa ni-yama Balida Jesus-uwa, “Amiyambena angalya nungkwa-langwa k-arrangbama?” Akena eneja nara kini-yengbina ayakwa Jesus, ni-yengminjade-ka. ¹⁰ Eneja ni-yama kembirra Balida enuwa-wa, “Miyambena-burra nara e-yengbuna ngayuwa-wa? Jerriya ningkeningbala ngayuwa ningena ningubungkawa ning-angkarrijinama angalya akwa nungkwurruwa? Kembirra ki-lyangkuwerribikajungwunama yib-enjungwurrena-murrikba akwa kab-ar.dirrena-murrikba ningkakina eka-manja-da,” ni-yama Balida Jesus-uwa-da.

¹¹ Eneja ni-yama Jesus Balidu-wa, “Y-angkarrijinama ningkubungkawadinama ngayuwa-manja ningkakina mena-baba Neningikarrawara ngin-akumarnuma ningkubungkawa. Umba eneja nakina nenungkwarba nibina nginu-kwama ngayuwa nungkuwa-wa ni-yamama awurrariya-dangwa alyengma nakina,” ni-yama Jesus Balidu-wa.

¹² Yadikina-langwa kembirra eneja Balida neni-ngayindanguma nakina angwurra ken-enjungwurranguma Jesus. Akena aburraja WarningiJudiya warnumamalya namurndaki-yangkarjiyajungwunuma wurrakina Balidu-wa akwa ne-yama, “Kin-enjungwurrena-manja ningkakina naka nenungkwarba, kembirra yikin-awinyambakeyinama nungkuwa akwa ngawa nungkwa-langwa nubungkawa Kajara kinalakina-da. Kini-yengbijajungwunamanja neningerribirra nenumamalya nubungkawa naruma nakina, kembirra nara nakina amin-engkirrikama nakinu-wa nubungkawa Kajara-da,” ne-yama wurrakina-da. Nakine-ka Kajara naruma-dangwa nubungkawa NeningiRawuma.

¹³ Eneja n-engkirrika-manja Balida amurndakakina ayakwa, nenu-wilyaka arakba Jesus ngarningka errekbua wurruwurrakwulyumida-wa warnumamalya. Biya n-ambarringa Balida eningayakwa-langwa-manja angalya. Aburraja narri-ngekburaakama akina angalya malarra-murra. Narrum-akumarnuma ajiringka-manja marumuruma malarra miremburemberribirra. Akine-ka angalya nibina-langwa nubungkawa ni-lyangkuwerribikajungwunuma-langwa warnumamalya-langwa warningaba-murrikba akwa wurruwurrariya-murrikba. Yiburuwa-murra ayakwa akina emikirra “Kabada”. ¹⁴ Ngalaja arngkidarrba arakba memerrkuwilyarra. Kembirra mingka-manja mamawura Akwurungkuwarrukwa akina warniki-yakuwerribiki-yada WarningiJudiya warnumamalya aburra-langwa-langwa wurrarumuruma. Eneja kembirra ni-yama Balida wurruwurrakwulyumida-wa warnumamalya, “Kwurruwa...yi! Nenaka nubungkawa nungkwurra-langwa naruma-dangwa-da!” ni-yama nakina.

¹⁵ Akena aburraja ne-yangkarjiyajungwunuma Balidu-wa akwa ne-yama, “Wunu-wardena nakina...wu! Yikin-ar.dirrena ka-mambalinamurra-manja eka arakba...wu!” namurndaki-yama wurrakina. Eneja Balida ni-yama, “Yirri-ngayindena amandangwa ngayuwa kamin-ar.dirrenama nubungkawa nungkwurra-langwa naruma-dangwa eka-manja-na?” ni-yama nakina wurrumurndakakinu-wa warnumamalya. Aburraja wurrarumuruma

WurruMinida warnungkwarba ne-yangkarjiyajungwunuma Baliduwawa akwa ne-yama, “Nuwilyaba-ma ngawa ngakwurra-langwa nubungkawa naruma-dangwa Kajara nakina, umba nara wurribina wurrukwala!” ne-yama wurrakina.

^{16a} Eneja Balida nenu-kwa Jesus aburruwa-wa arakba-da, warnik-ar.darri-yada Jesus wurrakina ka-mambalinamurra-manja eka-da.

Wurrawinyamba nen-ar.dirranguma-langwa Jesus namambalinumurra-manja eka

^{16b} Aburraja kembirra wurrumurdakibina wurrawinyamba neni-rndarrka Jesus arakba-da. ¹⁷ Biya nenu-wilyaka arakba angerriba engembu-wa angalya emikirra “Aringka-langwa-manja amadidira”, emikirra Yiburuwa-murra “Kalikada”. Umba eneja Jesus enabakiyaba ni-ngabukweyina ebina eka warnik-ar.darri-yada wurrawinyamba akina-manja nakina. ¹⁸ Biya yakwujina ngawa nen-ar.dirranga Jesus ebina-manja eka ni-ngabukweyinumurra-manja nakina. Aburnajukwaba narralirrak-ar.dirranguma wunambilyuma wunenungkwarba-kiya ambilyuma-kiya-manja eka, nuwilyaba nekbuda-langwa-langwa, nuwilyaba nekalyarra-langwa-langwa umba Jesus wilyarra.

¹⁹ Biya kembirra narr-akumarna akarrikarra karrowara akina-manja eka nen-ar.dirrangumurra-manja Jesus. Akina akarrikarra Balida n-arrikarranguma. Ne-yama akina, “Naka nenungkwarba Jesus NeningiNejirida Nubungkawa naruma-dangwa WarningiJudiya-langwa warnumamalya.” ²⁰ Aburraja wurrababurna WarningiJudiya warnumamalya narri-ridimindanguma amurdakakina ayakwa, akwudangwa ngawa-baba nuw-alkayanguma ababurna alikira. Akineka akarrikarra nuw-arrikarrijajungwunuma eminiminingka-murra ayakwa Yiburuwa-murra iya Ledina-murra iya Kirika-murra.

²¹ Akena aburraja wurrumuruma WurruMinida warnungkwarba ne-yama Baliduwawa wurrakina, “Nara arrikarruma, ‘Naka nubungkawa naruma-dangwa WarningiJudiya-langwa warnumamalya,’ umba wurr-arrikarrena, ‘Naka nenungkwarba ni-yamama, Ngayuwa ningena ningubungkawa ningaruma-dangwa WarningiJudiya-langwa warnumamalya,’” ne-yama wurrakina Baliduwawa.

²² Eneja Balida ni-yama, “Akina ngawa-da. Akina ayakwa ning-arrikarranguma, kuw-ambilyamurra ngawa eningarngkuwilyaba,” ni-yama nakina.

²³ Aburraja nen-ar.dirranguma-langwa Jesus wurrakina wurrawinyamba wurrabiyarbuwa, nenumini-rndirrka kembirra dumbala ena-langwa akwa na-murnduweyina duwilyuwilyaba-wiya. Akwa ngarningka nenumini-rndirrka dingka dadingikarrowara dumbala dingbulirra. ²⁴ Biya na-lyelyimbukweyina wurrakina wurrawinyamba akwa ne-yama, “Nara daka dumbala ngu-kuwarruma, umba ngarru-malyangkeyina ngarr-akwuleyina ngarr-embirrkuwurrena akina biya aki-rrikingina ngarrumiyambena aku-wurdiya ak-aburijaja,” ne-yama. Arakburakba-kiya-wiya Neningikarrowaralangwa ayakwa ngalaja nuw-arrikarrijajungwunuma akwa ne-yamama, “Na-murnduweyinumurra dumbala nganyangwa akwa na-malyangkeyinumurra nuw-akwuleyinama narr-embirrkuwurranguma akina biya narri-rrikinga wurrumiyambena

na-wurdingama nuw-aburijajuma warniki-rndirrklangwa dadingikarrawara dumbala nganyangwa,” ne-yamama akina ayakwa. Kembirra na-malyangkeyinu-manja wurrakina wurrawinyamba, akina ayakwa na-lyangmandukwunadinuma amandangwa arakba-da.*

²⁵ Aburraja wurrukwala wurridarringka nuw-alkilkayanga ngawa eka-manja akwudangwa. Jesus-langwa dirndenikba dakina iya dirndenikba-langwa dadiyamarnjadikba iya duwilyaba didarringka dadimikirra Meri, DadinguMakidala dakina, akwa ngawa duwilyaba dingka didarringka dadimikirra ngalajukwaba Meri, dibina dadingiyenikba Kiliyubeja-langwa. ²⁶ Eneja kembirra n-andeya Jesus karrawara-langwa biya neni-rringka nibina nenungkwarba ni-lyelyingminuma nakina-manja, akwa ngawa dirndenikba nenalkilkayanguma wunalakina yakwujina. Kembirra ni-yama Jesus dirndenikba-wa, “Ngeniyerriya, kirradiyuwangkwa! Nungkwalangwa arakba nakina naburrena arija-langwi-yada,” ni-yama ngaluwa-wa.

²⁷ Kembirra ni-yengbina ayakwa nakinu-wa nenungkwarba enamba-langwa akwa ni-yama, “Dirndena dakina arakba.” Kembirra yadikina ngawa eneja nanga-wilyaka dakina dirndenikba Jesus-langwa ena-langwu-wa angalya akwa ying-ambilyuma enuwa-manja dadingangkawura. Dirndenikba arakba kembirra dakina nanga-yengbijuwama.

Jesus nu-werrikarrnguma-langwa

²⁸ Eneja kembirra neningma arakba Jesus ni-jerrukwama-langwa warka ena-langwa akwa ni-yama, “Ningi-yakwurra ningena arakba akungwa,” ni-yama. Ni-yengbinu-manja akina ayakwa, kembirra na-lyangmandukwunadinuma Neningikarrawara-langwa ayakwa ebina nuw-arrikarrijajungwunuma arakburakba-kiya-wiya.

²⁹ Ngalaja muwilyaba menarlamba num-ambilyuma yakwujina, numi-lyangburrukwanuma makina alyikarrbuda ajirrkarnyerra akubibeka. Aburraja narru-manga alingajirra eka wuburra enungkwa akwa narri-lamuranguma wuburra alyukwurra-murra akwa narri-ngambajuwa ajirrkarnyerra akungwa akwa narri-ngkajika Jesus-langwu-wa alyelyikba. ³⁰ Nenu-ngwurrkalyikama nakina. Biya ni-yama, “Ningi-jerrukwama arakba warka nganyangwa,” ni-yama. Kembirra nu-mikarrngaja aringka ena-langwa akwa nu-werrikarrnga arakba-da.

Nuwilyaba nawinyamba nen-ar.dirranguma-langwa Jesus memirrkawura-manja

³¹ Aburraja kembirra wurrukwala warnungkwarba WarningiJudiya na-likena nubungkawu-wa Balida. Biya neni-yengkilabena wurrakina warniki-ngkarrngi-yada alakba wurribina-langwa warnungkwarba narra-wardanguma-langwa, akwa warniki-larriji-yada warnumadangkwa ebina-langwa eka, mena Buradi akina. Na-waranguma warnumadangkwa warnik-ambilyinga akina-manja eka maminakina-manja marringa mibina Jebuda, mena-baba makina mukwurdukwurda-baba mamawura makina MeningAkwurungkuwarrukwa.

* 19:24 Emeba 22:18

³² Aburraja kembirra wurrukwa wurrakwala wurrawinyamba na-likena akwa narri-ngkarrngarnuma alakba nuwilyaba-langwa akwa ngarningka ningka-langwa wunalekbina narra-wardanguma-langwa aburrubuk-wurruwa Jesus. ³³ Kembirra neni-ngarranga wurrakina Jesus-uwa, biya nuw-andeya akena neni-rringka nakina ni-jungwuma arakba. Kembirra nara karri-ngkarrngarna alakba ena-langwa. Engkinyungwurra ngawa numin-ambilyuma. ³⁴ Akena eneja nuwilyaba nawinyamba nen-ar.darra arakba nakina Jesus memirrkwura-manja. Kembirra akina-wiya ngawa ngalaja numu-kwularrina merra numi-jirrkungwurrkwaja akungwa.

³⁵ Eneja nibina-murrada nenungkwarba yakwujina narrijeyuma akwa neni-rruburringkama ena-langwa-murra menba biya narrikarranguma nakina amurndakenena ayakwa kajungwa nungkwurruwa karnumamalya yik-eningmidini-yada nungkwurrajukwaba. Eningikalyu-ma ena umba amandangwe-ka alyangmandukwuna ena. Neningme-ka ni-larrkbularrkbakinama nakina enena ayakwa. ³⁶⁻³⁷ Arakburakba-kiya-wiya nuw-arrikarrijajungwunuma ena ayakwa Neningikarrawara-langwa. Neyamama akina, "Nara awilyuwilyaba amini-ngkarrnguma adidira ena-langwa," ne-yamama akina. Akwa ena awilyaba engka ayakwa Neningikarrawara-langwa ne-yamama, "Wurrakina warnumamalya wurribina nen-ar.darranguma nakina, keni-rringkinama enuwa-wa," ne-yamama. Kembirra arakba alakina-kiya ayakwa nalyangmandukwunadinuma amandangwa.*

Nen-akumarnuma-langwa Jesus nenumadangkwa medirra-manja

³⁸ Eneja nuwilyaba nenungkwarba nenimikirra Jawijiba. NeningiJudiya nakina engemba-langwa angalya Arumudiya-langwa. Biya ni-likenuma nakina Balidu-wa akwa neni-yengkilabenuma kenu-meni-yada nenumadangkwa Jesus. Nakina Jawijiba nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa enejukwaba akena nara kenu-maka wurrukwa-manja, mena n-akbar.danguma nakina WarningiJudiya-langwa wurrubungkawa. Eneja kembirra Balida ni-lyangukwama. Biya eneja ni-likena Jawijiba akwa nenu-manga nenumadangkwa Jesus. ³⁹ Umba eneja nuwilyaba ngarningka nenungkwarba nenimikirra Nikidima neni-likenuma aburnuwa nibina-murrada ni-likenu-murrada Jesus-uwa alyarrngwalyilya. Umba numa-wilyaka makina mababurna mirrijina, 30 kilogrammes. Amangwarra akina ebina na-kirruwanjuma eningaba, emikirra mura, akwa ngawa alibina-wiya na-ngwunyurkwa-jeyinuma emikirra akina alawa. ⁴⁰ Kembirra wunalakina nenu-manga nenumadangkwa Jesus, akwa nen-erribina mirrijina akwa nenu-wurumbijuwa neni-lamuranga dumbala-murra. Amukwiyadakina ne-yaminjamamura aburraja WarningiJudiya warnumamalya akini-yada narr-akumarnu-manja warnumadangkwa wurrakina medirra-manja. ⁴¹⁻⁴² Ebina-manja angalya nenu-wardangumurra-manja Jesus, nuw-alkayanguma ngalaja eninganinga eka. Akwa medirra ngarningka makina num-ambilyuma yakwujina akwudangwa Kalikada-manja. Menikaduwe-ka makina medirra, murn.debirra ngawa num-ambambilyuma. Warnik-akumi-yada warnumadangkwa makina-manja akena nara

* 19:36-37 Exodus 12:46; Numbers 9:12; Emeba 34:20; Jekaraya 12:10

ambaka. Biya nuw-akwudangwudina arakba akina Jebuda. Aburnaja kembirra wunalakina nen-akumarnuma Jesus nenumadangkwa yakwujina arrawa-manja akwa nenuma-didanga medirra aruma-murra angwarnda.

20

Murn.debirra-langwa medirra

¹ Ngalaja kembirra mambilyuma marringa numi-jerrida. Biya Jandi arakba akina. Na-larrumurdinu-wiya ambaka buwa-wiya, yinguma-ngarranga Meri DadinguMakidala makinu-wa medirra. Ying-andeya akena yinguma-rringka arakba makina medirra numu-ngwur.dangminuma. Akine-ka angwarnda narnjirrkwajungwunuma akwukawura mulirrekbidjinu-wa medirra. ² Biya yingi-lawurrada arakba ying-angkarrinuma dakina ebinu-wa angalya nen-ambilyumurru-wa wunalakina Jayumuna Bida akwa ningka nenikaburrakiyuwa nibina Jesus ni-lyelyingminumurra. Nangalirraku-maka makina-langwa medirra akwa yingi-yama, "Nenu-manguma wurrukwalawarna warnumamalya nenumadangkwa Numikbiyiya-dangwa mangaba-langwa medirra. Dukwa nga-manja nen-akumarnuma nakina-da? Yarningbala yarna yirra-da," yingi-yama dakina aburnuwa-wa.

³ Aburnaja kembirra wunalakina Bida akwa ngarningka nakina ningka nenikaburrakiyuwa Jesus-langwa nenu-mirajanga arakba akwa neni-likena aburnajukwaba makinu-wa medirra. ⁴ Nen-angkirreyinuma ngawa wunalakinu...wa. Akena nuwilyaba ngawa ningka-dangwa n-angkarrina angwurra ni-lyengmanguma, biya num-akburranga adinuba-wiya enuwa medirra. ⁵ N-abuluwendinga n-andirrarina akwa nanga-rringka dumbala yakwujina ying-anjalmurrkwuluma akena nara kin-awiyebena nakina. Errekba-manja ngawa n-ambilyuma.

⁶ Kembirra enamba-langwa Jayumuna Bida ni-yar.da arakba yakwujina medirra-manja. Nara kin-ambudidina amiyerra nakina errekba-manja umba nu-warrukwajungwa n-awiyeba makinu-wa medirra. Biya enejukwaba nanga-rringka dibina dumbala ying-anjalmurrkwuluma deyebijeba yakwujina ⁷ akwa ngarningka dingka dadingaringka dumbala ying-anjalmurrkwuluma deyebijeba yingilamurijungwunuma.

⁸ Kembirra enejukwaba ningka-dangwa nenungwarba nibina num-akburrangu-murrada mibina medirra adinuba-wiya, n-awiyeba arrawu-wa-da. Nanga-rringka-manja nakina dibina dumbala, kembirra neningma arakba amandangwa Jesus n-enibuduma nakina. ⁹ Akena nara ambaka wurrakina karru-mumiringka-langwa ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa nuw-arrikarrijajungwunuma arakburakba-kiya-wiya, ebina ne-yamamurra kin-enibudinamalangwa Jesus. ¹⁰ Kembirra neni-lawurradinuma angalyu-wa wunalakina.

*N-abilyerrikajungwunuma-langwa
DadinguMakidala-manja*

Jesus

Meri-manja

11 Ngalaja Meri ngarningka yingi-lawurradinuma mibinu-wa medirra narringa-makama-langwa wunalakina-kiya, biya yakwujina-wa ngawa ying-ambilyuma dakina. Biya yingu-ngwadina arakba dakina. Ying-arjijeyuma ngawa yingu-ngwadungwadinuma medirra-manja erreka-manja dakina. Ying-abuluwendinga, ying-andirrarina arrawu-wa medirru-wa ¹² akena narringa-rringka wunambilyuma wunenikumamurikaja-kiya Neningikarrawara-langwa. Nen-awiyebeyinumurra wunalakina dumbala dukwulyadada, akwa yakwujina nen-angmakayanguma n-ambilyumurra-manja Jesus nenumadangkwa adinuba-wiya, nuwilyaba aringka-langwa umba ningka alika-langwa.

13 Kembirra neni-yama wunalakina ngaluwa-wa, “Nungkuwa! Miyambena-burra ningku-ngwadungwadinamurra ningkena?” neni-yama. Ngalaja yingi-yama Meri aburnuwa-wa, “Nenu-manguma-baba nganyangwa Numikbiyiya-dangwa nenumadangkwa. Dukwa ngambu-wa nenu-wilyakama nakina? Ningeningbala ningena-da,” yingi-yama dakina-da. ¹⁴ Kembirra yingi-nyakuwarrukwajungwa akwa yingini-rringka Jesus n-arjeyuma yakwujina akena yinging-anguwabijuwa nibina Jesus.

15 Eneja Jesus ni-yama, “Nungkuwa! Miyambena-burra ningku-ngwadungwadinamurra ningkena?” ni-yama. “Angkaburra-wa ningkarramin-aburangkinama?” ni-yama. Ngalaja yingi-lyangkiyama dakina numinakina-bu angalya nenungkwarba n-akukwurrājuwama ebina eninganinga eka. Kembirra yingi-yama enuwa-wa, “A nungkuwa! Yi-manguma ngayuwa ningenumadangkwa? Yi-maka kembirra angalya ebina y-akumarnumurra-manja, kajungwa ki-likajiyada akwa kumini-majungwuni-yada kumini-lawurrakajungwuniyada,” yingi-yama Meri enuwa-wa-da.

16 Umba eneja Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Adiyuwangkwa!” Ngalaja yingi-nyakuwarrukwajungwa enuwa-wa akwa yingi-yengba aburra-langwa-murra ayakwa Yiburuwa-murra, “Wa! Rabawuni!” yingi-yama. Akina ayakwa ne-yaminamurra “Ningkenikakakirumaka.”

17 Eneja ni-yama Jesus, “Nara a-lyingama ningena mena nara ambaka-baba ki-likena-langwa karrawaru-wa Nungwarrku-wa. Umba likaja dirrbura wurrukwalu-wa warnikabuburrakiyuwa nganyangwu-wa akwa ka-makina ayakwa ena nganyangwa, ‘Ki-likajama ningena karrawaru-wa nganyangwu-wa Nungwarrka akwa nungkwurra-langwu-wa Nungwenungwa, nibinu-wa ngawa Neningikarrawara nganyangwu-wa akwa Neningikarrawara nungkwurra-langwu-wa,’ kiyamina nungkuwa wurrumurdakakina-manja warnumamalya,” ni-yama Jesus Meri-wa.

18 Ngalaja kembirra yingi-likena ebinu-wa angalya nuw-ambilyumurru-wa wurrumurdakibina warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa akwa narringa-maka aburruwa-manja yingini-rringkama-langwa Numikbiyiya-dangwa akwa ebina ayakwa ni-yengbinuma-langwa ngaluwa-manja-da.

N-abilyerrikajungwunuma-langwa Jesus ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa

19 Bi...ya akini-yada Jandi alyarrngwalyilya nuw-ambilyuma warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa wurruwurrakawura-ma

alikiramanja arrawa. Narruwurraki-didikajungwunuma nuw-akbar.danguma-baba wurrubungkawa-langwa. Eneja Jesus nijadinga adirriyaba akwa narjiyinga wurruwurrakuwilyarra akwa ni-yama, “Yilyurrkwa-murra yukwudukwuda wurr-ambilya,” ni-yama.²⁰ Kembirra nenu-wilyakajuwa ayarrka ena-langwa akwa memirrkwura. Aburraja na-werringekburadinume-ka angwurra neni-rringkama-langwa Numikbiyiya-dangwa.

²¹ Eneja Jesus nenu-maka ngarningka akwa ni-yama, “Yilyurrkwa-murra yukwudukwuda wurr-ambilya. Wuburra Nungwarrka nginilarrkama enenu-wa angalya, ki-yaminama ngayuwa nganjukwaba kallarrkajama yikuminu-war.deni-yada warka nganyangwa,” ni-yama.

²² Kembirra nenu-bukwa nakina Jesus aburruwa-wa akwa namurndabala arrirra ena-langwa akwa ni-yama, “Wunumena Nenumawurrina Neningikarrawara-langwa.²³ Yikaminiyakuwabijina-manja awurruwurrariya wurrukwala-langwa, eneja kembirra Neningikarrawara kenumini-yakuwabijinama. Akena naramanja amini-yakuwabijuma nungkwurruwa awurruwurrariya wurrukwala-langwa, kembirra wurruwurrariya ngawa wurrakina-da,” ni-yama nakina.

N-abilyerrikajungwunuma-langwa Jesus Damija-manja

²⁴ Eneja nakina nenikaburrakiyuwa nenimikirra Damija, nibina wurrumemberrkwa wurrambilyuma-langwa, nara aburruwa-manja kinambilya akini-yada ngawa nijadinga-manja Jesus yakwujina.²⁵ Aburraja wurrukwala nenu-makama Damiju-wa akwa ne-yama, “Yarna yirra yini-rringkama Numikbiyiya-dangwa.” Eneja ni-yama Damija aburruwa-wa, “Naramanja a-rringkama yinungwurnda ena-langwa-manja ayarrka ebina baja nenak-ar.dirrangumurra-manja akwa naramanja yakina-murrada a-lyingama akwa ngarningka naramanja awiyebajuma ayarrka nganyangwa ena-langwa-manja memirrkwura, kembirra kamini-kalyikinama kirrakina ayakwa nungkwurralangwa,” ni-yama nakina Damija.

²⁶ Bi...ya kembirra mamangbala mambilyuma marringa aburraja wurruwurrakawura-murra nuw-ambilyuma wurrakina warnikaburrakiyuwa alikiramanja arrawa, ebini-yada wuburra, Damija aburruwa. Mama nawurraki-didikajungwunuma umba ngarningka adirriyaba nijadinga eneja Jesus akwa narjiyinga wurruwurrakuwilyarra akwa ni-yama, “Yilyurrkwa-murra yukwudukwuda wurr-ambilya,” ni-yama aburruwa-wa.

²⁷ Biya kembirra Jesus ni-yengbina ayakwa Damiju-wa akwa ni-yama, “W-akuma ayarrka nungkwa-langwa yelakwa akwa yimini-rringka ayarrka nganyangwa akwa wu-lawulawajiya ayarrka nungkwa-langwa akwa w-awiyebajiya edirra-manja memirrkwuramanja. Nara amini-kalyikuma umba eningmidina ngayuwa ningena,” ni-yama Jesus Damiju-wa.

²⁸ Eneja Damija ni-yama Jesus-uwa, “Wa! Ngeniyerriya Ningkumikbiyiya-dangwa nganyangwa akwa Ningkeningikarrawara nganyangwa ningkakina-da!” ni-yama Damija Jesus-uwa.

²⁹ Eneja kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Ningk-eningmidina arakba nungkuwa yi-rringkama-langwa ngayuwa. Nara aburraja wurrababurna warnumamalya a-rringkama ngayuwa umba

amandangwa kuw-eningmidinama ngayuwa-manja aburrajukwaba. Eneja kembirra Neningikarrawara kini-yaminama eninginingabawiya aburruwa-manja,” ni-yama Jesus nakina-da.

Miyambena-burra Janjana n-arrikarranguma amurndakenena ayakwa?

³⁰ Eneja Jesus nenuminu-war.danguma ababurna akwala warka arruburrubuda ena-langwa-langwa warnikabuburrakiyuwa akena nara ababurna-langwa kuw-arrikarrijungwuna enena-manja jurra. ³¹ Akena amurndakenena nuw-arrikarrijungwuna enena-manja jurra kajungwa nungkwurruwa yik-eningmidini-yada Jesus-langwa, nibina nenumini-jirabama-langwa neni-jirrkumarnuma-langwa amalyirra Neningikarrawara neningadinuba-wiya neningadinakba, nibinalangwa Nenikuwenikba Neningikarrawara-langwa. Kembirra yiku-werrikambilya-manja enuwa-manja, karniba yik-ambilyama karningangkawura kirrakina-da.

21

N-abilyerrikajungwunuma-langwa Jesus wurrumangbala wurrambilyuma-manja warnikabuburrakiyuwa

¹ Ambaka-murra eneja Jesus ni-jadingama ngarningka ena-langwa-manja warnikabuburrakiyuwa wurrumangbala wurrambilyuma akina-manja angalya emikirra EningiDaburiyeja Akungwa. Aruma akungwa akina angalya. Akine-ka angalya aminambilyuma ekirra, EningiDaburiyeja akwa ngawa EningiKeliliya Akungwa.

² Aburraja wurrumurndakakina warnikabuburrakiyuwa warnimikirra Jayumuna Bida iya Damija iya Nedeniyela, nibina nenungkwarba numinakina angalya Keyina Keliliya-manja, iya wunambilyuma nenikuwenikba-kiya Jebediya-langwa, akwa ngawa wunambilyuma wunenungkwarba-kiya.

³ Numa-merrkawiyebu-manja mamawura, eneja kembirra Jayumuna Bida ni-lyanguwarumanguma akwalyu-wa akwa ni-yama nakina aburruwa-wa, “Ngi-likajama ningena akwalyu-wa. Yiki-yamarrkinama karna? Ngakwurruwa?” ni-yama nakina. Aburraja ne-yama, “Yawa! Ngakwurruwa ngarri-likajama,” ne-yama. Kembirra nuw-ambilyuwar.da akungwa-manja akwa narruma-larrijuwa arakba madirrunwarna meningakwalya makirndirndirra makina. Akena nara ambaka karru-manga ngawa wurrakina. Ngarningka makina meningakwalya narruma-larrijuwama akena nara ngawa-da. Neyaminjamama ngawa wurrakinu...wa bi...ya ne-kbada. ⁴ Kembirra num-ambijangu-manja mamawura, eneja Jesus n-abalkayukwuna akwudangwa akungwa-manja akena warningbala ngawa nakina Jesus. Ngalaja makina mijiyanga awarrngkakwudangwa 100 metres numambilyuma ariba-langwa. ⁵ Eneja Jesus n-ardanga aburruwa-wa. “Kwurruwa...yi! Laka akwalya kirru-manga?” ni-yama nakina. “Nara ambaka!” ne-yama aburraja.

⁶ Eneja Jesus ni-yama, “Wurr-errikba makina meningakwalya mekbuda-langwa-langwa mijiyanga, kembirra kirrakina yiku-menama akwalya,” ni-yama Jesus. Aburraja akina-langwiya ngawa ayakwa neyamama wurrakina. Dam! Adirrarriyaba numi-ngkubarrnga makina

meningakwalya. Ngalaja ababurne-ka akwalya num-awiyebeyinuma arakba. Nara kembirra karrum-arrkarna wurrakina.

⁷ Eneja kembirra nakina nenikaburrakiyuwa nibina Jesus ni-lyelyingminuma ni-yama Bida-wa, “Nakake-ka Numikbiyiya-dangwa!” Eneja n-engkirrika-manja Jayumuna Bida akina ayakwa, “Nakake-ka Numikbiyiya-dangwa,” kembirra n-awiyeba dadingikarrawara dumbala dibina nang-aburawaka-murrada adinuba-wiya, akwa nu-kuwabijanga akungwa-wa. ⁸ Umba aburraja wurrukwa wurrakina mijiyanga-murra na-likenuma, narrum-arrkarnuma ngawa makina meningakwalya abulalu-wa akungwa mena numi-lyangburrukwumababa makina akwalya. ⁹ Kembirra na-kuwabijangeyinu-manja makina-langwa mijiyanga, narri-rangka angwura mijiyelya-manja. Ngalaja akina yakwujina eningadinakba akwalya akwa damba nuw-ambilyuma amarnina-manja. ¹⁰ Eneja Jesus ni-yama, “Wayi! Wurruwilyakina akwala akwalya yangkwurrangwa ebina aduwaba kirru-manguma,” ni-yama. ¹¹ Eneja kembirra Jayumuna Bida ngarningka ni-njawudija mijiyanga-manja akwa num-arrkarna makina meningakwalya ariba-wa. Mama makina numi-lyangburrukwuma umba nara kumi-ngkarrngina. Ngalaja adidrrungwarna-wiye-ka akwalya 153 awurrakakina nuw-awiyebeyinuma.

¹² Eneja Jesus ni-yama kembirra aburruwa-wa, “Kwa, wurralyubarina-langwa!” Aburraja wurrababurna-langwa warnungkwarba nara karri-ngayindanga keni-yengkilabena ke-yama, “Ningku-miyambena ningkena?” Nara ke-yama mena warningma wurrakina Numikbiyiya-dangwa nakina-baba-da. ¹³ Eneja kembirra ni-lika nakina Jesus n-akumarnumurru-wa ebina damba akwa nenu-kwa. Akwa ngarningka ni-yamama ngawa akwalya-manja.

¹⁴ Akine-ka arngkabiyyakarbiya-ma ni-jadanguma Jesus ena-langwamanja warnikabuburrakiyuwa n-enibuduma-langwa nakina-da.

Jesus ni-yengbinuma-langwa ayakwa Bida-manja

¹⁵ Aburraja kembirra narri-jerrukwama-langwa Jesus akwa ena-langwa warnikabuburrakiyuwa ebina damba akwa akwalya, Jesus ni-yama Jayumuna Bida-wa, “Jayumuna, ningkenikuwenikba Janjana-langwa, yi-maka! Jerriya wurrangaba aburra na-lyelyingminama yandiyanda ngayuwa-manja umba nungkwaja nungkuwa ningki-lyelyingminama angwurra ngayuwa-manja-na?” ni-yama nakina. Eneja Jayumuna ni-yama, “Yawa marrakba! Nungkwaja ningkeningma ningkena ngayuwa ningi-lyelyingminama nungkuwa,” ni-yama nakina. Kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Yimin-akwurrarina kembirra nganyangwa angaringariya jiba!” ni-yama nakina.

¹⁶ Ngarningka Jesus ni-yama Jayumunu-wa, “Jayumuna, ningkenikuwenikba Janjana-langwa, yi-maka! Jerriya ningki-lyelyingminama ngayuwa?” ni-yama nakina. Eneja Jayumuna ni-yama enuwa-wa, “Yawa marrakba! Nungkwaja ningkeningma ningkena ngayuwa ningi-lyelyingminama nungkuwa,” ni-yama nakina. Kembirra Jesus ni-yama enuwa-wa, “Yimin-akwurrarina kembirra nganyangwa jiba!” ni-yama nakina.

¹⁷ Ngarningka arngkabiyyakarbiya-ma Jesus ni-yama enuwa-wa, “Jayumuna, ningkenikuwenikba Janjana-langwa, yi-maka! Jerriya ningki-lyelyingminama ngayuwa?” Eneja kembirra Bida

nu-werrikawarriyada neni-yengkilabenuma-langwa enuwa-manja Jesus arngkabiyaakarbiya-ma ebina ayakwa ni-yamama, “Jerriya ningki-lyelyingminama ngayuwa?” Eneja Bida ni-yama Jesus-uwa, “Ningkumikbiyiya-dangwa, nungkwaja nungkuwa ningkeningma ababurna-langwa. Kembirra nungkuwa ningkeningma ngayuwa ningki-lyelyingminama nungkuwa-manja,” ni-yama nakina. Kembirra ni-yama Jesus, “Yimin-akwurrarina kembirra nganyangwa jiba!¹⁸ Engkirraja! Ebina-wiya ningk-ambilyu-wiya ningkawurrumukuma, ningki-yaminjamama ningk-awiyuwiyebenuma dumbala ningkabakiyaba akwa ningki-likenuma erribirra amurndakibinu-wa ningki-ngayindangumuru-wa ningkakina. Akena ambaka k-eniyuwangkidinamuru-wa nungkuwa, aburraja warninerribirra warnumamalya kab-awiyebajinama dumbala akwa kabuwilyakinama ebinu-wa angalya nara-muruwa a-ngayinduma nungkuwa a-likama umba akini-yada ngawa kabuminilirrakumambalijinama nungkwa-langwa ayarrka-kiya. Amandangwa engburingka ayakwa akina!” ni-yama Jesus.¹⁹ (Ni-yengbinuma akina ayakwa kajungwa ngarna ak-eningmidini-yada adinakba neniki-jungwa-langwa Bida amurndakakina-langwiya ayakwa akwa kembirra ambaka-murra ngakwurrara ngarniki-yangmarngkwajiyada ngarniki-ngkubarrngaji-yada Neningikarrawaru-wa.) Kembirra Jesus ni-yama Bidu-wa, “Kwa! Yi-yuwarna ngayuwa-manja!” ni-yama nakina.

Jesus ni-yengbinuma-langwa ena-langwa-langwa nenikaburrakiyuwa nibina ni-lyelyingmama-langwa

²⁰ Aburnaja Jesus akwa Bida neni-likenuma wunalakina lukwakwa. Akena Bida n-errikerra akwa neni-rringka nuwilyaba nenikaburrakiyuwa nibina ni-lyelyingminuma Jesus nen-aburrakiyuwarnuma enejukwaba aburnuwa-manja. (Nakina nibina nibina-murrada nenungkwarba nibina n-ardadadilyuma akwudangwa Jesus-manja ebina-manja nuw-alyubarinumurra-manja Akwurungkuwarrukwawangwa aninga akwa ni-yama Jesus-uwa, “Yirrumiyambena yiruwilyaba yika-kwunama nungkuwa wurububungkawu-wa warnungkwarba warniku-wardi-yada?” ni-yamama nakina Jesus-uwa.)

²¹ Eneja Bida neni-rringka-manja nakina nenungkwarba, ni-yama Jesus-uwa, “A nungkuwa! Kini-yamarrkinama naka?” ni-yama nakina.

²² Eneja Jesus ni-yama Bidu-wa, “Kini-ngayindena-manja ngayuwa naka kin-ambilya-manja neniba yanda-langwa ngawuya kilawurradina-manja yangkwurrangwa, nara nungkwa-langwa enena umba waka nganyangwa ningakwukawura-murra-langwa ningenkawurrarinama-langwa nakina ningena. Nungkwaja kembirra, yiyuwarna ngayuwa-manja,” ni-yama Jesus.

²³ Aburraja wurrukwala warnikabuburrakiyuwa Jesus-langwa nuwengkirrika enena ayakwa. Na-lyangkiyama nakina nenungkwarba nara a-jungwuma. Akena Jesus nara akina kini-yama, “Nara a-jungwuma nakina,” umba ni-yamama, “Kini-ngayindena-manja ngayuwa naka kin-ambilya-manja neniba yanda-langwa ngawuya kilawurradina-manja yangkwurrangwa, nara nungkwa-langwa enena umba waka nganyangwa ningakwukawura-murra-langwa ningenkawurrarinama-langwa nakina ningena,” ni-yamama nakina Jesus.

²⁴ Nakina-bina nenungkwarba nibina-murrada nibina kirrenu-makinama nungkwurruwa amurndakenena-langwa-da. Kirrenumin-arrikarranguma ababurna-langwa ayakwa enena-manja jurra. Aduwaba-langwa ngarningma ngarna alyangmandukwuna-wiya amurndakibina ni-yamama nakina.

²⁵ N-ambilyu-wiya neniba Jesus, ni-yamama ngarningka ababurna arruburrubuda warka. Dukwa ningena ngawa-maka k-arrikarrikarranguma ababurna-langwa awilyuwilyaba-wiya jurra-manja amurndakibina ni-yamama-langwa. Akena nara-maka ebina angalya ningeniki-lyangburrukwaja-langwa enena-manja angalya angkwulyumidi-yada jurra k-arrikarranguma-langwa ngayuwa. Ena ngawa.

Bawula-langwa jurra ni-larrkamurra WarningEbijiju-wa Warnumamalya

Nakina Bawula n-arrikarranguma ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa warnumamalya wurribina nuw-ambilyu-murruwa Ebijija-manja. Akwa nenu-makama kuw-ambilya-mulangwa wurrakina wurruwurrakawura-ma Jesus Christ aburruwa. Wurrakine-ka kuw-engkingkirrikajama ngawa Jesus Christ ni-lyelyingminu-mulangwa aburruwa. Akwa ngarningka kuw-engkingkirrikajama nu-marngkirradinu-mulangwa nakina Jesus aburruwa-manja akwa nenumini-yakuwabijuwa-mulangwa awurruwurrariya ebina ne-yama-mulangwa.

¹ Ngayuwa ningena Bawula ning-arrikarrenama enena-manja jurra kajungwa ki-larrkaji-yada enena nungkwurruwa-wa Neningikarrawara-langwu-wa karnumamalya, kirribina kirr-ambilya-murruwa Ebijija-manja. Eneja Neningikarrawara nu-wekbalyinuma ngayuwa ningenikilarrkilarrka kajungwa kinuminu-war'deni-yada warka Jesus Christ-langwa. Kembirra enena ayakwa nganja ning-arrikarrenama aduwaba nungkwurruwa-wa kirribina kirru-werrikambilya-murruwa Jesus Christ-manja.

² Ngarra-ngayindenama Nungwanyungwa Neningikarrawara akwa ngawa Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa kenu-marngkirradinama wunalakina nungkwurruwa-manja karnumamalya kirribina kirr-ambilya-murrumanja Ebijija-manja. Akwa ngarra-ngayindenama wunalakina yikabumini-lyurkwakinama nungkwurra-langwa yukwudukwuda.

*Eninginingaba-langwa
Neningikarrawara*

ngarrenu-wekbilyangu-mulangwa

³ Ngeni-yangmarngkwajina Neningikarrawara, nibina-murrada Neningikarrawara akwa Nungwenikba Nubungkawalangwa Jesus Christ-langwa. Numarngkirre-ka nakina, akwa ngarrenu-wekbilyangumurra eninginingaba ena-langwa-langwa angalya abalkaya. Amurndakakina eninginingaba ngarrenu-wekbilyangumurra ngakwurra-langwa-langwa ngarnumawurrina, mena ngakwurruwa ngarri-yakeyinama ngarna ngarruwurrakawurama Christ arakba-da.

⁴ Arakburakba-kiya-wiya nara-wiya kini-ngekburaka eneja Neningikarrawara amurndakenena angalya, nu-wekbalyinuma nakina ngakwurruwa ngarna ena-langwi-yada ngarnumamalya. Nu-wekbalyinuma ngakwurruwa ngarri-yakeyina-mulangwa ngarna ngarruwurrakawura-ma Christ. Akwa Neningikarrawara ngarreni-ngayindenama kinumin-eyebijebakajungwuni-yada ngarna ngarnumamalya akwa ngarruwerringekburni-yada. Ni-lyelyingminama nakina angwurra ngakwurruwa ngarnumamalya.

⁵ Biya kembirra arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara ni-lyangkuwerribikajungwunuma neniki-rukwamalyi-yada ngakwurruwa aken-enibikina-mulangwa Jesus Christ. Enena-bina

Neningikarrawara ni-ngayindanguma adinuba-wiya, akwa aminakinalangwa ni-yekirreridinuma nakina.

⁶ Ngakwurraja ngeni-yangmarngkwajina arakba Neningikarrawaruwa, mena numarngkirre-ka nilyengma nakina akwa ngarrenu-wekbilyangu-mubaba Nenikuwenikba Jesus Christ, nibina nilyelyingminama angwurra nakina.

⁷ Eneja Christ ngarrenumini-jungwunuma nakina. Ngarrenumini-kwularrijuwama merra ena-langwa akwa ngarren-enjungwurranguma ngakwurruwa. Eneja kembirra Neningikarrawara ngarrenumini-yakuwabijuwama awurruwurrariya ngakwurra-langwa. Nu-marngkirradiname-ka ngakwurruwamanja. ⁸ Yawe-ka, nu-marngkirradiname-ka ngakwurruwamanja ngarnumamalya.

Nakine-ka Neningikarrawara aringkawa nilyengma nakina. ⁹⁻¹⁰ Aminakinalangwa kembirra arakburakba-kiya-wiya nilyanguwerribikajungwunuma adinuba-wiya kenu-bungkawakinamulangwa Christ nubungkawa. Akwa ni-lyangkiyamama nakina, "Ngayuwa kinu-bungkawakinama Christ, akwa narume-ka nubungkawa numikbiyiya-dangwa kin-ambilyama nakina. Kinubungkawadiname-ka nakina ababurna-manja, amurndakenena-manja nganyangwa-manja angalya abalkaya akwa ngawa amurndakangabamanja awurrakwulyumida-manja angalya arrawa-manja," niyamama Neningikarrawara nakina. Akena ngakwurraja ngarna ngarnumamalya ngarningbala-wiya ambaka akina ayakwa enalangwa. Bi...ya kembirra arija-langwa eneja Neningikarrawara n-abilyerrikajungwunuma arakba nakina akwa neni-larrkama Christ ngakwurruwa-wa enenu-wa angalya. Enena-bina ni-ngayindanguma nakina akwa nenaki-yekirrerrikama. Akwa kembirra ngarreneningmikama arakba akina ayakwa kenu-bungkawakinamulangwa nakina Christ nubungkawa.

Dukwa ngambi-yada Neningikarrawara kenu-bungkawakinama Jesus Christ nubungkawa? Ngarningbala-wiya ambaka ngarna, umba eneja Neningikarrawara neningma nakina. Umba ngarningma ngarna amandangwa Neningikarrawara kenu-bungkawakinama Christ nubungkawa ababurna-manja.

¹¹⁻¹² Ebina-wiya yirraja YarningiJudiya yarnumamalya, yirribina yirru-werrikambilyuma Neningikarrawaramanja, yirri-yakeyinumama Christ yirruwurrakawurama. Umba akiniyada eneja Neningikarrawara nu-wekbalyinumama yirruwa enalangwi-yada yarnumamalya, mena arakburakba-kiya-wiya nilyanguwerribikajungwunuma arakba akina. Nakina-bina enuwa nu-war•dikinama ababurna-langwa ena-langwa-langwiya mangma. Kembirra nu-wekbalyinumama yirruwa, yirribina yarningadinuba-wiya yirru-werrikambilyuma Christ-manja, kajungwa yikini-yangmarngkwajini-yada yarna enuwa-wa. Yirrakine-ka kembirra yikini-yangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa mena nukwulyubene-ka numurndangekburna nilyengma nakina.

¹³ Umba nungkwurrajukwaba Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrakina. Nungkwurrajukwaba kirr-engkirrikenuma

ayakwa alyangmandukwuna, ebina eningaba ayakwa Christ yiken-enibikina-mulangwa. Nungkwurrajukwaba kirru-werrikambilyama arakba Christ-manja aduwaba kirrakina. Adinuba-wiya eneja Neningikarrawara ni-yarrkakumarna ena-langwa ayakwa akwa ni-yamama nungkwurruwa-wa, “Ka-kwunama ngayuwa akwurduk-wurda Amawurrina nganyangwa nungkwurruwa-manja kajungwa ka-jirrkumakajungwuni-yada nganyangwa-manja karnumamalya,” ni-yamama nakina. Kembirra kirrenu-kwama amandangwa-da.

¹⁴ Ngakwurraja ngarningma ngarna Neningikarrawara ngarrenu-wekbilyanguma arakba ngakwurruwa-wa ena-langwu-wa ngarnumamalya Amawurrina ena-langwa. Aminakina-langwa kembirra ngarningma ngarna akenu-wekbilyenama nakina ngarningka eninginingaba-wiya ngakwurra-langwa-langwa ngarnumawurrina, akwa aken-enjungwurrenema ngarrakina ngarningangkawura. Kembirra ngeni-yangmarngkwajina arakba Neningikarrawara mena nukwulyubene-ka numurndangekburna nilyengma nakina.

Nu-buriyaminu-mulangwa Bawula Neningikarrawaru-wa

¹⁵⁻¹⁶ Aminakina-langwa, amurndakibina-langwa ayakwa ningiyengbinu-mulangwa ngayuwa nungkwurruwa-wa, ningene-ka ningeni-yangmiyangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa aduwaba, kirru-werrikambilya-mulangwa Nubungkawa Jesus-manja kirrakina karnumamalya. Ebina-wiya, kirru-werrikambilyu-manja adinuba-wiya Nubungkawa Jesus-manja kirrakina, aburraja bu-makama warnumamalya ayakwa nungkwurruwa-langwa. Ne-yamama, “Warna WarningEbijija warnumamalya na-lyelyingminame-ka wurrababurna-langwa warnumamalya Neningikarrawara-langwa,” ne-yamama bu-makama. Akini-yada ngawa nganja ningeni-yangmarngkwajuwama ngayuwa Neningikarrawaru-wa, akwa ningiyaminjamama ngawa ningeni-yangmarngkwajuwama enuwa-wa akina-langwa yanda-langwa aduwaba. Akwa ngarningka ningu-buriyaminama ngayuwa Neningikarrawaru-wa nungkwurruwa-langwa. ¹⁷ Nakina-bina Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa Neningikarrawara. Nungwanyungwa nakina akwa narume-ka numikbiyiya nilyengma. Kembirra ningeni-yengkilabajama ngayuwa kajungwa yikenu-kwuni-yada milyenjirra mangma, akwa kin-abilyerrikajungwuni-yada kajungwa yik-eningmidini-yada angwurra Neningikarrawara kirrakina. ¹⁸ Akwa ngarningka ningeni-yengkilabajama Neningikarrawara kajungwa yikenuminu-ngwurrkbalijini-yada nakina nungkwurra-langwa mangma iya yukwudukwuda, kajungwa yiku-marngkirringkini-yada ena-langwa alarradada kirrakina. Akwa ngarra-ngayindenama ngayuwa nungkwurruwa yiku-werrikembirrarini-yada Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka yik-eningmidini-yada nungkwurruwa akenu-wekbilyena-mulangwa Neningikarrawara ababurna-langwa eninginingaba ngakwurra-langwi-yada ngarnumawurrina. Akenu-wekbilyenama nakina aduwaba akwa eningangkawura.

¹⁹ Ngarra-ngayindename-ka nungkwurruwa yik-eningmidini-yada Neningikarrawara-ka nakina narubuda nilyengma. Nara wurribina wurrukwalu wurrarubuda wuburra enuwa. Nakine-ka narubuda

akwa akeni-ngbudirrkina nama ngakwuruwa ngarribina ena-langwa ngarnumamalya. ²⁰ Neningikarrawara narrubude-ka nakina nen-enibika-mulangwa Christ. Akwa ngarningka narrubuda nakina nenu-wurdijuwa-mulangwa Christ karrawara ena-langwa-manja angalya abalkaya. Neningikarrawara nakina nen-ambarrijuwama Christ nekbuda-langwa-langwa, mena Christ narume-ka numikbiyiya ni-lyengma nakina.

²¹ Aburraja warningerribirra wurrububungkawa wurrarumuruma wurrumikbiyiya wurrakina. Mama wurrumikbiyiya wurrakina, eneja Christ naruma nakina numikbiyiya angwurra. Nubungkawadinama neningangkawura nakina wurrangkwulyumidamanja wurrumukwiyadakina-manja wurrububungkawa wurribina nuw-ambilya-murrumanja karrawara akwa ngawa amurndakeyinanmanja angalya arrawa. Akwa ekirra ena-langwa amikbiyiya angwurra, mena enuwa nakina numikbiyiya-baba angwurra. Numikbiyiye-ka nakina aduwaba akwa neningangkawura. ²² Eneja Neningikarrawara nakina nen-akumarnuma Christ Nubungkawa ababurna-manja. Ngarrenu-kwama nakina ngakwuruwamanja kajungwa kinu-bungkawadini-yada ngakwuruwamanja ngarribina ngarr-ambilya-murrumanja Neningikarrawara-langwa. ²³ Akena eneja Jesus Christ nara ambilyuma nakwukawura, umba ngakwurraja ngakwuruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya wuburra laka ena-langwa nenumadangkwa ngarr-ambilyama ngarruwurrakawura-ma. Umba nakine-ka Christ nambilyama ababurna-manja angalya akwa nu-war•denama ena-langwa warka ababurna-manja angalya.

2

Neningikarrawara ngarren-enibika-mulangwa

¹ Nara-wiya nungkwurraja yik-eningmidina Neningikarrawara, kirreyebijeba kirr-ambilyuma kirrakina enuwa-langwa. Wuburra wurribina na-jungwunu-murrumurra warnumamalya kirri-yamama kirrakina, mena nungkwuruwa kinumini-yarrkuwurranguma ayakwa Neningikarrawara-langwa akwa kirr-arriyakajungwunumubaba awurruwurrariya-langwa kirrakina. ² Akini-yada kirri-yaminjamama ngawa wuburra warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya Neningikarrawara. Nungkwurruwe-ka karniniyerriya karnumamalya akwa kirr-arriyakajungwunuma ngawa awurruwurrariya-langwa karningangkawura. Namukwalangwa kinumin-engkirrikenuma ayakwa. Nakina-bina Namukwa nu-bungkawadinama wurruwurrariya-manja wurrububungkawa warningikarrawara nakina. Akwa nu-war•denama ena-langwa warka aduwaba ngawa warningerribirra-manja warnumamalya wurribina nenumini-yarrkuwurrena-murrumanja Neningikarrawara-langwa ayakwa.

³ Umba ngakwurrajukwaba ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ngenumini-yarrkuwurranguma Neningikarrawara-langwa ayakwa. Ngarriyamama ngarribina ngakwurrabakiya-ba ebina ngarringayindanguma. Eningerribirra ebina ngakwurra-langwa mangma na-ngayindanguma ngarriyamama akina ngarrakina. Umba

eningerribirra ebina ngarnumadangkwa ngarri-ngayindanguma ngarri-yamama ngarningka ngarrakina. Akwa amurndakibina warningerribirra warnumamalya ne-yamamura wurrakina ngarri-yamama akina ngakwuruwa ngarnumamalya ngakwurrujukwaba.

Akina-langwa eneja Neningikarrawara kin-awinyambadinuma nakina ngakwuruwa-wa ngarrababurna-langwu-wa ngarnumamalya,⁴⁻⁵ akena n-errukwulinume-ka ngakwuruwa. Umba ngakwurraka ngarr-arriyakajungwunu-manja ngawa awurruwurrariya-langwa, wuburra na-jungwunu-murrumurra warnumamalya ngarri-yamama ngarrakina. Umba ngalaja akwerrukwula Neningikarrawara-langwa eningangkawura ngawa akina akwa nara a-jerriduma. Neningikarrawara-ka nakina ni-lyelyingminame-ka angwurra ngakwuruwa ngarnumamalya. Numinababurna akwerrukwula iya akwulyelyingma nakina. Kembirra ngarren-enibikama ngakwuruwa kajungwa aki-yakeyiniyada ngarruwurrakawura-ma Christ. Ngarren-enibikama mena numarngkirra nakina-baba.⁶ Akwa nen-enibikama Jesus Christ akwa nenu-wilyakama karrawaru-wa ena-langwu-wa angalya, akwa nen-ambarrijuwama nakina yakwujina kajungwa kinubungkawadini-yada nakina. Akwa Neningikarrawara ngarrenuwilyakama ngakwurrujukwaba karrawaru-wa ena-langwu-wa angalya akwa kembirra ngakwurrujukwaba ngarrubungkawadinama ngakwuruwa Jesus Christ, mena ngarri-yakeyina-mubaba ngarna ngarruwurrakawura-ma Jesus Christ-manja aduwaba.⁷ Neningikarrawara-ka nakina ngarrenubungkawakama ngarna kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya warningmi-yada wurrakina numarngkirra nilyengma nakina neningangkawura. Aminakina-langwa kembirra neni-larrkama Jesus Christ ngakwuruwa-wa kajungwa nenik-abilyerriki-yada ni-lyelyingminumulangwa angwurra ngakwuruwa.

⁸⁻⁹ Mama ningkeningaba nungkwaja, mama ningki-yamama eningaba ningkeningangkawura, akena nare-ka k-enibikajungwuna ningkakina. Ngalaja amukwiyakina eningeningaba ningki-yamumulangwa ningkibina, nara akina kak-enibika nungkuwa ningkakina. Umba eneja nakina Neningikarrawara nu-marngkirradinuma nungkuwa-manja akwa ngin-enibikama nungkuwa ningkuwerrikambilyu-mulangwa Jesus Christ-manja. Neningikarrawara ngin-enibikama nungkuwa enabakiya kajungwa nari-yada nungkuwa a-ngkweningabakajungwuma ningkenibudu-mulangwa ningkakina.¹⁰ Neningikarrawara-ka nakina ngarren-enibikama ngakwuruwa. Ni-lyanguwerribikajungwunuma nakina, akwa ni-yamama, “Ka-ngekburakinama nganyangwa warnumamalya kajungwa eningaba ke-yamini-yada wurrakina,” ni-yamama. “Eningaba ke-yaminama wurrakina mena ke-yakeyina-mubaba Jesus Christ wurruwurrakawura-ma,” ni-yamama nakina Neningikarrawara.

Ngarri-yakeyina-mulangwa Christ-manja

¹¹ Wi-yakuwerribikina ena, nungkwuruwa kirribina KarningiJudiya-ma karnumamalya. Karningma kirrakina amukwiyakibina ayakwa yirruwa yirri-yengbiyengbeyinuma yirribina YarningiJudiya yarnumamalya nungkwuruwa-wa.

Yirri-yamama yirrakina, “Nara kirrakina Neningikarrawara-langwa karnumamalya, mena nara yiki-ringandijungwuna yiku-mukaduwamurrikajungwuna karna. Ngarreyebijeba kirrakina YarningiJudiya-langwa yarnumamalya. Yirraja yirruwa yimbukwa yarna Neningikarrawara-langwa yarnumamalya, mena yirru-mukaduwamurrikajungwunuma yarna-baba,” yirri-yamama yarna, yirru-ngkweningabakajungwunuma.

¹² Akini-yada ngawa nungkwurraja kirreyebijeba Christ-langwa kirr-ambilyuma. Akwa kirriminingka kirrakina nungkwurra YarningiJudiya-langwa yarnumamalya, yirribina Neningikarrawara nu-wekbalyinu-mulangwa. Karningbale-ka ayakwa amurndakibina Neningikarrawara ni-yarrkakumarnuma ena-langwa-langwa yarnumamalya. Nara nakina kini-yarrkakumarna ayakwa nungkwurra-langwa-langwa umba yirra-langwa-langwa YarningiJudiya yarnumamalya ni-yarrkakumarnuma. Akini-yada ngawa karningbala kirrakina Neningikarrawara. Kemberra nara yiku-werrikambilya enuwa-manja nungkwurruwa, akwa nara kemberra yik-engkirrikena arnungkwaya-langwa akwa yingka-langwa yimawura yik-ambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja kirrakina.

¹³ Akena nungkwurruwa kirrakina kirri-yakeyinama arakba kirruwurrakawura-ma Jesus Christ-manja aduwaba. Engka-manja kirrakina kirr-ambilyuma adinuba-wiya Neningikarrawara-langwa awilyikerra. Umba aduwaba eneja Neningikarrawara kirren-akwudangwukama enuwa-manja, mena Christ kirrenuminu-kwularrijuwama merra ena-langwa akwa kirrenumini-jungwunu-mubaba nakina.

¹⁴ Nakina-bina Christ ngarrenuminu-ngwanjajuwama awinyamba, yirruwa YarningiJudiya yarnumamalya akwa ngarningka kirrakina kirribina KarningiJudiya-ma karnumamalya. Ni-jungwu-manja nakina ngarrenuminu-ngwanjajuwama awinyamba ngarnikuwarduardija kajungwa aki-yakeyini-yada ngarruwurrakawura-ma ngarna. Nakina-bina enuwa nuwilyaba ni-yamama akina, umba nara wurribina wurrukwalala. Aminakina-langwa kemberra ngarri-yakeyinama arakba ngarna ngarruwurrakawura-ma aduwaba.

¹⁵⁻¹⁶ Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara nenu-makama Mawijija-manja eningarumuruma ayakwa ena-langwa. Enamba-langwa Mawijija nenu-makama amurndakakina ayakwa eningarumuruma ena-langwa-manja warnumamalya. Ngalaja kemberra amurndakakina eningarumuruma ayakwa ngarrak-eyebijebakama yirruwa akwa nungkwurruwa. Umba eneja Christ ngarrenumini-jungwunuma nakina eka-manja, akwa ngarrenu-marumama ngakwurruwa ngarnumamalya akwa ngarren-akumarnuma ngakwurruwa ngarruwurrakawura-ma arakba. Ngarrenu-murndukwajuwama ngakwurruwa, yirruwa akwa ngarningka nungkwurruwa nungkwurrajukwaba, kajungwa akeni-lawurrakajini-yada ngakwurruwa Neningikarrawaru-wa. Ngalaja kemberra aduwaba na-jerriduma amurndakibina ayakwa eningarumuruma nara arakba eyebijebakama ngarna, umba ngakwurraja ngarruwurrakididirrbura ngarr-ambilyama ngarna arakba. Mame-ka YarningiJudiya yarnumamalya yarna, umba nungkwurraja karnumamalya KarningiJudiya-ma kirrakina, ngarruwurrakawura-ma aduwaba ngarna.

17 Eneja ni-likenu-manja Christ enenu-wa angalya, ni-yengbinuma ayakwa nungkwurruwa-wa kirribina kirr-ambilyu-murruwa awilyikerra Neningikarrawara-langwa akwa ngarningka yirruwa-wa yirribina yirr-ambilyu-murruwa akwudangwa Neningikarrawara-manja. Ni-yamama Christ, “Nara awinyuwinyambakajajuma,” ni-yamama nakina, “umba yiki-likaja ngayuwa-wa kajungwa ka-marumini-yada ngayuwa kirrakina,” ni-yamama nakina ngarrababurna-murruwa.¹⁸ Ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa ngarraku-mamurikajinama ngakwurruwa aduwaba kajungwa aki-likaji-yada ngarna ngarrababurna-langwa Nungwarrku-wa, mena Christ ngarrenumini-jungwunu-mubaba nakina.¹⁹ Aminakina-langwa nara arakba nungkwurraja kirriminingka karna KarningiJudiya-ma karnumamalya yirruwa-langwa, akena ngakwurraja ngarruwurrakididirrbura ngawa ngarr-ambilyama aduwaba. Ngarruwurrakawura-ma arakba ngarna Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya, wuburra ngarradiyerra-manja ngawa aduwaba.

20-21 Ngarna ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya, yirruwa akwa nungkwurruwa, ngarr-ambilyama ngarna awilyaba-me-ka wuburra aruma alikira. Neningikarrawara-langwa wuburra alikira ngarri-yaminama ngarna. Uмба akine-ka amamalya alikira ena-langwa akwurdukwurde-ka, akwa ngakwurruwa ngarna ngeni-yangmarngkawajinama Neningikarrawaru-wa yakwujina. Ngalaja alikira nuw-arjiyama akina akwurraka-manja angwarnda. Uмба yirraja yarnikilarrkilarra yarnungkwarba, yirribina Neningikarrawara nu-wekbalyinuma yarningadinubawiya, akwa ngarningka wurribina warnikumakumaka ayakwa Neningikarrawara-langwa ena-langwu-wa wurrukwalu-wa warnumamalya aburrajukwaba, ebina wuburra angwarnda yirri-yaminama yarna. Uмба eneja nakina Jesus Christ akina wuburra aruma-dangwa angwarnda, ebina eningilyamarmba alarrngekburna Neningikarrawara-langwa-manja alikira. Nakina-bina Jesus Christ ngarrenu-murndukwama ngakwurruwa ngarriminiminingka ngarnumamalya, kajungwa ngarruwurrakawura-ma ak-ambilyi-yada aduwaba. Akine-ka wuburra laka ngarruwurraki-lakwulijeyinama ngarna ngarnumamalya awilyaba-murra-manja ngawa alikira akwurdukwurda-manja.²² Uмба eneja nakina Neningikarrawara ngarrenu-murndukwunama aduwaba kajungwa aki-yakeyini-yada ngarna ngarruwurrakawura-ma Jesus Christ. Kemberra yirruwa YarningiJudiya yarnumamalya akwa nungkwurruwa karnumamalya kirribina KarningiJudiya-ma kirrakina ngarr-akwudangwukajeyinama arakba ambaka-langwa ngarna. Ngarri-yaminama amandangwa ebina wuburra alikira amamalya Neningikarrawara-langwa. Yakwujina ngawa nuw-ambilyama ena-langwa Amawurrina eningangkawura akina.

3

Bawula nenuminu-war•dangu-mulangwa warka WarningiJudiya-ma warnumamalya

¹ Nganja ngayuwa ningi-didijungwunama ningena, mena ngarra-makumaka-mubaba ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa nungkwurruwa-wa. Mama ningi-didijungwunama ngayuwa, ningu-buriyaminama ngawa Neningikarrawaru-wa nungkwurruwa-langwa, mena ningeningma ngayuwa nungkwurruwa kirribina KarningiJudiya-murra karnumamalya Neningikarrawara-langwa nungkwurrajukwaba kirrakina.

² Dukwe-ka kirr-engkirrikenume-ka kirrakina ayakwa numarngkirradinu-mulangwa Neningikarrawara ngayuwa-manja? Dukwa nara? Eneja nu-wekbalyinuma ngayuwa ningeniku-maki-yada nungkwurruwa-manja enuwa-langwa, mena eningaba-baba ena karnik-eningmida-langwa nungkwurruwa. ³ Neningikarrawara nginumina-abilyerrikama arakba enena ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma adinuba-wiya. Nganja ningena arakba ning-arrikarranguma akwala ayakwa akina-langwa. ⁴ Nungkwurraja yiki-ridimindena-manja kirrakina amurndakakina akwala ayakwa, yiku-mumiringkinama ning-eningmidinu-mulangwa ngayuwa amurndakakina ayakwa Christ-langwa-langwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma adinuba-wiya.

⁵ Arakba-wiya eneja Neningikarrawara nara kenu-maka wurruwilyuwilyaba-manja warnumamalya akina ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma. Umba aduwaba Neningikarrawara yirrenu-makama akina ena-langwa-murra Amawurrina. Yirrenumin-abilyerrikama amurndakakina ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma yirruwa-wa ena-langwu-wa yarnikilarrki-larrka yarnungkwarba akwa ngarningka ena-langwu-wa warnikumakumaka ayakwa aburrajukwaba. ⁶ Neningikarrawara-ka nakina yirrenumin-abilyerrikama kini-yamina-mulangwa eningaba yirruwa-manja YarningiJudiya yarnumamalya akwa ngawa nungkwurruwa-manja KarningiJudiya-ma karnumamalya ngarrididirrbura, mena Jesus Christ ngarrenumini-jungwunuma ngakwurruwa-langwa. Ngakwurraja ngarri-yakeyinama nungkwurruwa akwa yirruwa ngarruwurrakawura-ma. Ngalaja kembirra amurndakibina ayakwa Neningikarrawara ni-yarrkakumarnuma yirruwa-langwa, kembirra nungkwurrajukwaba ngarningka nungkwurra-langwa akina, mena Jesus Christ ngarrenumini-jungwunuma ngarrababurna-langwa.

⁷ Neningikarrawara-ka nakina nu-wekbalyinuma ngayuwa kajungwa ningeniku-war•di-yada warka ena-langwa, ningenikumaki-yada ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa wurrukwalamanja. Nakine-ka numarngkirra ngayuwa-manja, akwa nginumamurikajuwama ngayuwa, nginu-kwa-mulangwa amawurrina ena-langwa ningenikuminu-war•di-yada ena-langwa warka. ⁸ Ambaka aburraja warnumamalya Neningikarrawara-langwa nuw-ambilya warningubungkawa-ma? Nganja ngayuwe-ka angwurra ningena ningeningubungkawa-ma. Akena eneja Neningikarrawara nginukwama enena eningaba warka nganyangwa ka-makina-mulangwa nungkwurruwa-wa nungkwurrajukwaba eningaba ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa. Ngalaja enene-ka eningaba ayakwa ngarraku-makinama nakina Christ numinababurna eninginingaba.

Ngakwurraja nara a-jerrukwama ngarna eningmiduma eninginingaba ena-langwa.

⁹ Aduwaba eneja Neningikarrawara nginu-kwama warka ngayuwanmanja nganjukwaba ningenik-abilyerriki-yada enena ayakwa nungkwurruwa-wa akwa wurrababurna-langwu-wa warnumamalya neniki-yama-langwa ebina ni-lyangkuwerribikajungwunuma nakina. Arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara ni-ngekburakama ababurna-langwa, akena n-abubuwarrkama akina ayakwa yanda-langwa aduwaba. ¹⁰ N-abuwarrkama akina kajungwa aduwaba warningerribirra wurrububungkawa warningikarrawara kuw-eningmidini-yada wurrakina Neningikarrawara aringkawa nakina akwa neningma ababurna-langwa. Aburraja kuw-eningmidinama wurrakina karra-rringkina-mulangwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya kenumini-yarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrakina.

¹¹ Arakburakba-kiya-wiya nakine-ka Neningikarrawara ni-lyangkuwerribikajungwunuma ena, ngakwurruwa ngarrababurna-langwa ngarnik-ambilyinga-langwa ena-langwa ngarnumamalya, yirruwa YarningiJudiya yarnumamalya akwa ngarningka nungkwurrajukwaba KarningiJudiya-ma karnumamalya. Akwa nakina ni-lyangkuwerribikajungwunuma ena. Eneja Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa nakina-bina aken-akumurnama ngarna Neningikarrawara-langwi-yada ngarnumamalya.

¹² Aduwaba kembirra ngakwurraja ngarna nare-ka akbar•duma umba ak-akwudangwukajungwunama ngarrumarngba Neningikarrawaru-wa. Aki-likajama ngarrumarngba Neningikarrawaru-wa mena ngarri-yakeyina-mubaba ngarruwurrakawura-ma Christ akwa ngarningka ngarruwerrikambilya-mubaba Christ-manja.

¹³ Ngakwurruwa-murra karnumamalya, nara a-werrikungwanjuma ningi-didijungwuna-mulangwa alikira-manja arrawa. Mama arrawa ningena ning-ambilyama ngarra-maka-mulangwa ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa nungkwurruwa-wa, umba eningaba nungkwurra-langwa ka-ngekburakajungwunama arija-langwa akina, ning-ambilya-mulangwa yelakwa ngayuwa aduwaba.

Akwulyelyingma Christ-langwa-langwa

¹⁴ Nganja ngayuwa ningeni-yangmarngkwajinama Nungwanyungwu-wa mena ningeningma aduwaba ayakwa ena-langwa, ebina nuw-abuwarrkajungwunuma adinubawiya. Ningeningma aduwaba Neningikarrawara kirren-enibikamulangwa nungkwurruwa KarningiJudiya-ma karnumamalya, wuburra laka yirren-enibikama yirruwa YarningiJudiya yarnumamalya yarna. ¹⁵ Eneja Neningikarrawara Nungwanyungwa nakina ngarningerribirra-langwa akwa wurrababurna-langwa warnumamalya amurndakenena-manja angalya akwa ngarningka ena-langwa-manja angalya abalkaya akwa ngakwurra-langwa ekirra amamalya ngarru-wilyakinama enuwa-langwa.

¹⁶ Neningikarraware-ka ningbuda nakina akwa numinababurna arrubuda. Nganja kembirra ningu-buburiyaminama arngkababurna-langwa ngawa amurndakenena ayakwa enuwa-wa. “Wurrengbudirrkina wurruwurrakakina WarningEbijija warnumamalya nungkwa-langwa-murra Amawurrina,” ningi-yaminama. “Wurrengbudirrkina kajungwa marrubuda mangma karruma-wilyakiniyada wurrakina warniki-yama-langwa eningaba. ¹⁷ Akwa ngarningka en-ambilya eneja Christ aburruwa-manja mena na-werrikambilya-murrubaba angwurra enuwa-manja. Akwa ngarningka wurrakine-ka ab-eningmidina akwulyelyingma ena-langwa warningangkawura. Akwa kuw-engkirrikaja-manja wurrakina ni-lyelyingmina-murrilangwa wurrakina-manja, ab-arjiya kembirra wurringbuda ngawa wurrakina warnumamalya. ¹⁸⁻¹⁹ Akwa ngarningka aburra-wilyakina milyenjirra mangma wurrababurna-langwa warnumamalya nungkwa-langwa ababurna-langwa angalya kajungwa warningmi-yada Christ ni-lyelyingmina-mulangwa angwurra wurrakina. Ab-eningmidina nara nakina a-ngwanjuma umba kini-lyelyingminama wurrakina angwurra neningangkawura nakina. Ngalaja Christ-langwa akwulyelyingma amakwulyumide-ka akina akwa yirraja yik-eningmidina-manja akina nare-ka yarna a-jerrukwama. Kembirra ab-eningmidina Christ ni-lyelyingmina-mulangwa wurrakina kajungwa karrumalyangkiyuwarni-yada nungkwa-langwa-manja mangma akwa ke-yamini-yada wuburra nungkuwa. Amandangwa,” ningi-yaminama ngayuwa Neningikarrawaru-wa.

²⁰ Kwurruwa-yi, ngeni-yangmarngkwajina arakba Neningikarrawaru-wa, mena narrubuda-baba nakina nilyengma akwa nu-war•dena-mubaba aduwaba ngakwurruwa-manja nakina. Akena nara ngarna a-marngkirringkama amurndakakina engbingbuda kini-yaminama nakina ngakwurruwa-manja. ²¹ Ngeni-yangmarngkwajina kembirra Neningikarrawara ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ena-langwa. Akwa keni-rringkina-manja warnumamalya Christ-manja, kembirra abuni-yangmarngkwajina Neningikarrawara aburrajukwaba. Ngeni-yangmarngkwajina ngawa Neningikarrawara aduwaba akwa angkawura.

4

Aki-likaja-mulangwa ngarruwurrakawura-ma wuburra ngarruwilyaba-ma ngarnumadangkwa

¹ W-engkirraja kembirra enena ayakwa ngarra-makinama ngayuwa, ningibina ningi-didijungwunama ngawa yelakwa mema-manja medirra. Ningi-didijungwunuma ngayuwa mena-baba ningenumamalya ningena Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa. Eneja nakina Neningikarrawara nu-wekbalyinuma kirrakina ena-langwi-yada karnumamalya. Kembirra nungkwurraja kirribina Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrumungkwurrrkidirrbura yiki-likajama ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa kirrakina.

² Nara kembirra a-ngkweningabakajungwuma, umba ambakalangwa yiki-likajama kirkakina Neningikarrawara-langwamanja mamurukwa. Akwa kirrumurndamurndirra ngawa yiki-likajama nungkwurruwa kirruwerringmurndirra. Akwa nara a-marngkwajajuma umba yiki-lyelyingmajeyinama ngawa karningangkawura kirkakina. ³ Eneja Neningikarrawara ngarrenumurndukwama nakina ena-langwa-murra Amawurrina kajungwa ngakwurruwa-murri-yada ngarna. Kembirra nungkwurraja yiki-ngayindenama angwurra kirkakina karnik-ambilyingi-yada ngawa kirruwurrakawura-ma, karniki-lyelyingmajaji-yada akwa karnikumamurikaji-yada kirkakina yilyurrkwa-murra yukwudukwuda karningangkawura.

⁴ Ngakwurraja Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarruwurrakuwilyaba ngarrididirrbura ngarna. Awilyabama wuburra amadangkwa ngarr-ambilyama ngarna. Uмба eneja Neningikarrawara ngarrenu-kwama nakina ena-langwa Amawurrina awilyaba-ma ngakwurruwa-wa ngarrababurnu-wa. Nu-wekbalyinuma nakina ngarrididirrbura ngawa ngarna, kajungwa aku-werrikembirrarini-yada ngarna ngarruwurrakidirrbura enuwa-wa. ⁵ Nuwilyaba-me-ka ngawa Nubungkawa naruma-dangwa. Ngakwurraja ngarru-werrikambilyama ngarna ngarrididirrbura enuwa-manja. Uмба aburraja warnumamalya ngarrabumingekingambajuwama ngakwurruwa ngarrididirrbura ngarrakina. ⁶ Nuwilyaba-me-ka Neningikarrawara akwa nuwilyaba-me-ka Nungwanyungwa nakina ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. Nu-bungkawadinama nakina ngarrababurna-manja ngarnumamalya akwa ngarningka ababurna-manja angalya. Akwa ngarrenuwilyakinama ngakwurruwa ngarniku-war•di-yada warka ena-langwa akwa n-ambilyama wilyarra ngakwurruwa-manja.

⁷⁻¹⁰ Ngalaja Neningikarrawara-langwa ayakwa ngarraku-makinama Christ-langwa ni-lawurradinu-mulangwa Nungwenikba-langwu-wa angalya. Ne-yamama akina,

“Ni-lyengmanguma nakina Neningikarrawara-langwu-wa angalya karrawaru-wa.

Akwa nenu-wilyakama wurrababurna warnumamalya enuwa-mulangwa.

Uмба neni-yuwarnuma wurrakina enuwa-manja arija-langwa.

Kembirra nenu-wekbilyanguma nakina eninginingaba-wiya ena-langwu-wa warnumamalya,”

ne-yamama akina. Nungkwurraja karningme-ka karna adinubawiya ni-dirrirnduma nakina Christ karrawara-langwa, nirukwularruma nakina wuburra laka ngarnumamalya ngarrirukwularreyinuma ngarna, akwa n-ambilyumurra nakina wuburreka laka ngarnumamalya ngarr-ambilyamurra ngarrakina enemanja angalya. Kembirra nibina-murrada ni-dirrirnda-murrada nu-warumajungwunuma karrawaru-wa, kajungwa kin-ambilyiyada nakina ababurna-manja angalya akwa akenu-wekbilyenyada eninginingaba-wiya. Christ ngarrenu-wekbilyanguma nakina eninginingaba-wiya ngarruwilyuwilyaba-wiya-wa.

¹¹ Amiyambena eninginingaba Christ ngarrenu-kwama nakina? Christ ngarrenu-kwama nakina ena-langwu-wa ngarnumamalya eminimingka warka akwa ngarrenu-mamurikajinama ngarniki-yamiyada akina. Ngarrukwala nu-wekbalyinuma Christ ngarnikilar-rkilarra ngarnumamalya. Umba ngarrukwala nu-wekbalyinuma nakina kajungwa ngarniku-maki-yada ena-langwu-wa warnumamalya ena-langwa ayakwa. Umba ngarrukwala nu-wekbalyinuma nakina kajungwa ngarniku-maki-yada ayakwa ena-langwa-langwa wurribinu-wa warningbala-murruwa enuwa, kajungwa aburrajukwaba ka-werrikambilyi-yada enuwa-manja. Umba ngarrukwala nu-wekbalyinuma nakina ngarnik-akwurraji-yada ena-langwa warnumamalya. Umba ngarrukwala ngarnik-akakirumaki-yada ena-langwa ayakwa aburruwa-wa.

¹² Yawu. Akina-bina-da. Ngarrumurdakeyina ngarnikuminuwar•duwar•da nu-wekbalyinuma eneja nakina Christ, kajungwa aki-ngbudirrkeyini-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya. Ngakwurraja aki-ngbudirrkeyinama ngarna ngarniku-war•dalangwa ena-langwa warka ngarningangkawura. ¹³ Kembirra ngakwurruwa ngarna aku-mamurikajeyinama yanda-langwa ngarruwurrakidirrbura aku-werrikambilyama ngarrababurnalangwa Neningikarrawara-langwa-manja Nenukuwenikba. Akwa ngarningka aku-mamurikajeyinama ngarna yanda-langwa akeningmidinama nakina ngarruwurrakidirrbura akwa yanda-langwa aki-ngbudidinama ngarrakina ngarringbuda ngawa. Kumingbirradini-yada mangma ngakwurra-langwa wuburra laka Christ-langwa mangma miringbirra. Kembirra aku-mumiringkinama Neningikarrawara-langwa ayakwa. Nara e-yamama ngarna wurriyukwayuwa wuburra, wurribina nara ambaka a-mumiringkama ayakwa wurrakina.

¹⁴ W-engkirrikiya. Dukwa aburraja wurrukwala warnumamalya akabu-makinama wurrakina ekikalya ayakwa alyangkilyangkadawa. Dukwa aburabakiya-ba karri-ngekburakinama ayakwa eminiminingka akwa akabu-ngayindenama akabu-wilyakajinama ngakwurruwa-wa. Umba ngakwurraja nare-ka ngarna engkirrikuma amukwiyadebinu-wa ayakwa alyangkilyangkadawu-wa, umba ngarringbuda aki-likajama ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa mulikarrkidirrbura-manja ngarna.

¹⁵ Umba aki-yengbinama alyangmandukwuna-wiya ayakwa. Nara amarngkawinyamba-murra ayakwa e-yengbuma ngarna wurrukwalu-wa, umba amarngkuwarruwalya-murra ayakwa aki-yengbinama wurrukwala-manja warnumamalya, kajungwa warningmi-yada ngarri-lyelyingminama wurrakina-manja. Akwa aki-yaminama kajungwa ak-ambilyi-yada wuburra Christ, nibina nubungkawadinama ngakwurruwa-manja. Nakine-ka Christ wuburra aringka umba ngakwurruwa wuburra ena-langwa nenumadangkwa, ¹⁶ nibina nu-wilyakinama ayarrka iya alakba. Ngalaja akina aringka na-war•dikinama amurndakibina ayarrka iya alakba. Kawar•dena-manja alakba nungkwa-langwa eningaba warka akwa ke-ngbudidina-manja akina, akwa ka-war•dena-manja ayarrka nungkwa-langwa eningaba warka ngalajukwaba akwa ke-ngbudidina-

manja akina, ngalaja kembirra nungkwa-langwa amadangkwa ka-war•denama eningaba warka akwa ke-ngbudidinama akina. Akine-ka wuburra eneja akenu-war•dikinama Christ ngakwurruwamanja, Neningikarrawara-langwa-manja ngarnumamalya. Umba ngarruwilyuwilyaba-wiya ngarna aku-war•duwar•denama eningaba warka akwa aki-lyelyingmajeyinama ngawa. Kembirra aki-ngbudirrkeyinama ngarruwurakawura-ma ngarna.

Wurr-aburradadiya ebina eningaba wuburra karnikaduwa karnumamalya

17 Ngayuwe-ka ningena ningenumini-yengbinama ayakwa nungkwurruwa-wa Nubungkawa Jesus Christ-langwa, akwa kembirra ngarra-madumurrukwunama. Nare-ka e-yaminjamama wuburra wurrukwala warnumamalya warningbala-murumurra Neningikarrawara wurrakina. Muwurrariye-ka mangma aburraja narruma-wilyakinama. Nare-ka kembirra nungkwurraja e-yamama wurrumurndakakina wuburra warnumamalya.

18 Aburraja wurrumurndakakine-ka warnumamalya wurrukurrake-ka. Na-warenama Neningikarrawara akwa nenukwunama mirirrba. Nare-ka a-wilyakama amamalya akwanenibika ebina ngarrenu-kwunama Neningikarrawara. Alarrumur•damanja na-likajama. Wurrimimba na-likajama. 19 Nara arakba wurrakina amini-yelijajungwuma amurndakibina-langwa neyama-mulangwa. Na-lyanguwerribikajungwunuma wurrakina warnik-arriyakajungwi-yada awurrariya-langwa. Nara kembirra engkirrikuma wurrakina eningabu-wa, umba awurrariya-wa wulkwa nuw-engkingkirrikajama ngawa wurrakina. Na-rndirndirrkeyiname-ka erribirra. Eningerrirre-ka awurruwurrariya eminiminingka neyaminjaminama wurrakina warnumamalya, wurribina warningbala-murumurra Neningikarrawara.

20 Umba aburraja wurrumurndakibina warnumamalya kirrab-akakirumaka-murumurra kirrakina nara yikabu-maka karniki-yamiyada amukwiyadakina. 21 Kirrab-akakirumakama kirrakina alyangmandukwuna ayakwa Jesus-langwa-langwa. Kembirra nungkwurraja kirr-engkirrikenuma aburra-langwa ayakwa akwa kembirra kirr-eningmidinama kirrakina enuwa-langwa. 22 Kembirra nara arakba e-yamama ebina adinuba-wiya kirri-yamama, mena amurndakibina awurruwurrariya kirri-ngayindanguma kirrak-arriyakameka kirrakina. Umba wurri-larrngkuwurrariya arakba awurruwurrariya, wuburra laka kirring-anjalkuwurrenama kirrakina dumbala dibina duwurrariya dadinungkwurakba. 23 Umba yiki-yaminama eninginingaba-wiya mamungkwur•da-murra mangma, wuburra laka kirr-awiyebenama dumbala dadingaba dadikaduwa-langwa. 24 Wurr-aburradadiye-ka ebina enikaduwa eningaba wuburra karnikaduwa karnumamalya, mena Neningikarrawara kirren-enikaduwaka-mubaba enuwe-ka wuburra. Kembirra wurri-likaja kirruwerringekburna kirruwerrikidirrbura Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa karningangkawura.

25 Kembirra aminakina-langwa nara e-kadikama warningerrirra-manja warnumamalya. Yiki-lyelyimbukweyina-manja kirrakina karnumamalya Neningikarrawara-langwa, yiki-larrkbularrkbakinama

mena ngarruwurakawura-murra Christ-manja ngarna wuburra ngakwurruwa-murra. ²⁶ Kak-ar•dirrena-manja awinyamba ningkaki-na, kembirra nara arriyakajungwuma awurrariya-wa. Akwa nara a-werrikawinyambaduma nungkuwa yanda-langwa alyarrngwaly-ilya. ²⁷ Akwa ngarningka nara awiyebajuma Namukwa nungkuwamanja. ²⁸ Kirrengkingkengmina karnumamalya kirribina kirrangmukangmadama kirrakina wurr-erriminja arakba engkengmina, akwa nara angmaduma arakba kirrakina umba wurru-war•dena warka arakba. Wurru-war•dena warka eningaba nungkwurrabakiyaba, kajungwa yiki-larrmburreni-yada angwarnda alyangmandukwuna wurribinu-wa warningalyingmalyingma-wa warnumamalya.

²⁹ Akwa ena engka. Nara e-yengbuma ayakwa erribirra ayarrkawariya umba yiki-yengbinama wulkwa ayakwa ayarrngekburna, kajungwa yika-mamurikajini-yada kirrakina wurrukwala warnumamalya akwa yike-ngbudirrkini-yada wurrakina. ³⁰ Eneja Neningikarrawara nakina nu-wekbalyinuma kirrakina, kajungwa ena-langwi-yada karnumamalya yik-ambilyi-yada. Akwa kirrenu-wekbilyanguma ena-langwa Amawurrina akwurdukwurda kajungwa karningmi-yada amandangwa ena-langwa kirrakina, akwa karningmi-yada yiken-enjungwurrenema amandangwa nakina. Kembirra nareka a-werrikawarriyakuma Amawurrina Neningikarrawara-langwa kirrakina. ³¹ Wurri-yarrkuwurrena ayakwa ayarrkiyarrkawariya akwa ayarrkiyarrkardidarra. Nara e-yangiyangarraduma. Nara a-rinjarrkuma wurrukwalu-wa warnumamalya. Akwa nara aminu-makumakuma awurruwurrariya ayakwa wurrukwala-langwa warnumamalya. Akwa nara a-wurruwirribijajuma ³² umba wurr-errukwuliyamajeyina akwa wurri-lyelyingmajeyina. Akwa wurrumini-yakuwabijeyina awurruwurrariya kirrukwala-langwa karnumamalya, wuburra enejukwaba Neningikarrawara kirrenumini-yakuwabijinama nakina awurruwurrariya nungkwurra-langwa-da. Nakine-ka Neningikarrawara kirrenumini-yakuwabijinama mena Jesus Christ kirrenumini-jungwunu-mubaba nakina-da.

5

Ak-ambilya-mulangwa alarradada-manja

¹ Nungkwurraja Neningikarrawara-langwa kirriyukwayuwa kirrakina, kirribina Neningikarrawara ni-lyelyingminamurra angwurra nakina. Kembirra wurri-yaminjamina ngawa kwureya kajungwa enuwa wuburra yiki-yamini-yada kirrakina. ² Yiki-lyelyingmajeyinama karningangkawura, wuburra laka Christ ni-lyelyingminume-ka ngakwurruwa. Nakine-ka ngarrenumini-jungwunuma eka-manja mena ni-lyelyingminu-mubaba ngakwurruwa angwurra. Kembirra eneja Neningikarrawara nenuwerrungwur•danguma angwurra nakina-manja.

³ Nara kembirra engkirrikuma awurrariya-wa. Nara arndirndirrkajuma, akwa nara engkirrikuma amangumangwu-wa. Akwa ngarningka nara a-mar•dumar•duma a-mungwur•dangmaduma eningerribirra wurrukwala-langwa. Nare-ka a-lyelyimbukwajuma

amukwiyadakina-langwa awurruwurrariya mena Neningikarrawara-langwa karnumamalya kirrakina-baba. ⁴ Akwa nara e-yengbiyengbama ayarrkiyarrkawarriya ayakwa. Umba yiki-yengbinama wulkwa ayakwa eningaba-wiya akwa yikini-yangmarngkwajinama Neningikarrawaru-wa.

⁵ Nare-ka e-yakuwabijuma ena. Yik-arriyakajungwunamanja kirrakina akwa yiki-rndirndirrkeyina-manja akwa yik-engkingirrikaja-manja amangumangwu-wa akwa yikumungwur•dangmadina-manja yiku-mar•dumar•dena-manja eningerribirra wurrukwalalangwa, nare-ka a-likama kirrakina Neningikarrawaru-wa. Yiku-mar•dena-manja eningerribirra wurrukwalalangwa, kembirra akine-ka wuburra laka nara kirrakina engkirrikuma Neningikarrawaru-wa umba yiki-yaminama yikumin-engkirrikajama alawudawarra-murruwa amurndakijika. Kembirra yiki-yamina-manja amukwiyadakina awurruwurrariya nare-ka e-yakajuma kirrakina warnumamalya-manja wurribina nenu-bungkawadina-murruwanja wunalakina Neningikarrawara akwa Christ.

⁶ Wurrukwala warnumamalya yikabu-ngayindena-manja warnikikadiki-yada nungkwurruwa-manja enubuwakida-murra ayakwa awurruumalya-murra, kembirra nare-ka engkirrikuma wurrakinu-wa. Yikabu-ngayindenama karniki-yami-yada awurrariya-wa. Akena nara-manja amini-yarrkuwarakama kirrakina Neningikarrawaralangwa ayakwa umba yiki-yaminjamina-manja awurruwurrariya karningangkawura, kembirra nakine-ka Neningikarrawara kinawinyambadiname-ka kirrakina-manja karnumamalya. ⁷ Aminakinalangwa nungkwurraja nare-ka a-likama wurramukwiyadakina-manja warnumamalya wurruwurrariya, umba kirreyebijeba wurr-ambilya aburruwa-langwa.

⁸ Nara-wiya nungkwurruwa Neningikarrawara-langwa, kirr-arriyakajungwunuma awurruwurrariya-langwa, wuburra laka kirr-ambilyuma kirrakina alarrumur•da-manja. Umba aduwaba Neningikarrawara-langwa karna. Akine-ka wuburra laka alarradadamanja kirr-ambilyama aduwaba. Kembirra alarradadamanja ngawa wurr-ambilya, ⁹ mena yik-ambilya-manja nungkwurruwa alarradadamanja, kembirra yik-ambilyama karningaba, kirruwerrikidirrbura akwa kirriyangmandukwuna. ¹⁰ Akwa wurr-eningmidina arakba ebina ni-ngayindena-mulangwa Nubungkawa Jesus Christ.

¹¹ Yiku-warename-ka ababurna-langwa awurruwurrariya ebina ne-yaminama wurribina warnumamalya na-likaja-murruumura alarrumur•da-manja. Umba yiki-yaminama aburruwa-wa, “Amurndakibina kirri-yaminjaminama awurruwurrariye-ka akina,” yiki-yaminama. ¹² Ngakwurraje-ka ak-engkirrikajamanja ngarna akinu-wa awurrariya ne-yamina-murruwa wurruwurrariya warnumamalya amurama, kembirra aki-yeliyename-ka ngakwurruwa. Yawe-ka, ngarri-yeliyename angwurra akwa nare-ka ngarna a-lyelyimbukwajuma amukwiyadakinalangwa awurrariya. ¹³ Wurruurndakibina warnumamalya kuw-engkirrikajamanja nungkwurruwa-manja kembirra ke-yaminamurra akina wuburra laka

yiki-jadijinama kirrakina alarrngkilarrngkawarriya alarrumur•da-langwa angalya akwa aangerriba errekbua-wa alarradadu-wa. ¹⁴ Akineka alarradada kuw-abilyerrikinama ababurna-langwa. Aminakina-langwa enena ayakwa nuw-arrikarrijungwunuma. Ne-yaminama, “Nungkwurruwa karnumamalya kirru-mungkwulame-ka.

Karninikijungwa wuburra karnumamalya kirri-yaminama karna, umba wurru-mirajangina arakba!

Kembirra Christ yikenumin-abarrakajinama nungkwurra-langwi-yada nakina,”

ne-yaminama akina ayakwa.

¹⁵ Kembirra nungkwurraja yiki-yakuwerribikajama kirru-murndamurndirra ambaka-langwa yiki-yamina-mulangwa yik-ambilya-mulangwa enena-manja angalya. Nare-ka e-yamama wuburra wurribina warningbala-murumurra warniki-yama-langwa eningaba, umba yiki-yaminame-ka kirrumurndamurndirra wuburra warnumamalya aringkawa. ¹⁶ Wurru-war•dena arakba warka Neningikarrawara-langwa mababurna-langwa mamawura. Akwa nara a-kuwabarrngwarrngwaduma a-likama Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, mena wurrababurna warnumamalya ne-yamina-mubaba eningerribirra awurruwurrariya eminiminingka. ¹⁷ Nare-ka kembirra a-wakiduma, umba wurr-eningmidina angwurra ebina kirreni-ngayindenama Nubungkawa karniki-yama-langwa kirrakina.

¹⁸ Nare-ka a-bungwurriduma anija-langwa, mena yikak-arriyakinama karna akina. Akwa nara a-lyangburrukawajuma mulkwa nungkwurra-langwa anija-wiya, umba wurru-mena wurri-lyangburrukawajina Amawurrina Neningikarrawara-langwa.

¹⁹ Yiki-lyelyimbukweyina-manja kirrakina karnumamalya kirribina Neningikarrawara-langwa yiku-makijeyinama ena-langwa-langwa. Wurru-werrikilyelyingmajungwuna akwa wurru-mebeyina emeba enuwa-wa. Nara eningerribirra a-mebuma, umba yiningabamurra yukwudukwuda yiku-mebeyinama emeba ena-langwi-yada. ²⁰ Yikini-yangmarngkwajinama Nungwanyungwa Neningikarrawara karningangkawura. Akwa yikini-yangmarngkwajina-manja Neningikarrawara kirrakina, kembirra yiki-yengbijinama ekirra ngakwurra-langwa-langwa Nubungkawa Jesus Christ.

Warnungkwarba-langwa akwa wurridarringka-langwa

²¹ Nungkwurraja nara amin-engkirrikajungwuma, umba yikamin-engkirrikajama kirrakina wurrukwalu-wa warnumamalya mena kinuwerrikiyangmarngkwajina-mubaba Christ.

²²⁻²³ Ningkidarringka, eni-lyengmena neningiyena, umba nungkwaja k-arijidinama ngawa enuwa-manja. Eningaba akina. Eneja Christ ni-lyengmenama nakina, umba ngakwurraja Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarr-arijidinama ngawa enuwa-manja. Kini-lyengmena-manja neningiyena, kembirra eningaba ngawa akina. Nakine-ka Christ ngarren-enibikinama ngakwurruwa ena-langwa ngarnumamalya. Ni-lyengmenama nakina akwa ngarrenu-war•dikinama ngakwurruwa. Eningaba akina. Kembirra kini-lyengmena-manja nuwilyaba nenungkwarba akwa kininga-war•dikinamanja dadingiyenikba, eningaba ngawa ena.

²⁴ Ngakwurraja ngarna Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarrenumin-engkirrikajama enuwa-wa. Kembang nungkwajukwaba ningkidarringka numin-engkirrikaja neningiyena nungkwa-langwawa.

²⁵ Umba nungkwaja ningkenungkarba, lyelyingmina didarringka nungkwa-langwa dadingiyena, wuburra laka Christ ni-lyelyingminama ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Nakine-ka Christ ni-lyelyingminuma ngakwurruwa akwa ngarrenumini-jungwunuma, ²⁶ kajungwa ak-ambilyi-yada Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Akwa ngarrenukwama ayakwa ena-langwa, ebina akakuminu-mungkwur•denama mada iya mangma. Ngakwurraja ngarnumamalya akingamungkwur•denama ngarrakina dumbala ngakwurra-langwa akingajirrena-mulangwa dakina akungwa-murra. Akine-ka wuburra, eneja nakina Christ akenu-mungkwur•denama ngakwurruwa. ²⁷ Christ ni-jungwunuma kajungwa ngarruwerringekburni-yada akwa kembang kinu-kwajungwuni-yada ngakwurruwa enuwa-wa, wuburra laka nuwilyaba neningiyedikba kinu-kwajungwunama dukukwulyubena-wa dadingiyenikba. Ni-jungwunuma kajungwa ngarrababurnalangwa ngarnumamalya Neningikarrawara-langwa ak-ambilyi-yada ngarninguwurrariya-murra.

²⁸ Amandangwa Christ ni-lyelyingminama angwurra ngakwurruwa. Umba nungkwajukwaba ningkenungkarba, ki-lyelyingminama didarringka dadingiyena nungkwa-langwa. Ningki-lyelyingminama ningkakina ningkenumadangkwa, ningk-embibirrajajungwunama mababurna-langwa marringa. Kembang ki-lyelyingminama ngalajukwaba dadingiyena mababurna-langwa marringa. Ki-lyelyingmina-manja dadingiyena nungkuwa, kembang amandangwa ki-lyelyingmajajungwunama.

²⁹⁻³⁰ Ningkenungkarba, ningk-angmar•dijungwunama ningkenumadangkwa-na? Nare-ka-da! Ningki-lyelyingminama ningkenumadangkwa, ningk-embibirrajajungwunama. Ningki-lyelyingmajajungwunama ningkakina. Amandangwa akina. Umba eneja nakina Christ ni-lyelyingminame-ka ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Ngakwurruwa ngarna wuburra ena-langwa ayarrka iya alakba, kembang ni-lyelyingminama ngakwurruwa akwa ngarren-embirrajinama ngarrababurna-langwa neningangkawura.

³¹ Arakburakba-kiya-wiya eneja Neningikarrawara ni-yamama, “Nuwilyaba nenungkarba kini-yar•dena-manja dadingiyenikba, kembang kenilirraki-lalikinama nakina nungwenikba akwa dirndenikba umba kini-likajama dadingiyenikba-wa. Keni-yakeyina-manja wunalakina-kiya, nuwilyaba nenungkarba akwa duwilyaba didarringka ena-langwa, kembang wuburra wunuwilyaba-ma wunenumamalya kenilirraki-likajama arakba wunalakina-da,”

ni-yamama Neningikarrawara. ³² Ngalaja akina ayakwa Neningikarrawara-langwa ngarraku-makinama ngakwurruwa-wa Christ-langwa akwa ngakwurruwa-langwa Neningikarrawara-langwa-langwa ngarnumamalya enena-manja angalya. Adinuba-wiya

akina ayakwa nuw-abuwarrkajungwunuma umba aduwaba nganja ngarramin-abilyerrikinama arakba nungkwurruwa-langwa ningena.

³³ Karnungkwarba, kirruwilyuwilyaba-wiya yiki-lyelyingminama wurridarringka nungkwurra-langwa, wuburra kirri-lyelyingmajungwunama. Umba arrkala nungkwurraja kirra-didingiyarrngwa kirruwilyuwilyaba-wiya yikamin-engkirrikajama warninginingiyenungwa-langwa kirrakina.

6

Wurriyukwayuwa-langwa iya wurrungungwarrngwa-langwa iya wurrirndirndarrngwa-langwa

¹ Nungkwurraja kirriyukwayuwa, kirrumurndamurndirra w-engkirrikajama enenu-wa ayakwa ngarra-makina-murruwa. Yikamin-engkingkirrikajama kirrakina ayakwa wurrungungwenungwa-langwa iya wurrirndirndenungwa-langwa. Yiki-yaminjaminama kirrakina yikamin-engkingkirrikajama ngawa, mena Neningikarrawara kirrenu-maka-mubaba akina nungkwurruwa-manja, akwa eningaba-baba akina. Nara amini-yarrkuwurruma aburra-langwa ayakwa, umba yikamin-engkingkirrikajama ngawa akinu-wa.

²⁻³ Karningma amurndakibina ayakwa eningarumuruma Neningikarrawara yirrenu-kwamura arakburakba-kiya-wiya YarningiJudiyu-wa yarnumamalya. Awilyaba ayakwa ngarraku-makinama akina,

“Yika-werrikiyangmarngkwajinama ngawa kirrakina wurrungungwenungwa iya wurrirndirndenungwa kajungwa eninginingaba ka-ngekburakajungwuni-yada nungkwurra-langwa, akwa yikambilyi-yada nungkwurra-langwa-manja angalya yanda-langwa yik-eniyuwangkwudinama akwa yik-adiyuwangkwudinama karna,”

ngarraku-makinama Neningikarrawara-langwa ayakwa. Akineka eningadinuba-wiya ayakwa ngarraku-makinama kiniyamina-mulangwa Neningikarrawara eningaba ngakwurruwa-manja. Kemberra nungkwurraja kirriyukwayuwa yika-werrikiyangmarngkwajinama ngawa wurrungungwenungwa iya wurrirndirndenungwa aduwaba.

⁴ Umba nungkwurraja kirrungungwarrngwa, nara a-werrikawinyambaduma nungkwurra-langwu-wa wurriyukwayuwa, umba wurr-errukwuliyamajina wurrakina-manja, nari-yada wurrakina awinyambaduma aburramba-langwa nungkwurra-langwa-langwa ayakwa. Yik-arumurrkwunama wurrakina kirrumurndamurndirra. Yika-wilyuwilyakajinama ambaka-langwa, kajungwa kenumini-yarrkuwarakini-yada ayakwa Jesus Christ-langwa wurrakina, akwa kajungwa Neningikarrawara-langwa ayakwa karraku-mungkwurridirburakini-yada wurrakina.

Wurrububungkawa-langwa akwa warnikuminuwar•duwar•dalangwa narra-beyindangu-mulangwa angwarnda-murra

⁵ Nungkwurraja kirrukwala karnumamalya, wurrububungkaweka kirrabuminu-beyindanguma angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya kajungwa yiku-war•deni-yada warka wurrakina-langwa wurrububungkawa. Nara e-kikadikama wurrumurndakakina

wurrubungkawa nungkwurra-langwa umba kirrumungkwur-
rkidirrbura kirriyangmandukwuna wurr-ambilya. Mama kirru-
minjirrkakbar•denama aburruwa-langwa kirrakina, umba wurramin-
engkirrikaja mababurna-langwa mamawura. Wurraminu-war•dena
warka aburra-langwa wuburra laka yikinuminu-war•denama warka
Christ-langwa. ⁶ Nara erribirra a-war•duma, umba eningaba
warka wurraminu-war•dena. Yikabu-rringkina-manja wurrakina
akwa ngarningka nara-manja a-rringkama nungkwurruwa-wa,
kembirra yikaminu-war•denama eningaba warka. Yiki-yaminame-ka
kirrumurndamurdirra ababurna-langwa Neningikarrawara yiken-
ngayindenama nakina. ⁷ Akwa nare-ka a-ngwurrkiyengbuna a-
ngwurrmiluma kirrakina, umba wurru-war•dena eningaba warka,
mena Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa karnumamalya
kirrakina-baba. Kembirra yikaminu-war•dena-manja warka
wurrukwala-langwa warnumamalya, yiku-war•denama warka
wuburra laka yikinuminu-war•denama warka Jesus Christ-langwa.

⁸ Yiki-yamina-manja eningaba kirrakina, kembirra eneja
Nubungkawa Jesus Christ kini-yaminama nakina eningaba
nungkwurruwa-manja. Mama kirrukwala kirraminu-
war•denamurra warka wurrubungkawa-langwa wurrubina
kirrabuminu-beyindangu-mulangwa angwarnda wurrukwalu-wa
warnumamalya. Mama kirrukwala kirraminu-war•denamurra warka
wurrubungkawa-langwa wurrubina kirrabu-kwuna-mulangwa
angwarnda, nara-baba aburra-langwa kirrakina. Eneja kini-
yaminama eningaba nungkwurruwa-manja kirrababurna-manja.

⁹ Umba nungkwurraja kirrubungkawa kirru-beyindangu-
murrumurra warnumamalya nungkwurra-langwi-yada warniku-
minuwar•duwar•da, nungkwurrajukwaba kirriyangmandukwuna
kirrumungkwurridirrbura wurr-ambilya. Nare-ka e-yamama enena
ayakwa aburruwa-wa, “Nara-manja karna aminu-war•duma eningaba
warka, kembirra ngayuwa ka-larrkbarjenama nungkwurruwa-
manja!” nara e-yamama. Eneja nakina Neningikarrawara
kirreni-rringkinama nungkwurruwa-wa kirrubungkawa akwa
ngawa nungkwurra-langwu-wa warnikuminuwar•duwar•da
kirruwurrakididirrbura. Nubungkawa nakina kirrababurna-
langwa, kirrubungkawa-langwa akwa ngarningka nungkwurra-
langwa-langwa warnikuminuwar•duwar•da aburrajukwaba. Nare-
ka e-yamama Neningikarrawara, “Naka nenungkarba dukwa
nubungkawa, umba nenikuminuwar•duwar•da dukwa-da,” nara
e-yamama nakina. Umba kini-yaminama, “Naka nenungkarba
dukwa dukwa eningaba, umba nuwurrariya dukwa-da,” kini-yaminama
Neningikarrawara nakina.

Yikinu-wardiya-mulangwa nungkuwa akwa Namukwa

¹⁰ Ngeniyerriya, ngakwurruwa-murra, nara ningena amiyerra
a-makama ayakwa nungkwurruwa-wa, umba ambawura arakba
ayakwa ka-makinama ngarningka. Wurr-ambilya Nubungkawa-
manja akwudangwa. Nakine-ka Nubungkawa numikbiyiya nilyengma,
ningbude-ka. Kembirra nara a-lalikama nakina, umba akwudan-
gwa wurr-ambilya enuwa-manja, kajungwa yikeni-ngbudirrkini-yada
nakina.

11 Eneja Neningikarrawara ngarrenu-kwama engbingbuda eningawinyamba ngakwurra-langwa kajungwa aku-wardiyini-yada awinyamba ngakwurruwa akwa Namukwa. Nungkwurraja kembirra yiku-menama akwa yik-awiyebenama amurndakakina kajungwa yikeni-kadikina-manja kwureya nakina Namukwa yikenu-kwudirrkini-yada awurrariya-wa, kembirra dirrbura ngawa yik-abalkayukwuni-yada kirrakina.¹² Amandangwa ngarru-wardiyiname-ka arakba ngakwurruwa akwa Namukwa. Nara awinyambakuma ngarna warnumamalya-manja umba Namukwa-manja, akwa ena-langwa-manja wurramukwa wurruwurrariya-manja. Aburraja na-bungkawadinama wurrakina enena-manja ngawa angalya alarrumur•da-manja akwa ngarningka wurruwurrariya wurrilyengma wurrakina karrawara angubina-manja. Wurrababurne-ka wurriminiminingka wurramukwa Namukwa-langwa akwa wurringbingbuda awurrariya-langwa wurrakina wurrababurna-langwa.¹³ Kembirra nungkwaja wu-mena amurndakibina engbingbuda eningawinyamba ababurna-langwa nginu-kwama Neningikarrawara awinyambi-yada Namukwa-manja kajungwa ka-likaja-manja Namukwa akwa ena-langwa wurramukwa wurruwurrariya nungkuwa-wa, kembirra k-abalkayukwuni-yada dirrbura. Ku-menama amurndakakina engbingbuda kajungwa nari-yada a-larruma umba dirrbura ngawa k-abalkayukwuni-yada ningkakina.

14 Kembirra arjiya akwa ki-yamina wuburra ningkawinyamba ningkenumamalya Neningikarrawara-langwa! Ki-yengbina nungkuwa ayakwa alyangmandukwuna amurndakibina kenu-kwunama Neningikarrawara. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra k-akbaldamirenama eningawinyamba engbingbuda ningkakina. Ki-likaja ningkeningaba ningkumungkwurridirrbura ngawa akwa nara a-ngayinduma ningkakina awurrariya. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra k-awiyebenama ningkakina didija yukwudukwuda-manja.¹⁵ Ku-wilyakina Neningikarrawara-langwa ayakwa eninginingaba wurriminiminingku-wa warnumamalya. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra k-awiyebenama akukwurraka alika-manja. Ku-wilyakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa aburruwa-wa kajungwa akine-ka ayakwa karrakumini-lyurrkwakini-yada aburra-langwa yukwudukwuda.¹⁶ Ku-werrikambilya Neningikarrawara-manja ningkeningangkawura nungkuwa. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra laka ku-wilyakinama ningkakina eka alingakbaluwala ningkeningangkawura kajungwa nari-yada a-ngajuma enungkuwa angwura-murra Namukwa-langwa nungkuwa-wa.¹⁷ K-eningmidina nungkuwa Jesus Christ ngin-enibikama. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra laka k-awiyebenama eningarangka balmarna akwurraka ebina nuw-awiyebenama wurrawinyamba warnungkarba. Akwa ku-wilyakina Neningikarrawara-langwa ayakwa. Kembirra akine-ka ke-yaminama wuburra kaliwanga. Umba ngalaja Amawurrina Neningikarrawara-langwa kaku-mamurikajinama nungkuwa ku-minangkirreyini-yada Namukwa Neningikarrawara-langwa-murra ayakwa, wuburra laka wurrawinyamba warnungkarba na-minangkirreyinamurra

warnumamalya kaliwanga-murra.

¹⁸ Akwa ku-buriyamina Neningikarrawaru-wa ningkeningangkawura. Ngalaja ena-langwa Amawurrina kaku-wilyakajinama ayakwa ningkeniki-yengba-langwa enuwa-wa. Nara kembirra a-ngwanjuma a-buriyamama, umba mababurna-langwa marringa kini-yengkilabajama ngawa ningkakina Neningikarrawaru-wa kenu-mamurikajini-yada nakina nungkuwa-manja, akwa ngarningka akenu-mamurikajini-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ena-langwa.

¹⁹ Akwa ngarningka, ngarra-ngayindenama kirrakina karnumamalya yikini-yengkilabajama Neningikarrawara kenu-mamurikajini-yada ngayuwa nganjukwaba. Wuni-yengkilabaja nakina kenu-kwuni-yada ngayuwa ayakwa eningaba, akwa nari-yada akbar•duma ngayuwa akini-yada ngawa ka-makina-manja ngayuwa wurrukwalu-wa warnumamalya amurndakibina ayakwa eninginingaba nuw-abuwarrkajungwunuma Jesus Christ-langwa-langwa, umba nungumarngba ngawa k-ambilyi-yada ngayuwa. ²⁰ Mama ngayuwe-ka ningena ningi-didijungwunama alikira-manja arrawa, umba kinuminu-war•denama ngawa warka Jesus Christ-langwa akwa kinumini-yengbinama ngawa. Kembirra wuni-yengkilabaja enuwa-wa keningbudirrkini-yada ngayuwa, kajungwa kinumini-yengbiyengbini-yada ngayuwa eningaba ayakwa ningumarngba ningeningangkawura ngayuwa-da.

Eningarija-langwa ayakwa

²¹⁻²² Ngayuwa ngarra-ngayindenama nungkwurruwa karnumamalya yik-eningmidini-yada ngayuwa-langwa. Kembirra ningeni-larrkama arakba Dikikaja nungkwurruwa-wa, nibina ningilyelyingminama akwa nenuminu-war•duwar•denama eningaba warka Nubungkawa-langwa Jesus Christ. Eneja nakina yikenu-makinama kembirra ayakwa eningaba ngayuwa-langwa akwa yirrababurna-langwa yarnumamalya Neningikarrawara-langwa enena-manja angalya. Nara kembirra nungkwurraja a-werrikawarriyaduma.

²³ Nganja ngayuwa ningeni-yengkilabajama Neningikarrawara Nungwanyungwa, kajungwa yikabumini-lyurkwa-kini-yada enuwa akwa Jesus Christ nungkwurra-langwa yukwudukwuda, akwa yiki-lyelyingmajeyini-yada ngawa, akwa yiki-lyelyingmini-yada angwurra Neningikarrawara akwa yiku-werrikambilyi-yada enuwa-manja karningangkawura. ²⁴ Akwa ningeni-yengkilabajama Neningikarrawara kinu-marngkirradini-yada nakina nungkwurruwa-manja kirribina kirri-lyelyingmina-murrumanja amandangwa Nubungkawa Jesus Christ kirrakina-da.

Ena ngawa.

Bawula-langwa jurra eningadinuba-wiya ni-larrkamurra Dimidi-wa

¹ Ngayuwa ningena Bawula ning-arrikarrenama enena ayakwa nungkuwa-wa, Dimidi. Aburnaja wunalakina-kiya Neningikarrawara akwa Jesus Christ nenu-wekbalyinuma ngayuwa ningibina ningenikilarrkilarrka Jesus Christ-langwa. Bu-makama ngayuwa ningeniki-yarrkbaliji-yada ayakwa Jesus-langwa warnumamalyu-wa ababurnu-wa angalya. Neningikarraware-ka nakina ngarren-enibikama ngakwuruwa akwa nakina-bina Jesus Christ akenuwurraku-warakinama ngakwuruwa Neningikarrawaralangwu-wa angalya abalkaya. ² Nungkwaja wuburre-ka nganyangwa ningkenikuwarrka ningkakina, mena ngayuwa ningeningadinubawiya yirra-maka-mubaba ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa nungkuwa-wa. Kembirra arakba nungkuwa ningku-werrikambilyama ningkakina enuwa-manja aduwaba.

Nganja ningarra-ngayindenama wunalakina Nungwanyungwa Neningikarrawara akwa Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa kenu-marngkirradinama nungkuwa-manja wunalakina akwa ngawa ken-errukwulinama nungkuwa akwa ngawa kabumini-lyurkwakinama nungkwa-langwa yukwudukwuda.

Ayarrkikalya-langwa ayakwa

³ Ningi-likenu-manja lukwakwa ngayuwa engembu-wa Mejideniya, yirra-rringkama nungkuwa yakwujina Ebijija-manja akwa ningiyamama ngayuwa nungkuwa-wa, “Ambilya yelakwa ngawa Ebijijamanja,” ningi-yamama. Yirr-angkijiranguma ngayuwa nungkuwamanja, kembirra yakwujina ngawa ningk-ambilyuma ningkakina. Yirra-ngayindenama-ka yakwujina ngawa k-ambilyama nungkuwa, mena-baba wurrukwala wurruminakina angalya warnumamalya narr-akakirumakina-mubaba ayarrkikalya ayakwa wurrukwalamanja warnumamalya. Awurrariye-ka akina. Kembirra ka-makina ningkakina amurndakenena ayakwa nganyangwa aburruwa-wa. “Nara akakirumakama ayarrkikalya ayakwa warnumamalyamanja,” ki-yamina ningkakina. “Nare-ka e-yamama, ⁴ akwa nare-ka engkirrikuma eningawurrumalyu-wa alawudawarra akwa a-lyangmurukwajuma warningarakburakba-kiya-manja warnimikirra warnumamalya-langwa-manja. Yik-engkingkirrikajamanja ngawa amurndakakinu-wa, kembirra yiki-bibeyinama kirrakina. Ngalaja amukwiadakina ayakwa nara a-mamurikajuma ngakwuruwa-manja kajungwa ak-eningmidini-yada amurndakibina Neningikarrawara akeni-ngayindenama nakina ngarniki-yami-yada. Umba aku-werrikambilya-manja enuwa-wa, kembirra ngarningma ngarna amurndakibina Neningikarrawara akeni-ngayindenama nakina ngarniki-yami-yada ngakwuruwa,” ki-yamina nungkuwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

⁵ Ki-yengbinama ningkakina amurndakakina ayakwa kajungwa ka-lyelyingmajeyini-yada wurruminakina angalya warnumamalya.

Karruma-wilyakina-manja meningaba mangma mamungkwur•da, akwa ke-yamina-manja amurndakibina kuw-eningmidinama wurrakina eningaba akina, akwa ka-werrikambilya-manja Neningikarrawaru-wa, kembirra akwulyelyingma amamalya karru-wilyakinama wurrakina.⁶ Akena wurrukwal-ka wurruminakina angalya warnumamalya nara arakba e-yamama amukwiyadakina aduwaba, umba narri-yarrkiyarrkingirrajuwama enubuwakida-murra ayakwa. Wurrakina wuburra ne-yaminama wurribina warnumamalya na-marrawarnama akwa narri-larrkuwabijinama.⁷ Narra-ngayindenama wurrakina warnik-eningmika Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma wurrukwalu-wa warnumamalya, akena nare-ka wurrakina a-mumiringkama ebina ayakwa ne-yengbinama. Ayarrkumarngba ayakwa aburra-langwa wuburra aringkawa-langwa warnumamalya, akena wurrikikamarre-ka wurrakina.

⁸ Ngakwurraja ngarna ngarningma Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma eningaba akina aki-yarrkuwarakina-mulangwa akina ambaka-langwa ngakwurruwa.⁹ Ngarningma ngarna amurndakakina ayakwa eningarumuruma na-ngekburakajungwunuma nara warninginingaba-langwa warnumamalya umba wurruwurrariya-langwa wulkwa warnumamalya. Na-ngekburakajungwunuma akina wurruwurrurariya-langwa warnumamalya wurribina nenumini-yarrkuwurrena-murrilangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa akwa ngarningka narramini-yarrkuwurrena-murrilangwa wurrukwala-langwa ayakwa ngalajukwaba. Wurrakine-ka warnumamalya nenu-kwunama mirirrba Neningikarrawaru-wa. Nenu-wirrikbinama wurrakina enuwa-wa, akwa nuw-ambilyama erribirre-ka. Awurruwurrariya ne-yaminjaminama ngawa wurrakina. Wurrukwala wurramukwiyadakina warnumamalya na-lamukwarridiname-ka wurrukwala-manja warnumamalya, akwa ngarningka narra-wardenama narra-jungwajinama wurrungwarringba-manja akwa wurrirndarringba-manja.¹⁰ Akwa na-rndirndirrkeyiname-ka erribirra wurrakina. Narri-ngekbungekburakinama eningerribirra awurruwurrariya wurramukwiyadakina warnungkwarba iya wurridaringka aburra-langwa-manja warnumadangkwa. Akwa ngarningka nuw-angmadama wurrukwala warnumamalya akwa narra-lyumadikinama-da. Akwa ne-yengbinama ekikalya ayakwa akwa namini-kadikajeyinama ayakwa wurrukwala-langwa. Ne-yaminjaminame-ka wurrakina amukwiyadakina eningerribirra awurruwurrariya. Umba eneja nakina Neningikarrawara ngarren-akakirumakama ngakwurruwa ngarniki-yama-langwa eningaba.¹¹ Akwa Neningikarrawara nakina nginu-kwama ngayuwa-wa eninginingaba ayakwa kajungwa ningeniku-maki-yada ngayuwa wurrukwala-manja warnumamalya. Akwa narume-ka numikbiyiya nilyengma nakina akwa ngakwurraja akini-yangmarngkwajinama enuwa-wa.

Bawula neni-yangmarngkwajuwa-mulangwa Neningikarrawaru-wa ena-langwa-langwa akwerrukwula

12 Nganja ningena ningeni-yangmarngkwajinama Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa. Nakina-bina ngini-ngbudirrkama ngayuwa kajungwa kinuminu-war•deni-yada ena-langwa warka. Akwa ningeni-yangmarngkwajinama nakina mena nginu-werrungwur•dena-mubaba akwa nu-wekbalyinu-mubaba ngayuwa kajungwa ningenikuminu-war•di-yada ningena ena-langwa. ¹³ Ningi-yengbiyenginuma ayakwa awurruwurrariya ena-langwa-langwa adinuba-wiya akwa ningenu-wirrikbama. Kembirra ningi-ngekburakama awinyamba Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya. Ninguwarnkarnyerre-ka ngayuwa akwa ningu-ngkweningabakajungwunuma. Akena eneja Neningikarrawara n-errukwulinuma ngayuwa mena ningeningbala-baba ambaka ningakina Jesus ena-langwa Nenikuwenikba, akwa kembirra ningeningbala-wiya ningi-yamama awurrariya ngayuwa. ¹⁴ Biya kembirra Neningikarrawara ngakwurra-langwa nu-marngkirradinume-ka ngayuwa-manja. Nginu-mamurikajuwama nakina kajungwa ku-werrikambilyi-yada ngayuwa Jesus Christ-manja akwa ki-lyelyingmini-yada wurrukwalamanja warnumamalya, mena ngarrababurna-langwa ngarnumamalya akwa Jesus Christ ngarri-yakeyina-mubaba ngarruwurrakawura-ma ngarna.

¹⁵ Eneja Jesus Christ ni-dirrirnduma nakina angubina-langwa ngakwurruwa-wa yenjerra enenu-wa angalya kajungwa nenik-enibiki-yada nakina ngakwurruwa ngarruwurrariya ngarnumamalya. Akine-ka ayakwa alyangmandukwuna. Kembirra ngakwurraya ngarnumamalya ak-engkirrikajama angwurra akinu-wa. Umba ngayuwe-ka ningena ninguwurrariya ningilyengma. ¹⁶ Akena eneja Neningikarrawara n-errukwulinuma ngayuwa kajungwa Jesus Christ kenu-wilyakajini-yada wurrukwala warnumamalya kin-embibirrarina-mulangwa aburruwa-wa. Nakine-ka Jesus Christ n-embibirrarinuma ngawa ngayuwa-wa, ningibina-murrada ninguwurrariya ningilyengma, yanda-langwa ningi-werrikambilyuma enuwa-manja. Neni-ngayindanguma nakina wurrukwala warnumamalya kuw-eningmidini-yada wurrakina kin-embibirrarina-mulangwa aburruwa-wa aburrajukwaba, wuburre-ka n-embibirrarinuma ngayuwa-wa. Kin-embibirrarinama nakina aburruwa-wa ka-werrikambilya-murruwa enuwa-manja akwa ken-enibikinama nakina warningangkawura.

¹⁷ Akini-yangmarngkwajinama ngarna Neningikarrawaru-wa ngakwurra-langwu-wa Nubungkawa. Nakine-ka nu-bungkawadinama neningangkawura nakina. Nara nakina a-jungwuma umba kin-ambilyama neningangkawura ngawa nakina. Nare-ka ngarna a-rringkama nakina ngakwurra-langwa-murra menba, umba enuwa yimbukwa Neningikarrawara nakina. Kembirra ngenu-werrikiyangmarngkwajiname-ka enuwa-wa ngarningangkawura mena narrubuda nilyengma nakina. Amandangwa.

¹⁸ Nganyangwa wuburra ningkenikuwarrka ningkakina, akwa ki-yamina nungkuwa amurndakibina yirra-makinama ngayuwa nungkuwa-manja, mena ningi-yuwarna-mubaba ngayuwa amurndakibina ayakwa Neningikarrawara nenu-ngwurrkumambambijuwama wurrukwalu-wa warnumamalya

adinuba-wiya, ebina-wiya ne-yengbinu-manja wurrakina ayakwa nungkwa-langwa-langwa. Yikinu-wardiyina-manja nungkuwa akwa Namukwa, kembirra ki-yakuwerribikajama ambaka-langwa amurndakakinu-wa ayakwa ne-yengbinu-murruwa wurrakina. ¹⁹ Akwa ku-werrikambilyama ningkakina ngawa Jesus Christ-manja akwa ki-yaminama amurndakibina eningaba ningk-eningmidinu-mulangwa ningkakina.

Aburraja wurrukwala warnumamalya warningma wurrakina ebina eningaba warniki-yami-yada akena nare-ka ke-yama akina umba nuw-ariyakajungwunuma awurruwurrariya-langwa. Kembirra aduwaba nara arakba a-werrikambilyuma wurrakina Neningikarrawaru-wa. ²⁰ Aburnaja wunalakina wunambilyuma-kiya wunenungkwarba-kiya Yemineyija akwa Alijanda neni-yaminjamama amukwiyadakina awurruwurrariya aburnajukwaba. Umba nganja ningenu-kwama wunalakina wunenumamalya-kiya Namukwu-wa-da, kajungwa nakina Namukwa kenu-war•dikini-yada aburnuwa-manja-da. Kembirra aminakina-langwa ken-eningmidinama wunalakina neni-yamama awurrariya akwa kembirra nara arakba e-yengbuma wunalakina ayakwa awurruwurrariya Neningikarrawara-langwa-langwa-da.

2

Aku-murndukwuna-mulangwa ngarna jebija-manja

¹ Kwuja, Dimidi! Karningerribirra karnumamalya yiku-buriyamina-manja Neningikarrawaru-wa, ngarra-ngayindenama ngayuwa yikini-yangmarngkwajini-yada Neningikarrawaru-wa akwa yikini-yendabaji-yada kirrakina yikinu-marrakbakini-yada Neningikarrawaru-wa kajungwa neniku-kwi-yada ngarrababurnalangwa ngarnumamalya amurndakibina ngarri-ngayindenamulangwa. ² Yikaminu-buriyaminama kirrakina wurrarumurumalangwa wurrububungkawa akwa ngarningka wurriyukwayuwalangwa wurrububungkawa aburrajukwaba. Yikaminu-buriyaminama aburra-langwa kajungwa akab-embirrajini-yada ngakwurruwa-manja wurrakina, akwa aki-likaji-yada ngarna ngarnumamalya ayarrirra-manja angalya, akwa ngarningka akinumini-yarrkuwarakini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa aki-yamini-yada eningaba.

³ Aku-buriyamina-manja ngarna Neningikarrawaru-wa eningabe-ka akina. Kembirra enamba-langwa arrkala kin-engkirrikajama ayakwa ngakwurra-langwa akwa akenu-werrungwur•denama kembirra ngakwurruwa. Nakina-bina ngarren-enibikinama ngarna, ⁴ akwa ngarreni-ngayindenama nakina nenik-enibiki-yada ngarrababurnalangwa ngarnumamalya. Akwa ngarningka ngarreni-ngayindenama ak-eningmidini-yada ngarna ebina alyangmandukwuna, ⁵ mena nuwilyaba-ma yimbukwa-baba nakina Neningikarrawara umba nara-baba wurribina wurrukwala wuburra enuwa.

Umba eneja nakina nuwilyaba-ma yimbukwa nenumamalya akenu-wilyakinama ngakwurruwa enuwa-wa kajungwa ak-ambilyiyada ngarruwurrakawura-ma. Nakina-bina Jesus Christ nibina-murrada n-enumamalyidinuma. ⁶ Nara kinu-marrukwajungwuna

nakina Jesus umba ngarrenumini-jungwunuma kajungwa akini-yada ngawa aken-enjungwurreni-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. Aminakina-langwa ngarningma ngarna Neningikarrawara ngarreni-ngayindenama nakina nenik-enibiki-yada ngakwurruwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. ⁷ Akwa aminakina-langwa eneja Neningikarrawara nu-wekbalyinuma nakina ngayuwa-manja k-ambilyi-yada ningenikilarrkilarrka ngayuwa akwa ka-makini-yada warnumamalya Jesus Christ-langwa-langwa. Amandangwa akina. Nara nganja e-kaduma umba alyangmandukwuna ayakwa ningiyengbinama ngayuwa nungkuwa-wa. Ngini-larrkame-ka Neningikarrawara wurrumurdakakinu-wa warnumamalya WarningiJudiya-murru-wa kajungwa ningeniku-maki-yada ngayuwa alyangmandukwuna ayakwa aburruwa-wa, akwa kuw-engkirrikaji-yada wurrumurdakakina akwa ngarningka ka-werrikambilyi-yada Jesus Christ-uwa.

⁸ Kwuja, engkirrikiya nungkuwa! Ka-likaja-manja warnumamalya jebiju-wa akwa ka-murndukwuna-manja wurrakina, ningene-ka ningarra-ngayindenama ngayuwa warnungkwarba ka-buriyaminama wurrakina Neningikarrawaru-wa. Wurrumurdakakine-ka wurribina karri-ngkajikinama aburra-langwa ayarrka warniku-buriyami-yada nare-ka e-bibajuma wurrakina yardidarra-murra yukwudukwuda umba ka-buriyaminama Neningikarrawaru-wa yuwerrikuwarruwalya-murra yukwudukwuda mena ena-langwababa warnumamalya wurrakina.

⁹ Akwa ngarningka ningene-ka ningarra-ngayindenama wurridarringka nari-yada awiyebuma duwurrariya dumbala dibina ngarrangiyelijinama ngarrakina umba kuw-awiyebeni-yada dadingaba dumbala. Umba nara wurrakina a-kwulyubenakajungwuma akawulda-ma errumungkwa-murriya akwa akukwulyubena-ma arnarrirnarra akwa dumbala duminadirringwarnamurra angwarnda akwa nara e-miningkikama aburra-langwa mamungba. ¹⁰ Umba ka-lyangmurukweyina-manja wurrakina ke-yamina-manja eninginingaba wurrukwalamanja warnumamalya, kembirra ngalaja amukwiyadakina karraku-kwulyubenakinama wurrakina. Ka-makijeyina-manja wurrakina akwa ke-yamina-manja, "Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarna ngarribina neningyangmarngkwajinama enuwa-wa," ke-yamina-manja wurrakina, kembirra eningaba amukwiyadakina warka ka-war•denama. Kembirra wurrukwulyubena ngawa wurrakina wurridarringka.

¹¹ Akwa karr-akakirumakina-manja warnungkwarba wurridarringka-manja, kembirra wurrumurdakakina wurridarringka nara e-yengbuma akwa nara a-ngkweningabakajungwuma umba kuw-engkirrikajama kaba-langwiya aburra-langwu-wa ayakwa wurrakina. ¹² Nare-ka nganja a-ngayinduma akakirumakama wurrakina wurridarringka warnungkwarbu-wa akwa a-lyengmanguma aburruwa-manja. Umba kuw-engkirrikajama kaba-langwiya wurrakina aburra-langwu-wa ayakwa. ¹³ Ningiyengbinama ngayuwa enena ayakwa nungkuwa-wa mena Neningikarrawara neni-ngekbura-kama nakina Eduma neningadinuba-wiya umba Yiba arija-langwa nanga-ngekbura-kama nakina. ¹⁴ Umba ngalaja yingarna nara keni-kadika Eduma-manja umba dakina-manja

Yiba nanga-kadikama yakina. Umba dakina-bina didarringka nara kinginumini-yarrkuwaraka ayakwa Neningikarrawara-langwa umba yinginumin-engkirrikenuma ayakwa yingarna-langwa dakina. ¹⁵ Dadingerribirre-ka didarringka nara-manja e-yelijuma wurrukwalamanja warnumamalya umba kingi-lyelyingmina-manja wurrakina akwa kingu-werrikambilya-manja ngawa Neningikarrawaru-wa dakina akwa kinguma-wilyakina-manja mamungkwur•da mangma, kembirra eneja Neningikarraware-ka nakina kining-enibikinama dakina didarringka karringa-rukwularrijina-mulangwa wurrangariyada.

3

Warningjebija-langwa wurrububungkawa

¹ Umba aburraja warningerribirra warnungkwarba karra-ngayindena-manja ka-bungkawadini-yada Neningikarrawara-langwamanja warnumamalya akwa karr-akwurrajini-yada wurrakina aburruwa-manja, kembirra karri-ngayindenama eningaba warka aburra-langwa. Amandangwa eningabe-ka akina warka.

² Umba numiyambena nenumamalya kinu-bungkawadinama Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya? Neningabe-ka kin-ambilyama nakina neningangkawura. Akwa kingawilyakinama nakina duwilyaba-ma yimbukwa didarringka enalangwa dadingiyenikba. Akwa ngawa kin-engkirrikajama nakina eningaba wulkwa. Akwa kini-yengbinama ambaka-langwa nakina numurndamurndirra nari-yada awinyambaduma. Ka-likaja-manja warningerribirra warnumamalya engka-langwa angalya, kenardijinama nakina wurrakina warnumamalya ena-langwu-wa angalya akwa keni-rukwungekburakinama wurrakina yakwujina. Akwa ngarningka neningaba ngawa nenumamalya ken-akakirumakinama wurrukwalamanja warnumamalya Neningikarrawara-langwa ayakwa. ³ Nara nakina a-bungwurriduma akwa a-warnkarnyerriduma wurrukwalamanja warnumamalya. Umba nakine-ka nenumamalya numurndamurndirra kini-likajama warnumamalya-manja, akwa kini-lyurkwudinama ena-langwa yukwudukwuda. Akwa ngarningka nara nakina a-ngayinduma ababurna angwarnda. ⁴ Akwa ken-akwurrajinama ngawa nakina ena-langwa warnumamalya, akwa kinu-bungkawadinama ena-langwa-manja wurriyukwayuwa kajungwa kenumini-yarrkuwarakini-yada ayakwa ena-langwa nungwarringba-langwa wurrakina. ⁵ Umba nara-manja ngakwurrajuma nakina ena-langwa warnumamalya, kembirra kini-yamarrkinama nakina nenungkwarba ken-akwurrajinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya? Nare-ka nakina-da.

⁶ Umba nara nakina eningmiduma Neningikarrawara awarrngkadinuba, umba kin-eningmidinama neningamiyerra nakina. Kin-eningmidina-manja nakina awarrngkadinuba, kembirra dukwa kinu-ngkweningabadinama nakina. Akwa kini-lyangkiyamina dukwa, “Ngayuwe-ka ningena ningaruma ningenumamalya.” Kini-lyangkiyamina-manja nakina akina ayakwa, kembirra enamba-langwa Neningikarrawara kini-yaminama nakina, “Nuwurrariye-ka nakina nenumamalya.” Arakburakba-kiya-wiya Namukwa enejukwaba

ni-lyangkiyamama, “Ningarume-ka ngayuwa.” Umba nakine-ka Neningikarrawara ni-yamama, “Nuwurrariya Namukwa nakina.” Nara kembirra a-bungkawaduma namukwiyadakina nenumamalya Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya. ⁷ Umba nakine-ka nenumamalya nibina kinu-bungkawadinama Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya keni-rringkina-manja aburraja wurrumurdakakina warnumamalya wurribina warningbala-murumurra Neningikarrawara, kembirra ke-yaminama, “Neningabe-ka nakina nenumamalya.” Umba ke-yamina-manja wurrakina, “Nuwurrariya nakina,” eneja kembirra nara a-bungkawaduma Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya mena nakina Namukwa kenu-war•dikina-mubaba nakina nenumamalya akwa keni-yengkiyelijina-mubaba enuwa-wa wurrumurdakibina warningbala-murumurra Neningikarrawara.

Warningjebija-langwa warnikumamurikaja warnumamalya

⁸ Aburraja wurribina warningjebija warnikumamurikaja warningkwarba kuw-ambilyama warningaba wurrakina aburrajukwaba. Aburraja wurrukwala warnumamalya, karra-rringkina-manja wurrakina, ke-yaminama, “Neningabe-ka nakina nenumamalya.” Umba nare-ka wurrumarngkambilyuma ngi-likama wurrumurdakakina warnikumamurikaja warnumamalya. Akwa nare-ka e-bekuma ababurna akubibeka akwa ngarningka nare-ka a-mungwur•dangmaduma a-manguma ababurna angwarnda wurrakina-da. ⁹ Umba karri-lyinginame-ka ngawa ayakwa alyangmandukwuna amurdakibina Neningikarrawara ngarren-abilyerrikama nakina. Akwa ke-yaminjaminama ngawa amurdakibina eningaba nuw-eningmidinu-mulangwa wurrakina. ¹⁰ Warningerribirra warnumamalya karri-ngayindena-manja wurrakina akina warka, kembirra nungkuwa nungkwaja ka-labajama wurrakina warningaba-murrikba. Kembirra warningaba-manja ngawa, ka-war•denama wurrakina akina warka Neningikarrawara-langwa-da.

¹¹ Akwa ngarningka aburraja warnikumamurikaja-langwa wurradidingiyarrngwa kuw-ambilyama warningaba wurrakina aburrajukwaba. Aburraja karra-rringkina-manja wurrukwala warnumamalya, kembirra ke-yaminama wurrakina, “Dadingabe-ka dakina didarringka.” Umba nare-ka wurrakina erribirra ngiyarrkuwilyakama ayakwa wurrukwala-langwa-langwa warnumamalya akwa ngi-yarrkbalijuma akina angerriba iya angerriba akwa a-ngekburakuma awinyamba umba kuw-engkirrikajama wurrakina eningaba wulkwa. Akwa warningaba ngawa kuw-ambilyama wurriyangmandukwuna warningangkawura wurrumurdakakina wurradidingiyarrngwa warnikumamurikaja-langwa warnungkwarba.

¹² Eneja neningjebija nenikumamurikaja nenungkwarba kiningawilyakinama nakina duwilyaba-ma ngawa didarringka. Kenakwurrainama ambaka-langwa ena-langwa wurriyukwayuwa akwa ngarningka wurrababurna-langwa warnumamalya ena-langwa aburrajukwaba-da. ¹³ Kinu-war•dena-manja nakina eningaba warka, kembirra aburraja warnumamalya keni-rringkinama nakina akwa

ke-yaminama, “Eningabe-ka warka nakina nu-war•denama,” ke-yaminama wurrakina. Umba nakine-ka kini-yengbinama yimarngbamurra yukwudukwuda, akwa kenu-makinama nakina wurrukwalamanja warnumamalya ka-werrikambilya-mulangwa wurrakina Jesus Christ-uwa-da.

Aruma-langwa ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunu-mulangwa

¹⁴ Ngayuwe-ka ningena yirra-ngayindenama yiba-rringkinama nungkuwa. Ning-arrikarrena-wiya enena ayakwa nungkuwa-wa aduwaba, ningi-lyangkiyaminama ngayuwa ningeni-rringki-yada adinuba nungkuwa. ¹⁵ Umba dukwa nara ningena a-rringkama warenja-bawiya ningkakina. Umba k-ambudidina-manja ningena awarrngkamiyerra, nungkwaja kembirra ki-ridimindena-manja enena ayakwa nganyangwa k-eningmidinama ningkakina ebinalangwa aki-yamina-mulangwa ngakwurruwa Neningikarrawaralangwa ngarnumamalya. Ngakwurruja Neningikarrawaralangwa ngarnumamalya ngarna. Akwa nakina-bina nibina Neningikarrawara neniba aduwaba akwa neningangkawura. Akwa ngarrakina-bina ngarnumamalya Neningikarrawaralangwa ngarribina ngarri-lyinginama amurndakakina ayakwa alyangmandukwuna Neningikarrawaralangwa-langwa akwa ngarriyarrkinyungwurrakinama akina.

¹⁶ Umba ngalaja ebina ayakwa Neningikarrawaralangwa eningabe-ka amandangwa. Arume-ka ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma ebina-wiya ngarraku-makama ngakwurruwa-manja Jesus Christ-langwa-langwa:

Ni-likenuma nakina enenu-wa angalya, n-enumamalyidinuma nakina, akwa ngarnumamalya wuburra ni-yamama nakina.

Ngalaja Neningikarrawaralangwa Amawurrina ngarraku-wilyakajuwama ngakwurruwa-manja nakine-ka Jesus ni-yama-mulangwa ebina neni-ngayindanguma Neningikarrawara neniki-yama-langwa nakina.

Aburruja Neningikarrawaralangwa warnikumamurikaja neni-rringkama nakina.

Aburruja wurrukwala warnumamalya Neningikarrawaralangwa narra-makama arakba aduwaba ena-langwa-langwa wurrukwala-manja warnumamalya eminingka-manja iya eminingka-manja angalya.

Umba aburruja wurrukwala warnumamalya wurribina-murrada amurndakakina-manja ngawa angalya warningma arakba nakina Jesus Neningikarrawaralangwa Nenukuwenikba nakina. Eneja kembirra nakina Neningikarrawara neni-lawurrakajuwama arakba Jesus ena-langwu-wa angalya abalkaya-da.

4

Wurrikikalya-langwa warnikakakirumaka warnumamalya

¹ Ngalaja Neningikarrawaralangwa Amawurrina ngarraku-makinama akina aduwaba ngakwurruwa-manja wurrukwala-langwa warnumamalya wurribina ka-warena-mulangwa ambaka-murra

Neningikarrawara, na-werrikambilyu-murrada enuwa-wa adinubawiya wurrakina. Ka-werrikambilyame-ka wurrakina wurrikikalyamanja wurramukwa, akwa karamini-yuwarnama aburra-langwamanja ayakwa. ² Aburraja wurrukwa wurriyarrkikalya warnumamalya nara arakba engkirrikuma wurrakina ebinu-wa awurrariya ne-yama-murruwa, akwa nara arakba e-yeliyuma wurrakina akina-langwa. Kembangirra karri-yarrkbalijiname-ka amukwiyadakina ekikalya ayakwa wurrakina wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

³ Wurramukwiyadakina warnumamalya ke-yaminama wurrukwalu-wa warnumamalya, “Nara e-yakajuma. Yiki-yakaja-manja kirrakina, awurrariye-ka akina,” ke-yaminama wurrakina. Akwa ke-yaminama ngarningka enena ayakwa, “Akwala aninga eningakalyelyubarangena-ma akina, kembangirra nareka alyubaruma akina,” ke-yaminama wurrakina. Akena eneja Neningikarrawara numurndaki-ngekburakama amurndakakine-ka aninga ngarnik-alyubari-yada ngarna. Ngakwurraja ngarnumamalya ngarribina ngarru-werrikambilya-murruwa Neningikarrawaramanja akwa ngarribina ngarningma-murruwa ayakwa ebina alyangmandukwuna akina, akini-yangmarngkwajinama enuwa-wa ngarrakina amurndakakina-langwa aninga akwa kembangirra ak-alyubarinama akina ngarna. ⁴⁻⁵ Eneja Neningikarrawara ni-ngekburakama ababurna-langwa ni-yengbinu-mulangwa arakburakba-kiya-wiya. Ngalaja ababurna-langwa ebina ni-ngekburakama Neningikarrawara eningabe-ka akina. Nara ngarna a-waruma akina aduwaba, umba aku-menama ebina aninga ngarrenukwama nakina akwa akini-yangmarngkwajinama akina-langwa. Akini-yangmarngkwajinama-manja ngarna Neningikarrawaru-wa, kembangirra akine-ka aninga kuw-eningabadinama ngarnik-alyubari-yada ngakwurruwa.

Jesus Christ-langwa-langwa neningaba nenikuminuwar•duwar•da

⁶ Nungkwaja ka-makina-manja ningkakina amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa warnumamalya, kembangirra eningaba warka kinuminu-war•denama ningkakina Jesus Christ-langwa. Ku-wilyakinama ningkiyirrbiyirra ngawa nungkwa-langwa-manja mada amurndakibina ayakwa nuweningmidina-mulangwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya akwa k-aburrakiyuwarnama ngawa akina-langwiya ayakwa alyangmandukwuna-langwiya ningkakina ningkeningangkawura. ⁷ Aburraja wurrukwa-ka warnumamalya na-makijeyinama wurrakina awurruwurrariya alawudawarra enubuwakida. Umba nungkwaja nara engkirrikuma akinu-wa akwa nara a-makama wurrukwa-manja, mena awurrariye-ka akina-baba. Umba kini-yuwarnama ningkiyirrbiyirra ngawa Neningikarrawaramanja ningkakina.

⁸ Ngakwurraja ngarnumamalya ak-akwurrarina-manja ngarna ngakwurra-langwa ngarnumadangkwa, eningaba akina. Umba aki-lyangmurukweyina-manja ak-engkirrikaja-manja Neningikarrawaru-wa ngarna, eningabe-ka akina angwurra. Aki-yamina-manja akina, kembangirra eningaba ka-ngekburakajungwunama ngakwurra-langwa

ngarr-ambilya-wiya ngarna yelakwa enena-manja angalya aduwaba akwa ngarningka eningangkawura akina ngawa. ⁹ Akine-ka ayakwa yirra-makinama nganja nungkuwa-wa aduwaba alyangmandukwuna. Kembirra nungkwaja ki-yakuwerribikinama akinu-wa akwa ku-wilyakinama akina nungkwa-langwa-manja mangma iya yukwuduk-wuda.

¹⁰ Ngakwurraja ngenuminu-war•denama Neningikarrawara-langwa warka umba nara a-ngwanjuma. Ngariyirrbiyirra ngawa akinuminu-war•denama Neningikarrawara ngarrakina, mena ngarru-werrikembirrinama ngarna enuwa-wa. Nakine-ka Neningikarrawara n-ambilyama neniba neningangkawura. Akwa nakina-bina ngarren-enibikinama ngakwurruwa, ngarribina ngarru-werrikambilya-murumurra enuwa-wa, akwa ngarningka neningayindenama ken-enibikini-yada nakina wurrababurna-langwa warnumamalya aburrajukwaba.

¹¹ Umba nungkwaja ka-makinama amurndakenena ayakwa ababurna-langwa wurruminakina-manja angalya warnumamalya ningk-ambilya-murumanja nungkuwa aduwaba. ¹² Umba aburraja wurrukwala warnumamalya kabu-wurrumalyakinama wurrakina ningkakina dukwa-da, mena ningkiyukwujiya-baba. Umba nungkwaja ka-makinama kajungwa nari-yada e-yengbuma wurrakina amukwiyadakina ayakwa. Akwa ki-yaminama ngawa ningkakina eningaba kajungwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya kabur-ringkini-yada ningkeningaba ngawa akwa kuw-eningmidini-yada amurndakibina eningaba warniki-yama-langwa aburrajukwaba. Ki-yengbinama ningkakina eningaba wulkwa ayakwa, akwa ki-yaminama eningaba wulkwa, akwa k-engkirrikajama ningkakina ngawa eningaba wulkwa. Akwa ku-werrikambilyama ngawa Neningikarrawara-manja, akwa ngarningka ki-lyelyingminame-ka warningerribirra warnumamalya.

¹³ Ningene-ka ki-likajama ambaka-murra arija-langwa nungkuwa-wa. Kembirra nungkwaja ki-lyangmurukweyinama ngawa ningkakina yanda-langwa ki-likajama gayuwa yenjerrickina. Kiri-dimindenama ningkakina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrumurdakibinu-wa wurruminibina angalya warnumamalya akwa k-akakirumakinama akina wurrakina-manja akwa ngarningka ka-wilyakajinama ngawa wurrakina-manja kuw-ambilya-mulangwa warningaba wurrakina.

¹⁴ Ningkeningma ningkakina wurrukwala warnungkwarba bu-makama ebina-wiya Neningikarrawara-langwa ayakwa nungkuwa-wa. Akwa ngarningka akini-yada ngawa aburraja wurribina wur-rarumuruma warningijebija warnungkwarba bu-mingekilyingama wurrakina nungkuwa-manja. Kembirra akini-yada ngawa ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina k-arrubudirrkama akina nungkuwa-manja. Nare-ka kembirra nungkuwa e-yakuwabijuma akina, ¹⁵ umba ku-war•denama ningkakina ngawa Neningikarrawara-langwa warka. Ki-lyangmurukweyinama, akwa ki-yaminama ngawa eningaba ningkakina kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya kabur-ringkini-yada ki-ngbudidinama ningkakina. ¹⁶ Ki-rringkajungwunama ningkakina akwa ki-yengbinama

ngawa Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrumurndakibinuwawa warnumamalya, umba nare-ka ningkakina a-ngwanjuma. Ki-yengbina-manja ningkakina ngawa Neningikarrawara-langwa ayakwa aburruwa-wa, kembirra eneja nakina Neningikarrawara ken-enibikinama ningkakina akwa ngarningka wurribina kabumin-engkirrikajama ayakwa nungkwa-langwa aburrajukwaba.

5

Neniki-yengba-langwa Dimidi ayarrkeningaba ayakwa wurrukwaluwa warnumamalya

¹ Nuwilyaba nenierringka kini-yamina-manja awurrariya, kembirra nara nungkwaja e-yengbuna ayarrkardidarra-murra ayakwa enuwa-manja, umba ayarrkuwarruwalya-murra ayakwa ki-yengbinama ningkakina yilyurkwa-ma yukwudukwuda. Ki-yengbinama ningkakina ayakwa enuwa-manja wuburra laka ningki-yengbinama nungkwa-langwa-manja nungwena. Umba ki-yengbina-manja ningkakina ayakwa wurrawurumukuma-manja, ki-yengbinama ningkakina wuburra laka ningki-yengbinama ayakwa nungkwa-langwa-manja narrkuwena-murriya. ² Akwa ngarningka ki-yengbina-manja ningkakina ayakwa wurradidiyuwangkwa-manja, ki-yengbinama ningkakina wuburra laka ningki-yengbinama ayakwa nungkwa-langwa-manja dirndena. Umba ki-yengbina-manja ningkakina wurruwarrngkiyukwayuwa-manja wurridarringka, ki-yengbinama wuburra laka ningki-yengbinama nungkwa-langwa-manja darrkuwena-murriya. Ki-yengbiname-ka ningkakina ayarrkeningaba ayakwa, akwa kuma-wilyakinama mamungkwur•da mangma iya yukwudukwuda ningkakina.

Wurradidiyuwangkwa-langwa wurringayingaya-langwa

³ Kuw-ambilya-manja wurridarringka wurringayingaya wurrakwukawura wurrakina, ku-marngkirradinama kembirra ningkakina aburruwa-manja. ⁴ Umba aburraja wurrukwala warnungkwarba iya wurridarringka aburra-langwa dukwa dirndarringba, dukwa dungkwarringba, dukwa duminjarringba, dingaya dakina. Kembirra karring-akwurrainama ngaluwa-manja wurrakina aduwaba, mena dibina-murrada dingaya narring-akukwurrajuwa-mubaba dakina aburruwa-manja adinuba-wiya wurriyukwayuwa-wiya wurrakina. Kembirra aburramba-langwa karring-akwurrainama wurrakina dakina-manja aduwaba, dingaya-baba arakba dakina. Ke-yamina-manja akina aduwaba, kembirra eneja nakina Neningikarrawara kenu-werrungwur•denama wurrakina.

⁵ Laka ngalaja duwilyaba dingaya nara wurribina warnumamalya akwurrajuma ngaluwa-manja umba ying-ambilyama dakwukawura dakina? Kembirra yingu-werrikembirrarinama arakba dakina Neningikarrawara-manja akwa yingu-buburiyaminama enuwa-wa dadingangkawura dakina. Meningilida iya alyarrngwalyilya yingini-yendabajama dakina enuwa-wa kajungwa kininga-mamurikajiniyada nakina ngaluwa-manja. ⁶ Umba aburraja wurrukwala wurridarringka wurringayingaya namin-engkirrikajungwunama warningangkawura wurrakina. Narri-ngayindenama aruma aninga iya akubibeka akwa dukwulyubena dumbala warnik-awiyebi-yada

wurrakina. Nare-ka a-werrikambilyuma Neningikarrawara-manja wurrakina, umba erribirre-ka nuw-ambilyama wurrakina wuburra laka warninikijungwa warnumamalya nuw-ambilyama wurrakina.

⁷ Nungkwaja ka-makinama ningkakina Neningikarrawara-langwamanja warnumamalya amurndakenena ayakwa nganyangwa. Wurrakine-ka karr-akwurrarajinama aburra-langwa wurringayingaya wurridarringka, kajungwa nari-yada a-lekbuma wurrukwala warnumamalya aburruwa-manja. ⁸ Nara-manja ng-akwurrarajuma wurrakina aburra-langwa warnumamalya, wurruwurrariye-ka kembirra wurrakina. Wurruwurrariye-ka wuburre-ka laka kawarenama Neningikarrawara wurrakina. Aburraja warnumamalya wurribina warningbala-murruwiya Neningikarrawara ke-yamina-manja wurrakina amukwiyadakina, awurrariye-ka akina. Umba aburraja warnumamalya wurribina Neningikarrawara-langwa ke-yamina-manja wurrakina amukwiyadakina, awurrariye-ka angwurra akina.

⁹ Akwa ena ngarningka ningene-ka yirra-makinama. Yirra-ngayindenama ningkena k-arrikarrenama ekirra wurridarringka-langwa wurringayingaya-langwa jurra-manja, kajungwa wurrukwala warnumamalya Neningikarrawara-langwa karr-embirrajiniyada wurrakina-manja. Wurrumiyambena wurridarringka wurringaya karr-embirrajinama wurrakina? Nara embirrajuma wurrababurna-langwa umba wulkwa wurradidiyuwangkwa wurringaya wurribina nuw-ambilyu-murruurra 60 mamarika iya yinungkwura akwa ngawa angwurra ngarningka, akwa wurribina narra-wilyakama warningiyarringba wurruwilyaba-ma ngawa, ¹⁰ akwa wurribina nuw-ambilyuma warningaba wurrukwala-manja warnumamalya. Amiyambena eningaba ne-yamama wurrakina? Narr-arumurrkwama aburra-langwa wurriyukwayuwa ambakalangwa. Akwa narr-akwurrarajuwama warnumamalya wurribina na-likenuma engka-langwa angalya, akwa ngarningka narra-mamurikajuwama warnumamalya Neningikarrawara-langwa akwa ngawa warnumamalya wurribina na-werrikawarriadinuma aburrajukwaba. Akwa ngarningka na-lyangmurukweyinuma narri-ngekburakama eminiminingka eninginingaba warningangkawura wurrakina. Wurramukwiyadakina wurradidiyuwangkwa wurringaya kembirra kamin-arrikarrenama nungkuwa aburra-langwa ekirra aduwaba.

Wurrididarringka-langwa wurringayingaya-langwa

¹¹ Kamin-arrikarrenama ningkakina ekirra wurruurndakakinalangwa wurringayingaya wurradidiyuwangkwa. Akena naramanja ambaka kuw-ambilya 60 mamarika iya yinungkwura, kembirra nara amin-arrikarruma aburra-langwa ekirra. Nara amin-arrikarruma akina, mena ambaka-murra ngarningka wurrakina karra-ngayindenama warnungkwarba dukwa-da. Wurrakine-ka kembirra akini-yada ngawa karruma-kwunama dukwa mirirrba Jesus Christ-uwa. ¹² Karruma-kwuna-manja wurrakina mirirrba Jesus Christ-uwa, kembirra karri-yarrkuwurrenoma wurrakina ebina nenukwama ayakwa Jesus Christ-uwa adinuba-wiya, akwa kembirra

aburraja wurrukuala warnumamalya karra-rringkinama wurrakina akwa karra-lekbajama aburruwa-manja. Kembangirra eneja Jesus Christ keni-rringkinama wurrakina akwa keni-lekbajama nakina aburruwa-wa enekwababa. ¹³ Wurramukwiyadakine-ka wurridar-ringka wurribina wurringayingaya na-kuwabarrngwarrngwadinama warnunguwarka-ma wurrakina akwa na-marrawarnama na-likajama erribirra eminingku-wa iya eminingku-wa alikira. Kembangirra narri-yarrumurnduwarnama ayakwa wurrukuala-langwa warnumamalya akwa karri-ngekburakinama awinyamba. Yawe-ka! Akena akwala ayakwa nara e-yengbuma wurrakina.

¹⁴ Nganja ningi-yaminama ngayuwa wurramukwiyadakina wurringayingaya karra-menama ngarningka warnungkwarba, akwa ngarningka karr-arrangbinama wurriyukwayuwa, akwa karr-akwurrainama warningiyarringba-manja akwa ngawa wurriyukwayuwa-manja wurrakina. Kembangirra aburraja warnumamalya wurribina ngarrabu-wirrikbinama ngakwurruruwanja Neningikarrawara-langwa-manja ngarnumamalya nara wurrakina arndirruwa ngakwurruruwa. ¹⁵ Umba wurrukwal-ka wurringayingaya wurridarringka nenu-kwama arakba mirirra Neningikarrawaru-wa akwa neni-yuwarnama wurrakina Namukwu-wa aduwaba.

¹⁶ Ngajaja duwilyaba didarringka dadinjijebija karringa-wilyakina-manja wurringaya ngala-langwa-manja warnumamalya, karring-akwurrainama wurrakina ngaluwa-manja. Nara dakina aminilalika akwurrajuma warningijebija warnumamalya wurrakina-manja, umba karring-akwurrainama dakina ngalabakiya-ba, kajungwa wurrumurdakakina warnumamalya warningijebija karr-akwurraini-yada wulkwa wurringayingaya nuw-ambilyama wurrak-wukawura wurrakina.

Wurrarumuruma-langwa warningijebija-langwa warnungkwarba

¹⁷ Aburraja wurrarumuruma warningijebija warnungkwarba wurribina nenuminu-war•denama Neningikarrawara narramamurikajinama wurrakina wurrukuala-manja warnumamalya kajungwa warniki-yuwi-yada wurrakina Neningikarrawaru-wa. Ningkakine-ka nungkwaja kembangirra ka-kwunama angwarnda aburruwa-wa. Ka-war•dena-manja wurrakina eningaba warka, karr-akakirumakina-manja wurrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrukuala-manja warnumamalya, akwa karra-wilyakajina-manja wurrakina warniki-yama-langwa eningaba wurrakina, kembangirra ka-kwunama ningkakina ababurna angwarnda aburruwa-wa. ¹⁸ Ngajaja ayakwa Neningikarrawara-langwa ne-yaminama akina,

“Awilyaba bulukwa kakuminu-war•dena-manja warka nungkwalangwa ka-ngalyilyakina-manja akina amadidira amaninga kajungwa amakwulya ka-wayijajungwuni-yada akina, kembangirra nara ningkakina amin-ararikama ngala-langwa edirra. Yikumin-ararikina-manja ngala-langwa edirra, kembangirra nareka alyubaruma akina. Kembangirra wu-lalika ab-alyubarina akwala amadidira amaninga akina bulukwa nungkwalangwa,”

ne-yaminama akina ayakwa Neningikarrawara-langwa ngarrakumakinama aduwaba. Akwa enena ngarningka,

“Wurribina warnikuminuwar•duwar•da karru-menama angwarnda na-war•dangu-mulangwa wurrakina warka,” ne-yaminama ngarningka akina ayakwa.

¹⁹ Akwali-yada aburraja wurrukwala warnumamalya narra-lekbajama wurrakina wurrumundakakinu-wa wurrarumuruma warningijebija warnungkarba ebina-langwa ne-yama-mulangwa awurrariya. Umba kini-yengbina-manja nuwilyaba-ma nenumamalya nungkuwa-wa akina-langwa awurrariya, nare-ka nungkwaja amin-engkirrikuma enuwa-wa. Wulkwa wurrambilyuma akwa wurrabiyakarbiya warnungkarba keni-rringkina-manja nakina ni-yama-mulangwa awurrariya akwa karru-wilyakina-manja ebina ayakwa nungkuwa-wa, kembirra arakba ningkakina k-engkirrikajama akinu-wa. ²⁰ Umba ke-yaminjamina-manja wurruwilyaba wurrarumuruma warnungkarba awurrariya, kembirra kalekbajama ningkakina wurrakina kuw-engkirrikaja-mulangwa wurrababurna-langwa warnumamalya warningijebija. Kalekbajama ningkakina wurrakina-manja warnungkarba kajungwa wurrakina wurrukwala wurrarumuruma warningijebija warnungkarba kuw-engkirrikaja-manja nungkwa-langwa ayakwa kuw-akbar•deni-yada, akwa nari-yada wurrakina e-yamama awurrariya.

²¹ Enena ayakwa yirra-makinama nganja nungkuwa-wa, bu-rringkina-murrujanja ngayuwa aduwaba Neningikarrawara iya Jesus Christ akwa ngawa Neningikarrawara-langwa warnikumamurikaja aburrajukwaba. Kembirra yikuminu-wilyakina ngawa nganyangwa ayakwa ababurna-langwa ningi-yengbinuma ngayuwa nungkuwa-wa. Nare-ka e-yengbama ayarrkeningaba ayakwa wurrukwalamanja akwa ayarrkawarriya ayakwa wurrukwala-manja. Umba ki-yengbinama ayarrkidirrbura ayakwa wurrababurna-manja warnumamalya. ²² Nara a-wekbalyuma a-mingekilyingama warenjabawiya wurrububungkawa warningijebija. Akwa ena ngarningka. Ke-yamina-manja warnumamalya awurrariya, kembirra nare-ka e-yakajuma aburruwa-manja umba k-ambilyama ngawa ningkumurndangekburna ningkeningangkawura ningkakina.

²³ Dimidi, ningkakine-ka ningki-bekinama akungwa awilyaba, umba ki-bekinama ningkakina eyukwayuwa yanda amalyirra akwurena-langwa ngalajukwaba, kajungwa kak-eningabakini-yada ningkakina, mena ningk-angbilyuwadinama adadinuba. Akine-ka amalyirra akwurena-langwa ki-bekina-manja eyukwujiya ningkakina, kembirra eningabe-ka mirrijina mulkwa-langwa.

²⁴ Wurrukwala warnumamalya kuw-arriyakajungwuna-manja wurrakina awurrariya-langwa, aburraja kembirra wurrababurna-ka warnumamalya kuw-eningmidinama wurrakina akina-langwa awurrariya nara-wiya a-lekbama nakina nubungkawa aburruwa-wa. Umba wurrukwala warnumamalya kuw-arriyakajungwuna-manja wurrakina awurrariya-langwa, kembirra nara aburraja wurrukwala eningmiduma warenjabawiya, umba ambaka-murra wulkwa kuw-eningmidinama amurndakakina-langwa awurrariya. ²⁵ Umba ebina-langwiya, aburraja wurrukwala warnumamalya ke-yaminama eninginingaba. Kembirra aburraja wurrababurna warnumamalya kuw-eningmidinama akina-langwa eningaba. Umba akwali-yada

aburraja wurrukwa warnumamalya ke-yaminama eninginingaba akena nara aburraja wurrukwa eningmiduma akina-langwa. Akena amurndakakina eninginingaba aburra-langwa nare-ka abuwarrka-jungwuma akina eningangkawura.

6

Warnikuminuwar•duwar•da-langwa

¹ Wurrukwala warnumamalya Neningikarrawara-langwa, aburraja wurrubungkawa narraminu-beyindanguma angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya kajungwa ka-war•deni-yada warka wurrakina-langwa wurrubungkawa. Umba nungkwaja nungkuwa wurra-makina enena ayakwa nganyangwa wurrumurndakakina-manja warnikuminuwar•duwar•da. “Nare-ka awinyambaduma nungkwurra-langwu-wa wurrubungkawa,” ki-yamina, “umba eningaba warka yikaminu-war•dena kirrakina,” ki-yamina nungkuwa aburruwa-wa. Akina ayakwa ka-makina nungkuwa, mena nara-manja wurrakina a-war•duma eningaba warka, kembirra wurruminukwala warnumamalya karri-rringkiname-ka akina, akwa ke-yengbinama wurrakina ayakwa ayarrkawariya Neningikarrawara-langwa-langwa nenimikirra akwa ngawa ena-langwa-langwa ayakwa ebina ngarrakakirumakina-mulangwa ngakwuruwa warnumamalya-manja.

² Umba aburraja wurrukwa wurrubungkawa warningijebija warnumamalya wurrakina. Kembirra nungkwaja nungkuwa wurra-makina ena ayakwa nganyangwa aburra-langwu-wa warnikuminuwar•duwar•da. Ki-yamina nungkuwa, “Nare-ka a-lyangkiyamama nungkwurra-langwu-wa wurrubungkawa, ‘Nganyangwa nubungkawa neningeningaba-ma nakina,’ mena narrkuwena-murriya wuburra wurrakina aduwaba. Aburraja wurrumurndakakina wurrubungkawa kirraminu-war•dena-murrumurra warka warningijebija warnumamalya aburrajukwaba. Kembirra kirri-lyelyingminama aburruwa-manja akwa kembirra aminakina-langwa eningaba angwurra yikaminu-war•denama kirrakina warka,” ki-yamina nungkuwa wurrumurndakakina-wa warnikuminuwar•duwar•da.

Ekikalya-langwa ayakwa akwa alyangmilyangmandukwuna-langwa ayakwa

Ningkakina kembirra nungkuwa ka-makinama amurndakenena ayakwa nungkwa-langwa-manja warnumamalya. ³ Aburraja warningeribirra warnumamalya karr-akakirumakina-manja eminiminingka ayakwa wurrukwa-manja warnumamalya, kembirra nara wurrakina a-yarrkuwilyakama akina ayakwa alyangmandukwuna ebina nenu-makamura Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa aburruwa-wa. Akine-ka ayakwa ngarrakumakinama ngarniki-yama-langwa Neningikarrawara-langwa-langwiya mangma. ⁴⁻⁵ Karr-akakirumakina-manja ekikalya ayakwa, kembirra ka-makijeyinama wurrakina, “Ningeningme-ka ngayuwa Neningikarrawara,” ke-yaminama wurrakina, akena nara. Wurririkamarra ngawa wurrakina. Umba ka-makijeyinama ngarningka wurrakina, “Ningarume-ka ngawa

ningenumamalya ngayuwa,” ke-yaminama wurrakina. Akwa narri-ngayindenama ka-merribeyinama wurrakina ebina-langwa ayakwa eningalyangmandukwuna-ma-langwa. Awurrariye-ka akina, mena ke-yakwujamajeyinama wurrakina akwa ka-makijeyinama awurrariya-baba ayakwa. Akwa kembirra kamini-ngekburakajeyinama awurrariya ayakwa mangma-murra akwa ngawa edirra-murra. Wurrumurndakakine-ka warnumamalya nara arakba engkirrikuma alyangmandukwuna-wa ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa, mena mangma aburra-langwa num-arriyadinu-murrubaba makina. Na-lyangkiyaminama wurrakina, “Ki-likaja-manja ngayuwa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, kembirra ku-mename-ka ngayuwa aruma angwarnda,” ke-yaminame-ka wurrakina.

⁶ Amandangwa nungkwaja ki-likaja-manja ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, kembirra ningkiyekirrerre-ka ningkakina. Ki-yekirrerridinama wuburra laka ningkuminarume-ka angwarnda. Akena nara ningkakina a-ngayinduma ngawa ngarningka akwala umba ki-yaminama, “Ngawa arakba.” Wulkwa kembirra ki-yekirrerridinama angwurra ningkakina. ⁷ Ngarrabu-rukwularrijuwa-manja ngakwurra-langwa wurrirndirndirra ngakwurruwa enena-manja angalya, amiyambene-ka ngarru-wilyakama ngakwurraja? Nara ngawa-da! Ngarrirukwularrinama ngarrurumungkwur•da ngarningamurndakijikama ngarna. Umba aki-jungwuna-manja ngarna, amiyambene-ka aku-wilyakinama ngakwurruwa-manja enena-langwa angalya? Nara ngawa-da. ⁸ Umba aninga akwa dumbala aku-wilyakina-manja ngarna enena-manja angalya aduwaba, akina ngawa.

⁹ Umba aburraja wurrukwala warnumamalya karri-ngayindena-murrumurra wurrakina warniki-rndirrkiki-yada ababurna karrumayuwarnama muwurrariya mamurukwa. Amurndakakina-bina awurruwurrariya enubuwakida aburra-langwa-manja mangma amurndakibina karraku-kwudirrkinama wurrakina awurrariya-wa. Ambaka-murra karri-lyumadikinama ababurna-langwa akwa awurrariye-ka ngalaja aburra-langwa ka-ngekburakajungwunama akina. ¹⁰ Akine-ka ayakwa yirra-makama nganja nungkuwa-wa, mena wurribina warnumamalya karri-ngayindena-manja wurrakina angwurra ababurna angwarnda, kembirra eminininingka awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama aburra-langwa. Aburraja wurrukwala warnumamalya narruma-lalikama arakba Neningikarrawara-langwa mamurukwa, narri-ngayindangumulangwa angwurra wurrakina ababurna angwarnda. Kembirra aduwaba nuw-ambilyame-ka wurruwerrikawarriya ngawa wurrakina, wuburra laka na-werridadijungwunama wurrakina angandinga-murra lyelyinga yukwudukwuda-manja.

Eningarija-langwa ayakwa Bawula-langwa Dimidi-wa

¹¹ Umba nungkwaja Neningikarrawara-langwa ningkenumamalya ningkakina. Kembirra nare-ka e-yamama amurndakibina awurruwurrariya yirra-maka-mulangwa ngayuwa nungkuwa-wa. Umba eningaba ki-yaminaminama ningkakina. Ki-likajama ngawa ningkakina Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, akwa nare-ka a-ngwanjuma. Akwa ningkuwerrikidirrbura ngawa ki-likajama

ningkakina akwa ki-lyinginama angwurra akuwerrikambilyinga akwa ngawa akwulyelyingma. Akwa ngarningka ningkumurndamurndirra ki-likajama ngawa ningkakina warnumamalya-manja.

¹² Ngakwurraja ngarribina Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya, wuburra laka akakwuljenja ak-angkarrinama ngarna. Ak-akwuleyina-manja ngakwurruwa ngarnumamalya, nara angwanjuma errikerruma, umba angwurra ak-angkarrinama ngarrakina. Nara ambaka ngarrakina ak-akburrangarna-langwa Neningikarrawara-langwa angalya. Kembangra nungkwaja ki-likajama ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa ningkakina, yanda-langwa k-akburranginama ningkakina Neningikarrawara-langwa angalya. Kembangra yakwujina ngawa k-ambilyama ningkeningangkawura. Eneja nakina Neningikarrawara nginardijuwama nungkuwa enuwa-wa kajungwa enuwa-manja k-ambilyiyada ningkeningangkawura ningkakina. Akwa akini-yada ngawa nginardijuwamanja Neningikarrawara enuwa-wa ningkakina, ningkarra-makama wurrababurna-manja warnumamalya ningkuwerrikambilyu-mulangwa Neningikarrawaru-wa ningkakina.

¹³ Eneja Neningikarrawara n-engkirrikenume-ka nakina amurndakibina ayakwa ababurna-langwa yirra-makama ngayuwa nungkuwa-wa. Nakina-bina ni-ngengkuwangajiname-ka aduwaba ababurna-langwa akina. Eneja Jesus Christ n-engkirrikenuma enejukwaba akinu-wa ayakwa nganyangwu-wa. Nakina-bina numarngba ni-yengbinuma alyangmandukwuna ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa nibinu-wa nubungkawa Bandiyija Balidu-wa. Kembangra akina-langwa yirra-makinama ngayuwa aduwaba nungkuwa-wa ¹⁴ nare-ka a-yarrkuwurruma Neningikarrawara-langwa ayakwa umba kinumini-yarrkuwarakina akina yanda-langwa nakina Nubungkawa Jesus Christ kini-lawurradinama yangkwurrangwa. ¹⁵ Nakine-ka Nubungkawa Jesus Christ kini-lawurradinama nakina yangkwurrangwa mena Neningikarrawara-ka ni-lyangkuwerribikajungwunuma arakba neniki-larrka-langwa nakina. Umba ngambi-yade-ka Jesus Christ kini-lawurradinama nakina? Ngarningbale-ka ngarna. Umba eneja Neningikarrawara nuwilyaba-ma neningma nakina. Neningikarrawara nakina nuwilyaba-ma Nubungkawa nenumamalya. Akwa nu-bungkawadinama nakina warninggerribirra-manja wurriyukwayuwa wurrubungkawa wurrababurna-manja. Nare-ka wurribina wurrukwala wurrubungkawa wurringbuda wuburra enuwa. ¹⁶ Enuwa yimbukwa nara a-jungwuma nakina, umba n-ambilyama neningangkawura ngawa alarradada-manja. Akineka alarradada na-kwulyarriyina ngawa. Akwa nara a-likama ngakwurraja ngarninggerribirra ngarnumamalya yenjerrikina Neningikarrawaru-wa akwudangwa. Nara wurribina wurrukwala keni-rringka-langwa nakina arakburakba-kiya-wiya-langwa yanda-langwa aduwaba, akwa ngakwurrajukwaba aduwaba nara nakina a-rringkama ngarna-da. Kembangra ngarrababurna-langwa ngenuwerrikiyangmarnkwajinama nakina aduwaba. Akwa enu-bungkawadina nakina ngakwurruwa-manja aduwaba akwa angkawura. Amandangwa.

17 Nungkwaja ningkakina wurra-makina wurruminarumuruma angwarnda warnumamalya enena ayakwa nganyangwa. Ki-yamina ningkakina aburruwa-wa, “Nare-ka a-ngkweningabakajungwuma, akwa nara engkirrikuma karningangkawura amurndakijiku-wa ebina kuw-arriyadina-murruwa enena-manja angalya. Uмба yiku-werrikambilyama ngawa kirrakina nuwilyaba-murra-manja Neningikarrawara umba nara akwala. Nakine-ka Neningikarrawara numekba akwa ngarrenu-wekbilyenama eninginingaba eningerribirra kajungwa ngarriyekirrerra ak-ambilyi-yada ngakwuruwa ngarnumamalya,” ki-yamina ningkakina wurrumurndakibinu-wa wurruminarumuruma angwarnda warnumamalya. 18 Akwa ngarningka wurra-makina aburruwa-wa amurndakenena ayakwa. “Karningaba wurr-ambilya wurrukwalamanja warnumamalya,” ki-yamina. Akwa “Yiki-lyangmurukweyina yiki-yaminjamina ngawa eminiminingka eninginingaba. Akwa yiku-mekbadina akwa yiki-larrmburrena yik-awurkeyina eningerribirra nungkwurralangwa kirrakina,” ki-yamina nungkuwa wurruwurrakinu-wa wurruminaruma angwarnda warnumamalyu-wa. 19 Ke-yamina-manja akina, kembirra karri-larrngkwaburrenama wurrakina ababurne-ka eninginingaba amurndakibina Neningikarrawara kenu-kwunama ena-langwa-manja angalya abalkaya ambaki-yada. Aminakina-langwa kembirra nakine-ka Neningikarrawara kenu-kwunama amamalya akwanenibika eningaba aburruwa-manja.

20-21 Nungkwaja ningkakina ki-yarrkuwilyakinama engkinyung-wurra ngawa ababurna-langwa ayakwa alyangmandukwuna, amurndakibina nuw-eningmidinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya. Ki-yarrkakwurrajinama akina kajungwa nari-yada wurrukwalamanja warnumamalya a-warrukwajuma akina. Aburraja wurrukwalamanja warnumamalya ne-yaminama, “Wulkwa amurndakakina ayakwa yirrakakiruma yarna alyangmilyangmandukwuna,” ne-yaminama. Nara nungkwaja engkirrikuma enubuwakidu-wa ayakwa ayarrkiyarrkawarriya-wa ne-yengbina-murruwa akwa ne-beyinamurruwa. Wurrakine-ka warnumamalya narruma-yuwarnama muwurrariya mamurukwa akwa narri-lyumadikama amurndakibina ayakwa alyangmandukwuna nuw-eningmidinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya.

Nganja ningeni-ngayindenama ngayuwa Neningikarrawara kinu-marngkirradinama nakina nungkuwa-manja akwa ngawa wurrababurna-manja warnumamalya wurribina nuw-ambilya-murruamanja nungkuwa-manja akina-manja angalya ningk-ambilya-murruamanja nungkuwa.

Ena ngawa-da.

Jaminja-langwa jurra

Nakina Jaminja n-arrikarranguma amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa warnumamalya kajungwa warningmiyada wurrakina warnik-ambilyinga-langwa enena-manja angalya. Nenu-makama nakina ka-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja akwa ngarningka ke-yamina-mulangwa eningaba warningangkawura ngawa wurrakina.

¹ Ngayuwe-ka ningena Jaminja, ningenikuminuwar•duwar•da Neningikarrawara-langwa iya Nubungkawa-langwa Jesus Christ-langwa. Ning-arrikarrenama ngayuwa enena ayakwa nungkwurruwawa Neningikarrawara-langwu-wa karnumamalya. Kembirra kilarrkajama enena jurra kirribinu-wa karnumamalya kirr-ambilya-murruwa engka-manja iya engka-manja angalya. Ngayuwe-ka nara e-yakuwabijuma kirrakina umba ning-engkingkirrikajama ngawa nungkwurruwawa ningena.

Aku-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawaru-wa akwa akeningmidina-mulangwa ngarniki-yami-yada

² Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, emini-ningka awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama nungkwurra-langwa, akena mama akina. Yiku-werrikilyelyingmajungwunama ngawa, ³ mena ka-likaja-manja eningerribirra awurrariya nungkwurruwawa, kembirra angwurra kirrakina yiku-werrikambilyama ngawa Neningikarrawara-manja. Yiku-werrikambilya-manja nungkwurruwa Neningikarrawara-manja, kembirra yiki-ngbudidinama kirrakina nari-yada arriyakajungwuma awurrariya-langwa. ⁴ Yiki-ngbudidinama karningangkawura ngawa kajungwa kirruwerringekburna yik-ambilyi-yada akwa nari-yada arakba ebina akwala nungkwurra-langwa umba karningaba yik-ambilyi-yada karnumamalya.

⁵ Dukwa ki-lyangkiyamina ningkakina, “Ki-yamarrkinama ngayuwa? Angamba eningaba ningeniki-yama-langwa ngayuwa?” Kembirra ki-yaminama Neningikarrawaru-wa ningkakina, “Ngangwa, amiyambene-ka awurrariya umba amiyambena eningaba? Ningeningbale-ka ngayuwa. Yi-mamurikajina-langwa kajungwa k-eningmidini-yada ngayuwa,” ki-yaminama ningkakina Neningikarrawaru-wa, mena nara-baba ningkakina eningmiduma ningkabakiya-ba.

Eneja Neningikarrawara nara a-waruma nakina, umba kin-engkirrikajama ku-buriyamina-manja nungkuwa enuwa-wa. Kin-engkirrikajama nakina nungkwa-langwa ayakwa akwa kenu-mamurikajinama nungkuwa-manja. Nare-ka nakina a-lekbuma nungkuwa ningki-lyangmuridina-mulangwa ningkakina akwa miyukwujija-baba mangma nungkwa-langwa.

⁶⁻⁸ Umba ku-buriyamina-manja nungkuwa Neningikarrawaru-wa, kembirra k-eningmidinama ningkakina kin-engkirrikaja-mulangwa nakina amandangwa nungkwa-langwu-wa ayakwa, akwa kenu-mamurikajina-mulangwa nakina amandangwa nungkuwa-manja.

Umba ki-yamina-manja ningkakina Neningikarrawaru-wa, “Yi-mamurikajina-langwa ngayuwa,” kembirra nara ngarningka a-lyangkijamama, “Nare-ka nakina Neningikarrawara a-mamurikajuma ningena-da.” Nara ningkumingarrkambilyuma mada engkirrikuma, umba muwilyaba-ma mada k-engkirrikajama.

Aburraja wurrukuala warnumamalya wurrilyangkilyangkadawe-ka, wurrumingarrkambilyuma mada wurrakina. Adinubawiya ka-werrikambilyama wurrakina Neningikarrawaru-wa, kembirra ambaka-murra nara arakba a-werrikambilyuma wurrakina enuwa-wa. Amandangwa wuburra laka makarda mibina kumu-warumajungwunama maruma ke-yaminame-ka wurrakina warnumamalya. Ngalaja arrirra ka-bukwunama makarda angerriba iya angerriba. Kembirra makina wuburra makarda ke-yaminama wurrakina warnumamalya. Nare-ka Neningikarrawara a-mamurikajuma wurramukwiwadakina warnumamalya wurrilyangkilyangkadawa warnik-eningmidi-yada wurrakina ebina eningaba akwa ebina awurrariya nakina-da.

Warningalyingmalyingma-langwa warnumamalya akwa wurruminababurna-langwa amurndakijika

⁹ Dukwa nungkwurraja kirruwilyaba karnumamalya Neningikarrawara-langwa karningalyingmalyingme-ka kirrakina. Umba eneja nakina Neningikarrawara kini-yaminama, “Ningkakine-ka ningkaruma ningkeningilarrngekburna,” kini-yaminama nakina. Kembirra ningkakine-ka ningkiyekirrerra k-ambilyama, akwa ki-yakuwerribikinama k-ambilya-mulangwa Neningikarrawara-langwa ningkenumamalya ningkakina-da.

¹⁰ Umba kirruwilyaba karnumamalya Neningikarrawara-langwa dukwa kirruminababurna angwarnda kirrakina. Umba eneja nakina Neningikarrawara keni-rringkinama nungkuwa-wa akwa kini-yaminama, “Ningkeningerribirre-ka ningkeningaruma-ma ningkakina ningkuminababurna angwarnda-da,” kini-yaminama Neningikarrawara. Nungkwajukwaba ningkiyekirrerra ngawa k-ambilyama ningkakina. Nara ningkakina a-ngkweningabakajungwuma, mena ki-jungwuna-mubaba ningkakina. Wuburra laka amawalyuwa eningerriberriba k-jungwunama akina, ki-jungwunama nungkwajukwaba ningkakina ningkuminababurna angwarnda. ¹¹ Ngalaja mamawura mardidarra ke-ngburingkakinama ebina amawalyuwa. Kembirra akine-ka amawalyuwa nara arakba a-lingbaduma akwulyubena-murrada. Biya k-jungwunama akwa ka-larrinama akina. Umba ningkibina ningkenumamalya ningkuminababurna angwarnda-murriya ebina wuburra amawalyuwa ki-yaminama ningkakina. Angwarnda-manja wulkwa ningki-lyangmurukweyinama ningkakina mena ningki-yakuwabiju-mubaba Neningikarrawara. Ebine-ka wuburra amawalyuwa nungkwajukwaba ki-jungwunama ningkakina-da.

Nara Neningikarrawara a-kwudirrkama ngakwurruwa awurrariya-wa

¹² Karningerribirra karnumamalya ka-ngekbura-kajungwuna-manja awurrariya nungkwurra-langwa umba yik-abalkayukwuna-manja dirrbura karningangkawura, kirriyekirrerra yik-ambilyamurra

kirrakina. Eneja Neningikarrawara yikenu-werrungwur•denama nungkwurruwa-manja, umba kirrakine-ka karniba ngawa yik-ambilyama karningangkawura, mena Neningikarrawara ni-yarrakumarnu-mubaba ayakwa kuw-ambilya-mulangwa warniba warningangkawura warnumamalya wurribina na-lyelyingmina-murrumurra enuwa-wa.

13 Umba ka-ngekburakajungwuna-manja awurrariya karnumamalya-langwa, akwa yiki-ngayindena-manja karninger-ribirra karnumamalya karniki-yami-yada awurrariya, nare-ka kembirra e-yamama kirrakina, “Nakine-ka Neningikarrawara nginu-kwudirrkina ngayuwa awurrariya-wa.” Nare-ka! Nara nakina a-kwudirrkama kirrakina awurrariya-wa. Kembirra ngamba-langwa ngalaja akina awurrariya? Nara akina ka-likena Neningikarrawara-langwa, 14 umba nuw-ambarringama akina eningadinakba nungkwurra-langwa-manja mangma arrawa. Akina-bina kirraku-kwudirrkama kirrakina umba nara akwala! Kembirra yik-engkingkirrikaja-manja kirrakina ngawa akinu-wa awurrariya kirriyirrbiyirra, yiki-lyangkuwerribikajungwunama karniki-yami-yada akina awurrariya. 15 Biya yiki-ngayingayindena-manja akwa yik-engkingkirrikaja-manja kirrakina awurrariya-wa kirriyirrbiyirra, kembirra awurrariya-langwa yik-arriyakajungwunama-ka kirrakina. Yiki-yaminjamina-manja awurruwurrariya angwurra, kembirra eneja Neningikarrawara nare-ka enibikama kirrakina umba yikenijungwajinama nakina-da.

16 Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nara e-kadikajungwuma umba w-engkirraja enena alyangmandukwuna ayakwa ngarra-makinama. 17 Nakine-ka Neningikarrawara Nungwanyungwa ngarrenu-kwunama ababurna-langwa eninginingaba alarrngkilarrngkingekburna. Nare-ka nakina a-larrkuma ngakwurruwa-wa alarrngkilarrngkawarriya. Akwa nara nakina a-larrkuma ngakwurruwa-wa akwala eningaba umba akwala awurrariya. Nakina-bina ngarrenu-wekbilyenama alarrngkilarrngkingekburna ngakwurra-langwa ababurna-langwa, akwa nara a-warrukwajungwuma nakina. Numa-ngekburakama nakina mamawura iya yimawura akwa dakilyingajanga, biya num-akumarnuma mamurndakibina mamawura-murriya angubina-manja nakina. Kembirra mamawura-manja ngakwurraja ngarnumawarruwalya ngarr-akumajungwunama ajiringka-manja. Umba kumu-merrkirnjirrkawuna-manja mamawura makina, kembirra ngakwurrajuwaba ngarnumawarruwalya ngakwurra-langwa aku-warrukwajungwunama ngarrakina. Umba eneja Neningikarrawara nare-ka nakina a-warrukwajungwuma-da.

18 Neningikarrawara-ka ni-lyangkuwerribikajungwunuma nakina ak-ambilyi-yada ngakwurruwa ena-langwa ngarriyukwayuwa ngarna akenumini-yarrkuwarakina-mulangwa ena-langwa alyangmandukwuna ayakwa. Ngarreni-ngayindenama ak-ambilyama ngarna ena-langwa ngarriyukwayuwa kajungwa ngarraruma ngarrilyengma ak-ambilyi-yada. Eningerribirra ebina ni-ngekburakama nakina aruma akina? Ak-ambilyame-ka ngarrakina ngarraruma angwurra.

Akinumini-yarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa

¹⁹ Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nara e-yakuwabijuma enena ayakwa nganyangwa. Nare-ka a-makumakama Neningikarrawara-langwa ayakwa warnumamalya-manja umba yik-engkirrikajama ena-langwu-wa ayakwa kirrangba ngawa. Akwa ngarningka nare-ka a-werrikardaduma warenja-bawiya. ²⁰ Yiku-werrikardadina-manja warenja-bawiya kirrakina, kembirra nare-ka e-yamama amurndakibina eninginingaba Neningikarrawara kirreni-ngayindenama nungkwurruwa karniki-yama-langwa.

²¹ Wurri-larrngkuwurriya kembirra arngkawura-murra ababurna-langwa awurruwurrariya kirri-yaminjaminama. Nara arakba engkirrikuma akinu-wa umba wurri-larrngkuwurriya akina. Nara a-ngkweningabakjungwuma umba ambaka-langwa yik-awiyebajina Neningikarrawara-langwa ayakwa ebina n-akakumurnama nakina nungkwurru-langwu-wa mangma iya yukwudukwuda. Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa yikak-enibikinama akina.

²² Yik-engkirrikaja-manja karna Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa, kembirra yiki-yaminama kirrakina ababurna-langwa ngawa ebina Neningikarrawara kirrenu-makama karniki-yama-langwa akina. Umba yik-engkirrikaja-manja karna akinu-wa ayakwa akwa kembirra yiki-yakuwabijina-manja karna warenja-bawiya akina, akena nara-manja e-yamama ebina kirreni-ngayindanguma Neningikarrawara, kembirra yiki-kadikajungwunama kirrakina-da. Yik-engkirrikajame-ka karna Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa akwa ngarningka yikinumini-yarrkuwarakinama akina ngawa.

²³ Yik-engkirrikaja-manja kirrakina Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa akena nara-manja amini-yarrkuwarakama akina, kembirra yiki-yaminama kirrakina wuburra laka nuwilyaba nenumamalya nibina ni-rringkajungwunama nenumawarruwalya ambaka-langwa kilaja-manja. ²⁴ Akena warenja-bawiya nakina kini-lalikinama ebina kilaja kini-rringkajungwuna-murrada akwa kini-likajama nakina engku-wa. Adinube-ka kini-yakuwabijinama nakina kembirra nenumawarruwalya ni-rringkajungwunu-mulangwa. Umba nungkwurruja yik-engkirrikaja-manja Neningikarrawara-langwa ayakwa akena yiki-yarrkuwurrena-manja akina nakine-ka wuburra nenumamalya yiki-yaminama kirrakina.

²⁵ Nare-ka kembirra akina e-yamama nungkwurruwa. Umba yik-engkirrikajama Neningikarrawara-langwu-wa ayakwa mababurna-langwa marringa. Akine-ka ayakwa Neningikarrawara-langwa ayarrngekburna akina. Nara ebina akwala ayakwa ayarrngekburna wuburra ena-langwa, mena-baba ena-langwa ayakwa akak-ujungwurrena-mubaba ngakwurruwa ngarnumamalya akina. Nare-ka kirrakina a-lalikama e-yakuwabijuma akina ayakwa. Umba yik-engkingirrikajama ngawa akinu-wa akwa yiki-yarrkuwarakinama akina akwa eningaba yiki-yaminama mababurna-langwa marringa. Yiki-yamina-manja akina, kembirra eneja Neningikarrawara yikeni-yekirrerrikinama kirrakina-da.

²⁶ Dukwa kirruwilyaba karnumamalya yiki-yamina kirrakina, “Ngayuwe-ka ningenumini-yarrkuwarakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa ngarningka ningeni-yangmarngkwajinama enuwa-wa,” kirri-yamina dukwa-da. Umba ki-yengbina-manja ayakwa ayarrkawarriya, ningkiyirrbiyirra ngawa ki-yengbina-manja erribirra, kembirra nara amandangwa amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa e-yangmarngkwajuma enuwa-wa, umba ki-kadikajungwunama ningkakina-da.

²⁷ Umba nungkwurraja kirrakina karningerribirra karnumamalya yikinumini-yarrkuwarakina-manja amandangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa ngarningka yikini-yangmarngkwajina-manja enuwa-wa kirrakina, yika-mamurikajinama kirrakina ngawa arngkababurna-langwa wurrababurna-manja warnumamalya. Kirrakina-bina eneja Neningikarrawara Nungwanyungwa yikenirringkinama kirruwerringekburna. Wurrakina wurriyukwayuwa ka-jakawarena-manja mena nungwarringba akwa dirndarringba neni-jungweyinu-mubaba wunalakina, nungkwurraja yika-mamurikajinama wurrumundakakina wurriyukwayuwa. Dakina dingaya kingi-jakawarena-manja mena neningiyadikba ni-jungwumubaba arakba nakina, dakina-manja yikinga-mamurikajinama ngalajukwaba kirrakina. Yiki-lyangmilyangmurukweyinama yiku-war•duwar•denama eningaba warka karningangkawura. Wurrukwala wurruwurrariya warnumamalya yikabu-kwudirrkina-manja kirrakina awurrariya-wa, nara kembirra engkirrikuma wurrakinu-wa umba karningaba ngawa yik-ambilyama kirrakina-da.

2

Aki-lyelyingmajeyina-mulangwa ngarrababurna-langwa ngarruwur-rakididirrbura ngarnumamalya

¹ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, w-engkirraja enena ayakwa ngarra-makinama. Kirru-werrikambilyama arakba kirrakina Jesus Christ-manja aduwaba. Nakine-ka Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa naruma numikbiyiya nilyengma nakina. Nilyelyingminama nakina ngarrababurna-langwa ngarnumamalya ngarriminiminingka ngarruwurrakididirrbura. Nara ngarrukwala yimbukwa umba ngarrababurna-langwa ni-lyelyingminame-ka nakina. Kembirra nungkwurramba-langwa yiki-lyelyingminama nungkwurra-jukwaba wurruwurrakididirrbura wurrababurna-langwa warnumamalya wurriminiminingka ngawa-da.

² Kirribina yiku-murndukwuna-manja karnumamalya, kawurmurra eneja nuwilyaba nenumamalya numinababurna amurndakijika kini-likaja nakina yenjerrikina nungkwurruwa-wa. Akena nakine-ka nenumamalya kin-awiyebenama dadingaba dumbala akwa eyukwayuwa errumungkwa akawulda-murra ena-langwa-manja amamuwa ayarrka. Umba kawurmurra nuwilyaba ngarningka nenumamalya kini-likaja yenjerrikina akena neningalyingmalyingme-ka nakina. Duwurrariye-ka dumbala kin-awiyebenama. ³ Umba dukwa yikini-ringkina-manja karna nibina nenumamalya

numinababurna amurndakijika, yiki-yengbina enena ayakwa enuwa-wa. “Kwa, awiyeba, yelakwa ambarriya,” yiki-yamina. Umba yikini-riringkina-manja nibina nenungkwarba neningalyingmalyingma yiki-yamina enuwa-wa, “Errekba-manja-wiya ngawa ambilya nungkuwa. Angakuba ambarriya,” yiki-yamina. ⁴ Awurrariye-ka akina. Yiki-yamina-manja nungkwurruwa akina ayakwa, kembirra nare-ka karna a-lyelyingmama warnumamalya wurriminiminingka wurruwurrakididirrbura ngawa. Nara kirrakina e-yakuwerribikama dirrbura engkirrikuma, umba yiki-yakuwerribikajama kumi-yangkwuruwudinama mangma nungkwurra-langwa-da.

⁵ Ngeniyerriya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, w-engkirraja angwurra enenu-wa ayakwa. Nakine-ka Neningikarrawara nenu-manguma warningalyingmalyingma warnumamalya enena-manja angalya kajungwa ka-werrikambilyi-yada wurrakina angwurra enuwa-manja. Nenu-manguma wurrakina ena-langwi-yada wurriyukwayuwa akwa kajungwa ka-likaji-yada wurrakina ena-langwu-wa angalya abalkaya. Arakburakba-kiya-wiya Neningikarrawara ni-yamama nakina,

“Karningerribirra karnumamalya kirribina kirri-lyelyingmina-murrumurra ngayuwa-manja yiki-likajama kirrakina nganyangwu-wa angalya eningabu-wa,”

ni-yamama nakina. ⁶ Umba nungkwurraja karnumamalya kirreyelijuwama wurrumurndakakina warnumamalya warningalyingmalyingma kirrakina-da.

Wurrumurndakakine-ka warnumamalya warningalyingmalyingma na-lyangmuridinama, umba aburraja warnumamalya wurruminababurna angwarnda wurringbude-ka wurrakina. Wurrumurndakakina-bina wurruminababurna angwarnda warnumamalya kirrabumini-ngekburakinama awurrariya nungkwurra-langwa. Wurrukwala-bina kirrabu-wilyuwilyakinama nubungkawu-wa kajungwa yikeni-dideni-yada nakina medirra-manja nungkwurruwa karnumamalya. ⁷ Wurrumurndakakina-bina neni-rinjarrkinama wurrakina Jesus Christ-uwa. Ayakwe-ka ne-yengbinama awurruwurrariya, akwa narr-arriyakinama ekirra Jesus-langwa. Umba akine-ka ekirra ena-langwa ebina-murrada narri-yengbijuwa-murrada ebina-wiya wurrakina warnumamalya kirrabu-mingekingambajuwa-manja nungkwurruwa-manja wurrakina-da.

⁸ Umba Neningikarrawara-langwa ayakwa ngarraku-makinama,

“Ki-lyelyingminama ningkakina nungkwa-langwa nenumamalya wuburra nungkuwa ningki-lyelyingmajjungwunama.”

Kembirra ningkakine-ka nara-manja amini-yarrkuwurruma akina ayakwa Neningikarrawara-langwa umba kinumini-yarrkuwarakina-manja amandangwa akina, kembirra eningaba ngawa kiyaminama. ⁹ Akena nara-manja ningkakina a-lyelyingmama wurrababurna-langwa warnumamalya umba ki-lyelyingmina-manja angwurra ningkakina wurrukwala-manja wulkwa, kembirra kinumini-yarrkuwurrenema Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma akwa awurrariya ki-yaminama ningkakina-da.

¹⁰ Nara-manja amini-yarrkuwurruma ningkakina akwala ayakwa eningarumuruma Neningikarrawara-langwa, umba kinumini-

yarrkuwurrena-manja ningkakina awilyaba-ma ngawa amurndakibina ayakwa ena-langwa, eneja Neningikarrawara kini-yaminama nakina, “Nungkuwa ningkakina yimini-yarrkuwurranguma ababurna-langwa ayakwa nganyangwa, amurndakibina eningarumuruma,” kini-yaminama nakina-da. ¹¹ Ni-yamama nakina Neningikarrawara, “Nara a-rndirndirrkajuma.” Nibina-murrada Neningikarrawara niyamama, “Nara a-lamukwarriduma wurrukwalu-wa warnumamalya.” Kembang nara-manja a-rndirndirrkajuma nungkuwa akwa duwilyaba didarringka umba ki-lamukwarridina-manja nungkuwa wurruwilyaba warnumamalya, kembang kinumini-yarrkuwurrenana ningkakina Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma ababurna-langwa. ¹² Eneja Neningikarrawara ngarrelu-kwama ena-langwa ayakwa, ebina akak-enjungwurrenamurra ngakwurruwa ngarnumamalya. Kembang nungkwaja ki-yaminama akwa ngawa ki-yengbinama ayakwa akina-langwiya.

¹³ Aminakina-langwa wurrukwala warnumamalya kabumini-ngekburakina-manja awurrariya nungkwa-langwa, nungkwambalangwa kamini-yakuwabijinama awurrariya aburra-langwa. Nara-manja errukwuluma amini-yakuwabijuma awurruwurrariya wurrukwala-langwa warnumamalya nungkuwa ningkakina, kembang enejukwaba Neningikarrawara enamba-langwa nara erukwuluma amini-yakuwabijuma awurruwurrariya nungkwa-langwa nakina-da. Mini-yakuwerribikajungwuna kembang Neningikarrawara nerrukwulina-mulangwa ngakwurruwa ngarnumamalya. Kamini-yakuwabijina-manja nungkuwa awurruwurrariya wurrukwalalangwa warnumamalya wurribina bumini-ngekburaka-murrilangwa awurrariya nungkwa-langwa, kembang nungkuwa ki-likajama yuwerringekburna-murra yukwudukwuda. Ki-likajama ningkakina yuwerringekburna-murra yukwudukwuda mena Neningikarrawara enejukwaba kenumini-yakuwabijina-mubaba enamba-langwa awurruwurrariya nungkwa-langwa nakina-da.

Aku-werrikambilya-mulangwa Neningikarrawara-manja akwa ngarningka aki-yamina-mulangwa eninginingaba-wiya

¹⁴ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, kirruwilyabeka karnumamalya yiki-yamina-manja kirrakina, “Ngayuweka ningena ningu-werrikambilyama Neningikarrawara-manja ningeningangkawura ningena-da,” akena nara-manja amini-yarrkuwarakama kirrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, nakine-ka kembang Neningikarrawara yiken-enibikinama kirrakina kirri-yengbinu-mulangwa akina ayakwa-na! Nare-ka nakina Neningikarrawara-da! Nara nakina enibikama ningkakina ningki-yengbinu-mulangwa akina ayakwa-da.

¹⁵ W-engkirrikiya! Kawurmurra wurrukwala warnungkwarba akwa wurridarringka Neningikarrawara-langwa warningalyingmalingma warningangwarnda-ma wurrakina. Akwa wurruminuwurriya dadikawiyeba akwa ngarningka murumureya kuw-ambilya warningangkawura wurrakina-da. ¹⁶ Kembang nara-manja ningkakina a-kwama dadikawiyeba iya aninga akwa akwalya aburruwa-wa

kembirra nare-ka e-yengbama aburruwa-wa enena ayakwa awurrariya. Nare-ka e-yamama, “Ngeniyerriya, en-ambilya Neningikarrawara nungkwurruwa-manja! Nara a-werrikawarriyaduma! Umba jeyi, wurri-likaja angalyu-wa. Yik-awiyebena duwabilya dumbala kajungwa kirruwabilya yik-ambilyi-yada kirrakina akwa yik-alyubarina aninga yiki-ladeni-yada kirrakina-da.” Nara-manja ningkakina amamurikajuma wurrumurndakibina-manja warnumamalya umba kumarrungwayindena-manja wurrakina, awurrariye-ka akina ayakwa nungkwa-langwa-da. Ka-mamurikajiname-ka wurrumurndakakina-manja warnumamalya warningalyingmalyingma ningkakina-da.

¹⁷ Kembirra karningerribirra karnumamalya yiku-werrikambilya-manja Neningikarrawara-manja akena nara-manja aminiyarrkuwarakama kirrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, awurrariye-ka akina. Ningkakine-ka ku-werrikambilyama Neningikarrawara-manja akwa ngarningka kenuminiyarrkuwarakinama ena-langwa ayakwa. Kembirra akina eningaba-da.

¹⁸ Dukwa kirruwilyaba karnumamalya yiki-yamina kirrakina ngayuwa-wa, “Kwuja! Nangaba nenungkwarba nu-werrikambilyama nakina Neningikarrawaru-wa, akena nara nakina aminiyarrkuwarakama ena-langwa ayakwa. Umba naka nenungkwarba nare-ka nakina a-werrikambilyuma Neningikarrawaru-wa akena ni-yaminjaminama ngawa eninginingaba,” yiki-yamina kirrakina ngayuwa-wa dukwa-da.

Kembirra nganja ki-lawurrakajinama ngayamba-langwa ngayuwa enena ayakwa nungkuwa-wa. “Neningerribirra nenumamalya nara-manja nakina aminiyarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, kembirra kini-yamarrkinama nakina kinu-werrikambilyama Neningikarrawaru-wa? Nganje-ka ningenuminiyarrkuwarakinama Neningikarrawara-langwa ayakwa, umba ningkirringkinama nungkuwa ababurna-langwa ngayuwa ningi-yaminama aduwaba. Nungkuwa yiki-rringkina-manja ki-yamina-mulangwa ngayuwa eningaba, kembirra k-eningmidinama nungkuwa ningu-werrikambilya-mulangwa ngayuwa amandangwa Neningikarrawaru-wa,” ki-yaminama ngayuwa nungkuwa-wa-da.

¹⁹ Nungkwaja ningkakina ki-yaminama ngayuwa-wa, “Ngarningma ngarna nuwilyaba-me-ka yimbukwa Neningikarrawara nakina, umba nara wurribina wurrukwalu,” ki-yaminama nungkuwa. Alyangmandukwune-ka eningaba akina ayakwa nungkwa-langwa, umba aburraja wurramukwa ke-yaminama aburrajukwaba, “Ngarningma ngarna nuwilyaba-me-ka yimbukwa Neningikarrawara,” ke-yaminama wurrakina. Akena na-minjirrkakbar•dename-ka Neningikarrawara-langwa wurrakina wurramukwa, namurndaburridename-ka wurrakina-da. Akwa nare-ka wurrakina aminiyarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa-da.

²⁰ Umba ki-yamina-manja ningkakina, “Ngayuwe-ka ningena ningu-werrikambilyame-ka amandangwa Neningikarrawara-manja,” ki-yamina-manja ningkakina, akena nara-manja ningkakina aminiyarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa alyelyingmama wurrukwalu-wa warnumamalya, kembirra kidadikajungwunama ningkakina-da. Yande-ka erribirra ayakwa ningki-

yengbinama akwa ningkeningaringka-ma amandangwa ningkakina-da.

²¹ Umba aki-yakuwerribikajama arakba Aburiyamu-wa. Karningma arakburakba-kiya-wiya nakina Aburiyama numiranyungwa neningarakba-kiya n-ambilyumurra nakina. Umba eneja Neningikarrawara ni-yengbinuma enena ayakwa Aburiyama-langwa-langwa. Ni-yamama, “Nuwerrikidirrbure-ka n-ambilyuma nakina Aburiyama ngayuwa-manja,” ni-yamama. Miyambenaburra Neningikarrawara ni-yengbinuma nakina akina ayakwa Aburiyama-langwa-langwa? Umba ni-yamarrkama Aburiyama nu-werrikidirrburadinuma nakina? Nakine-ka Aburiyama nu-werrikidirrburadinuma nenumini-yarrkuwaraka-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa.

Eneja ni-yamama Neningikarrawara enuwa-wa, “Yu-kwa-langwa nenikuwena Ajika. Nu-wurdijina karrawaru-wa angwarndu-wa ningki-ngekburaka-murruwa aldi-yada akwa kinu-wardena nakina,” ni-yamama Neningikarrawara Aburiyamu-wa. Kemberra nara kinuwaranga nakina Aburiyama, umba nenu-wurdijuwama Ajika ebina-manja angwarnda. ²² Kemberra eneja Neningikarrawara ni-yamama enuwa-wa, “Nara ar•darruma nakina.” Nakine-ka Aburiyama nu-werrikambilyuma amandangwa Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka nenumini-yarrkuwarakama ena-langwa ayakwa. Akwa nenumini-yarrkuwaraka-manja nakina Neningikarrawara-langwa ayakwa, nenu-mukangbijuwama nakina Neningikarrawara-manja nu-werrikambilyu-mulangwa amandangwa nakina-manja.

²³ W-engkirraja enena ayakwa nuw-arrikarrijungwunama Neningikarrawara-langwa-manja jurra. Ne-yaminama,

“Aburiyama nu-werrikambilyuma Neningikarrawara-manja nakina. Aminakina-langwa Neningikarrawara ni-yamama, ‘Nake-ka neningkwarba nuwerrikidirrbura n-ambilyuma ngayuwa-manja-da,’ ni-yamama Neningikarrawara nakina-da,”

ne-yaminama akina ayakwa. Kemberra na-lyangmandukwunadinuma akina-da. Kemberra wunalakina Neningikarrawara akwa Aburiyama aburnuwa-murra arakba wunalakina-da.

²⁴ Kemberra yiku-werrikambilya-manja karningerribirra karnumamalya Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka yikinumini-yarrkuwarakina-manja kirrakina ena-langwa ayakwa, kemberra eneja Neningikarrawara kini-yaminama enamba-langwa, “Nungkuwa ningkuwerrikidirrbura ningk-ambilyama ngayuwa-manja-da,” kini-yaminama Neningikarrawara. Akena nara-manja ningkakina amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, mama ningkuwerrikambilyama ningkakina amandangwa Neningikarrawaru-wa, nare-ka Neningikarrawara e-yengbuma ebina ayakwa nungkuwalangwa-langwa-da.

²⁵ Umba w-engkirraja enenu-wa engka alawudawarra arakba-kiya-langwa. Ngalaja duwilyaba didarringka DadingiYijireyilama ying-ambilyumurra arakburakba-kiya-wiya Jerika-manja. Dadimikirra Reyeba. Duwurrariya dakina didarringka mena yingumungkwulijeyinuma dakina erribirra wurrababurna-manja warnungkwarba. Mama dakina diminingka akena

narringalirraku-mamurikajuwama wunambilyuma WuneningiYi-jireyila wunenungkarba-kiya. Wunalakine-ka neni-ngarranguma akinu-wa angalya Jerika engbuda-murrikba. Kembirra dakine-ka didarringka narringalirrak-abuwarrkama wunalakina. Biya neni-lyumaduma arakba wunalakina meminingka-langwiya mamurukwa akwa neni-lawurradinuma angalyu-wa Yijireyilu-wa wuningkinyungwurra-kiya. Aminakina-langwa narringalirraku-mamurikajuwa-mulangwa dakina, kembirra eneja nakina Neningikarrawara nanga-werrungwur•danguma ngaluwa-manja.

²⁶ Kwuja! Ki-yamina-manja ningkakina, “Ningu-werrikambilyama ngayuwa Neningikarrawaru-wa,” akena erribirra ki-yengbina-manja ayakwa, yimbukwa alyelyikba-ma ki-yengbina-manja ningkakina, yanda ayakwa, nara akwala, kembirra ningkenikijungwa wuburra ningkenumamalya k-ambilyama amandangwa ningkakina-da. Eneja nuwilyaba ni-jungwu-murrada nara a-warruma nakina, nara e-yamama eningaba, nara amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa nakina. Kembirra nara-manja ningkakina amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa ayakwa, wuburre-ka ningki-jungwu-murrada ningkenumamalya k-ambilyame-ka ningkakina-da.

3

Ngakwurra-langwa-langwa alyelyikba

¹⁻² Nenekama-murriya akwa dadiyama-murriya, kirrambawura karnumamalya yik-akakirumakinama karna wurrukwalamanja warnumamalya. Nara akakirumakama kirrababurna wurrakinamanja umba kirrambawura wulkwa yik-akakirumakinama wurrumurdakakina-manja warnumamalya. Eneja ayakwa ningi-yengbinuma ngayuwa, mena-baba nakina Neningikarrawara ngarreni-ngayindena-mubaba ngakwurruwa ngarnumamalya ngarningaba ngarrangkwyumida-langwa, umba ngarribina ngarnikakakirumaka-murumurra ngarreni-ngayindenama nakina Neningikarrawara ngarningaba angwurra ak-ambilyi-yada.

Arngkirngkawura ngarrangkwyumida-langwa ngarnumamalya ngarri-yengbinama ngarna ayakwa awurruwurrariya. Eneja Neningikarrawara nu-warename-ka nakina amurndakakina ayakwa awurruwurrariya. Umba ngarnikakakirumaka ngarnumamalya aki-yengbina-manja ayakwa awurruwurrariya ngakwurruwa, kembirra nakina Neningikarrawara kinu-warename angwurra amurndakakina. Nungkwaja nungkuwa nara awurrariya ayakwa e-yengbuna ningkakina, umba ningki-yengbina eninginingabawiya ayakwa yimbukwa-na? Nare-ka! Nara-manja ningkakina ki-yengbiyengbina awurrariya ayakwa, kembirra ningkeningabe-ka k-ambilyama ningkakina ningkuwerringekburna ningkilyengma! Kuma-war•dikinama mangma nungkwa-langwa ningkabakiya-ba, ku-bungkawakajungwunama-ka ningkeningangkawura-da.

3-5 Yakwa-langwe-ka alyelyikba eyukwujiye-ka akina, akena aminaruma ayakwa akina. Akine-ka alyelyikba wuburre-ka miyukwujiya kwulinga mibina warnumamalya narrum-akumurnama wurrakina edirra-manja jarrangwa-manja, kajungwa ka-bungkawadiniyada dakina-manja jarrangwa wurrakina warnumamalya. Kingumawerribikina-manja makina kwulinga dakina jarrangwa ngala-langwamanja edirra, kingam-arrkirna-manja dekbudu-wa dakina, kembirra kingi-lyangkarrngajungwunama dekbudu-wa. Umba kingam-arrkirna-manja kwulinga dekalyarru-wa, kembirra dekalyarru-wa kingi-lyangkarrngajungwunama dakina. Kembirra narringamin-engkingkirrikajame-ka warnumamalya dakina jarrangwa-da.

Umba ngarri-yakuwerribikina arakba mamakwulyumidu-wa mijiyanga. Makine-ka mijiyanga na-wilyakinama miyukwujiya kwulinga. Mama engbuda arirra ka-lyikbijnama makina mijiyanga, eneja nuwilyaba nenumamalya nu-bungkawadiname-ka makina-manja mijiyanga miyukwujiya-murra kwulinga nakina-da.

Ngalajukwaba ke-yaminama eyukwujiya alyelyikba-da, wuburra mibina miyukwujiya kwulinga meningjarrangwa-da akwa ngawa mibina wuburra meningumijiyanga kwulinga-da. Eyukwujiye-ka akina akena aminaruma ayakwa akwa ke-yengbinama ayakwa ababurna-langwa arumuruma aduwaba-da.

Kwuja, angwura, mama eyukwujiya ngala, kuw-arumidinama akina, kuw-errbalinama akwa ka-dakinama eningerribirra arumuruma eka. Akwa kembirra aruma angalya ke-kalaridinama akina-da.

⁶ Ngalajukwaba ke-yaminama alyelyikba-da wuburra angwura-da. Yakwa-langwa alyelyikba ke-yengbiyengbinama erribirra. Eningerribirra ayakwa awurruwurrariya eminiminingka ke-yengbinama akina. Kembirra amurndakibina ayakwa ka-jadena-murrumurra edirra-langwa, yakak-arriyakinama akina. Yakak-arriyakinama akina yakwa-langwa-manja amadangkwa akwa aringka-manja akwa ngarningka yukwudukwuda-manja, wuburra laka ebina angwura kuw-arriyakinama angalya akina. Amurndakakineka ayakwa awurruwurrariya yarrak-arriyakama yakuwa yirukwularrinu-mulangwa akwa yakak-arriyakinama yeningangkawura yaki-jungwuna-murruwa yakuwa. Amukwiyadakine-ka ayakwa awurruwurrariya na-likajame-ka akina Namukwa-langwa-da.

⁷ Aburraja wurrukwala warnumamalya neni-nyarrngwukinama wurrakina yinungungwangba-murriya iya wurrajija-murriya iya yingarna-murriya akwa ngawa akwalya-murriya. ⁸ Akena nara aduwaba ngarnumamalya a-nyarrngwukama alyelyikba ngakwurralangwa-da. Enene-ka alyelyikba yakwa-langwa ne-yaminama akina wuburra akarrnga amalyirra yimabadukwena-langwa ebina abarda awinyamba akwa yakaki-jungwajinama.

⁹ Yakuwe-ka yenumamalya-kiya yeni-yangmarngkwajinama yakwa-langwu-wa Nbungkawa akwa Nungwanyungwu-wa. Yeni-yangmarngkwajinama nakina yakwa-langwa-murra alyelyikba, akena ebina-murra ngawa alyelyikba yi-yengbiyengbinama awurruwurrariya ayakwa, akwa ngarningka yarre-kbajinameka yakuwa wurrukwala-manja warnumamalya. Umba eneja

nakina Neningikarrawara neni-ngekburakama wurrumurndakakina-murrada warnumamalya. Enuwe-ka wuburra neni-ngekburakama nakina. ¹⁰ Yawe-ka. Awilyaba-ma-langwa ngawa edirra ka-jadenama eninginingaba ayakwa Neningikarrawaru-wa akwa ngarningka awurruwurrariya ayakwa wurrukwalu-wa warnumamalya-da.

Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, awurrariye-ka akina amandangwa. ¹¹ Kwuja! Eningariba amukwa akungwa nare-ka a-kwularrijuma akina alyikarrbuda akungwa. Nare-ka-da! Akina amukwa ka-kwularrijinama wulkwa eningaba akungwa. ¹² Akwa ngarningka ngalaja manyungwunya nara makina arangbama mangkarrkba. Nare-ka-da! Umba ngalaja akwurena nara akina arangbama manyungwunya. Nara-da! Umba ngarningka ebina eningariba amukwa akungwa nara a-kwularrijuma alyikarrbuda akungwa. Ngalaja yakwa-langwa-langwa edirra ka-jadename-ka eninginingaba ayakwa akwa ngarningka awurruwurrariya. Awurrariye-ka akina.

Akwaneningmika-langwa ebina ngarrenu-kwuna-mulangwa Neningikarrawara

¹³ Ngeniyerriya karnumamalya, yikuma-wilyakina-manja nungkwurruwa milyenjirra mangma, kembirra eninginingaba-wiya yiki-yaminama kirrakina, nara akwala. Aringkawa-manja amandangwa nungkwurruwa, kembirra aburraja wurrukwala warnumamalya yikabu-rringkinama kirrakina karningaba karningangkawura. Nara a-ngkweningabakajungwuma umba kirrumurndamurndirra yiki-likajama karningaba. Kembirra aburraja wurrababurna-langwa warnumamalya yikabu-rringkinama karningaba-da.

¹⁴ Yikumin-engkingkirrikajungwuna-manja kirrakina, yiki-yakwujamina-manja kirrakina wurrukwalu-wa warnumamalya akwa yiku-merribina-manja wurrukwalu-wa warnumamalya kirriyirrbiyirra ngawa, kembirra nara a-ngkweningabakajungwuma. Nare-ka e-yamama, "Yirraringkiringka-ma yarna," awurrariye-ka akina-baba. Dukwa karningaringka-ma kirrakina-da, akwa kirrikadikajungwunama kirrakina dukwa-da.

¹⁵ Nare-ka eneja Neningikarrawara yikenu-wilyakajuwa amukwiadakina awurruwurrariya. Umba eneja nakina Namukwa kirrenu-wilyakajuwama akina. Aburraja wurribina warnumamalya warningbala-murruurra Neningikarrawara narru-wilyakinama amukwiadakina akwaneningmika. ¹⁶ Umba karningerribirra karnumamalya yiki-yakwujamina-manja kirrakina akwa yikumin-engkingkirrikajungwuna-manja nungkwurruwa yimbukwa, kembirra yikumini-ngekburakajungwunama awinyamba akwa yikamini-ngekburakiname-ka awinyamba wurrukwalu-wa warnumamalya akwa ababurna-langwa awurruwurrariya eminiminingka yiki-yaminama kirrakina-da.

¹⁷ Umba eneja Neningikarrawara ngin-akakirumakama nungkuwa k-ambilyi-yada aringkawa ningkakina wuburra enuwa. Kini-yuwarna-manja ningkakina ena-langwa-manja mamurukwa, kembirra ningkuwerrikidirrbura akwa ki-likajama ningkakina yilyurkwa-murra yukwudukwuda. Ningkumurndamurndirra

ningkumarngkuwurrumalya k-ambilyama ningkakina. K-errukwulinama wurrukwala warnumamalya akwa k-embirrajinama wurrakina-manja. Ningkeningma ningkakina nara e-yamama awurrariya umba ningkeniki-yama-langwa eningaba awilyaba, akwa kembirra akina eningaba ki-yaminama ningkakina ngawa-da. Akwa nara ningkakina e-kadikama engkirrikuma awurruwurrariya-wiya wurrukwala-langwa. Akwa ki-yamina-manja awurrariya, kembirra nare-ka e-yamama ningkakina, “Kwuja, eningaba ningiyamama ngayuwa.” Umba ningkilyangmandukwuna k-ambilyama.¹⁸ Karnumamalya kirribina kirruwerrikuwarruwalya kirrakina yika-mumaruminama wurrukwala warnumamalya. Aburraja wurrukwala warnumamalya yikabu-rringkina-manja kirrakina yiki-yaminamina-manja eningaba ngawa karningangkawura, kembirra wurrumurndakakina-bina warnumamalya karri-ngayindenama aburrajukwaba ke-yaminamurra eningaba wurrakina-da.

4

Kirru-warduwardiyina-mulangwa

¹ Nungkwurraja karnumamalya, miyambena-burra kirru-warduwardiyinama kirriyirrbiyirba ngawa? Akwa miyambena-burra kirru-merrimerribeyinama karningangkawura? Kirri-yaminjaminama akina mena kirri-ngayingayindena-mubaba eminiminingka karningangkawura. Kembirra nare-ka a-wilyakama yilyurrkwa yukwudukwuda umba yiku-werrikawarriyadinama.² Kirri-ngayingayindename-ka eminiminingka. Biya nara-manja kirrakina a-manguma amurndakakina, kembirra yiki-yakwujaminama, yik-awinyambadinama akwa yiki-lamukwarridinama wurrukwalamanja warnumamalya. Kirri-ngayingayindenama ababurneka eminiminingka. Biya nara-manja kirrakina a-manguma amurndakakina, kembirra yiku-warduwardiyinama akwa yiku-merrimerribeyinama. Umba nare-ka karna yiku-mumena ebina kirri-ngayindenama kirrakina, mena nara yikini-yengkiyengkilabaja kirrakina Neningikarrawaru-wa.³ Umba yikini-yengkilabajamanja Neningikarrawaru-wa, kembirra nare-ka a-manguma ebina yiki-ngayindenama, mena nare-ka a-ngayinduma kirrakina ebina Neningikarrawara kini-ngayindenama nakina umba yiki-ngayindenama ababurna-langwa nungkwurra-langwi-yada.

⁴ Karniyerriya karnumamalya, kirri-lyumadinuma Neningikarrawara-langwa. Kirri-yakeyinama nungkwurruwa akwa warnumamalya wurrumurndakibina ne-yaminamina-murumurra awurruwurrariya. Akine-ka wuburra laka kin-angmar•denama Neningikarrawara kirrakina-da, wuburra laka kin-awinyambakinameka Neningikarrawara-manja kirrakina-da.

⁵ Ngarri-yakuwerribikina-langwa ngarna enena ayakwa Neningikarrawara-langwa ebina nuw-arrikarrijungwunama. Ne-yaminama ena,
 “Neningikarrawara ngarrenu-kwama ena-langwa Amawurrina akena akine-ka Amawurrina ngarraki-ngayindenama ngarna ngala-langwi-yada,”

ne-yaminama akina. Nare-ka erribirra kuw-arrikarrijungwuna enena ayakwa, umba alyangmandukwuna enena. ⁶ Umba eneja nakina Neningikarrawara ngarreni-ngbudirrinama ngakwurruwa ngarnu-mamalya. Aminakina-langwa enena ayakwa ngalajukwaba nuw-arrikarrijungwunama. Ne-yaminama akina,

“Nara-manja a-ngkweningabakajungwuma ningkakina umba ku-werrikambilya-manja Neningikarrawaru-wa, nakine-ka kem-birra keni-ngbudirrinama nungkuwa,”
ne-yaminama akina ayakwa.

Akinumini-yarrkuwarakina-mulangwa Neningikarrawara-langwa ayakwa

⁷ Nungkwaja numini-yarrkuwarakina kembirra Neningikarrawara-langwa ayakwa. Akwa wunu-wardiyina nungkuwa akwa Namukwa. Yikinu-wardiyina-manja kinalakina kembirra nakine-ka Namukwa kini-lyumadinama. ⁸ Umba nungkwaja akwudangwukajungwuna arakba Neningikarrawaru-wa. K-akwudangwukajungwuna-manja nungkuwa Neningikarrawaru-wa, kembirra enamba-langwa Neningikarrawara kin-akwudangwukajungwunama nungkuwa-wa nakina-da.

Karniyerriya karnumamalya, nare-ka arakba arriyakajungwuma awurrariya-langwa. Kini-ngayindenama yikini-yuwarnama Neningikarrawaru-wa ena-langwa-manja mamurukwa akena kini-ngayindenama ngarningka yikini-yuwarnama nakinu-wa Namukwa ena-langwa-manja mamurukwa. Nare-ka kirrakina a-likama mambilyuma-kiya-manja mamurukwa umba wurru-ma-yuwarna aduwaba Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa kirruminu-wilyaba-ma mangma.

⁹ Kwujukwuja! Nara e-yekirrerriduma a-jungwuma amarngka umba wurri-jakawarena wurru-ngwadina wurri-ringirriyadina. ¹⁰ Akwa yiku-buriyamina-manja Neningikarrawaru-wa, nara a-ngkweningabakajungwuma umba yik-abuluwenda kirrumurn-damurndirra enuwa-manja. Kembirra eneja Neningikarrawara yikeni-ngkajikinama nungkwurruwa nakina-da.

Nara ngakwurruwa a-lekbijajuma

¹¹ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nare-ka a-lekbijajuma akwa e-yengbuma enena ayakwa, “Ningk-arriyakajungwuma awurrariya-langwa nungkuwa aduwaba,” nara e-yamama. Wu-lalika amukwi-yadakina ayakwa. Yiki-lekbijeyina-manja Neningikarrawara-langwa karnumamalya, akina kembirra wuburra laka yiki-yaminama, “Neningikarrawara-langwa eningarumuruma ayakwa awurrariye-ka akina,” yiki-yaminama. Yiki-yengbina-manja karna akina ayakwa, kembirra nara arakba amini-yarrkuwarakama Neningikarrawara-langwa eningarumuruma ayakwa. Akwa ke-yaminama akina wuburra laka yiki-lyanguwerribikajungwunama Neningikarrawara-langwa eningarumuruma ayakwa eningaba-murrikba akwa awurrariya-murrikba.

¹² Nare-ka. Nakina-bina Neningikarrawara enuwa yimbukwa ngarrenu-kwama eningarumuruma ayakwa. Neningikarrawara

nuwilyaba-ma kini-lyanguwerribikajungwunama ngarningaba-murrikba akwa ngarruwurrariya-murrikba. Enuwa yimbukwa aken-enibikinama ngakwuruwa akwa akeni-jungwajinama nakina-da. Kirri-yamarrkinama-burra kembirra kirrumiyambena karnumamalya kirribina kirri-lyanguwerribikajeyinama kirriyirrbiyirba ngawa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba?

Nara ngakwuruwa a-ngkweningabakajungwuma

¹³ W-engkirraja enena ayakwa nganyangwa, nungkwuruwa kirribina kirru-ngkweningabakajungwunama-ka kirrakina. Kirrukwal karnumamalya yiki-yaminama, “Dukwa aduwaba, dukwa arnungkwaya ki-likajama ngayuwa engku-wa eminingku-wa angalya. Biya yakwujina k-ambilyamurra ngayuwa awilyaba akilarrkumamarika iya akilarrkinungkwura. Yakwujina ngawa ku-war•denama warka akwa ku-menama aruma angwarnda,” yiki-yaminama kirrakina kirrukwal.
¹⁴ Akena karningbala kirrakina arnungkwaya-langwa.

Karningma karna awija. Ke-kbadena-manja kawarumajungwunama akina akwa ka-wurumbijinama angalya. Kembirra kum-arumidina-manja mamawura ka-lyumadinama warenja-bawiya ebina awija. Nara amiyerra a-wurumbijuma akina enena angalya, umba aduwaya-wiya ka-wurumbijinama angalya akina. Umba nungkwurraje-ka karnumamalya kirr-ambilyama karna aduwaya enena-manja angalya ebina wuburra awija.

¹⁵ Karningbala kirrakina arnungkwaya-langwa. Kembirra yiki-yaminama, “Keni-ngayindena-manja Neningikarrawara ngayuwa ningenik-ambilyingi-yada enena-manja angalya akwa ningeniki-lyangmurukwaji-yada, kembirra k-ambilyama ki-lyangmurukweyinama,” yiki-yaminama.

¹⁶ Akena kirru-ngkweningabakajungwunama kirrakina, akwa kirru-minaruma ayakwa kirrakina karnumamalya. Umba awurrariya akina karningbala-baba arnungkwaya-langwa. ¹⁷ Karningerribirra karnumamalya yik-eningmidina-manja eningaba karniki-yama-langwa kirrakina akena nara-manja e-yamama akina eningaba, kirruwurrariyeka kirrilengma kirrakina-da.

5

Kirruminababurna angwarnda karnumamalya wurri-rringajungwuna!

¹ W-engkirraja enenu-wa ayakwa nganyangwa, kirribina kirru-minababurna angwarnda iya amurndakijika. Wurru-ngwadina arakba angwada aruma, mena abukwaya-baba adinuba awerrikawarriya nungkwurra-langwa adirrungwarna.

² Ngalaja amurndakijika nungkwurra-langwa nuw-arriyadinuma arakba. Dumbala nungkwurra-langwa mukwunina arakba. ³ Ebina angwarnda nungkwurra-langwa ajilba-murra iya akawulda-murra ngalajukwaba nuw-arriyadinuma eningangkawura arakba. Nuw-arriyadinu-mulangwa aduwaba akina, kembirra nganja ningeningma ngayuwa karniniyerriya karnumamalya kirrakina. Wuburra laka nuw-arriyadinuma nungkwurra-langwa angwarnda ajilba-murra

iya akawulda-murra nungkwurra-langwa karnumadangkwa yiki-ngmandinama. Kirri-lyangmilyangmurukweyinema angwarnda-manja, umba kirruwurrurra-murndukwama kirrakina ambakiyada akina.

⁴ Kwuja! Nara yika-kwa angwarnda nungkwurra-langwu-wa warnikuminuwar•duwar•da. Wurrakine-ka na-war•danguma warka nungkwurra-langwa-manja angalya, narr-arrangbama aninga nungkwurra-langwa, akwa narru-wilyakama akina nungkwurruwawa. Akena nara kirrakina yika-kwa angwarnda aburruwa-wa. Akine-ka wuburra laka akina angwarnda ne-yengbinama awurrariya ayakwa nungkwurruwa-langwa Neningikarrawaru-wa akina. Nakine-ka Nubungkawa ningbuda-dangwa Neningikarrawara, akwa n-engkirrikenuma nakina ngala-langwa ayakwa-da.

⁵ Enea-manja angalya nungkwurraja kirri-yamama eningerribirra kirri-ngayindanguma. Kirrumin-engkingkirrikajungwunuma karningangkawura. Kirri-yamama nungkwurra-langwa-langwiya mangma mamawura iya alyarrngwalyilya. Aruma aninga kirr-alyubarinuma, kembirra kirri-ngmurridinuma arakba. W-engkirrikiya! Ke-ngmurridina-manja bulukwa, ke-yamarrkinama kembirra warnumamalya? Karru-wardenama akina arakba-da. Kembirra nungkwurraja karnumamalya yiki-yaminama wuburra akina engmurra bulukwa aduwaba! ⁶ Kirra-lekbenuma kirrakina warningaba warnumamalya, akwa kirri-yamama, “Wurruwurrariya wurrumurdakakina warnumamalya.” Na-lyangmuridinume-ka wurrakina, kembirra kirri-lamukwarridinuma arakba wurrakina-manja warnumamalya warningaba arakba-da.

Ak-embirrarina-mulangwa akwa aku-buriyamina-mulangwa Neningikarrawaru-wa

⁷ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, yiki-likajama kirrumurndamurndirra ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa yanda-langwa nakina Jesus kini-lawurradinama yangkwurragwa enenu-wa angalya.

Wi-yakuwerribikaja enenu-wa ayakwa marndakirriyerra-langwa. Kini-larrina-manja yelyukwa kumi-ngmurridinama makina karnik-alyubari-yada karnumamalya. Yik-embirrarinama kirruwerringmurndirra kirrakina kumi-ngmurridina-murruwa makina, kembirra akini-yada ngawa yiku-mungkadinama makina marndakirriyerra. ⁸ Akina kembirra wuburra ngakwurraja ak-embirrarinama ngarrakina ngarruwerringmurndirra kini-lawurradinama nakine-ka Nubungkawa Jesus yangkwurragwa. Kembirra nara a-werrikawariyaduma, mena amandangwa nubukwaya adinuba nakina Jesus kini-lawurradinama yangkwurragwa enenu-wa angalya.

⁹ Nara a-ngwurmilijajuma, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, nari-yada a-lekbuma nakina Jesus kirrakina-manja. Nakina-bina kini-lyanguwerribikajungwunama karnumamalya-langwa karningaba-murrikba akwa kirruwurrariya-murrikba. Akwa nu-warumajungwunuma arakba nakina neniki-liki-yada yangkwurragwa.

¹⁰ W-engkirrikiya, nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya. Arakba-wiya aburraja Neningikarrawara-langwa WurruBuburabuda warnungkwarba narra-makumakama ayakwa Neningikarrawara-langwa ena-langwa-manja warnumamalya. Na-lyandinu-manja wurrakina akwa na-werrikawarriyadinu-manja, nara ka-ngwurrmilanga wurrakina. ¹¹ Umba ngarningma ngarna Neningikarrawara nenu-werrungwur•danguma wurrakina-manja mena nara ka-ngwurrmilanga.

Wi-yakuwerribikaja arakba nakinu-wa neningarakba-kiya-wa nenumamalya Jawuba. Ni-lyandinumurra nakina akena n-embirrarinuma. N-embimbirrarinumu...wa. Bi...ya arakba-langwa eneja Neningikarrawara nenu-mamurikajuwama nakina nenungkwarba, mena numarngkirra nakina akwa numinababurna akwerrukwula.

¹² Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, w-engkirraja angwurra enenu-wa ayakwa nganyangwa. Kirrakina kirri-yengbijinama ekirra Neningikarrawara-langwa kajungwa yikakuminingbudirrkini-yada akina nungkwurra-langwa ayakwa. Nare-ka eyamama amukwiyadakina, e-yengbijuma ekirra Neningikarrawara-langwa, akwa ena-langwa-langwa angalya abalkaya, akwa eningerribirra-langwa angalya. Yiki-ngayindena-manja yiki-yaminama wulkwa, "Yawa" akwa "Nara," yiki-yaminama, umba nara akwala. Kemberra nakine-ka Neningikarrawara nara a-lekbuma kirrakina-da.

¹³ Laka awurrariya na-ngekburakajungwunuma akina nungkwa-langwa akwa ningku-werrikawarriyadinama aduwaba akina-langwa awurrariya? Ku-werrikawarriyadina-manja ningkakina, kemberra kinu-makina Neningikarrawaru-wa akina-langwa awurrariya. Nara a-ngwurrmiluma umba ku-buriyamina Neningikarrawaru-wa.

Laka ningkiyekirrerra aduwaba ningkakina? Ku-werrikilyelyingmajungwuna-manja nungkuwa, kinyangmarngkwajina kemberra Neningikarrawaru-wa emeba-murra.

¹⁴ Laka ningk-angbilyuwaduma aduwaba? Angbilyuwa-manja ningkakina, kemberra k-ardijina wurrukwalu-wa wurrarumuruma warningijebija warnumamalya, kajungwa ka-likaji-yada wurrakina nungkuwa-wa. Umba kabuminu-buriyaminama Neningikarrawaru-wa nungkwa-langwa-langwa. Akwa ngarningka kabumin-errbilyenama aringka nungkwa-langwa eningaliba-murra amalyirra. Akwa kabumin-errbilyena-manja wurrakina aringka nungkwa-langwa, karri-yengbijinama ekirra Jesus-langwa.

¹⁵ Wurrumurndakakina warnumamalya na-werrikambilyama Nubungkawu-wa Jesus. Kemberra keni-yendabaja-manja wurrakina enuwa-wa kajungwa yikab-eningabakini-yada kirruwilyaba kirrangbilyuwaduma karnumamalya, kemberra nakine-ka Nubungkawa Jesus yikeni-ngekburakinama kirrakina akina-langwa angbilyuwa, akwa yikenumini-yakuwabijinama amurndakakina awurrariya kirriyama-mulangwa.

¹⁶ Kemberra nara abuwarrkama awurrariya nungkwa-langwa, umba kinu-makina ningka-manja nenumamalya Neningikarrawara-langwa-manja akina-langwa awurrariya.

Kembirra nakine-ka kinu-buriyaminama Neningikarrawaru-wa nungkwa-langwa-langwa. Umba nungkwamba-langwa ku-buriyaminama Neningikarrawaru-wa ena-langwa-langwa, kajungwa Neningikarrawara yikeni-ngekburakini-yada nungkwurnuwa awurrariya-langwa. Yiku-buriyamina-manja kirruwerrikidirbura karnumamalya Neningikarrawaru-wa, nungkwurra-langwa ayakwa engbingbuda akina-da.

¹⁷ Wi-yakuwerribikaja nakina neningarakba-wiya nenumamalya nenimikirra Eliya. Ngakwurruwa wuburra ni-yamamura nakina. Umba neni-yendiyendabenuma Neningikarrawaru-wa nakina nari-yada yelyukwa a-larruma. Kembirra nara kini-larrina yelyukwa yabiyakarbiya-manja yinungkwura akwa ngawa nu-wurdangu-manja yimangbala yuwilyaba yimawura. Nare-ka kini-larrina yelyukwa akini-yada. ¹⁸ Bi...ya ngarningka nakina Eliya neni-yendabena Neningikarrawaru-wa, kajungwa yiniki-larri-yada ngarningka yelyukwa. Kembirra yakine-ka yelyukwa ni-larrina arakba akwa kembirra na-lungkuwarreyinuma arakba aninga-murriya.

Eningarija-langwa ayakwa

¹⁹ Nenikama-murriya akwa dadiyama-murriya, dukwa kirruwilyaba karnumamalya yikuma-lalikinama Neningikarrawara-langwa meningaba mamurukwa, akwa yik-arriyakajungwunama awurrariya-langwa kirrakina. Umba dukwa kirruwilyaba karnumamalya yikini-lawurrakajinama nakina makinu-wa mamurukwa. ²⁰ Wi-yakuwerribikaja. Yikini-lawurrakajina-manja nuwilyaba nuwurrariya nenumamalya Neningikarrawara-langwu-wa mamurukwa, yikinu-mamurikajinama nakina kajungwa Neningikarrawara kenumini-yakuwabijini-yada ena-langwa awurrariya akwa nari-yada a-jungwuma nakina.

Ena ngawa.